



Eiropas
Komisija

Pieaugušo izglītība un apmācība Eiropā

*Iekļaujoši ceļi uz
prasmju un
kvalifikāciju
iegūšanu*

Eurydice ziņojums

Eiropas
Izglītības un
kultūras
izpildāģentūra

Plašāka informācija par Eiropas Savienību ir pieejama internetā (<https://europa.eu>).

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2021.

PDF ISBN 978-92-9484-686-0 doi:10.2797/954374 EC-02-21-440-LV-N

© Eiropas Izglītības un kultūras izpildaģentūra, 2021.

Komisijas politika attiecībā uz atkalizmantošanu tiek īstenota ar Komisijas Lēmumu (2011. gada 12. decembris) par Komisijas dokumentu atkalizmantošanu (2011/833/ES)

(OV L 330, 14.12.2011., 39. lpp. – <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj?locale=lv>).

Ja vien nav norādīts citādi, šā dokumenta atkalizmantošana ir atļauta saskaņā ar *Creative Commons Attribution 4.0 International* (CC BY 4.0) licenci (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Tas nozīmē, ka atkalizmantošana ir atļauta ar nosacījumu, ka ir norādīta atbilstoša atsauce un visas ieviestās izmaiņas.

Lai izmantotu vai reproducētu elementus, kas nepieder ES, atļauja var būt jāsaņem tieši no attiecīgajiem tiesību subjektiem. ES nepieder autortiesības uz attēliem, uz kuriem nav autortiesību norādes © Eiropas Savienība.



Pieaugušo izglītība un apmācība Eiropā

Iekļaujoši ceļi uz prasmju un
kvalifikāciju iegūšanu

Eurydice ziņojums

Šo dokumentu ir publicējusi Eiropas Izglītības un kultūras izpildaģentūra (EACEA, Izglītības un jaunatnes politikas analīzes nodaļa).

Lūdzu atsaukties uz šo publikāciju šādi:

Eiropas Komisija/EACEA/Eurydice, 2021. *Pieaugušo izglītība un apmācība Eiropā: iekļaujoši ceļi uz prasmju un kvalifikāciju iegūšanu. Eurydice ziņojums.* Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs.

Teksta sagatavošana pabeigta 2021. gada septembrī.

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2021.

© Eiropas Izglītības un kultūras izpildaģentūra, 2021.

Reproducēšana ir atļauta, ja tiek norādīts avots.

Eiropas Izglītības un kultūras izpildaģentūras
Izglītības un jaunatnes politikas analīzes nodaļa
Avenue du Bourget 1 (J-70 – Unit A6) B-1049 Brussels
E-pasts: EACEA-Eurydice@ec.europa.eu

Tīmekļa vietne: <https://EACEA.ec.europa.eu/national-policies/Eurydice/>

PRIEKŠVārds



Mācīšanās visa mūža garumā ir mūsu sociālā un ekonomiskā progresa virzītājspēks. Tā uzlabo cilvēku nodarbinātības iespējas un veicina profesionālo izaugsmi, kā arī personīgo attīstību un labklājību. Nepārtraukta mācīšanās var arī palīdzēt mums tikt galā ar lieliem izaicinājumiem, tostarp Covid-19 pandēmijas ietekmi un pāreju uz digitālu un ekoloģiski ilgtspējīgu Eiropas sabiedrību.

Pieaugušo prasmes un kvalifikācijas ir ļoti svarīgas, īpaši pašreizējā kontekstā. Aptaujas dati liecina, ka aptuveni piektā daļa pieaugušo vecumā no 25 līdz 64 gadiem Eiropas Savienībā nav ieguvuši vidējo izglītību un ka šie pieaugušie retāk iesaistās izglītībā un apmācībā salīdzinājumā ar tiem, kam ir augstāks izglītības līmenis. Turklāt daudziem pieaugušajiem Eiropā ir zems rakstpratības, rēķinpratības un digitālo prasmju līmenis.

Eiropas politika nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību, apmācību un mūžizglītību. Šī ideja ir uzsvērtā Eiropas sociālo tiesību pilnā un nesen pieņemtajā rīcības plānā, kurā noteikts jauns ES pamatmērķis – līdz 2030. gadam 60 % pieaugušo katru gadu piedalās apmācībā. Rīcības plāna īstenošanu atbalsta arī Portu deklarācija, kas apliecina augstākā līmeņa politisko apņemšanos veicināt pieaugušo izglītību. Arī vairākās citās nozīmīgās ES politikas iniciatīvās, tostarp jaunajā Eiropas Prasmju programmā un Eiropas izglītības telpas paziņojumos, uzsvērts, cik svarīgi ir ieguldīt pieaugušo prasmēs un mūžizglītībā. Ar šīm iniciatīvām mēs ne tikai popularizējam vērienīgus mērķus attiecībā uz pieaugušo iesaisti izglītībā un apmācībā, bet arī mudinām izmantot instrumentus, kas var palīdzēt pieaugušajiem iesaistīties mācībās, piemēram, mikroapliecinājumus vai individuālos izglītības kontus. Turklāt ir skaidrs, ka mums ir jānodrošina mācīšanās iespēju pieejamība, jo īpaši tiem pieaugušajiem, kuriem prasmju pilnveide un pārkvalifikācija var sniegt vislielāko labumu. Tas ir centrālais aspekts Padomes ieteikumā par prasmju pilnveides ceļiem un pašreizējos ES atbalsta pasākumos, ko valstis var izmantot, lai attīstītu savas izglītības un apmācības sistēmas.

Šis jaunais *Eurydice* ziņojums ir lielisks papildinājums mūsu rīcībā esošajiem resursiem pieaugušo izglītības un apmācības nozares uzlabošanai. Tajā sniegts noderīgs pārskats par valstu politiku un pasākumiem šajā jomā visā Eiropā, īpašu uzmanību pievēršot iniciatīvām, kas vērstas uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju līmeni un personām ar zemu kvalifikācijas līmeni vai bez kvalifikācijas. Apskatot plašu galveno tematu loku, ziņojums veicina mūsu izpratni par situāciju pieaugušo izglītības jomā un ļauj mums apdomāt, kā labāk reaģēt uz esošajiem un nākotnes izaicinājumiem.

Mēs esam pārliecināti, ka šis ziņojums būs ļoti interesants politikas veidotājiem un citām izglītības un nodarbinātības jomā iesaistītajām pusēm. Mēs ceram, ka tas mudinās valstis dalīties pieredzē un mācīties citai no citas, lai izveidotu stabilas, iekļaujošas un efektīvas pieaugušo izglītības un apmācības sistēmas.

Marija Gabriela (*Mariya Gabriel*)

Par inovāciju, pētniecību, kultūru,
izglītību un jaunatni atbildīgā komisāre

Nikolass Šmits (*Nicolas Schmit*)

Darba un sociālo tiesību komisārs

SATURS

PRIEKŠVārds	5
Attēlu saraksts	9
KODI UN SAĪSINĀJUMI	11
Valstu kodi	11
Citi kodi	11
Saīsinājumi un akronīmi	11
GALVENIE KONSTATĒJUMI	13
IEVADS	25
1. NODAĻA: PAMATINFORMĀCIJA PAR PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBU UN APMĀCĪBU	28
1.1. Eiropas pieaugušo iedzīvotāju izglītības līmenis	28
1.2. Pieaugušo prasmes un kompetences	32
1.3. Pieaugušo dalība izglītībā un apmācībā	35
1.4. Valstu profili	43
Kopsavilkums	45
2. NODAĻA. PĀRVALDĪBAS UN POLITIKAS SISTĒMAS	47
2.1. Pārvaldības mehānismi	47
2.2. Politikas sistēmas	51
Kopsavilkums	57
3. NODAĻA. IZGLĪTĪBAS IESPĒJAS	61
3.1. Pieaugušo izglītības iespējas Eiropā: teorētiski apsvērumi	61
3.2. Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas izglītības iespējas	65
3.3. Valsts subsidētas pieaugušo izglītības un apmācības nodrošinātāji	71
Kopsavilkums	74
4. NODAĻA. FINANSIĀLAIS ATBALSTS	77
4.1. Izmaksas kā šķērslis pieaugušo dalībai izglītībā un apmācībā	77
4.2. Pieaugušo izglītības un apmācības finansēšana	78
4.3. ES finansējuma nozīme	89
Kopsavilkums	90
5. NODAĻA. ELASTĪGA MĀCĪŠANĀS	95
5.1. Kāpēc elastība ir svarīga pieaugušo izglītībā	95
5.2. Tālmācība	96
5.3. Modulārās programmas un kvalifikācijas	101
5.4. Uz kredītpunktiem balstītas programmas un kvalifikācijas	104
5.5. Tālākvirzība pa izglītības līmeņiem	107
5.6. Izglītības iespēju individualizācija	109
Kopsavilkums	111

6. NODAĻA: MĀCĪŠANĀS REZULTĀTU ATZĪŠANA UN APSTIPRINĀŠANA	115
6.1. Koncentrēšanās uz neformālo un ikdienējo mācīšanos	115
6.2. Prasmju auditi	116
6.3. Neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšana	119
Kopsavilkums	124
7. NODAĻA. IZPRATNES VEICINĀŠANAS UN INFORMATĪVĀS AKTIVITĀTES	127
7.1. Izpratnes veicināšanas un informēšanas nozīme	127
7.2. Pieaugušo gatavība izmantot izglītības iespējas	128
7.3. Izpratnes veicināšanas aktivitātes Eiropā	130
7.4. Izglītojošas informatīvās aktivitātes Eiropā	134
Kopsavilkums	138
8. NODAĻA. KARJERAS ATTĪSTĪBAS ATBALSTA PAKALPOJUMI	141
8.1. Karjeras attīstības atbalsta nepieciešamība	141
8.2. Pieaugušo karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu izmantošana	142
8.3. Karjeras attīstības atbalsta nodrošinājums Eiropā	146
Kopsavilkums	154
ATSAUCES	158
GLOSĀRIJS	162
I. Terminoloģija	162
II. Klasifikācijas un atsauces ietvarstruktūras	167
PIELIKUMI	173
I pielikums. Stratēģiskie politikas dokumenti, kas attiecas uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni (izdoti 2015.–2020. gadā)	173
II pielikums. Lielākās valsts subsidētās prasmju pilnveides un kvalifikācijas celšanas programmas, kas pieejamas pieaugušajiem	184
III pielikums. Valsts subsidētu pieaugušo izglītības un apmācības programmu nodrošinātāji	206
IV pielikums. Finansiālā atbalsta pasākumi, kas vērsti uz mazkvalificētu pieaugušo izglītību un apmācību vai privileģē tos	213
V pielikums. Pieejas individualizācijas sistemātiskai iekļaušanai pieaugušo izglītības piedāvājumā	215
ATZINĪBAS	217

ATTĒLU SARAKSTS

GALVENIE KONSTATĒJUMI	13
1. attēls. Ziņojumā analizētās jomas, kas saistītas ar pieaugušo izglītību un apmācību	13
2. attēls. Valstu profili, kas saistīti ar mazkvalificētu pieaugušo īpatsvaru iedzīvotāju vidū un šo pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā, un politikas tvērums, 2019./2020.	23
1. NODAĻA: PAMATINFORMĀCIJA PAR PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBU UN APMĀCĪBU	28
1.1. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuru izglītības līmenis ir zemāks par pamatzglītības otro posmu un vidējo izglītību (%), 2019.	29
1.2. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuru izglītības līmenis ir zemāks par vidējo izglītību (%), pa vecuma grupām, 2019.	30
1.3. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuru izglītības līmenis ir zemāks par vidējo izglītību (%), pēc dzimšanas valsts, 2019.	31
1.4. attēls. Pieaugušie (vecumā no 16 līdz 65 gadiem) ar zemu rakstpratības un/vai rēķinpratības līmeni (%), 2011.–2017.	33
1.5. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuriem ir vājas digitālās prasmes vai tādu nav, vai kuri pēdējo trīs mēnešu laikā nav izmantojuši internetu (%), 2019.	34
1.6. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas četru nedēļu laikā pirms apsekojuma bija iesaistīti izglītībā un apmācībā (%), 2019.	36
1.7. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma bija iesaistīti izglītībā un apmācībā (%), 2016.	37
1.8. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma bija iesaistīti izglītībā un apmācībā (%), pēc izglītības un apmācības veida (formālā vai neformālā), 2016.	38
1.9. attēls. Vidējais mācību stundu skaits, ko dalībnieki pavadījuši formālajā un neformālajā izglītībā un apmācībā, 2016.	39
1.10. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas četru nedēļu laikā pirms apsekojuma bija iesaistīti izglītībā un apmācībā (%), pēc izglītības līmeņa, 2019.	40
1.11. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas ieguvuši vidēja līmeņa kvalifikāciju pieaugušo vecumā (sākot no 25 gadu vecuma), procentuāli no visiem pieaugušajiem (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), 2019.	41
1.12. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas ieguvuši vidēja līmeņa kvalifikāciju pieaugušo vecumā (sākot no 25 gadu vecuma), procentuāli no iedzīvotājiem ar vidējā līmeņa kvalifikāciju (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), 2019.	42
1.13. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuru izglītības līmenis ir zemāks par vidējo izglītību, (%) UN pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuru izglītības līmenis ir zemāks par vidējo izglītību un kuri ir iesaistīti izglītībā un apmācībā (%), 2019.	43
2. NODAĻA. PĀRVALDĪBAS UN POLITIKAS SISTĒMAS	47
2.1. attēls. Pieaugušo izglītības politikas un pasākumu starpnozaru koordinējošās struktūras, 2019./2020.	48
2.2. attēls. 2015.–2020. gadā izdoto galveno stratēģisko politikas dokumentu tematiskais fokuss, kuri nepārprotami attiecas uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmi vai kvalifikācijas līmeni	52
2.3. attēls. Valsts līmeņa kvantitatīvie mērķi attiecībā uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmi vai kvalifikācijas līmeni, kas noteikti 2015.–2020.	57
2.4. attēls. Kopsavilkums par pieaugušo izglītību un apmācību veicinošām augstākā līmeņa pārvaldības un politikas sistēmām (pieaugušajiem ar zemu pamatprasmi vai kvalifikācijas līmeni), 2019./2020.	59
3. NODAĻA. IZGLĪTĪBAS IESPĒJAS	61
3.1. attēls. Nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru visaptverošums, 2019.	64
4. NODAĻA. FINANSIĀLAIS ATBALSTS	77
4.1. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuri 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma vēlējās iesaistīties (vai vairāk iesaistīties) izglītībā un apmācībā un norādīja izmaksas kā vienu no neiesaistīšanās iemesliem (%), pēc izglītības līmeņa (ES 27 vidējais rādītājs), 2016.	77
4.2. attēls. Apmērs, kādā mazkvalificēti pieaugušie sedz maksu par valsts subsidētām programmām, kuru rezultātā iegūst kvalifikāciju līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot), 2019./2020.	79
4.3. attēls. Tādu plaša mēroga finansiāla atbalsta pasākumu pieejamība, ko var izmantot, lai subsidētu mazkvalificētu pieaugušo izglītību un apmācību, un kuros atbalsta saņēmējs ir izglītojamais, 2019./2020.	83
4.4. attēls. Tādu plaša mēroga finansiāla atbalsta pasākumu pieejamība, ko var izmantot, lai subsidētu mazkvalificētu pieaugušo izglītību un apmācību, un kuros atbalsta saņēmējs ir darba devējs, 2019./2020.	87
4.5. attēls. Kopsavilkums par valsts finansiālo atbalstu mazkvalificētu pieaugušo izglītībai un apmācībai, 2019./2020.	93
5. NODAĻA. ELASTĪGA MĀCĪŠANĀS	95
5.1. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuri 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma vēlējās iesaistīties (vai vairāk iesaistīties) izglītībā un apmācībā (%), pēc neiesaistīšanās iemesla un izglītības līmeņa (ES 27 vidējais rādītājs), 2016.	96
5.2. attēls. Plaša mēroga valsts subsidēti tālmācības pasākumi, kas attiecas uz pieaugušo izglītību un apmācību, 2019./2020.	98

5.3. attēls.	Pieaugušajiem pieejamu modulāru programmu un kvalifikāciju līdz <i>ISCED 3</i> / <i>EKI 4</i> līmenim (ieskaitot) esamība, 2019./2020.	102
5.4. attēls.	Pieaugušajiem pieejamu uz kredītpunktiem balstītu programmu un kvalifikāciju līdz <i>ISCED 3</i> / <i>EKI 4</i> līmenim (ieskaitot) esamība, 2019./2020.	105
5.5. attēls.	Pamatizglītības (<i>ISCED 2</i>) iegūšana pieaugušajiem kā likumisks nosacījums vidējās izglītības (<i>ISCED 3</i>) iegūšanai, 2019./2020.	107
5.6. attēls.	Individualizācijas sistemātiska iekļaušana pieaugušo izglītības piedāvājumā, 2019./2020.	110
5.7. attēls.	Kopsavilkums par pieaugušo izglītības un apmācības īstenošanas veidiem un organizatoriskajiem pasākumiem, 2019./2020.	113

6. NODAĻA: MĀCĪŠANĀS REZULTĀTU ATZĪŠANA UN APSTIPRINĀŠANA **115**

6.1. attēls.	Prasmju auditu veikšana, 2018.	117
6.2. attēls.	Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuri 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma saņēmuši bezmaksas prasmju un kompetenču novērtējumu, izmantojot testus, prasmju auditus vai intervijas (%), 2016.	118
6.3. attēls.	Pārskats par atzišanas pasākumu īstenošanu izglītībā un apmācībā, 2018.	120
6.4. attēls.	Kvalifikācijas kā neformālās un ikdienējās mācīšanās atzišanas rezultāts, 2018.	121
6.5. attēls.	Informācija par izglītības un apmācības apstiprināšanas pasākumu lietotājiem, 2018.	122
6.6. attēls.	Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuri 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma saņēmuši bezmaksas informāciju vai konsultācijas par prasmju, kompetenču vai iepriekšējās mācīšanās apstiprināšanas vai atzišanas procedūrām (%), 2016.	124
6.7. attēls.	Kopsavilkums par prasmju auditu veikšanu un neformālās un ikdienējās mācīšanās atzišanu (VNIL), 2018.	126

7. NODAĻA. IZPRATNES VEICINĀŠANAS UN INFORMATĪVĀS AKTIVITĀTES **127**

7.1. attēls.	Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas nav iesaistījušies izglītībā un apmācībā un norādīja, ka 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma nav vēlējušies iesaistīties (%), pēc izglītības līmeņa, 2016.	128
7.2. attēls.	Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas nav meklējuši informāciju par mācīšanās iespējām 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma (%), pēc izglītības līmeņa, 2016.	129
7.3. attēls.	Mērķa grupa/-as, kurai/-ām paredzētas plaša mēroga valsts subsidētas izpratnes veicināšanas kampaņas par pieaugušo izglītību un apmācību, kas īstenotas 2015.–2020. gadā, pēc to valstu/reģionu skaita, kas par tām ziņojušas	131
7.4. attēls.	Plaša mēroga valsts subsidētas izglītojošas informatīvās aktivitātes, kas paredzētas pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, 2019/20	135
7.5. attēls.	Kopsavilkums par plaša mēroga valsts subsidētiem izpratnes veicināšanas un informatīvām aktivitātēm, kas popularizē pieaugušo (ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni) izglītību un apmācību, 2019./2020.	139

8. NODAĻA. KARJERAS ATTĪSTĪBAS ATBALSTA PAKALPOJUMI **141**

8.1. attēls:	Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuri 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma no iestādēm/organizācijām saņēmuši (bezmaksas vai maksas) informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām (%), 2016.	142
8.2. attēls.	Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma no iestādēm/organizācijām saņēmuši bezmaksas informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām (%), pēc izglītības līmeņa, nodarbinātības statusa un vecuma (<i>ES 27</i> vidējais rādītājs), 2016.	143
8.3. attēls.	Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma saņēmuši bezmaksas informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām tiešā saskarsmē ar konsultantu (%), 2016.	144
8.4. attēls.	Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma saņēmuši bezmaksas informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām ar datorizētām lietojumprogrammām (%), 2016.	145
8.5. attēls.	Tādu individuālo karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu mērķa grupas, kas ietver tiešu kontaktu ar konsultantu un tiek sniegti valsts nodarbinātības dienesta kontekstā, 2019./2020.	147
8.6. attēls.	Tādi plaša mēroga valsts subsidēti individuālie karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi pieaugušajiem, kas ietver tiešu kontaktu ar konsultantu un ko nenodrošina valsts nodarbinātības dienests, 2019./2020.	147
8.7. attēls.	Plaša mēroga valsts subsidēti karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīki, 2019./2020.	149
8.8. attēls.	Plaša mēroga valsts subsidētas mācīšanās iespēju tiešsaistes datubāzes, 2019./2020.	153
8.9. attēls.	Kopsavilkums par plaša mēroga valsts subsidētiem karjeras attīstības atbalsta pakalpojumiem par mācīšanās iespējām pieaugušajiem, 2019./2020.	157

PIELIKUMI **173**

A1. attēls.	Tādu pieaugušajiem pieejamu valsts subsidētu izglītības un apmācības programmu nodrošinātāji, kā rezultātā iegūst kvalifikāciju līdz <i>ISCED 3</i> / <i>EKI 4</i> līmenim (ieskaitot), 2019./2020.	206
A2. attēls:	Tādu pieaugušajiem pieejamu valsts subsidētu izglītības un apmācības programmu nodrošinātāji, kuru mērķis ir attīstīt pamatprasmes un kā rezultātā netiek iegūta kvalifikācija, 2019./2020.	207

KODI UN SAĪSINĀJUMI

Valstu kodi

ES Eiropas Savienība

Dalībvalstis

BE	Beļģija	IT	Itālija
BE fr	Beļģija – franču valodas kopiena ⁽¹⁾	CY	Kipra
BE de	Beļģija – vācu valodas kopiena	LV	Latvija
BE nl	Beļģija – Flāmu kopiena	LT	Lietuva
BG	Bulgārija	LU	Luksemburga
CZ	Čehijas Republika	HU	Ungārija
DK	Dānija	MT	Malta
DE	Vācija	NL	Nīderlande
EE	Igaunija	AT	Austrija
IE	Īrija	PL	Polija
EL	Grieķija	PT	Portugāle
ES	Spānija	RO	Rumānija
FR	Francija	SI	Slovēnija
HR	Horvātija	SK	Slovākija
		FI	Somija
		SE	Zviedrija

EEZ, kandidātvalstis un valstis ārpus ES

BA	Bosnija un Hercegovina
CH	Šveice
IS	Islande
LI	Lihtenšteina
ME	Melnkalne
MK	Ziemeļmaķedonijas Republika
NO	Norvēģija
RS	Serbija
TR	Turcija
UK	Apvienotā Karaliste
UK-ENG	Anglija
UK-WLS	Velsa
UK-NIR	Ziemeļīrija
UK-SCT	Skotija

Citi kodi

(:) vai : Dati nav pieejami

✗ Nepiedalās datu vākšanā

(-) vai – Nav attiecināms

Saīsinājumi un akronīmi

AES	pieaugušo izglītības apsekojums
Cedefop	Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centrs
ECTS	Eiropas kredītpunktu pārneses un uzkrāšanas sistēma
ECVET	Eiropas kredītpunktu sistēma profesionālās izglītības un apmācības jomā
EQF	Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūra (EKI)
ESF	Eiropas Sociālais fonds
ETF	Eiropas Izglītības fonds
EU LFS	ES darbaspēka apsekojums (DSA)
ISCED	Starptautiskā standartizētā izglītības klasifikācija
OECD	Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija
PIAAC	Starptautiskā pieaugušo kompetenču novērtēšanas programma

Minētais saraksts attiecas uz starptautiskiem saīsinājumiem un akronīmiem.

Uz konkrētām valstīm attiecināmie saīsinājumi un akronīmi ir izskaidroti tieši tekstā.

¹ Beļģijas federālās valsts franču valodā runājošajā daļā Beļģijas franču valodas kopiena ir institucionālā un politiskā struktūra, kas atbild par izglītības jautājumiem, savukārt Briseles galvaspilsētas reģions un Valonijas reģions ir atbildīgs par apmācības jautājumiem. Tomēr šajā ziņojumā termins "Beļģijas franču valodas kopiena" tiek lietots, lai apzīmētu trīs institucionālās un politiskās iestādes.

GALVENIE KONSTATĒJUMI

Mēs dzīvojam strauju pārmaiņu laikā. Jaunās tehnoloģijas un digitālā transformācija strauji maina to, kā mēs dzīvojam un strādājam. Covid-19 pandēmija ir vēl vairāk kāpinājusi pārmaiņu tempu. Ņemot to vērā, plaštvēruma prasmju pilnveidošana visa mūža garumā ir kļuvusi svarīgāka nekā jebkad agrāk. Ikvienam cilvēkam ir nepieciešama iespēja un ir pamattiesības iegūt jaunas zināšanas un prasmes, tādējādi nodrošinot iespējas darba tirgū un ļaujot palikt aktīvam un patstāvīgam sabiedrības loceklim.

Gadu gaitā ir apkopoti daudzi pierādījumi par to, ka pieaugušo izglītība un apmācība – gan formālā, gan neformālā – var veicināt cilvēku nodarbinātības iespējas, veselību un labklājību. Ir zināms, ka pieaugušie ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni ir viena no neaizsargātākajām grupām darba tirgū un sabiedrībā. Pieaugot ekonomiskajam un sociālajam spiedienam, šo cilvēku situācija, visticamāk, vēl vairāk pasliktināsies.

Izglītības sistēmām var būt svarīga loma, apzinot un uzrunājot neaizsargātākās pieaugušo izglītojamo grupas, lai veicinātu viņu dalību izglītībā un apmācībā. Tomēr tam ir nepieciešams, lai visas ieinteresētās puses, tostarp valdība un darba devēji, pildītu savu lomu, izrādot lielu apņemšanos, kā sniedzot mērķtiecīgu atbalstu un finansējumu.

1. attēls. Ziņojumā analizētās jomas, kas saistītas ar pieaugušo izglītību un apmācību



Avots: Eurydice.

Šī Eurydice ziņojuma mērķis ir sniegt ieskatu pieaugušo izglītības un apmācības jomā Eiropā. Tajā pētītas pašreizējās pieejas mūžizglītības veicināšanai, īpašu uzmanību pievēršot politikai un pasākumiem, kas palīdz pieaugušajiem ar zemu prasmju un kvalifikācijas līmeni izmantot pieejamās mācīšanās iespējas. Ziņojumā ir izmantota plaša perspektīva, aplūkojot un pētot virkni savstarpēji saistītu jomu, kas ir būtiskas minētajam mērķim (1. attēls).

Sākot ar vairākiem kvantitatīviem rādītājiem, kas saistīti ar pieaugušo izglītību un apmācību (1. nodaļa), ziņojumā aplūkoti valstu pasākumi pieaugušo izglītības politikas un pasākumu koordinēšanai un politiskā saistības, kuru mērķis ir atbalstīt pieaugušos ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni (2. nodaļa).

Pēc tam sniegts pārskats par valstu subsidētām programmām, kuru mērķis ir nodrošināt pieaugušajiem iespēju pilnveidot prasmes un celt kvalifikāciju pieaugušo vecumā (3. nodaļa). Ziņojumā aplūkots arī finansiālā atbalsta jautājums, īpašu uzmanību pievēršot finansiālajiem stimuliem grupām ar zemu kvalifikācijas līmeni (4. nodaļa). Vēl viena pētījuma joma ir pieejas elastīgas mācīšanās ceļu nodrošināšanai (5. nodaļa). Tam seko neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanas un apstiprināšanas procedūru analīze (6. nodaļa). Visbeidzot, ziņojumā aplūkots, cik lielā mērā izpratnes veicināšanas un informatīvie pasākumi (7. nodaļa), un karjeras attīstības atbalsts (8. nodaļa) palīdz nodrošināt pieejamās mācīšanās iespējas.

Ziņojuma sagatavošanā izmantoti vairāki datu avoti. Galvenais avots ir politikas informācija, kas apkopota no Eurydice valstu vienībām, kuras pārstāv 42 izglītības un apmācības sistēmas

37 Eiropas valstīs. *Eurydice* dati ir papildināti ar kvalitatīviem un kvantitatīviem datiem, ko sniegušas citas organizācijas, tostarp *Cedefop*, *Eurostat* un *OECD*.

Turpmākajā kopsavilkumā ir izceltas galvenās atziņas par katru no ziņojumā aplūkotajām tematiskajām jomām. Tam seko daži nobeiguma secinājumi par dažādām tēmām.

Pamatinformācija par pieaugušo izglītību un apmācību Eiropā

Aptuveni katrs piektais pieaugušais ES nav ieguvis vidējo izglītību.

- 2019. gadā 21,6 % pieaugušo (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) ES – 51,5 miljoni cilvēku – nebija ieguvuši vidējo izglītību (*ISCED* 3; *EKI* 3 vai 4). No tiem 12,5 miljoni pameta izglītības sistēmu, nepabeidzot pamatizglītības otro posmu (skatīt 1. nodaļas 1.1. sadaļu, 1.1. attēlu).
- Zems pieaugušo iedzīvotāju izglītības līmenis visbiežāk ir sastopams Dienvideiropas valstīs (skatīt 1. nodaļas 1.1. sadaļu, 1.1. attēlu).
- Jaunākiem pieaugušajiem (vecumā no 25 līdz 34 gadiem un no 35 līdz 44 gadiem) vidēji ir augstāks izglītības līmenis nekā gados vecākiem iedzīvotājiem (skatīt 1. nodaļas 1.1. sadaļu, 1.2. attēlu).
- To pieaugušo īpatsvars, kuri nav ieguvuši vidējo izglītību, vidēji ir lielāks to pieaugušo vidū, kuri dzimuši ārpus savas dzīvesvietas valsts (ārvalstīs dzimušie), nekā vietējo iedzīvotāju vidū (skatīt 1. nodaļas 1.1. sadaļu, 1.3. attēlu).

Ievērojamai daļai pieaugušo Eiropā ir zems rakstpratības, rēķinpratības un/vai digitālo prasmju līmenis.

- Eiropas valstīs reģistrēti no 15 % līdz 57 % pieaugušo ar zemiem rakstpratības un/vai rēķinpratības līmeņiem (skatīt 1. nodaļas 1.2.1. sadaļu, 1.4. attēlu).
- Vidēji aptuveni 40 % pieaugušo ES ir pakļauti digitālās atstumtības riskam: viņiem ir zems digitālo prasmju līmenis vai vispār nav digitālo prasmju, vai arī viņi internetu izmanto ļoti maz vai vispār neizmanto (skatīt 1. nodaļas 1.2.2. sadaļu, 1.5. attēlu).

Valstis atšķiras attiecībā uz pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā, tomēr kopīga iezīme ir tā, ka lielākā daļa mācīšanās aktivitāšu, kurās piedalās pieaugušie, ir neformālas.

- Pieaugušo dalība izglītībā un apmācībā Eiropas valstīs ir nevienmērīga – Ziemeļvalstīs un dažās Rietumeiropas valstīs dalības rādītāji kopumā ir daudz augstāki nekā vidēji ES (skatīt 1. nodaļas 1.3.2. sadaļu, 1.6. un 1.7. attēlu).
- 2019. gadā mazāk nekā trešdaļa Eiropas valstu četru nedēļu laikā pirms apsekojuma bija izpildījušas stratēģijas “Eiropa 2020” kritēriju – 15 % pieaugušo dalība izglītībā un apmācībā (skatīt 1. nodaļas 1.3.2. sadaļu, 1.6. attēlu).
- Neraugoties uz salīdzinoši mazo to valstu skaitu, kuras ir izpildījušas stratēģijas “Eiropa 2020” kritēriju, Eiropas valstīs ir vērojams lēns, bet stabils pieaugušo dalības pieaugums izglītībā un apmācībā, un ES vidējais dalības līmenis ir pieaudzis no 7,9 % 2009. gadā līdz 10,1 % 2014. gadā un 10,8 % 2019. gadā. Tomēr 2020. gadā, kas aizritēja Covid-19 pandēmijas zīmē, ES vidējais rādītājs samazinājās līdz 9,2 %, un dalība samazinājās praktiski visās Eiropas valstīs (skatīt 1. nodaļas 1.3.2. sadaļu).

- Pieaugušie galvenokārt piedalās īsākos neformālās izglītības un apmācībasursos. Tas ir saistīts ar to, ka formālās izglītības pasākumi, kas parasti ļauj iegūt kvalifikāciju, prasa ievērojamus laika ieguldījumus (skatīt 1. nodaļas 1.3.2. sadaļu, 1.8. un 1.9. attēlu).

Mazkvalificēti pieaugušie izglītībā un apmācībā piedalās mazāk nekā pieaugušie ar augstāku izglītības līmeni.

- Šķiet, ka izglītības līmenis ir būtisks faktors, kas nosaka dalību pieaugušo izglītībā un apmācībā – visās analizētajās valstīs mazkvalificēti pieaugušie izglītībā un apmācībā piedalās mazāk nekā pieaugušie ar augstāku izglītības līmeni (skatīt 1. nodaļas 1.3.3. sadaļu, 1.10. attēlu).
- Dažās Eiropas valstīs 2019. gadā izglītībā un apmācībā piedalījās ne vairāk kā 1 % mazkvalificētu pieaugušo, savukārt citās valstīs dalības rādītāji bija no 10 % līdz 25 % (skatīt 1. nodaļas 1.3.3. sadaļu, 1.10. attēlu).
- Vidēji 3,2 % pieaugušo visā ES ir ieguvuši vidējo izglītību pieaugušo vecumā (2019. gadā). Tomēr starp valstīm ir ievērojamas atšķirības, un to iedzīvotāju īpatsvars, kuri iegūst vidējo izglītību pieaugušo vecumā, svārstās no mazāk nekā 1 % līdz aptuveni 14 % (skatīt 1. nodaļas 1.3.4. sadaļu, 1.11. attēlu).

Aplūkojot saikni starp mazkvalificētu pieaugušo īpatsvaru iedzīvotāju vidū un šo pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā, atklājas trīs valstu profili.

- Aptuveni trešdaļā Eiropas valstu reģistrēts salīdzinoši zems to pieaugušo īpatsvars, kuri nav ieguvuši vidējo izglītību (zem ES vidējā rādītāja), un salīdzinoši augsts mazkvalificētu pieaugušo īpatsvars, kas piedalās izglītībā un apmācībā (virs ES vidējā rādītāja). Valstis ar šādu profilu galvenokārt atrodas Eiropas ziemeļu un rietumu daļā (skatīt 1. nodaļas 1.4. sadaļu, 1.13. attēlu).
- Citā Eiropas valstu grupā (aptuveni trešdaļā) ir reģistrēts zems mazkvalificētu pieaugušo īpatsvars un tajā pašā laikā zema mazkvalificētu pieaugušo dalība izglītībā un apmācībā. Lielākā daļa šo valstu atrodas Austrumeiropā, lai gan šajā grupā ietilpst arī dažas Rietumeiropas valstis (skatīt 1. nodaļas 1.4. sadaļu, 1.13. attēlu).
- Vairākās Dienvideiropas valstīs ir augsts mazkvalificētu pieaugušo īpatsvars un salīdzinoši zema mazkvalificētu pieaugušo dalība izglītībā un apmācībā (skatīt 1. nodaļas 1.4. sadaļu, 1.13. attēlu).

Pārvaldības un politikas sistēmas

Pieaugušo izglītības politikas koordinācija Eiropā kopumā ir sakārtota; tomēr tikai nedaudz vairāk nekā pusei analizēto valstu ir konkrēti valsts mēroga mērķi attiecībā uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni.

- Lielākajā daļā Eiropas valstu ir viena vai vairākas starpnozaru struktūras, kas ir atbildīgas par pieaugušo izglītības politikas un pasākumu koordinēšanu (skatīt 2. nodaļas 2.1. sadaļu, 2.1. attēlu).
- Laikposmā no 2015. līdz 2020. gadam visas augstākā līmeņa iestādes, izņemot septiņas, ir pieņēmušas stratēģiskus politikas dokumentus, kas attiecas uz pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas vai pamatprasmju līmeni. Turklāt vairāk nekā puse no visām Eiropas valstīm

ziņo, ka ir ieviesušas citas svarīgas politikas iniciatīvas, kuru mērķis ir atbalstīt pieaugušos ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni (skatīt 2. nodaļas 2.2.1. sadaļu, 2.2. attēlu un 2.2.2. sadaļu).

- Šķiet, ka to valstu skaits, kurās ir noteikti valsts kvantitatīvie mērķi attiecībā uz to pieaugušo izglītību un apmācību, kuriem ir zems pamatprasmju vai kvalifikācijas līmenis, visā Eiropā laika gaitā ir palielinājies. Tomēr joprojām tikai nedaudz vairāk nekā puse no visām valstīm ziņo, ka stratēģiskajos politikas dokumentos vai citās galvenajās politikas iniciatīvās ir noteikti valsts mērķi šajā jomā (skatīt 2. nodaļas 2.2.3. sadaļu, 2.3. attēlu).

Izglītības iespējas

Visā Eiropā pieaugušie var uzlabot savas pamatprasmes dažādās valsts subsidētās programmās, sākot no formālās pamatizglītības programmām līdz neformāliem pamatprasmju kursiem.

- Lielākā daļa Eiropas valstu subsidē “kompensējošas” vai “korektīvas” pamatizglītības programmas, proti, programmas pieaugušajiem, kas saistītas ar sākotnējās izglītības sistēmu līdz pat pamatizglītības otrā posma (*ISCED 2*) beigām. Šajās programmās dažkārt ir iekļauti profesionālās izglītības elementi, kas ļauj iegūt atzītu profesionālo kvalifikāciju (skatīt 3. nodaļas 3.2.1. iedaļu un II pielikumu).
- Kompensējošās un korektīvās pamatizglītības programmās parasti ir ievērojama slodze. Tomēr dažās valstīs šādas programmas organizē pa atsevišķiem mācību priekšmetiem, ļaujot pieaugušajiem apgūt īsākus kursus atsevišķās mācību jomās. Šādā gadījumā mācībām var būt formāls vai neformāls raksturs atkarībā no izglītojamo vajadzībām (skatīt 3. nodaļas 3.2.1. iedaļu un II pielikumu).
- Visā Eiropā valsts iestādes subsidē dažādus (diezgan īsus) pamatprasmju kursus pieaugušajiem. Šādas piedāvātās iespējas parasti ir mazāk strukturētas un sistematizētas nekā formālās pamatizglītības programmas. Tomēr Eiropā ir dažas sistēmas, kas strukturē un institucionalizē neformālo pamatprasmju kursu nodrošināšanu (skatīt 3. nodaļas 3.2.2. sadaļu un II pielikumu).
- Dažās valstīs ir pieejamas plaša mēroga programmas, kas paredzētas migrantiem, kuri nesen ieradušies valstī. Lai gan programmas galvenokārt koncentrētas uz valodas prasmēm, tās var ietvert arī citas prasmes (piemēram, rakstpratību kopumā) vai pat plašākus integrācijas aspektus (skatīt 3. nodaļas 3.2.2. sadaļu un II pielikumu).
- Uz pamatprasmju attīstīšanu vērstas programmas piedāvā dažādi pakalpojumu sniedzēji, tostarp valsts un privātās izglītības un apmācības iestādes un organizācijas, piemēram, bibliotēkas, brīvprātīgo organizācijas un uzņēmumi (skatīt 3. nodaļas 3.3. sadaļu un III pielikumu).

Eiropas valstīs ceļi uz atzītas kvalifikācijas iegūšanu kļūst arvien daudzveidīgāki.

- Valstis dažādos veidos organizē vidējo izglītību (*ISCED 3*) pieaugušajiem izglītojamajiem. Dažās valstīs ir izstrādātas īpašas programmu sistēmas tieši pieaugušo vidējai izglītībai, savukārt citur pieaugušo izglītība tiek nodrošināta galvenās vidējās izglītības sistēmas ietvaros. Turklāt dažas valstis ir izstrādājušas sistēmas pieaugušajiem, kas aptver vairākus kvalifikācijas līmeņus, sākot

no pamata kvalifikācijām līdz augstākās izglītības grādiem (skatīt 3. nodaļas 3.2.1. sadaļu un II pielikumu).

- Gandrīz visas Eiropas valstis strādā pie visaptverošas nacionālās kvalifikāciju ietvarstruktūras (NKI) izveides, kas nozīmē, ka papildus galvenajām formālajām kvalifikācijām NKI arvien vairāk ietvers arī privāto pakalpojumu sniedzēju, nozaru, uzņēmumu un starptautisko organizāciju piešķirtās kvalifikācijas (skatīt 3. nodaļas 3.1.3. sadaļu, 3.1. attēlu).
- Vairākas valstis ir ieguldījušas līdzekļus kvalifikācijas sistēmu izstrādē, kas papildina vispārējo izglītības sistēmu. Šo sistēmu ietvertās kvalifikācijas parasti ir saistītas ar mazāku darba slodzi, tāpēc tās var būt pieejamāka iespēja pieaugušajiem ar ierobežotu iepriekšējo formālo izglītību. Ja valsts iestādes atzīst šīs kvalifikācijas (piemēram, nacionālajās kvalifikāciju ietvarstruktūrās), tās potenciāli var kļūt par atspēriena punktu ceļā uz turpmākiem mācību sasniegumiem (skatīt 3. nodaļas 3.2.1. sadaļu un II pielikumu).
- Dažās valstīs ir ieviestas plaša mēroga programmas, kas pieejamas pieaugušajiem un kurās kā apmācības veids tiek izmantota darbā īstenota mācīšanās (mācekļība). Dažos gadījumos šajās programmās ir iekļautas elastīgas mācīšanās iespējas, piemēram, paātrinātas mācīšanās iespējas (skatīt 3. nodaļas 3.2.1. sadaļu un II pielikumu).
- Valsts subsidētas pieaugušo izglītības un apmācības programmas, kuru rezultātā iegūst atzītu kvalifikāciju, parasti tiek īstenotas valsts izglītības un apmācības iestādēs, kas galvenokārt paredzētas pieaugušajiem, un/vai valsts skolās, kas nodrošina sākotnējo izglītību un apmācību jauniešiem (skatīt 3. nodaļas 3.3. sadaļu un III pielikumu).

Finansiālais atbalsts

Daudzās Eiropas valstīs valsts subsidētas programmas, kas ļauj iegūt atzītu kvalifikāciju, tiek piedāvātas bez maksas – tas var palīdzēt mazināt finansiālos šķēršļus dalībai.

- 2016. gadā aptuveni trešdaļai pieaugušo ES, kuri vēlējās piedalīties (vai aktīvāk piedalīties) izglītībā un apmācībā, šķērslī dalībai radīja finansiāli apsvērumi. Aptuveni piektdaļai pieaugušo, kas izteica vēlmi iesaistīties izglītībā un apmācībā, galvenais šķērslis dalībai bija finansējums. Pieaugušajiem ar zemāku izglītības līmeni finansējums bija lielāks šķērslis dalībai nekā pieaugušajiem ar augstāku izglītības līmeni (skatīt 4. nodaļas 4.1. sadaļu, 4.1. attēlu).
- Lielākajā daļā Eiropas valstu mazkvalificētiem pieaugušajiem parasti nav jāmaksā par dalību valsts subsidētās izglītības un apmācības programmās līdz *ISCED* 3 līmenim (ieskaitot) vai EKI 4 līmenim (proti, vidējās izglītības vai līdzvērtīgam līmenim). Aptuveni trešdaļā valstu pieaugušajiem var būt jāmaksā / nav jāmaksā par šāda veida pakalpojumiem atkarībā no papildu faktoriem (piemēram, viņu nodarbinātības statusa, programmas veida vai programmas līmeņa). Tikai dažās valstīs maksa tiek iekasēta sistemātiski (skatīt 4. nodaļas 4.2.2. sadaļu, 4.2. attēlu).

Eiropā ir pieejami dažādi pieprasījuma puses finansiālā atbalsta pasākumi, tomēr parasti tie nav īpaši paredzēti mazkvalificētiem pieaugušajiem.

- Lielākajā daļā Eiropas valstu ir ieviesti finansiāli stimuli, kas var mazināt izglītojamo finansiālo slogu (pieprasījuma puses finansējums). Tomēr esošās shēmas ievērojami atšķiras vairākos

aspektos. Dažu stimulu mērķis ir subsidēt tūlītējus izdevumus, kas saistīti ar mācīšanos (piemēram, kursu vai eksāmenu maksu vai dažādus citus izdevumus), savukārt citi ļauj kompensēt zaudētos vai samazinātos ienākumus, kas radušies izglītības un apmācības laikā. Turklāt atbalsta pasākumi atšķiras attiecībā uz atbalsta saņēmējiem: daži no tiem ir pieejami visiem pieaugušajiem, daži ir īpaši paredzēti darba ņēmējiem, bet citu mērķis ir atbalstīt dažādas neaizsargātas grupas, jo īpaši darba meklētājus bezdarbniekus (skatīt 4. nodaļas 4.2.3. sadaļu, 4.3. attēlu).

- Līdztekus izglītojamajiem arī darba devēji, kas nodrošina izglītības un apmācības iespējas, bieži vien var izmantot valsts finansiālā atbalsta shēmas. Tās ievērojami atšķiras attiecināmo izdevumu un/vai saņēmēju ziņā (skatīt 4. nodaļas 4.2.3. iedaļu, 4.4. attēlu).
- Tikai dažās valstīs ir ieviestas finansiālā atbalsta shēmas, kas īpaši paredzētas mazkvalificētiem pieaugušajiem vai piedāvā viņiem preferenciālu attieksmi salīdzinājumā ar citām grupām. Ja atbalsts tiek sniegts, tas ir paredzēts vai nu pašiem mazkvalificētajiem pieaugušajiem, vai darba devējiem, kas iegulda šo pieaugušo izglītībā un apmācībā (skatīt 4. nodaļas 4.2.3. sadaļu, 4.3. un 4.4. attēlu un IV pielikumu).

ES finansējums sniedz būtisku ieguldījumu izglītības un apmācības iespēju radīšanā mazkvalificētiem pieaugušajiem.

- Lielākajā daļā Eiropas valstu ES finansējumu plaši izmanto, atbalstot pieaugušo izglītību un apmācību, tostarp mācīšanās iespējas pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju līmeni un pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni vai bez kvalifikācijas (skatīt 4. nodaļas 4.3. sadaļu un II pielikumu).
- ES subsīdijas izmanto ne tikai izglītības un apmācības programmu finansēšanai, bet arī bieži kā finansējuma avotu, lai palīdzētu sasniegt politikas mērķus, kas noteikti galvenajās valsts stratēģijās saistībā ar pieaugušo izglītību un apmācību (skatīt 4. nodaļas 4.3. sadaļu un I pielikumu).

Elastīga mācīšanās

Pieaugušajiem, tostarp tiem, kam ir zems kvalifikācijas līmenis vai nav kvalifikācijas, bieži vienlaicīgi ir jātiek galā ar dažādiem pienākumiem, tāpēc elastīgums pieaugušo izglītībā un apmācībā ir ļoti svarīgs.

- 2016. gadā visā ES aptuveni katrs trešais pieaugušais ar zemu izglītības līmeni, kurš vēlējās piedalīties (vai aktīvāk piedalīties) izglītībā un apmācībā, kā vienu no šķēršļiem, kas neļāva to darīt, minēja ģimenes apstākļus un/vai konfliktējošus grafikus (skatīt 5. nodaļas 5.1. sadaļu, 5.1. attēlu).
- 2016. gadā aptuveni katrs piektais pieaugušais ar zemu izglītības līmeni visā ES kā vienu no šķēršļiem minēja attālumu un/vai piemērotu mācību iespēju trūkumu (skatīt 5. nodaļas 5.1. sadaļu, 5.1. attēlu).

Tālmācība, kas ir atzīta par vienu no pieejām mācību elastīguma uzlabošanai, tiek attīstīta, izmantojot dažādas iniciatīvas dažādos mērogos.

- Neliels skaits valstu ir izveidojušas valsts subsidētas iestādes vai pieaugušajiem atvērtas

e-mācību platformas, kas nodrošina formālas tālmācības programmas līdz pat vidējās izglītības līmenim (ieskaitot). Citas plaša mēroga tālmācības iniciatīvas ietver nozīmīgu infrastruktūru neformālo tālmācības kursu nodrošināšanai, atbalstu tālmācības īstenošanai (tradicionālajā) izglītībā un apmācībā, tālmācības kvalitātes kontroli un tālmācības personāla kompetences pilnveidošanu (skatīt 5. nodaļas 5.2.1. sadaļu, 5.2. attēlu).

- Papildus sistēmas mēroga tālmācības pasākumiem šo mācīšanās veidu bieži veicina arī vietējie pakalpojumu sniedzēji un iniciatīvas. Tādējādi fakts, ka valstī nav valsts mēroga tālmācības pakalpojumu sniedzēja vai plaša mēroga iniciatīvu šajā jomā, nenozīmē, ka tālmācība ir nepietiekami attīstīta vai nepastāv (skatīt 5. nodaļas 5.2.1. sadaļu).
- Pirmajos mēnešos pēc Covid-19 uzliesmojuma valsts iestādes visā Eiropā atbalstīja vairākas tālmācības iniciatīvas visās izglītības un apmācības nozarēs, tostarp pieaugušo izglītības un apmācības nozarē. Dažas no šīm iniciatīvām potenciāli varētu kļūt par pieaugušo izglītības sistēmu pastāvīgiem un institucionalizētiem elementiem (skatīt 5. nodaļas 5.2.2. sadaļu).
- Tomēr pastāv risks, ka tālmācība var atstumt pieaugušos ar zemu IKT prasmju līmeni vai bez šādām prasmēm (skatīt 1. nodaļas 1.2.2. sadaļu, 1.5. attēlu) un/vai bez piekļuves datoram vai internetam. Līdz ar to šis pasniegšanas veids var nebūt piemērots visiem izglītojamajiem, jo īpaši, ja to nepapildina atbilstoši atbalsta pasākumi (skatīt 5. nodaļas 5.2.2. sadaļu).

Daudzās Eiropas valstīs pieaugušo izglītībā un apmācībā diezgan izplatīta ir modulārā pieeja, savukārt uz kredītpunktiem balstītas programmas ir mazāk izplatītas.

- Modularizācija, kas attiecas uz kvalifikāciju un/vai izglītības un apmācības programmu sadalīšanu mazākās daļās vai vienībās, šobrīd ir diezgan stabili ieviesta daudzās Eiropas izglītības un apmācības sistēmās. Šķiet, ka tā ir dinamiska joma, kurā pēdējos gados ir veiktas vairākas valsts mēroga reformas (skatīt 5. nodaļas 5.3. sadaļu, 5.3. attēlu).
- Salīdzinot ar moduliem, kredītpunktu izmantošana pieaugušo izglītībā un apmācībā ir ievērojami mazāk izplatīta. Arī to Eiropas valstu skaits, kas pēdējos gados īstenojušas reformas šajā jomā, ir diezgan mazs. Turklāt pat tad, ja kredītpunktu programmas tiek īstenotas, tās ne vienmēr uzlabo pieaugušo izglītības un apmācības elastīgumu (skatīt 5. nodaļas 5.4. sadaļu, 5.4. attēlu).

Pieaugušajiem ar zemu izglītības līmeni bieži ir ierobežotas iespējas turpināt izglītību formālās izglītības sistēmā.

- Aptuveni pusē Eiropas valstu, no kurām lielākā daļa atrodas Eiropas austrumos, pamatzglītības otrā posma pabeigšana ir obligāts (likumisks) nosacījums, lai varētu iegūt vidējo izglītību. Tas attiecas ne tikai uz jauniešiem, bet arī uz pieaugušajiem. Dažās citās valstīs vidējā izglītība ir pieejama personām ar ļoti ierobežotu iepriekšējo formālo izglītību, taču tikai dažās (galvenokārt īsās profesionālajās) programmās (skatīt 5. nodaļas 5.5. sadaļu, 5.5. attēlu).
- Aptuveni trešdaļā Eiropas valstu tiesību akti neierobežo to pieaugušo piekļuvi vidējai izglītībai un apmācībai, kuri nav pabeiguši pamatzglītības otro posmu. Tomēr neierobežojoši noteikumi attiecībā uz vidējās izglītības pieejamību nenozīmē, ka praksē elastīgums ir plaši izplatīts. Izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzēji, nevis augstākā līmeņa iestādes, var noteikt diezgan stingras pieejamības prasības, kas praksē var liegt piekļuvi pieaugušajiem ar ierobežotu iepriekšēju formālo izglītību (skatīt 5. nodaļas 5.5. sadaļu, 5.5. attēlu).

Eiropas valstis izmanto dažādas pieejas, lai panāktu pieaugušo izglītības un apmācības programmu individualizāciju.

- Aptuveni divas trešdaļas Eiropas valstu ziņo, ka programmu individualizācija –
- proti, programmu pielāgošana pieaugušo vajadzībām – ir sistemātiski iestrādāta izglītības un apmācības nodrošinājumā (skatīt 5. nodaļas 5.6. sadaļu, 5.6. attēlu).
- Valstis izmanto dažādas pieejas programmu individualizācijai, tostarp individuālus studiju plānus, prasmju un kompetenču sākotnējos novērtējumus, elastīgus programmu īstenošanas veidus un pieprasījuma puses finansiālos stimulus, kas ļauj izglītojamajiem izvēlēties programmas piedāvātāju (skatīt 5. nodaļas 5.6. sadaļu un V pielikumu).

Mācīšanās rezultātu atzīšana un apstiprināšana

Lielākajā daļā Eiropas valstu ir ieviesti prasmju auditi, taču šis pakalpojums ne vienmēr ir plaši pieejams tiem, kam tas varētu būt visvairāk nepieciešams.

- Aptuveni divās trešdaļās Eiropas valstu ir ieviesti prasmju auditi, kas atbilst ES koordinācijas dokumentos noteiktajiem. Šķiet, ka kopš 2014. gada veikto prasmju auditu skaits visā Eiropā ir audzis (skatīt 6. nodaļas 6.2. sadaļu, 6.1. attēlu).
- Lai gan prasmju auditi pašlaik ir diezgan plaši izplatīti visā Eiropā, tie ne vienmēr ir iekļauti standarta pakalpojumos bezdarbniekiem vai bezdarba riskam pakļautajām personām. Turklāt, ja šīm grupām tiek piedāvāti prasmju audita pakalpojumi, tie ne vienmēr tiek sniegti saprātīgā termiņā (skatīt 6. nodaļas 6.2. sadaļu, 6.1. attēlu).
- 2016. gadā 3,2 % pieaugušo visā ES ziņoja, ka iepriekšējo 12 mēnešu laikā ir saņēmuši prasmju un kompetenču novērtējumu, izmantojot testus, prasmju auditus vai intervijas (skatīt 6. nodaļas 6.2. sadaļu, 6.2. attēlu).

Lai gan valstu tiesiskais regulējums pašlaik galvenokārt attiecas uz neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu, faktiskās atzīšanas iespējas un tas, cik lielā mērā tās ir pakļautas valsts uzraudzībai, dažādās valstīs ievērojami atšķiras.

- Praktiski visās Eiropas valstīs pašlaik ir ieviesti pasākumi neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanai izglītības un apmācības nozarē. Tomēr to izglītības un apmācības jomu (apakšnozaru) skaits, uz kurām attiecas atzīšanas kārtība, dažādās valstīs ir atšķirīgs (skatīt 6. nodaļas 6.3.1. sadaļu, 6.3. attēlu).
- Visā Eiropā neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanas rezultātā tiek iegūtas dažādas kvalifikācijas. Dažās valstīs šī procesa rezultātā var iegūt pilnu formālo kvalifikāciju, savukārt citās valstīs ir iespējams iegūt tikai daļu formālās kvalifikācijas un/vai neformālus sertifikātus. Nelielā skaitā valstu nav iespējams nekas no minētā (skatīt 6. nodaļas 6.3.1. sadaļu, 6.4. attēlu).
- Valstīs, kurās ir ieviesti atzīšanas pasākumi, ne vienmēr tiek uzraudzīti dažādi procesa aspekti. Valstīs, kurām ir dati par pakalpojumu saņēmējiem, bieži norāda, ka vismaz dažas izglītojamo kategorijas, ko parasti uzskata par “sociāli neaizsargātām” (piemēram, personas ar zemu prasmju vai kvalifikācijas līmeni, izglītību priekšlaicīgi pametušie, darba meklētāji, gados vecāki darba ņēmēji, migranti un bēgļi, kā arī personas ar invaliditāti), ir starp tām, kas vairāk izmanto atzīšanu vismaz vienā izglītības un apmācības jomā (skatīt 6. nodaļas 6.3.2. sadaļu, 6.5. attēlu).

- 2016. gadā visā ES vidēji 3,1 % pieaugušo ziņoja, ka iepriekšējo 12 mēnešu laikā ir saņēmuši informāciju vai konsultācijas par prasmju, kompetenču vai iepriekšējās izglītības apstiprināšanu vai atzīšanu (skatīt 6. nodaļas 6.3.3. sadaļu, 6.6. attēlu).

Izpratnes veicināšanas un informatīvās aktivitātes

Lielākā daļa pieaugušo visā Eiropā, kuri pēdējā laikā nav iesaistījušies izglītībā un apmācībā, nav vēlējušies to darīt, jo īpaši cilvēki ar zemāku izglītības līmeni.

- 2016. gadā aptuveni 80 % pieaugušo visā ES, kuri nebija iesaistīti izglītībā un apmācībā, norādīja, ka nevēlas to darīt. Šie rādītāji bija augstāki starp pieaugušajiem ar zemāku izglītības līmeni nekā starp augstāko izglītību ieguvušajiem (skatīt 7. nodaļas 7.2. sadaļu, 7.1. attēlu).
- Arī 2016. gadā aptuveni trīs ceturtdaļas pieaugušo visā ES pēdējo 12 mēnešu laikā pat nebija meklējuši informāciju par mācīšanās iespējām. Tas īpaši attiecās uz pieaugušajiem ar zemāku izglītības līmeni un mazāk uz pieaugušajiem ar augstāku izglītības līmeni (skatīt 7. nodaļas 7.2. sadaļu, 7.2. attēlu).

Lai gan sabiedriskās iniciatīvas un kampaņas, kuru mērķis ir uzlabot informētību par pieaugušo izglītības iespējām, ir plaši izplatītas visā Eiropā, var būt nepieciešams pielikt lielākas pūles, lai uzrunātu pieaugušos ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni.

- Laikposmā no 2015. līdz 2020. gadam lielākā daļa augstākā līmeņa iestāžu visā Eiropā sniedza finansiālu atbalstu vismaz vienai plaša mēroga iniciatīvai vai kampaņai, lai informētu par esošajām pieaugušo izglītības iespējām un uzsvērtu mūžizglītības sniegtās priekšrocības (skatīt 7. nodaļas 7.3. sadaļu, 7.3. attēlu).
- Tikai nedaudz vairāk nekā puse no visām Eiropas valstīm ziņo par valsts subsidētiem informatīviem pasākumiem, kas īpaši paredzēti pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, lai mudinātu viņus izmantot mācīšanās iespējas (skatīt 7. nodaļas 7.4. sadaļu, 7.4. attēlu).

Karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi

Aptuveni ceturtdaļa pieaugušo visā ES ziņo, ka ir saņēmuši informāciju vai konsultāciju par mācīšanās iespējām, bet vismazāk šīs lietas izmanto pieaugušie ar zemu izglītības līmeni, ekonomiski neaktīvie un gados vecāki pieaugušie.

- 2016. gadā visā ES 23 % pieaugušo ziņoja, ka pēdējo 12 mēnešu laikā no iestādēm vai organizācijām ir saņēmuši bezmaksas informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām. Tomēr šie rādītāji atšķīrās atkarībā no pieaugušo sociālekonomiskajām iezīmēm: rādītāji bija zemāki pieaugušajiem ar zemu izglītības līmeni, ekonomiski neaktīviem pieaugušajiem un gados vecākiem pieaugušajiem (skatīt 8. nodaļas 8.2. sadaļu, 8.1. un 8.2. attēlu).
- Attiecībā uz dažādiem karjeras attīstības atbalsta nodrošināšanas veidiem 2016. gadā 8,4 % pieaugušo ES valstīs norādīja, ka ir saņēmuši bezmaksas klātienē konsultācijas, savukārt 2,8 % pieaugušo ziņoja, ka ir saņēmuši informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām, izmantojot datorizētas lietojumprogrammas (skatīt 8. nodaļas 8.2. sadaļu, 8.3. un 8.4. attēlu).

Publiski vai valsts subsidēti konsultāciju pakalpojumi ir plaši izplatīti visā Eiropā; tomēr tie reti ir īpaši paredzēti pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni.

- Visā Eiropā ir pieejami valsts nodarbinātības dienesta konsultantu sniegti karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi. Aptuveni pusē analizēto valstu šie pakalpojumi ir pieejami visiem iedzīvotājiem; citās valstīs tie ir pieejami tikai reģistrētiem bezdarbniekiem, darba meklētājiem un citām īpašām grupām (piemēram, cilvēkiem, kas vēlas mainīt profesiju, studentiem utt.) (skatīt 8. nodaļas 8.3.1. sadaļu, 8.5. attēlu).
- Papildus karjeras attīstības atbalsta pakalpojumiem, ko sniedz valsts nodarbinātības dienests, vairāk nekā puse no visām Eiropas valstīm ziņo, ka ir arī citi plaša mēroga valsts subsidēti individuālie karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi, kas ietver tiešu kontaktu ar konsultantu un parasti ir pieejami visiem. Ir redzams pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo *Eurydice* pētījumu šajā jomā (2013./2014. gadā), kad vairumā Eiropas valstu bija maz valsts subsidētu karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu, ko sniedz ārpus valsts nodarbinātības dienesta (skatīt 8. nodaļas 8.3.1. sadaļu, 8.6. attēlu).
- Lielākajā daļā Eiropas valstu ir pieejami pašpalīdzības karjeras attīstības atbalsta rīki, tomēr tie reti ir paredzēti pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni (skatīt 8. nodaļas 8.3.2. sadaļu, 8.7. attēlu).
- Valsts subsidētas mācīšanās iespēju datubāzes tiešsaistē ir pieejamas aptuveni divās trešdaļās Eiropas valstu – arī šajā ziņā vērojams pieaugums salīdzinājumā ar situāciju 2013./2014. gadā, kad tikai aptuveni puse no visām Eiropas valstīm nodrošināja visaptverošas tiešsaistes datubāzes ar mācīšanās iespējām pieaugušajiem. Tomēr tāpat kā 2013./2014. gadā tiešsaistes datubāzes, kas īpaši pielāgotas pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, joprojām nav plaši izplatītas (skatīt 8. nodaļas 8.3.3. sadaļu, 8.8. attēlu).

Noslēguma secinājumi par dažādām tēmām

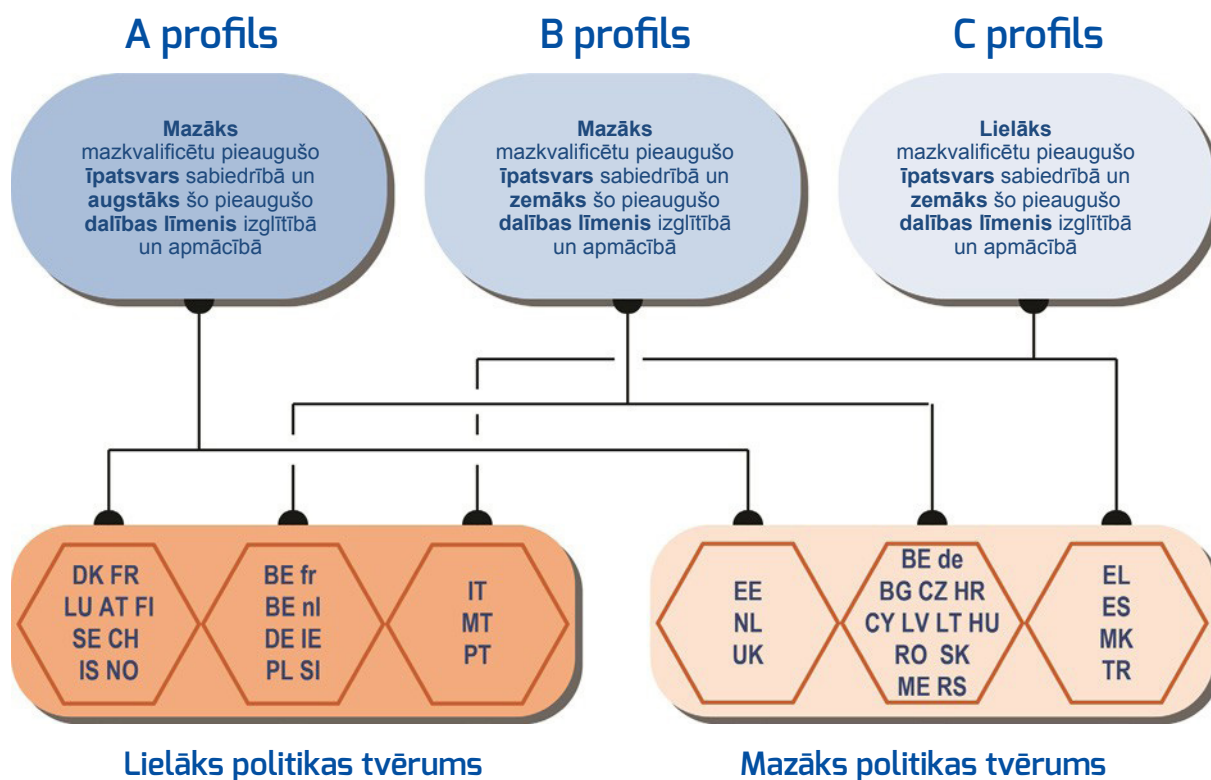
Šajā ziņojumā ir apzināts plašs politikas virzienu un pasākumu klāsts Eiropas valstīs, kas var veicināt pieaugušo iedzīvotāju prasmju attīstību un kvalifikācijas paaugstināšanu. Ziņojumā minēts, ka pieaugušie visās valstīs var izmantot (vismaz dažas) valsts subsidētas prasmju pilnveides un kvalifikācijas paaugstināšanas iespējas. 2. attēlā ir apkopotas dažādas ziņojumā aplūkotas dimensijas. Vispirms tajā aplūkoti valstu profili, pamatojoties uz pieaugušo ar zemu izglītības līmeni (mazkvalificēti pieaugušie) īpatsvara saikni ar šo pieaugušo daļību izglītībā un apmācībā (1. nodaļa, 1.13. attēls). Otrkārt, tajā ņemti vērā politikas virzieni un pasākumi, kas aplūkoti ziņojumā un parādīti kopsavilkuma attēlos 2. un 4.–8. nodaļas beigās (kopā 27 politikas virzieni/pasākumi).

Kā redzams 2. attēlā, lielākajā daļā valstu, kurām raksturīgs salīdzinoši zems mazkvalificētu pieaugušo īpatsvars un salīdzinoši augsts mazkvalificētu pieaugušo daļības līmenis izglītībā un apmācībā (A profils), politikas tvērums ir lielāks (Dānija, Francija, Luksemburga, Austrija, Somija, Zviedrija, Šveice, Islande un Norvēģija). Tas nozīmē, ka tajās ir ieviestas vismaz divas trešdaļas (vismaz 18 no 27) no kartētajiem politikas virzieniem un pasākumiem. Šīs valstis parasti aptver ne tikai vispārējo politiku un pasākumus pieaugušo izglītībai un apmācībai, proti, tos, kas attiecas uz visiem pieaugušajiem, bet arī politiku un pasākumus, kas vērsti uz vismazāk kvalificētajiem (piemēram, mērķtiecīgas politikas sistēmas, finansiālā atbalsta shēmas vai karjeras attīstības atbalsta instrumenti un pakalpojumi). No A profila valstīm tikai Igaunijā, Nīderlandē un Apvienotajā Karalistē ir zemāks politikas tvērums līmenis.

Valstīm, kurās ir salīdzinoši mazs mazkvalificētu pieaugušo īpatsvars un vienlaikus zems mazkvalificētu pieaugušo dalības līmenis izglītībā un apmācībā (B profils), lielākoties ir raksturīgs mazāks politikas tvērums (Beļģijas vācu valodas kopiena, Bulgārija, Čehija, Horvātija, Kipra, Latvija, Lietuva, Ungārija, Rumānija, Slovākija, Melnkalne un Serbija). Lielākajā daļā šo valstu ir identificētas mazāk nekā divas trešdaļas (t. i., mazāk nekā 18) no pētītajiem politikas virzieniem un pasākumiem. Tikai piecas valstis, kas ietilpst šajā grupā, uzrāda augstāku politikas tvēruma līmeni (Beļģijas franču valodas un Flāmu kopienas, Vācija, Īrija, Polija un Slovēnija).

Trešajā valstu grupā – valstis ar salīdzinoši lielu mazkvalificētu pieaugušo īpatsvaru un salīdzinoši zemu mazkvalificētu pieaugušo dalības līmeni izglītībā un apmācībā (C profils) – ir vērojams visneskaidrākais politikas modelis. No šīs mazās valstu grupas trim ir lielāks politikas tvērums (Itālijai, Maltai un Portugālei), savukārt četrās valstīs noteikto politikas pasākumu skaits ir mazāks (Grieķijai, Spānijai, Ziemeļmaķedonijai un Turcijai).

2. attēls. Valstu profili, kas saistīti ar mazkvalificētu pieaugušo īpatsvaru iedzīvotāju vidū un šo pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā, un politikas tvērums, 2019./2020.



Avots: Eurydice.

Piezīmes

Plašāku informāciju par valstu A, B un C profiliem skatīt 1. nodaļas 1.13. attēlā.

“Mazkvalificēti pieaugušie” ir personas, kuras ieguvušas izglītību vai kvalifikāciju, kas atbilst *ISCED* 0–2 līmenim. Tas nozīmē, ka viņi nav ieguvuši vidējo (vai līdzvērtīgu) izglītību (skatīt Glosāriju).

Kategoriju “lielāks politikas tvērums” un “mazāks politikas tvērums” pamatā ir apkopotie rādītāji 2. un 4.–8. nodaļas beigās. Kopumā šajos apkopotajos rādītājos ir iekļauti 27 politikas virzieni un pasākumi. Kategorijā “lielāks politikas tvērums” ir valstis, kas ziņo par vismaz 18 no 27 politikas virzieniem / pasākumiem. Kategorijā “lielāks politikas tvērums” ir valstis, kas ziņo par mazāk nekā 18 politikas virzieniem / pasākumiem.

Pārskata periods lielākajai daļai kvalitatīvo rādītāju, kas izmantoti attēlā, ir 2019./2020. gads. Tāpēc attēla nosaukumā ir minēts šis atsaucies gads. Tomēr daži no rādītājiem, kas izmantoti attēlā, ir no citiem atsaucies periodiem, proti, *Eurostat* ES darbaspēka apsekojuma dati (1. nodaļa) par 2019. gadu, un dati par neformālās izglītības un ikdienējās mācīšanās atzišanu (6. nodaļa) par

2018. gadu.

Galvenais datu avots šī attēla sagatavošanai ir *Eurydice* apkopotā informācija, tāpēc *Eurydice* norādīts kā attēla avots. Tomēr attēls ietver arī datus no citiem avotiem, proti, *Eurostat* kvantitatīvos datus un *Cedefop*, Eiropas Komisijas un *ICF* kvalitatīvos datus par mācīšanās rezultātu atzišanu un apstiprināšanu.

Piezīmes par konkrētām valstīm

Beļģija (BE de) un Serbija: Pieņemumu, ka šajās valstīs politikas tvērums ir mazāks, var būt ietekmējis fakts, ka trūkst datu par mācīšanās rezultātu atzišanu un apstiprināšanu (skatīt 6. nodaļu).

Horvātija, Rumānija, Slovākija un Melnkalne: Nav pieejami dati par mazkvalificētu pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā. Attēlā aplūkoti dati par pieaugušo vispārējo dalību izglītībā un apmācībā.

Bosnija un Hercegovina un Lihtenšteina: Attēlā nav iekļautas, jo nav iekļautas ES darbaspēka apsekojumā.

Lai gan iepriekš minētie novērojumi liecina par zināmu saikni starp mazkvalificētu pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā un politikas tvērumu, tie jāinterpretē piesardzīgi. Jo īpaši, ņemot vērā, ka šajā ziņojumā galvenā uzmanība ir pievērsta politikas virzienu un pasākumu esamībai, un nav būtiski analizēta to īstenošana, efektivitāte un/vai to piemērotība pieaugušajiem ar zemāko kvalifikācijas līmeni. Turklāt ziņojumā galvenā uzmanība pievērsta tikai augstākā līmeņa iestāžu veicinātajai politikai un pasākumiem un pētītas tikai dažas jomas, kas saistītas ar pieaugušo izglītību un apmācību. Tāpēc analīzē iegūtie secinājumi būtu jāturpina pētīt.

Tomēr kopumā šajā ziņojumā ir minēti dažādi politikas virzieni un pasākumi pieaugušo izglītības atbalstam, tostarp tādi, kas var veicināt izglītības un apmācības pieejamību pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni. Šīs grupas zemāki dalības rādītāji izglītībā un apmācībā, kas var būt pasliktinājušies saistībā ar Covid-19 pandēmiju un ar to saistīto pāreju uz plašāku piedāvājumu sniegšanu tiešsaistē, liecina, ka steidzami jāturpina uzrunāt un virzīt šo īpašo mērķa grupu.

IEVADS

Mūsdienās cilvēki savā personīgajā un profesionālajā dzīvē piedzīvo daudz pārmaiņu un pāreju, tādēļ liela nozīme ir nepārtrauktai prasmju un kompetenču pilnveidei. 2017. gada Eiropas sociālo tiesību pīlārs⁽²⁾ atzīst šo vajadzību, pievēršoties mūžizglītībai pirmajā no tā 20 principiem. Minētais princips nosaka, ka “ikvienam ir tiesības uz kvalitatīvu un iekļaujošu vispārīgu un profesionālo izglītību un mūžizglītību, lai varētu saglabāt un iegūt prasmes, kas ļauj pilnā mērā piedalīties sabiedrības dzīvē un veiksmīgi mainīt darbu darba tirgū.” Paātrinātā digitālā pāreja, ko izraisīja Covid-19 pandēmija, ir vēl vairāk izcēlusi vajadzību pēc sociālā taisnīguma mūžizglītības pieejamības jomā.

Reaģējot uz minētajām problēmām, Eiropas Komisija 2020. gada vasarā nāca klajā ar piecu gadu plānu “Prasmju programmu Eiropai” (Eiropas Komisija, 2020b), kura mērķis ir palīdzēt cilvēkiem un uzņēmumiem attīstīt vairāk un labākas prasmes. Līdztekus 12 pasākumiem programmā ir iekļauti prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas kvantitatīvie mērķi, kas jāsasniedz līdz 2025. gadam. Tie attiecas ne tikai uz pieaugušo vispārējo dalību izglītībā un apmācībā, bet arī uz pieaugušo ar zemu kvalifikācijas līmeni un bezdarbnieku iesaistīšanu mācībās, kā arī uz Eiropas iedzīvotāju digitālo prasmju līmeņa paaugstināšanu⁽³⁾.

Atjaunotajā stratēģiskajā satvarā Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā laikposmam no 2021. līdz 2030. gadam⁽⁴⁾ Eiropas politikas darba kārtībā joprojām liela uzmanība ir pievērsta pieaugušo pārkvalifikācijai un prasmju pilnveidei. Satvarā ir uzsvērts, cik svarīgi ir dot iespēju pieaugušajiem apgūt pamatprasmes un motivēt viņus tās apgūt, un izvirzīts ES līmeņa mērķis līdz 2025. gadam panākt, lai 47 % pieaugušo ik gadu piedalītos mācību pasākumos⁽⁵⁾. Šis mērķis ir palielināts Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā (Eiropas Komisija, 2021), kura mērķis līdz 2030. gadam ir panākt, ka 60 % pieaugušo ik gadu piedalās izglītībā un apmācībā. Šis mērķis tika apstiprināts 2021. gada maijā notikušajā Portu sociālajā samītā⁽⁶⁾.

Šīs jaunākās politikas attīstības tendences ir cieši saistītas ar iepriekšējām politikas iniciatīvām pieaugušo izglītības un apmācības jomā. Jo īpaši laikposmā no 2011. līdz 2020. gadam Eiropas sadarbību pieaugušo izglītības un apmācības jomā noteica atjaunotā Eiropas izglītības programma pieaugušajiem⁽⁷⁾. Programmā galvenā uzmanība tika pievērsta prioritārajām jomām, kas ir saskaņotas ar stratēģiskajā sistēmā “Izglītība un apmācība 2020” noteiktajām⁽⁸⁾. Starp noteiktajām prioritātēm īpaša uzmanība tika pievērsta pasākumiem, kuru mērķis ir dot iespēju visiem pieaugušajiem, tostarp tiem, kuriem izglītība un apmācība ir visgrūtāk sasniedzama, attīstīt un pilnveidot savas prasmes un kompetences visa mūža garumā.

Papildu atbalsts mūžizglītības pieejamības veicināšanai visneaizsargātākajām izglītojamo grupām tika pausts Padomes 2016. gada lēmumā par prasmju pilnveides ceļiem⁽⁹⁾. Lēmumā, kas joprojām ir aktuāls, valsts iestādes tiek aicinātas nodrošināt pieaugušajiem, kuriem ir zems prasmju,

⁽²⁾ Eiropas sociālo tiesību pīlāru izsludināja Eiropas Parlaments, Padome un Eiropas Komisija Sociālajā samītā taisnīgām darbavietām un izaugsmei Gēteborgā 2017. gada 17. novembrī.

⁽³⁾ Plašāku informāciju atradīsiet 1. nodaļā.

⁽⁴⁾ Padomes Rezolūcija par stratēģisku satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030), OV C 66, 26.02.2021.

⁽⁵⁾ Plašāku informāciju atradīsiet 1. nodaļā.

⁽⁶⁾ Skatīt 2021. gada 7. maija Portu sociālo apņemšanos un 2021. gada 8. maija Portu deklarāciju.

⁽⁷⁾ Padomes Rezolūcija par atjaunotu Eiropas izglītības programmu pieaugušajiem, OV C 372, 20.12.2011.

⁽⁸⁾ Padomes secinājumi (2009. gada 12. maijā) par stratēģisku sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (“ET 2020”), OV C 119, 28.05.2009.

⁽⁹⁾ Padomes lēmums (2016. gada 19. decembris) “Prasmju pilnveides ceļi – jaunas iespējas pieaugušajiem”, OV C 484, 24.12.2016.

zināšanu un kompetenču līmenis, piemēram, tiem, kuri ir pametuši sākotnējo izglītību vai apmācību, neiegūstot vidējo vai līdzvērtīgu izglītību, piekļuvi prasmju pilnveidei un iespējām celt kvalifikāciju.

Tam būtu jāietver iespējas a) apgūt minimālo rakstpratības, rēķinpratības un digitālo prasmju līmeni un/vai b) apgūt plašāku prasmju, zināšanu un kompetenču kopumu, virzoties uz EKI 3 vai 4 līmeņa kvalifikāciju.

Pamatojoties uz Eiropas politikas prioritātēm pieaugušo izglītības un apmācības jomā, jo īpaši Padomes 2016. gada lēmumu par prasmju pilnveides ceļiem, šajā ziņojumā tiek pētīta pieaugušo izglītība un apmācība visā Eiropā, īpašu uzmanību pievēršot mācīšanās iespējām pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju līmeni un pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni vai bez kvalifikācijas. Lai nodrošinātu nepārtrauktību ar *Eurydice* 2015. gada ziņojumu par pieaugušo izglītību un apmācību (Eiropas Komisija/EACEA/*Eurydice*, 2015), šajā ziņojumā aplūkoti šādi jautājumi:

- Vai augstākā līmeņa iestādes ir oficiāli apņēmušās atvieglot izglītības un apmācības pieejamību pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni?
- Kādas iespējas ir pieejamas šiem izglītojamajiem?
- Kādi līdzekļi tiek izmantoti, lai veicinātu viņu atgriešanos izglītībā un apmācībā?

Ziņojuma saturs

Šis ziņojums ir sadalīts astoņās nodaļās.

1. nodaļā ir aprakstīti rādītāji, kas veido kontekstu turpmākai analīzei par pieaugušajiem pieejamajām mācīšanās iespējām Eiropā. Nodaļā aplūkots Eiropas pieaugušo iedzīvotāju izglītības līmenis, pieaugušo prasmju un kompetenču līmenis, kā arī viņu iesaistīšanās izglītībā un apmācībā.

2. nodaļā pētīts, vai un kā dažādas pieaugušo izglītībā iesaistītās ieinteresētās personas koordinē savas iniciatīvas un pieejas. Tajā aplūktas arī politiskās apņemšanās un mērķi, kuru mērķis ir veicināt pieaugušo izglītību un jo īpaši pieaugušo ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni dalību izglītībā un apmācībā.

3. nodaļā ir izklāstīti daži galvenie Eiropas valstīs piedāvātie mācīšanās veidi, kas var veicināt pieaugušo iedzīvotāju prasmju pilnveidi un kvalifikācijas celšanu. Galvenā uzmanība tiek pievērsta plaša mēroga valsts subsidētām mācīšanās iespēju piedāvājumam, proti, sistemātiski ieviestam institucionalizētam piedāvājumam.

4. nodaļā aplūkota finansēšanas kārtība saistībā ar valsts subsidētām programmām, kas pieejamas pieaugušajiem, kā arī finansiālā atbalsta pasākumi, kas var palīdzēt segt izglītības un apmācības tiešās vai netiešās izmaksas. Tiek uzsvērta arī ES finansējuma nozīme mācīšanās iespēju radīšanā pieaugušajiem ar zemu kvalifikāciju vai bez tās.

5. nodaļā aplūkots jautājums par elastīgumu pieaugušo izglītībā, analizējot pasākumus, kas varētu palīdzēt pieaugušajiem atgriezties izglītībā un apmācībā. Šīs nodaļas pamatelementi ir tālmācība, modularizācija, uz kredītpunktiem balstītas pieejas, tālākvirzība starp izglītības līmeņiem un mācīšanās ceļu individualizācija.

6. nodaļā aplūkota neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšana un apstiprināšana. Nodaļā tiek

pēfīti prasmju auditi, proti, joma, kas ir cieši saistīta ar mācīšanās rezultātu atzīšanu, kā arī faktiskie atzīšanās pasākumi izglītības un apmācības nozarē.

7. nodaļā sniegts pārskats par izpratnes veicināšanas pasākumiem, kas sekmē pieaugušo izglītību, jo īpaši tiem, kas vērsti uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni. Nodaļā aplūkoti arī valsts iestāžu īpašie centieni sasniegt un atkārtoti iesaistīt šīs konkrētās mērķgrupas.

Visbeidzot, **8. nodaļā** aplūkoti pieaugušajiem pieejamie valsts atbalstītie individuālie karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi, kā arī pašpalīdzības rīki un tiešsaistes datubāzes par mācīšanās iespējām.

Nodaļām ir pievienots glosārijs, kurā izskaidroti galvenie lietotie jēdzieni. Ziņojuma beigās pievienotajos pielikumos sniegta papildu informācija par dažādiem ziņojumā aplūkotajiem aspektiem.

Datu avoti un metodoloģija

Šī ziņojuma pamatā galvenokārt ir *Eurydice* tīkla 2020. gada maijā un jūnijā apkopotā informācija ⁽¹⁰⁾. Datu vākšanas pamatā bija padziļināta aptauja, ko kopīgi sagatavoja Eiropas Izglītības un kultūras izpildaģentūras (EACEA) Izglītības un jaunatnes politikas analīzes nodaļa un tīkla valstu vienības. Apkopotie dati attiecas uz 42 izglītības un apmācības sistēmām 37 valstīs ⁽¹¹⁾, un tie veido pamatu ziņojuma 2.–5., 7. un 8. nodaļā sniegtajai analīzei.

Eurydice dati un rādītāji kopumā ir kvalitatīvi. Tie atspoguļo augstākā līmeņa (valsts) politiku un pasākumus, nevis reģionālās vai vietējās iniciatīvas un shēmas.

Visā ziņojumā *Eurydice* valstu vienību iesniegtā informācija tika papildināta ar datiem no citiem avotiem. Jo īpaši 6. nodaļa balstās uz informāciju, kas iegūta 2018. gadā atjauninātajā Eiropas pārskatā par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu ⁽¹²⁾. Līdztekus kvalitatīvai informācijai lielākajā daļā nodaļu ir sniegti arī statistikas dati, kas iegūti no starptautiskiem apsekojumiem. Šie avoti ietver Pieaugušo izglītības apsekojumu, ES darbaspēka apsekojumu, Kopienas apsekojumu par IKT izmantošanu mājsaimniecībās un privātpersonu vidū, kā arī *OECD* pieaugušo prasmju apsekojumu (*PIAAC*).

Eurydice rādītāju atsauces gads ir 2019./2020. mācību/akadēmiskais gads. Tas parasti attiecas uz laikposmu no 2019. gada septembra līdz 2020. gada jūnijam ⁽¹³⁾. Attiecībā uz programmām un iniciatīvām, kas netiek īstenotas atbilstoši mācību/akadēmiskajiem gadam, 2019./2020. gada periods attiecas uz situāciju 2020. gada 1. janvārī. *Eurydice* rādītāji, kas attiecas uz politikas attīstību vai izmaiņām, aptver laikposmu no 2015. gada 1. janvāra līdz atsauces gadam.

Datiem no citiem avotiem, kas nav *Eurydice*, ir dažādi atsauces gadi. Atsauces periods vienmēr ir norādīts rādītāja nosaukumā un/vai tekstā.

Visi, kas piedalījās šī ziņojuma sagatavošanā, ir norādīti ziņojuma beigās.

⁽¹⁰⁾ Datu vākšana notika Covid-19 pandēmijas sākumposmā, tāpēc ziņojumā ir iekļautas tikai dažas atsauces uz iniciatīvām, kas tika ieviestas, reaģējot uz pandēmiju un ar to saistītajiem sanitārajiem pasākumiem, un tas nesniedz pilnīgu priekšstatu par pandēmijas rezultātā notikušajām izmaiņām.

⁽¹¹⁾ Visas 27 ES dalībvalstis, kā arī Bosnija un Hercegovina, Šveice, Islande, Lihtenšteina, Melnkalne, Ziemeļmaķedonija, Norvēģija, Serbija, Turcija un Apvienotā Karaliste. Albānija ir arī *Eurydice* tīkla dalībniece, bet šajā projektā tā nepiedalījās.

Izglītības un apmācības sistēmu skaits ir lielāks par valstu skaitu. Tas ir tāpēc, ka Beļģijā ir trīs izglītības un apmācības sistēmas (Beļģijas franču valodas kopiena, Beļģijas Flāmu kopiena un Beļģijas vācu valodas kopiena), bet Apvienotajā Karalistē ir četras sistēmas (Anglija, Velsa, Ziemeļīrija un Skotija).

Apvienotā Karaliste oficiāli izstājās no *Eurydice* tīkla 2021. gada 31. martā. Valsts vienība, kas ietver Angliju, Velsu un Ziemeļīriju, neapstiprināja šā ziņojuma versiju, kas tika sagatavota pirms galīgā ziņojuma. Valsts vienība, kas ietver Skotiju, 2021. gada jūlijā apstiprināja versiju, kas tika sagatavota pirms galīgā ziņojuma.

⁽¹²⁾ Skatīt: <https://www.Cedefop.europa.eu/validation/inventory>

⁽¹³⁾ Vienīgie izņēmumi ir politikas dokumenti un iniciatīvas, kas aplūkotas 2. nodaļā (un uzskaitītas I pielikumā). Šajā gadījumā atsauces periods ir pagarināts līdz 2020. gada beigām, lai varētu identificēt 2020. gada otrajā pusgadā izdotos politikas dokumentus un iniciatīvas, kurām ir būtiska nozīme.

1. NODAĻA: PAMATINFORMĀCIJA PAR PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBU UN APMĀCĪBU

Pirms analizēt valstu politiku un pasākumus, kas saistīti ar Eiropas pieaugušo iedzīvotāju prasmju pilnveidi un kvalifikācijas celšanu, ir svarīgi izprast vispārējo kontekstu, kādā notiek pieaugušo izglītība un apmācība. Valstu konteksts, problēmas un vajadzības nav vienādas. Lai gan šajā nodaļā nav paredzēts aptvert visus pieaugušo izglītības politikas un pasākumu virzītājspēkus, tā veido šā ziņojuma kontekstu, sniedzot dažus galvenos kvantitatīvos rādītājus saistībā ar pieaugušo izglītību un apmācību.

Nodaļas sākumā aplūkots pieaugušo izglītības līmenis un prasmju un kompetenču līmenis Eiropā (1.1. un 1.2. sadaļa). Tālāk nodaļā ir aplūkota pieaugušo dalība izglītībā un apmācībā, tostarp dalības atšķirības starp dažādām iedzīvotāju grupām (1.3. sadaļa). Nobeigumā 1.4. sadaļā sniegta analīze, kas balstīta uz izraudzītu rādītāju kombināciju.

Analīze balstās uz *Eurostat* datiem no ES darbaspēka apsekojuma (*EU LFS*), Pieaugušo izglītības apsekojuma (*AES*) un Kopienas apsekojuma par IKT izmantošanu mājāsaimniecībās un privātpersonu vidū. Tajā iekļauti arī dati no *OECD* pieaugušo prasmju apsekojuma (*PIAAC*).

1.1. Eiropas pieaugušo iedzīvotāju izglītības līmenis

Parasti par valstī pieejamo zināšanu un prasmju rādītāju izmanto pieaugušo iedzīvotāju augstāko sasniegto formālās izglītības līmeni. Pašlaik Eiropas politikā par zināšanu sabiedrības izglītības pamatlīmeni tiek uzskatīta vidējā izglītība. Tādējādi jaunieši (vecumā no 18 līdz 24 gadiem), kuri nav ieguvuši vidējo izglītību un kuri nav iesaistīti izglītībā un apmācībā, tiek klasificēti kā “personas, kas priekšlaicīgi pamet izglītību un apmācību”. Viens no Eiropas sadarbības mērķiem izglītības un apmācības jomā līdz 2020. gadam ⁽¹⁴⁾ bija samazināt to jauniešu īpatsvaru, kuri priekšlaicīgi pamet izglītību un apmācību, lai tas būtu mazāks par 10 % (ES 27 vidējais rādītājs 2019. gadā bija 10,2 %, bet 2020. gadā – 9,9 % ⁽¹⁵⁾). Atjaunotajā stratēģiskajā satvarā Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā laikposmam no 2021. līdz 2030. gadam ⁽¹⁶⁾ ir noteikts jauns ES līmeņa mērķis – līdz 2030. gadam samazināt to jauniešu īpatsvaru, kuri priekšlaicīgi pamet izglītību un apmācību, lai tas būtu mazāks par 9 %. Padomes 2016. gada leteikumā par prasmju pilnveides ceļiem ⁽¹⁷⁾ ir aplūkota un veicināta vidējās izglītības pieejamība citu vecuma grupu pieaugušajiem. Šis politikas satvars aicina ES dalībvalstis nodrošināt pieaugušajiem ar zemu prasmju, zināšanu un kompetenču līmeni, piemēram, tiem, kuri ir beiguši sākotnējo izglītību vai apmācību, bet nav ieguvuši vidējo vai līdzvērtīgu izglītību, iespēju pilnveidot prasmes. Izmantojot prasmju pilnveides ceļus, pieaugušajiem vajadzētu būt iespējai apgūt minimālo rakstpratības, rēķinpratības un digitālo prasmju līmeni un/vai virzīties uz kvalifikācijas iegūšanu EKI 3 vai 4 līmenī, proti, līmenī, kas parasti atbilst vidējai izglītībai (*ISCED* 3 līmenis).

⁽¹⁴⁾ Padomes secinājumi (2009. gada 12. maijā) par stratēģisku sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (“ET 2020”), OV C 119, 28.05.2009.

⁽¹⁵⁾ *Eurostat* ES darbaspēka apsekojums [edat_lfse_14] (dati iegūti 2021. gada 6. jūlijā). Rādītājs atspoguļo to jauniešu īpatsvaru vecumā no 18 līdz 24 gadiem, kuru izglītība nav augstāka par pamatizglītības otro posmu (*ISCED* 2 līmenis) un kuri četras nedēļas pirms apsekojuma nav bijuši iesaistīti izglītībā vai apmācībā.

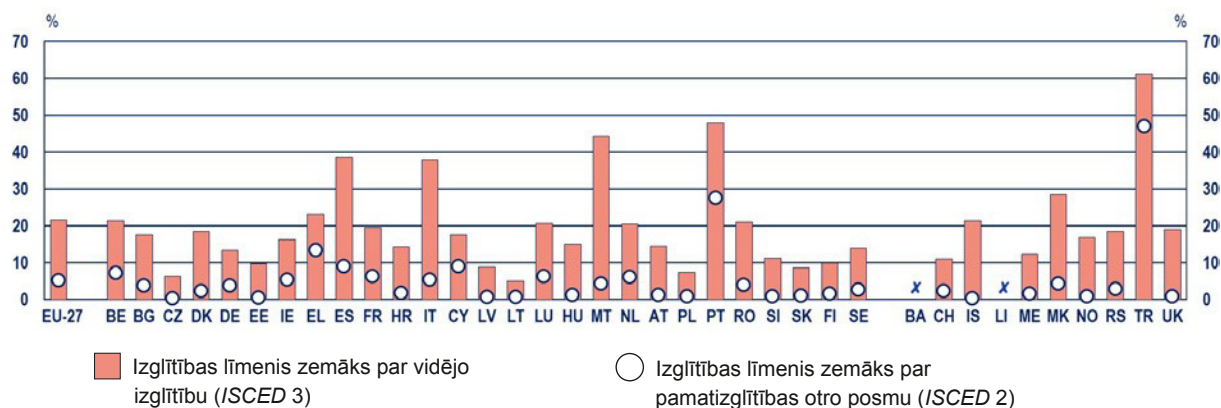
⁽¹⁶⁾ Padomes Rezolūcija par stratēģisku satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030), OV C 66, 26.02.2021.

⁽¹⁷⁾ Padomes leteikums (2016. gada 19. decembris) “Prasmju pilnveides ceļi – jaunas iespējas pieaugušajiem”, OV C 484, 24.12.2016.

Saskaņā ar 2019. gada ES darbaspēka apsekojuma datiem pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuru izglītības līmenis ir zemāks par vidējo izglītību (*ISCED 3*), veido 21,6 % ES 27 pieaugušo iedzīvotāju kopskaita (1.1. attēls). Tas atbilst 51,5 miljoniem cilvēku ⁽¹⁸⁾.

To pieaugušo īpatsvars, kuri nav ieguvuši vidējo izglītību, Eiropas valstīs (ES dalībvalstīs un valstīs ārpus ES ⁽¹⁹⁾) ir ļoti atšķirīgs. Turcijā tas ir vislielākais – aptuveni 60 % pieaugušo iedzīvotāju nav ieguvuši vidējo izglītību. ES dalībvalstu vidū šis rādītājs ir visaugstākais Portugālē – aptuveni pusei pieaugušo nav vidējās izglītības. Citas Eiropas valstis (ES dalībvalstis un valstis ārpus ES), kurās reģistrēts salīdzinoši augsts to pieaugušo īpatsvars, kuri nav ieguvuši vidējo izglītību – virs ES vidējā rādītāja –, ir Malta (44,2 %), Spānija (38,7 %), Itālija (37,8 %), Ziemeļmaķedonija (28,4 %) un Grieķija (23,2 %). Otrā spektra galā augošā secībā ir Lietuva, Čehija, Polija, Slovākija, Latvija, Igaunija un Somija, kur tikai līdz 10 % pieaugušo nav vidējās izglītības.

1.1. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuru izglītības līmenis ir zemāks par pamatizglītības otro posmu un vidējo izglītību (%), 2019.



%	ES 27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
Zemāks par <i>ISCED 3</i>	21,6	21,3	17,5	6,2	18,5	13,4	9,8	16,3	23,2	38,7	19,6	14,2	37,8	17,5	8,8	5,0	20,7	15,0	44,2
Zemāks par <i>ISCED 2</i>	5,3	7,1	3,8	0,2	2,2	3,7	0,5	5,3	13,4	9,0	6,3	1,8	5,3	9,0	0,7	0,6	6,3	1,1	4,3
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	UK
Zemāks par <i>ISCED 3</i>	20,4	14,4	7,4	47,8	21,0	11,2	8,6	9,9	13,9	X	11,0	21,4	X	12,2	28,4	16,8	18,5	61,1	18,9
Zemāks par <i>ISCED 2</i>	6,2	1,1	0,9	27,5	3,8	0,8	1,0	1,5	2,6	X	2,3	0,3	X	1,5	4,2	0,8	2,8	46,9	0,9

Avots: Eurostat ES darbaspēka apsekojums Datus par pieaugušajiem iedzīvotājiem, kuru izglītības līmenis ir zemāks par *ISCED 2*, ieguva un aprēķināja Eurostat. Dati par pieaugušajiem iedzīvotājiem, kuru izglītības līmenis ir zemāks par *ISCED 3*, tika iegūti no [edat_lfse_03] (dati iegūti 2021. gada 7. aprīlī).

No pieaugušajiem, kas nav ieguvuši vidējo izglītību, daži ir pametuši izglītības sistēmu, nepabeidzot pamatizglītības otro posmu (*ISCED 2*). Šis ļoti zemais izglītības līmenis attiecas uz 5,3 % pieaugušo (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) ES 27 (1.1. attēls), kas atbilst 12,5 miljoniem cilvēku.

Turcijā, kur gandrīz puse pieaugušo (46,9 %) nav pabeigusi pamatizglītības otro posmu, šis rādītājs ir visaugstākais starp šajā ziņojumā aplūkotajām valstīm. Vēl viena valsts, kurā ir augsts to pieaugušo īpatsvars, kuri nav pabeiguši pamatizglītības otro posmu, ir Portugāle – tur aptuveni ceturtdaļa pieaugušo (27,5 %) ir šādā situācijā. Citas valstis, kurās šis rādītājs pārsniedz ES 27 vidējo rādītāju, ir Grieķija (13,4 %), Spānija un Kipra (abās 9,0 %), Beļģija (7,1 %), Francija un Luksemburga (abās 6,3 %), un Nīderlande (6,2 %). Turpretī aptuveni pusē Eiropas valstu to pieaugušo īpatsvars, kuri nav pabeiguši pamatizglītības otro posmu, nepārsniedz 2 %.

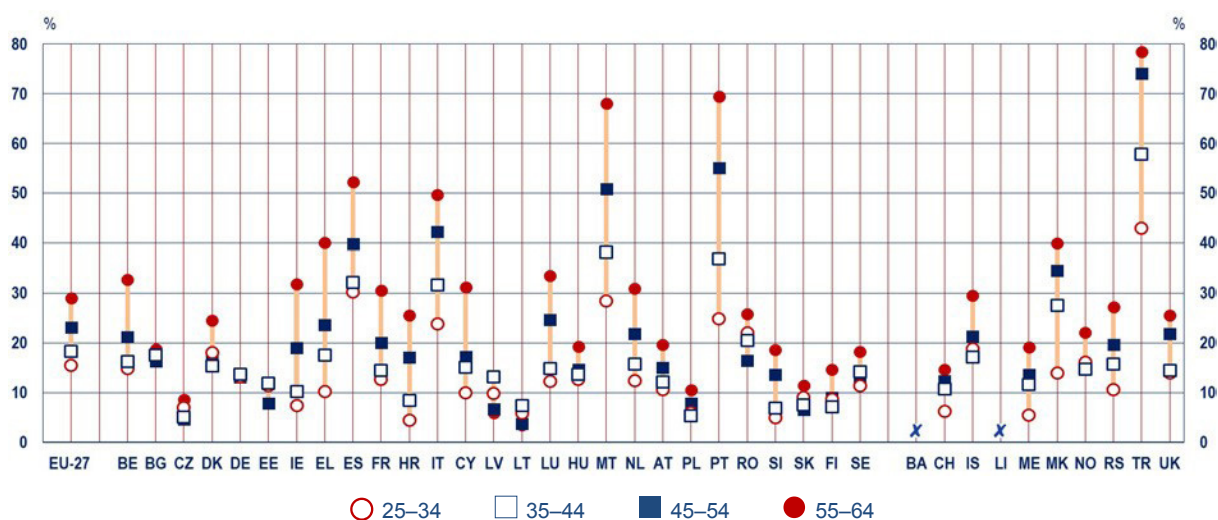
⁽¹⁸⁾ Eurostat ES darbaspēka apsekojums [lfsa_pgaed] (dati iegūti 2021. gada 7. aprīlī).

⁽¹⁹⁾ Valstu analīze attiecas uz visām šajā ziņojumā iekļautajām valstīm (skatīt sadaļu "Ievads"), par kurām ir pieejami dati. Tādējādi ir ietvertas ne tikai ES dalībvalstis.

Eiropas pieaugušo iedzīvotāju izglītības līmenis ir pakāpeniski paaugstinājies. Piemēram, laikposmā no 2014. līdz 2019. gadam ES 27 vidējais to pieaugušo (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) īpatsvars, kuri nav ieguvuši vidējo izglītību, samazinājās no 24,5 % līdz 21,6 % ⁽²⁰⁾. To iedzīvotāju īpatsvars, kuri nav pabeiguši pamatzglītības otro posmu, 2014. gadā bija 6,9 %, bet 2019. gadā – 5,3 % ⁽²¹⁾.

Minētā pozitīvā tendence ir saistīta ar to, ka jaunākus pieaugušos zems izglītības līmenis ietekmē mazāk nekā gados vecākus iedzīvotājus (1.2. attēls). Konkrētāk, ES 27 vidēji tikai 15,5 % pieaugušo vecumā no 25 līdz 34 gadiem ir izglītība, kas ir zemāka par vidējo izglītību, savukārt vecumā no 34 līdz 44 gadiem šis rādītājs ir 18,3 %, vecumā no 45 līdz 54 gadiem – 23,1 %, un vecumā no 55 līdz 64 gadiem – 29,0 %.

1.2. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuru izglītības līmenis ir zemāks par vidējo izglītību (%), pa vecuma grupām, 2019.



%	ES 27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
25–34	15,5	14,8	17,6	7,0	18,0	13,2	11,4	7,4	10,2	30,2	12,6	4,4	23,8	10,0	9,8	5,9	12,3	12,7	28,4
35–44	18,3	16,3	17,6	5,1	15,4	13,7	11,9	10,2	17,6	32,2	14,4	8,4	31,7	15,1	13,2	7,4	14,9	13,7	38,2
45–54	23,1	21,2	16,3	4,7	16,4	13,1	7,9	19,0	23,7	39,8	20,0	17,1	42,3	17,2	6,7	3,8	24,7	14,7	50,9
55–64	29,0	32,8	18,8	8,6	24,5	13,4	7,9	31,9	40,1	52,3	30,6	25,5	49,7	31,2	5,9	3,5	33,5	19,3	68,1
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	UK
25–34	12,4	10,6	6,0	24,8	22,0	4,9	9,1	8,7	11,4	X	6,3	18,8	X	5,5	13,9	16,1	10,6	43,0	13,9
35–44	15,7	12,2	5,4	36,9	20,5	6,9	7,5	7,1	14,2	X	10,7	17,2	X	11,6	27,6	14,7	15,8	57,8	14,5
45–54	21,8	15,1	7,9	55,1	16,5	13,6	6,6	9,0	12,4	X	12,4	21,3	X	13,6	34,5	15,1	19,7	74,1	21,9
55–64	30,9	19,6	10,6	69,5	25,8	18,6	11,5	14,6	18,3	X	14,6	29,6	X	19,1	39,9	22,1	27,2	78,4	25,6

Avots: Eurostat ES darbaspēka apsekojums [edat_ifse_03] (dati iegūti 2021. gada 7. aprīlī).

Vienpadsmit valstīs – Īrijā, Grieķijā, Spānijā, Horvātijā, Itālijā, Kiprā, Luksemburgā, Maltā, Portugālē, Ziemeļmaķedonijā un Turcijā – bija vērojams īpaši liels iedzīvotāju izglītības līmeņa pieaugums (vairāk nekā 20 procentu punktu starpība starp 25–34 gadu vecuma grupu un 55–64 gadu vecuma grupu).

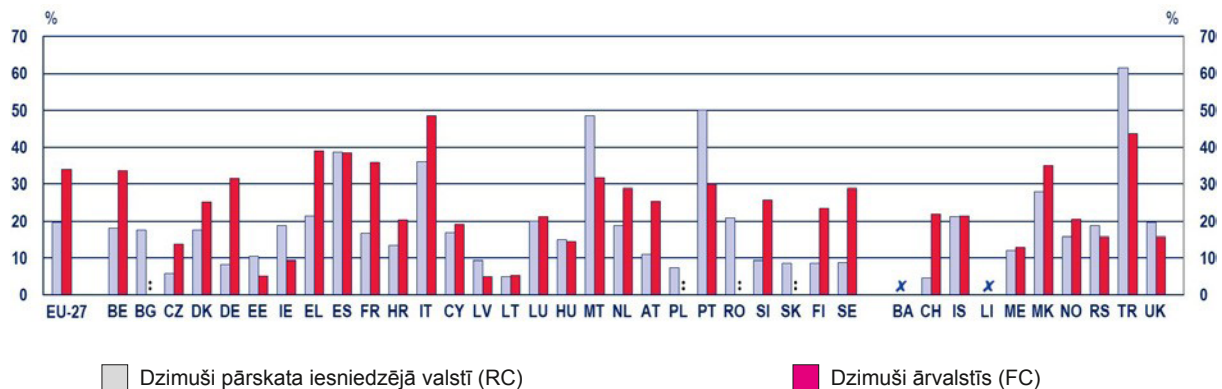
Lai gan dažās no šīm valstīm, jo īpaši vairākās Dienvideiropas valstīs, joprojām ir augsts to pieaugušo īpatsvars, kuri nav ieguvuši vidējo izglītību (skatīt 1.1. attēlu), izglītības līmenis paaudžu vidū ir ievērojami pieaudzis.

⁽²⁰⁾ Eurostat ES darbaspēka apsekojums [edat_ifse_03] (dati iegūti 2021. gada 23. aprīlī).

⁽²¹⁾ Eurostat ES darbaspēka apsekojums Eurostat iegūti un aprēķināti dati.

Vēl viens svarīgs aspekts, kas jāņem vērā, ir migrantu izglītības profils. ES darbaspēka apsekojuma dati liecina, ka vidēji visās ES dalībvalstīs to pieaugušo (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) īpatsvars, kuri nav ieguvuši vidējo izglītību, ir lielāks to pieaugušo vidū, kuri dzimuši ārpus dzīvesvietas valsts (ārvalstīs dzimušie), nekā to pieaugušo vidū, kuri dzimuši attiecīgajā valstī (34,1 % salīdzinājumā ar 19,6 % 2019. gadā) (1.3. attēls). Šī tendence ir īpaši izteikta (atšķirība ir lielāka par 15 procentu punktiem) Beļģijā, Vācijā, Grieķijā, Francijā, Slovēnijā, Zviedrijā un Šveicē. Vēl trijās valstīs – Maltā, Portugālē un Turcijā – arī vērojama būtiska atšķirība starp ārvalstīs dzimušo iedzīvotāju un vietējo iedzīvotāju izglītības līmeni, tomēr atšķirībā no iepriekš minētajām valstīm zems izglītības līmenis vairāk skar pieaugušos, kas dzimuši dzīvesvietas valstī.

1.3. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuru izglītības līmenis ir zemāks par vidējo izglītību (%), pēc dzimšanas valsts, 2019.



%	ES 27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
Dzimuši pārskata iesniedzējā valstī	19,6	18,0	17,6	5,9	17,6	8,3	10,5	18,8	21,5	38,7	16,7	13,4	36,0	16,9	9,3	5,0	20,1	15,0	48,7
Dzimuši ārvalstīs	34,1	33,7	:	13,8	25,2	31,6	5,1	9,4	39,1	38,5	35,9	20,4	48,6	19,2	4,9	5,3	21,2	14,5	31,7
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	UK
Dzimuši pārskata iesniedzējā valstī	18,8	11,0	7,4	50,0	21,0	9,3	8,6	8,7	8,9	×	4,6	21,3	×	12,1	28,1	15,8	18,8	61,6	19,7
Dzimuši ārvalstīs	29,0	25,3	:	30,0	:	25,7	:	23,4	29,0	×	21,9	21,5	×	12,9	35,2	20,5	15,8	43,7	15,7

Avots: Eurostat ES darbaspēka apsekojums [edat_lfs_9912] (dati iegūti 2021. gada 7. aprīlī).

Piezīmes par konkrētām valstīm

Dānija: Datiem par ārvalstīs dzimušajiem ir zems ticamības līmenis, jo izlases apjoms ir neliels.

Bulgārija, Polija, Rumānija un Slovākija: Dati par ārvalstīs dzimušajiem nav pieejami, jo izlases apjoms ir ļoti mazs.

Lai papildinātu 1.3. attēlu, ir lietderīgi kvantitatīvi noteikt ārvalstīs dzimušo pieaugušo (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) īpatsvaru starp visiem pieaugušajiem (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuri nav ieguvuši vidējo izglītību. 2019. gadā ES 27 22,3 % no visiem pieaugušajiem ar zemu izglītības līmeni bija dzimuši ārpus savas dzīvesvietas valsts⁽²²⁾. Neraugoties uz šo vidējo rādītāju, situācija valstīs ir ļoti atšķirīga. Dažās Eiropas valstīs (ES dalībvalstīs un valstīs ārpus ES) vairāk nekā 50 % pieaugušo ar zemu izglītības līmeni ir dzimuši ārvalstīs. Tā tas ir Šveicē (73,3 %), Luksemburgā (60,1 %), Zviedrijā (51,9 %) un Vācijā (51,5 %). Taču ir arī valstis, kurās ārvalstīs dzimušo pieaugušo īpatsvars starp pieaugušajiem ar zemu izglītības līmeni nepārsniedz 10 % (Čehija, Igaunija, Latvija, Lietuva, Ungārija, Portugāle, Melnkalne, Ziemeļmaķedonija, Serbija un Turcija)⁽²³⁾.

⁽²²⁾ Pamatojoties uz Eurostat ES darbaspēka apsekojuma datiem, kas pieejami tiešsaistē. Aprēķinā ņemti vērā dati par pieaugušajiem iedzīvotājiem (25–64 gadi) pēc dzimšanas valsts ([lfsa_pgacws]; dati iegūti 2021. gada 18. februārī) un dati par pieaugušajiem iedzīvotājiem (25–64 gadi) pēc izglītības līmeņa un dzimšanas valsts ([edat_lfs_9912]; dati iegūti 2021. gada 18. februārī). Bulgārijas, Polijas, Rumānijas un Slovākijas dati attiecībā uz šo rādītāju nav pieejami (skatīt piezīmes par atsevišķām valstīm saistībā ar 1.3. attēlu).

⁽²³⁾ Datu avotu skatīt 22. zemsvītras piezīmē.

1.2. Pieaugušo prasmes un kompetences

Lai gan izglītības līmenis ir svarīgs sabiedrības cilvēkkapitāla rādītājs, tas ne vienmēr der prasmju vērtēšanai. Jo īpaši izglītības sistēmā iegūtās pamatprasmes var novecot, ja tās netiek uzturētas, vai, gluži pretēji, pieaugušie, pateicoties daudzveidīgai dzīves un darba pieredzei, var iegūt dažādas prasmes, kas nav atspoguļotas viņu formālajā kvalifikācijā. Turklāt viens un tas pats izglītības līmenis dažādās valstīs var būt saistīts ar dažādiem prasmju līmeņiem ⁽²⁴⁾.

1.2.1. Rakstpratība un rēķinpratība

OECD pieaugušo prasmju apsekojums (*PIAAC*) līdz šim ir sniedzis unikālu datu kopumu par pieaugušo iedzīvotāju pamatprasmju līmeņa atšķirībām dažādās valstīs. Apsekojumā tiek vērtēta pieaugušo (vecumā no 16 līdz 65 gadiem) rakstpratība, rēķinpratība un spēja risināt problēmas ar tehnoloģijām piesātinātās vidēs. Pirmais *PIAAC* cikls, kas ietvēra trīs kārtas, norisinājās no 2011. līdz 2018. gadam ⁽²⁵⁾.

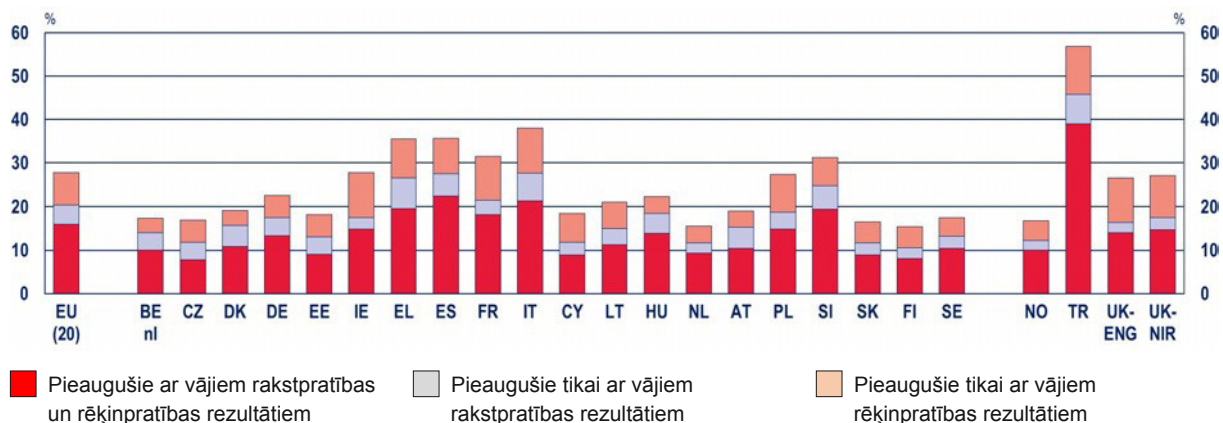
1.4. attēlā parādīts to pieaugušo īpatsvars, kuriem ir vāji rakstpratības un/vai rēķinpratības rezultāti, proti, pieaugušo īpatsvars ar 1. līmeņa vai zemākiem rezultātiem (skatīt 1.4. attēla piezīmes), valstīs, kuras apskatītas šajā ziņojumā un piedalījās *PIAAC* pētījumā.

Kā redzams attēlā, visās valstīs (ES dalībvalstīs un valstīs, kas nav ES dalībvalstis) no aptuveni 8 % līdz 39 % pieaugušo ir vāji rakstpratības un/vai rēķinpratības rezultāti (20 iesaistītajās ES dalībvalstīs vidējais rādītājs ir 16,0 %). Visaugstākais rādītājs ir Turcijā (39,0 %), kam seko Spānija, Itālija, Grieķija, Slovēnija un Francija (dilstošā secībā), kur rādītājs ir no 18,1 % līdz 22 %. 5 % pieaugušo ir vāji gan rakstpratības, gan rēķinpratības rezultāti. Spektra otra galā ir Čehija, Somija, Kipra, Slovākija, Igaunija, Nīderlande un Norvēģija (augošā secībā), kur ne vairāk kā 10 % pieaugušo ir ar vājiem rakstpratības un rēķinpratības rezultātiem.

Līdztekus pieaugušajiem ar vājiem rezultātiem gan rakstpratības, gan rēķinpratības jomā ir arī tādi, kuriem ir vāji rezultāti tikai vienā jomā (t. i., rakstpratībā vai rēķinpratībā). Pievienojot šos pieaugušos iepriekš minētajai grupai, Turcijā īpatsvars ir 57 %, bet vairākās ES dalībvalstīs (dilstošā secībā – Itālijā, Spānijā, Grieķijā, Francijā un Slovēnijā) – no 30 % līdz 40 %. Vidējais rādītājs 20 ES dalībvalstīs ir aptuveni 28 %. Nevienā no šajā ziņojumā aplūkotajām valstīm nav reģistrēti mazāk kā 15 % pieaugušo, kuriem ir vāji rakstpratības un/vai rēķinpratības rezultāti.

⁽²⁴⁾ Šajā kontekstā *Cedefop* (2020a) veiktais pētījums liecina, ka to pieaugušo skaits Eiropā, kuriem varētu būt nepieciešama prasmju pilnveide vai pārkvalifikācija, ir daudz lielāks nekā to pieaugušo skaits, kuriem ir zems kvalifikācijas līmenis. Tiek lēsts, ka 128 miljoniem pieaugušo Eiropā ir prasmju pilnveides vai pārkvalifikācijas potenciāls, kas atbilst aptuveni 46 % pieaugušo Eiropas iedzīvotāju (dati attiecas uz ES 28 pirms Apvienotās Karalistes izstāšanās, kā arī Islandi un Norvēģiju). Šis skaitlis ietver pieaugušos ar zemu izglītības līmeni, kā arī pieaugušos ar vidēju vai augstu izglītības līmeni, kuriem ir zems digitālo prasmju vai kognitīvo prasmju līmenis vai kuriem draud prasmju zudums un novecošanās, jo viņi strādā vienkāršās profesijās. Runājot par atsevišķām valstīm, augsts pieaugušo īpatsvars ar prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas potenciālu (aptuveni 70 %) ir vērojams Maltā un Portugālē. Aprēķinātie rādītāji ir augsti arī Grieķijā, Spānijā, Itālijā un Rumānijā, kurās visās tie pārsniedz 50 %.

⁽²⁵⁾ Plašāka informācija par *PIAAC* pirmo ciklu atrodama *OECD* tīmekļa vietnē (<https://www.OECD.org/skills/PIAAC/about/PIAAC1stcycle/>). Ir sācies otrais apsekojuma cikls, kura rezultāti būs pieejami 2024. gadā.

1.4. attēls. Pieaugušie (vecumā no 16 līdz 65 gadiem) ar zemu rakstpratības un/vai rēķinpratības līmeni (%), 2011.–2017.

ES (20): Skatīt "piezīmes".

%	EU (20)	BE nl	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LT
Pieaugušie ar vājiem rakstpratības un rēķinpratības rezultātiem	16,0	10,1	7,7	10,8	13,3	9,1	14,9	19,5	22,5	18,1	21,3	8,9	11,3
Pieaugušie tikai ar vājiem rakstpratības rezultātiem	4,4	4,0	4,1	4,9	4,2	3,9	2,6	7,0	5,0	3,4	6,3	3,0	3,7
Pieaugušie tikai ar vājiem rēķinpratības rezultātiem	7,3	3,3	5,1	3,4	5,1	5,2	10,3	9,0	8,2	9,9	10,3	6,6	6,1
	HU	NL	AT	PL	SI	SK	FI	SE		NO	TR	UK-ENG	UK-NIR
Pieaugušie ar vājiem rakstpratības un rēķinpratības rezultātiem	13,9	9,3	10,5	14,9	19,5	8,9	8,1	10,4		10,0	39,0	14,0	14,7
Pieaugušie tikai ar vājiem rakstpratības rezultātiem	4,6	2,4	4,8	3,9	5,4	2,7	2,6	2,8		2,3	6,7	2,4	2,7
Pieaugušie tikai ar vājiem rēķinpratības rezultātiem	3,8	3,9	3,8	8,6	6,3	4,8	4,8	4,3		4,6	11,2	10,2	9,6

Avots: Valstu dati: OECD, 2019a. 20 ES dalībvalstu iedzīvotāju skaita svērtais vidējais rādītājs ir balstīts uz Eurostat 2012. gada datiem [demo_pjanbroad], un to aprēķinājis Eiropas Komisijas Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts.

Piezīmes

PIAAC apsekojumā pieaugušo prasmes tika vērtētas piecu līmeņu skalā. Dati attēlā attiecas uz pieaugušajiem, kas sasnieguši ne augstāk par 1. līmeni (proti, 1. un zemāku līmeni).

Attēlā ir iekļautas tikai tās valstis, kas iekļautas šajā ziņojumā un piedalījās PIAAC apsekojumā. "ES (20)" attiecas uz vidējo svērto iedzīvotāju skaitu 20 ES dalībvalstīs, kas piedalījās PIAAC apsekojumā.

Valstīm ir atšķirīgi atsaucē gadi. Lielākā daļa šajā ziņojumā aplūkoto valstu piedalījās apsekojuma pirmajā kārtā (2011.–2012. gadā), dažas piedalījās otrajā kārtā (2014.–2015. gadā), bet viena – trešajā kārtā (2017. gadā). Līdz ar to attēls attiecas uz 2011.–2017. gadu.

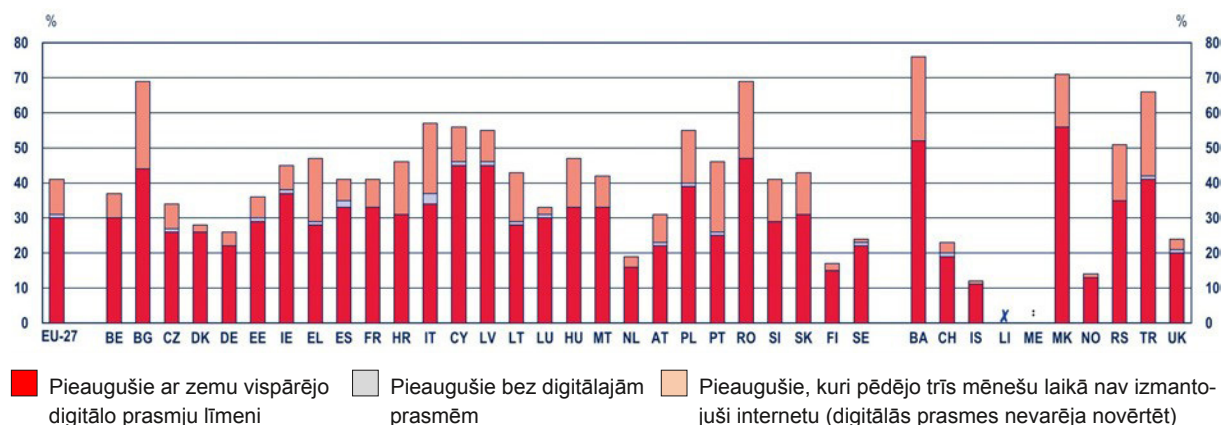
1.2.2. Digitālās prasmes

Kopienas apsekojums par IKT izmantošanu māsaimniecībās un privātpersonu vidū sniedz rādītāju, kas izsaka apsekojuma dalībnieku pašu norādīto digitālo prasmju līmeni. Saskaņā ar 2019. gada apsekojuma datiem (1.5. attēls) ES 27 vidēji 30 % pieaugušo (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) ir zems digitālo prasmju līmenis un aptuveni 1 % pieaugušo nav digitālo prasmju. Vēl 10 % pieaugušo prasmes nevarēja novērtēt, jo viņi trīs mēnešus pirms apsekojuma nebija lietojuši internetu. Ņemot vērā, ka pēdējā minētajā grupā varētu būt personas ar ierobežotām digitālajām prasmēm, aptuveni 40 % pieaugušo ES var uzskatīt par digitālas atstumtības riska grupu.

Runājot par atsevišķām Eiropas valstīm (ES dalībvalstīm un valstīm ārpus ES), visaugstākais pieaugušo ar zemu digitālo prasmju līmeni un bez digitālajām prasmēm īpatsvars – no 40% līdz

56% – ir Ziemeļmaķedonijā, Bosnijā un Hercegovinā, Rumānijā, Kiprā, Latvijā, Bulgārijā, Turcijā un Polijā (dilstošā secībā). Lielākajā daļā šo valstu reģistrēts arī augsts to pieaugušo īpatsvars, kuru prasmes nevarēja novērtēt, jo viņi trīs mēnešus pirms apsekojuma nebija izmantojuši internetu (10 % vai vairāk visās iepriekš minētajās valstīs, izņemot Latviju). Ņemot vērā visas trīs kategorijas, proti, pieaugušos ar zemu digitālo prasmju līmeni, pieaugušos bez digitālajām prasmēm un pieaugušos, kuru prasmes nav iespējams novērtēt, visaugstākais rādītājs ir Bosnijā un Hercegovinā (76 %), kam seko Ziemeļmaķedonija, Bulgārija un Rumānija, kur šis rādītājs ir aptuveni 70 %, un Turcija (66 %).

1.5. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuriem ir vājas digitālās prasmes vai tādu nav, vai kuri pēdējo trīs mēnešu laikā nav izmantojuši internetu (%), 2019.



%	ES 27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
Zems vispārējo digitālo prasmju līmenis	30	30	44	26	26	22	29	37	28	33	33	31	34	45	45	28	30	33	33
Bez digitālajām prasmēm	1	0	0	1	0	0	1	1	1	2	0	0	3	1	1	1	1	0	0
Nav lietojuši internetu (3 mēnešus)	10	7	25	7	2	4	6	7	18	6	8	15	20	10	9	14	2	14	9
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	UK
Zems vispārējo digitālo prasmju līmenis	16	22	39	25	47	29	31	15	22	52	19	11	X	:	56	13	35	41	20
Bez digitālajām prasmēm	0	1	1	1	:	0	0	0	1	0	1	0	X	:	0	0	0	1	1
Nav lietojuši internetu (3 mēnešus)	3	8	15	20	22	12	12	2	1	24	3	1	X	:	15	1	16	24	3

Avots: Eurostat Kopienas apsekojums par IKT izmantošanu māsaimniecībās un privātpersonu vidū [isoc_sk_dskl_ij] (dati iegūti 2020. gada 25. novembrī).

Piezīme

Attēlā redzami dati attiecas uz salikto rādītāju, kura pamatā ir atlasītas ar interneta vai programmatūras lietošanu saistītas darbības, ko personas veic četrās konkrētās jomās, proti, informācijas, saziņas, problēmu risināšanas un programmatūras prasmju jomā. Tiek pieņemts, ka personām, kuras ir veikušas noteiktas darbības, ir atbilstošas prasmes. Atbilstoši veikto darbību daudzveidībai vai sarežģītībai katrai no četrām dimensijām ir aprēķināti divi prasmju līmeņi ("pamata" un "augstākas"). Visbeidzot, pamatojoties uz saliktajiem rādītājiem, tiek aprēķināts kopējais digitālo prasmju rādītājs, kas ir personu digitālo kompetenču un prasmju rādītājs. Izšķir četrus prasmju līmeņus: "nav prasmju", "vājas", "pamata" un "augstākas". Attēlā redzami dati par pieaugušajiem, kuru vispārējās digitālās prasmes ir "vājas" vai prasmju "nav", kā arī tie, kuru vispārējās digitālās prasmes nebija iespējams novērtēt, jo viņi trīs mēnešus pirms apsekojuma nebija lietojuši internetu.

Piezīmes par konkrētām valstīm

Beļģija, Bulgārija, Dānija, Vācija, Francija, Horvātija, Ungārija, Malta, Nīderlande, Slovēnija, Slovākija, Somija, Bosnija un Hercegovina, Islande, Ziemeļmaķedonija, Norvēģija un Serbija: Šajās valstīs to pieaugušo īpatsvars, kuriem kopumā nav digitālo prasmju, ir niecīgs.

Zviedrija: Datiem ir zems ticamības līmenis, jo izlases apjoms ir neliels.

Melnkalne: Dati nav pieejami, jo izlase ir ļoti maza.

Spektra otrā galā ir četras Ziemeļvalstis (Somija, Zviedrija, Islande un Norvēģija), Vācija, Nīderlande, Austrija, Šveice un Apvienotā Karaliste, kurās to personu īpatsvars, kurām ir zems digitālo prasmju līmenis un kurām nav digitālo prasmju, ir no 11 % līdz 23 %, t. i., mazāk nekā viena ceturtdaļa pieaugušo iedzīvotāju. Visās šajās valstīs ir arī salīdzinoši neliels to pieaugušo īpatsvars, kuru prasmes nevarēja novērtēt, jo viņi trīs mēnešus pirms apsekojuma nebija izmantojuši internetu (līdz 4 % visās valstīs, izņemot Austriju, kur šis īpatsvars ir 8 %).

1.3. Pieaugušo dalība izglītībā un apmācībā

Pēc Eiropas pieaugušo iedzīvotāju izglītības un prasmju līmeņa izpētes šajā sadaļā uzmanība pievērsta pieaugušo dalībai izglītībā un apmācībā. Sadaļas sākumā ir izklāstīti Eiropas politikas mērķi šajā jomā. Pēc tam sadaļā ir sniegti vispārīgi dati par dalību, kā arī par dalības līmeņa atšķirībām starp dažādām sociālekonomiskajām grupām. Pēdējā apakšsadaļā aplūkoti dati, kas attiecas uz vidēja līmeņa kvalifikācijas iegūšanu pieaugušā vecumā.

1.3.1. Eiropas politikas mērķi

Eiropas politikā ir atzīta mācīšanās vērtība visa mūža garumā, tostarp pieaugušo vecumā. Lai uzraudzītu un virzītu pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā, Padome 2009. gadā pieņēma kritēriju, saskaņā ar kuru līdz 2020. gadam vismaz 15 % pieaugušo (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) ES būtu jāpiedalās izglītībā un apmācībā četru nedēļu laikā pirms apsekojuma ⁽²⁶⁾.

Padome 2021. gada februārī ieviesa jaunu ES mērķi attiecībā uz pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā, kurā apskatīta dalība 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma un norādīts, ka līdz 2025. gadam jāsasniedz vismaz 47 % dalības līmenis ⁽²⁷⁾. Šis mērķis, kas ir ievērojami augstāks par iepriekšējo, ir saistīts ar jaunu uzraudzības sistēmu, kas no 2022. gada ietvers regulāru datu vākšanu par pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā 12 mēnešu pārskata periodā.

Papildu politiskais atbalsts pieaugušo izglītībai un apmācībai ir pausts Prasmju programmā Eiropai (Eiropas Komisija, 2020b), kurā noteikti četri kvantitatīvi mērķi, kas jāsasniedz līdz 2025. gadam. Tie attiecas uz pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā (kopējā dalība, mazkvalificētu pieaugušo dalība un bezdarbnieku dalība), kā arī uz Eiropas iedzīvotāju digitālajām prasmēm ⁽²⁸⁾.

Visbeidzot, Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plānā (Eiropas Komisija, 2021. gads) ir izteikts līdz šim vērienīgākais ES mērķis attiecībā uz pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā – līdz 2030. gadam vismaz 60 % pieaugušo katru gadu būtu jāpiedalās izglītībā un apmācībā.

⁽²⁶⁾ Padomes secinājumi (2009. gada 12. maijā) par stratēģisku sistēmu Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā ("ET 2020"), OV C 119, 28.05.2009. Šajā sistēmā noteiktais kritērijs ir 2003. gadā noteiktā 12,5 % mērķa turpinājums.

⁽²⁷⁾ Padomes Rezolūcija par stratēģisku satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021–2030), OV C 66, 26.02.2021.

⁽²⁸⁾ Prasmju programmā Eiropai (Eiropas Komisija, 2020b) ir izvirzīti šādi mērķi:

- 50 % pieaugušo (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) dalība mācībās pēdējo 12 mēnešu laikā;
- 30 % mazkvalificētu pieaugušo (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) dalība mācībās pēdējo 12 mēnešu laikā,
- 20 % pieaugušo bezdarbnieku (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) ar nesenu mācīšanās pieredzi (pēdējo četru nedēļu laikā),
- 70 % pieaugušo (vecumā no 16 līdz 74 gadiem) ir vismaz pamata digitālās prasmes.

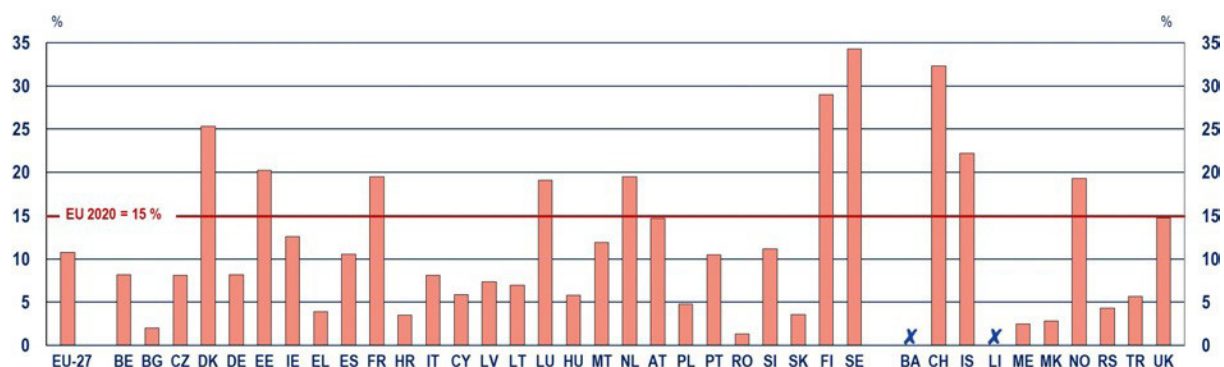
Šo mērķu sasniegšanas progress tiks uzraudzīts, izmantojot jaunu pieeju (skatīt sadaļā sniegto informāciju).

1.3.2. Dalības rādītāji četru nedēļu periodā un viena gada laikā

Pašlaik divi datu avoti sniedz ieskatu par pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā: ES darbaspēka apsekojums un pieaugušo izglītības apsekojums (AES). ES darbaspēka apsekojums, kas bija datu avots, lai noteiktu ES 2020. gada kritēriju pieaugušo dalībai mācībās (15 %; skatīt 1.3.1. sadaļu), atspoguļo dalību četru nedēļu laikā pirms apsekojuma ⁽²⁹⁾. Savukārt pieaugušo izglītības apsekojums nosaka to pieaugušo īpatsvaru, kuri 12 mēnešu laikā ir piedalījušies izglītībā un apmācībā ⁽³⁰⁾. Saskaņā ar ES darbaspēka apsekojuma datiem 2019. gadā 10,8 % pieaugušo (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) ES 27 četru nedēļu laikā pirms apsekojuma piedalījās izglītībā un apmācībā (1.6. attēls).

ES darbaspēka apsekojums liecina, ka pieaugušo dalība izglītībā un apmācībā dažādās Eiropas valstīs (ES dalībvalstīs un valstīs ārpus ES) ir nevienmērīga. 2019. gadā Zviedrijā un Šveicē bija augstākais to pieaugušo īpatsvars, kuri piedalījās izglītībā un apmācībā četru nedēļu laikā pirms apsekojuma (attiecīgi 34,3 % un 32,3 %). Šīs divas valstis kopā ar Somiju, Dāniju, Islandi, Igauniju, Franciju, Nīderlandi, Norvēģiju un Luksemburgu (dilstošā secībā) ir izpildījušas “ES 2020” dalības kritēriju. Ļoti tuvu kritērijam 2019. gadā bija Apvienotā Karaliste un Austrija (attiecīgi 14,8 % un 14,7 %). Spektra otrā galā ir Rumānija, Bulgārija, Melnkalne un Ziemeļmaķedonija (augošā secībā), kur dalības līmenis 2019. gadā nepārsniedza 3 %, kā arī Horvātija, Slovākija, Grieķija, Serbija un Polija, kur dalības līmenis bija no 3 % līdz 5 %.

1.6. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas četru nedēļu laikā pirms apsekojuma bija iesaistīti izglītībā un apmācībā (%), 2019.



ES 27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
10,8	8,2	2,0	8,1	25,3	8,2	20,2	12,6	3,9	10,6	19,5	3,5	8,1	5,9	7,4	7,0	19,1	5,8	11,9
NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	UK
19,5	14,7	4,8	10,5	1,3	11,2	3,6	29,0	34,3	X	32,3	22,2	X	2,5	2,8	19,3	4,3	5,7	14,8

Avots: Eurostat ES darbaspēka apsekojums [trng_ifse_01] (dati iegūti 2021. gada 22. aprīlī).

ES darbaspēka apsekojums liecina, ka no 2009. līdz 2019. gadam kopumā ir augusi pieaugušo (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) dalība izglītībā un apmācībā. Konkrētāk, ES 27 vidējais rādītājs palielinājās no 7,9 % 2009. gadā līdz 10,1 % 2014. gadā un 10,8 % 2019. gadā ⁽³¹⁾. Tomēr 2020. gads, kas aizritēja Covid-19 pandēmijas zīmē, pārtrauca šo tendenci, un ES 27 vidējais rādītājs samazinājās līdz 9,2 % ⁽³²⁾. Praktiski visās šajā ziņojumā aplūkotajās valstīs 2020. gadā

⁽²⁹⁾ No 2022. gada, pateicoties jaunajai uzraudzības sistēmai (skatīt 1.3.1. sadaļu), ES darbaspēka apsekojums ļaus atspoguļot pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma veikšanas.

⁽³⁰⁾ Lai gan pieaugušo izglītības apsekojums aptver dalību mācībās 12 mēnešu periodā, šajā sadaļā norādīto pieaugušo izglītības apsekojuma rādītāju tvērumu nepārkāpj ar 1.3.1. sadaļā izklāstīto jauno ES kvantitatīvo mērķu tvērumu. Tas ir tāpēc, ka jaunajos ES mērķos nav ņemta vērā dalība vadītās mācībās parastajos darba apstākļos, savukārt šeit sniegtie pieaugušo izglītības apsekojuma dati ietver šāda veida mācīšanos. Vadītās mācības parastajos darba apstākļos attiecas uz apmācību, kas ir iepriekš plānota ar norīkotu skolotāju/instruktoru (proti, tā atšķiras no ikdienējās mācīšanās no kolēģiem) (Eurostat, 2017).

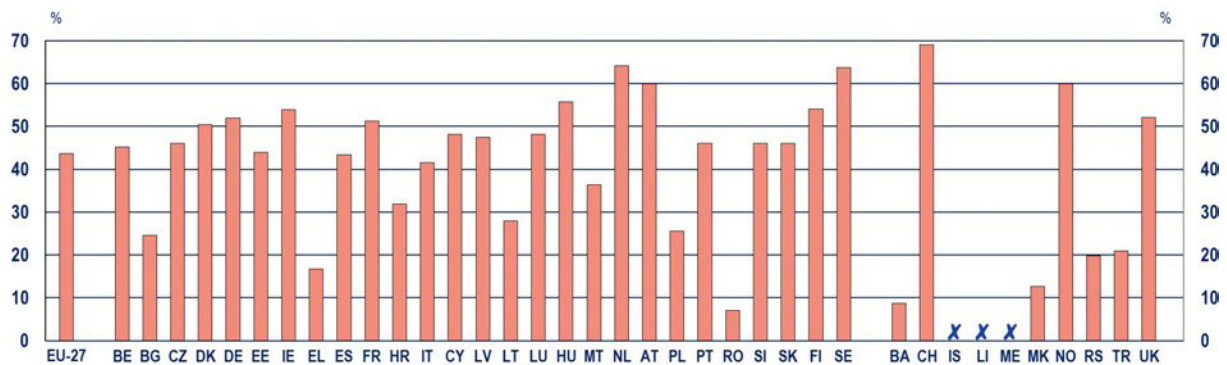
⁽³¹⁾ Eurostat ES darbaspēka apsekojums [trng_ifse_01] (dati iegūti 2021. gada 6. jūlijā).

⁽³²⁾ Eurostat ES darbaspēka apsekojums [trng_ifse_01] (dati iegūti 2021. gada 6. jūlijā).

reģistrēts dalības samazinājums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (vienīgie izņēmumi ir Grieķija, Spānija, Lietuva, Melnkalne un Turcija).

1.7. attēlā aplūkoti pieaugušo izglītības apsekojuma dati. Saskaņā ar pieaugušo izglītības apsekojuma datiem 2016. gadā ⁽³³⁾ 43,7 % pieaugušo (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) ES 27 vismaz vienu reizi 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma piedalījās izglītībā un apmācībā ⁽³⁴⁾. Divpadsmit valstis, kas iekļautas šajā ziņojumā, reģistrēja vismaz 50 % dalību, proti, Šveice (gandrīz 70 %), Nīderlande, Zviedrija, Norvēģija, Austrija, Ungārija, Somija, Īrija, Apvienotā Karaliste, Vācija, Francija un Dānija (dilstošā secībā). Turpretī Rumānijā un Bosnijā un Hercegovinā reģistrēti viszemākie dalības rādītāji – attiecīgi 7,0 % un 8,7 %. Citas valstis, kurās reģistrēts salīdzinoši zems kopējais dalības līmenis – vismaz par 10 procentu punktiem zem ES 27 vidējā rādītāja –, bija Ziemeļmaķedonija, Grieķija, Serbija, Turcija, Bulgārija, Polija, Lietuva un Horvātija (augošā secībā).

1.7. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma bija iesaistīti izglītībā un apmācībā (%), 2016.



ES 27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
43,7	45,2	24,6	46,1	50,4	52,0	44,0	53,9	16,7	43,4	51,3	31,8	41,5	48,1	47,5	27,9	48,1	55,7	36,3
NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	UK
64,1	59,9	25,5	46,1	7,0	46,1	46,1	54,1	63,8	8,7	69,1	X	X	X	12,7	60,0	19,8	20,9	52,1

Avots: Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums [trng_AES_100] (dati iegūti 2021. gada 22. aprīlī).

Pieejamie dati ļauj arī nošķirt dalību formālajā izglītībā un apmācībā un dalību neformālajā izglītībā un apmācībā. Formālā izglītība un apmācība ir institucionalizēta, apzināta un plānota izglītība, kas veido valsts formālās izglītības sistēmu. Tā parasti ietver ievērojamu darba slodzi ⁽³⁵⁾ un ļauj iegūt oficiālu kvalifikāciju. Savukārt neformālā izglītība parasti izpaužas kā īsāki kursi, un tās rezultātā lielākoties tiek iegūta kvalifikācija (vai sertifikāti), ko attiecīgās valsts iestādes neatzīst par formālu, vai kvalifikācija netiek iegūta vispār. Šīs iezīmes nozīmē, ka formālajā izglītībā un neformālajā izglītībā tiek reģistrēti ļoti atšķirīgi dalības rādītāji. Patiešām, kā liecina 2016. gada pieaugušo izglītības apsekojums (1.8. attēls), vidēji ES 27 neformālā izglītība tiek izmantota aptuveni astoņas reizes biežāk nekā formālā izglītība (41,4 % salīdzinājumā ar 5,0 %) ⁽³⁶⁾.

⁽³³⁾ Ņemot vērā, ka pieaugušo izglītības apsekojums īpaši pievēršas pieaugušo izglītībai un apmācībai, to veic retāk nekā ES darbaspēka apsekojumu: līdz 2016. gadam – reizi piecos gados, bet no 2016. gada – reizi sešos gados. Pēdējā kārta notika 2016. gadā, un paredzams, ka nākamā kārta norisināsies 2022. gadā.

⁽³⁴⁾ Kā paskaidrots iepriekš, jaunajos ES mērķos, kas attiecas uz pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā, nav ņemta vērā dalība vadītās mācībās parastajos darba apstākļos. Ja no 2016. gada pieaugušo izglītības apsekojuma datiem izslēdz vadītās mācības parastajos darba apstākļos, dalība bija 38 % (Eiropas Komisija, 2020b).

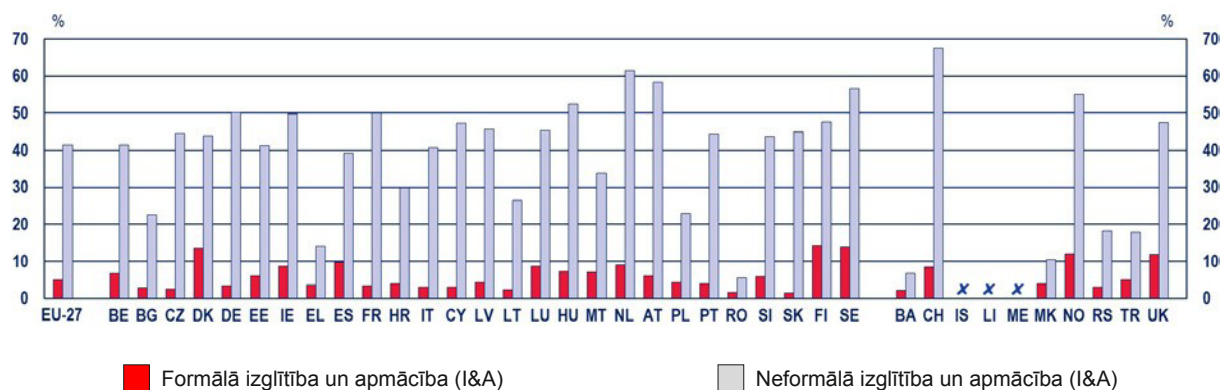
⁽³⁵⁾ Pieaugušo izglītības apsekojumā formālās izglītības un apmācības programmās jāietver darba slodze, kas atbilst vismaz viena semestra (vai skolas/akadēmiskā gada puses) pilna laika studijām. Dalība īsākās programmās tiek uzskatīta par dalību neformālajā izglītībā un apmācībā.

⁽³⁶⁾ Papildus formālajai un neformālajai izglītībai un apmācībai pieaugušo izglītības apsekojums ietver arī neformālo izglītību (skatīt Glosāriju). Dati par šo mācīšanās veidu nav iekļauti 1.8. attēlā.

Attiecībā uz formālo izglītību un apmācību tikai piecās valstīs – četrās Ziemeļvalstīs (Dānijā, Somijā, Zviedrijā un Norvēģijā) un Apvienotajā Karalistē – dalības līmenis pārsniedz 10 %. Citas valstis, kurās reģistrēts salīdzinoši augsts dalības līmenis formālajā izglītībā un apmācībā – no 8 % līdz 10 % –, ir Īrija, Spānija, Luksemburga, Nīderlande un Šveice. Lielākajā daļā šo valstu (visās, izņemot Spāniju) reģistrēts arī augsts kopējais dalības rādītājs (virs ES 27 vidējā rādītāja). Tomēr starp valstīm ar visaugstāko kopējo dalības rādītāju (virs 50 %) Vācijā un Francijā dalības līmenis formālajā izglītībā un apmācībā ir zem ES vidējā rādītāja (attiecīgi 3,5 % un 3,4 %). Viszemākais dalības rādītājs formālajā izglītībā un apmācībā ir Slovēnijā (1,5 %), kam seko Rumānija, Bosnija un Hercegovina, Lietuva, Čehija un Bulgārija (visās zem 3 %).

Attiecībā uz neformālo izglītību un apmācību visaugstākais dalības līmenis ir Šveicē un Nīderlandē (attiecīgi 67,5 % un 61,5 %), kam seko Austrija, Zviedrija, Norvēģija, Ungārija, Vācija un Francija (50 % vai vairāk). Spektra otrā galā augošā secībā ir Rumānija, Bosnija un Hercegovina, Ziemeļmaķedonija un Grieķija, kurās dalības līmenis ir no 5,6 % līdz 14,0 %.

1.8. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma bija iesaistīti izglītībā un apmācībā (%), pēc izglītības un apmācības veida (formālā vai neformālā), 2016.



%	ES 27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
Formālā I&A	5,0	6,8	2,9	2,5	13,5	3,5	6,2	8,6	3,7	9,8	3,4	4,0	3,0	3,0	4,4	2,4	8,6	7,3	7,2
Neformālā I&A	41,4	41,4	22,5	44,6	43,8	50,2	41,2	49,7	14,0	39,1	50,0	29,8	40,6	47,2	45,7	26,5	45,3	52,5	33,8
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	UK
Formālā I&A	9,0	6,2	4,4	4,0	1,7	6,0	1,5	14,2	13,8	2,2	8,5	X	X	X	4,0	12,1	3,0	5,0	11,9
Neformālā I&A	61,5	58,4	22,9	44,4	5,6	43,6	45,0	47,7	56,5	6,9	67,5	X	X	X	10,4	54,9	18,2	17,8	47,5

Avots: Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums [trng_AES_100] (dati iegūti 2021. gada 22. aprīlī).

Piezīmes par konkrētām valstīm

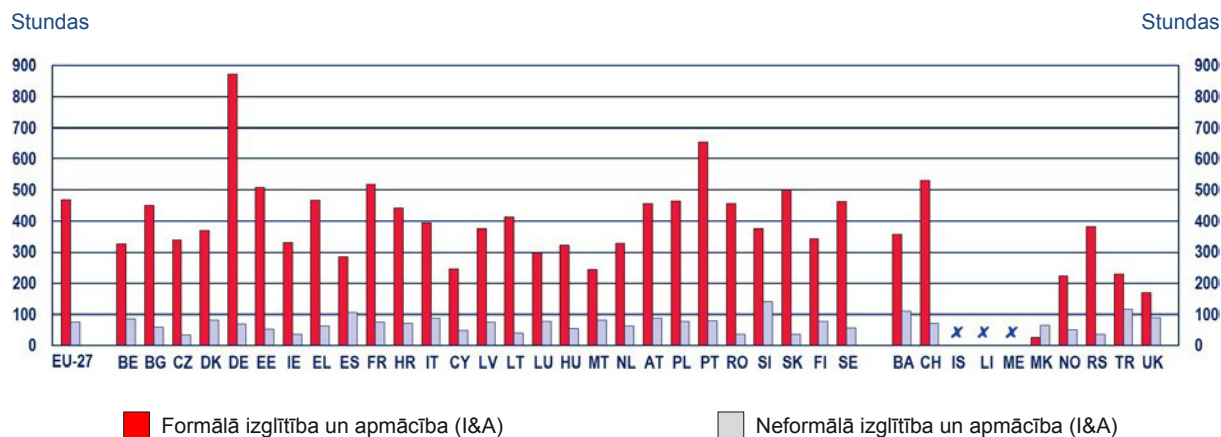
Slovākija: Datiem par dalību formālajā izglītībā un apmācībā ir zems ticamības līmenis, jo izlases apjoms ir neliels.

1.9. attēlā sniegts sīkāks ieskats atšķirībās starp formālās izglītības pasākumiem un neformālās izglītības pasākumiem. Tas liecina, ka vidēji ES 27 vidējais mācību ilgums formālajā izglītībā ir 469 stundas. Vislielākais vidējais mācību ilgums formālajā izglītībā ir Vācijā un Portugālē, kur šis rādītājs sasniedz attiecīgi 872 stundas un 653 stundas. Turpretī Apvienotajā Karalistē un Ziemeļmaķedonijā vidējais mācību ilgums formālajā izglītībā nepārsniedz 200 stundas. Kā minēts iepriekšējos *Eurydice* pētījumos (*EACEA/Eurydice* 2011, 21. lpp.), tas var atspoguļot dažas reālas atšķirības starp izglītības sistēmām (piemēram, cik lielā mērā ir ieviesta pilnībā funkcionējoša moduļu sistēma).

Neformālās izglītības pasākumi ir ievērojami mazāk prasīgi mācību stundu ziņā nekā formālās izglītības pasākumi. Vidēji ES 27 vidējais mācību ilgums neformālajā izglītībā ir 75 stundas. Čehijā,

Īrijā, Rumānijā, Slovākijā un Serbijā vidējais mācību ilgums nepārsniedz 40 stundas. Spānijā, Slovēnijā, Bosnijā un Hercegovinā un Turcijā reģistrēts vislielākais vidējais mācību stundu skaits, ko dalībnieki pavadījuši neformālajā izglītībā – no 106 līdz 142 stundām.

1.9. attēls. Vidējais mācību stundu skaits, ko dalībnieki pavadījuši formālajā un neformālajā izglītībā un apmācībā, 2016.



Stundas	ES 27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
Formālā I&A	469	325	449	338	370	872	507	329	468	284	519	442	394	247	375	414	298	322	245
Neformālā I&A	75	85	59	35	82	68	52	36	63	106	75	72	89	48	76	42	78	54	82
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	UK
Formālā I&A	328	457	464	653	457	375	499	342	462	357	532	X	X	X	25	224	381	229	169
Neformālā I&A	62	87	78	80	37	142	36	78	56	110	71	X	X	X	64	50	36	116	91

Avots: Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums [trng_AES_151] (dati iegūti 2021. gada 22. aprīlī).

Piezīmes par konkrētām valstīm

Lietuva un Slovākija: Datiem par vidējo mācību stundu skaitu formālajā izglītībā un apmācībā ir zems ticamības līmenis, jo izlases apjoms ir neliels.

1.3.3. Dalības atšķirības atkarībā no sociālekonomiskajiem rādītājiem

Dalība izglītībā un apmācībā atšķiras atkarībā no pieaugušo sociālekonomiskajiem rādītājiem.

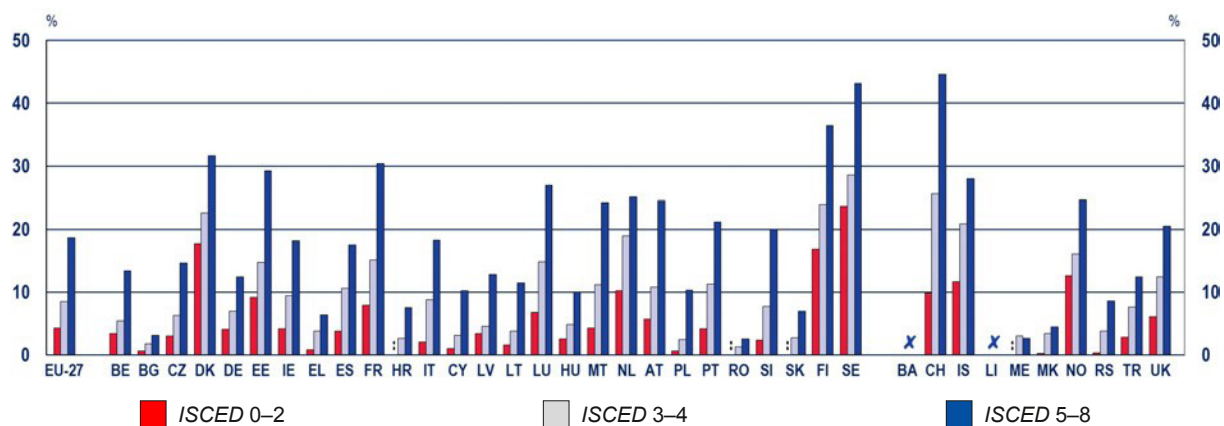
ES darbaspēka apsekojums liecina, ka mazkvalificēti pieaugušie (proti, tie, kuru izglītība nav augstāka par pamatzglītības otro posmu) visretāk piedalās izglītībā un apmācībā, savukārt visdrīzāk izglītībā un apmācībā piedalās tie, kam ir visaugstākais izglītības līmenis (augstākā izglītība). Konkrētāk, 2019. gadā ES 27 vidēji tikai 4,3 % pieaugušo ar viszemāko kvalifikācijas līmeni (*ISCED* 0–2) četrās nedēļās pirms apsekojuma piedalījās izglītībā un apmācībā, savukārt starp pieaugušajiem ar augstāko izglītību (*ISCED* 5–8) šis rādītājs bija 18,7 % (1.10. attēls). Starp cilvēkiem ar vidēja līmeņa kvalifikāciju (*ISCED* 3–4) ES 27 vidējais dalības rādītājs bija 8,5 %.

Viszemākie rādītāji attiecībā uz pieaugušo ar zemu kvalifikācijas līmeni dalību izglītībā un apmācībā – 1 % vai mazāk – ir Ziemeļmaķedonijā, Serbijā, Polijā, Bulgārijā, Grieķijā un Kiprā (augošā secībā). Turpretī Zviedrijā izglītībā un apmācībā piedalās 23,7 % pieaugušo ar zemu kvalifikāciju. Arī citās Ziemeļvalstīs un Nīderlandē šis īpatsvars ir diezgan augsts – no 10 % līdz 20 %.

Papildus izglītības līmenim pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā ietekmē arī citi sociālekonomiskie rādītāji. Viens no svarīgiem faktoriem ir vecums – gados jaunāki pieaugušie biežāk iesaistās izglītībā un apmācībā nekā gados vecāki pieaugušie. 2019. gadā ES 27 vidēji 17,8 % no 25–34 gadus veciem cilvēkiem piedalījās izglītībā un apmācībā, savukārt vecumā no 35 līdz 44 gadiem – 11,0 %,

vecumā no 45 līdz 54 gadiem – 9,0 %, bet vecumā no 55 līdz 64 gadiem – 6,2 % ⁽³⁷⁾. Daļēji to var izskaidrot ar vecāka gadagājuma pieaugušo mazāku aktivitāti darba tirgū, kas nozīmē, ka trūkst darba devēju sponsorētas tālākizglītības.

1.10. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas četru nedēļu laikā pirms apsekojuma bija iesaistīti izglītībā un apmācībā (%), pēc izglītības līmeņa, 2019.



%	ES 27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
ISCED 0–2	4,3	3,4	0,6	3,0	17,7	4,1	9,2	4,2	0,8	3,8	7,9	:	2,1	1,0	3,4	1,6	6,8	2,5	4,3
ISCED 3–4	8,5	5,4	1,8	6,3	22,6	7,0	14,7	9,5	3,8	10,6	15,1	2,6	8,8	3,1	4,6	3,8	14,8	4,8	11,2
ISCED 5–8	18,7	13,4	3,1	14,6	31,6	12,4	29,2	18,2	6,4	17,5	30,4	7,5	18,3	10,2	12,8	11,5	26,9	10,0	24,2
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	UK
ISCED 0–2	10,2	5,7	0,6	4,2	:	2,3	:	16,8	23,7	×	9,8	11,7	×	:	0,2	12,6	0,3	2,8	6,1
ISCED 3–4	19,0	10,8	2,4	11,3	1,3	7,7	2,7	24,0	28,6	×	25,6	20,9	×	3,0	3,4	16,1	3,8	7,6	12,4
ISCED 5–8	25,1	24,5	10,3	21,2	2,5	20,0	7,0	36,4	43,2	×	44,6	28,0	×	2,6	4,5	24,6	8,6	12,4	20,5

Avots: Eurostat ES darbaspēka apsekojums [trng_ifse_03] (dati iegūti 2021. gada 22. aprīlī).

Piezīmes par konkrētām valstīm

Bulgārija, Kipra, Lietuva, Polija, Slovēnija, Ziemeļmaķedonija un Serbija: Datiem par ISCED 0–2 ir zems ticamības līmenis, jo izlases apjoms ir neliels.

Horvātija, Rumānija, Slovākija un Melnkalne: Dati par ISCED 0–2 nav pieejami, jo izlase ir ļoti maza.

Šķiet, ka arī nodarbinātības statusam ir nozīme pieaugušo dalībā izglītībā un apmācībā. Nodarbināti pieaugušie piedalās izglītībā un apmācībā vidēji biežāk nekā pieaugušie bezdarbnieki vai ekonomiski neaktīvas personas (2019. gada ES 27 vidējie rādītāji šajās trīs kategorijās bija attiecīgi 11,4 %, 10,7 % un 8,8 % ⁽³⁸⁾).

Aplūkojot migrācijas aspektu, redzams, ka to migrantu vidū, kas nav ES pilsoņi (proti, pieaugušie, kas dzimuši ārpus ES 27), reģistrēts augstāks vidējais dalības rādītājs (11,2 % 2019. gadā) nekā vietējo pieaugušo (10,9 %) un ES migrantu (8,8 %) vidū ⁽³⁹⁾.

1.3.4. Vidēja līmeņa kvalifikācijas iegūšana pieaugušā vecumā

Izpētot pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā, var uzdot jautājumu par to, cik lielā mērā pieaugušo izglītība un apmācība veicina iedzīvotāju kvalifikācijas līmeņa paaugstināšanu Eiropā. Šis jautājums tiek aplūkots 1.11. attēlā, parādot to pieaugušo (25–64 gadu vecumā) īpatsvaru kopējā pieaugušo

⁽³⁷⁾ Eurostat ES darbaspēka apsekojums [trng_ifse_01] (dati iegūti 2021. gada 22. aprīlī).

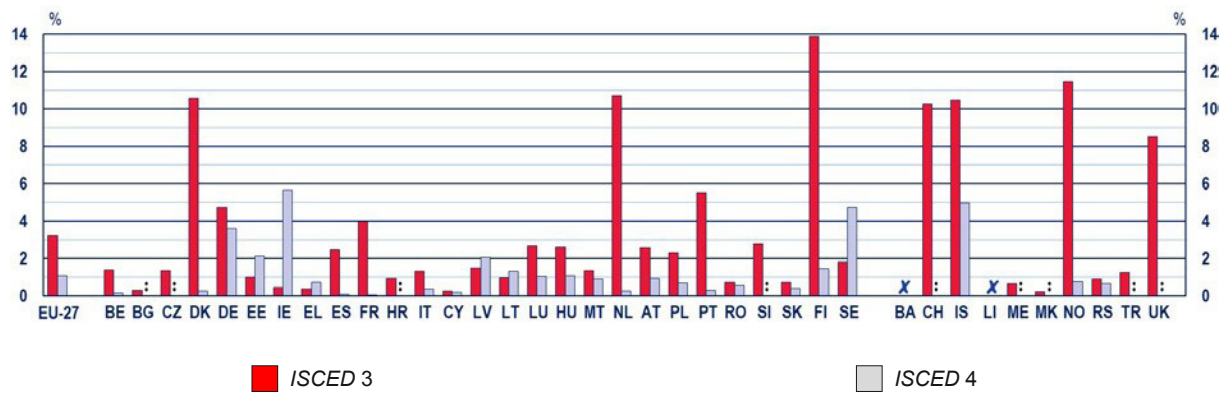
⁽³⁸⁾ Eurostat ES darbaspēka apsekojums [trng_ifse_02] (dati iegūti 2021. gada 22. aprīlī).

⁽³⁹⁾ Eurostat ES darbaspēka apsekojums [trng_ifs_13] (dati iegūti 2021. gada 22. aprīlī).

(25–64 gadu vecumā) iedzīvotāju skaitā, kuri pieaugušā vecumā ir ieguvuši vidēja līmeņa kvalifikāciju, t. i., vidējo izglītību (*ISCED 3*) vai pēcvidusskolas izglītību, kas nav augstākā izglītība (*ISCED 4*).

Kā redzams 1.11. attēlā, vidēji ES 27 valstīs 3,2 % pieaugušo ir ieguvuši vidējo izglītību, kas pašlaik ir augstākais izglītības līmenis (skatīt skaidrojošo piezīmi par 1.11 attēlu), pieaugušo vecumā, t. i., 25 gadu vecumā vai vecāki. Analizētajās valstīs situācija ir ļoti atšķirīga. Gandrīz pusē no visām valstīm mazāk nekā 2 % pieaugušo ir ieguvuši vidējo izglītību pieaugušo vecumā. Turpretī Somijā (13,9 %), Norvēģijā (11,5 %), Nīderlandē (10,7 %), Dānijā (10,6 %), Islandē (10,5 %) un Šveicē (10,3 %) šis rādītājs pārsniedz 10 %. Citas valstis, kurās reģistrēts salīdzinoši augsts to pieaugušo īpatsvars, kas pieaugušā vecumā ieguvuši vidējo izglītību (virs ES 27 vidējā rādītāja), ir Apvienotā Karaliste (8,5 %), Portugāle (5,5 %), Vācija (4,7 %) un Francija (4,0 %).

1.11. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas ieguvuši vidēja līmeņa kvalifikāciju pieaugušo vecumā (sākot no 25 gadu vecuma), procentuāli no visiem pieaugušajiem (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), 2019.



%	ES 27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
ISCED 3	3,2	1,4	0,3	1,4	10,6	4,7	1,0	0,4	0,4	2,5	4,0	1,0	1,3	0,3	1,5	1,0	2,7	2,6	1,3
ISCED 4	1,1	0,2	:	:	0,3	3,6	2,1	5,7	0,7	0,1	0,1	:	0,4	0,2	2,1	1,3	1,0	1,1	0,9
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	UK
ISCED 3	10,7	2,6	2,3	5,5	0,7	2,8	0,7	13,9	1,8	X	10,3	10,5	X	0,7	0,2	11,5	0,9	1,2	8,5
ISCED 4	0,3	0,9	0,7	0,3	0,5	:	0,4	1,5	4,7	X	:	5,0	X	:	:	0,8	0,7	:	:

Avots: Eurostat ES darbaspēka apsekojums Eurostat iegūti un aprēķināti dati.

Piezīme

Dati attēlā attiecas uz pieaugušajiem, kuri pieaugušā vecumā ir ieguvuši vidējo izglītību (*ISCED 3*) vai pēcvidusskolas kvalifikāciju, kas nav augstākā izglītība (*ISCED 4*), un pašlaik tā ir viņu augstākais kvalifikācijas līmenis. Attēlā nav atspoguļotas situācijas, kad cilvēki pieaugušā vecumā ir ieguvuši vairāk nekā vienu kvalifikāciju, jo īpaši gadījumi, kad pieaugušie pārgāja no vidējās izglītības kvalifikācijas uz augstākās izglītības kvalifikāciju (piemēram, pabeidza vidējo izglītību 27 gadu vecumā un augstāko izglītību 32 gadu vecumā). Tas ir tāpēc, ka ES darbaspēka apsekojumā tiek noskaidrots tikai augstākais kvalifikācijas līmenis un vecums, kurā tā iegūta.

Piezīmes par konkrētām valstīm

Bulgārija: Datiem par *ISCED 3* ir zems ticamības līmenis, jo izlases apjoms ir neliels.

Bulgārija, Čehija, Horvātija, Slovēnija, Šveice, Melnkalne, Ziemeļmaķedonija, Turcija un Apvienotā Karaliste: Datiem par *ISCED 4* nav pieejami, jo izlase ir ļoti maza.

Francija: Datiem par *ISCED 4* ir zems ticamības līmenis, jo izlases apjoms ir neliels.

Kipra: Datiem par *ISCED 3* un *4* ir zems ticamības līmenis, jo izlases apjoms ir neliels.

Nīderlande: Datiem par *ISCED 3* un *4* ir zems ticamības līmenis, jo ir augsts atbilžu nesniegšanas līmenis.

Šveice un Apvienotā Karaliste: Datiem par *ISCED 3* ir zems ticamības līmenis, jo ir augsts atbilžu nesniegšanas līmenis.

Attiecībā uz pēcvidusskolas izglītību, kas nav augstākā izglītība, tikai 1,1 % pieaugušo ES 27 ir ieguvuši šāda veida kvalifikāciju pieaugušo vecumā. Šo zemo procentuālo īpatsvaru daļēji var izskaidrot ar to, ka vairumā Eiropas valstu pēcvidusskolas izglītība, kas nav augstākā izglītība, nav ļoti izplatīta⁽⁴⁰⁾. Tāpēc pieaugušajiem parasti reti ir šāda kvalifikācija. Tikai četrās valstīs, proti, Vācijā, Īrijā, Zvied-

⁽⁴⁰⁾ Dažās Eiropas valstīs nav programmu/kvalifikāciju, kas klasificētas *ISCED 4* līmenī.

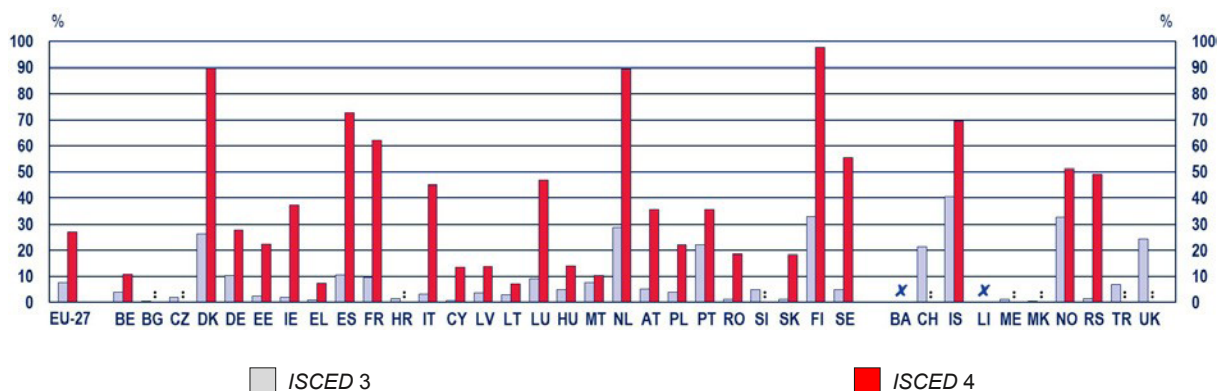
rijā un Islandē, šie rādītāji ir ievērojami augstāki par ES 27 vidējo rādītāju. Šajās valstīs no 3,6 % līdz 5,7 % pieaugušo ir ieguvuši pēcvidusskolas kvalifikāciju, kas nav augstākā izglītība, pieaugušā vecumā.

1.12. attēls papildina 1.11. attēlu, atspoguļojot to pieaugušo (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) īpatsvaru, kuri pieaugušā vecumā ieguvuši vidējo izglītību (*ISCED 3*) vai pēcvidusskolas izglītību, kas nav augstākā izglītība (*ISCED 4*), kā procentuālo daļu no pieaugušajiem (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuriem ir šī kvalifikācija (nevis no visiem pieaugušajiem). Tas palīdz novērtēt, cik lielā mērā pieaugušo izglītība un apmācība veicina *ISCED 3* līmeņa un *ISCED 4* līmeņa kvalifikāciju kopumu dažādās valstīs.

Kā redzams 1.12. attēlā, dažās valstīs (Dānijā, Nīderlandē, Portugālē, Somijā, Šveicē, Islandē, Norvēģijā un Apvienotajā Karalistē) no 20 % līdz aptuveni 40 % pieaugušo, kuriem ir vidējā izglītība, to ieguvuši pieaugušā vecumā. Tādējādi šajās valstīs pieaugušo izglītība un apmācība dod būtisku ieguldījumu vidējās izglītības ieguvēju kopumā. Turpretī ir valstis, kurās ne vairāk kā 2 % pieaugušo, kam ir vidējā izglītība, to ieguvuši pieaugušā vecumā (Bulgārija, Čehija, Īrija, Grieķija, Horvātija, Kipra, Rumānija, Slovākija, Melnkalne, Ziemeļmaķedonija un Serbija).

Dati par pēcvidusskolas izglītību, kas nav augstākā izglītība, liecina, ka vairākās valstīs vairāk nekā puse no cilvēkiem, kam ir *ISCED 4* līmeņa kvalifikācija, to ieguvuši pieaugušā vecumā (vairāk nekā 80 % Dānijā, Nīderlandē un Somijā; no 50 % līdz 73 % Spānijā, Francijā, Zviedrijā, Islandē un Norvēģijā). Tas liecina, ka pēcvidusskolas kvalifikācijas, kas nav augstākā izglītība, dažkārt tiek nodrošinātas galvenokārt pieaugušo izglītības un apmācības ietvaros ⁽⁴¹⁾.

1.12. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas ieguvuši vidēja līmeņa kvalifikāciju pieaugušā vecumā (sākot no 25 gadu vecuma), procentuāli no iedzīvotājiem ar vidēja līmeņa kvalifikāciju (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), 2019.



%	ES 27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
ISCED 3	7,5	3,9	0,6	2,0	26,3	10,4	2,6	2,0	1,0	10,6	9,5	1,6	3,2	0,8	3,8	3,0	9,2	5,1	7,6
ISCED 4	27,0	10,9	:	:	89,9	27,7	22,4	37,4	7,4	72,7	62,1	:	45,0	13,4	13,7	7,2	46,8	13,9	10,3
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	UK
ISCED 3	28,7	5,3	4,0	22,1	1,2	5,0	1,2	32,9	5,1	X	21,3	40,6	X	1,1	0,5	32,6	1,6	6,7	24,3
ISCED 4	89,6	35,7	22,0	35,7	18,6	:	18,3	97,8	55,5	X	:	69,5	X	:	:	51,1	49,2	:	:

Avots: Eurostat ES darbaspēka apsekojums Eurostat iegūti un aprēķināti dati.

Piezīmes

Skatīt 1.11. attēlu.

Piezīmes par konkrētām valstīm

Skatīt 1.11. attēlu.

⁽⁴¹⁾ Tomēr tas nenorāda, cik izplatīta valstī ir *ISCED 4* līmeņa kvalifikācija.

1.4. Valstu profili

Pēc vairāku ar pieaugušo izglītību un apmācību saistītu datu kopu izpēti šajā sadaļā ir apvienoti daži iepriekš analizēti rādītāji. Mērķis ir gūt labāku priekšstatu par valstu profiliem un problēmām. Ņemot vērā šā ziņojuma mērķi, tiek aplūkotas divas galvenās dimensijas:

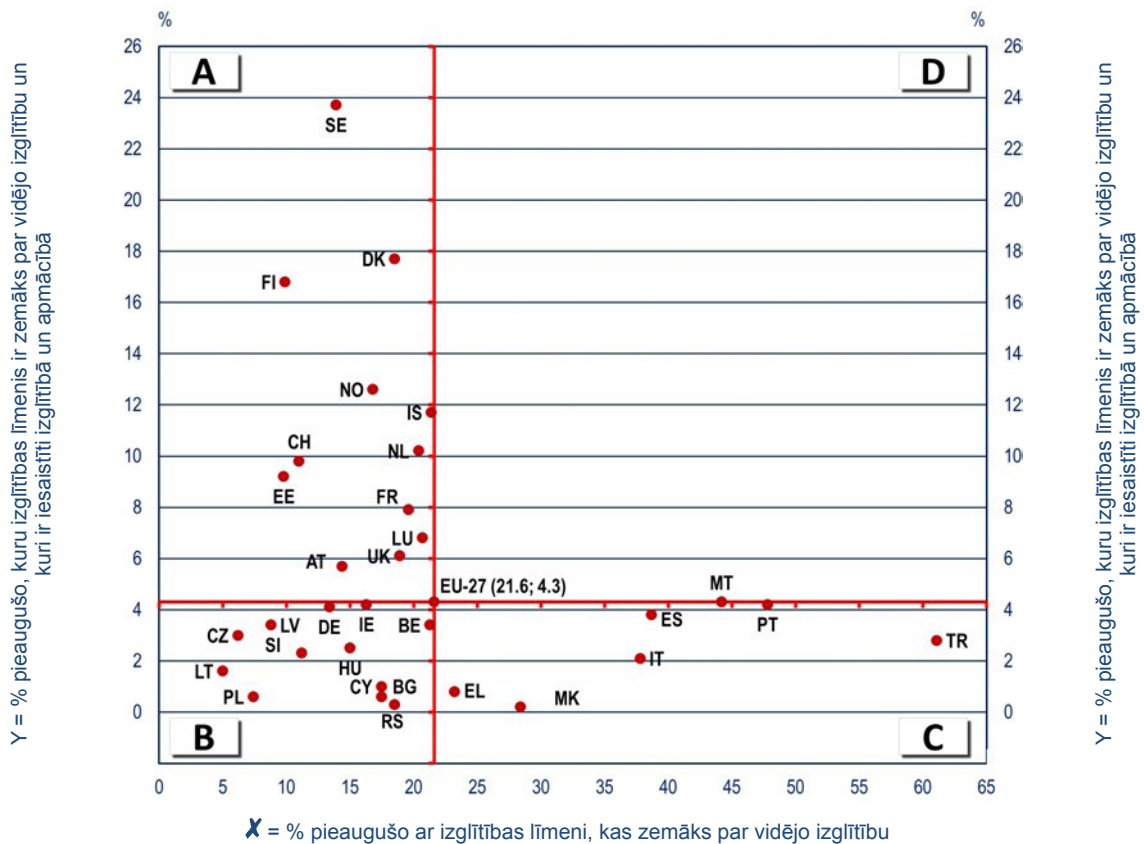
1. pieaugušo iedzīvotāju izglītības līmenis dažādās Eiropas valstīs,
1. cik lielā mērā pieaugušie ar zemu izglītības līmeni piedalās izglītībā un apmācībā.

Minētos aspektus aptver šādi rādītāji:

- to pieaugušo īpatsvars, kuru izglītības līmenis ir zemāks par vidējo izglītību (skatīt 1.1. attēlu),
- to pieaugušo īpatsvars, kuru izglītības līmenis ir zemāks par vidējo izglītību un kuri ir iesaistīti izglītībā un apmācībā (skatīt 1.10. attēlu).

Attiecībā uz katru no šiem diviem rādītājiem analizē ņemts vērā ES 27 vidējais rādītājs un analizētas valstu pozīcijas attiecībā pret ES vidējo rādītāju. Valstis ar salīdzinoši līdzīgām pozīcijām 1.13. attēlā atrodas vienā apgabalā – A, B, C vai D. Saistībā ar katru apgabalu aplūkoti citi aspekti, kas izklāstīti šajā nodaļā, jo īpaši dati par to pieaugušo īpatsvaru pieaugušo kopskaitā, kuri pieaugušo vecumā ieguvuši vidēja līmeņa kvalifikāciju (1.11. attēls).

1.13. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuru izglītības līmenis ir zemāks par vidējo izglītību, (%) UN pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuru izglītības līmenis ir zemāks par vidējo izglītību un kuri ir iesaistīti izglītībā un apmācībā (%), 2019.



Avots: Eurostat ES darbaspēka apsekojums [edat_ifse_03] (dati iegūti 2021. gada 7. aprīlī) un [trng_ifse_03] (dati iegūti 2021. gada 22. aprīlī). Skatīt arī 1.1. un 1.10. attēlu.

Piezīmes par konkrētām valstīm

Skatīt 1.1. un 1.10. attēlu.

A valstu profilā ietilpst Dānija, Igaunija, Francija, Luksemburga, Nīderlande, Austrija, Somija, Zviedrija, Šveice, Islande, Norvēģija un Apvienotā Karaliste. Visās šajās valstīs pieaugušo, kas nav ieguvuši vidējo izglītību (t. i., mazkvalificēti pieaugušie), īpatsvars pieaugušo iedzīvotāju vidū ir salīdzinoši zems (zem ES 27 vidējā rādītāja), un tajā pašā laikā mazkvalificētu pieaugušo daļība izglītībā un apmācībā ir salīdzinoši augsta (virs ES 27 vidējā rādītāja). Papildus šiem diviem aspektiem lielākajā daļā šo valstu reģistrēts arī augsts to pieaugušo īpatsvars (virs ES 27 vidējā rādītāja), kuri vidējo izglītību ieguvuši pieaugušo vecumā (visās valstīs, izņemot Igauniju, Luksemburgu, Austriju un Zviedriju; tomēr Zviedrijā un Islandē reģistrēts salīdzinoši augsts to pieaugušo īpatsvars, kuri pieaugušo vecumā ieguvuši pēcvidusskolas izglītību, kas nav augstākā izglītība; skatīt 1.11. attēlu).

B valstu profils ietver Beļģiju, Bulgāriju, Čehiju, Vāciju, Īriju, Kipru, Latviju, Lietuvu, Ungāriju, Poliju, Slovēniju un Serbiju. Visās šajās valstīs ir salīdzinoši zems to pieaugušo iedzīvotāju īpatsvars, kuri nav ieguvuši vidējo izglītību (zem ES 27 vidējā rādītāja), un tajā pašā laikā zems mazkvalificētu pieaugušo daļības līmenis izglītībā un apmācībā (zem ES 27 vidējā rādītāja). Attiecībā uz citām šajā nodaļā aplūkotajām dimensijām gandrīz visās šīs grupas valstīs reģistrēts salīdzinoši zems to pieaugušo īpatsvars (zem ES 27 vidējā rādītāja), kuri vidējo izglītību ieguvuši pieaugušo vecumā (visās valstīs, izņemot Vāciju; turklāt Vācijā un Īrijā reģistrēts salīdzinoši augsts to pieaugušo īpatsvars, kuri pieaugušo vecumā ieguvuši pēcvidusskolas izglītību, kas nav augstākā izglītība; skatīt 1.11. attēlu).

Lai gan Horvātija, Rumānija, Slovākija un Melnkalne nav iekļautas 1.13. attēlā, jo dati par mazkvalificētu pieaugušo daļību izglītībā un apmācībā nav pieejami, tās tomēr var uzskatīt par šīs grupas daļu. Tajās visās ir salīdzinoši zems to pieaugušo īpatsvars, kuri nav ieguvuši vidējo izglītību (zem ES 27 vidējā rādītāja), un ļoti zems vispārējais pieaugušo daļības līmenis izglītībā un apmācībā (skatīt 1.6. attēlu).

C valstu profils ietver Grieķiju, Spāniju, Itāliju, Portugāli, Ziemeļmaķedoniju un Turciju. Šajās valstīs pieaugušo iedzīvotāju vidū ir augsts mazkvalificētu pieaugušo īpatsvars, un tajā pašā laikā mazkvalificētu pieaugušo daļības līmenis izglītībā un apmācībā ir salīdzinoši zems. Arī Maltu var pieskaitīt šai grupai, jo tajā ir augsts to pieaugušo īpatsvars, kuri nav ieguvuši vidējo izglītību, un mazkvalificētu pieaugušo daļības līmenis izglītībā nepārsniedz ES 27 vidējo rādītāju (tas atbilst ES 27 vidējam rādītājam). Attiecībā uz citām nodaļā aplūkotajām dimensijām gandrīz visās šīs grupas valstīs reģistrēts salīdzinoši zems to pieaugušo īpatsvars, kuri vidējo izglītību ieguvuši pieaugušo vecumā (zem ES 27 vidējā rādītāja; skatīt 1.11. attēlu). Portugāle šajā ziņā ir izņēmums.

D valstu profils attiecas uz valstīm, kurās ir augsts mazkvalificētu pieaugušo īpatsvars un tajā pašā laikā ir augsts mazkvalificētu pieaugušo daļības līmenis izglītībā un apmācībā. Kā redzams 1.13. attēlā, neviena no šajā ziņojumā aplūkotajām valstīm neieņem skaidru vietu šajā grupā.

Kopsavilkums

Šajā nodaļā tika pētīti kvantitatīvie dati par Eiropas pieaugušo iedzīvotāju izglītības līmeni un prasmēm, kā arī dati par pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā.

Sākot ar izglītības līmeņiem, nodaļā norādīts, ka 21,6 % pieaugušo ES 27 nav ieguvuši vidējo izglītību (*ISCED 3*), kas pašlaik tiek uzskatīta par zināšanu sabiedrības pamatprasību (skatīt 1.1. attēlu). Turklāt 5,3 % pieaugušo ES 27 nav pabeiguši pamatizglītības otro posmu (*ISCED 2*). No visām šajā ziņojumā aplūkotajām valstīm zems izglītības līmenis pieaugušo vidū visvairāk skar Dienvideiropas valstis. Dati arī liecina, ka gados jauniem pieaugušajiem vidēji ir augstāks izglītības līmenis nekā gados vecākiem iedzīvotājiem (skatīt 1.2. attēlu). Tajā pašā laikā ārvalstīs dzimušo iedzīvotāju vidū vidēji to pieaugušo īpatsvars, kuri nav ieguvuši vidējo izglītību, ir augstāks nekā vietējo iedzīvotāju vidū (skatīt 1.3. attēlu).

Attiecībā uz pieaugušo iedzīvotāju prasmēm nodaļā parādīts, ka visās šajā ziņojumā iekļautajās valstīs, kas piedalījās *PIAAC* apsekojumā, ir vismaz 15 % pieaugušo, kuriem ir vājas rakstpratības un/vai rēķinpratības prasmes (skatīt 1.4. attēlu). Vairākās valstīs, kas galvenokārt atrodas Eiropas dienvidu daļā, to pieaugušo īpatsvars, kuriem ir zems rakstpratības un/vai rēķinpratības prasmju līmenis, pārsniedz 30 % (maksimālais rādītājs ir 57 %). Attiecībā uz digitālajām prasmēm Kopienas apsekojums par IKT izmantošanu māsaimniecībās un privātpersonu vidū liecina, ka aptuveni trešdaļai pieaugušo ES 27 ir zems digitālo prasmju līmenis un vēl 10 % nelieto internetu (t. i., viņi nav lietojuši internetu trīs mēnešu laikā pirms apsekojuma) (skatīt 1.5. attēlu). Tādējādi var uzskatīt, ka aptuveni 40 % pieaugušo ES ir pakļauti digitālās atstumtības riskam.

Attiecībā uz pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā pastāv lielas atšķirības starp valstīm. Abos aplūkotajos apsekojumos (t. i., ES darbaspēka apsekojumā un pieaugušo izglītības apsekojumā) Ziemeļvalstīs un dažās Rietumeiropas valstīs (piemēram, Francijā, Nīderlandē un Šveicē) kopumā reģistrēti augsti dalības rādītāji (skatīt 1.6. un 1.7. attēlu). Turpretī vairākās valstīs, kas atrodas galvenokārt Dienvidaustrumeiropā, dalības līmenis abos apsekojumos ir zems (piemēram, Bulgārijā, Grieķijā, Rumānijā, Ziemeļmaķedonijā, Serbijā un Turcijā).

Aplūkojot laikposmu no 2009. līdz 2019. gadam, vidēji visā ES ir vērojams pieaugušo izglītības un apmācības rādītāju pieaugums – no 7,9 % 2009. gadā līdz 10,1 % 2014. gadā un 10,8 % 2019. gadā (ES darbaspēka aptauja). Tomēr 2020. gadā, kas aizritēja Covid-19 pandēmijas zīmē, ES vidējais rādītājs samazinājās līdz 9,2 %, un dalības rādītājs samazinājās praktiski visās Eiropas valstīs.

Runājot par izglītības un apmācības veidu, dati liecina, ka pieaugušie piedalās neformālās izglītības pasākumos biežāk nekā formālās izglītības programmās (skatīt 1.8. attēlu). Tas ir saistīts ar faktu, ka formālā izglītība, kas parasti ļauj iegūt atzītu kvalifikāciju, prasa ievērojamus laika ieguldījumus, savukārt neformālā izglītība parasti ietver īsākus kursus (skatīt 1.9. attēlu).

Pieaugušo dalība izglītībā un apmācībā atšķiras atkarībā no viņu sociālekonomiskajiem rādītājiem. ES darbaspēka apsekojums liecina, ka mazkvalificēti pieaugušie (proti, tie, kuru izglītības līmenis nav augstāks par pamatizglītības otro posmu) retāk iesaistās izglītībā un apmācībā nekā pieaugušie ar augstāku izglītības līmeni (skatīt 1.10. attēlu). Turklāt jo vecāku cilvēku grupa tiek apskatīta, jo mazāka ir dalība izglītībā un apmācībā.

Apspriežot pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā, šajā nodaļā tika aplūkots arī to pieaugušo īpatsvars, kuri pieaugušo vecumā ieguvuši vidēja līmeņa kvalifikāciju (t. i., *ISCED 3* vai 4). Analizējot ES darbaspēka apsekojuma datus, noskaidrots, ka 3,2 % pieaugušo ES 27 ir ieguvuši vidējo izglītību (*ISCED 3*) vēlāk dzīvē, t. i., 25 gadu vecumā vai vēlāk.

Dažās valstīs, proti, Dānijā, Nīderlandē, Somijā, Islandē, Norvēģijā, Šveicē un Apvienotajā Karalistē, rādītāji ir ievērojami augstāki par ES 27 vidējo rādītāju. Attiecībā uz pēcvidusskolas izglītību, kas nav augstākā izglītība (*ISCED* 4), tikai aptuveni 1 % pieaugušo Eiropā ir ieguvuši šāda veida kvalifikāciju pieaugušo vecumā (skatīt 1.11. attēlu). ES darbaspēka apsekojuma dati arī liecina, ka pieaugušo izglītības un apmācības ieguldījums *ISCED* 3 vai 4 līmeņa kvalifikāciju kopumā dažādās valstīs ir atšķirīgs (skatīt 1.12. attēlu).

Nodaļas 1.4. sadaļā tika sniegta analīze, kas balstīta uz atlasītu rādītāju kombināciju, jo īpaši analizējot mazkvalificētu pieaugušo īpatsvaru iedzīvotāju vidū un mazkvalificētu pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā (1.13. attēls). Analīzē tika noteiktas desmit valstis, kurām raksturīgs salīdzinoši zems to pieaugušo īpatsvars, kuri nav ieguvuši vidējo izglītību, un salīdzinoši augsts mazkvalificētu pieaugušo īpatsvars izglītībā un apmācībā. Šāda profila valstis galvenokārt atrodas Ziemeļeiropā un Rietumeiropā. Tādam pašam skaitam valstu ir raksturīgs zems mazkvalificētu pieaugušo īpatsvars un tajā pašā laikā zems mazkvalificētu pieaugušo dalības līmenis izglītībā un apmācībā. Lielākā daļa šā profila valstu atrodas Austrumeiropā, lai gan šajā grupā ir arī dažas Rietumeiropas valstis. Visbeidzot, vairākām Dienvideiropas valstīm ir raksturīgs augsts mazkvalificētu pieaugušo īpatsvars un salīdzinoši zems mazkvalificētu pieaugušo dalības līmenis izglītībā un apmācībā.

2. NODAĻA. PĀRVALDĪBAS UN POLITIKAS SISTĒMAS

Pieaugušo izglītība ietver dažāda veida pasākumus, kas paredzēti dažādu izglītības un apmācības mērķu sasniegšanai. Tā rezultātā atbildība par pieaugušo izglītību parasti ir sadalīta starp vairākām ieinteresētajām personām, tostarp augstākā līmeņa iestādēm (izglītības, nodarbinātības, sociālo lietu, iekšlietu u. c. ministrijām un dažādām valsts aģentūrām), iestādēm zemākā lēmumu pieņemšanas līmenī (piemēram, reģionu, pašvaldību) un dažādiem citiem dalībniekiem (piemēram, sociālajiem partneriem, izglītības un apmācības sniedzējiem, nevalstiskajām organizācijām).

Pārvaldības un politikas sistēmas var palīdzēt nodrošināt, ka dažādas pieaugušo izglītībā iesaistītās ieinteresētās personas saskaņo savas iniciatīvas un pieejas. Šīs nodaļas pirmajā sadaļā tiek pētīts, vai pastāv viens konkrēts pārvaldības mehānisms, proti, starpnozaru koordinācijas struktūras, kas var veicināt gan horizontālo, gan vertikālo koordināciju pieaugušo izglītības politikas un pasākumu izstrādē un īstenošanā.

Otrajā sadaļā aplūkotas politiskās apņemšanās, piemēram, tās, kas norādītas valsts stratēģijās un citās galvenajās politikas jomās vai izteiktas kā valsts mērķi ar nolūku veicināt pieaugušo izglītību un jo īpaši pieaugušo ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni dalību.

2.1. Pārvaldības mehānismi

Pieaugušo izglītības jomā “pārvaldība” attiecas uz veidu, kādā valsts iestādes, aģentūras vai organizācijas valstī sadala atbildību par politiku un pasākumiem. Eiropas pieredze liecina, ka pieaugušo izglītība ir kompleksa politikas joma. Patiesībā atbildība bieži tiek dalīta ne tikai horizontāli, proti, starp dažādām valsts politikas jomām (piemēram, izglītība, nodarbinātība, sociālās lietas), bet arī vertikāli, proti, starp dažādiem lēmumu pieņemšanas līmeņiem (valsts un pašvaldību līmenī) un ieinteresētajām personām (Andriesku un citi, 2019).

Tomēr dažādām pieaugušo izglītībā iesaistītajām pusēm ir arī citi mērķi, un tās veic citas darbības, un ne vienmēr uzskata sevi par daļu no vienotas pieaugušo izglītības sistēmas. Tāpēc koordinācijas mehānismu izveide ir būtiska, lai nodrošinātu, ka politikas tiek izstrādātas savstarpēji saskaņoti un papildinoši (OECD, 2019c).

2016. gada leteikumā par prasmju pilnveides ceļiem ⁽⁴²⁾ ir atzīta koordinācijas nozīme pieaugušo izglītībā un uzsvērta nepieciešamība dalībvalstīm nodrošināt efektīvu koordināciju un attiecīgā gadījumā partnerību ar attiecīgajiem valsts un privātajiem dalībniekiem izglītības un apmācības, nodarbinātības, sociālās, kultūras un citās attiecīgajās politikas jomās. Eiropas Komisijas “Izglītība un apmācība 2020” Pieaugušo izglītības darba grupas ziņojumā tas ir vēlreiz uzsvērts un ieteikts organizēt operatīvu partnerību starp visām attiecīgajām pieaugušo izglītībā iesaistītajām pusēm, kurā ir skaidri definētas un uzraudzītas lomas un pienākumi (Eiropas Komisija, 2020c).

Viens no veidiem, kā nodrošināt efektīvu koordināciju, ir starpnozaru koordinācijas struktūras, kas darbojas augstākā līmeņa iestāžu līmenī. Šādu struktūru uzdevums parasti ir nodrošināt, lai dažādu ministriju izstrādātās politikas nepārklātos, novērstu piedāvājuma nepilnības un savstarpēji papildinātu cita citu. Līdztekus (vismaz divu) augstākā līmeņa iestāžu pārstāvjiem var tikt iesaistīti arī citu lēmumu pieņemšanas līmeņu (piemēram, reģionu) vai citu ieinteresēto personu (piemēram, sociālo partneru) pārstāvji.

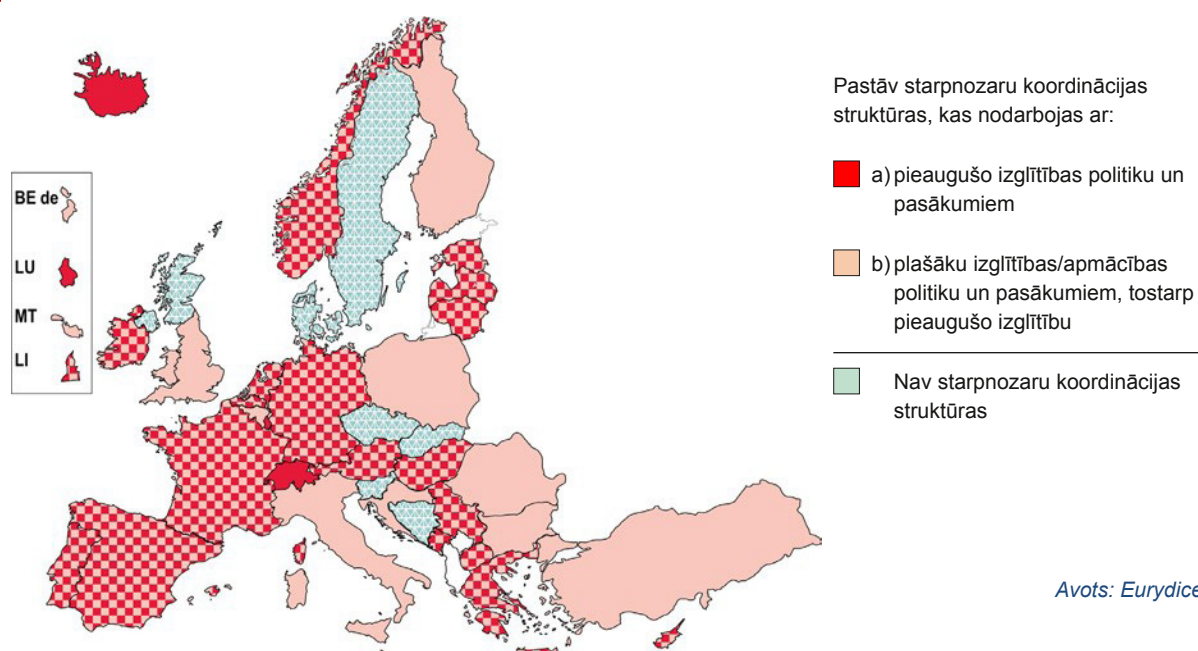
⁽⁴²⁾ Padomes leteikums (2016. gada 19. decembris) “Prasmju pilnveides ceļi – jaunas iespējas pieaugušajiem”, OV C 484/1, 24.12.2016.

Tomēr jāatzīmē, ka valstis, visticamāk, organizē pieaugušo izglītības un apmācības politikas un pasākumu pārvaldību saskaņā ar plašākiem pārvaldības pasākumiem, kas ir ieviesti valsts līmenī.

Citiem vārdiem sakot, atkarībā no (de)centralizācijas līmeņa augstākā līmeņa iestādēm var būt lielāka vai mazāka atbildība par pieaugušo izglītības regulējumu (Andriesku un citi, 2019), kas savukārt var ietekmēt vajadzību pēc starpnozaru koordinācijas struktūras.

Analizējot pašreizējo situāciju Eiropā, ir redzams, ka lielākajā daļā valstu ir viena vai vairākas starpnozaru struktūras, kas ir atbildīgas par pieaugušo izglītības politikas un pasākumu koordinēšanu starp augstākā līmeņa iestādēm (skatīt 2.1. attēlu). Tikai astoņas Eiropas valstis vai reģioni – Čehija, Dānija, Slovēnija, Slovākija, Zviedrija, Bosnija un Hercegovina un Apvienotā Karaliste (Ziemeļīrija un Skotija) – ir norādījušas, ka tām pašlaik nav šādas koordinācijas struktūras.

2.1. attēls. Pieaugušo izglītības politikas un pasākumu starpnozaru koordinējošās struktūras, 2019./2020.



Piezīme

Starpnozaru koordinācijas struktūra ir augstākā līmeņa struktūra/iestāde, kas atbild par horizontālo (starpnozaru, starpministriju) koordināciju. No šādas struktūras parasti tiek sagaidīts, lai tā nodrošinātu, ka dažādu ministriju izstrādātās politikas nepārklājas, novērš piedāvājuma nepilnības un savstarpēji papildina cita citu. Līdztekus (vismaz divu) augstākā līmeņa iestāžu pārstāvjiem var tikt iesaistīti arī citu lēmumu pieņemšanas līmeņu (piemēram, reģionu) vai citu ieinteresēto personu (piemēram, sociālo partneru) pārstāvji.

Pastāv divu veidu starpnozaru koordinācijas struktūras: (a) struktūras, kas īpaši pievēršas pieaugušo izglītības politikas un pasākumu izstrādes un īstenošanas koordinēšanai; un (b) struktūras, kas atbildīgas par plašākas izglītības un apmācības politikas un pasākumu (piemēram, mūžizglītības, valsts kvalifikāciju sistēmu), tostarp pieaugušo izglītības, izstrādi un īstenošanu. Nedaudz mazāk nekā pusē valstu vai reģionu, kuros ir starpnozaru koordinācijas struktūras, ir sastopamas abu veidu struktūras. Pārējās valstīs vai reģionos, kur ir starpnozaru koordinācijas struktūras, var atrast tikai viena veida struktūras, kas vairumā gadījumu koncentrējas uz plašāku izglītības un apmācības politiku un pasākumiem, tostarp pieaugušo izglītību.

a) Valstis, kurās ir starpnozaru koordinācijas struktūras, kas koncentrējas uz pieaugušo izglītības politikas un pasākumu izstrādi un īstenošanu

Aptuveni pusē no visām Eiropas valstīm vai reģioniem ir kāda starpnozaru koordinācijas struktūra (vai struktūras), kas nodarbojas tieši ar pieaugušo izglītības politikas un pasākumu izstrādi un

tstenošanu. Šīs struktūras vai nu pārtrauga visu politikas un pasākumu spektru šajā jomā, vai arī koncentrējas uz politikas un pasākumu apakšgrupu, kas saistīta ar pieaugušo izglītību, piemēram, pamatprasmēm, otrās iespējas izglītību vai karjeras attīstības atbalstu un/vai apmācību.

Visplašāk Eiropā ir izplatītas starpnozaru koordinācijas struktūras, kas ietilpst pēdējā minētajā kategorijā, proti, struktūras, kas koncentrējas uz politikas un pasākumu apakšgrupu, kas saistīta ar pieaugušo izglītību (piemēram, pamatprasmēm, otrās iespējas izglītību vai karjeras attīstības atbalstu un/vai apmācību). Šādu struktūru piemēri ir Francijā, Luksemburgā un Islandē.

Francijā *France Compétences* ⁽⁴³⁾ ir valsts aģentūra, kas dibināta 2019. gadā saskaņā ar Likumu par brīvību izvēlēties savu profesionālo nākotni (*Loi pour la liberté de choisir son avenir professionnel*) un ir atbildīga par profesionālo apmācību un mācekļību. Tā atrodas par profesionālo apmācību atbildīgās ministrijas pārraudzībā, bet tās pārvaldībā piedalās arī citas ministrijas, piemēram, izglītības, augstākās izglītības un lauksaimniecības ministrijas, kā arī sociālie partneri un reģionālās padomes. *France Compétences* uzdevums ir nodrošināt kvalifikāciju atbilstību, sniegt konsultācijas par kvalifikācijas celšanu, novērtēt, informēt un darboties kā starpniekam. *France Compétences* ne tikai nodrošina finansējumu, bet arī reģistrē grādus un kvalifikācijas, kas tiek finansēti no valsts līdzekļiem.

Luksemburgā Pieaugušo izglītības departaments (*Service de la formation des adultes*) ⁽⁴⁴⁾ ir Izglītības, bērnu un jaunatnes ministrijas struktūrvienība. Departaments ir atbildīgs par vispārējās pieaugušo izglītības, tostarp vispārējās neformālās pieaugušo izglītības, pilsoniskās izglītības, pamatprasmju un otrās iespējas izglītības, koordinēšanu un nodrošināšanu. Citas iesaistītās ieinteresētās puses ir pilsoniskā sabiedrība un pašvaldības.

Islandē Izglītības un apmācības pakalpojumu centrs (ETSC; *Fræðslumiðstöð atvinnulífsins*) ⁽⁴⁵⁾ ir noteiktais koordinācijas punkts, kas sniedz atbalstu pieaugušo izglītības, pamatprasmju un otrās iespējas izglītības attīstībai. Centrs ir kā sadarbības forums starp Finanšu un ekonomikas ministriju, Islandes Darba konfederāciju, Islandes Uzņēmumu konfederāciju, Islandes Valsts un pašvaldību darbinieku konfederāciju un Islandes Pašvaldību asociāciju. Foruma mērķis ir uzlabot izglītības iespējas darba tirgū strādājošajiem, kuriem ir ierobežota formālā pamatizglītība, imigrantiem un citiem, kā arī risināt citus sabiedrībai aktuālus izglītības jautājumus. ETSC ir galvenais pedagoģisko konsultāciju un attīstības centrs šajā jomā.

Starpnozaru koordinācijas struktūru piemēri, kas koncentrējas uz visu pieaugušo izglītības politikas un pasākumu spektru, ir atrodamī Igaunijā, Latvijā un Norvēģijā.

Igaunijā ir izveidota Pieaugušo izglītības padome, kuras pienākumus reglamentē Pieaugušo izglītības likums ⁽⁴⁶⁾, un tā ir padomdevēja struktūra, ko veido vairāku ministriju, tālākizglītības iestāžu, formālās izglītības iestāžu, darba devēju un darba ņēmēju organizāciju, kā arī citu pieaugušo izglītības jomā iesaistīto personu un iestāžu pārstāvji. Tai ir dažādi pienākumi, tostarp konsultēt Izglītības un pētniecības ministriju un citas puses jautājumos, kas saistīti ar pieaugušo izglītības stratēģisko plānošanu, finansēšanu un organizāciju, piedalīties ar pieaugušo izglītību saistītu attīstības plānu sagatavošanā, kā arī sniegt novērtējumus un būt par starpnieku Pieaugušo izglītības padomē pārstāvēto organizāciju viedokļos par pieaugušo izglītību.

Latvijā Pieaugušo izglītības pārvaldības padomi ⁽⁴⁷⁾ veido dažādas ministrijas, sociālie partneri, pašvaldības un pieaugušo izglītībā iesaistītās organizācijas, piemēram, Starpnozaru koordinācijas centrs, Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera, Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība un Latvijas Pašvaldību savienība. Pieaugušo izglītības pārvaldības padomes mērķis ir noteikt pieaugušo izglītības kvalitātes kritērijus, izvērtēt un analizēt izglītības programmu kvalitāti un lemt par prioritārajām mērķa grupām un prioritārajām jomām. Padome izmanto informāciju par situāciju darba tirgū un informāciju no nozaru ekspertu padomēm, lai sniegtu pārskatus un apstiprinātu izglītības prioritātes, kā arī lai nodrošinātu regulāru pieaugušo izglītības snieguma novērtējumu.

Norvēģijas Augstākās izglītības un prasmju direktorāts (*Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse*) ⁽⁴⁸⁾ ir Norvēģijas Izglītības un pētniecības ministrijas izpildāģentūra. Tā ir atbildīga par pieaugušo pamatprasmju un mūžizglītības nodrošināšanu, iepriekšējās mācīšanās atzīšanu, imigrantu integrāciju (norvēģu valoda un sociālās studijas), analīzi un pētniecību, tostarp nākotnes prasmju vajadzību analīzi, un apmācību programmu nodrošināšanu uzņēmumiem. Šī struktūra pilda sekretariāta funkciju attiecībā uz valsts prasmju stratēģiju, kurā

⁽⁴³⁾ Skatīt: <https://www.francecompetences.fr/>

⁽⁴⁴⁾ Skatīt: <http://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2009/05/22/n1/jo>

⁽⁴⁵⁾ Skatīt: <https://frae.is/um-fa/about-us/>

⁽⁴⁶⁾ Skatīt: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/523052019003/consolide>

⁽⁴⁷⁾ Skatīt: <https://www.izm.gov.lv/lv/pieauguso-izglitibas-parvaldibas-padome>

⁽⁴⁸⁾ Līdz 2021. gada jūlijam Norvēģijas Augstākās izglītības un prasmju direktorāts tika dēvēts par "Skills Norway" (Norvēģijas prasmes). Skatīt: <https://www.kompetansenorge.no> un www.hkdir.no (publicēšanas laikā tīmekļa vietne vēl ir izstrādes stadijā)

iesaistīti sociālie partneri un Norvēģijas Prasmju vajadzību komiteja. Norvēģijas Augstākās izglītības un prasmju direktorāts ir atbildīgs arī par starptautiskās sadarbības veidošanu pieaugušo izglītības jomā, tostarp saistībā ar Eiropas Pieaugušo izglītības elektronisko platformu, Ziemeļvalstu Pieaugušo izglītības tīklu, *Eurydice* un Eiropas izglītības programmu pieaugušajiem.

Lai gan lielākā daļa starpnozaru koordinācijas struktūru, kas nodarbojas ar pieaugušo izglītības politikas un pasākumu izstrādi un īstenošanu, ir pastāvīgas, dažas valstis ziņo, ka tām ir koordinācijas struktūra ar pagaidu pilnvarām. Kā piemērus var minēt Vācijas koordinācijas punktu valsts desmitgadei rakstpratības un pamatzglītības jomā 2016.–2026. gadam (*Koordinierungsstelle Dekade für Alphabetisierung 2016-2026*)⁽⁴⁹⁾; Nīderlandes starpministriju darba grupu, kas pārrauga pieaugušo izglītības rīcības programmas īstenošanu (2017.–2021.); un Ziemeļmaķedonijas koordinācijas struktūru, kas pārrauga neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanas sistēmas izveidi (kā daļa no Izglītības stratēģijas 2018.–2025. gadam).

b) Valstis, kurās ir starpnozaru koordinācijas struktūras, kas atbildīgas par plašākas izglītības un apmācības politikas un pasākumu, tostarp pieaugušo izglītības, izstrādi un īstenošanu.

Divas trešdaļas no visām Eiropas valstīm vai reģioniem ziņo, ka tām ir starpnozaru struktūra (vai struktūras), kas koncentrējas uz plašāku izglītības un apmācības politiku un pasākumiem, tostarp pieaugušo izglītību. Šie plašākie izglītības un apmācības temati ietver mūžizglītības politiku un pasākumus.

Polijā Starpministriju grupas mūžizglītības un integrētās kvalifikācijas sistēmas jautājumos (*Międzyresortowy Zespół do spraw uczenia się przez całe życie i Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji*)⁽⁵⁰⁾ mērķis ir atbalstīt izglītības pārorientēšanos uz mācību rezultātiem, vienlaikus nodrošinot plašu piekļuvi kvalitatīvai izglītībai; izglītības nodrošināšanu dažādos apstākļos un dažādos vecumos, ņemot vērā izglītojamo intereses, un vienlīdzīgu attieksmi, atzīšanu un veicināšanu attiecībā uz mācīšanos dažādās formās un dažādos dzīves posmos. Starpministriju komandā ir iesaistīti vairāk nekā 10 ministri.

Turcijā Mūžizglītības ģenerāldirektorāts (*GDLL*)⁽⁵¹⁾, kas darbojas Valsts izglītības ministrijas paspārnē, ir galvenā augstākā līmeņa iestāde, kas organizē mūžizglītību gan obligātajā izglītībā, gan ārpus tās, tostarp pieaugušo izglītībā. *GDLL* ir pastāvīga struktūra, un tā ir atbildīga par pieaugušo izglītībai paredzēto pakalpojumu plānošanu, īstenošanu un uzraudzību. *GDLL* sadarbojas ar dažādām valsts un sabiedriskajām iestādēm, tostarp universitātēm, dažām pilsoniskajām apvienībām un starptautiskiem partneriem (piemēram, ES iestādēm).

Citas plašākas izglītības un apmācības tēmas, kurām pievēršas šīs kategorijas starpnozaru koordinācijas struktūras, ietver prasmju, kompetenču un kvalifikāciju atzīšanu un apstiprināšanu, kā arī kompetenču un prasmju vajadzību prognozēšanu.

Somijā Nacionālais forums prasmju prognozēšanai (*Osaamisen ennakoitifoorumi*)⁽⁵²⁾ darbojas kā Izglītības un kultūras ministrijas un Somijas Valsts izglītības aģentūras apvienotā ekspertu struktūra prasmju prognozēšanas jautājumos. Forumu veido vadības grupa, prognozēšanas grupas un ekspertu tīkls. Tā uzdevums ir izmantot prasmju prognozēšanas datus, lai analizētu mainīgās kompetenču un prasmju vajadzības un to ietekmi uz izglītības attīstību, kā arī sadarbībā ar ministriju un aģentūru veicināt izglītības un apmācības mijiedarbību ar darba dzīvi. Forumā dalībnieki ir darba devēju pārstāvji, darba ņēmēji un pašnodarbināti uzņēmēji, PIA sniedzēji, augstākās izglītības iestāžu pārstāvji, mācībspēki, pētnieki un izglītības pārvaldes darbinieki.

Ziemeļmaķedonijā valdība izveidoja Ziemeļmaķedonijas kvalifikāciju ietvarstruktūras nacionālo valdi (MQF)⁽⁵³⁾, kuras sastāvā ir pārstāvji no visām attiecīgajām ministrijām un aģentūrām, kā arī no tirdzniecības kamerām, izglītības arodbiedrībām un augstākās izglītības iestādēm. Valde izvērtē izglītības, ilgtspējīgas nodarbinātības un reģionālās attīstības politiku; iesaka pasākumus, lai padarītu izglītības sistēmu atbilstošāku darba tirgus vajadzībām; lemj par esošo un jaunu kvalifikāciju piešķiršanu MQF; ierosina kompetentajām iestādēm izstrādāt jaunas vai uzlabot esošās kvalifikācijas; pārrauga MQF attīstību kopumā; izstrādā un pieņem kvalifikāciju klasifikācijas

⁽⁴⁹⁾ Skatīt: <https://www.alphadekade.de/>

⁽⁵⁰⁾ Skatīt: <https://bip.kprm.gov.pl/kpr/bip-rady-ministrow/organy-pomocnicze/organy-pomocnicze-preze/3658.Międzyresortowy-Zespół-do-spraw-uczenia-sie-przez-cale-zycie-i-Zintegrowanego-Sy.html>

⁽⁵¹⁾ Skatīt: https://hboqm.meb.gov.tr/meb_ajs_dosyalar/2018_04/11093946_MEB_HBO_KURUMLARI_YNETMELYYY.pdf

⁽⁵²⁾ Skatīt: <https://www.oph.fi/fi/palvelut/osaamisen-ennakoitifoorumi-oef>

⁽⁵³⁾ Skatīt: <https://www.pravdiko.mk/zakon-za-natsionalnata-ramka-na-kvalifikatsii/>

metodiskos dokumentus; izveido nozaru kvalifikāciju padomes un nosaka to darbības kritērijus; pieņem lēmumus par apakšnozarēm, jomām un apakšjomām nozaru kvalifikāciju ietvaros; pieņem nozaru kvalifikāciju padomju ziņojumus, tostarp ieteikumus par to darbību.

Visbeidzot, papildus iepriekš minētajiem starpnozaru koordinācijas struktūru veidiem 10 Eiropas valstis⁽⁵⁴⁾ ziņo, ka tās izmanto citas pieejas pieaugušo izglītības politikas un pasākumu koordinēšanai. Tās ietver tādus vispārējus koordinācijas pasākumus kā, piemēram, Itālijas Valsts reģionālo pētniecības, eksperimentu un attīstības centru tīkls (*Centro regionale di ricerca, sperimentazione e sviluppo*)⁽⁵⁵⁾, kas attīsta pētniecību un atbalsta pasākumus dažādās jomās, tostarp pieaugušo izglītības jomā. Austrijā koordinācija notiek konkrēti pieaugušo izglītības jomā, proti, dažādas ministrijas cieši sadarbojas Eiropas Sociālā fonda īstenošanā (3. prioritārais virziens “Ieguldījumi izglītībā, apmācībā un profesionālajā apmācībā prasmēm un mūžizglītībai”)⁽⁵⁶⁾. Visbeidzot, Šveicē koordinācija notiek saistībā ar ļoti konkrētām iniciatīvām, piemēram, projektu “PIA 2030” (*Berufsbildung 2030*)⁽⁵⁷⁾, kas ir Šveices Konfederācijas, kantonu un darba pasaules organizāciju (darba devēju, rūpniecības, arodbiedrību utt.) kopīgs pasākums.

Slovēnijā, Zviedrijā un Bosnijā un Hercegovinā nepastāv neviena no iepriekš minētajām koordinācijas pieejām, tomēr pieaugušo izglītības politikas un pasākumu starpnozaru koordinācija tiek nodrošināta šādi:

Slovēnijā galvenā atbildīgā struktūra par politikas un pasākumu izstrādes koordinēšanu un pārraudzību pieaugušo izglītības jomā ir Izglītības, zinātnes un sporta ministrijai. Valdības ieceltā Pieaugušo izglītības ekspertu padome pārrauga ģenerālplāna, izglītības programmu u. c. izstrādes procesu. Slovēnijas Pieaugušo izglītības institūts (*SIAE*)⁽⁵⁸⁾ ir galvenais valsts institūts pieaugušo izglītības attīstības un pētniecības jomā un svarīgs partneris mūžizglītības stratēģijas īstenošanā. *SIAE* ir atbildīgs arī par ziņojumu sagatavošanu par pieaugušo izglītības gada plāna īstenošanu un šajā nolūkā koordinē savu darbību ar politikas veidotājiem valsts un starptautiskā līmenī, citām pieaugušo izglītībā ieinteresētajām personām un praktizējošiem pedagogiem, dažādu projektu koordinatoriem un dalībniekiem, pieaugušo izglītības iestādēm un izglītojamiem Slovēnijā un ārzemēs.

Zviedrijā administratīvā sistēma ir strukturēta tā, ka visas politikas jomas tiek pastāvīgi koordinētas. Valdība (nevis ministrija vai ministrs) pieņem lēmumus, pamatojoties uz attiecīgo ministriju kopīgu plānošanu, un tādējādi tiek nodrošināta horizontālā koordinācija. Vertikāli atbildību regulē normatīvie akti un valsts iestāžu kontrole, kurām savā darbības jomā jāsadarbojas ar citām iestādēm.

Bosnijā un Hercegovinā tiesību akti par pieaugušo izglītību izglītības iestāžu līmenī paredz kompetento izglītības iestāžu un darba devēju sadarbību, izstrādājot pieaugušo izglītības plānus, nosakot nepieciešamību pieņemt programmas un īstenojot programmas.

2.2. Politikas sistēmas

Lai veicinātu pieaugušo izglītību un jo īpaši to pieaugušo dalību, kuriem ir zems pamatprasmju vai kvalifikācijas līmenis, papildus starpnozaru pārvaldības mehānismiem valstis var izstrādāt valsts līmenī saskaņotas stratēģijas, politiku un kvantitatīvos mērķus. Tas var palīdzēt veidot kopīgu redzējumu un veicināt augsta līmeņa ieinteresēto personu iesaisti gan valsts, gan pašvaldību līmenī, radot stabilu pamatu prasmju pilnveides ceļu izstrādei (*Cedefop*, 2020b). Tas var arī veicināt

⁽⁵⁴⁾ DE, FR, IT, NL, AT, PL, FI, CH, ME un MK.

⁽⁵⁵⁾ Skatīt, piemēram: <https://www.crsslazio.it/>

⁽⁵⁶⁾ Skatīt: https://erwachsenenbildung.at/service/foerderungen/eu_foerderungen/europaeischer_sozialfonds.php

⁽⁵⁷⁾ Skatīt: <https://berufsbildung2030.ch>

⁽⁵⁸⁾ Skatīt: <https://www.acs.si/en/>

politikas saskaņotību un ietekmēt to, cik lielā mērā pieaugušo izglītība tiek uzskatīta par prioritāti un īstenota konkrētās valsts kontekstā.

Turpmākajā sadaļā aplūkoti galvenie stratēģiskie politikas dokumenti, ko laikposmā no 2015. līdz 2020. gadam izdevušas augstākā līmeņa iestādes visā Eiropā un kuros skaidri minēti pieaugušie ar zemu kvalifikācijas līmeni vai zemu pamatprasmju līmeni. Tam seko pārskats par citām svarīgākajām politikas iniciatīvām un valsts kvantitatīvajiem mērķiem, kas atbalsta pieaugušo ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni izglītību un apmācību.

2.2.1. Stratēģiskie politikas dokumenti

Eiropas Komisija jau daudzus gadus ir mudinājusi izstrādāt mūžizglītības vai līdzīgas stratēģijas, kuru mērķis ir sasniegt pieaugušos un veicināt viņu mācīšanos un prasmju attīstību. Daudzas Eiropas valstis ir sākušas īstenot šādas stratēģijas (Andriesku un citi, 2019).

Padomes 2019. gada secinājumos par to, kā tiek īstenots Padomes lēmums par prasmju pilnveides ceļiem ⁽⁵⁹⁾, ir uzsvēta dalībvalstu apņemšanās ieviest plašāku stratēģisku pieeju prasmju pilnveidošanai mūža garumā. Tam jāietver saskaņota stratēģiska pieeja pamatprasmju nodrošināšanai pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, kas balstīta uz visu attiecīgo dalībnieku savstarpējo koordināciju un partnerībām. Līdzīgi arī jaunajā Prasmju programmā Eiropai atkārtoti uzsvērts ES atbalsts dalībvalstu centieniem izveidot “visaptverošas, visu pārvaldes līmeņu nacionālās prasmju stratēģijas” (Eiropas Komisija, 2020b).

Šajā ziņojumā stratēģiskie politikas dokumenti ir definēti kā oficiāli politikas dokumenti kādā svarīgā politikas jomā, kurus parasti izdod augstākā līmeņa iestādes un kuros noteikti konkrēti mērķi, kas jāsasniedz, un/vai sīki izstrādāti pasākumi vai darbības, kas jāveic noteiktā termiņā, lai sasniegtu vēlamā/-os mērķi/-us. Apkopotie dati liecina, ka lielākajā daļā Eiropas valstu augstākā līmeņa iestādes laikposmā no 2015. līdz 2020. gadam ir izdevušas vismaz vienu stratēģisku politikas dokumentu, kurā skaidri minēta pieaugušo ar zemu kvalifikācijas līmeni vai ar zemu pamatprasmju līmeni piekļuve prasmju pilnveidei vai kvalifikācijai (skatīt I pielikumu). Pārējām valstīm, iespējams, ir citi būtiski stratēģiskie politikas dokumenti, kas joprojām ir spēkā, tomēr, ja tie izdoti pirms 2015. gada, šajā ziņojumā tie netika ņemti vērā ⁽⁶⁰⁾.

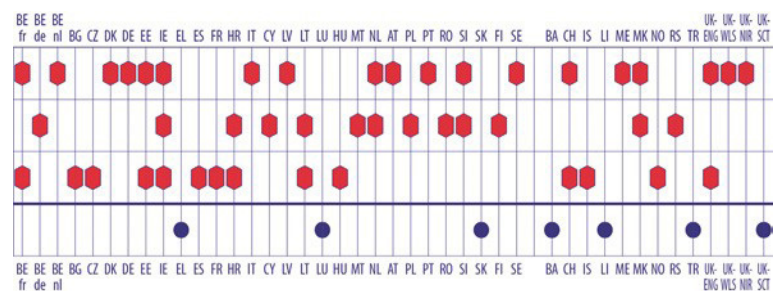
2.2. attēls. 2015.–2020. gadā izdoto galveno stratēģisko politikas dokumentu tematiskais fokuss, kuri nepārprotami attiecas uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni

Stratēģijas, kas vērstas uz atbalstu pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju/kvalifikācijas līmeni

Plašākas izglītības stratēģijas (piemēram, mūžizglītības stratēģija)

Stratēģijas, kas pielāgo pieaugušo izglītību darba tirgus vajadzībām

Pārskata periodā nav izdota neviena stratēģija, kas atbalstītu pieaugušos ar zemu pamatprasmju/kvalifikācijas līmeni



Avots: Eurydice.

⁽⁵⁹⁾ Padomes secinājumi par to, kā tiek īstenots Padomes lēmums “Prasmju pilnveides ceļi – jaunās iespējas pieaugušajiem”, OV C 189, 05.06.2019.

⁽⁶⁰⁾ Pārskats par politikas dokumentiem, kas izdoti no 2009. līdz 2014. gadam, ir atrodams Eurydice 2015. gada ziņojumā par pieaugušo izglītību un apmācību (Eiropas Komisija/EACEA/Eurydice, 2015).

Piezīmes

Stratēģisks politikas dokuments ir oficiāls politikas dokuments kādā svarīgā politikas jomā, kuru parasti izdod augstākā līmeņa iestādes un kurā noteikti konkrēti mērķi, kas jāsasniedz, un/vai sīki izstrādāti pasākumi vai darbības, kas jāveic noteiktā termiņā, lai sasniegtu vēlamā/-os mērķi/-us.

Ziņotie stratēģiskie politikas dokumenti (izdoti no 2015. līdz 2020. gadam; ne vairāk kā trīs katrai valstij/reģionam) ir iedalīti kategorijās atkarībā no to galvenā mērķa, lai sniegtu pārskatu par esošajām stratēģijām. Tomēr stratēģijām var būt arī citi mērķi un uzdevumi. Valstīm var būt arī vairāk nekā viens stratēģisks politikas dokuments ar vienu un to pašu tematiku. Šā ziņojuma kontekstā identificēto stratēģisko politikas dokumentu pilnu sarakstu skatīt I pielikumā.

No 2015. līdz 2020. gadam izdotie stratēģiskie politikas dokumenti kopumā iedalās trīs kategorijās (skatīt 2.2. attēlu): dokumenti, kas galvenokārt vērsti uz pieaugušo pamatprasmju un kompetenču veicināšanu; dokumenti ar plašāku galveno mērķi, piemēram, kvalitatīvas izglītības un apmācības nodrošināšana un/vai mūžizglītības veicināšana, tostarp to pieaugušo prasmju un kompetenču uzlabošana, kuriem ir zems pamatprasmju vai zemas kvalifikācijas līmenis; un dokumenti, kas galvenokārt vērsti uz pieaugušo izglītības sistēmu un pieaugušo prasmju un kompetenču līmeņa pielāgošanu pašreizējām darba tirgus vajadzībām.

Stratēģiskie politikas dokumenti, kas īpaši vērsti uz pieaugušo pamatprasmju un prasmju veicināšanu, ietver pieaugušo izglītības stratēģijas, rīcības plānus un iniciatīvas. Šādu stratēģisko politikas dokumentu piemēri ir atrodamī Vācijā un Nīderlandē.

Divos **Vācijas** augstākā līmeņa iestāžu izdotajos stratēģiskajos politikas dokumentos ir izvirzīts mērķis veicināt pieaugušo rakstpratību un pamatprasmes. Vispārējās vienošanās par valsts desmitgadi rakstpratības un pamatzglītības jomā 2016.–2026. gadam mērķis ir samazināt funkcionālo analfabētismu un paaugstināt pamatprasmju līmeni Vācijā. Valsts prasmju stratēģija, kas tika ieviesta 2019. gadā, ir Vācijas federālās valdības un federālo zemju kopīga iniciatīva sadarbībā ar ekonomiskajiem partneriem, arodbiedrībām un Federālo nodarbinātības aģentūru. Stratēģija ir vērsta tikai uz tālākizglītību un prasmju pilnveidi. Tā cenšas padarīt tālākizglītību un apmācību pārredzamāku un pieejamāku darbaspēkam, tādējādi veicinot jaunu profesionālās apmācības kultūru arvien digitalizētākā darba vidē.

Nīderlandē politikas vēstulē "Spēku apvienošana augstākam prasmju līmenim Nīderlandē" (2020.–2024.) ir izvirzīts mērķis veicināt pamatprasmes. Politikas vēstulē sīki izklāstīta programma "Paļaujieties uz prasmēm" (*Tel mee met Taal*; 2020.–2024.), kas ir Nīderlandes Izglītības, kultūras un zinātnes ministrijas, Veselības, labklājības un sporta ministrijas, Sociālo lietu un nodarbinātības ministrijas un Iekšlietu un Karalistes attiecību ministrijas kopīga iniciatīva. Šīs programmas mērķis ir sniegt cilvēkiem nepieciešamās pamatprasmes (lasīšanas, rakstīšanas, rēķinpratības un digitālās prasmes), lai viņi varētu piedalīties sabiedrības dzīvē gan tiešsaistē, gan bezsaistē. Mērķis ir sasniegt pieaugušos, cita starpā, slēdzot līgumus ar reģionālajām un vietējām pašvaldībām, apmācot cilvēkus, kas palīdz apgūt valodu, izveidojot pamatprasmju kompetenču centru, kā arī daloties zināšanās un iepazīstinot ar labiem piemēriem pamatprasmju veicināšanas jomā (skatīt arī 2.2.2. sadaļu).

Dažās citās valstīs, kuru stratēģiskie politikas dokumenti ietilpst šajā kategorijā, piemēram, Igaunijā, īpaša uzmanība ir pievērsta pieaugušajiem, kuri priekšlaicīgi ir pametuši izglītību un apmācību, proti, tiem, kuru iegūtā izglītība nav augstāka par pamatzglītības otro posmu.

Igaunijā Pieaugušo izglītības programmas (2018.–2021. un 2020.–2023. gadam) mērķi ir atgriezt pieaugušos, kas priekšlaicīgi pametuši mācības, atpakaļ formālajā izglītībā un atbalstīt viņus, lai viņi pabeigtu mācības; palēnināt skolēnu skaita samazināšanos pieaugušo vidusskolās un palielināt pieaugušo izglītojamo īpatsvaru PIA.

Otrs stratēģisko politikas dokumentu veids ir plašākas izglītības stratēģijas, kuru mērķis parasti ir veicināt kvalitatīvas izglītības un apmācības un/vai mūžizglītības nodrošināšanu, tostarp pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni. Šādu stratēģisko politikas dokumentu piemēri ir atrodamī Īrijā un Horvātijā.

Īrijā Izglītības jomas rīcības plānā (2016.–2019. gadam) ir izklāstīts plāns visai izglītības sistēmai, tostarp tālākizglītībai un tālākapmācībai, ar mērķi līdz 2026. gadam padarīt Īrijas izglītības un apmācības sistēmu par labāko Eiropā. Plāna mērķis ir nodrošināt, lai PIA atbilstu bezdarbnieku un citu nelabvēlīgā situācijā nonākušu grupu īpašajām vajadzībām, kā arī atbalstīt pieaugušos, kuriem nepieciešamas rakstpratības, rēķinpratības un digitālās pamatprasmes, un nodarbinātos darba ņēmējus ar zemu un pamata prasmju līmeni.

Horvātijā Zinātnes un izglītības ministrijas stratēģiskajā plānā (2019.–2021. gadam) vispārējais mērķis ir nodrošināt kvalitatīvu izglītības sistēmu, tostarp uzlabot profesionālo un pieaugušo izglītību un palielināt pieaugušo izglītībā iesaistīto pieaugušo skaitu.

Pēdējais stratēģisko politikas dokumentu veids ir dokumenti, kas vērsti uz pieaugušo izglītības un apmācības, tostarp tās, kas paredzēta pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, pielāgošanu aktuālajām darba tirgus vajadzībām. Šādu stratēģisko politikas dokumentu piemēri ir atrodamī Lietuvā un Šveicē.

Lietuvā Sociālās drošības un darba ministrijas stratēģiskais rīcības plāns (2018.–2020. gadam) paredz uzlabot darba meklētāju prasmes un nodarbinātības iespējas; atbalstīt mērķa grupu nodarbinātību sociālajos uzņēmumos; organizēt informāciju un konsultācijas darba meklētājiem, tostarp gados vecākiem cilvēkiem; īstenot iniciatīvu "Jauniešu garantija" un citas jauniešu nodarbinātības programmas; koordinēt pieprasījumu un piedāvājumu, lai veicinātu bezdarbnieku integrāciju darba tirgū.

Saskaņā ar 2019. gada Deklarāciju par kopējiem izglītības politikas mērķiem **Šveices** izglītības jomā Šveices Konfederācija un kantoni atbalsta pieaugušo iesaistīšanos un atgriešanos darba tirgū, izmantojot pēc iespējas elastīgākas struktūras un nodrošinot profesionālās, izglītības un karjeras konsultācijas. Pieaugušajiem ir pieejama pamata profesionālā izglītība un profesionālā pilnveide. Tiek ņemtas vērā esošās prasmes un kompetences. Tas ietver gan formāli iegūtās, gan neformāli un neoficiāli iegūtās kompetences.

Dažās citās valstīs, kuru stratēģiskie politikas dokumenti ietilpst šajā kategorijā, piemēram, Čehijā, Francijā un Ungārijā, īpaša uzmanība tiek pievērsta pieaugušo digitālās pratības veicināšanai, lai viņi varētu efektīvāk piedalīties darba tirgū un sabiedrībā.

Čehijā Digitālās pratības stratēģijas (2015.–2020. gadam) mērķis ir attīstīt iedzīvotāju digitālo pratību, lai viņi varētu izmantot digitālās tehnoloģijas personiskajai attīstībai, nodarbinātībai un pielāgošanās spējām darba tirgū, lai uzlabotu viņu dzīves kvalitāti un sociālo integrāciju. Stratēģijā ir uzsvērtā arī digitālo tehnoloģiju pieejamības uzlabošana vai atbalsts pārkvalifikācijas programmām bezdarbniekiem vai sociālās atstumtības riskam pakļautajiem cilvēkiem.

Ungārijā 2016. gadā pieņemtās Digitālās izglītības stratēģijas mērķis ir izveidot izglītības un apmācības sistēmu, kas spēj nodrošināt izglītību, mācības un apmācību atbilstoši digitālās sabiedrības un ekonomikas vajadzībām infrastruktūras, tehnoloģiju, satura, darba organizācijas un cilvēkresursu ziņā. Visiem Ungārijas pilsoņiem būtu jābūt digitālās kopienas locekļiem. Tādējādi mērķis ir mazināt digitālo plaisu un to cilvēku skaitu, kuriem nav digitālo prasmju vai kuri tās neizmanto vai izmanto reti (digitālā iekļaušana).

Lai nodrošinātu, ka stratēģiskās apņemšanās un mērķi tiek efektīvi īstenoti, valsts iestādes var piešķirt īpašu finansējumu to īstenošanai (*OECD*, 2019c). Lielākā daļa valstu, kurās no 2015. līdz 2020. gadam izdots stratēģisks politikas dokuments, kas attiecas uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, ziņo, ka to stratēģijas tiek finansētas no valsts budžeta, un aptuveni puse valstu ziņo, ka to stratēģijas tiek atbalstītas arī no Eiropas finansējuma (skatīt I pielikumu). Tikai Čehija un Apvienotā Karaliste (Anglija un Ziemeļīrija) ziņo, ka tām nav īpaša budžeta, kas būtu paredzēts kādam no stratēģiskajiem politikas dokumentiem.

Arī uzraudzības mehānismu ieviešana var palīdzēt nodrošināt, ka stratēģiskie pasākumi sniedz vēlamu ietekmi (*OECD*, 2019c). Visā Eiropā aptuveni divas trešdaļas valstu, kuru stratēģiskie politikas dokumenti attiecas uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, apstiprina, ka tās ir veikušas vai plāno veikt uzraudzību un novērtēšanu (skatīt I pielikumu).

2.2.2. Citas būtiskas politikas iniciatīvas

Papildus iepriekšējā sadaļā aprakstītajiem stratēģiskajiem politikas dokumentiem vairāk nekā puse no visām Eiropas valstīm vai reģioniem ⁽⁶¹⁾ ziņo, ka to augstākā līmeņa iestādes no 2015. līdz 2020. gadam ir izstrādājušas vienu vai vairākas citas būtiskas politikas iniciatīvas, kuru mērķis

⁽⁶¹⁾ BE fr, BE de, BE nl, EL, ES, FR, HR, IT, CY, LU, HU, MT, NL, AT, PL, PT, RO, SI, SK, FI, SE, CH, ME, NO, UK-ENG un UK-SCT.

ir veicināt piekļuvi prasmju pilnveidei vai kvalifikācijai pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni. Šajās politikas iniciatīvās var nebūt noteikti konkrēti sasniedzamie mērķi vai sīki izstrādāti pasākumi vai darbības, kas jāveic noteiktā termiņā, kā tas ir stratēģisko politikas dokumentu gadījumā, tomēr tās veido svarīgu tiesisko regulējumu, kas atbalsta šo mērķgrupu izglītību un apmācību.

Starp būtiskajām politikas iniciatīvām ir tās, kuru mērķis ir sniegt vispārēju izglītības atbalstu pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, piemēram, 2019. gada Lēmums par finansējumu pieaugušo pamatizglītības un apmācības īstenošanai Horvātijā⁽⁶²⁾; 2020.–2024. gada programma “Paļaujieties uz prasmēm” Nīderlandē⁽⁶³⁾, kas cita starpā palīdz pašvaldībām risināt zema rakstpratības līmeņa problēmu; un 2018. gada Slovēnijas Pieaugušo izglītības likums⁽⁶⁴⁾, kas ir pamatā publiskajiem pakalpojumiem un atbalstam, ko saņem pieaugušie izglītojamie, jo īpaši tie ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni.

Citas nesen īstenotas politikas iniciatīvas, piemēram, Grieķijā, Itālijā, Kiprā un Ungārijā, veicina īpašu pieaugušo izglītības veidu, piemēram, otrās iespējas skolu, pieejamību. Līdzīgi arī Zviedrijā nesen pieaugušo izglītībā tika ieviestas “profesionālās izglītības komplekti”.

Zviedrijā Zviedrijas Valsts izglītības aģentūra valdības uzdevumā ir izstrādājusi “profesionālās izglītības komplektus” (jeb profesionālo tālākizglītību)⁽⁶⁵⁾. Profesionālās izglītības komplektu veido vidējās izglītības kursu kombinācijas, kas atbilst prasmju prasībām, kuras darba tirgus izvirza attiecībā uz nodarbinātību konkrētā profesijā. Pašlaik ir pieejami vairāk nekā 50 dažādi profesionālās izglītības komplekti, un to skaits varētu palielināties, jo arvien vairāk nozaru pieprasa tos. Lai nodrošinātu, ka valsts profesionālās izglītības komplekti atbilst aktuālajām nozares prasībām attiecībā uz nodarbinātību, Zviedrijas Valsts izglītības aģentūra ir konsultējusies ar ekspertiem, kuriem ir plašas zināšanas par nozari, valsts programmu padomēs, kas veltītas vidējai profesionālajai izglītībai.

Vairākas valstis vai reģioni ziņo, ka laikposmā no 2015. līdz 2020. gadam ir ieviesušas individualizētus atbalsta pasākumus. Piemēram, Beļģijas vācu valodas un Flāmu kopienā, Francijā un Austrijā ir radītas iespējas sasaistīt individuālās apmācības garantijas ar finansiālu atbalstu vai stimuliem.

Francijā ar 2018. gada Likumu par brīvību izvēlēties savu profesionālo nākotni (*Loi pour la liberté de choisir son avenir professionnel*)⁽⁶⁶⁾ tika apstiprināta apmācību tiesību individualizācija, kas tika uzsākta 2014. gadā, izmantojot personīgās apmācības kontus (*Compte personnel de formation (CPF)*). CPF ietvaros indivīdi ar zemāko kvalifikāciju saņem lielāku finansiālu atbalsta summu (sīkāku informāciju skatīt 4. nodaļā un IV pielikumā).

Austrijā 2017. gadā stājās spēkā valsts līmeņa izglītības un apmācības garantija jauniešiem līdz 25 gadu vecumam (*Ausbildungsgarantie bis 25*)⁽⁶⁷⁾. Tās mērķis ir nodrošināt, lai jauniešiem bezdarbniekiem vecumā no 19 līdz 24 gadiem, kuru iegūtā izglītība nav augstāka par pamatskolas izglītību (*ISCED 2*), būtu pieejama atbilstoša izglītība un apmācība. Tas ietver valsts finansētas mācekļības iespējas (*Überbetriebliche Lehrausbildung*), intensīvas mācekļības kursus (*FacharbeiterInnen-Intensivausbildung*) un ar darbu saistītu prasmju apmācību (*Arbeitsplatznahe Qualifizierung*).

Dažas valstis vai reģioni, piemēram, Beļģijas franču valodas kopiena, Portugāle un Rumānija, pēdējos gados ir ieviesušas būtiskas politikas iniciatīvas, kas skar kvalifikācijas ietvarus.

Rumānijā Nacionālā kvalifikāciju iestāde un Darba, ģimenes un sociālās aizsardzības un vecāka gadagājuma cilvēku ministrija ir ieviesušas 1. kvalifikācijas līmeni Nacionālajā kvalifikācijas ietvarā. Pēc tam ministrija izstrādāja

⁽⁶²⁾ Skatīt: <https://mzo.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Obrazovanje/ObrazovanjeOdraslih/Odluka%20o%20financiranju%20provedbe%20osnovnog%20obrazovanja%20odraslih%20i%20osposobljavanja%20za%20jednostavne%20poslove%20u%20zanimanjima%20u%202019.pdf>

⁽⁶³⁾ Skatīt: <https://www.telmeemettaal.nl/>

⁽⁶⁴⁾ Skatīt: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2018-01-0222/zakon-o-izobrazevanju-odraslih-zio-1>

⁽⁶⁵⁾ Skatīt: <https://www.skolverket.se/undervisning/vuxenutbildningen/komvux-gymnasial/laroplan-for-vux-och-amnesplaner-for-komvux-gymnasial/nationella-yrkespaket-for-komvux#h-Nationellayrkespaket>

⁽⁶⁶⁾ Skatīt: <https://www.skolverket.se/undervisning/vuxenutbildningen/komvux-gymnasial/laroplan-for-vux-och-amnesplaner-for-komvux-gymnasial>

⁽⁶⁷⁾ Skatīt: <https://www.bmafj.gv.at/Themen/Arbeitsmarkt/Arbeitsmarktfoerderungen/Jugendliche-und-junge-Erwachsene.html#Arbeitsmarktpolitik%20f%C3%BCr%20junge%20Erwachsene:%20%E2%80%9EAusbildungsgarantie%20bis%2025%E2%80%9C>

to pamatprofesiju sarakstu, attiecībā uz kurām var organizēt 1. līmeņa kvalifikācijas programmas pieaugušajiem bez kvalifikācijas ⁽⁶⁸⁾.

Slovākija un Norvēģija ziņo, ka ir izveidojušas galvenos ekspertu tīklus, lai veicinātu pieaugušo ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni piekļuvi prasmju attīstībai un/vai kvalifikācijai. Tie ir Slovērijas Nacionālais tīkls prasmju pilnveides ceļu iniciatīvu īstenošanai, kas ir padomdevēja struktūra ⁽⁶⁹⁾, un Norvēģijas Prasmju vajadzību komiteja (*Kompetansebehovsutvalget*) ⁽⁷⁰⁾.

2.2.3. Valstu kvantitatīvie mērķi

Saistībā ar valsts politikas sistēmām valstis var noteikt izmērāmus kvantitatīvus mērķus, kas saistīti ar pieaugušo izglītību, tostarp attiecībā uz to pieaugušo izglītību un apmācību, kuriem ir zems pamatprasmju un/vai kvalifikācijas līmenis (skatīt 2.3. attēlu). Valsts mērķos ir noteikti konkrēti uzdevumi, kas visā valstī jāizpilda noteiktā laikposmā. Tādējādi var izveidot vēl vienu veidu, kā palīdzēt dažādām iesaistītajām pusēm sadarboties, lai sasniegtu kopīgu mērķi, un sekot līdzi progresam (*OECD*, 2019c).

Eurydice 2015. gada ziņojums par pieaugušo izglītību un apmācību (Eiropas Komisija/*EACEA/Eurydice*, 2015) liecina, ka laikposmā no 2009. līdz 2014. gadam izdotajos stratēģiskajos politikas dokumentos valstis reti noteikušas izmērāmus mērķus attiecībā uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni. Šī ziņojuma nolūkos apkopotie dati liecina par labvēlīgāku situāciju. Visā Eiropā no 35 valstīm vai reģioniem, kuru stratēģiskie politikas dokumenti, kas izdoti no 2015. līdz 2020. gadam, attiecas uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, 20 valstis vai reģioni ziņo, ka to stratēģijās ir noteikti kvantitatīvi mērķi attiecībā uz šo grupu ⁽⁷¹⁾ (skatīt I pielikumu). Turklāt Luksemburgā un Ziemeļmaķedonijā no 2015. līdz 2020. gadam citu galveno politikas iniciatīvu ietvaros tika noteikti valstu kvantitatīvie mērķi attiecībā uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni.

Kā piemēru valsts mērķiem, kuru mērķis ir palielināt to pieaugušo ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni kopskaitu, kuri piedalās izglītības un apmācības programmās, var minēt Horvātiju.

Horvātijā Zinātnes un izglītības ministrijas stratēģiskā plāna (2019.–2021. gadam) mērķis cita starpā ir palielināt pieaugušo skaitu pieaugušo pamatprasmju programmās un to pieaugušo skaitu, kuri saņem dotācijas dalībai pamatprasmju vai pirmās kvalifikācijas izglītības programmās, no 10 531 līdz 13 350 pieaugušajiem.

Lietuvā un Portugālē ir atrodami kvantitatīvu mērķu piemēri ar nolūku palielināt to pieaugušo ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni skaitu/daļu, kuri pabeidz apmācības programmas.

Lietuvā Rīcības plāns mūžizglītības attīstībai 2017.–2020. gadam cita starpā paredz palielināt pieaugušo ar atzītu kvalifikāciju skaitu no 3 uz 10 000 iedzīvotāju 2016. gadā līdz 14 uz 10 000 iedzīvotāju 2020. gadā.

Portugālē programmas “*Qualifica*” mērķis ir no 2017. līdz 2020. gadam paaugstināt 600 000 pieaugušo kvalifikācijas līmeni.

Dažās valstīs, piemēram, Igaunijā, valsts mērķi ar nolūku samazināt to pieaugušo īpatsvaru, kuriem ir zems pamatprasmju vai kvalifikācijas līmenis, ir vērsti uz personām, kas priekšlaicīgi pamet izglītību un apmācību; citās valstīs, piemēram, Ungārijā, galvenā uzmanība tiek pievērsta pieaugušajiem ar zemu digitālo prasmju līmeni.

Saistībā ar Digitālās izglītības stratēģiju **Ungārija** izvirzīja kvantitatīvu mērķi līdz 2020. gadam no 60 % (3,4 miljoni pieaugušo darbaspējīgā vecumā) līdz 30 % samazināt to 25–64 gadus vecu darbaspējīgu pieaugušo īpatsvaru, kuriem nav digitālo prasmju vai tās ir zemā līmenī.

⁽⁶⁸⁾ Skatīt: <http://www.anc.edu.ro/wp-content/uploads/2019/11/Lista-ocupatii-elementare-nivel-1-cf-Ordin-2495-2018-1.pdf>

⁽⁶⁹⁾ Skatīt: <https://siov.sk/siov-sa-stal-sekretariatou-narodnej-siete-pre-implementaciu-iniciativy-cesty-zvysovania-zrucnosti/>

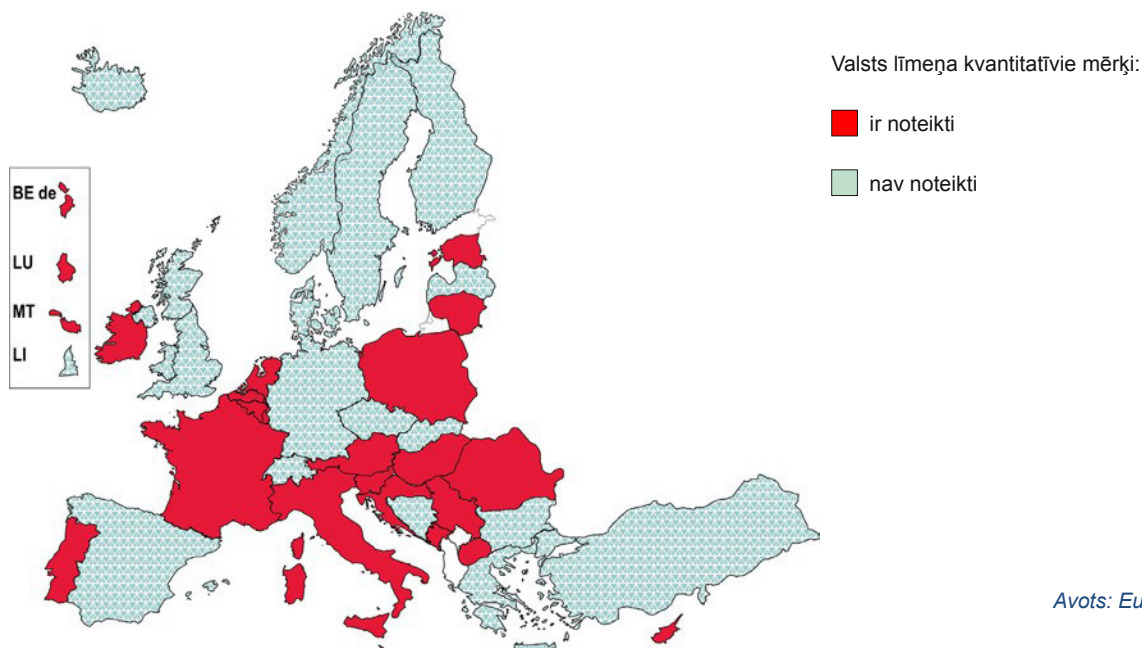
⁽⁷⁰⁾ Skatīt: <https://kompetansebehovsutvalget.no/>

⁽⁷¹⁾ BE fr, BE de, BE nl, EE, IE, FR, HR, IT, CY, LT, HU, MT, NL, AT, PL, PT, RO, SI, ME un RS.

Visbeidzot, Luksemburgā un Slovēnijā ir atrodami kvantitatīvo mērķu piemēri, kas vērsti uz pieaugušo dalības veicināšanu izglītības un apmācības programmās, lai uzlabotu viņu ar nodarbinātību saistītās prasmes/kvalifikāciju un nodarbinātības iespējas.

Slovēnijā Rezolūcijā par Slovēnijas Republikas pieaugušo izglītības ģenerālplānu 2013.–2020. gadam kā viena no prioritārajām jomām ir noteikts mērķis, lai puse no visiem pieaugušajiem bezdarbniekiem piedalītos izglītības un apmācības programmās, lai uzlabotu viņu nodarbinātības iespējas.

2.3. attēls. Valsts līmeņa kvantitatīvie mērķi attiecībā uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, kas noteikti 2015.–2020.



Piezīme

Valsts kvantitatīvie mērķi šeit attiecas uz skaitliskajiem mērķiem, ko augstākā līmeņa iestādes noteikušas laikposmā no 2015. līdz 2020. gadam attiecībā uz to pieaugušo izglītību un apmācību, kuriem ir zems pamatprasmju vai kvalifikācijas līmenis. Šie mērķi var būt iekļauti valstu stratēģiskajos politikas dokumentos (skatīt 2.2. attēlu un I pielikumu) vai citās attiecīgās politikas iniciatīvās.

Kopsavilkums

Šajā nodaļā parādīts, ka lielākajā daļā valstu ir ieviesti vairāki pārvaldības mehānismi un/vai politikas sistēmas, lai veicinātu pieaugušo ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni izglītību un apmācību un nodrošinātu, ka dažādas pieaugušo izglītībā iesaistītās ieinteresētās puses koordinē savas iniciatīvas un pieejas.

Lielākajā daļā Eiropas valstu ir viena vai vairākas starpnozaru koordinācijas struktūras, kas saistītas ar pieaugušo izglītību, proti, pārvaldības mehānisms, kas var veicināt gan horizontālo, gan vertikālo koordināciju pieaugušo izglītības politikas un pasākumu izstrādē un īstenošanā (skatīt 2.1. attēlu). Konkrētāk, aptuveni puse valstu ziņo, ka tām ir starpnozaru koordinācijas struktūra, kas īpaši pievēršas pieaugušo izglītības politikas un pasākumu izstrādei un īstenošanai, savukārt divas trešdaļas valstu ziņo, ka tām ir starpnozaru struktūra, kas nodarbojas ar plašāku izglītības un apmācības politiku un pasākumiem, tostarp pieaugušo izglītību.

Nodaļā tika pētīts arī tas, vai pastāv politikas sistēma, kas izveidota no 2015. līdz 2020. gadam, piemēram, stratēģiskie politikas dokumenti, citas būtiskas politikas iniciatīvas un valsts kvantitatīvie

mērķi. Pieaugušo izglītības stratēģiskie politikas dokumenti ir svarīgs politikas instruments, lai atbalstītu cilvēkus ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, jo šie dokumenti var palīdzēt veidot kopīgu redzējumu un panākt augstu ieinteresēto personu iesaistes līmeni gan valsts, gan pašvaldību līmenī. Tie pastāv visās valstīs vai reģionos, izņemot septiņas, un daudzi no tiem ir īpaši vērsti uz atbalstu pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas vai pamatprasmju līmeni (skatīt 2.2. attēlu). Lielākā daļa valstu ar stratēģiskās politikas dokumentiem ziņo, ka to stratēģijas tiek finansētas no valsts budžeta, un aptuveni puse no tām ziņo, ka pašaujas arī uz Eiropas budžetu. Aptuveni divas trešdaļas valstu, kurās ir izstrādāts stratēģisks politikas dokuments, apstiprina, ka tas ir vai tiks uzraudzīts un vērtēts.

Vairāk nekā puse no visām Eiropas valstīm arī ziņo, ka to augstākā līmeņa iestādes no 2015. līdz 2020. gadam ir izstrādājušas citas būtiskas politikas iniciatīvas, kuru mērķis ir atbalstīt pieaugušos ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni. Šīm iniciatīvām ir dažādi mērķi, tostarp veicināt pieaugušo izglītību un apmācību kopumā, uzlabot konkrētu pieaugušo izglītības veidu, piemēram, otrās iespējas skolu, pieejamību; nodrošināt individualizētu apmācības atbalstu, finansiālu atbalstu vai stimulus, kā arī izveidot kvalifikācijas ietvarus un ekspertu tīklus šajā jomā.

Lai gan kopš *Eurydice* 2015. gada ziņojuma par pieaugušo izglītību un apmācību (Eiropas Komisija/ *EACEA/Eurydice*, 2015) publicēšanas šķiet, ka visā Eiropā ir palielinājies valstu kvantitatīvo mērķu skaits attiecībā uz izglītību un apmācību pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, tikai aptuveni puse no visām valstīm vai reģioniem ziņo, ka ir noteikušas valsts mērķus laikposmam no 2015. līdz 2020. gadam vai nu stratēģisko politikas dokumenta, vai citu būtisko politikas iniciatīvu ietvaros (skatīt 2.3. attēlu). Mērķi ir vērsti uz to pieaugušo skaita/īpatsvara palielināšanu, kuri piedalās izglītības un apmācības programmās, vai to pieaugušo skaita/īpatsvara palielināšanu, kuri ir pabeiguši izglītības un apmācības programmas.

Aplūkojot visus analizētos aspektus, kopumā var secināt, ka lielākajā daļā Eiropas valstu pašlaik ir gan pārvaldības mehānisms, kas izpaužas kā starpnozaru koordinācijas struktūra, gan attiecīgas politikas sistēmas, proti, viens vai vairāki stratēģiskie politikas dokumenti, citas nesen ieviestas būtiskas politikas iniciatīvas vai valsts kvantitatīvie mērķi (skatīt 2.4. attēlu).

Vairākās valstīs ir konstatēti tikai daži no analizētajiem aspektiem. Konkrētāk, Lihtenšteina un Turcija ziņo, ka tām ir starpnozaru koordinācijas struktūra pieaugušo izglītības politikas jomā, tomēr no 2015. līdz 2020. gadam nav izstrādāti stratēģiski politikas dokumenti, būtiskas politikas iniciatīvas vai valsts mērķi attiecībā uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni. Savukārt Čehijā, Dānijā, Slovēnijā, Slovākijā, Zviedrijā un Apvienotajā Karalistē (Ziemeļīrijā un Skotijā) nav starpnozaru struktūru pieaugušo izglītības politikas koordinēšanai; tomēr šīs valstis vai reģioni ziņo, ka tām ir stratēģiski politikas dokumenti un/vai citas būtiskas politikas iniciatīvas vai valsts mērķi, kas palīdz veicināt politikas saskaņotību, atbalstot pieaugušos ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni. Turklāt Slovēnijā un Zviedrijā pieaugušo izglītības politikas un pasākumu starpnozaru koordinācija tiek nodrošināta, izmantojot citus administratīvās sistēmas elementus.

Bosnijā un Hercegovinā nav atrodama neviena no šeit aplūkotajām pārvaldības un politikas sistēmām. Tomēr pieaugušo izglītības politikas un pasākumu koordinācija tiek nodrošināta ar augstākā līmeņa tiesību aktiem, kuros noteikta prasība par kompetento izglītības iestāžu un darba devēju sadarbību attiecīgu iniciatīvu un pasākumu izstrādes un īstenošanas laikā.

2.4. attēls. Kopsavilkums par pieaugušo izglītību un apmācību veicinošām augstākā līmeņa pārvaldības un politikas sistēmām (pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni), 2019./2020.

	Pieaugušo izglītības politikas un pasākumu starpnozaru koordinējošās struktūras	Stratēģiskie politikas dokumenti, kas attiecas uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, 2015.–2020.	Citas būtiskas pieaugušo izglītības politikas iniciatīvas, kas atbalsta pieaugušos ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, 2015.–2020.	Valstu kvantitatīvie mērķi attiecībā uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, 2015.–2020.
BE fr	●	●	●	●
BE de	●	●	●	●
BE nl	●	●	●	●
BG	●	●		
CZ		●		
DK		●		
DE	●	●		
EE	●	●		●
IE	●	●		●
EL	●		●	
ES	●	●	●	
FR	●	●	●	●
HR	●	●	●	●
IT	●	●	●	●
CY	●	●	●	●
LV	●	●		
LT	●	●		●
LU	●		●	●
HU	●	●	●	●
MT	●	●	●	●
NL	●	●	●	●
AT	●	●	●	●
PL	●	●	●	●
PT	●	●	●	●
RO	●	●	●	●
SI		●	●	●
SK			●	
FI	●	●	●	
SE		●	●	
BA				
CH	●	●	●	
IS	●	●		
LI	●			
ME	●	●	●	●
MK	●	●		●
NO	●	●	●	
RS	●	●		●
TR	●			
UK-ENG	●	●	●	
UK-WLS	●	●		
UK-NIR		●		
UK-SCT			●	

Avots: Eurydice.

Piezīme

Šajā attēlā atspoguļots 2.1.–2.3. attēlā redzamo datu kopsavilkums un 2.2.2. sadaļā sniegtā informācija. Sīkāku informāciju un skaidrojumus skatīt attiecīgajos attēlos un sadaļā.

3. NODAĻA. IZGLĪTĪBAS IESPĒJAS

Kā minēts 1. nodaļā, gandrīz 22 % pieaugušo (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) ES 27 – 51,5 miljoni cilvēku – nav ieguvuši vidējo izglītību (*ISCED* 3 līmenis; EKI 3 vai 4 līmenis; skatīt Glosāriju). Aptuveni 12,5 miljoni no šiem pieaugušajiem pameta izglītības sistēmu, nepabeidzot pamatizglītības otro posmu (skatīt 1. nodaļas 1.1. attēlu). Papildus formālās izglītības līmenim bažas rada arī pieaugušo prasmju, tostarp rakstpratības, rēķinpratības un digitālo prasmju, līmenis (skatīt 1. nodaļu, 1. 4. un 1.5. attēlu).

2. nodaļā parādīts, ka lielākajā daļā Eiropas valstu ir izveidotas (valsts) politikas sistēmas, kas nodrošina atbalstu pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni (vai bez kvalifikācijas) vai zemu pamatprasmju līmeni. Šīs sistēmas veido kopīgu redzējumu un palielina ieinteresēto personu iesaisti pieaugušo prasmju pilnveidē un kvalifikācijas celšanā valsts līmenī.

Pamatojoties uz pirmajām divām nodaļām un ņemot vērā Eiropas politikas mērķus, kas saistīti ar pieaugušo izglītību un apmācību (skatīt šā ziņojuma ievadu), šajā nodaļā aplūkotas izglītības iespējas Eiropas valstīs, kas var veicināt pieaugušo iedzīvotāju prasmju pilnveidi un kvalifikācijas celšanu. Galvenā uzmanība tiek pievērsta plaša mēroga valsts subsidētam mācīšanās iespēju piedāvājumam, proti, sistemātiski ieviestām programmām.

Šī nodaļa ir sadalīta trīs sadaļās. 3.1. sadaļā ir sniegts pieaugušo izglītības sistēmu starpvalstu analīzes teorētiskais pamatojums. 3.2. sadaļā ir izklāstītas dažas galvenās iezīmes, kas raksturo Eiropā īstenotās programmas, no kurām var gūt labumu pieaugušie bez kvalifikācijas vai ar zemu kvalifikācijas līmeni un tie, kam trūkst pamatprasmju. 3.3. sadaļā ir aplūkotas izglītības iespējas no programmu nodrošinātāju perspektīvas.

Šajā nodaļā izklāstīto analīzi papildina divi pielikumi. II pielikumā sniegts pārskats par galvenajām prasmju pilnveides un kvalifikācijas celšanas programmām, kas pieejamas pieaugušajiem un tiek īstenotas Eiropas valstīs. III pielikumā ir plašāka sīkāka informācija par programmu nodrošinātājiem.

Turpmākajās nodaļās ir sīkāk izklāstīts šīs pārskata nodaļas saturs. Tajās ir aplūkoti jautājumi, kas saistīti ar pieaugušo izglītības un apmācības programmu finansēšanu (4. nodaļa), veidu, kādā izglītības piedāvājums tiek pielāgots pieaugušo ierobežotajām iespējām (5. nodaļa), un to, cik lielā mērā tiek ņemti vērā pieaugušo iepriekšējie mācību sasniegumi (6. nodaļa). Pēdējās divās nodaļās ir aplūkotas izpratnes veicināšanas un iesaistīšanas darbības (7. nodaļa) un karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi (8. nodaļa), kas papildina pieaugušo izglītības iespējas.

3.1. Pieaugušo izglītības iespējas Eiropā: teorētiski apsvērumi

Salīdzināt sākotnējās izglītības un apmācības sistēmas dažādās valstīs ir sarežģīts uzdevums, taču salīdzināt pieaugušo izglītības un apmācības sistēmas, tostarp izglītības iespējas pieaugušajiem ar zemu formālās izglītības līmeni vai zemu pamatprasmju līmeni, ir vēl sarežģītāk. Tas ir tāpēc, ka struktūras un programmas, kas attiecas uz pieaugušo izglītību un apmācību, dažādās valstīs ievērojami atšķiras. Šajā sadaļā ir izklāstītas dažas problēmas, kas saistītas ar pieaugušo izglītības sistēmu analīzi salīdzinošā perspektīvā.

3.1.1. Pieaugušo izglītības un apmācības jomas strukturēšana

Analizējot pieaugušo izglītības sistēmas salīdzinošā perspektīvā, Dežardēns (Desjardins, 2017., 19.–20. lpp.) norāda uz četriem galvenajiem strukturēta pieaugušo izglītības piedāvājuma veidiem (formām):

1. pieaugušo pamatizglītība un vispārējā izglītība,
2. pieaugušo augstākā izglītība,
3. pieaugušo profesionālā izglītība,
4. liberālā pieaugušo izglītība.

Pirmais veids – pieaugušo pamatizglītība un vispārējā izglītība – attiecas uz otrās iespējas un pamatprasmju programmām. Saskaņā ar autora sniegto informāciju dažkārt šāda veida pakalpojumi tiek integrēti formālās izglītības sistēmā (parasti *ISCED* 1–3 līmenī; skatīt Glosāriju), taču tos var sniegt arī neformālajā izglītībā. Otrais veids – pieaugušo augstākā izglītība – ne vienmēr ir nošķirams no sākotnējās izglītības sistēmas, proti, šis izglītības veids ne vienmēr ir paredzēts tieši pieaugušajiem. Trešajam veidam – pieaugušo profesionālajai izglītībai – var izmantot dažādus apzīmējumus, tostarp tālākizglītība, profesionālā izglītība un apmācība (PIA), tehniskā izglītība vai darbā īstenota mācīšanās. Arī šī veida formalizācijas pakāpe dažādās valstīs ir atšķirīga. Visbeidzot, liberālā pieaugušo izglītība (jeb tautas izglītība) parasti ietver sporta, interešu un dažādas uz brīvā laika pavadīšanu orientētas programmas.

Apsverot prasmju pilnveides un kvalifikācijas celšanas iespējas pieaugušajiem ar zemu prasmju vai kvalifikācijas līmeni, ir skaidrs, ka šī joma ir cieši saistīta ar pirmo pieaugušo izglītības veidu. Pieaugušo augstākā izglītība ir vismazāk saistīta ar šo jomu. Tomēr gan pieaugušo profesionālā izglītība, gan liberālā pieaugušo izglītība, visticamāk, ietvers izglītības iespējas, kas attiecas uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni (vai bez kvalifikācijas). Dežardēns (turpat, 20. lpp.) šajā kontekstā norāda, ka “dažādie izglītības iespēju veidi ne vienmēr cits citu savstarpēji izslēdz”. Piemēram, “liberāli orientētās neformālās izglītības iespējas var izmantot korektīviem mērķiem, piemēram, rakstpratības apguvei, un tai var būt profesionāla ievirze, lai veicinātu ienākumus radošas darbības attīstību”.

Iepriekš minētais norāda, ka, analizējot pieaugušo prasmju pilnveides un kvalifikācijas celšanas iespējas dažādās valstīs, ir jāņem vērā dažādi piedāvāto iespēju veidi. Situāciju vēl vairāk sarežģī tas, ka dažādus pieaugušo izglītības veidus var dažādi formalizēt. Nākamajā sadaļā ir izklāstīta mācību aktivitāšu tipoloģija.

3.1.2. Mācību aktivitāšu tipoloģija

Kopš 2000. gada Mūžizglītības memoranda (Eiropas Komisija, 2000) izglītības un apmācības politikā ir plaši izmantota mācību aktivitāšu dažādu formalizācijas pakāpju tipoloģija. Šajā politikas dokumentā atzīti trīs dažādi mācīšanās veidi – formālā, neformālā un ikdienējā – un uzsvērta to savstarpējā papildināmība. Pēdējo 20 gadu laikā šie trīs termini ir definēti dažādos veidos, kas zināmā mērā ir salīdzināmi. Viens no autoritatīviem šo jēdzienu definīciju avotiem ir *ISCED* klasifikācija (*UNESCO* Statistikas institūts, 2012).

ISCED klasifikācijā formālā izglītība definēta kā institucionalizēta, mērķtiecīga un plānota izglītība, kas veido valsts formālās izglītības sistēmu. Formālo izglītību parasti saista ar ceļu, kas pazīstams

kā “sākotnējā izglītība”. Tomēr pieaugušo izglītību var atzīt arī par daļu no formālās izglītības sistēmas.

Arī neformālā izglītība ir institucionalizēta, mērķtiecīga un plānota, taču tā ne vienmēr ir saistīta ar nepārtrauktu izglītības ceļu. Tā drīzāk ir kā papildinājums vai alternatīva formālajai izglītībai, un parasti tā notiek īsāku kursu, darbsemināru vai semināru veidā. Neformālās izglītības rezultātā lielākoties tiek iegūta kvalifikācija (vai sertifikāti), ko attiecīgās valsts iestādes neatzīst par oficiālu, vai arī kvalifikācija vispār netiek iegūta.

Atšķirībā no formālās un neformālās izglītības neformālā mācīšanās nav institucionalizēta, tomēr tā ir mērķtiecīga un apzināta. Līdz ar to tā nav tik organizēta un strukturēta kā formālā vai neformālā izglītība. Tā var ietvert mācīšanās aktivitātes, kas notiek ģimenē, darbavietā vai vietējā kopienā, vai kā daļa no ikdienas dzīves, pašvadītas, ģimenes vadītas vai sociāli vadītas.

Papildus iepriekš minētajiem trim jēdzieniem *ISCED* klasifikācijā ir minēts arī “nejaušas” mācīšanās jēdziens. Šī (neapzinātā) mācīšanās var notikt kā tādu ikdienas darbību, notikumu vai saziņas blakusprodukts, kas nav paredzētas kā apzinātas izglītojošas vai mācīšanās darbības.

No iepriekš minētajām definīcijām izriet, ka formālā pieaugušo izglītība ir vispiemērotākais pētījuma objekts starpvalstu salīdzinošajai analīzei. Formālā izglītība ietver organizētākos izglītības iespēju veidus, ko koordinē valsts iestādes. Neformālās izglītības izpēte dažādās valstīs zināmā mērā ir iespējama atkarībā no tās institucionalizācijas pakāpes. Turpretī neformālo mācīšanos un nejaušo mācīšanos nevar pētīt saistībā ar “izglītības iespējām”, jo tās nav institucionalizētas. Tāpēc nākamajā sadaļā aplūkota tikai formālā un neformālā izglītība.

3.1.3. Saistība starp formālo un neformālo izglītību

Kā izklāstīts iepriekšējā sadaļā, gan formālā, gan neformālā izglītība ir institucionalizēta, mērķtiecīga un plānota, taču tās atšķiras pēc galarezultāta: neformālās izglītības rezultātā lielākoties tiek iegūta kvalifikācija, ko valsts iestādes neatzīst par formālu, vai arī kvalifikācija vispār netiek iegūta. Apsverot, cik lielā mērā valsts iestādes atzīst kvalifikācijas, ir jāapraksta gan nacionālo kvalifikācijas ietvarstruktūru (NKI) loma, gan to attīstības pakāpe.

Laikposmā no 2008. līdz 2016. gadam norises saistībā ar NKI ieviešanu noteica Eiropas Parlamenta un Padomes lēmums par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai⁽⁷²⁾. Šajā periodā visas Eiropas valstis⁽⁷³⁾ sāka saistīt savas nacionālās kvalifikācijas sistēmas ar EKI līmeņiem un sāka izstrādāt vai turpināja izstrādāt savas NKI. 2017. gadā ar jaunu Padomes lēmumu⁽⁷⁴⁾, kas atceļ 2008. gada lēmumu, tika pastiprināta Eiropas sadarbība šajā jomā. Gan 2008. gada, gan 2017. gada lēmumā NKI definēta kā “instruments kvalifikāciju klasifikācijai saskaņā ar noteiktu kritēriju kopumu attiecībā uz konkrētiem sasniegtajiem mācību līmeņiem, kura mērķis ir integrēt un koordinēt valstu kvalifikāciju apakšsistēmas un uzlabot kvalifikāciju pārredzamību, pieejamību, virzību un kvalitāti saistībā ar darba tirgu un pilsonisko sabiedrību”.

Cedefop ir apkopojis ar NKI saistītās norises un cita starpā pētījis, cik visaptverošas tās ir, proti, kādi kvalifikāciju veidi tajās ir iekļauti. Kā redzams 3.1. attēlā, gandrīz visas Eiropas valstis strādā

⁽⁷²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes lēmums (2008. gada 23. aprīlis) par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai, OV C 111, 06.05.2008.

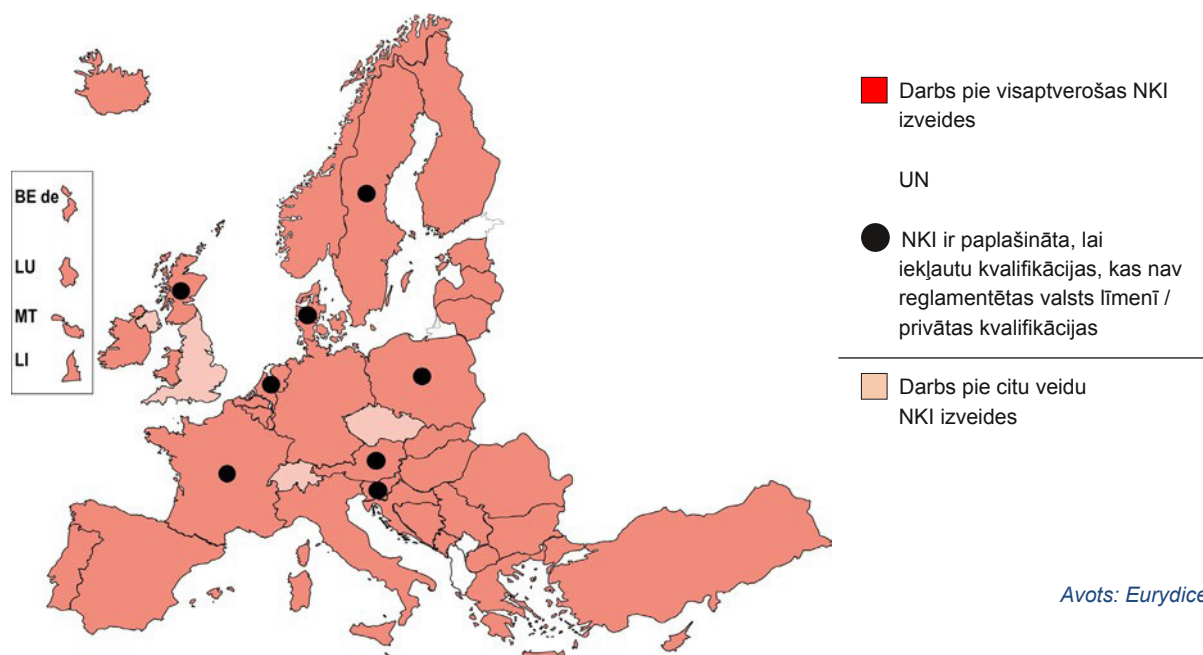
⁽⁷³⁾ *Cedefop* (2020c, 1. lpp.) min 39 valstis, kas piedalās EKI procesā. Papildus šajā ziņojumā aplūkotajām valstīm EKI procesā piedalās arī Albānija un Kosova.

⁽⁷⁴⁾ Padomes lēmums (2017. gada 22. maijs) par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru mūžizglītībai un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa lēmumu par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai, OV C 189, 15.06.2017.

pie visaptverošu NKI izveides (*Cedefop, 2020c*). Tas nozīmē, ka “papildus visu līmeņu formālās izglītības un apmācības kvalifikācijām, kas tagad ir iekļautas vairuma valstu NKI, visaptverošās ietvarstruktūrās arvien vairāk tiks iekļautas kvalifikācijas, ko ārpus formālās izglītības un apmācības piešķir privātie pakalpojumu sniedzēji, nozares, uzņēmumi un starptautiskās organizācijas” (turpat, 2. lpp.). Neliels skaits valstu ir gandrīz sasniegušas šo mērķi, proti, tās ir atvērušas savas NKI nacionāli nereglamentētām un/vai privātām kvalifikācijām (Dānija, Francija, Nīderlande, Austrija, Polija, Slovēnija, Zviedrija un Apvienotā Karaliste (Skotija); skatīt 3.1. attēlu). Citas valstis savās NKI ir iekļāvušas reglamentētas kvalifikācijas, kas piešķirtas ārpus (vispārējās) formālās izglītības un apmācības sistēmas, piemēram, kvalifikācijas, ko piešķirušas citas ministrijas vai valsts aģentūras. Kā piemērus var minēt profesionālās kvalifikācijas Igaunijā, Kiprā, Slovēnijā, Slovākijā, Melnkalnē un Turcijā (turpat, 2. lpp.).

No iepriekš minētā var secināt, ka NKI ieviešana vēl vairāk sarežģīt saikni starp formālo un neformālo izglītību. Atkarībā no valstu NKI attīstības pakāpes valstis var zināmā mērā atšķirties pēc tā, kā tās atzīst izglītības un apmācības pasākumus (formālos vai neformālos). Valstīs, kurās ir visplašākās NKI, plašs izglītības un apmācības pasākumu klāsts, tostarp ar pieaugušo izglītību saistītie pasākumi, gūst labumu no oficiālas valsts atzīšanas. Turpretī valstīs, kuru NKI nav visaptverošas, valsts atzītas kvalifikācijas var būt tikai tās, ko piešķir vispārējās izglītības sistēmā. Kā redzams 3.1. attēlā, šī joma nepārtraukti attīstās, jo gandrīz visas Eiropas valstis strādā pie visaptverošas NKI, proti, sistēmas, kas ietver dažādas kvalifikācijas apakšsistēmas.

3.1. attēls. Nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru visaptverošums, 2019.



Avots: Eurydice.

Piezīmes

Šis attēls ir balstīts uz datiem, kas publicēti *Cedefop* informatīvajā ziņojumā par NKI attīstību (*Cedefop, 2020c*).

Visaptveroša NKI tiek saprasta kā sistēma, kas ietver kvalifikācijas, kuras tiek piešķirtas ārpus formālās izglītības un apmācības, piemēram, privātu pakalpojumu sniedzēju, nozaru, uzņēmumu un starptautisku organizāciju piešķirtās (pamatojoties uz *Cedefop 2020c*, 2. lpp.).

Piezīmes par konkrētām valstīm

Čehija un Šveice: atsevišķas profesionālās un augstākās izglītības kvalifikāciju ietvarstruktūras.

Apvienotā Karaliste (ENG/NIR): jaunās sistēmas tvērums ir plašāks par iepriekšējās sistēmas tvērumu un aptver visas reglamentētas akadēmiskās un profesionālās kvalifikācijas.

3.1.4. Pieaugušo izglītības iespēju analīze Eiropas valstīs

Iepriekšējās sadaļās ir izklāstīti dažādi aspekti, kas jāņem vērā, analizējot pieaugušo izglītības un apmācības sistēmas salīdzinošā perspektīvā. Tajās ir uzsvērts jomas kompleksais raksturs, izceļot, ka nav stingru robežu starp dažādām strukturētas pieaugušo izglītības formām vai starp dažādiem mācīšanās veidiem. Ņemot to vērā, turpmākajā analīzē tiek pētīts izglītības iespēju piedāvājums saistībā ar divām (potenciāli caurlaidīgām) kategorijām. Pirmkārt, analīze koncentrējas uz programmām, kurām ir formāls raksturs un kuru rezultātā iegūst atzītas kvalifikācijas līdz *ISCED* 3 līmenim (ieskaitot) vai EKI 4 līmenim. Otrkārt, tiek aplūkotas pamatprasmju programmas, jo īpaši tās, kuru rezultātā netiek iegūta atzīta kvalifikācija.

Attiecībā uz pirmo kategoriju aplūkotās programmas var būt saistītas ar sākotnējās izglītības sistēmu (piemēram, “kompensējošā” pamatzglītība) vai arī tās var būt specifiskas pieaugušo izglītības nozarei. Tās var būt vispārīgas vai profesionālas. Attiecībā uz otro kategoriju (pamatprasmju programmas) uzsvars tiek likts uz programmām, kuru mērķis ir nodrošināt funkcionālo spēju līmeni dažādās jomās, jo īpaši rakstpratības, rēķinpratības, digitālās prasmes un vietējās valodas prasmes citu valodu lietotājiem (ar vai bez atsauces uz citām prasmēm).

Abās kategorijās uzsvars tiek likts uz plaša mēroga valsts subsidētu izglītības iespēju piedāvājumu, proti, izglītības iespēju piedāvājumu, kas ir ieviests un sistemātisks (pretstatā īstermiņa projektu iniciatīvām). Uzsvars tiek likts uz programmām, kas nodrošina būtisku tālākvirzību uz prasmju pilnveidi un/vai kvalifikācijas celšanu. Paredzams, ka šajās programmās ir vismaz 100 stundu darba slodze (vai arī tās ietver moduļus, kas ļauj uzkrāt šādu darba slodzi).

Turpmākajās sadaļās aplūkots pieaugušajiem pieejamais izglītības un apmācības piedāvājums Eiropas valstīs, aplūkojot programmas (3.2. sadaļa) un to sniedzējus (3. 3. sadaļa). Šajā analīzē izmantotā informācija ir sīkāk izklāstīta II un III pielikumā.

3.2. Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas izglītības iespējas

3.2.1. Programmas, kuru rezultātā var iegūt atzītu kvalifikāciju

Visās Eiropas valstīs pieaugušajiem ar zemu kvalifikāciju vai bez kvalifikācijas ir vismaz dažas valsts subsidētas iespējas vēlāk dzīvē iegūt atzītu kvalifikāciju. Tomēr šis izglītības iespēju piedāvājums tiek organizēts dažādos veidos un aprakstīts, izmantojot dažādus terminus.

Programmas, kuru mērķis ir paaugstināt zemāko izglītības līmeni

Lielākajā daļā Eiropas izglītības sistēmu pastāv “kompensējošās” vai “korektīvas” izglītības un apmācības programmas, kas ir saistītas ar zemākajiem izglītības līmeņiem, proti, ar pamatzglītības otro posmu (*ISCED* 2) un dažkārt pat ar pamatzglītību (*ISCED* 1). Šo programmu mērķauditorija parasti ir cilvēki pēc obligātās izglītības vecuma sasniegšanas – gan jaunieši, gan pieaugušie, kuri dažādu iemeslu dēļ nav pabeiguši sākotnējās izglītības sistēmas salīdzināmo piedāvājumu. Programmas ir vērstas uz funkcionālo spēju līmeni dažādās jomās, tostarp lasīšanā, rakstīšanā, rēķinpratībā un IKT. Šo programmu rezultātā parasti tiek iegūti sertifikāti vai kvalifikācijas, kas ir nepieciešamas tālākvirzībai formālās izglītības un apmācības sistēmā. Šāda veida izglītības iespēju piedāvājums ir sastopams gandrīz visā Eiropā – gan valstīs, kurās ir lielāks pieaugušo, kas

pabeiguši pamatizglītības otro posmu, Īpatsvars, gan valstīs, kuras šī problēma skar mazāk (skatīt 1. nodaļu, 1.1. attēlu).

Grieķijā īpašas otrās iespējas skolas (*Scholia Deferis Efkerias*) piedāvā divu gadu programmas pieaugušajiem, kuri nav ieguvuši obligātās izglītības diplomu (*ISCED 2*). Tādu pašu izglītību var iegūt arī trīs gadu vakara programmās (vakara) vidusskolās (*Esperino Gymnasio*). Tās ir paredzētas gan pieaugušajiem, gan nepilngadīgajiem darba ņēmējiem.

Portugālē pieaugušo izglītības un apmācības kursu (*Cursos de Educação e Formação de Adultos*) mērķis ir paaugstināt Portugāles pieaugušo iedzīvotāju izglītības un kvalifikācijas līmeni. Ir pieejami dažāda veida kursi, kas atbilst četriem, sešiem, deviņiem un divpadsmit mācību gadiem, un iegūtais kvalifikācijas līmenis ir atkarīgs no kursa.

Turcijā pamatizglītības otro posmu var pabeigt atvērtajā vidējās izglītības sistēmā (*Açıl Öğretim Ortaokulu*).

Daudzām ar *ISCED 1* vai *2* līmeni saistītām kompensējošām programmām ir raksturīga to saikne ar PIA. Lai gan sākotnējās izglītības sistēmā šie līmeņi parasti ietver tikai vispārējās izglītības pamatus, otrās iespējas programmas bieži ietver profesionālās izglītības elementus un ļauj iegūt atzītu profesionālo kvalifikāciju. Tādējādi tiek veicināta ne tikai tālāka izglītības tālākvirzība, bet arī uzlabotas nodarbinātības izredzes.

Igaunijā otrā līmeņa PIA (*2. taseme kutseõpe*) ir pamatizglītības otrā posma programma, kas paredzēta 17 gadus veciem un vecākiem audzēkņiem, kuri nav ieguvuši pamatizglītību (*ISCED 2*). Šī programma ļauj iegūt profesionālo kvalifikāciju, un to var apvienot ar vispārēji orientētu "pamatizglītību pieaugušajiem" (*põhiharidus täiskasvanutele mitttestatsionaarses õppevormis*).

Horvātijā pamatizglītība pieaugušajiem (*osnovna škola za odrasle*) ir *ISCED 2* līmeņa programma. Mācību programma ir sadalīta sešos mācību periodos pa 18 nedēļām katrā. Programmas noslēgumā dalībnieki var arī pieteikties 150 stundu ilgā apmācības programmā, lai apgūtu vienkāršas profesijas.

Rumānijā otrās iespējas programmas (*programul 'A doua sansă'*) mērķis ir atbalstīt jauniešus un pieaugušos, kuri nav pabeiguši obligāto izglītību. Absolventiem ir tiesības turpināt mācīties augstākā līmenī. Iespējams apgūt arī 720 stundu praktisko apmācību, kur sekmīgi apguvušie dalībnieki saņem 3. līmeņa profesionālās kvalifikācijas sertifikātu.

Slovākijā pieaugušie, kas nav pabeiguši pamatizglītības otro posmu, var apgūt divu gadu profesionālās izglītības programmas ar izteiktu praktisko ievirzi. Lai gan šo programmu apguve nenodrošina tiešu piekļuvi vidējai izglītībai, to sekmīgie dalībnieki saņem noslēguma eksāmena sertifikātu un profesionālās izglītības sertifikātu. Pēc papildu (fakultatīvā) kursa pabeigšanas, lai oficiāli pabeigtu pamatizglītības otro posmu, dalībnieki var uzsākt profesionālās vidējās izglītības programmas apgūšanu.

Serbijā funkcionālā pamatizglītība pieaugušajiem (*funkcionalno osnovno obrazovanje odraslih*) ir formālās izglītības programma, kas organizēta trīs ciklos un ilgst no trim līdz pieciem gadiem. Programmas saturs aptver parastās vienotās struktūras pamatizglītības astoņas klases (proti, *ISCED 1* un *2*). Pirmajos divos ciklos galvenā uzmanība tiek pievērsta vispārējai izglītībai, bet trešajā ciklā vispārējā izglītība tiek apvienota ar profesionālo apmācību.

Kā liecina daži no iepriekš minētajiem piemēriem, "kompensējošā" pamatizglītība bieži vien ietver ievērojamu darba slodzi un parasti ilgst vairāk nekā vienu gadu. Tomēr dažās valstīs šāda veida izglītības iespējas tiek organizētas tematiski. Šajā gadījumā izglītojamie apgūst vai nu atsevišķus mācību priekšmetus kā īsākus atsevišķus kursus, vai kombinē mācību priekšmetus iepriekš noteiktā veidā, kā rezultātā tiek pabeigta pamatizglītība (*ISCED 2*). Citiem vārdiem sakot, piedāvājums var būt gan neformāls, gan formāls atkarībā no izglītojamo vajadzībām un vēlmēm. Šāda pieeja ir izplatīta Skandināvijas valstīs.

Dānijā vispārējās pieaugušo izglītības sistēma (*almen voksenuddannelsen*) ir paredzēta cilvēkiem vecumā no 25 gadiem. Mācību saturs ir līdzvērtīgs (bet ne identisks) pamatskolas (*folkeskole*) mācību programmai. Atsevišķu priekšmetu kursus var apgūt atsevišķi vai kopā, lai nokārtotu vispārējo pieaugušo sagatavošanas eksāmenu. Šis eksāmens sniedz piekļuvi augstāka līmeņa sagatavošanas eksāmenu kursiem (vidējā izglītība).

Somijā pamatizglītība pieaugušajiem (*aikuisten perusopetus*) ir paredzēta izglītojamajiem, kuri pabeidz pamatizglītību pēc obligātā skolas vecuma. Šī izglītības iespēja tiek īstenota kursu formā. Izglītojamie var mācīties atsevišķus mācību priekšmetus (piemēram, valodas) kā "mācību priekšmetu apguvēji" vai gatavoties vairāku mācību priekšmetu eksāmeņiem, lai iegūtu tiesības pāriet uz vispārējās vidējās izglītības programmu.

Zviedrijā pašvaldību pieaugušo pamatzglītības (*komvux grundläggande nivå*) kursi atbilst obligātās skolas izglītības kursiem (1.–9. klase), bet saturs un mācību programma ir pielāgota pieaugušajiem. Dalībnieki, kuri četros pamatpriekšmetos – zviedru valodā vai zviedru valodā kā otrajā svešvalodā, angļu valodā, matemātikā un sociālajās zinībās – ir ieguvuši sekmīgu vērtējumu, saņem apliecību par kursu pabeigšanu.

Norvēģijā obligātās izglītības diploms pieaugušajiem (*grunnskoleopplæring for voksne*) attiecas uz pieaugušo pamatzglītību. Tas ļauj kārtot eksāmenus dažādos mācību priekšmetos.

Kopumā formālā kompensējošā pamatzglītība *ISCED* 1 vai 2 līmenī ir pieejama (vismaz zināmā mērā) lielākajā daļā Eiropas valstu. Šāda veida izglītības iespēju trūkums parasti ir saistīts ar sākotnējās izglītības sistēmas organizāciju, proti, šādu izglītības iespēju var nebūt valstīs, kurās sertifikāts, kas saistīts ar pamatzglītības otrā posma pabeigšanu, nav nepieciešams, lai piekļūtu vidējās izglītības programmām (piemēram, *diplôme national du brevet* Francijā). Tādējādi programmas, kas aptver pamatzināšanas un pamatprasmes, parasti tiek organizētas kā neformāli kursi. Tomēr arī šajā gadījumā izglītības iespēju nodrošinājums var būt sistemātisks un institucionalizēts. Piemēram, Beļģijas Flāmu kopienā pieaugušo pamatzglītības (*basiseducatie*) sistēma nodrošina kursus dažādās jomās/priekšmetos, tostarp holandiešu valodā, matemātikā, valodās un IKT. Sekmīgie dalībnieki saņem sertifikātu par kursa pabeigšanu.

Tālākvirzība uz vidēja līmeņa kvalifikāciju

Kā uzsvērts 1. nodaļā, Eiropas politika atzīst vidējo izglītību par zināšanu sabiedrības izglītības pamatlīmeni. 2019. gadā 51,5 miljoni pieaugušo (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) ES 27 valstīs nebija ieguvuši šādu izglītības līmeni (skatīt 1. nodaļu, 1.1. attēlu). Lai gan visās Eiropas valstīs ir iespējams iegūt vidējo izglītību vēlākā dzīves posmā, atšķiras veids, kā tiek organizētas šīs izglītības iespējas, un tas, cik lielā mērā tās tiek subsidētas no valsts budžeta.

Dažās valstīs ir ieviestas valsts subsidētas pieaugušo vidējās izglītības sistēmas. Tās ir īpašas vidējās izglītības programmas, kuru saturs un īstenošanas veidi ir pielāgoti to izglītojamo vajadzībām, kuri ir vecāki par tipiskajiem vidusskolēniem, kā norādīts turpmāk minētajos piemēros.

Beļģijas Flāmu kopienā pieaugušo vidējā izglītība (*secundair volwassenenonderwijs*) ietver profesionālās un vispārējās programmas, kas ļauj pieaugušajiem iegūt vidējās izglītības diplomu. Šādas izglītības iespējas ir pieejamas 48 pieaugušo izglītības centros, kas paredzēti tikai pieaugušajiem izglītojamajiem.

Austrijā skolas strādājošajiem (*Schulen für Berufstätige*) nodrošina vidējo izglītību (vispārējo un profesionālo), kas īpaši pielāgota strādājošo / pieaugušo vecumā no 17 gadiem vajadzībām.

Zviedrijā pašvaldību pieaugušo izglītības sistēma nodrošina vispārējās vidējās izglītības kursus pieaugušajiem (*komvux gymnasial nivå – studieförberedande*) un profesionālās vidējās izglītības kursus pieaugušajiem (*komvux gymnasial nivå – yrkeskurser*). Kursi atbilst vidējās izglītības līmenim, taču to saturs ir pielāgots pieaugušajiem.

Norvēģijā personas, kas sasniegušas vismaz 23 gadu vecumu un kam ir vismaz piecu gadu profesionālā pieredze, var piedalīties vispārējā pieaugušo vidējās izglītības programmā (*videregående opplæring, studieförberedende utdanningsprogram*), kas ilgst vienu gadu (nevis trīs gadus kā sākotnējās izglītības sistēmā). Programmu veido seši mācību priekšmeti, kas ir plaši sastopami vispārējā izglītībā (norvēģu valoda, angļu valoda, matemātika, dabaszinātnes, sociālās zinības un vēsture).

Vidusskolas līmeņa programmas pieaugušajiem izglītojamajiem var piedāvāt arī plašākās otrās iespējas sistēmās, kas aptver vairākus izglītības līmeņus. Piemēram, Beļģijas franču valodas kopienā sistēma, kas pazīstama kā sociālā stāvokļa uzlabošanas izglītība (*enseignement de promotion sociale*), ietver pieaugušo pamatzglītību, vidējās izglītības programmas un augstākās izglītības programmas. Nīderlandē ir izveidota sistēma *VAVO* (*voortgezet algemeen volwassenenonderwijs*), kas pieaugušajiem izglītojamajiem piedāvā programmas, kas atbilst dažādiem pamatzglītības un vidējās izglītības ceļiem.

Dažās valstīs (piemēram, Bulgārijā, Čehijā, Rumānijā, Slovākijā, Islandē un Apvienotajā Karalistē) nav vidējās izglītības programmu, kas būtu īpaši paredzētas pieaugušajiem. Tomēr šajās valstīs vidējā izglītība (vispārējā vai profesionālā) tiek nodrošināta dažādos elastīgos veidos, tostarp nepilna laika vai vakara kursos. Tie ir pieejami visiem izglītojamajiem, uz kuriem vairs neattiecas obligātā pilna laika izglītība.

Lai gan ir grūti noteikt, kurš vidējās izglītības iegūšanas modelis pieaugušajiem izglītojamajiem ir visoptimālākais, 1. nodaļā sniegtie dati (skatīt 1.11. attēlu) sniedz zināmas norādes par to, cik lielā mērā dažādas izglītības sistēmas atvieglo pieaugušo piekļuvi vidēja līmeņa kvalifikācijām, tostarp *ISCED* 3 līmeņa kvalifikācijām (proti, vidējai izglītībai).

Formālās izglītības iegūšana salīdzinājumā ar kvalifikācijas sasniegumiem

Pabeidzot galvenās formālās izglītības programmas, piemēram, vidējo izglītību, izglītojamie parasti iegūst augstāku izglītības līmeni un atzītu kvalifikāciju. Kā izklāstīts 3.1.3. sadaļā, lielākā daļa Eiropas valstu strādā pie visaptverošu NKI izveides. Tas nozīmē, ka papildus galvenajām nacionālajām kvalifikācijām, kas parasti atspoguļo sākotnējās izglītības un apmācības ceļus, NKI arvien vairāk ietver arī citus kvalifikāciju veidus.

Konkrētāk, vairākās valstīs ir ieviesta valstī atzītu profesionālo kvalifikāciju sistēma, kuru apjoms parasti ir mazāks nekā galveno formālo kvalifikāciju apjoms. Mērķis parasti ir nodrošināt un/vai apliecināt prasmes un kompetences konkrētā profesionālajā jomā un tādējādi uzlabot izglītojamo izredzes darba tirgū, kā aprakstīts tālāk minētajos piemēros.

Dānijā pieaugušo profesionālā apmācība (*arbejdsmarkedssuddannelser (AMU)*) ir īstermiņa PIA kursi (no vienas līdz sešām nedēļām), kas pielāgoti darba ņēmēju vajadzībām. Kursos tiek apgūtas konkrētas ar darbu saistītas prasmes, vispārējās prasmes un darba vadības prasmes. Katrs *AMU* modulis ir saistīts ar kādu kvalifikācijas līmeni (atbilst EKI 2–5). Dažos gadījumos, sekmīgi apgūstot vairākus *AMU* moduljus, var iegūt pilnu vidējo PIA kvalifikāciju.

Igaunijā trešā līmeņa PIA (*3. taseme kutseõpe*) ir profesionālā programma, kas paredzēta 17 gadus veciem un vecākiem audzēkņiem, kuri ir ieguvuši pamatizglītību (*ISCED* 2). Programmā tiek iegūta profesionālā kvalifikācija, kas ļauj strādāt noteiktus darbus. Tā atbilst Igaunijas kvalifikāciju ietvarstruktūras 3. līmenim.

NKI var arī formāli atzīt pamatprasmes. Tā tas ir Apvienotajā Karalistē, kur ir vairāki pamatprasmju kvalifikāciju kopumi, proti, *Functional Skills* Anglijā, *Essential Skills Wales* Velsā, *Essential Skills* Ziemeļīrijā un *Core Skills* Skotijā. Lai gan starp šīm kvalifikācijām ir nelielas atšķirības, tām ir viens un tas pats mērķis – sniegt izglītojamajiem pamatprasmes, kas nepieciešamas ikdienas dzīvē, izglītībā un darba vietā. Salīdzināms izglītības iespēju piedāvājums ir Īrijā, kur pieaugušo rakstpratības programmas nodrošina mācību rezultātus, kas atzīti NKI 1 vai 2 līmenī (EKI 1).

Iepriekš minētie piemēri liecina, ka NKI var kalpot kā instruments, lai nodrošinātu, ka formāli tiek atzīti arī mazāki mācību sasniegumi nekā tie, kas tradicionāli tiek saistīti ar formālo izglītību. Šie sasniegumi var kalpot kā atspēriena punkts tālākai izglītībai un kvalifikācijai.

Darbā īstenotas mācīšanās nozīme atzītu kvalifikāciju iegūšanā

Vēl viens svarīgs pieaugušo izglītības un apmācības iespēju aspekts, kas ļauj iegūt atzītu kvalifikāciju, ir to ciešā saikne ar darbā īstenotu mācīšanos. Vairākās Eiropas valstīs (piemēram, Īrijā, Grieķijā, Kiprā, Nīderlandē, Austrijā, Zviedrijā, Šveicē, Norvēģijā un Apvienotajā Karalistē) ir ieviestas valsts subsidētas programmas, kas ir pieejamas pieaugušajiem un kurās kā apmācības

veids tiek izmantota darbā īstenota mācīšanās vai mācekļība. Dažas no šīm programmām ir īpaši paredzētas pieaugušiem izglītojamajiem un ietver elastīgas mācīšanās iespējas, tostarp paātrinātas mācīšanās iespējas.

Austrijā ir pieejami intensīvi mācekļības kursi (*FacharbeiterInnen-Intensivausbildung*) dažādās mācekļības jomās. Tās dod iespēju pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas un darba pieredzes līmeni iegūt atzītu profesionālo kvalifikāciju (*Lehrabschluss*) ātrāk nekā parastajās mācekļības programmās.

Zviedrijā mācekļību pieaugušajiem (*lärlingsutbildning för vuxna*) var organizēt pašvaldību pieaugušo izglītības sistēmā (*komvux*). Prasības attiecībā uz zināšanām ir tādas pašas kā līdzvērtīgai izglītībai, ko iegūst skolas vidē vai vidusskolā. Studenti var apmeklēt kursus (vismaz 70 %) vai to daļas vienā vai vairākās darbavietās.

Norvēģijā darba vietā apgūta aroda sertifikātu programmā (*fagbrev på jobb*) darbinieki, kuriem nav formālās izglītības, kas saistīta ar viņu darbu, var iegūt aroda sertifikātu, strādājot algotu darbu. Dalībnieki ir atbrīvoti no valsts (vidusskolas) mācību programmas pamatpriekšmetiem. Tomēr kompetences prasības attiecībā uz mācekļības priekšmetu ir tādas pašas kā citās mācekļības programmās. Apmācība ir individuāli pielāgota un ietver neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu.

Šveicē pieaugušajiem, kuriem jau ir diploms vai zināšanas konkrētā profesijā, ir pieejama saīsināta mācekļības apmācība (*apprentissage raccourci / Verkürzte berufliche Grundbildung*).

Kā norādīts turpmāk šajā ziņojumā, vairākās valstīs valsts iestādes sniedz darba devējiem finansiālus stimulus mācekļu apmācībai. Dažkārt tas ietver pastiprinātu atbalstu darba devējiem pieaugušo mācekļu apmācībai (sīkāku informāciju skatīt 4. nodaļā).

Citu veidu izglītības iespējas, kuru rezultātā var iegūt atzītu kvalifikāciju

Vairākās Eiropas valstīs valsts iestādes sniedz subsīdijas liberālajai (jeb tautas) pieaugušo izglītībai. Lai gan šīs jomas nosaukums dažādās valstīs ir atšķirīgs, šis izglītības iespēju veids parasti ietver neformālos kursus, kas veicina dažādu prasmju attīstību. Tādējādi kvalifikāciju pieejamība nav šīs jomas galvenais mērķis. Tomēr dažos gadījumos tā nodrošina alternatīvus veidus, kā izglītojamie, tostarp pieaugušie, var iegūt atzītu kvalifikāciju. Piemēram, Zviedrijā vispārējie kursi tautas vidusskolās (*folkhögskola allmänna kurser*) ir alternatīva formālajām programmām, ko piedāvā pašvaldību pieaugušo izglītības sistēma (*komvux*). Šie kursi ir salīdzināmi ar tālākizglītības iespējām un ļauj pieaugušajiem piekļūt tālākizglītības iespējām tāpat kā vidusskolas izglītība.

Iepriekš minētais liecina, ka robežas starp formālo un neformālo izglītību dažkārt ir neskaidras un izglītojamajiem var būt pieejami dažādi tālākvirzības ceļi. Dežardēns (2017, 20. lpp.) šajā kontekstā norāda, ka “tādu neformālās izglītības pasākumu sasaistes pakāpi, kas ļauj iegūt atzītu kvalifikāciju, var uzskatīt par pieaugušo izglītības sistēmas *progresivitātes* ⁽⁷⁵⁾ pazīmi”.

3.2.2. Pamatprasmju programmas

Visas iepriekšējā sadaļā apskatītās programmas veicina pamatprasmju attīstību. Jo īpaši pamatprasmes ir iekļautas visās kompensējošo un korektīvo pamatizglītības programmu mācību programmās. Turklāt, kā minēts iepriekš, dažas valstis savās nacionālajās kvalifikāciju ietvarstruktūrās pamatprasmes saista ar zemākā līmeņa kvalifikācijām. Šī sadaļa papildina iepriekšējo, izceļot dažus neformālās pamatprasmju apguves modeļus.

⁽⁷⁵⁾ Kursīvā kā oriģinālā.

Neformālo pamatprasmju programmu institucionalizēta īstenošana

Visā Eiropā tiek īstenotas dažādas valsts subsidētas neformālās pieaugušo izglītības programmas, kuru mērķis ir sasniegt funkcionālo prasmju līmeni tādās jomās kā lasīšana, rakstīšana, rēķinprātība un IKT. Tomēr šīs programmas ne vienmēr ir veidotas tā, lai tās varētu sistemātiski aprakstīt. Tie drīzāk atbilst dažādiem (bieži vien īsiem) kursiem, ko nodrošina dažādi pakalpojumu sniedzēji (skatīt arī 3.3.2. sadaļu). Tomēr dažās valstīs ir izveidotas programmu sistēmas, kas strukturē un institucionalizē šāda veida izglītības iespējas. Šādas sistēmas parasti nosaka to pamatprasmju kursu mērķus, tvērumu un saturu, kas var pretendēt uz valsts finansējumu. Kursus dažādos veidos var pasniegt dažādi pakalpojumu sniedzēji, kas atbilst noteiktajiem kritērijiem.

Austrijā pamatprasmju attīstības kursu (*Basisbildungskurse*) struktūru nosaka Iniciatīva pieaugušo izglītībai, kurā ir noteiktas dažādas pamatzglītības kompetences jomas: a) mācīšanās prasmes (kā mācīties), b) vācu valoda, c) otras valodas pamatprasmes, d) matemātika un e) digitālās prasmes. Tāpēc šāda veida izglītības iespēju piedāvājums ietver plašu kursu klāstu, ko nodrošina dažādas organizācijas. Lai varētu pretendēt uz finansējumu, kursiem jābūt akreditētiem. Šis noteikums ir spēkā saskaņā ar vairākiem vadības dokumentiem kopš 2012. gada.

Slovēnijā Slovēnijas Pieaugušo izglītības institūts ir izstrādājis īsas pieaugušo rakstprātības programmas (aptuveni 120 stundu garas), kas saistītas ar dažādām ikdienas situācijām (*pismenost odraslih – več programov 'Usposabljanje za življenjsko uspešnost'*). To mērķis ir uzlabot pamatprasmes, vienlaikus ņemot vērā pieaugušo dažādās vajadzības un dzīves situācijas (piemēram, vecāki palīdz bērniem pildīt skolā uzdotos mājasdarbus). Šāda veida programmas var piedāvāt dažādi pakalpojumu sniedzēji, taču tiem jābūt reģistrētiem Izglītības, zinātnes un sporta ministrijā.

Norvēģijā tiek īstenota programma PrasmesPlus (*KompetansePluss*, agrāk *Basiskompetanse i arbeidslivet*), kurā galvenā uzmanība tiek pievērsta lasīšanas, rakstīšanas un rēķinprātības, kā arī digitālo un mutvārdu prasmju apguvei. Programma, ko izveidoja 2006. gadā, sākotnēji bija paredzēta darba ņēmējiem, taču vēlāk tai pievienojās arī pilsoniskā sabiedrība. Jebkurš privāts vai valsts uzņēmums Norvēģijā, kā arī brīvprātīgo organizācijas var pieteikties programmas finansējumam. Par programmu atbild Norvēģijas Augstākās izglītības un prasmju direktorāts.

Arī pamatprasmju programmas var atrasties uz robežas starp formālo un neformālo izglītību. Viens no piemēriem ir iepriekš minētā pieaugušo pamatzglītības (*basiseducatie*) sistēma, kas darbojas Beļģijas Flāmu kopienā un ietver dažādus pamatprasmju kursus (skatīt 3.2.1. sadaļu). Šajosursos nevar iegūt formālu kvalifikāciju, bet par katras mācību jomas/priekšmeta sekmīgu apguvi tiek piešķirts sertifikāts.

Migrantu integrācijas programmas

Valsts subsidētas pamatprasmju apguves iespējas ietver arī migrantu integrācijas programmas. Vairākās valstīs šīs programmas ir neatņemama daļa no sistemātiskajām izglītības iespējām, kas pieejamas pieaugušajiem. Lai gan valodas apguve parasti ir šo programmu galvenais elements, to saturs var būt plašāks par valodas mācīšanu. Piemēram, dažkārt tie ietver papildu atbalstu rakstprātības vai citu elementu apguvei, kas atvieglo migrantu integrāciju citā kultūrā un sabiedrībā.

Luksemburgā intensīvie pamatprasmju un svešvalodu integrācijas kursi (*parcours d'instruction de base et d'intégration linguistique*) ir paredzēti cilvēkiem, kuri nekad nav apmeklējuši skolu vai kuriem nav pazīstams latīņu alfabēts. Rakstprātības kursi tiek nodrošināti franču valodā. Tiem, kas prot lasīt un rakstīt, franču valoda tiek mācīta kā svešvaloda. Šis mācīšanās ceļš ir individualizēts.

Somijā valodas apmācība ir daļa no migrantu integrācijas apmācības (*maahanmuuttajien kielikoulutus*). Mērķa grupa ir migranti, kas sasnieguši obligāto skolas vecumu. Apmācības ietver somu vai zviedru valodas apmācību un, ja nepieciešams, lasīt un rakstīt prasmes apguvi, kā arī citas apmācības, kas veicina piekļuvi darba tirgum un turpmākai izglītībai. Apmācība var ietvert arī iepriekšējās mācīšanās atzīšanu, grādu atzīšanu, kā arī profesionālo plānošanu un karjeras attīstības atbalstu.

Jāatzīmē arī tas, ka uz migrantu integrāciju vērstās programmas dažkārt ir iekļautas cita veida institucionalizētās izglītības piedāvājumā. Piemēram, Beļģijas Flāmu kopienā šādas programmas tiek nodrošinātas pieaugušo pamatzglītības (*basiseducatie*) sistēmā.

Turklāt migrantu integrācijas kursi ne vienmēr ir neformāli. Piemēram, Zviedrijā šāda veida apmācība ir iekļauta pašvaldību pieaugušo izglītības sistēmā (*komvux*) un tiek atzīta kā kvalificējoša valodu apmācība *ISCED* 1 līmenī un EKI 2 līmenī. Tāpat kā Zviedrijā, arī Norvēģijā ir formāla izglītības programma (*ISCED* 2) migrantu integrācijai. Tā ietver valodas komponentu, pamata rakstpratības moduli un kursus, kas saistīti ar sociālajām zinībām.

3.3. Valsts subsidētas pieaugušo izglītības un apmācības nodrošinātāji

Viens no veidiem, kā analizēt valsts subsidēto izglītības piedāvājumu pieaugušajiem Eiropas valstīs, ir izpētīt pieaugušo izglītības un apmācības sniedzējus. Tās var būt dažādas organizācijas. Piemēram, valsts iestādes var izveidot īpašas struktūras pieaugušo izglītības un apmācības nodrošināšanai. Alternatīvi vai paralēli tās var izmantot sākotnējās izglītības un apmācības infrastruktūru (piemēram, pamatskolas un vidusskolas), lai nodrošinātu programmas pieaugušajiem. Līdztekus valsts iestādēm valsts subsīdijas pieaugušo izglītības un apmācības nodrošināšanai var saņemt arī privātas bezpeļņas un uz peļņu orientētas organizācijas. Visi šie pasākumi var pastāvēt vienā sistēmā kopā ar citiem organizatoriskiem modeļiem.

Šajā iedaļā ir aprakstīti daži galvenie veidi, kā tiek nodrošinātas valsts subsidētas izglītības un apmācības programmas, kuras ir pieejamas pieaugušajiem. Atbilstoši šīs nodaļas struktūrai analizē vispirms aplūkoti to programmu sniedzēji, kuru rezultātā tiek iegūtas atzītas kvalifikācijas (līdz *ISCED* 3 / EKI 4), un pēc tam analizēti neformālo pamatprasmju programmu sniedzēji.

3.3.1. Programmu, kuru rezultātā var iegūt atzītu kvalifikāciju, nodrošinātāji

Lielākajā daļā Eiropas valstu valsts subsidētas programmas, kuru rezultātā var iegūt atzītu kvalifikāciju (līdz *ISCED* 3 / EKI 4 līmenim), var apgūt valsts izglītības un apmācības iestādēs, kas galvenokārt paredzētas pieaugušajiem. Lai gan šīs iestādes parasti nav vienīgās pieaugušo kvalifikācijas programmu nodrošinātājas, tās parasti ir vieni no galvenajiem šīs jomas pārstāvjiem. Tikai aptuveni trešdaļā aptaujāto valstu valsts izglītības un apmācības iestādes, kas galvenokārt paredzētas pieaugušajiem, nav minētas starp galvenajiem šādu programmu nodrošinātājiem ⁽⁷⁶⁾.

No valstīm, kas ziņo par valsts pieaugušo izglītības un apmācības iestādēm, dažas norāda uz vienu galveno iestāžu veidu. Kā piemēru var minēt nodarbinātajiem paredzēto skolu Austrijā un atvērtās izglītības skolas Turcijā.

Austrijā nodarbinātajiem paredzētajām skolām (*Schulen für Berufstätige*) ir izšķiroša nozīme pieaugušo otrās iespējas izglītības nodrošināšanā vidējās izglītības līmenī (*ISCED* 3). Šādas skolas ir pieejamas gan vispārējās, gan profesionālās izglītības ceļos. To skaitā ir akadēmiskās vidusskolas (*Allgemeinbildende Höhere Schulen*), inženierzinātņu, mākslas un amatniecības koledžas (*Höhere Technische Lehranstalten*), uzņēmējdarbības vadības koledžas (*Handelsakademien*) un vidējās profesionālās izglītības skolas (*Berufsbildende Mittlere Schulen*).

Turcijā atvērtās izglītības skolas ir vienīgās iestādes, kur pieaugušie var iegūt formālo kvalifikāciju līdz *ISCED* 3 līmenim. Mācības tiek organizētas ar tālmācības metodi. Ir trīs veidu atvērtās izglītības skolas: 1) vispārējās atvērtās vidējās izglītības vidusskolas; 2) atvērtās tehniskās/profesionālās izglītības vidusskolas; un 3) reliģiskās atvērtās izglītības vidusskolas.

Citās valstīs dažādas valsts pieaugušo izglītības iestādes sniedz dažāda veida izglītību un apmācību.

⁽⁷⁶⁾ CZ, NL, SK, BA, LI un MK ziņo, ka valsts izglītības/apmācības iestādes, kas galvenokārt paredzētas pieaugušajiem, nav iesaistītas tādu valsts subsidētu programmu nodrošināšanā, kuru rezultātā iegūst atzītu kvalifikāciju (līdz *ISCED* 3 / EKI 4). LV, HU, FI, CH un IS ziņo, ka šīm iestādēm ir maza loma šādu programmu nodrošināšanā. Visas pārējās valstis norāda, ka valsts izglītības/apmācības iestādēm, kas galvenokārt paredzētas pieaugušajiem, šajā jomā ir galvenā loma (skatīt III pielikumu, A1 attēlu).

Piemēram, Francijā formālās pieaugušo izglītības programmas pieaugušajiem nodrošina divas galvenās valsts pieaugušo izglītības iestādes: *groupements d'établissements (GRETA)* un Valsts Pieaugušo profesionālās apmācības aģentūra (*AFPA*)⁽⁷⁷⁾. Par pirmo ir atbildīga Valsts izglītības ministrija, bet par otro – Darba ministrija. Iestāžu īstenoto programmu mērķi nedaudz atšķiras.

Francijā *GRETA* ir 136 pieaugušo izglītības un apmācības iestāžu tīkls, kas ir saistīts ar valsts vidusskolām. Attiecībā uz formālajām kvalifikācijām *GRETA* piedāvā no vidējās izglītības līdz īsām augstākās izglītības profesionālajām programmām un kvalifikācijām. Skolotāji un pasniedzēji galvenokārt ir profesionāļi, kas strādā sākotnējās izglītības un apmācības sistēmā, taču katrā *GRETA* iestādē ir arī personāls, kas atbild par mācību aktivitāšu plānošanu, organizēšanu un vispārējo koordināciju. *AFPA* nodrošina arī formālās profesionālās kvalifikācijas. Šeit galvenā uzmanība tiek pievērsta darba meklētājiem un citām personām, kuras ir neaizsargātas pret izslēgšanu no darba tirgus.

Kā liecina iepriekš minētais piemērs (*GRETA*), pieaugušo izglītības un apmācības iestādes Eiropā dažkārt ietilpst visnotaļ kompleksās tīkla struktūrās. Arī Itālijā un Portugālē ir pieaugušo izglītības iestādes, kas ir organizētas tīkla struktūrās.

Itālijas provinču pieaugušo izglītības centri (*centri provinciali per l'istruzione degli adulti*) ir struktūras, kas ir organizētas teritoriālos pakalpojumu tīklos, parasti provinces līmenī (ar galveno mītni un dažādiem pakalpojumu sniedzējiem). Šiem centriem (2020. gadā tādu bija 130) ir savs personāls, kā arī mācību un administratīvā autonomija.

Portugālē *Qualifica centres* ir struktūras, kuru mērķis ir nodrošināt kvalifikāciju pieejamību pieaugušajiem. Tās ir saistītas ar dažādām valsts un privātām struktūrām, tostarp vispārizglītojošām skolām, Nodarbinātības un profesionālās apmācības institūta profesionālās apmācības centriem, uzņēmumiem, pašvaldībām un vietējām un reģionālajām attīstības aģentūrām.

Līdztekus izglītības un apmācības iestādēm, kas galvenokārt paredzētas pieaugušajiem, skolas, kas nodrošina izglītību jauniešiem, bieži piedāvā arī formālas programmas pieaugušajiem. Lielākajā daļā Eiropas valstu šajā jomā darbojas gan valsts pieaugušo izglītības iestādes, gan vispārizglītojošās skolas (skatīt III pielikuma A1 attēlu). Tomēr ne visas programmas tiek īstenotas abu veidu iestādēs. Piemēram, Igaunijā un Šveicē pastāv atšķirības starp vispārējās izglītības un PIA programmām.

Igaunijā pieaugušo vidusskolas ir valsts finansētas iestādes, kas nodrošina (nepilna laika) vispārējo vidējo izglītību. Igaunijā ir 14 šādas iestādes. Turklāt vispārējās vidējās izglītības kursi tiek nodrošināti arī vispārizglītojošo skolu un profesionālās izglītības un apmācības skolu speciālajās nodaļās. Profesionālā (nepilna laika) vidējā izglītība tiek nodrošināta vispārizglītojošās arodmācību iestādēs.

Šveicē ir neliels skaits valsts iestāžu, kas koncentrējas uz pieaugušo izglītību, un tās piedāvā vispārējās vidējās izglītības programmas (*Maturitätsschulen für Erwachsene*) vai vispārējās pamatzglītības programmas. Privātās iestādes ir galvenie vispārējās izglītības sniedzēji pieaugušajiem. Profesionālo izglītību un apmācību pieaugušajiem galvenokārt nodrošina valsts iestādes, kas sniedz izglītību jauniešiem.

Pastāv arī citi institucionāli mehānismi valsts subsidētu kvalifikācijas programmu nodrošināšanai, taču kopumā tie ir mazāk izplatīti. Tomēr, kā redzams III pielikumā (skatīt A1 attēlu), daudzās valstīs šajā jomā darbojas privātas (bezpeļņas vai uz peļņu orientētas) iestādes, kā arī citas organizācijas. Piemēram, Zviedrijā pieaugušo kvalifikācijas programmu nodrošināšanā bieži vien ir iesaistītas organizācijas, kas nav valsts iestādes.

Zviedrijā pašvaldību pieaugušo izglītība (*komvux*) ir pieejama pamatzglītības līmenī, vidusskolas līmenī un kā zvidru valodas programmas imigrantiem. Pašvaldība var izvēlēties nodrošināt šīs izglītības iespējas pati vai uzticēt to ārvalsts pakalpojumu sniedzējam. Attiecībā uz pieaugušo izglītību pamatzglītības un vidējās izglītības līmenī 2018. gadā puse dalībnieku mācījās ārējās organizācijās.

Visbeidzot, jāatzīmē, ka dažādu pakalpojumu sniedzēju loma valsts subsidēto programmu

⁽⁷⁷⁾ Papildus *GRETA* un *AFPA* ar pieaugušo izglītības un apmācības programmu nodrošināšanu nodarbojas arī trešā iestāde – Conservatoire national des arts et métiers (CNAM). Lai gan CNAM ir augstākās izglītības iestāde, tā piedāvā programmas, kas ļauj iegūt kvalifikāciju līdz *ISCED 3 / EKI 4* līmenim (sīkāku informāciju skatīt III pielikumā).

Īstenošanā, kuru rezultātā tiek iegūta atzīta kvalifikācija, laika gaitā var mainīties. Piemēram, Somijā pēdējo divdesmit gadu laikā ir notikušas izmaiņas pieaugušo PIA programmu īstenošanā.

Somijā pēdējo 20 gadu laikā ir vērojama tendence virzīt izglītības pakalpojumu sniedzēju tīklu vecuma ziņā neitrālākā virzienā. Agrākie pieaugušo profesionālās izglītības centri (aptuveni 40 iestādes) ir apvienoti citās un lielākās profesionālās izglītības iestādēs, kas piedāvā PIA jauniešiem un pieaugušajiem. Šobrīd pastāv tikai daži pieaugušo profesionālās izglītības centri.

3.3.2. Pamatprasmju programmu nodrošinātāji

Tāpat kā programmas, kuru rezultātā iegūst atzītu kvalifikāciju, arī neformālās valsts subsidētās pamatprasmju programmas tiek nodrošinātas dažādos apstākļos. Aptuveni pusē pārskata iesniedzēju valstu viena no galvenajām šajā jomā iesaistītajām pusēm ⁽⁷⁸⁾ ir valsts izglītības un apmācības iestādes, kas galvenokārt paredzētas pieaugušajiem. Dažās valstīs viena un tā paša veida valsts pieaugušo izglītības iestādes īsteno gan programmas, kuru rezultātā iegūst atzītu kvalifikāciju, gan neformālās pamatprasmju programmas.

Horvātijā valsts atvērtās universitātes (*pučka otvorena učilišta*) piedāvā dažādas formālās izglītības programmas, tostarp pamatizglītību un vidējo izglītību pieaugušajiem (*ISCED 1–3*), apmācību, pārkvalifikāciju un profesionālās pilnveides kursus. Aptuveni 40 atvērtās universitātes pārvalda valsts iestādes (un vēl aptuveni 50 ir privātas). Līdztekus formālajai izglītībai valsts atvērtās universitātes piedāvā plašu neformālo kursu klāstu, tostarp svešvalodu, mākslas, amatniecības un IKT kursus.

Slovēnijā pašvaldību izveidotie pieaugušo izglītības centri piedāvā dažāda veida programmas, tostarp programmu "pamatskola pieaugušajiem" (*ISCED 2*; skatīt II pielikumu), vidējās izglītības programmas pieaugušajiem un neformālās izglītības programmas, kā arī konsultācijas pieaugušo izglītības jomā.

Citās valstīs formālās un neformālās pieaugušo izglītības programmas nodrošina dažādas pieaugušo izglītības iestādes. Piemēram, Vācijā ir izveidots valsts pieaugušo izglītības centru tīkls, kas nodrošina neformālos kursus dažādās jomās, un paralēli tam darbojas skolu sistēma, kur pieaugušie var iegūt formālo vispārējo kvalifikāciju.

Vācijā *Volkshochschulen* ir pieaugušo izglītības centri, ko pārvalda/atbalsta vietējās pašvaldības. Tās piedāvā programmas visdažādākajos (galvenokārt ar profesiju nesaistītos) mācību priekšmetos, tostarp valodās un vispārējā un kultūras izglītībā. Šie kursi ir paredzēti, lai apmierinātu dažādas sociālās prasības un individuālās vajadzības. Līdztekus šiem centriem pastāv (pieaugušo izglītības) iestādes, kuru mērķis ir nodrošināt formālo kvalifikāciju (*Abendhauptschulen, Abendrealschulen, Abendgymnasien, Kollegs*).

Līdztekus valsts pieaugušo izglītības iestādēm liela nozīme valsts subsidēto (neformālo) pamatprasmju programmu īstenošanā ir arī privātiem izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzējiem, jo īpaši bezpeļņas iestādēm (skatīt III pielikumu, A2 attēlu). Turklāt pamatprasmju programmu īstenošanā bieži vien ir iesaistītas (publiskas vai privātas) organizācijas, kas nodrošina pieaugušo izglītību un apmācību papildus citām savām darbībām (piemēram, bibliotēkas, brīvprātīgo organizācijas un uzņēmumi), kā norādīts turpmāk minētajos piemēros.

Lietuvā valsts subsidētas programmas, kas pieejamas pieaugušajiem un kuru mērķis ir attīstīt pamatprasmes, bet kuru rezultātā netiek iegūta kvalifikācija, galvenokārt nodrošina organizācijas un iestādes, kurām izglītība un apmācība ir papilddarbība, piemēram, publiskās bibliotēkas.

Nīderlandē valsts subsidētās programmas, kas pieejamas pieaugušajiem un ir vērstas uz pamatprasmju attīstīšanu, galvenokārt nodrošina bezpeļņas privātas izglītības un apmācības iestādes, kuras galvenokārt paredzētas pieaugušajiem, kā arī organizācijas un iestādes, kurām izglītība un apmācība ir papilddarbība, tostarp publiskās bibliotēkas vai sociālās labklājības organizācijas. Šie pakalpojumu sniedzēji var saņemt valsts subsīdijas,

⁽⁷⁸⁾ Valstis, kas norāda, ka valsts izglītības un apmācības iestādēm, kuras galvenokārt paredzētas pieaugušajiem, ir galvenā loma neformālo pamatprasmju programmu nodrošināšanā, ir BE, nl, DE, IE, EL, ES, HR, IT, CY, LV, LU, MT, PL, SI, FI, SE, ME, NO, RS, TR, UK-ENG un UK-WLS. EE, FR, CH un UK-SCT norādīja, ka valsts izglītības un apmācības iestādēm, kas galvenokārt paredzētas pieaugušajiem, ir neliela nozīme. BE fr, BG, CZ, DK, LT, HU, NL, AT, PT, RO, SK, BA, IS, LI, MK un UK-NIR nenorādīja, ka šīm iestādēm būtu kāda loma (skatīt III pielikumu, A2 attēlu).

parasti ar pašvaldību starpniecību, kas organizē konkursa procedūras.

Kopumā valsts sākotnējās izglītības iestādēm (vai vispārizglītojošām skolām) ir mazāka nozīme neformālo pamatprasmju programmu īstenošanā nekā tādu programmu īstenošanā, kuru rezultātā iegūst atzītu kvalifikāciju (skatīt III pielikumu, A1 un A2 attēlu). Pamatprasmju programmās lielākoties ir iesaistītas izglītības un apmācības iestādes, kas galvenokārt paredzētas pieaugušajiem, un organizācijas, kurām izglītība un apmācība ir papilddarbība. Aiz šī vispārējā modeļa slēpjas daudz dažādu valsts līmeņa mehānismu.

Kopsavilkums

Šajā nodaļā tika aplūkots valsts subsidētu izglītības iespēju piedāvājums visā Eiropā pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni vai bez kvalifikācijas un pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju līmeni. Sākot ar teorētisku diskusiju, nodaļā izklāstīti daži galvenie pieaugušo izglītības nodrošināšanas veidi un dažādi pieaugušo izglītības pasākumu veidi. Konceptuālajā diskusijā tika izceltas ar NKI saistītās norises (skatīt 3.1. attēlu) un NKI loma formālās un neformālās izglītības savienošanā.

Nemot vērā iepriekš minētos aspektus, nodaļā tika analizēta valsts subsidētā pieaugušo izglītība Eiropā divās kategorijās. Pirmkārt, analīze koncentrējās uz programmām, kuru rezultātā iegūst atzītas kvalifikācijas līdz *ISCED* 3 līmenim (ieskaitot) vai EKI 4 līmenim. Otrkārt, tika apskatītas neformālās pamatprasmju programmas. Abās kategorijās uzsvars tika likts uz iedibinātām un sistemātiskām izglītības iespējām, jo īpaši programmām, kas ļauj būtiski virzīties uz prasmju pilnveidi un/vai kvalifikācijas celšanu.

Pārskats liecina, ka lielākā daļa Eiropas valstu nodrošina kompensējošo vai korektīvo pamatizglītību, proti, programmas, kas saistītas ar sākotnējās izglītības sistēmu līdz pat pamatizglītības otrā posma (*ISCED* 2) beigām. Šīs programmas bieži ir vērstas uz funkcionālo prasmju apguvi dažādās jomās, tostarp lasīšanas, rakstīšanas, rēķinpratības un IKT jomā. Atkarībā no valsts tās var ietvert arī profesionālās izglītības elementus. Organizācijas ziņā šajās programmās bieži ir ievērojama darba slodze. Tomēr dažās valstīs, jo īpaši Skandināvijas valstīs, šādas programmas organizē pa atsevišķiem mācību priekšmetiem, ļaujot pieaugušajiem apgūt īsākus kursus atsevišķās mācību jomās. Šādā gadījumā izglītības iespējas var būt formālas vai neformālas atkarībā no izglītojamo vajadzībām.

Saistībā ar vidējā līmeņa kvalifikācijām nodaļā tika izklāstīti organizatoriskie mehānismi, kas ļauj pieaugušajiem apgūt vidējo izglītību (*ISCED* 3 vai EKI 3–4). Redzams, ka, lai gan dažās valstīs ir izstrādātas īpašas programmu sistēmas, kas paredzētas tieši pieaugušo vidējai izglītībai, citos gadījumos pieaugušo izglītība tiek nodrošināta vispārējās vidējās izglītības sistēmas ietvaros. Dažās valstīs ir izstrādātas sistēmas pieaugušajiem izglītojamajiem, kuras aptver vairākus kvalifikācijas līmeņus, sākot no pamata kvalifikācijas līdz augstākās izglītības grādiem.

Nodaļā aplūkota arī saikne starp izglītības līmeni un kvalifikācijas sasniegumiem, parādot, ka kvalifikācijas celšana ne vienmēr nozīmē pabeigt kādu no galvenajiem izglītības līmeņiem (piemēram, vidējo izglītību). Vairākas valstis ir izstrādājušas kvalifikācijas sistēmas, kas papildina vispārējo izglītības sistēmu. Šo sistēmu ietvertās kvalifikācijas parasti ir saistītas ar mazāku darba slodzi, tāpēc tās var būt pieejamāka iespēja pieaugušajiem, tostarp pieaugušajiem ar ierobežotu iepriekšējo formālo izglītību. Ja valsts iestādes atzīst šīs alternatīvās kvalifikācijas (piemēram, nacionālajās kvalifikāciju ietvarstruktūrās), tās viegli var kļūt par atspēriena punktu ceļā uz turpmākiem mācību sasniegumiem, tostarp ar sākotnējās izglītības sistēmu saistītām kvalifikācijām.

Saistībā ar PIA dažās valstīs ir ieviestas valsts subsidētas programmas, kas ir pieejamas pieaugušajiem un kurās kā apmācības veids tiek izmantota darbā īstenota mācīšanās vai mācekļība. Dažas no šīm programmām ir īpaši paredzētas pieaugušiem izglītojamajiem un nodrošina elastīgas mācīšanās iespējas, tostarp paātrinātas mācīšanās iespējas.

Papildus iepriekš minētajiem izglītības iespēju veidiem dažkārt kvalifikācijas iegūšanas ceļus var atrast arī nozarēs, kas tradicionāli tiek saistītas ar neformālo izglītību. Piemēram, Zviedrijā liberālās pieaugušo izglītības sektors nodrošina kvalifikāciju, kas ir pielīdzināma tām, ko var iegūt formālās (pieaugušo) izglītības sistēmā. Tādējādi var iesaistīties arī izglītojamie, kuri nespēj vai nav gatavi apgūt programmas formālajā sistēmā.

Papildus izglītības un apmācības iespējām, kuru rezultātā var iegūt atzītu kvalifikāciju, valsts iestādes subsidē arī cita veida izglītības iespējas, tostarp programmas, kas var palīdzēt pieaugušajiem uzlabot pamatprasmes. Šāda veida izglītības iespējas parasti sastāv no vairākiem (diezgan īsiem) kursiem, ko nodrošina dažādi pakalpojumu sniedzēji. Tādējādi tās parasti ir mazāk strukturētas nekā programmas, kuru rezultātā iegūst atzītu kvalifikāciju. Tomēr Eiropā ir dažas sistēmas, kas strukturē un institucionalizē neformālo pamatprasmju programmu īstenošanu.

Pamatprasmju apguvei paredzēto izglītības iespēju ietvaros valstis dažkārt piedāvā plaša mēroga programmas, kas paredzētas migrantiem. Lai gan programmas galvenokārt koncentrētas uz valodas prasmēm, tās var ietvert arī citas prasmes (piemēram, rakstpratību kopumā) vai pat plašākus integrācijas aspektus (piemēram, iepriekšējās mācīšanās atzīšanu). Institucionalizētās programmas migrantiem ir dažādā mērā formalizētas: dažās valstīs šīs programmas tiek īstenotas neformālās izglītības sistēmu ietvaros, savukārt citās valstīs šādas programmas ir neatņemama formālās izglītības un apmācības piedāvājuma daļa.

Runājot par valsts subsidētu pieaugušo izglītības un apmācības programmu sniedzējiem, pastāv zināmas atšķirības starp programmām, kurās var iegūt atzītu kvalifikāciju, un neformālajām pamatprasmju programmām. Pirmā veida pakalpojumi galvenokārt tiek sniegti valsts izglītības un apmācības iestādēs, kas galvenokārt paredzētas pieaugušajiem, vai valsts skolās, kas sniedz sākotnējo izglītību un apmācību jauniešiem. Turpretī neformālās valsts subsidētās pamatprasmju programmas retāk tiek īstenotas skolās, kas sniedz sākotnējo izglītību un apmācību jauniešiem. Šāda veida pakalpojumus parasti sniedz valsts vai privātas (īpaši bezpeļņas) pieaugušo izglītības un apmācības iestādes. Arī citas organizācijas (piemēram, bibliotēkas, brīvprātīgo organizācijas un uzņēmumi) bieži piedāvā pamatprasmju programmas.

Kopumā visā Eiropā virkne valsts subsidētu programmu un iestāžu sniedz atbalstu pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju līmeni un pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni vai bez kvalifikācijas. II un III pielikumā sniegta sīkāka informācija par to, kā dažādas valstis ar savām programmām un pakalpojumu sniedzējiem veido kopainu.

4. NODAĻA. FINANSIĀLAIS ATBALSTS

Viens no šķēršļiem, kas var kavēt pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā, ir finansiāli ierobežojumi. Pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju līmeni un pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni vai bez kvalifikācijas ir vislielākā iespējamība nonākt nestabilā situācijā darba tirgū, kas parasti ir saistīta ar zemiem ienākumiem. Tādējādi pieaugušo izglītības politikā un pasākumos būtu jāparedz risinājumi tiem, kuri, neraugoties uz to, ka viņiem nepieciešama prasmju pilnveide un/vai kvalifikācijas celšana, visticamāk, nevar atļauties piedalīties izglītībā un apmācībā.

Atbalsts indivīdiem attīstīt vairāk prasmju un labākas prasmes ir galvenais temats nesen pieņemtajā Prasmju programmā Eiropai (Eiropas Komisija, 2020b), kurā aicināts ievērojami mobilizēt privātos un publiskos ieguldījumus prasmēs un cilvēkkapitālā. Paredzams, ka programmā noteiktajam vispārējam pieaugušo izglītības dalības mērķim, proti, 50 % dalības rādītājam, kas jāsasniedz līdz 2025. gadam, būs nepieciešami papildu ieguldījumi aptuveni 48 miljardu eiro apmērā gadā (turpat). Šos papildu līdzekļus paredzēts iegūt no dažādiem avotiem, tostarp ES budžeta, dalībvalstu publiskajiem līdzekļiem un privātiem avotiem.

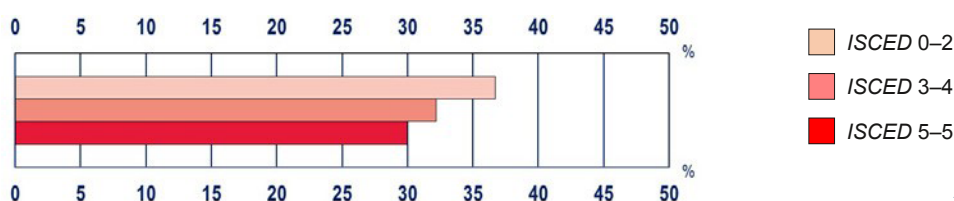
Šajā nodaļā iztirzājums par pieaugušo izglītības un apmācības finansiālo pieejamību ir sadalīts trīs sadaļās. Pirmajā sadaļā sniegti kvantitatīvi dati, kas parāda, cik lielā mērā finansiālie aspekti ir šķērslis pieaugušo dalībai izglītībā un apmācībā. Otrajā sadaļā aplūkota finansēšanas kārtība saistībā ar valsts subsidētām programmām, kas pieejamas pieaugušajiem, kā arī finansiālā atbalsta pasākumi, kas var palīdzēt segt izglītības un apmācības tiešās vai netiešās izmaksas. Trešajā sadaļā aplūkota ES finansējuma nozīme izglītības iespēju radīšanā pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni vai bez kvalifikācijas vai nepietiekamām pamatprasmēm.

4.1. Izmaksas kā šķērslis pieaugušo dalībai izglītībā un apmācībā

2016. gada pieaugušo izglītības apsekojums (AES) ļauj novērtēt, cik būtisks ir finansējums kā šķērslis pieaugušo dalībai izglītībā un apmācībā. Apsekojumā respondentiem, kuri vēlējās iesaistīties izglītībā un apmācībā (vai iesaistīties vairāk), bet saskārās ar grūtībām, tika lūgts norādīt šķēršļus, kas kavēja viņu dalību. Viens no piedāvātajiem variantiem bija izmaksas.

Vidēji ES 27 valstīs aptuveni katrs trešais pieaugušais (32,2 % ⁽⁷⁹⁾), kurš vēlējās iesaistīties izglītībā un apmācībā (vai iesaistīties vairāk), kā vienu no šķēršļiem, kas neļāva to darīt, minēja izmaksas. Dati pēc izglītības līmeņa (4.1. attēls) liecina, ka izmaksas biežāk ir dalības šķērslis pieaugušajiem ar zemāko izglītības līmeni (*ISCED* 0–2) (36,7 %) nekā tiem, kam ir vidēja līmeņa kvalifikācija (32,2 % *ISCED* 3–4) vai augstākā izglītība (30,0 % *ISCED* 5–8).

4.1. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuri 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma vēlējās iesaistīties (vai vairāk iesaistīties) izglītībā un apmācībā un norādīja izmaksas kā vienu no neiesaistīšanās iemesliem (%), pēc izglītības līmeņa (ES 27 vidējais rādītājs), 2016.



Avots: Eurydice.

Avots: Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums [trng_AES_178] (dati iegūti 2021. gada 9. februārī).

⁽⁷⁹⁾ Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums [trng_AES_178] (dati iegūti 2021. gada 9. februārī).

Piezīme (4.1. attēls)

Tiešsaistes pieaugušo izglītības apsekojuma datu kods [trng_AES_178] attiecas uz šādiem šķēršļiem: attālumš, izmaksas, ģimenes apsvērumi, citi personīgi iemesli, veselības stāvoklis vai vecums, nav piemērota izglītības vai apmācības piedāvājuma, darba devēja vai valsts dienestu atbalsta trūkums, grafiks un citi (iemesli). 4.1. attēlā redzams tikai viens no minētajiem iemesliem – izmaksas.

2016. gada pieaugušo izglītības apsekojums ļauj arī noskaidrot, cik lielā mērā izmaksas ir svarīgākais šķērslis, kas kavē pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā. To parāda īpašs jautājums, kurā respondenti var izvēlēties vienu galveno šķērslī. Vidēji ES 27 valstīs 18,1 % pieaugušo, kuri vēlējās iesaistīties (vai vairāk iesaistīties) izglītībā un apmācībā, norādīja, ka galvenais neiesaistīšanās iemesls ir izmaksas ⁽⁸⁰⁾. Visbiežāk minētie galvenie šķēršļi ⁽⁸¹⁾ bija izmaksas, grafiks (23,9 %) un ģimenes apsvērumi (19,0 %). Kas attiecas uz izglītības līmeni, izmaksas kā galveno iemeslu biežāk minēja pieaugušie ar zemu vai vidēju kvalifikāciju (18,9 % ar *ISCED* 0–2 un 19,0 % ar *ISCED* 3–4) nekā tie, kam ir augstākā izglītība (16,5 % *ISCED* 5–8) ⁽⁸²⁾.

4.2. Pieaugušo izglītības un apmācības finansēšana

Valsts izdevumi pieaugušo izglītībai un apmācībai ietver divus galvenos aspektus: piedāvājuma puses finansējumu un pieprasījuma puses finansējumu. Piedāvājuma puses finansējuma mērķis ir atbalstīt izglītības un apmācības sniedzējus, tādējādi tas ietekmē kursu piedāvājumu un cenu. Savukārt ar pieprasījuma puses finansējumu tiek atbalstīti paši izglītojamie, veicinot individu maksātspēju (Domens un Timermans, 2010.; *OECD*, 2017). Pieprasījuma puses finansējumu var novirzīt arī darba devējiem, lai mudinātu tos ieguldīt izglītībā un apmācībā.

Aplūkojot pieaugušo izglītības un apmācības finansiālo pieejamību, jāpievērš uzmanība gan piedāvājuma puses, gan pieprasījuma puses finansējumam. Tas ir tāpēc, ka pat tad, ja valsts iestādes tieši subsidē pieaugušo izglītības programmas un to sniedzējus (piedāvājuma pusi), izglītojamajiem joprojām var rasties zināmas izmaksas. Tādējādi pieprasījuma puses finansēšanas pasākumi var papildināt piedāvājuma puses finansējumu, piemēram, nodrošinot iemaksas dažādu papildu izdevumu (piemēram, transporta izdevumu) un/vai uzturēšanās izmaksu segšanai, ja dalības laikā tiek pārtraukts vai samazināts algots darbs.

Turpmākajās sadaļās izcelti daži aspekti, kas saistīti gan ar piedāvājuma puses finansējumu, gan ar pieprasījuma puses finansējumu. To mērķis nav sīki izpētīt šo divu finansējuma veidu savstarpējo saistību, jo tas prasītu ievērojamus ieguldījumus pētniecībā, kas sniegtas ārpus šā ziņojuma tvēruma. Drīzāk uzmanība ir pievērsta atsevišķiem aspektiem, kuriem var būt nozīme pieaugušo, jo īpaši to, kam ir zems kvalifikācijas līmenis vai nav kvalifikācijas, iesaistīšanās izglītībā un apmācībā.

4.2.1. Piedāvājuma puses finansējums

Piedāvājuma puses finansējumam ir būtiska nozīme, nodrošinot izglītības iespējas pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni un citām grupām, kurām var būt grūtības segt izglītības un apmācības pasākumu izmaksas. Tas var nozīmēt pilnīgu finansējumu vai līdzfinansējumu valsts vai privātām iestādēm, kas nodrošina pieaugušo izglītības un apmācības iespējas. Pilns finansējums nozīmē, ka

⁽⁸⁰⁾ Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums [trng_AES_181] (dati iegūti 2021. gada 9. februārī).

⁽⁸¹⁾ turpat.

⁽⁸²⁾ turpat.

tiek segti visi iestāžu izdevumi, savukārt līdzfinansējums nozīmē, ka ir arī citi finansētāji (Domens un Timermans, 2010).

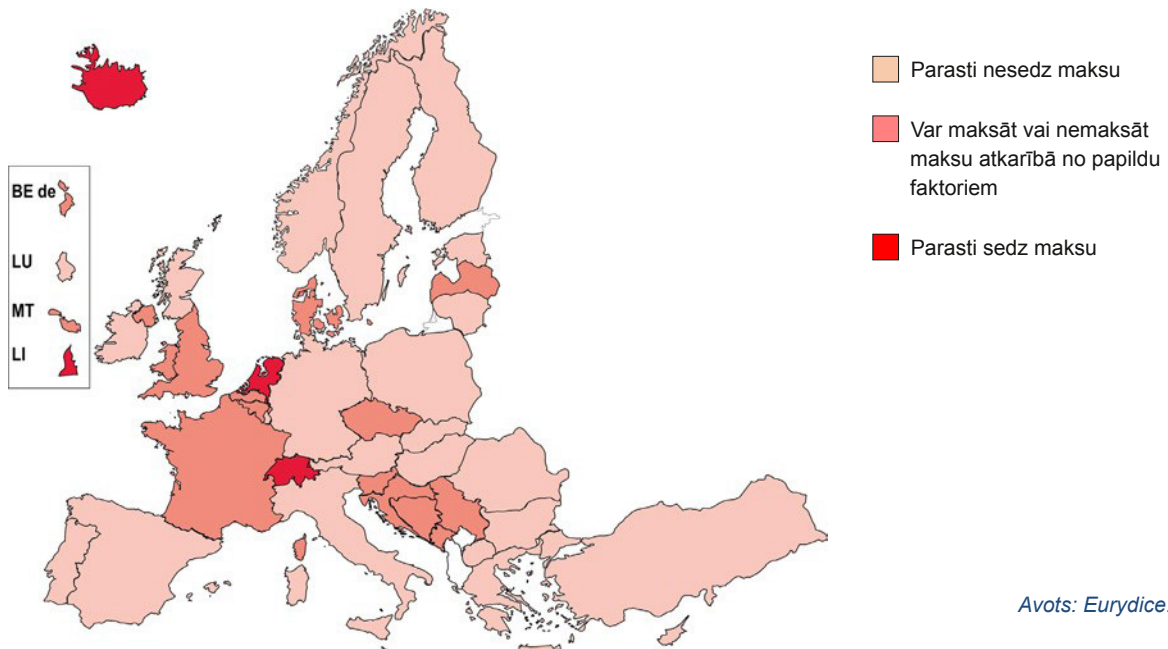
Kā norādīts 3. nodaļā un II pielikumā, visas Eiropas valstis subsidē vismaz dažus pakalpojumus pieaugušajiem, kuri vēlas paaugstināt kvalifikāciju vai uzlabot savas (pamat)prasmes. Tajā pašā nodaļā un III pielikumā arī norādīts, ka pieaugušajiem pieejamās programmas bieži tiek īstenotas valsts iestādēs, proti, iestādēs, kas parasti saņem regulāras valsts subsīdijas.

Citos gadījumos programmas īsteno apstiprināti pakalpojumu sniedzēji (bieži vien bezpeļņas organizācijas), kas arī var sistemātiski saņemt valsts subsīdijas. Cita pieeja ir dot iespēju privātām (bezpeļņas vai uz peļņu orientētām) organizācijām pieteikties uz publisko finansējumu, ja tās nodrošina programmas, kas atbilst konkrētiem iepriekš noteiktiem standartiem un kritērijiem. Šie dažādie (piedāvājuma puses) finansēšanas mehānismi parasti pastāv vienlaikus vienā sistēmā (skatīt A1 un A2 attēlu III pielikumā).

4.2.2. Dalības maksas valsts subsidētās programmās

Apsverot valsts subsidētās programmas, kas pieejamas pieaugušajiem, var rasties jautājums par to, vai izglītojamajiem, jo īpaši tiem, kuriem ir zems kvalifikācijas līmenis vai nav kvalifikācijas, ir daļēji jāsedz mācību maksa. Šis jautājums aplūkots 4.2. attēlā, pievēršoties programmām, kuru rezultātā iegūst kvalifikāciju līdz *ISCED* 3 / *EKI* 4 (ieskaitot) līmenim (t. i., pabeigta vidējā izglītība vai līdzvērtīgs līmenis).

4.2. attēls. Apmērs, kādā mazkvalificēti pieaugušie sedz maksu par valsts subsidētām programmām, kuru rezultātā iegūst kvalifikāciju līdz *ISCED* 3 / *EKI* 4 līmenim (ieskaitot), 2019./2020.



Piezīmes

“Mazkvalificēti pieaugušie” ir personas, kuras ieguvušas izglītību vai kvalifikāciju, kas atbilst *ISCED* 0–2 līmenim. Tas nozīmē, ka viņi nav ieguvuši vidējo (vai līdzvērtīgu) izglītību (skatīt Glosāriju).

Šajā attēlā attēloti vispārējie mācību maksas modeļi. Tas nozīmē, ka valstīs, kurās izglītojamie parasti nemaksā mācību maksu, var būt sastopami nelieli maksājumi (piemēram, administratīvās iemaksas) un/vai programmu izņēmumi.

Attēlā nav ņemts vērā valsts subsidētās pieaugušo izglītības un apmācības sektora faktiskais “lielums” (piemēram, ja visas valsts subsidētās programmas tiek piedāvātas bez maksas, bet to skaits ir ļoti ierobežots, izglītojamajiem var nākties izmantot privāto izglītības un apmācības piedāvājumu par maksu).

Kā redzams 4.2. attēlā, vairāk nekā pusē aptaujāto valstu mazkvalificēti pieaugušie parasti nemaksā mācību maksu valsts subsidētās programmās, kuru rezultātā iegūst apgūstamo kvalifikāciju. To bieži papildina nosacījumi galvenajos juridiskajos dokumentos, kas var noteikt tiesības (visiem) uz dažāda veida izglītības/apmācības nodrošinājumu. Piemēram, Lietuvas konstitūcijā ir noteikts, ka ikvienam pilsonim ir tiesības uz bezmaksas pamatzglītību un vidējo izglītību (*ISCED* 2 un 3). Norvēģijas likumos ir noteiktas tiesības uz izglītību līdz vidusskolas līmenim (ieskaitot). Zviedrijā šī pieeja ir vēl plašāka, jo visas galvenās valsts subsidētās programmas pieaugušajiem (skatīt II pielikumu) tiek uzskatītas par valsts izglītības sistēmas neatņemamu sastāvdaļu un ir iekļautas Izglītības likumā.

Šis likums nosaka, ka valsts nodrošināta izglītība ir bez maksas pieejama ikvienam, un līdz ar to arī programmas pieaugušajiem tiek nodrošinātas bez maksas (atļauta tikai neliela regulēta maksa).

Pat bez atsaucē uz normatīvo regulējumu vairākas citas valstis norāda, ka daļība dažāda veida valsts subsidētās izglītības/apmācības programmās dažādos līmeņos (līdz *ISCED* 3 / EKI 4) parasti ir bez maksas.

Spānijā pieaugušo “kompensējošās” programmas, kas atbilst pamatzglītībai (*ISCED* 1 un 2), parasti ir pieejamas bez maksas. Lai gan par vidējo izglītību (*ISCED* 3) ir atbildīgi autonomie apgabali, arī tā parasti ir bezmaksas.

Kiprā valsts subsidētās izglītības un apmācības programmas, kuru rezultātā var iegūt kvalifikāciju līdz *ISCED* 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot), ir bezmaksas. Tās ietilpst Izglītības, kultūras, sporta un jaunatnes ministrijas vispārējā politikā, kas ietver bezmaksas izglītības nodrošināšanu gan pamatskolas, gan vidusskolas līmenī. Arī tehniskās un arodizglītības vakara skolas un arodizglītības un apmācības mācekļības sistēma (skatīt II pielikumu) ir bezmaksas. Visbeidzot, arī visas Kipras Produktivitātes centra piedāvātās apmācības programmas ir pieejamas bez maksas dalībniekiem ar zemu kvalifikācijas līmeni.

Portugālē “*Qualifica programme*” (skatīt II pielikumu), ko koordinē Kvalifikācijas un profesionālās izglītības un apmācības valsts aģentūra, ir pieejama bez daļības maksas. Arī Nodarbinātības un profesionālās apmācības institūta (Portugāles valsts nodarbinātības dienesta) pārraudzībā esošās mācības dalībniekiem parasti ir bezmaksas.

Ja ir vairāki valsts subsidētu programmu veidi, vispārējais “bezmaksas” modelis var ietvert dažus izņēmumus, proti, par dažām programmām var iekasēt mērenu maksu. Šādi piemēri ir sastopami Īrijā, Austrijā, Polijā un Somijā.

Īrijā mazkvalificēti pieaugušie parasti nemaksā mācību maksu, ja viņi piedalās valsts subsidētās izglītības un apmācības programmās, kuru rezultātā iegūst kvalifikāciju līdz *ISCED* 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot). Izņēmums ir pēcizglītības sertifikāts (*Post Leaving Certificate*) (skatīt II pielikumu), par kuru kandidāti, uzsākot kursu, parasti maksā 200 EUR. Tomēr atkarībā no ekonomiskajiem apstākļiem pastāv atbrīvojumi no maksas.

Austrijā saskaņā ar Pieaugušo izglītības iniciatīvu mazkvalificētiem pieaugušajiem ir tiesības bez maksas apmeklēt kursus, kas ļauj iegūt *ISCED* 2 līmeņa (pamatzglītības otrā posma) kvalifikāciju. Pieaugušie var arī iegūt kvalifikāciju līdz *ISCED* 3 līmenim ieskaitot (dažās skolās – līdz *ISCED* 5 līmenim), bez maksas apmeklējot skolas strādājošajiem (*Schulen für Berufstätige*). Visbeidzot, valstī ir vairākas valsts subsidētas programmas, kas atvieglo ceļu uz atzītu profesionālās izglītības un apmācības kvalifikāciju (*Lehrabschluss*) un parasti ir bezmaksas. To vidū ir intensīvas mācekļības kursi (*FacharbeiterInnen-Intensivausbildung*) un modulārā izglītības/apmācības programma “Kompetence ar sistēmu” (*Kompetenz mit System*; skatīt II pielikumu). Izņēmumi attiecas uz sagatavošanas kursiem noslēguma eksāmenam, lai iegūtu atzītu profesionālās izglītības un apmācības grādu (*außerordentliche Lehrabschlussprüfung*). Šie kursi ne vienmēr ir bezmaksas.

Polijā pieaugušo izglītība un apmācība, kas ļauj iegūt atzītu kvalifikāciju, valsts skolās parasti ir bezmaksas. Izņēmums ir daži “ārpuskolas kursi”, tostarp vispārējās kompetences kursi (*kurs kompetencji ogólnych*; skatīt II pielikumu), par kuriem ir jāmaksā. Tomēr maksa nedrīkst pārsniegt kursa izmaksas, un izglītojamajiem ar zemiem ienākumiem vai grūtā finansiālā situācijā esošajiem ir pieejami atbrīvojumi un atlaides.

Somijā izglītība, kā rezultātā var iegūt kvalifikāciju, piemēram, vispārējā vai profesionālā vidējā izglītība, ir bezmaksas. Programmās, kuru rezultātā var iegūt tālāku profesionālo kvalifikāciju, var būt mērena daļības maksa.

Aptuveni trešdaļā aptaujāto valstu mazkvalificēti pieaugušie, kas piedalās valsts subsidētās programmās (līdz *ISCED* 3 / EKI 4 līmenim), atkarībā no papildu faktoriem var maksāt vai nemaksāt

maksu. Viens no noteicošajiem faktoriem ir izglītojamā nodarbinātības statuss. Darba meklētāji bieži vien ir vai nu atbrīvoti no maksas, vai maksā samazinātu maksu. Līdztekus darba meklētājiem arī citām grupām, ko uzskata par riska grupām, var tikt piemēroti maksas samazinājumi vai atbrīvojumi.

Beļģijas franču valodas kopienā saskaņā ar sociālās virzības izglītības sistēmu (enseignement de promotion sociale; skatīt II pielikumu) iestāšanās maksa ir no 27 EUR, un kopējā maksa ir atkarīga no programmas ilguma (0,24 EUR par mācību stundu). Maksimālā iestāšanās maksa ir 219 EUR gadā neatkarīgi no programmas ilguma un apmeklēto kursu skaita. Vairākas grupas, tostarp bezdarbnieki, personas ar invaliditāti un sociālās integrācijas ienākumu saņēmēji, ir atbrīvotas no iestāšanās maksas vai saņem maksas atvieglojumus.

Līdzīga sistēma darbojas **Beļģijas Flāmu kopienā**, kur iestāšanās maksa pieaugušo vidējā izglītībā (*secundair volwassenenonderwijs*; skatīt II pielikumu) ir 1,5 EUR par mācību stundu, bet maksimālā maksa ir 300 EUR par mācību kursu vienā semestrī. Dažādas grupas ir atbrīvotas no maksas vai saņem atlaidi, tostarp darba meklētāji, kuri apgūst Flandrijas Nodarbinātības dienesta atzītus mācību kursus kā daļu no darba iegūšanas ceļa, aizturētie, nesen ieradušies migranti, kuri apgūst valodas kursus integrācijas programmas ietvaros, un izglītojamie, kuri saņem sociālās integrācijas ienākumus. Turklāt dalībnieki, kuri vēl nav ieguvuši vidējās izglītības diplomu, ir pilnībā atbrīvoti no iestāšanās maksas vispārējās vai papildu vispārējās izglītības moduļos.

Vēl viens diferencējošs faktors ir valsts subsidētā pakalpojuma veids: dažas programmas var piedāvāt bez maksas, bet citas var būt maksas. Piemēram, Dānijā valsts subsidēto mācību piedāvājumu veido vairākas programmas (skatīt II pielikumu), kurās maksas sistēma nedaudz atšķiras.

Dānijā dalības maksa ir atkarīga no programmas veida un papildu faktoriem. Profesionālā izglītība pieaugušajiem (*erhvervsuddannelser for voksne*) ir pieejama bez maksas. Par dalību sagatavošanas programmās un neformālajā izglītībā jāmaksā simboliska maksa. Bezdarbnieki sešas nedēļas bez maksas var piedalīties pieaugušo profesionālajā apmācībā (*arbejdsmarkedssuddannelser*).

Maksu var ietekmēt arī galīgās kvalifikācijas līmenis. Parasti zemāko līmeņu izglītība un kvalifikācijas parasti tiek piedāvātas bez maksas, savukārt augstāko līmeņu kvalifikācijas (piemēram, *ISCED 3* vai *EKI 4*) var būt maksas.

Slovēnijā mācības pamatskolā pieaugušajiem (*ISCED 2*; skatīt II pielikumu) ir bezmaksas. Vidējā izglītība ir bezmaksas tikai pieaugušajiem, kuri nekad nav mācījušies vidējās izglītības programmā. Tomēr šajā gadījumā viņiem ir jāievēro parastais skolas grafiks un jāmacās kopā ar sākotnējās izglītības sistēmas skolēniem. Visos pārējos gadījumos pieaugušajiem ir jāmaksā par vidējo izglītību. Tomēr, kad pieaugušie ir pabeiguši programmu, viņi var pieteikties mācību maksas atmaksai.

Serbijā saskaņā ar Pieaugušo izglītības likumu pieaugušie nemaksā par dalību funkcionālajā pamatzglītībā pieaugušajiem, kas ietver arī pamata profesionālo apmācību (skatīt II pielikumu). Tomēr viņiem var būt jāmaksā par citām pieaugušo izglītības programmām.

Apvienotajā Karalistē (Anglijā un Ziemeļīrijā) pieaugušajiem, kuriem nav "pilna 2. līmeņa" vai "pilna 3. līmeņa" kvalifikācijas (saskaņā ar valsts kvalifikāciju ietvaru), ir tiesības saņemt pilnu finansējumu šo līmeņu sasniegšanai neatkarīgi no vecuma. Pretējā gadījumā vecums, nodarbinātības statuss, iepriekšējā kvalifikācija un plānotais mācību līmenis nosaka, cik lielā mērā programmas tiek finansētas no valsts līdzekļiem. Pieaugušajiem mācekļiem nav jāmaksā mācību maksa neatkarīgi no vecuma vai mācību līmeņa.

Tikai četras valstis (Nīderlande, Šveice, Islande un Lihtenšteina) ziņo, ka mazkvalificēti pieaugušie parasti maksā mācību maksu, ja piedalās valsts subsidētās programmās.

Līdztekus programmām, kurās var iegūt atzītu kvalifikāciju, valsts iestādes parasti piešķir subsīdijas pamatprasmju apguves programmām (skatīt 3. nodaļu). Šo programmu maksas modelis ir līdzīgs 4.2. attēlā redzamajam, un nedaudz vairāk valstu piedāvā bezmaksas programmas. Piemēram, Beļģijas flāmu kopienā par pieaugušo vidējo izglītību parasti tiek iekasēta maksa (skatīt iepriekš), bet pamatzglītības centru piedāvātie kursi pieaugušajiem ar ierobežotu formālo izglītību vai bez tās ir bezmaksas. Slovēnijā vidējā izglītība pieaugušajiem ir maksas (skatīt iepriekš), bet pamatprasmju pilnveides programmas ir bezmaksas. Šāds modelis ir saistīts ar to, ka programmās, kas vērstas uz funkcionālo spēju līmeņiem tādās jomās kā lasītprasme, rakstītprasme vai rēķinprātība, parasti ir iesaistītas (vai to mērķauditorija ir) visneaizsargātākās grupas.

4.2.3. Finansiālais atbalsts indivīdiem un darba devējiem (pieprasījuma puses finansējums)

Kā redzams 4.2.2. sadaļā, pieaugušajiem var nākties segt izglītības un apmācības izmaksas pat tad, ja viņi piedalās valsts subsidētās programmās. Turklāt pat tad, ja nav dalības maksas, var rasties zināmas izmaksas (piemēram, mācību materiālu, ceļa vai izmitināšanas izmaksas vai izmaksas, kas saistītas ar algota darba pārtraukšanu izglītības/apmācības nolūkā). Vēl viens aspekts, kas jāņem vērā, ir tas, ka valsts subsidētās mācību iespējas ir tikai daļa no tirgū pieejamajām izglītības un apmācības iespējām. Pieaugušos, tostarp tos, kuriem ir zems kvalifikācijas līmenis vai nav kvalifikācijas, un tos, kuriem trūkst pamatprasmju, var interesēt kursi un programmas, kas nav valsts finansētas. Šajā gadījumā pieprasījuma puses finansiālajiem stimuliem var būt (galvenā) nozīme izglītojamo finansiālā sloga mazināšanā.

Vispārīgs pārskats

Finansiālā atbalsta pasākumi, kas paredzēti indivīdiem, var būt dažādi. Valsts iestādes var subsidēt tiešās izglītības un apmācības izmaksas, piemēram, kursu maksu, sniedzot tiešas subsīdijas (piemēram, tiešu maksājumu, stipendiju, dotāciju, pabalstu un kuponu veidā) vai izmantojot nodokļu atvieglojumus, piemēram, nodokļu atlaides vai nodokļu kredītus (*OECD*, 2019c). Valstis var arī piešķirt aizdevumus, lai mudinātu cilvēkus piedalīties pieaugušo izglītībā un apmācībā, kurus izglītojamie atmaksā, kad ir pabeiguši apmācību vai sasnieguši noteiktu ienākumu līmeni (*OECD*, 2017). Pastāv arī netiešāki finansiālā atbalsta veidi, piemēram, apmaksāts mācību atvaļinājums (turpat).

Finansiālais atbalsts var būt paredzēts ne tikai indivīdiem, bet arī darba devējiem, mudinot tos ieguldīt darbaspēka apmācībā. Līdzīgi kā finanšu pasākumi, kas paredzēti indivīdiem, arī stimuli darba devēju virzīšanai uz darbinieku apmācībām lielākoties ir subsīdiju un nodokļu atvieglojumu veidā (*OECD*, 2019c). Subsīdijas darba devējiem var ietvert, piemēram, finansiālu atbalstu darbinieku apmācībai darba vietā, kā arī bezdarbnieku apmācībai. Nodokļu stimuli ietver sociālā nodrošinājuma iemaksu samazinājumus vai atbrīvojumus no tām, ja uzņēmumi piedāvā apmācību darbiniekiem vai darba meklētājiem. Gan subsīdijas, gan nodokļu atvieglojumi var palīdzēt segt arī darba devēju netiešās izmaksas, piemēram, nepārtrauktu algu izmaksu apmācības laikā (*OECD*, 2017).

Cedefop datubāze ⁽⁸³⁾, kurā apkopota informācija par pieaugušo izglītības pieprasījuma puses līdzfinansēšanas instrumentiem, liecina, ka Eiropā tiek īstenoti dažādi iepriekš minētie pasākumi.

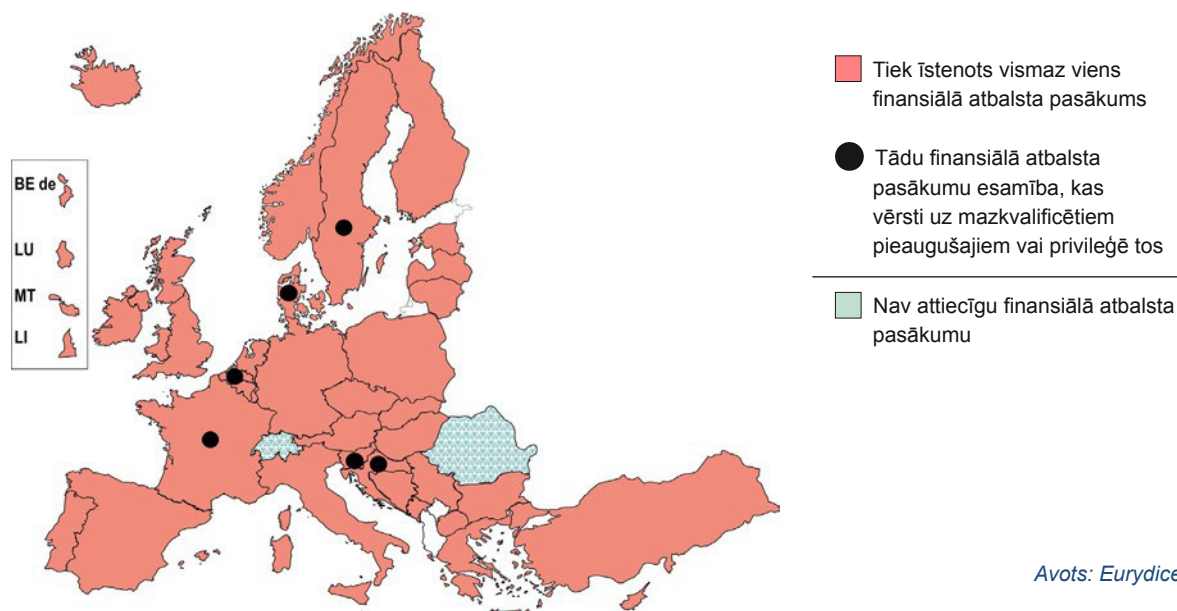
Finansiālais atbalsts indivīdiem

Atbilstoši šā ziņojuma mērķim valstīm tika uzdoti jautājumi par pieprasījuma puses finansiālā atbalsta pasākumiem, kurus varētu izmantot pieaugušie ar zemu kvalifikācijas līmeni. Attiecīgie pasākumi varētu būt vai nu pieejami plašākai mērķauditorijai, tostarp pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni, vai arī īpaši paredzēti personām ar zemu kvalifikācijas līmeni vai bez kvalifikācijas.

⁽⁸³⁾ *Cedefop* datubāzē par pieaugušo izglītības finansēšanu (skatīt: <https://www.Cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/tools/financing-adult-learning-db>) ir sniegta informācija par finansēšanas shēmām, kuru mērķis ir veicināt dalību un privātos ieguldījumus pieaugušo izglītībā un apmācībā ES dalībvalstīs. Pašlaik datubāze ietver shēmas, kurās izmaksas sedz vismaz divas puses (valdības, tostarp ES finansējums, uzņēmumi / darba devēji un indivīdi / darba ņēmēji). Atskaites gads ir 2015. Paredzams, ka 2022. gadā būs pieejams nākamais datubāzes atjauninājums. Tvērums tiks paplašināts, iekļaujot pieprasījuma puses instrumentus, kuros valsts finansējuma avoti sedz 100 % mācību izmaksu.

Kā redzams 4.3. attēlā, lielākā daļa Eiropas valstu ziņo, ka ir ieviests vismaz viens liela mēroga finansiāla atbalsta pasākums, ko var izmantot izglītībā un apmācībā iesaistītie mazkvalificētie pieaugušie. Tomēr pasākumu, kas būtu tieši vērsti uz mazkvalificētiem pieaugušajiem vai privileģētu tos, ir maz.

4.3. attēls. Tādu plaša mēroga finansiāla atbalsta pasākumu pieejamība, ko var izmantot, lai subsidētu mazkvalificētu pieaugušo izglītību un apmācību, un kuros atbalsta saņēmējs ir izglītojamais, 2019./2020.



Piezīmes

“Mazkvalificēti pieaugušie” ir personas, kuras ieguvušas izglītību vai kvalifikāciju, kas atbilst *ISCED* 0–2 līmenim. Tas nozīmē, ka viņi nav ieguvuši vidējo (vai līdzvērtīgu) izglītību (skatīt Glosāriju).

Valstīm tika lūgts norādīt, vai to sistēmā pastāv plaša mēroga finansiāla atbalsta pasākumi izglītībai un apmācībai, ko var izmantot mazkvalificēti pieaugušie. Valstis varēja norādīt ne vairāk kā trīs pasākumus izglītības/apmācības tiešo izmaksu segšanai un ne vairāk kā trīs pasākumus netiešo izmaksu segšanai (skatīt Glosārijā terminus “izglītības/apmācības tiešās izmaksas” un “izglītības/apmācības netiešās izmaksas”). Ja valsts ir ziņojusi par vismaz vienu attiecīgu pasākumu, tā tiek attēlota kā valsts, kurā “tiek īstenots vismaz viens finansiālā atbalsta pasākums”. Attēls neatspoguļo paziņoto pasākumu skaitu un/vai to, vai tie ietver atbalstu izglītības/apmācības tiešo un/vai netiešo izmaksu segšanai.

Ar finansiālā atbalsta pasākumiem, kas “vērsti” uz mazkvalificētiem pieaugušajiem, saprot stimulus, kuros mazkvalificēti pieaugušie ir vai nu vienīgie iespējamie saņēmēji, vai arī tie ir skaidri minēti kā vieni no iespējamajiem saņēmējiem. Ar finanšu pasākumiem, kas “privileģē” mazkvalificētus pieaugušos, saprot stimulus, ar kuriem mazkvalificētiem pieaugušajiem tiek nodrošināta preferenciāla attieksme (piemēram, lielāka atbalsta summa nekā citām grupām). Visi pasākumi, kas vērsti uz mazkvalificētiem pieaugušajiem vai privileģētu tos un ir parādīti attēlā, ir aprakstīti IV pielikumā.

Attiecībā uz finansiālā atbalsta pasākumiem, kas vērsti uz mazkvalificētiem pieaugušajiem vai privileģētu tos, attēlā nav ņemts vērā finansiālais atbalsts, kas pieejams tikai jauniem mazkvalificētiem pieaugušajiem (piemēram, stimuli, kas pieejami tikai tiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (*NEET*)).

Pirmajā kategorijā ietilpstošie finansiālā atbalsta pasākumi, proti, tie, kas nav īpaši vērsti uz mazkvalificētiem pieaugušajiem, ievērojami atšķiras vairākos aspektos. Lai gan 4.3. attēlā nav attēlotas atšķirības, turpmākajā pārskatā ir izklāstītas dažas galvenās atšķirīgās iezīmes.

Pirmkārt, daži finansiālā atbalsta pasākumi ir vērsti uz to, lai palīdzētu izglītojamajiem segt izglītības un apmācības tiešās izmaksas, proti, tiešos izdevumus, kas saistīti ar izglītību vai apmācību, piemēram, maksu par kursiem vai eksāmeniem. Šim nolūkam tiek izmantoti dažādi līdzfinansējuma instrumenti, tostarp dotācijas, kuponi, mācību konti vai nodokļu atvieglojumi.

Čehijā nodokļu maksātāji no saviem nodokļiem var atskaitīt 10 000 CZK (aptuveni 400 EUR) par izdevumiem, kas saistīti ar tādas profesionālās kvalifikācijas iegūšanu, kura iekļauta Valsts kvalifikāciju reģistrā. Personām ar invaliditāti šī summa ir nedaudz lielāka.

Vācija atbalsta profesionālo tālākizglītību, piešķirot izglītības piemaksu (Bildungsprämie). To galvenokārt veido kupons (*Prämiengutschein*), kas nodrošina subsīdiju 50 % apmērā no izmaksām – ne vairāk par 500 EUR.

Igaunijā Bezdarba apdrošināšanas fonds nodrošina bezdarbniekiem un/vai pieaugušajiem, kas atrodas nestabilā situācijā darba tirgū, iespēju piedalīties darba tirgus apmācībā, izmantojot apmācību kuponu, ko dēvē par “apmācību karti”. Apmācību karte var segt līdz 2500 EUR, un to var izmantot, lai finansētu vienu vai vairākus (uz darbu orientētus) apmācību kursus.

Apvienotajā Karalistē (Skotijā) Individuālie mācību konti var subsidēt līdz 200 GBP no apstiprinātā mācību kursa cenas. Shēmā var iesaistīties 16 gadus veci un vecāki izglītojamie, un tā sniedz atbalstu, lai bezdarbnieki vai personas, kas pelna 22 000 GBP vai mazāk, varētu piekļūt apmācībai vairākās jomās. Galvenais mērķis ir uzlabot izglītojamo nodarbinātības izredzes.

Tiešais finansiālais atbalsts izglītojamajiem var ietvert arī subsīdijas, lai palīdzētu viņiem segt dažādus “papildu izdevumus”, kas saistīti ar izglītību un apmācību, piemēram, ceļa (uz kursu norises vietu) vai uzturēšanās izmaksas. Šāda veida atbalstu var sniegt atsevišķi (kā īpašu shēmu) vai iekļaut pasākumos, kas palīdz segt programmas izmaksas.

Spānijā Izglītības un profesionālās apmācības ministrija piešķir mācību dotācijas, ko var izmantot, lai iestātos dažādās izglītības un apmācības programmās (piemēram, *Bachillerato*, profesionālajā apmācībā, sagatavošanas kurss profesionālajai apmācībai). Šīs dotācijas var segt šādus izdevumus: mācības centros, ko nesubsidē valsts iestādes, ceļa izdevumus, dzīvošanu, mācību materiālus un pilsētas piemaksas (t. i., kompensāciju par lielākiem izdevumiem dažās apdzīvotās vietās). 2019. gadā summa, ko students varēja saņemt, bija no 200 EUR līdz 1600 EUR atkarībā no ienākumiem. Izglītojamajiem, kuriem jāmaina dzīvesvieta, ir pieejams arī papildu atbalsts līdz 1500 EUR apmērā.

Austrijā valsts nodarbinātības dienests sedz izglītības un apmācības tiešās izmaksas pieaugušajiem, kuri apmeklē kursus, lai uzlabotu savas izredzes darba tirgū. Tas ietver dotācijas kursu izdevumiem (piemēram, programmas maksai, mācību materiālu izmaksām un eksāmenu maksai) un saistītajiem papildu izdevumiem (piemēram, ceļa izdevumiem, kas saistīti ar nokļūšanu uz kursu norises vietu, uzturēšanās izmaksām un iztikas izdevumiem). Kursu un/vai papildu izdevumi parasti tiek segti pilnā apmērā personām, kuras ir reģistrējušās kā bezdarbnieki (ar noteiktiem ierobežojumiem). Noteiktos apstākļos (daļējas) dotācijas izglītības un apmācības tiešo izmaksu segšanai var saņemt arī strādājoši pieaugušie, ja viņu mēneša bruto ienākumi nepārsniedz 2300 EUR.

Pastāv arī finansiāla atbalsta pasākumi, kas vērsti uz to, ka pieaugušajiem, jo īpaši tiem, kas apgūst formālās izglītības un apmācības programmas, var nākties samazināt algota darba apjomu vai pārtraukt to. Tādējādi dalība izglītībā un apmācībā var radīt netiešas izmaksas: ienākumu samazināšanos vai pat to zaudēšanu. Viens no instrumentiem, kas palīdz risināt šo problēmu, ir apmaksāts mācību atvaļinājums un dotācijas vai aizdevumi iztikas izmaksu segšanai.

Beļģijas Flāmu kopienā Flāmu izglītības atvaļinājumu sistēmas (*Vlaams opleidingsverlof*) mērķis ir mudināt darbiniekus iesaistīties mācībuursos, lai profesionāli pārorientētos un/vai atjauninātu prasmes. Tā ļauj darbiniekiem doties atvaļinājumā, lai apmeklētu atzītus mācību kursus, nezaudējot ienākumus (vai zaudējot tos ierobežotā apmērā). Darbinieku atvaļinājuma izmaksas darba devējiem var atmaksāt pēc tam, kad viņi ir iesnieguši pieprasījumu. Papildus šai shēmai vēl viens pasākums – “mācību kredīts / mācību konts” (*Opleidingskrediet*) – nodrošina finansiālu atbalstu darbiniekiem, kuri vēlas pārtraukt profesionālo karjeru (100 %, 50 % vai 20 %), lai piedalītos mācībās. Flandrijas valdības piešķirtais mācību kredīts papildina federālo pabalstu, kas kompensē ienākumu zudumu, kas radies īslaicīga karjeras pārtraukuma dēļ.

Īrijā “*Student Universal Support Ireland*” ir no ienākumiem atkarīga dotācija, kas sedz studentu dzīvošanas izmaksas studiju laikā. To var izmantot dažādu līmeņu studijām, tostarp profesionālās kvalifikācijas sertifikāta saņemšanai (EKI 4 un 5).

Francijā 11 prasmju operatori (*Opérateurs de compétences*), kas ir nozaru organizācijas, piedāvā darbiniekiem iespēju izmantot apmaksātu mācību atvaļinājumu (ar darba devēja piekrišanu). Tas attiecas uz apmācībām dažādos kvalifikācijas līmeņos, tostarp zemos līmeņos.

Austrijā darbinieki, kuri ar darba devēja piekrišanu izmanto mācību atvaļinājumu (*Bildungskarenz*) vai atvaļinājumu (*Freistellung gegen Entfall der Bezüge*), lai piedalītos izglītības vai apmācības programmās, var pieprasīt kvalifikācijas pabalstu (*Weiterbildungsgeld*) no valsts nodarbinātības dienesta. Tiesības saņemt pabalstu tiek noteiktas, ņemot vērā dažādus faktorus, un piešķirtā atbalsta summa parasti ir vienāda ar teorētisko bezdarbnieka pabalstu (55 % no pēdējiem neto ienākumiem). Tas ir vismaz 14,53 EUR dienā.

Luksemburgā darba ņēmēji, pašnodarbinātas personas un brīvo profesiju pārstāvji var pieprasīt individuālo mācību atvaļinājumu (*congé individuel de formation*), proti, tpašu apmaksātu atvaļinājumu, kas profesionālās karjeras laikā var ilgt līdz 80 dienām. Kopš 2008. gada darbiniekiem, kuri izmanto mācību atvaļinājumu, par katru atvaļinājuma dienu ir tiesības saņemt darba devēja izmaksātu kompensāciju, kas ir vienāda ar Darba kodeksā noteikto dienas vidējo algu.

Zviedrijā mācību dotācijas un aizdevumi ir pieejami pieaugušajiem līdz 57 gadu vecumam. Atbalsta summa pilna laika studijām (dažādos līmeņos) atbilst 823 SEK nedēļā dotācijai un 1892 SEK nedēļā aizdevumam (2020. gadā).

Kā liecina līdz šim sniegtie piemēri, ieviestie pasākumi ievērojami atšķiras atbalsta apjoma ziņā. Dažos gadījumos tiek segti tikai mazāki izdevumi (piemēram, mācību maksa un papildizmaksas), savukārt citos gadījumos atbalsts aizstāj (vismaz daļēji) izglītojamo ienākumus ilgtermiņa izglītības/apmācības aktivitātes laikā. Dažkārt šie dažāda veida pasākumi pastāv līdztekus vienā sistēmā, kā rezultātā valsts subsīdijas ir pieejamas gan tiešo, gan netiešo izglītības un apmācības izmaksu segšanai. Šādu finansiālā atbalsta pasākumu klāsts ir uzskatāmi redzams Somijā.

Somijā izglītībā un apmācībā iesaistītie pieaugušie, tostarp mazkvalificēti pieaugušie, potenciāli var izmantot šādus valsts atbalsta pasākumus:

- Somijas Sociālās apdrošināšanas iestādes (*KELA*) sniegtā finansiālā palīdzība studentiem, ko var saņemt par vismaz divus mēnešus ilgām pilna laika mācībām vidusskolā, tautas vidusskolā, arodskolā vai augstākās izglītības iestādē.
- Atbalsts bezdarbnieku patstāvīgajām mācībām (nodrošina *KELA*), ko var izmantot, piemēram, profesionālo prasmju apguvei.
- Skolas transporta subsīdija, kuras mērķis ir kompensēt ikdienas ceļa izdevumus, kas saistīti ar nokļūšanu uz izglītības iestādi un atpakaļ.
- Mācību kuponu sistēma, kas paredzēta, lai segtu izmaksas par kursiem liberālās pieaugušo izglītības sistēmā.
- Stipendija kvalificētiem darbiniekiem, kas ir atbalsta veids (400 EUR) darbiniekiem ar vismaz piecu gadu darba stāžu. To var saņemt, iegūstot profesionālo vidējo izglītību, papildu kvalifikāciju vai speciālista kvalifikāciju.

Dažādu valstu piemēri liecina arī par to, ka atbalsta pasākumi atšķiras arī pēc grupām, kas ir tiesīgas tos saņemt. Daži pasākumi ir pieejami "visiem", daži ir pieejami tikai strādājošiem pieaugušajiem, bet daži ir vērsti uz atbalstu bezdarbniekiem vai darba meklētājiem. Šis pēdējais atbalsta veids ir īpaši izteikts, apskatot visas shēmas, par kurām valstis ir ziņojušas. Tas nozīmē, ka valsts iestādes bieži koncentrējas uz to personu izglītības un apmācības līdzfinansēšanu, kuras darba tirgus kontekstā ir visneaizsargātākās. Acīmredzams, ka pieaugušie, kas saskaras ar grūtībām darba tirgū, parasti (lai gan ne tikai) ir personas ar zemu kvalifikācijas līmeni vai bez kvalifikācijas.

Kā redzams 4.3. attēlā, nelielā skaitā valstu ir ieviesti finansiāla atbalsta pasākumi, kas uzsver mazkvalificētu pieaugušo izglītību un apmācību. Tas nozīmē, ka atbalsts ir vai nu mērķtiecīgi vērsts uz šiem pieaugušajiem, vai arī salīdzinājumā ar citām grupām šiem pieaugušajiem tiek nodrošinātas priekšrocības. Ja šāds atbalsts tiek sniegts, tas izpaužas dažādos veidos, tostarp kā individuālas apmācības shēmas (piemēram, kuponi vai individuālie izglītības konti), dotācijas un mācību maksas atmaksāšana.

Beļģijas Flāmu kopienā izglītojamie, kas ieguvuši savu pirmo vidējās izglītības diplomu pieaugušo izglītības programmā, ir tiesīgi saņemt mācību maksas atmaksu. Turklāt darba ņēmēji var samaksāt maksu par noteiktiem mācību kursiem (tostarp par pamatprasmju kursiem, vidējās vispārējās vai profesionālās izglītības programmām un programmām, kurās var iegūt kvalifikāciju, pēc kuras ir pieprasījums darba tirgū, ko nosaka valsts nodarbinātības dienesti), izmantojot mācību kuponu sistēmu (*Opleidingscheques*). Šie kuponi sedz 50 % vai 100 % mācību maksas, un subsīdijas apmērs ir atkarīgs no pieaugušo izglītojamo izglītības līmeņa. Izglītojamajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni (kuri nav ieguvuši vidējo izglītību) mācību izmaksas tiek segtas 100 % apmērā.

Dānijā Valsts izglītības atbalsta shēma pieaugušajiem (*SVU*) nodrošina dotācijas vai apmaksātu mācību atvaļinājumu. Šī shēma ir paredzēta pieaugušajiem (parasti 25 gadus veciem un vecākiem), kuri ir atvaļinājumā un kuriem ir zems formālās izglītības līmenis vai nav formālās izglītības (proti, zem *ISCED* 3).

Francijā saskaņā ar personīgās apmācības kontu shēmu (*Compte personnel de formation (CPF)*) personas ar zemāko kvalifikācijas līmeni (proti, personas ar kvalifikāciju, kas zemāka par *ISCED 3*) saņem finansējumu mācību pasākumiem 800 EUR apmērā gadā, nevis 500 EUR apmērā, kas tiek piešķirti citām personām, un limits ir 8000 EUR, nevis 5000 EUR. Turklāt *CPF* ļauj finansēt atbalstu iegūtās pieredzes apstiprināšanai (*validation des acquis de l'expérience*).

Slovēnija sniedz atbalstu vidējās izglītības (*ISCED 3*) izmaksu atmaksai pieaugušajiem, kas pabeiguši šo līmeni. Prioritārās grupas ir pieaugušie, kas ieguvuši tikai pamatzglītību (*ISCED 2*) un ir vecāki par 45 gadiem.

Dažkārt atbalstam, kas īpaši paredzēts mazkvalificētiem pieaugušajiem, ir papildu atbilstības kritēriji. Piemēram, dažas shēmas ir pieejamas tikai mazkvalificētiem pieaugušajiem bezdarbniekiem. Tādējādi nodarbinātības/bezdarba statuss ir vēl viens nosacījums, kas jāizpilda, lai varētu saņemt atbalstu.

Zviedrijā 2017. gadā tika ieviesta atbalsta shēma, kas paredzēta pieaugušajiem bezdarbniekiem, kuriem nav pamatzglītības (*ISCED 2*) vai vidējās izglītības (*ISCED 3*). Mērķis ir atbalstīt cilvēkus ar zemāku izglītības līmeni, tādējādi palielinot viņu iespējas darba tirgū. Atbalstu pilna laika mācībām var piešķirt 50 nedēļu garumā (2246 SEK nedēļā).

Pastāv arī stimuli, kas attiecas uz īpašiem valsts subsidētās pieaugušo izglītības veidiem, proti, programmām, kas paredzētas mazkvalificētiem pieaugušajiem. Tas nozīmē, ka valsts iestādes subsidē attiecīgo piedāvājumu (piedāvājuma puses finansējums) un papildus sedz izglītojamo dalības izdevumus (piemēram, ceļa izdevumus). Šajā ziņā atbilstošs piemērs ir Horvātija.

Horvātijā tiek īstenots pasākums, ar ko subsidē pamatzglītības programmu pieaugušajiem (*osnovna škola za odrasle*; skatīt II pielikumu). Pasākums tiek īstenots šādi: Zinātnes un izglītības ministrija sedz attiecīgās programmas izmaksas; tā iesniedz Horvātijas Nodarbinātības dienestam (*CES*) programmā reģistrēto personu sarakstu, un *CES* sedz visu reģistrēto dalībnieku-bezdarbnieku transporta izmaksas.

Lai gan 4.3. attēlā parādīti tikai sistemātiski atbalsta pasākumi, proti, ilgtermiņa atbalsta shēmas, pastāv arī īsākas, uz projektiem balstītas iniciatīvas (bieži vien līdzfinansētas no ES līdzekļiem), kas nodrošina subsīdijas mazkvalificētu pieaugušo izglītībai un apmācībai. Piemēram, Ungārija īsteno īstermiņa (2020.–2022.) finansiālā atbalsta shēmu, kas veicina to vecāku izglītību un apmācību, kuriem ir mazi bērni. Prioritāro grupu veido mazkvalificēti un nekvalificēti vecāki (kvalifikācijas līmenis zemāks par *ISCED 3*), kuri var saņemt finansiālu stimulu (stipendiju), ja viņi piedalās vidējā līmeņa studijās vai profesionālās izglītības un apmācības programmās.

Finansiālais atbalsts darba devējiem

Līdztekus izglītojamajiem arī darba devēji, kas rada izglītības un apmācības iespējas, var būt tiesīgi saņemt valsts finansiālo atbalstu. Kā redzams 4.4. attēlā, lielākā daļa Eiropas valstu ziņo, ka darba devējiem, kas atbalsta pieaugušo izglītību un apmācību, ir pieejams vismaz viens finansiāls stimuls. Tomēr, tāpat kā finansiālais atbalsts izglītojamajiem, arī darba devējiem paredzētie pasākumi reti ir specifiski paredzēti mazkvalificētu pieaugušo izglītībai un apmācībai. Tā vietā atbalstu var izmantot, lai līdzfinansētu plašāku grupu, tostarp pieaugušo ar zemu kvalifikācijas līmeni vai bez kvalifikācijas, izglītību un apmācību.

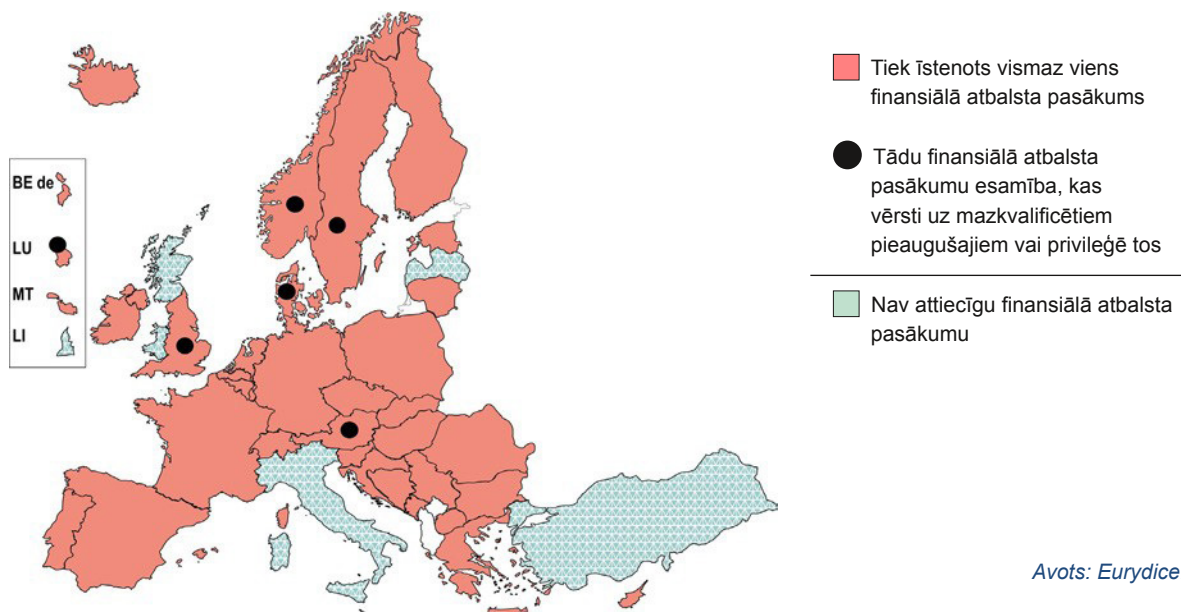
No visiem minētajiem pasākumiem daži ir vērsti uz darba devēju tiešo izglītības un apmācības izmaksu subsidēšanu, kas var ietvert programmas maksas vai pasniedzēju honorārus, mācību telpu izmaksas, mācību materiālu izmaksas, darbinieku ceļa izdevumus utt. Šim nolūkam izmanto nodokļu atvieglojumus, kā arī citus finansiālus stimulus (piemēram, dotācijas).

Beļģijas Flāmu kopienā pasākuma "Portfolio maziem un vidējiem uzņēmumiem" (*KMO portefeuille*) mērķis ir uzlabot mazo un vidējo uzņēmumu darbinieku zināšanas un prasmes. Attaisnotās izmaksas ietver apmācību un/ vai konsultācijas, kas iegādātas no atzītiem apmācību sniedzējiem. Kompensēt var ne vairāk kā 30 % no sniegtā pakalpojuma izmaksām, un subsīdijas maksimālā summa ir 7500 EUR gadā.

Austrijā izglītības un apmācības izmaksas darba devējiem ir atskaitāmas no nodokļa bāzes kā uzņēmējdarbības izdevumi. Tas attiecas uz izmaksām, kas radušās saistībā ar darbinieku izglītību un apmācību, tostarp dalības maksu programmās un mācību materiālu izmaksām, kā arī ceļa izdevumiem uz mācību iestādēm un uzturēšanās izdevumiem. Lai varētu atskaitīt izdevumus no nodokļa bāzes, darba devējam/darbiniekam ir jāpamato, ka apmeklētā izglītība vai apmācība ir bijusi svarīga viņa profesionālajai izaugsmei.

Polijā darba devēji (uzņēmēji) var iekļaut nodokļu izmaksās dažāda veida programmas, kas paaugstina darbinieku kvalifikācijas līmeni (piemēram, vakara, neklātienes vai pēcdiploma studijas, kvalifikācijas eksāmeni un svešvalodu apguve). Citi ar darbinieku apmācību saistītie izdevumi, piemēram, uzturēšanās izdevumi, ceļa izdevumi un mācību materiālu iegāde (ja nepieciešams), arī ir atskaitāmi no nodokļa bāzes. Tomēr darba devējiem ir jāpierāda saikne starp izmaksām (mācību izmaksām) un ar nodokli apliekamām darbībām, kas veiktas viņu uzņēmējdarbības ietvaros.

4.4. attēls. Tādu plaša mēroga finansiāla atbalsta pasākumu pieejamība, ko var izmantot, lai subsidētu mazkvalificētu pieaugušo izglītību un apmācību, un kuros atbalsta saņēmējs ir darba devējs, 2019./2020.



Avots: Eurydice.

Piezīmes

“Mazkvalificēti pieaugušie” ir personas, kuras ieguvušas izglītību vai kvalifikāciju, kas atbilst *ISCED* 0–2 līmenim. Tas nozīmē, ka viņi nav ieguvuši vidējo (vai līdzvērtīgu) izglītību (skatīt Glosāriju).

Valstīm tika lūgts norādīt, vai to sistēmā pastāv plaša mēroga finansiāla atbalsta pasākumi izglītībai un apmācībai, ko var izmantot darba devēji, kas nodrošina izglītību un apmācību mazkvalificētiem pieaugušajiem. Valstis kopumā varēja norādīt ne vairāk kā trīs pasākumus (lai ietvertu “izglītības/apmācības tiešās izmaksas” un/vai “izglītības/apmācības netiešās izmaksas”; skatīt Glosāriju). Ja valsts ir ziņojusi par vismaz vienu attiecīgu pasākumu, tā tiek attēlota kā valsts, kurā “tiek īstenots finansiālais atbalsts”. Attēls neatspoguļo paziņoto pasākumu skaitu un/vai to, vai tie ietver atbalstu izglītības/apmācības tiešo un/vai netiešo izmaksu segšanai.

Ar finansiālā atbalsta pasākumiem, kas “vērsti” uz mazkvalificētiem pieaugušajiem, saprot stimulus, kuros mazkvalificēti pieaugušie ir vai nu vienīgie iespējamie saņēmēji, vai arī tie ir skaidri minēti kā vieni no iespējamajiem saņēmējiem. Ar finanšu pasākumiem, kas “privileģē” mazkvalificētus pieaugušos, saprot stimulus, ar kuriem mazkvalificētiem pieaugušajiem tiek nodrošināta preferenciāla attieksme (piemēram, lielāka atbalsta summa nekā citām grupām). Visi pasākumi, kas vērsti uz mazkvalificētiem pieaugušajiem vai privileģē tos un ir parādīti attēlā, ir aprakstīti IV pielikumā.

Attiecībā uz finansiālā atbalsta pasākumiem, kas vērsti uz mazkvalificētiem pieaugušajiem vai privileģē tos, attēlā nav ņemts vērā finansiālais atbalsts, kas pieejams tikai jaunu mazkvalificētu pieaugušo apmācībai (piemēram, stimuli, kas pieejami tikai darba devējiem, kuri apmāca tos, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (*NEET*)).

Papildus izglītības un apmācības tiešo izmaksu subsidēšanai sniegtais atbalsts var ietvert arī algas aizvietošanas pabalstus, proti, algas kompensāciju darbiniekiem, kuri nestrādā, jo piedalās izglītībā vai apmācībā.

Vācijā lielākajā daļā federālo zemju tiesību akti ļauj darbiniekiem apmeklēt tālākizglītības kursus vairākas darba dienas gadā (parasti piecas dienas), nezaudējot algu (apmaksāts mācību atvaļinājums – *Bildungsurlaub*, *Bildungsfreistellung* vai *Bildungszeit*), ja ir izpildīti noteikti nosacījumi. Lai ierobežotu vai absorbētu darba devēju izmaksas, dažas federālās zemes maziem un vidējiem uzņēmumiem paredz vienreizēju algu izmaksu kompensāciju.

Igaunijā darba devēji var pieteikties uz apmācību atbalstu no Bezdarba apdrošināšanas fonda, lai apmācītu darbiniekus. Atbalsts attiecas uz dažādu kategoriju darbinieku apmācībām, tostarp darbiniekiem jomās, kurās pieaug pieprasījums pēc darbaspēka, darbiniekiem, kuri atrodas pārmaiņu situācijā, vai darbiniekiem, kuriem nepieciešams uzlabot igauņu valodas zināšanas vai IKT prasmes. Darbiniekam plānotajam apmācību kopējam apjomam jābūt vismaz 50 stundām (viena gada laikā). Mācību pabalsts atlīdzina darba devēja mācību izmaksas, ceļa izdevumus, kas saistīti ar dalību mācībās, un algas izmaksas (minimālo stundas algu) par laiku, kad darbinieki piedalās mācībās. Parasti tiek atlīdzināti līdz 80 % no kopējām izmaksām, bet ne vairāk kā 2500 EUR vienam darbiniekam.

Pastāv arī finansiāla atbalsta pasākumi darba devējiem mācekļu apmācībai. Aptuveni ceturtdaļa aptaujāto valstu (Beļģijas franču valodas kopiena, Grieķija, Francija, Lietuva, Ungārija,

Austrija, Rumānija, Somija, Zviedrija, Norvēģija un Apvienotā Karaliste) šo atbalsta veidu iekļāva finansiālā atbalsta shēmās, par kurām tās ziņoja. Dažās shēmās, par kurām ziņots, piemēram, Francijā un Austrijā, uzsvars likts uz pieaugušajiem mācekļiem.

Francijā kopš 2019. gada uzņēmumi, kuros ir mazāk nekā 250 darbinieku un kuri pieņem mācekļus, saņem valsts finansiālu atbalstu. Atbalsts ir šāds: līdz 4125 EUR pirmajā līguma darbības gadā, līdz 2000 EUR otrajā gadā un līdz 1200 EUR trešajā gadā. No 2020. gada jūlija līdz 2021. gada februārim mācekļiem vecumā līdz 18 gadiem subsīdija tika palielināta līdz 5000 EUR pirmajā līguma darbības gadā un līdz 8000 EUR mācekļiem vecumā virs 18 gadiem. Subsīdija attiecas uz visiem mācekļības līgumiem, kas noslēgti par kvalifikāciju, kuras līmenis ir no *certificat d'aptitude professionnelle* (īsās profesionālās *ISCED 3* līmeņa programmas) līdz “profesionālās licences” līmenim (*ISCED 6*).

Lietuvā darba devēji, kas nodrošina mācekļa apmācību, var saņemt subsīdiju, kas sedz 70 % no mācekļības līgumā noteiktās algas (ar dažiem ierobežojumiem, kas attiecas uz valstī noteikto minimālo algu).

Austrijā pastāv finanšu shēma, kas veicina pieaugušo duālo profesionālo izglītību un apmācību (*Lehrstellenförderung Lehre für Erwachsene*). Izmantojot šo shēmu, darba devēji saņem papildu finansiālu atbalstu, ja viņi pieņem darbā mācekļus, kuri mācību uzsākšanas brīdī ir vismaz 18 gadus veci. Atbilstīgie darba devēji saņem vienreizēju ikmēneša maksājumu līdz 900 EUR apmērā visā mācekļības programmas laikā, lai segtu izglītības, apmācības un algu izmaksas. Tad atbalsta saņēmējiem ir jāmaksā mācekļiem saskaņā ar darba koplīgumu, proti, jānodrošina ievērojami lielāka alga nekā parastā mācekļa alga.

Rumānijā darba devēji saņem subsīdijas mācekļiem sešus mēnešus, ja apmācības rezultātā tiek iegūta 1. līmeņa kvalifikācija (skatīt II pielikumu), un 12 mēnešus, ja apmācības rezultātā tiek iegūta 2. līmeņa kvalifikācija. Mācekļības līgumus finansē no bezdarbnieku apdrošināšanas budžeta un līdzfinansē no ES līdzekļiem.

Kā redzams 4.4. attēlā, tikai dažās valstīs ir ieviesti tādi finansiāli stimuli darba devējiem, kas vērsti uz mazkvalificētu pieaugušo izglītību un apmācību vai privileģē tos. Ja šāds finansiāls atbalsts tiek sniegts, tas izpaužas dažādos veidos, tostarp kā subsīdijas programmas maksai un algu izmaksām.

Dānijā SVU shēma (skatīt 4.3. attēlu un attiecīgo analīzi) atbalsta ne tikai pieaugušos ar zemu kvalifikācijas līmeni, bet arī viņu darba devējus. Konkrētāk, ja darbiniekam tiek maksāta pilna alga, viņa darba devējs var saņemt SVU atbalstu kā algas kompensāciju.

Luksemburgā privātā sektora uzņēmumi var saņemt atbalstu mācībām 15 % apmērā (apliekams ar nodokļiem) no gada ieguldījumiem mācībās. Līdzfinansējuma summa tiek palielināta par 20 % to dalībnieku algu izmaksām, kuri atbilst vienam no šādiem kritērijiem: (1) tiem nav valsts iestāžu atzītas kvalifikācijas un ir nostrādājuši mazāk nekā 10 gadus vai (2) ir vecāki par 45 gadiem.

Austrijā shēma “Kvalifikācijas atbalsts darba ņēmējiem” (*Qualifizierungsförderung für Beschäftigte*) atbalsta trīs mērķa grupu izglītību un apmācību: 1) darbinieki ar zemu kvalifikācijas līmeni, proti, personas, kuru izglītības

līmenis nav augstāks par pamatzglītības otro posmu (*ISCED 2*); 2) darbinieces, kuras ir pabeigušas mācekļību vai trīs gadu vidējās profesionālās izglītības skolu (*Berufsbildende Mittlere Schule*); un 3) darbinieki ar augstāku kvalifikācijas līmeni, ja viņi ir vismaz 45 gadus veci. Shēmas ietvaros tiek sniegts finansiāls atbalsts darba devējiem, sedzot 50 % no dalībnieku programmas maksas un 50 % no personāla prombūtnes izmaksām, nepārsniedzot 10 000 EUR uz vienu personu un pieteikumu.

Apvienotajā Karalistē (Anglijā) Pieaugušo izglītības budžetu, kas ir valdības finansēta programma, var izmantot, lai subsidētu darba devējus, kā arī citus pieaugušo izglītības un apmācības sniedzējus. Programma finansē dažādu neaizsargātu grupu, tostarp pieaugušo ar zemu kvalifikācijas līmeni, izglītību un apmācību. Galvenā uzmanība tiek pievērsta šādām grupām: pieaugušajiem vecumā no 19 līdz 23 gadiem, kuri gatavojas iegūt pirmo 2. vai 3. līmeņa kvalifikāciju; pieaugušajiem ar zemu atalgojumu vecumā virs 24 gadiem, kuri gatavojas iegūt pirmo 2. vai 3. līmeņa kvalifikāciju; pieaugušajiem bezdarbniekiem, kuri apgūst jebkuru kursu vai mācās, lai iegūtu kvalifikāciju līdz 2. līmenim; un personām ar zemu atalgojumu, kuru dzimtā valoda nav angļu (un kuri vēlas uzlabot savas valodas prasmes līdz 2. līmenim).

Lai gan 4.4. attēlā redzams, ka nav daudz atbalsta pasākumu, kas vērsti uz mazkvalificētiem pieaugušajiem, jāņem vērā vēl citi aspekti. Daži atbalsta pasākumi tieši neattiecas uz mazkvalificētiem pieaugušajiem, tomēr subsidē mācību pasākumus, kas var ietekmēt šo grupu. Piemēram, dažās valstīs ir ieviesti finansiāli stimuli darba devējiem, kas veicina savu darbinieku dalību pamatprasmju programmās. Iespējams, starp šajās programmās iesaistītajiem audzēkņiem ir pieaugušie ar zemu kvalifikācijas līmeni vai bez kvalifikācijas. Šādas atbalsta shēmas ir nodrošinātas Nīderlandē un Šveicē.

Nīderlandē ikgadējā subsīdiju programma "Paļaujieties uz prasmēm" (*Tel mee met Taal subsidieregeling*) piedāvā finansiālu atbalstu darba devējiem darbinieku apmācībai. Pasākumiem, kas tiek nodrošināti saskaņā ar šo shēmu, jāuzlabo darbinieku pamatprasmes, proti, lasītprasme, rakstītprasme, rēķinpratība vai digitālās prasmes.

Šveicē kopš 2018. gada Konfederācija ir piešķīrusi subsīdijas mācību kursiem, kuru mērķis ir apgūt ar darbu saistītas pamatprasmes (*Förderschwerpunkt Grundkompetenzen am Arbeitsplatz*). Kursiem jābūt cieši saistītiem ar ikdienas darba dzīvi un tās izaicinājumiem. Aplūkotās tēmas ir lasīšana un rakstīšana, matemātika ikdienā, digitālās prasmes un mutvārdu prasmes (izteikšanās valsts valodā).

Ņemot vērā iepriekš minēto, 4.4. attēlā (un arī 4.3. attēlā) redzamais ierobežotais mērķtiecīgais atbalsts ir jāinterpretē ar zināmu piesardzību. Proti, pastāv finansiālā atbalsta pasākumi, kas neattiecas uz kvalifikācijas līmeņa paaugstināšanu, taču tie stimulē pamatprasmju apguvi (šis otrais aspekts nav parādīts 4.3. un 4.4. attēlā). Tomēr kopumā var secināt, ka valstīs reti ir ieviesti finansiāli stimuli, kas vērsti uz mazkvalificētu pieaugušo izglītību un apmācību vai privileģē tos.

4.3. ES finansējuma nozīme

Valsts finansiālā atbalsta pasākumi, kas paredzēti iestādēm, izglītojamajiem vai darba devējiem (skatīt 4.2. sadaļu), var iegūt finansējumu no valsts budžeta, kā arī no citiem avotiem, jo īpaši no ES fondiem.

Nesen veiktajā novērtējumā par vienu no ES fondiem – Eiropas Sociālā fonda (ESF) – izmantošanu izglītībai un apmācībai (Donlevī un citi, 2020) atzīts, ka pieaugušo izglītība ir joma, kas gūst īpašu labumu no ESF ieguldījumiem. Novērtējumā norādīts, ka "daudzas dalībvalstis un reģioni ir izmantojuši ESF finansējumu, lai ieguldītu mūžizglītībā un pieaugušo izglītībā, bieži vien īpašu uzmanību pievēršot mazkvalificētiem pieaugušajiem vai pieaugušajiem ar novecojušām prasmēm. Šajās valstīs šāda apjoma ieguldījumi mūžizglītībā nebūtu bijuši iespējami, izmantojot tikai valsts līdzekļus, tāpēc ESF ieguldījumi ir devuši ievērojamu pievienoto vērtību" (turpat, 205. lpp.). Citiem vārdiem sakot, daudzās Eiropas valstīs pieaugušo izglītība un apmācība bez ESF ieguldījumiem būtu ievērojami mazāk attīstīta.

Saskaņā ar iepriekš minēto secinājumu *Eurydice* datu apkopojums, kas izmantots šā ziņojuma

sagatavošanai, liecina, ka ES finansējums tiek plaši izmantots, lai atbalstītu pieaugušo izglītību un apmācību, tostarp mācību iespējas pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju līmeni vai tiem, kam ir zems kvalifikācijas līmenis vai nav kvalifikācijas. *Eurydice* aptaujā tikai piecas ES dalībvalstis (Dānija, Vācija, Luksemburga, Nīderlande un Somija) norādīja, ka neviena vai gandrīz neviena valsts subsidētā programma, kas pieejamas pieaugušajiem un kurās var iegūt kvalifikāciju līdz *ISCED* 3 vai EKI 4 līmenim (ieskaitot), neizmanto Eiropas finansējumu. Visas pārējās ES dalībvalstis ziņoja par būtiskāku ES finansējuma ieguldījumu šāda veida izglītības iespējās (proti, “dažas attiecīgās programmas izmanto ES finansējumu” vai “visas vai gandrīz visas attiecīgās programmas izmanto ES finansējumu”). Līdzīga aina vērojama attiecībā uz pamatprasmju programmām ⁽⁸⁴⁾.

II pielikums apstiprina iepriekš minēto tendenci, sniedzot informāciju par to galveno valsts subsidēto izglītības un apmācības programmu finansējuma avotiem, no kurām var gūt labumu pieaugušie ar zemu pamatprasmju līmeni un pieaugušie ar zemu kvalifikācijas līmeni vai bez kvalifikācijas (skatīt II pielikuma sleju “Finansējuma avoti”). Lai gan šajā pielikumā aplūkoti tikai institucionalizētākie pieaugušajiem pieejamie pakalpojumu veidi (proti, nav apskatītas visas Eiropā pastāvošās valsts subsidētās programmas), tas tomēr palīdz izprast ES finansējuma nozīmi. Arī šeit dati liecina, ka ES finansējumam ir liela nozīme pieaugušo izglītības iespēju radīšanā vairākās Eiropas valstīs.

ES finansējuma nozīmi var novērtēt arī pēc tā, cik lielā mērā tas palīdz sasniegt politikas mērķus saistībā ar pieaugušo izglītību. Kā minēts 2. nodaļā, gandrīz visas Eiropas valstis laikā no 2015. līdz 2020. gadam ir izdevušas stratēģiskus politikas dokumentus, kas attiecas uz pieaugušo prasmju pilnveidi un/vai kvalifikācijas celšanu. Lielākā daļa valstu ar šādām sistēmām ziņo, ka to stratēģijās ir paredzēts īpašs finansējums. Aptuveni pusē valstu tas ietver arī Eiropas finansējumu (skatīt I pielikuma aili “Finansējuma avots”).

Kopumā *Eurydice* dati apstiprina, ka ES līdzekļi palīdz nodrošināt pieaugušo izglītības un apmācības finansējumu visā Eiropā. Rodas jautājums, vai un kā var stiprināt valstu finansējuma avotus, lai nodrošinātu to politikas virzienu un pasākumu finansiālo ilgtspēju, kas uzsākti, izmantojot ES finansējuma atbalstu.

Kopsavilkums

Šajā nodaļā ir aplūkotas valsts finansiālās intervences, lai atbalstītu izglītības un apmācības pieejamību un dalību izglītībā un apmācībā, jo īpaši pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni vai bez kvalifikācijas, vai ar nepietiekamām pamatprasmēm. Nodaļas sākumā tika analizēti 2016. gada pieaugušo izglītības apsekojuma dati, kas liecina, ka aptuveni vienai trešdaļai pieaugušo, kuri vēlētos iesaistīties (vai vairāk iesaistīties) izglītībā un apmācībā, viens no šķēršļiem, kas kavē to darīt, ir finansiālie aspekti (skatīt 4. 1. attēlu). Aptuveni vienam no pieciem pieaugušajiem finansējums ir galvenais šķērslis dalībai. Pieaugušo izglītības apsekojums arī liecina, ka pieaugušos ar zemāku kvalifikācijas līmeni mācību pasākumu izmaksas ietekmē vairāk nekā pieaugušos ar augstāku kvalifikācijas līmeni.

Pēc tam nodaļā tika aplūkotas divas pieaugušo izglītībai un apmācībai paredzēto valsts izdevumu dimensijas: piedāvājuma puses finansējums (finansējums, ar ko atbalsta izglītības un apmācības sniedzējus) un pieprasījuma puses finansējums (finansējums, ar ko tieši atbalsta personas vai darba

⁽⁸⁴⁾ No ES valstīm, kas ziņoja par valsts subsidētām pamatprasmju programmām, tikai Beļģija (Flāmu kopiena), Dānija, Luksemburga un Nīderlande norādīja, ka ES finansējuma ieguldījums šāda veida programmās ir ierobežots (“ES finansējumu neizmanto / gandrīz neizmanto”). Visas pārējās ES dalībvalstis ziņoja, ka ES finansējums sniedz nozīmīgāku ieguldījumu pamatprasmju programmu nodrošināšanā (“dažas attiecīgās programmas izmanto ES finansējumu” vai “visas vai gandrīz visas attiecīgās programmas izmanto ES finansējumu”).

devējus). Tika uzsvērts, ka, apsverot pieaugušo izglītības un apmācības finansiālo pieejamību, ir jāizvērtē gan piedāvājuma, gan pieprasījuma puses finansējums.

Attiecībā uz piedāvājuma puses finansējumu analīze atkārtoti izceļ citos ziņojuma punktos sniegtos datus, kas liecina, ka visas Eiropas valstis subsidē vismaz dažus mācību piedāvājuma veidus pieaugušajiem, kuri vēlas paaugstināt savu kvalifikāciju vai uzlabot savas (pamat)prasmes. Valsts subsidētas programmas, kas pieejamas pieaugušajiem, tiek nodrošinātas dažādos institucionālos veidos gan valsts iestādēs, gan privātās organizācijās, kas valsts subsīdijas saņem vai nu sistemātiski, vai katram projektam atsevišķi.

Attiecībā uz valsts subsidētām programmām līdz *ISCED* 3 līmenim (ieskaitot) vai EKI 4 līmenim nodaļā tika pētīts, vai pieaugušajiem, jo īpaši mazkvalificētiem, ir jāsedz mācību izmaksas. Lielākajā daļā Eiropas valstu attiecīgais noteikums parasti nav saistīts ar sistemātiskām maksām (skatīt 4.2. attēlu). Aptuveni trešdaļā valstu pieaugušajiem var būt jāmaksā / nav jāmaksā atkarībā no papildu faktoriem (piemēram, viņu nodarbinātības statusa, programmas veida vai programmas līmeņa). Tikai dažas valstis (Nīderlande, Šveice, Islande un Lihtenšteina) ziņo, ka maksa tiek iekasēta sistemātiski. Līdzīga tendence vērojama arī attiecībā uz pamatprasmju programmām, un nedaudz vairāk valstīs šāda veida programmas tiek piedāvātas bez maksas.

Ņemot vērā, ka pieaugušie var būt ieinteresēti piedalīties programmās, kas nav valsts finansētas (vai nav pilnībā valsts finansētas), šajā nodaļā tika aplūkoti finansiālie stimuli, kas var samazināt izglītojamo finansiālo slogu (pieprasījuma puses finansējums). Analīze liecina, ka lielākajā daļā Eiropas valstu ir ieviests vismaz viens finansiālā atbalsta pasākums, ko var izmantot izglītībā un apmācībā iesaistīti mazkvalificēti pieaugušie (skatīt 4.3. attēlu).

Tomēr esošie pasākumi ievērojami atšķiras vairākos aspektos. Dažu pasākumu mērķis ir subsidēt tūlītējus izdevumus, kas saistīti ar mācīšanos, piemēram, kursu vai eksāmenu maksu vai dažādus citus izdevumus (piemēram, ceļa vai uzturēšanās izdevumus), savukārt citi ļauj kompensēt zaudētos vai samazinātos ienākumus, kas radušies izglītības un apmācības laikā. Turklāt atbalsta pasākumi atšķiras pēc tā, kam ir tiesības saņemt atbalstu: daži ir pieejami visiem pieaugušajiem, daži ir īpaši paredzēti darba ņēmējiem, bet citu mērķis ir atbalstīt dažādas neaizsargātas grupas, jo īpaši pieaugušos, kas saskaras ar grūtībām darba tirgū. Pieaugušie ar zemu kvalifikācijas līmeni vai bez kvalifikācijas reti ir valsts finansiālā atbalsta pasākumu specifiska mērķauditorija. Tas nozīmē, ka mazkvalificēti pieaugušie var gūt labumu no dažādām finansiālā atbalsta shēmām, taču reti ir pasākumi, kas būtu īpaši paredzēti tieši viņiem.

Līdztekus izglītojamajiem arī darba devēji, kas nodrošina izglītības un apmācības iespējas, bieži vien var izmantot valsts finansiālā atbalsta pasākumus (skatīt 4.4. attēlu). Arī šie pasākumi ļoti atšķiras pēc attaisnotajiem izdevumiem un/vai saņēmējiem. Tāpat kā atbalsts indivīdiem, arī darba devējiem paredzētie finansiālie stimuli reti ir specifiski paredzēti mazkvalificētu pieaugušo izglītībai un apmācībai. Biežāk atbalstu piedāvā vai nu plašākām izglītojamo kategorijām (piemēram, visiem darbiniekiem), vai citām mērķgrupām (piemēram, personām, kas atrodas nestabilā darba tirgus situācijā, mazkvalificētiem darbiniekiem).

Kopsavilkumā, kas parādīts 4.5. attēlā, ņemti vērā iepriekš minētie aspekti. Tas liecina, ka vairāk nekā pusē aptaujāto valstu mazkvalificēti pieaugušie, kas piedalās valsts subsidētās programmās, kuru rezultātā iegūst atzītu kvalifikāciju, parasti nemaksā mācību maksu, un tajās pašās valstīs pastāv finansiāli stimuli – izglītojamajiem un/vai darba devējiem –, kuru mērķis ir līdzfinansēt izglītību un apmācību. Dažas no šīs grupas valstīm sniedz finansiālu atbalstu, kas vērsts uz mazkvalificētu pieaugušo izglītību un apmācību vai privilēģē tos (skatīt Luksemburgu, Austriju,

Zviedriju un Norvēģiju). Turklāt 4.5. attēlā redzams, ka visās valstīs, kurās (vismaz dažās) valsts subsidētās programmās sistemātiski tiek piemērota maksa, pastāv vismaz daži finansiāli stimuli – izglītojamajiem un/vai darba devējiem –, kas var subsidēt mazkvalificētu pieaugušo izglītību un apmācību. Dažas no šīm valstīm sniedz finansiālu atbalstu, kas vērsts uz mazkvalificētiem darba ņēmējiem vai privileģē tos (skatīt Beļģijas Flāmu kopienu, Dāniju, Franciju, Horvātiju, Slovēniju un Apvienoto Karalisti (Angliju)).

Tomēr minētais pārskats jāinterpretē piesardzīgi, ņemot vērā vēl citus aspektus. Vēl viens aspekts ir valsts subsidētās pieaugušo izglītības un apmācības nozares faktiskais “lielums”. Piemēram, ja visas valsts subsidētās programmas ir bezmaksas, bet to skaits ir neliels, izglītojamie var būt spiesti mācīties privātās izglītības un apmācības programmās par maksu. Vēl viens aspekts, kas jāņem vērā, ir pieejamā (pieprasījuma puses) finansiālā atbalsta apjoms. Kā parādīts šajā nodaļā, daži pasākumi sniedz salīdzinoši nelielu atbalstu (piemēram, nelielas iemaksas mācību maksas vai dažādu papildu izdevumu segšanai), savukārt citi pasākumi ļauj subsidēt lielākās izmaksas, tostarp uzturēšanās izdevumus ilgtermiņa izglītības vai mācību laikā. Vēl viens svarīgs aspekts, kas jāņem vērā, ir tas, cik viegli izglītojamie var piekļūt finansiālajam atbalstam. Tādējādi šis kopsavilkums sniedz tikai daļēju priekšstatu par valsts iestāžu centieniem subsidēt mācību iespējas šajā ziņojumā minētajām mērķa grupām. Būtu nepieciešama īpaša izpēte, lai ņemtu vērā visus attiecīgos aspektus.

Visbeidzot, nodaļā tika aplūkots, cik lielā mērā ES finansējums veicina izglītības un apmācības iespēju radīšanu pieaugušajiem, jo īpaši tiem, kuriem ir zems kvalifikācijas līmenis vai nav kvalifikācijas. Analīze liecina, ka lielākajā daļā ES dalībvalstu ES finansējums veicina šo mērķi, kas nozīmē, ka vismaz dažas valsts subsidētās programmas, kas var dot iespēju pieaugušajiem ar zemu kvalifikāciju paaugstināt savu kvalifikāciju, izmanto ES finansējumu. Tikai dažas ES dalībvalstis norāda, ka neviena vai gandrīz neviena programma, kas pieejama pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni, neizmanto ES finansējumu.

4.5. attēls. Kopsavilkums par valsts finansiālo atbalstu mazkvalificētu pieaugušo izglītībai un apmācībai, 2019./2020.

	Finansiāli stimuli izglītojamajiem		Finansiālie stimuli darba devējiem		
	Par valsts subsidētām programmām, kuru rezultātā iegūt kvalifikāciju līdz /SCED 3 / EKI 4 līmenim, parasti nav jāmaksā	Vismaz viens finansiāls atbalsta pasākums mazkvalificētiem pieaugušajiem	Finansiālā atbalsta pasākumi, kas paredzēti mazkvalificētiem pieaugušajiem vai privileģētos	Vismaz viens finansiāls atbalsta pasākums mazkvalificētiem pieaugušajiem	Finansiālā atbalsta pasākumi, kas paredzēti mazkvalificētiem pieaugušajiem vai privileģētos
BE fr		●		●	
BE de		●		●	
BE nl		●	●	●	
BG	●	●		●	
CZ		●		●	
DK		●	●	●	●
DE	●	●		●	
EE	●	●		●	
IE	●	●		●	
EL	●	●		●	
ES	●	●		●	
FR		●	●	●	
HR		●	●	●	
IT	●	●		●	
CY	●	●		●	
LV		●			
LT	●	●		●	
LU	●	●		●	●
HU	●	●		●	
MT		●		●	
NL		●		●	
AT	●	●		●	●
PL	●	●		●	
PT	●	●		●	
RO	●			●	
SI		●	●	●	
SK	●	●		●	
FI	●	●		●	
SE	●	●	●	●	●
BA		●		●	
CH				●	
IS		●		●	
LI		●			
ME		●		●	
MK	●	●		●	
NO	●	●		●	●
RS		●		●	
TR	●	●			
UK-ENG		●		●	●
UK-WLS		●			
UK-NIR		●		●	
UK-SCT	●	●			

Avots: Eurydice.

Piezīme

Šajā attēlā sniegts 4.2.–4.4. attēlā redzamo datu kopsavilkums. Plašāku informāciju un skaidrojumus skatīt minētajos attēlos.

5. NODAĻA. ELASTĪGA MĀCĪŠANĀS

Apspriežot pieaugušo mācību iespējas, ļoti svarīgs ir elastīguma jēdziens. Tas ir būtisks, jo pieaugušajiem bieži vien ir jāsabalansē vairākas saistības, tostarp darbs, ģimenes pienākumi un citas lietas. Līdz ar to viņiem vajag lielāku elastību attiecībā uz dalību izglītībā un apmācībā, kas nozīmē lielākas izvēles iespējas attiecībā uz mācīšanās laiku, vietu, tempu, saturu un veidu. Tādējādi elastīguma jēdziens pieaugušo izglītībā un apmācībā iet roku rokā ar mācību individualizāciju.

Padomes 2016. gada lēmumā par prasmju pilnveides ceļiem⁽⁸⁵⁾ ir uzsvērts elastīgums pieaugušo izglītībā un apmācībā, atsaucoties uz trīs posmu pieeju, kas ietver 1) prasmju novērtēšanu, 2) pielāgotu, elastīgu un kvalitatīvu mācību piedāvājumu un 3) iegūto prasmju apstiprināšanu un atzīšanu. Komisijas dienestu 2019. gada darba dokumentā, kurā apkopoti dalībvalstu īstenotie pasākumi, reaģējot uz lēmumu par prasmju pilnveides ceļiem, uzsvērts, ka “piemērotu mācību iespēju nodrošināšana pieaugušajiem ir atkarīga no sistēmas elastīguma un no tā, kā tā ļauj pieaugušajiem apvienot mācības ar darbu vai rosīgu ģimenes dzīvi” (Eiropas Komisija, 2019b, 15. lpp.).

Šajā nodaļā ietvertais iztirzājums par elastīgumu pieaugušo izglītībā un apmācībā ir sadalīts sešās sadaļās. Nodaļas sākumā ir izklāstīti daži šķēršļi, kas kavē pieaugušo dalību mācībās. Tālāk nodaļā aplūkoti dažādi īstenošanas veidi un organizatoriskie pasākumi, kas varētu mazināt šos šķēršļus. Konkrētāk, otrajā sadaļā aplūkota pieaugušo izglītības un apmācības programmu īstenošana tālmācības formā. Trešajā sadaļā aplūkots programmu modularizācijas pašreizējais stāvoklis, bet ceturtajā sadaļā uzmanība pievērsta uz kredītpunktiem balstītu programmu un kvalifikāciju attīstībai. Piektajā sadaļā tiek pētītas pieaugušo ar ierobežotu iepriekšējo formālo izglītību iespējas mācīties, aplūkojot caurlaidību starp izglītības līmeņiem. Noslēdzošajā sadaļā aplūkošanas papildu pieejas izglītības un apmācības piedāvājuma pielāgošanai pieaugušo vajadzībām. Iztirzājums turpinās 6. nodaļā, kurā aplūkota vēl viena tēma, kas saistīta ar elastīgumu pieaugušo izglītībā un apmācībā: neformālās un ikdienējās mācībās iegūto zināšanu un prasmju atzīšana un apstiprināšana.

5.1. Kāpēc elastība ir svarīga pieaugušo izglītībā

2016. gada pieaugušo izglītības apsekojumā respondentiem, kuri vēlējās iesaistīties (vai vairāk iesaistīties) izglītībā un apmācībā, bet saskārās ar grūtībām, tika lūgts norādīt šķēršļus, kas kavēja viņu dalību. Iespējamās atbildes uz šo jautājumu bija šādas: “ģimenes apstākļi”, “grafiks”, “nav piemērota izglītības vai apmācības piedāvājuma” vai “attālums”, proti, šķēršļi, kurus potenciāli varētu pārvarēt, nodrošinot elastīgu izglītību un apmācību.

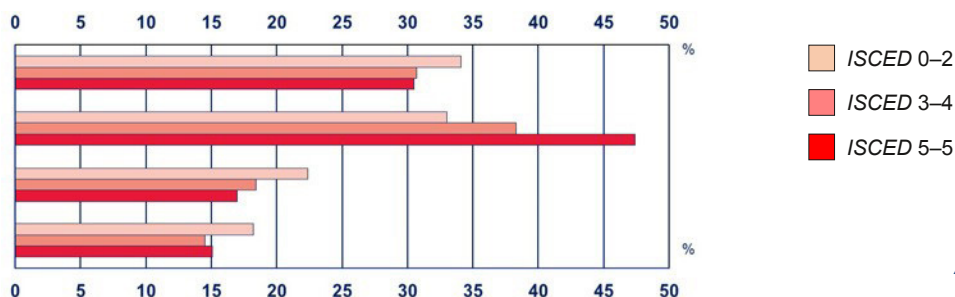
5.1. attēlā attēloti ES 27 vidējie dati par šiem šķēršļiem atkarībā no respondentu izglītības līmeņa. Kā liecina dati, neatkarīgi no izglītības līmeņa ģimenes apstākļi un aizņemtība kā šķēršļi tika minēti biežāk nekā attālums vai piemērotas izglītības vai apmācības piedāvājuma trūkums.

Konkrētāk, visu izglītības līmeņu grupās ģimenes apstākļi kā šķērslis dalībai izglītībā un apmācībā tika minēti gandrīz divreiz biežāk nekā attālums; aptuveni trešdaļa (34,4 %) pieaugušo, kuri nav ieguvuši vidējo izglītību (*ISCED* 0–2) un kuri vēlas iesaistīties (vai vairāk iesaistīties) izglītībā un apmācībā, minēja šo šķērslī. Attiecībā uz aizņemtību bija jūtamas atšķirības starp izglītības līmeņu grupām: aptuveni trešdaļa (33,0 %) pieaugušo ar zemu izglītības līmeni (*ISCED* 0–2), kuri vēlējās piedalīties izglītībā un apmācībā, minēja šo šķērslī, un to minēja gandrīz puse (47,3 %) pieaugušo ar augstāko izglītību (*ISCED* 5–8).

⁽⁸⁵⁾ Padomes lēmums (2016. gada 19. decembris) “Prasmju pilnveides ceļi – jaunas iespējas pieaugušajiem”, OV C 484/1, 24.12.2016.

Par piemērotas izglītības un apmācības piedāvājuma trūkumu kā šķērslī dalībai izglītībā un apmācībā ziņoja 22,4 % pieaugušo ar zemu izglītības līmeni (*ISCED* 0–2), kuri vēlējās iesaistīties izglītībā un apmācībā, 18,4 % pieaugušo ar vidēja līmeņa kvalifikāciju (*ISCED* 3–4) un 17,0 % pieaugušo ar augstāko izglītību (*ISCED* 5–8). Savukārt attālumu minēja attiecīgi 18,7 %, 14,7 % un 15,2 % pieaugušo trīs izglītības līmeņu grupās.

5.1. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuri 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma vēlējās iesaistīties (vai vairāk iesaistīties) izglītībā un apmācībā (%), pēc neiesaistīšanās iemesla un izglītības līmeņa (ES 27 vidējais rādītājs), 2016.



Avots: Eurydice.

Avots: Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums [trng_AES_178] (dati iegūti 2020. gada 19. aprīlī).

Piezīmes

Tiešsaistes pieaugušo izglītības apsekojuma datu kods [trng_AES_178] attiecas uz šādiem šķēršļiem: attālums, izmaksas, ģimenes apsvērumi, citi personīgi iemesli, veselības stāvoklis vai vecums, nav piemērota apmācības piedāvājuma, darba devēja vai valsts dienestu atbalsta trūkums, grafiks un citi (iemesli). 5.1. attēlā ir iekļauti tikai četri no šiem iemesliem.

Dati ir sakārtoti atbilstoši *ISCED* 0–2 līmenim.

Kopumā 5.1. attēlā redzams, ka aptuveni trešdaļai pieaugušo ar zemu izglītības līmeni (*ISCED* 0–2), kuri vēlas iesaistīties izglītībā un apmācībā, ģimenes apsvērumi un/vai aizņemtība ir vieni no šķēršļiem, kas neļauj to darīt. Aptuveni katrs piektais pieaugušais tajā pašā izglītības līmeņa kategorijā kā vienu no šķēršļiem min attālumu un/vai piemērotas izglītības vai apmācības piedāvājuma trūkumu.

Nodaļas turpinājumā ir aplūkoti pieaugušo izglītības un apmācības īstenošanas veidi un organizatoriskie pasākumi, kas potenciāli varētu novērst minētos šķēršļus.

5.2. Tālmācība

Tālmācību parasti uzskata par vienu no pieejām, kas var uzlabot izglītības un apmācības elastīgumu. Atšķirībā no tradicionālās mācīšanās, kas pieprasa, lai studējošie pakārtotu savas personīgās vai profesionālās saistības mācību procesam, tālmācība ļauj izglītojamajiem organizēt mācības atbilstoši savām saistībām.

Šajā sadaļā tālmācība ir aplūkota divās daļās. Pirmajā daļā izklāstīti galvenie tālmācības pasākumi un plaša mēroga iniciatīvas, kas īstētas visā Eiropā, savukārt otrajā daļā aplūkota Covid-19 koronavīrusa pandēmijas ietekme uz tālmācības piedāvājumu. Atbilstoši šā ziņojuma mērķim abās daļās galvenā uzmanība ir pievērsta tālmācības piedāvājumam līdz *ISCED* 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot), proti, līdz vidējās izglītības ieguvei vai līdzvērtīgam līmenim. Tālmācība, kas attiecas tikai uz augstākās izglītības nozari, netiek ņemta vērā.

Tālmācība šeit tiek saprasta kā visaptverošs termins, kas ietver izglītības pasākumus, kuri tiek īstenoti attālināti, izmantojot dažādus saziņas līdzekļus, bet ne obligāti elektroniskos; izglītības pasākumus, kas tiek īstenoti, izmantojot IKT (e-mācības); un izglītības pasākumus, kas apvieno tālmācību vai e-mācības ar klātienē mācībām izglītības un apmācības iestādēs (jaukta tipa mācīšanās).

5.2.1. Valstu tālmācības pakalpojumu sniedzēji un atbalsta pasākumi

Kā redzams 5.2. attēlā, dažās valstīs lielākie valsts vai valsts subsidētie tālmācības pakalpojumu sniedzēji piedāvā kvalifikācijas līdz vidējās izglītības līmenim (ieskaitot). Šie pakalpojumu sniedzēji parasti nekoncentrējas uz pieaugušajiem, bet gan uz visiem tiem, kuri dažādu iemeslu dēļ nevar apmeklēt programmas tradicionālajā vidē. Citiem vārdiem sakot, pieaugušie var izmantot šīs mācību iespējas tāpat kā jaunieši. Spānija, Francija un Turcija nodrošina šāda veida izglītības iespējas.

Spānijā pieaugušo tālmācību centralizēti koordinē un organizē Izglītības un profesionālās apmācības ministrija ar Inovāciju un tālmācības attīstības centra (*CIDEAD*) starpniecību⁽⁸⁶⁾, kas tika dibināts 1992. gadā. *CIDEAD* piedāvā dažādu līmeņu formālas izglītības programmas (gan vispārējās, gan profesionālās). Atkarībā no programmas tās saturs ir strukturēts vai nu zināšanu jomās, vai moduļos. Līdztekus *CIDEAD*, kas darbojas visā Spānijā, vairākās autonomajās kopienās ir iestādes, kas īpaši nodarbojas ar pieaugušo tālmācību.

Francijā Valsts Tālmācības centrs (*CNED*)⁽⁸⁷⁾, kas dibināts 1939. gadā, nodrošina izglītību un apmācību visos izglītības līmeņos (no pirmsskolas līdz augstākajai izglītībai). Līdztekus formālajām programmām iestāde piedāvā arī neformālo profesionālo apmācību vairākās jomās, kā arī kursus, kas sagatavo izglītojamajiem konkursiem uz vakancēm valsts dienestā. *CNED* ir filiāles Francijas astoņās lielākajās pilsētās. Mācību process notiek tālmācības, tiešsaistes un klātienēs veidā. 2018. gadā aptuveni 84 000 izglītojamo piedalījās *CNED* pasākumos (formālajā un neformālajā izglītībā).

Turcijā kopš 20. gs. deviņdesmitajiem gadiem Valsts izglītības ministrija ir izveidojusi atvērtās izglītības skolu tīklu⁽⁸⁸⁾. Tās piedāvā vispārējās un profesionālās pamatzglītības un vidējās izglītības programmas (*ISCED* 2 un 3) visiem, kuri dažādu iemeslu dēļ nevar turpināt tradicionālo izglītību vai kuri vēlas pabeigt nepabeigto izglītību. Tīklā ir aptuveni 770 eksaminācijas centru un 3500 kontaktbiroju (vēl aptuveni 30 eksaminācijas centru atrodas ārzemēs).

Papildus iepriekš minētajām valstīm, kurās ir viena galvenā tālmācības iestāde vai iestāžu tīkls, Norvēģijā ir vairāki valsts finansēti tālmācības pakalpojumu sniedzēji, kas darbojas Norvēģijas Augstākās izglītības un prasmju direktorāta pakļautībā. Attiecīgie pakalpojumu sniedzēji piedāvā vidējās izglītības programmas tiešsaistē.

Dažās valstīs piekļuvi formālai kvalifikācijai tālmācībā nodrošina plaša mēroga e-mācību platformas, nevis tālmācības iestādes. Tā tas ir Īrijā, kur platformas *eCollege* piedāvātās programmas ļauj iegūt atzītu tālākizglītības un tālākapmācības kvalifikāciju, un Luksemburgā, kur platforma *eCampus* ļauj izglītojamajiem iegūt vidējo izglītību.

Īrijā *eCollege*⁽⁸⁹⁾ ir vadošā valsts mācību platforma tālākizglītībai un tālākapmācībai. To finansē par tālākizglītību un tālākapmācību atbildīgā valsts aģentūra *SOLAS*. Tā piedāvā virkni tiešsaistes programmu, kas ļauj iegūt atzītu tālākizglītības kvalifikāciju vairākās jomās (uzņēmējdarbība, projektu vadība, informācijas tehnoloģijas, grafiskais dizains, tīmekļa dizains, digitālais mārketingš, programmatūras izstrāde un pamata datorprātība).

Luksemburgā kopš 2005. gada augstākā līmeņa iestādes nodrošina e-mācību platformu *eCampus*⁽⁹⁰⁾, kas ļauj izglītojamajiem iegūt vidējo izglītību tālmācības ceļā. Katru gadu šo pakalpojumu izmanto no 100 līdz 150 izglītojamajiem.

⁽⁸⁶⁾ Skatīt: <https://www.educacionyfp.gob.es/educacion/mc/cidead/portada.html>

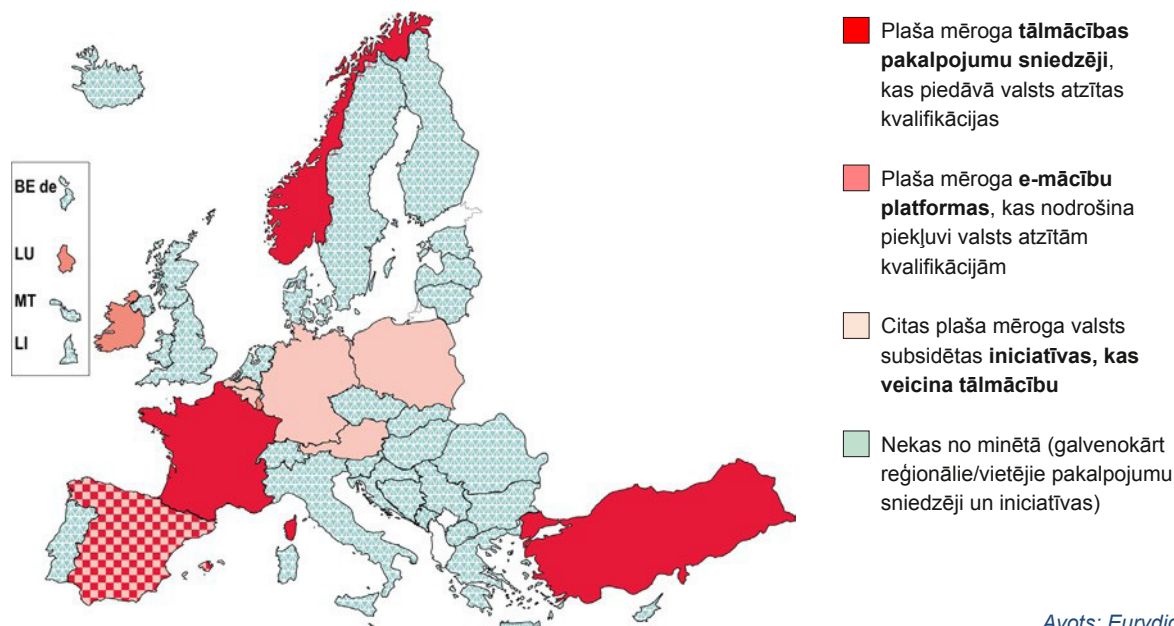
⁽⁸⁷⁾ Skatīt: <https://www.cned.fr/>

⁽⁸⁸⁾ Skatīt: <http://www.hbo.gov.tr/>

⁽⁸⁹⁾ Skatīt: <https://www.ecollege.ie>

⁽⁹⁰⁾ Skatīt: <https://sites.google.com/ebac.lu/ecampus/accueil>

5.2. attēls. Plaša mēroga valsts subsidēti tālmācības pasākumi, kas attiecas uz pieaugušo izglītību un apmācību, 2019./2020.



Avots: Eurydice.

Piezīmes

Šajā attēlā galvenā uzmanība pievērsta augstākā līmeņa iestāžu ierosinātajiem tālmācības pasākumiem. Ar tālmācību šeit saprot tādu mācīšanos, kurā vairāk nekā 50 % mācību laika tiek organizēts attālināti. Ar tālmācības pakalpojumu sniedzējiem šajā attēlā domāti pakalpojumu sniedzēji, kuru galvenais uzdevums/darbība ir tālmācība.

Attēlā nav iekļauta tālmācība augstākās izglītības nozarē. Nav iekļautas arī valsts subsidētās iniciatīvas, kas īstenošanas laikā reaģē uz Covid-19 krīzi. Tās ir aprakstītas 5.2.2. sadaļā.

Papildus tālmācības iestāžu vai platformu izveidei, kas nodrošina piekļuvi valsts atzītām kvalifikācijām, augstākā līmeņa iestādes var sniegt cita veida atbalstu tālmācības attīstībai. Viens no svarīgākajiem plaša mēroga valsts subsidētās iniciatīvas piemēriem ir programma *Aula Mentor* Spānijā, kas ietver visu infrastruktūru pieaugušo neformālās tālmācības kursu nodrošināšanai.

Spānijā *Aula Mentor* ⁽⁹¹⁾ ir internetā bāzēta atvērta izglītības un apmācības sistēma, kas piedāvā aptuveni 170 neformālās izglītības kursus. Tajā ir divas galvenās infrastruktūras: vairāk nekā 500 mācību klases ar datoraprīkojumu un interneta pieslēgumu un tiešsaistes platforma, ko izstrādājusi un izveidojusi izglītības un profesionālās apmācības ministrija. Izglītojamie var brīvi izvēlēties kursus (proti, nav nekādu iestāšanās prasību), un atbalstu sniedz pasniedzēji. Sekmīgi pabeidzot programmu, dalībnieki saņem ministrijas izsniegtu sertifikātu. No 2019. gada septembra līdz 2020. gada jūnijam sistēmā tika reģistrēti gandrīz 16 000 cilvēku.

Citi tālmācības atbalsta pasākumi ietver iniciatīvas, kas vērstas uz piedāvājuma kvalitātes uzlabošanu, tālmācības īstenošanu visā (pieaugušo) izglītības un apmācības nozarē un tālmācības personāla kompetences uzlabošanu.

Beļģijas franču valodas kopienā Izglītības resursu centrs (*Centre de Ressources Pédagogiques (CRP)*) sniedz atbalstu digitālās mācīšanās integrēšanai sociālā stāvokļa uzlabošanas izglītības nozarē (*enseignement de promotion sociale*; skatīt II pielikumu). Praksē tas nozīmē, ka iestādes, kas nodrošina sociālā stāvokļa uzlabošanas izglītību, izmantojot e-mācības, var izmantot *CRP* konsultācijas un ieteikumus.

Vācijā tālmācības kursus, uz kuriem attiecas Vācijas Tālmācības aizsardzības likums, var piedāvāt privātas organizācijas, taču tām ir nepieciešams valsts apstiprinājums. Apstiprināšanas procedūrā, ko vada Centrālais tālmācības birojs (*Staatliche Zentralstelle für Fernunterricht*), pārbauda ne tikai mācību materiālu pareizību un didaktisko kvalitāti, bet arī starp izglītojamajiem un tālmācības iestādēm noslēgto tālmācības līgumu saturu.

Austrijā pieaugušo izglītībai veltītajā valsts portālā ⁽⁹²⁾, ko pārvalda Federālā izglītības, zinātnes un pētniecības ministrija, kopš 2019. gada ir iekļauta sadaļa par pieaugušo izglītojamā digitālo profesionālo attīstību (*"DigiProf"*).

⁽⁹¹⁾ Skatīt: <http://www.aulamentor.es/>

⁽⁹²⁾ Skatīt: www.erwachsenenbildung.at

Mērķis ir piedāvāt jaunāko informāciju un pakalpojumus par digitālo mācīšanu un mācīšanos, vienlaikus sniedzot atbalstu visai pieaugušo izglītības jomai. "DigiProf" ietver informācijas moduljus par digitālajiem rīkiem, tiešsaistes kursu un tīmekļa seminārus, kā arī multivides bibliotēku, kurā pieejami resursi un pamatinformācija (visas minētās lietas paredzētas pieaugušo izglītotājiem).

Polijā Izglītības attīstības centrs (*Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE)*), kas ir valsts skolotāju mācību iestāde, atbalsta tālmācības attīstību un ieviešanu izglītības un apmācības iestādēs. ORE uztur tiešsaistes datubāzi, kurā iekļauti gandrīz 170 profesionālās izglītības un apmācības (PIA) kursi⁽⁹³⁾. Izglītības un apmācības iestādes var bez maksas lejupielādēt šos kursus un instalēt tos savās e-mācību platformās. Turklāt 2019. gadā ORE uzsāka projektu "E-resursu izveide profesionālajai izglītībai un apmācībai" (*Tworzenie e-zasobów do kształcenia zawodowego*). Tās galvenais mērķis ir veicināt IKT izmantošanu PIA.

Papildus tehniskajam un/vai metodiskajam atbalstam augstākā līmeņa iestādes var sniegt arī sistemātisku tiešu finansiālu atbalstu (tradicionālajiem) izglītības un apmācības sniedzējiem, kas īsteno tālmācību. Tā tas ir Beļģijas Flāmu kopienā, kur kopš 2009. gada pieaugušo izglītības centri (*Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO)*); skatīt III pielikumu) var pieteikties papildu finansējumam, ja tie piedāvā programmas, kurās vismaz 50 % mācību satura tiek nodrošināts tālmācībā. Pašlaik lielākā daļa no 48 CVO piedāvā dažas programmas, tostarp tālmācību.

Tas, ka valstī nav plaša mēroga valsts subsidētu tālmācības pasākumu vai iniciatīvu – šāda situācija vērojama aptuveni divās trešdaļās Eiropas valstu (5.2. attēls) – nenozīmē, ka tālmācība ir nepietiekami attīstīta vai tās nav. Tā var būt veiksmīgi nodrošināta, izmantojot citas pieejas, tostarp iniciatīvas pašvaldību un iestāžu līmenī. Piemēram, Zviedrijā tālmācība ir plaši izplatīta, bet galvenokārt to organizē pašvaldību līmenī.

Zviedrijā tālmācība pieaugušo izglītībā ir samērā izplatīta. Lēmumus par šiem jautājumiem vietējā līmenī pieņem pašvaldību pieaugušo izglītības centri vai neatkarīgie pakalpojumu sniedzēji. Zviedrijas risinājums ir bijis ļaut pašvaldībām veikt tālmācības iepirkumus un tādējādi ļaut tirgum izstrādāt dažādus risinājumus. Pēdējo 10 gadu laikā ir strauji palielinājies to studentu īpatsvars, kas studē tālmācībā – no dažiem procentiem līdz nedaudz vairāk nekā 27 % 2018. gadā.

Tāpat kā Zviedrija, arī Dānija ziņo par plaši izplatītu tālmācības izmantošanu – lielākā daļa vietējo pieaugušo izglītības centru (skatīt III pielikumu) atbalsta tālmācību.

Somijā gan vispārējās vidusskolas, gan profesionālās izglītības un apmācības iestādes piedāvā tālmācības iespējas.

Turklāt valstīs, kurās nav lielu valsts tālmācības pakalpojumu sniedzēju, var būt viena vai vairākas pašvaldību tālmācības iestādes. Piemēram, Horvātijā valsts tālmācības iestāde *Birotehnika*, ko dibinājusi pašvaldība (Zagrebas pilsēta), nodarbojas ar vidējās izglītības nodrošināšanu. Ungārijā tālmācības vidusskola (*Földes Ferenc Gimnázium Digitális Középiskola tagozat*) darbojas Miškolcas skolu rajonā (*Miskolci Tank erületi Központ*). Lietuvā pieaugušo izglītību tālmācības formā nodrošina divas pašvaldības iestādes (Viļņas Ozo ģimnāzija un Akmenes rajona pašvaldības Jauniešu un pieaugušo izglītības centrs).

Tālmācības elementus var iestrādāt arī tradicionālajās izglītības un apmācības formās. Tā tas ir Kiprā, kur kopš 2019. gada vakarskolu audzēkņiem (skatīt II un III pielikumu) četras dienas nedēļā mācības notiek klātienē un vienu dienu tiešsaistē. Itālijā līdzīga situācija pastāv attiecībā uz provinciālajiem pieaugušo izglītības centriem (centri *provinciali per l'istruzione degli adulti*; skatīt III pielikumu): noteikumi atļauj šiem centriem līdz 20 % mācību slodzes nodrošināt, izmantojot tiešsaistes mācības.

Visbeidzot, lai gan analizē nav aplūkota tālmācība augstākās izglītības sektorā, dažas iniciatīvas šajā sektorā var uzlabot mācību iespējas pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni. Piemēram,

⁽⁹³⁾ Skatīt: <https://kno.ore.edu.pl>

Francijā kopš 2013. gada Augstākās izglītības, pētniecības un inovāciju ministrija subsidē platformu *France université numérique* ⁽⁹⁴⁾, kas izplata Francijas augstākās izglītības iestāžu pasniedzēju sagatavotos kursus. Tajos nav formālu uzņemšanas prasību, tāpēc arī pieaugušie ar zemu kvalifikācijas līmeni var piedalīties bez ierobežojumiem. Francijā ministrija subsidē arī “digitālo mācību pilsētiņu” tīklu (*Campus connectés* ⁽⁹⁵⁾), kas ir mācību vietas, kurās izglītojamie var mācīties tālmācībā netālu no mājām, saņemot individuālas un kolektīvas konsultācijas. Tā var iegūt kvalifikāciju no vidējās izglītības atestāta (*baccalauréat*) līdz pat maģistra grādam. Mērķis ir līdz 2022. gadam izveidot 100 digitālās mācību pilsētiņas vidēja lieluma pilsētās (2020./2021. akadēmiskā gada sākumā darbojās 31 pilsētiņa).

5.2.2. Tālmācība un Covid-19 pandēmija

Mūsdienās nav iespējams runāt par tālmācību, nepieminot Covid-19 pandēmiju. Pandēmijas izraisītās veselības krīzes dēļ visas izglītības nozares ir bijušas pakļautas nepieredzētam spiedienam pāriet uz tālmācību. 2020. gada sākumā dažu nedēļu laikā ieinteresētajām personām visos līmeņos un visā pasaulē bija jāizstrādā un jāīsteno inovatīvi un radoši risinājumi, lai nodrošinātu, ka izglītības un apmācības sistēmas var turpināt darboties. Tāpat kā citas izglītības un apmācības nozares, arī pieaugušo izglītības nozare reaģēja ar virkni pasākumu, kas bija vērsti gan uz pakalpojumu sniedzējiem, gan izglītojamajiem. Turpmāk minētie piemēri apraksta dažas no īstenotajām atbalsta iniciatīvām ⁽⁹⁶⁾.

Kiprā, reaģējot uz Covid-19 krīzi, 2020. gada martā Cilvēkresursu attīstības iestāde (*HRDA*) nolēma veicināt e-mācību izmantošanu subsidēto mācību programmu nodrošināšanas iestādēs, proti, profesionālās izglītības centros un uzņēmumos. Šāds pavērsiens tiek uzskatīts ne tikai par reakciju uz veselības krīzi, bet arī par stimulu straujākai IKT ieviešanai profesionālajā apmācībā.

Latvijā, reaģējot uz Covid-19 pandēmiju, tika izsludināts papildu aicinājums, izmantojot Eiropas Sociālā fonda līdzekļus, un tika atlasītas aptuveni 300 programmas, lai krīzes laikā nodrošinātu tālmācības iespējas. Finansētais piedāvājums ietver tālākizglītības un profesionālās apmācības programmas, apmācības darba vietā programmas un programmas, kas aptver kvalifikāciju daļas (moduļus un moduļu grupas).

Ungārijā 2020. gada aprīlī Inovāciju un tehnoloģiju ministrija izveidoja portālu, kurā apkopots digitālais PIA saturs (*Szakképzési Tananyagtár* ⁽⁹⁷⁾). Mērķis bija, reaģējot uz Covid-19 krīzi, veicināt pāreju uz digitālo tehnoloģiju sākotnējā un tālākā profesionālajā izglītībā un apmācībā. Portāls nenodrošina izglītību vai apmācību, bet ļauj PIA skolotājiem dalīties ar digitālo saturu ar saviem kolēģiem un skolēniem.

Norvēģijā Covid-19 krīzes rezultātā un saistībā ar prasmju reformu “Mācīšanās visa mūža garumā” (*Lære hele livet*) valsts iestādes ir piešķirušas īpašu finansējumu tālākizglītības digitalizācijai visos līmeņos, jo īpaši programmām, kas saistītas ar darba dzīvi un ir paredzētas bezdarbniekiem un cilvēkiem, kuri zaudējuši darbu.

Kā norādīts ES ziņojumā, kurā atspoguļota pieaugušo izglītības nozares reakcija uz Covid-19 krīzi (Eiropas Komisija, 2020a), krīze ir traucējusi pieaugušo izglītības īstenošanai, taču viņi ir atraduši veidus, kā turpināt apkalpot izglītojamos. Daži pakalpojumu sniedzēji, jo īpaši tie, kuriem jau bija iepriekšēja pieredze tiešsaistes kursu piedāvāšanā, spēja ātrāk reaģēt un vieglāk pielāgoties nepieredzētajai situācijai. Tomēr Covid-19 krīze ir skārusi ne tikai pakalpojumu sniedzējus, bet arī pašus audzēkņus. Tas ir bijis izaicinājums izglītojamajiem gan attiecībā uz viņu IKT aprīkojumu, gan viņu spējām mācīties tiešsaistē.

⁽⁹⁴⁾ Skatīt: <https://www.fun-mooc.fr/en/>

⁽⁹⁵⁾ Skatīt: <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/pid39023/les-lieux-labellises-campus-connecte.html>

⁽⁹⁶⁾ Šis piemēru izlases pamatā ir *Eurydice* datu apkopojums. Plašāku pasākumu sarakstu saistībā ar Covid-19 krīzi skatīt šim tematam veltītajā ES ziņojumā (Eiropas Komisija, 2020a).

⁽⁹⁷⁾ Skatīt: <https://box.edu.hu/>

Šie aspekti jo īpaši attiecas uz neaizsargātām grupām, tostarp mazkvalificētiem pieaugušajiem, kuriem ir vislielākais mācību pārtraukšanas un nošķirtības risks. Tādējādi, kā norādīts iepriekš minētajā ziņojumā, vislielākā nozīme ir neaizsargāto izglītojamo grupu uzrunāšanai.

Tiek atgādināts par dažiem iespējamiem tālmācības trūkumiem, proti, par to, ka pastāv risks, ka tā var izslēgt pieaugušos iedzīvotājus ar zemu IKT prasmju līmeni vai bez tām (skatīt 1. nodaļu, 1.5. attēlu) un/vai tos, kam nav piekļuves datoram vai internetam. Citiem vārdiem sakot, lai gan tālmācība ir viena no iespējamām metodēm, ar kuras palīdzību pieaugušie izglītojamie var no jauna iesaistīties izglītībā un apmācībā, tās efektivitāte vienmēr būs atkarīga no katra izglītojamā vajadzībām un spējām.

5.3. Modulārās programmas un kvalifikācijas

Modularizācija ir process, kurā kvalifikācijas un/vai izglītības un apmācības programmas tiek sadalītas mazākās daļās vai vienībās. To plaši uzskata par veidu, kā nodrošināt izglītojamajiem lielākas iespējas iegūt izglītību un apmācību, kā arī iegūt atzītu kvalifikāciju ilgākā laika posmā⁽⁹⁸⁾. Modularizācija un dalīšana vienībās arī atvieglo kursu pielāgošanu dažādiem indivīdiem vai mācību grupām, nodrošinot tikai nepieciešamos elementus. Tas var atbalstīt un papildināt neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanas procesu.

Šajā sadaļā aplūkots, cik lielā mērā modulārā pieeja attiecas uz programmām un kvalifikācijām līdz *ISCED* 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot), kas ir pieejamas pieaugušajiem. Papildus tam, ka tiek aplūkota modularizācijas ieviešanas pakāpe, šajā sadaļā tiek analizētas arī reformas, kas šajā jomā tika veiktas laikā no 2015. līdz 2020. gadam.

Kā redzams 5.3. attēlā, aptuveni trešdaļa aptaujāto valstu ziņo, ka visām vai gandrīz visām programmām un kvalifikācijām līdz *ISCED* 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot), kas ir pieejamas pieaugušajiem, ir modulāra struktūra. Dažās valstīs tas iet roku rokā ar sistēmas vispārējo elastīgumu un mācību ceļu individualizāciju. Tas parasti nozīmē, ka mācību vienības ir sastopamas visos izglītības veidos: gan vispārējā izglītībā, gan PIA, gan sākotnējā izglītībā, gan pieaugušo izglītībā un apmācībā.

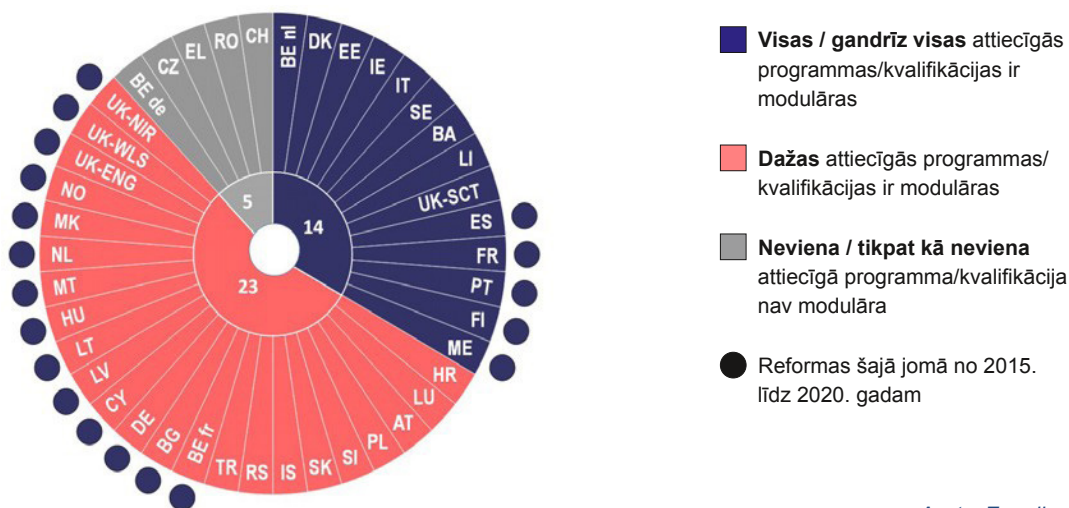
Igaunijā visām profesionālās izglītības un apmācības programmām ir modulāra struktūra, un vispārējās vidusskolās pieaugušajiem tiek izmantota kursu sistēma. Izglītojamie var izvēlēties atsevišķus kursus atkarībā no savām vajadzībām. Izglītojamo darba slodze ir noteikta viņu individuālajās mācību programmās. Lai gan kopš 2015. gada šajā jomā nav notikušas normatīva rakstura izmaiņas, modularizācija ir nostiprinājusies gan PIA, gan vispārējā pieaugušo vidējā izglītībā. Piemēram, ir panākts progress, īstenojot iepriekšējās izglītības un pieredzes atzīšanu pieaugušo vidusskolās, kas savukārt ir veicinājis moduļu pieeju mācību programmai.

Somijā gan vispārējās, gan profesionālās vidējās izglītības kvalifikācijas/programmas sastāv no moduļiem (vienībām). PIA visiem izglītojamajiem tiek izstrādāts individuāls mācību ceļš, ņemot vērā viņu iepriekšējo mācīšanos, vajadzības un mācīšanās veidus. Katram izglītojamajam tiek sastādīts personīgs kompetenču attīstības plāns, kurā detalizēti aprakstīta mācību, konsultāciju un apmācības darbavietā kombinācija. Vispārējā vidējā izglītībā pieaugušajiem mācību programma parasti ir šaurāka nekā izglītībā jauniešiem, un mācības ir elastīgākas. Modularizāciju ir ietekmējušas vairākas reformas, kas notikušas kopš 2015. gada. Piemēram, 2017. gada pieaugušo pamatizglītības reformā uzsvars tika likts uz elastīgiem un individuāliem mācīšanās ceļiem. Ar 2018. gada PIA reformu tika nostiprināta PIA sistēmas modulārā struktūra. Turklāt jaunajā vispārējās vidējās izglītības mācību programmā, kas tiks ieviesta 2021. gadā, uzsvars tiks likts uz modulāro struktūru.

⁽⁹⁸⁾ Modularizācijas temats ir cieši saistīts ar aktuālajām debatēm un politikas attīstību saistībā ar "mikroapliecinājumiem". Šis jēdziens attiecas uz mazākiem mācību rezultātiem, kas sasniegti pēc īsas mācību pieredzes (piemēram, īsa kurss). Saskaņā ar Komisijas paziņojumu par Eiropas Prasmju programmu ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai (Eiropas Komisija, 2020b) 10. pasākumu ES līmeņa mērķis ir izstrādāt kopīgus standartus, lai nodrošinātu mikroapliecinājumu kvalitāti un pārredzamību, kam galu galā vajadzētu veicināt to pārnesamību un atzīšanu visā ES. Darbā pie mikroapliecinājumiem tiek apsvērta gan to iespējamā iekļaušana valstu kvalifikāciju ietvarstruktūrās, gan iespēja tos glabāt un demonstrēt, izmantojot Europass un tā digitālos apliecinājuma dokumentus.

Zviedrijā lielākā daļa programmu ir strukturētasursos, moduļos un priekšmetos, un tās netiek uzskatītas par nedalāmām programmām, kas visiem studentiem jānokārto no A līdz Z. Elastība un individualizācija jau sen ir Zviedrijas pieaugušo izglītības pamatvērtības. Izglītība ir jāpielāgo indivīdu vajadzībām un apstākļiem, un tā var atšķirties gan pēc ilguma, gan satura.

5.3. attēls. Pieaugušajiem pieejamu modulāru programmu un kvalifikāciju līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot) esamība, 2019./2020.



Avots: Eurydice.

Dažas valstis, kas ziņo par moduļu plašu izmantošanu, to saista ar savu nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru un saistīto reģistru vai katalogu koncepciju vai saturu. Tās oficiāli atzīst mācību rezultātus, kas neveido pilnu kvalifikāciju.

Portugālē Valsts kvalifikāciju katalogs nosaka izglītības un apmācības standartus lielākajai daļai valsts atzīto kvalifikāciju. Šie standarti parasti ietver moduļus (nelielas mācību vienības). Pieaugušo profesionālās izglītības un apmācības mācību programmas ir saistītas ar šiem standartiem.

Apvienotajā Karalistē (Skotijā) nacionālajā kvalifikāciju ietvarstruktūrā ir aptuveni 11 500 kvalifikāciju, kuras visas ir balstītas uz rezultātiem un modulāras. Šo kvalifikāciju apjoms ir atšķirīgs, bet nacionālā kvalifikāciju ietvarstruktūra spēj atzīt mācības ar kredītvērtību 1 (kas atbilst 10 nosacītām mācību stundām).

Modularizācija var arī veicināt neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu, jo tā ļauj īsāku mācību pieredzi saistīt ar formāli atzītiem mācību rezultātiem. Francija, kur neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšana jau ir nostiprinājusies, nesēn ir spērusi soļus šajā virzienā.

Francijā neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšana (*validation des acquis de l'expérience (VAE)*) attiecas uz visām valsts atzītajām kvalifikācijām, tostarp līdz *ISCED 3 / EKI 4* līmenim. Jebkura persona, kas vismaz gadu ir strādājusi algotu darbu, bijusi pašnodarbināta vai veikusi brīvprātīgu darbību, kura ir tieši saistīta ar kvalifikācijas saturu, var pieteikties VAE, lai iegūtu pilnu vai daļēju kvalifikāciju. Lai gan *VAE* nav jauna (tā ir spēkā kopš 2002. gada), 2018. gadā to nostiprināja ar Likumu par brīvību izvēlēties savu profesionālo nākotni (*Loi pour la liberté de choisir son avenir professionnel*). Šis tiesiskais regulējums nosaka, ka kvalifikācijas veido viendabīgi un saskaņoti kompetenču bloki, kurus var novērtēt un apstiprināt atsevišķi. Tādējādi izglītojamie var pakāpeniski uzkrāt kompetenču (un līdz ar to arī kvalifikāciju) blokus, izmantojot dažādus līdzekļus, piemēram, *VAE*, sākotnējo izglītību un apmācību un tālākizglītību. Šī bloku pieeja tiek izmantota arī finansēšanas shēmā, kas pazīstama kā personīgās apmācības konts (*Compte personnel de formation*).

Aptuveni pusē aptaujāto valstu dažām programmām un kvalifikācijām līdz *ISCED 3 / EKI 4* līmenim (ieskaitot), kas ir pieejamas pieaugušajiem, ir modulāra struktūra. Tas parasti nozīmē, ka konkrētā izglītības un apmācības apakšnozarē tiek īstenota modulārā pieeja, savukārt citās jomās modulārā pieeja ir ierobežotāka.

Beļģijas franču valodas kopienā sociālā stāvokļa uzlabošanas izglītības sektors (*enseignement de promotion sociale*; skatīt II pielikumu) piedāvā pielāgotus moduļu kursus, kas ietver iespēju apstiprināt iepriekšējās (neformālās un ikdienējās) mācības. Divu galveno publisko pakalpojumu sniedzēju – *Le Forem* un *Bruxelles Formation* – sniegtā profesionālā apmācība zināmā mērā ir modulāra.

Austrijā programmām pieaugušajiem, kuru rezultātā iegūst pamatizglītības sertifikātu (*Erwachsenengerechter Pflichtschulabschluss*), ir modulāra struktūra (obligātie un izvēles priekšmeti dažādās kompetenču jomās). Programmas, kuru mērķis ir atvieglot pieaugušo virzību uz atzītu PIA kvalifikāciju (*Lehrabschluss*), zināmā mērā ir arī modulāras. Intensīvas mācekļībasursos (*FacharbeiterInnen-Intensivausbildung*) izglītojamie apmeklē tikai nepieciešamos modulus, jo tiek ņemta vērā iepriekšējā kvalifikācija un pieredze. Līdzīgi arī programmā "Kompetence ar sistēmu" (*Kompetenz mit System*) (skatīt II pielikumu) ir trīs dažādi pamatelementi, kas nodrošina dažādus piekļuves punktus programmai atkarībā no izglītojamo iepriekšējās kvalifikācijas un pieredzes.

Slovēnijā vidējās profesionālās un tehniskās izglītības programmās ir iekļauti pamatpriekšmeti un tehniskie vai profesionālie moduļi, kas atkarībā no programmas ir izvēles vai obligātie. Tomēr skolas pēc saviem ieskatiem un savas autonomijas robežās var izlemt, kā īstenot programmas pieaugušajiem. Tajā pašā laikā pieaugušie ar zemu kvalifikācijas līmeni var iestāties valsts apmaksātā pamatskolas programmā (*ISCED 2*), kur viņi mācās savā tempā atbilstoši savām spējām.

Tikai piecas valstis vai reģioni (Beļģijas vācu valodas kopiena, Čehija, Grieķija, Rumānija un Šveice) ziņo, ka neviena / tikpat kā neviena pieaugušajiem pieejamā programma/kvalifikācija līdz *ISCED 3 / EKI 4* līmenim nav modulāra. Parasti tas nozīmē, ka modularizācija nav ieviesta ievērojamā apjomā. Tomēr pat šīs valstis ir īstenojušas attiecīgas iniciatīvas, kas balstītas uz projektiem, un/vai nodrošina dažas iespējas izglītojamajiem apgūt modulāras programmas. Piemēram, Grieķijā dažādos projektos, ko īsteno valsts nodarbinātības dienesti un kuru mērķauditorija ir pieaugušie ar zemu kvalifikācijas līmeni, tiek izstrādāta modulāra pieeja. Šveicē dažās PIA programmās ir modulāra mācību programma, taču tās nav īpaši paredzētas pieaugušajiem. Turklāt saistībā ar iepriekšējās neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu neapgūtās kompetences var apgūt, sekmīgi pabeidzot dažādus modulus. Tomēr iepriekšējās izglītības atzīšana ir iespējama tikai dažās profesijās.

Turklāt 5.3. attēlā redzams, ka aptuveni puse aptaujāto valstu kopš 2015. gada ir īstenojušas reformas un/vai nozīmīgas valsts iniciatīvas modularizācijas jomā. Bieži vien šīs reformas un iniciatīvas neattiecas tieši uz pieaugušo izglītību un apmācību, taču ietekmē šo jomu. Ja programmām un kvalifikācijām, kas saistītas ar sākotnējās izglītības sistēmu, ir modulāra struktūra, pieaugušajiem ir vieglāk (atkārtoti) iesaistīties izglītībā un apmācībā.

Bulgārijā 2015. gadā modulāras sistēmas ieviešana bija diezgan ierobežota. 2016. gadā pieņemtais tiesiskais regulējums (Pirmsskolas un skolas izglītības likums un ar to saistītie vadības dokumenti) nodrošināja pamatu moduļu un kredītpunktu ieviešanai sākotnējās izglītības un apmācības sistēmā. Vidusskolas līmenī tagad ir obligātie un izvēles moduļi. Moduļu sistēma ir ieviesta arī PIA. Tā ļauj izglītojamajiem sasniegt mācību rezultātu vienības un iegūt pilnu vai daļēju kvalifikāciju. Šo iespēju var izmantot visi izglītojamie, tostarp pieaugušie.

Latvija ir izstrādājusi profesionālās modulārās programmas profesionālās izglītības un apmācības reformas kontekstā, kas turpinās kopš 2017. gada. Paredzamajām normatīvajām izmaiņām būtu jāļauj izmantot modulārās programmas pieaugušo prasmju novērtēšanai.

Lietuvā kopš 2018. gada visām profesionālās izglītības un apmācības programmām ir jābūt ar modulāru struktūru un kredītpunktu sistēmu. Tas nozīmē, ka augstākā līmeņa iestādes var apstiprināt tikai tās PIA programmas, kurās izmanto modulus un kredītpunktus. Tomēr vispārējā vidējā izglītībā (līdz *ISCED 3*) nav moduļu vai kredītpunktu sistēmas.

Līdztekus modularizācijas reformām, kas saistītas ar sākotnējās izglītības un apmācības sistēmu un zināmā mērā ietekmē pieaugušo izglītību un apmācību, pastāv arī iniciatīvas, kas ir īpaši vērstas uz pieaugušo izglītību. Labs piemērs ir Norvēģija.

Norvēģijā Norvēģijas Augstākās izglītības un prasmju direktorāts ir atbildīgs par trim modularizācijas izmēģinājuma iniciatīvām, kas sākas 2017. gadā un ilgs līdz 2023. gada vidum. Viena no šīm iniciatīvām attiecas uz pieaugušo sagatavošanas izglītību (*forberedende voksenopplæring*), proti, pieaugušo izglītību līmenī, kas ir zemāks par vidējo izglītību. Šajā izmēģinājuma projektā ir izstrādātas modulārās mācību programmas norvēģu valodā kā svešvalodā, sociālajās zinībās, matemātikā, dabas zinātnēs un angļu valodā. Turklāt ir izstrādāta mācību programma dalībniekiem, kuriem nepieciešama rakstpratības apmācība.

Otrā modularizācijas iniciatīva ir vēsta uz profesionālo izglītību pieaugušajiem, kas ieguvuši pamatizglītību (vai līdzīgu izglītību). Iniciatīvas mērķis ir nodrošināt elastīgus veidus, kā pieaugušajiem iegūt mācekļa sertifikātu.

Trešo izmēģinājuma programmu sauc par “kombinēto izmēģinājuma programmu” (*Kombinasjonsforsøket*). Tajā pieaugušo sagatavošanas izglītība ir apvienota vienā kopīgā sistēmā ar profesionālo izglītību. Mērķauditorija ir pieaugušie, kuri vēlas iegūt mācekļa sertifikātu, bet kuriem nepieciešama arī apmācība, kas ir zemāka par vidējo izglītību.

Kopumā modularizācija pieaugušo izglītībā un apmācībā šķiet dinamiska joma ar paplašināšanās potenciālu. Tas daļēji ir saistīts ar to, ka modularizācija ir saistīta ar dažādām citām norisēm (pieaugušo) izglītībā un apmācībā, tostarp valsts kvalifikāciju ietvarstruktūru un reģistru ieviešanu (skatīt arī 3. nodaļu), mācību rezultātu izmantošanu un neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanas iespēju paplašināšanu (skatīt arī 6. nodaļu).

5.4. Uz kredītpunktiem balstītas programmas un kvalifikācijas

Līdztekus moduļiem arī kredītpunkti ir rīks, kas var potenciāli padarīt pieaugušo izglītību elastīgāku un individualizētāku. Viens no galvenajiem uz kredītpunktiem balstītu programmu mērķiem ir atbalstīt nepārtrauktu mācību rezultātu uzkrāšanu, kas savukārt var ļaut izglītojamajiem iegūt kvalifikāciju savā tempā. Kredītpunkti var arī veicināt programmu un kvalifikāciju labāku pārredzamību un tādējādi vairo savstarpēju uzticēšanos starp izglītības sistēmām un pakalpojumu sniedzējiem. Tādējādi tās var padarīt izglītību un apmācību ne tikai pieejamāku izglītojamajiem, jo īpaši pieaugušajiem, bet arī pievilcīgāku.

Eiropas līmenī darbs pie kredītpunktu piešķiršanas izglītībā un apmācībā notiek, izmantojot Eiropas kredītpunktu pārneses un uzkrāšanas sistēmu (*ECTS*) augstākajā izglītībā⁽⁹⁹⁾, kas ir daļa no Boloņas procesa, un Eiropas kredītpunktu sistēmu profesionālās izglītības un apmācības jomā (*ECVET*)⁽¹⁰⁰⁾. Lai gan šīs divas kredītpunktu sistēmas neattiecas tieši uz pieaugušo izglītību, tās abas ir ar to saistītas. Aplūkojot valstu kvalifikāciju sistēmas mūžizglītības perspektīvā, gan *ECTS*, gan *ECVET* ir ļoti nozīmīgas pieaugušo izglītībai un apmācībai.

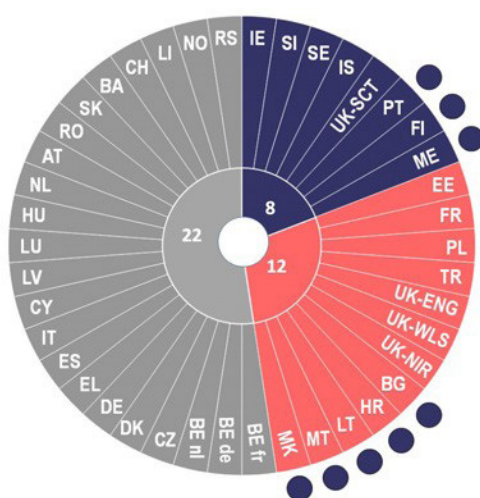
Šajā sadaļā uzmanība pievērsta kredītpunktu izmantošanai pieaugušo izglītībā un apmācībā. Atbilstoši šā ziņojuma galvenajam mērķim šajā sadaļā ir analizēts, cik lielā mērā pieaugušajiem pieejamās programmas un kvalifikācijas līdz *ISCED* 3 līmenim / *EKI* 4 līmenim (ieskaitot) ir balstītas uz kredītpunktiem.

Kā redzams 5.4. attēlā, aptuveni pusē aptaujāto valstu neviena vai tikpat kā neviena pieaugušajiem pieejamā programma un kvalifikācija līdz *ISCED* 3 līmenim / *EKI* 4 līmenim (ieskaitot) nav balstīta uz kredītpunktiem. Tādējādi uz kredītpunktiem balstītas programmas pieaugušo izglītībā un apmācībā ir ievērojami mazāk izplatītas nekā modulārās programmas (5.3. attēls).

⁽⁹⁹⁾ *ECTS* sākotnēji tika izveidota 1989. gadā kā izmēģinājuma programma Erasmus programmas ietvaros, lai veicinātu augstākās izglītības studentu ārzemēs pavadīto studiju periodu atzīšanu.

⁽¹⁰⁰⁾ Laikā no 2009. līdz 2020. gadam *ECVET* attīstību noteica Eiropas Parlamenta un Padomes lēmums (2009. gada 18. jūnijs) par Eiropas kredītpunktu sistēmas izstrādi profesionālajai izglītībai un apmācībai (*ECVET*), OV C 155, 08.07.2009. Pašlaik tā seko Padomes lēmumam (2020. gada 24. novembris) par profesionālo izglītību un apmācību (PIA) ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai, OV C 417, 02.12.2020.

5.4. attēls. Pieaugušajiem pieejamu uz kredītpunktiem balstītu programmu un kvalifikāciju līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot) esamība, 2019./2020.



- **Visas / gandrīz visas** attiecīgās programmas/kvalifikācijas ir balstītas uz kredītpunktiem
- **Dažas** attiecīgās programmas/kvalifikācijas ir balstītas uz kredītpunktiem
- **Neviens / tikpat kā neviens** attiecīgā programma/kvalifikācija nav balstīta uz kredītpunktiem
- Reformas šajā jomā no 2015. līdz 2020. gadam

Avots: Eurydice.

Mazāk nekā ceturtdaļa aptaujāto valstu ziņo, ka visas vai gandrīz visas pieaugušajiem pieejamās programmas un kvalifikācijas līdz *ISCED 3 / EKI 4* līmenim (ieskaitot) ir balstītas uz kredītpunktiem. Šajās valstīs uz kredītpunktiem balstītas programmas parasti ir saistītas ne tikai ar profesionālo izglītību un apmācību, bet arī ar vispārējo izglītību, kā redzams turpmāk sniegtajos piemēros.

Slovēnijā uz kredītpunktiem balstītas programmas ir sastopamas gan vispārējā, gan profesionālajā izglītībā. Par vispārējās vidējās izglītības programmu (*gimnazija*) tiek piešķirti 240 kredītpunkti, bet par matura kursu (kursu, kas dod tiesības iegūt vidusskolas beigšanas atestātu) tiek piešķirti 60 kredītpunkti. Profesionālajā izglītībā un apmācībā kredītpunktu skaits svārstās no 60 kredītpunktiem īsākosursos līdz 240–300 kredītpunktiem vidējās tehniskās izglītības programmās.

Somijā kopš 2015. gada visās profesionālās izglītības un apmācības kvalifikācijās tiek izmantoti kompetenču punkti, proti, kredītpunktu sistēma, kas ir līdzvērtīga *ECVET* punktiem. Turklāt tiek īstenota reforma, vispārējā vidējā izglītībā ieviešot kredītpunktus. Tā aizstās iepriekšējo uz kursiem balstīto struktūru.

Jāatzīmē, ka pat valstīs, kas ziņo par kredītpunktu plašu izmantošanu, parasti ir sastopamas programmas (pētāmajā jomā), kurās neizmanto uz kredītpunktiem balstītu pieeju. Piemēram, Slovēnijā formālajās un neformālajās pamatprasmju programmās kredītpunktus neizmanto. Tas saskan ar *Eurydice* 2015. gada ziņojumā par pieaugušo izglītību un apmācību (Eiropas Komisija/*EACEA/Eurydice*, 2015) paustajiem secinājumiem, kas liecina, ka programmas, kuru mērķis ir attīstīt pamatprasmis, reti balstās uz kredītpunktiem. Iepriekš minētajā ziņojumā norādīts, ka ir tikai neliels skaits uz kredītpunktiem balstītu pamatprasmju programmu, piemēram, dažas programmas, kas darbojas Islandē (turpat, 85. lpp.). Vēl viens piemērs ir Īrija, kur lielākā daļa tālākizglītības programmu ir balstītas uz kredītpunktiem, izņemot mācekļības programmas. Apvienotajā Karalistē (Skotijā) kredītpunktus piemēro visām 11 500 kvalifikācijām, kas iekļautas Skotijas kredītpunktu un kvalifikāciju ietvarstruktūrā (*SCQF*), bet ārpus *SCQF* daži piedāvājuma veidi nav balstīti uz kredītpunktiem (piemēram, sagatavošanas programmas, kuru mērķis ir veicināt izglītojamo iesaisti).

Ziņotā informācija arī liecina, ka ir grūti nošķirt kredītpunktu ieviešanu no norisēm, kas saistītas ar nacionālajām kvalifikāciju ietvarstruktūrām un reģistriem. Tas ir tāpēc, ka ar iepriekš minētajiem rīkiem saistītajos tiesību aktos dažkārt ir skaidri noteikta uz kredītpunktiem balstīta pieeja.

Portugālē kopš 2017. gada visi kvalifikāciju apmācību standarti Nacionālajā kvalifikāciju katalogā ir saistīti ar kredītpunktiem. Ņemot vērā, ka gandrīz visas mācību programmas ir saistītas ar šo katalogu, ko veido īstermiņa mācību vienības, var uzskatīt, ka lielākā daļa esošo programmu ir balstītas uz kredītpunktiem.

Melnkalnē, pamatojoties uz 2010. gada likumu par nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru un ar to saistītajiem vadības dokumentiem, visām nacionāli atzītajām kvalifikācijām un saistītajām programmām ir jāietver mācību rezultāti un apjoms kredītpunktos. Faktiskā programmu/kvalifikāciju pārskatīšana galvenokārt ir notikusi kopš 2016. gada.

Aptuveni ceturtdaļā Eiropas valstu dažas pieaugušajiem pieejamās programmas un kvalifikācijas līdz *ISCED 3 / EKI 4* līmenim (ieskaitot) ir balstītas uz kredītpunktiem. Šādos gadījumos kredītpunkti parasti ir saistīti tikai ar PIA programmām. Bieži vien valstis min uz kredītpunktiem balstītas shēmas, kas ir ieviestas sākotnējās PIA sistēmā. Tādējādi šīs shēmas nav īpaši paredzētas pieaugušajiem, bet attiecas uz viņiem tāpat kā uz jauniešiem sākotnējā PIA.

Bulgārijā modulārās mācības profesionālajā izglītībā un apmācībā ir balstītas uz kredītpunktu sistēmu. Kredītpunktu sistēma tika uzlabota 2016. gadā, kad Profesionālās izglītības un apmācības likumā tika iekļauts jauns pants par kredītpunktiem profesionālajā izglītībā un apmācībā. No 2017. līdz 2019. gadam tika īstenots valsts mēroga projekts, kura mērķis bija ieviest un piemērot kredītpunktus profesionālajā izglītībā un apmācībā.

Igaunijā profesionālajā izglītībā un apmācībā tiek izmantota uz kredītpunktiem balstīta pieeja, kuras pamatā ir *ECVET*. Viens kredītpunkts atbilst 26 mācību stundām.

Lietuvā kopš 2018. gada visām profesionālās izglītības un apmācības programmām ir jābūt ar modulāru struktūru un kredītpunktu sistēmu. Formālām PIA programmām jābūt 30–110 kredītpunktu apjomā. Neformālo PIA programmu apjoms nedrīkst pārsniegt 30 kredītpunktus. Vienu kredītpunktu veido 27 mācību stundas, no kurām 18 stundas ir kontaktstundas un 9 stundas tiek apgūtas pašmācības ceļā.

Kā liecina daži no iepriekš minētajiem piemēriem, kredītpunktu izmantošana programmās līdz *ISCED 3 / EKI 4* līmenim dažkārt ir saistīta ar reformām, kas notikušas nesen, proti, no 2015. līdz 2020. gadam. Tomēr, kā norāda vairākas valstis, kredītpunktu oficiāla iekļaušana vadības dokumentos ne vienmēr nozīmē kredītpunktu plašu izmantošanu un/vai lielāku elastību pieaugušo izglītības procesā. Sākotnējās izglītības un apmācības sistēmā ir uzsāktas vairākas ar kredītpunktiem saistītas izmaiņas, kurās elastīgums nav viens no galvenajiem aspektiem. Tādējādi papildus tam, vai ir ieviesti kredītpunkti, ir arī jāpārbauda, vai uz kredītpunktiem balstīta sistēma sniedz reālus ieguvumus pieaugušajiem izglītojamajiem programmu individualizācijas ziņā.

2018. gadā **Horvātijā** pieņēma atjauninātu pilno un daļējo kvalifikāciju klasifikāciju un sasaistīja tās ar nacionālās kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeņiem. Tagad valstī oficiāli ir ieviesta kredītpunktu sistēma, un visām pieaugušo izglītības programmām jābūt balstītām uz kredītpunktiem. Tomēr sistēmas īstenošana joprojām ir diezgan ierobežota, un sistēma vēl nav tādā līmenī, lai programmas varētu individualizēt un pielāgot.

Ziemeļmaķedonijā pēc 2017./2018. gada reformas kvalifikācijas trīsgadīgajā un četrgadīgajā profesionālajā izglītībā ir balstītas uz kredītpunktiem un integrētas Maķedonijas kvalifikāciju ietvarā (attiecīgi 3. un 4. līmenī). Tomēr skolēni un pieaugušie var iegūt vidējo izglītību tikai vienā un tajā pašā programmā. Tādējādi programmu un kvalifikāciju pielāgošana pieaugušo vajadzībām un interesēm vēl nav atrisināta.

Kopumā, salīdzinot ar moduļiem, kredītpunkti ir mazāk saistīti ar programmām un kvalifikācijām līdz *ISCED 3 / EKI 4* līmenim (ieskaitot). Turklāt pat tad, ja kredītpunktu sistēma ir ieviesta, tā ne vienmēr uzlabo pieaugušo programmu elastīgumu. Tomēr, nosakot programmas darba slodzes apjomu, kredītpunkti veicina labāku kvalifikāciju pārredzamību un salīdzināmību. Iespējams, laika gaitā tie sāks veicināt arī mijiedarbību starp galvenajām nacionālajām kvalifikācijām un mazākām “neformālajām” vai “daļējām” kvalifikācijām. Tas ļaus apvienot mazākus mācību rezultātus ar skaidri definētiem kredītpunktu apjomiem galvenajās kvalifikācijās. Tāds ir arī pašreiz notiekošo ES debašu un norišu mērķis saistībā ar “mikroapliecinājumiem” ⁽¹⁰¹⁾.

⁽¹⁰¹⁾ Plašāku informāciju par “mikroapliecinājumiem” skatīt saistītajā piezīmē 5.3. sadaļā.

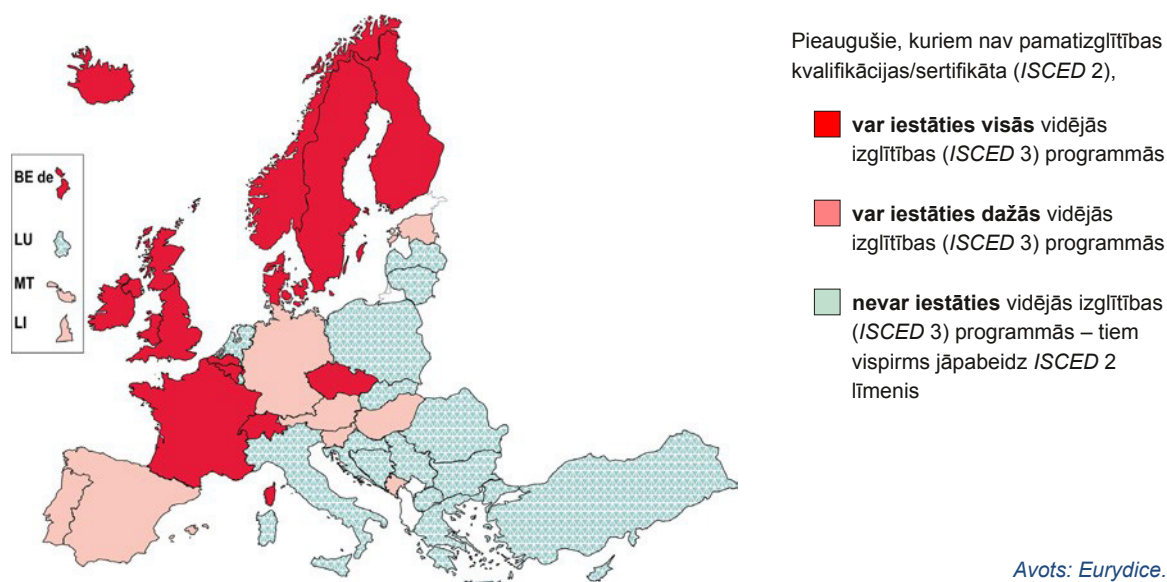
5.5. Tālākvirzība pa izglītības līmeņiem

Pieaugušo ar zemu kvalifikācijas līmeni mācību ceļš parasti nav taisns vai nepārtraukts – tam parasti ir raksturīgi pārtraukumi, pārrāvumi vai novirzes. Šajā ziņā tas, kā ir organizēta izglītības sistēma un kā tiek pārvaldīta tālākvirzība uz nākamo posmu, ietekmē pieaugušos, kuri vēlas atgriezties izglītības sistēmā vēlākā dzīves posmā. Sekas var būt lielākas pieaugušajiem, kuri ir pametuši sākotnējo izglītību ar zemu kvalifikācijas līmeni vai vispār bez kvalifikācijas.

Šajā sadaļā aplūkotas izglītības perspektīvas pieaugušajiem ar ierobežotu iepriekšējo formālo izglītību, kuri varētu vēlēties turpināt mācības vidusskolā. Kā minēts 1. nodaļā (skatīt 1.1. attēlu), 12,5 miljoni pieaugušo ES 27 (5,3 % no ES 27 pieaugušo iedzīvotāju skaita) ir pametuši izglītības sistēmu, nepabeidzot pamatizglītības otro posmu. Šajā sadaļā tiek pētīts, vai saskaņā ar normatīvo regulējumu pieaugušie šādā situācijā var turpināt mācības vidusskolā.

Kā redzams 5.5. attēlā, gandrīz pusē aptaujāto valstu, no kurām lielākā daļa atrodas Eiropas austrumu daļā, pamatizglītības otrā posma pabeigšana ir obligāts nosacījums, lai turpinātu formālās (vidējās izglītības) mācības. Tas attiecas ne tikai uz jauniešiem, bet arī uz pieaugušajiem, potenciāli liedzot turpināt mācības tiem, kas nav pabeiguši pamatizglītības otro posmu. Tomēr valstis, kas izmanto šo pieeju, parasti nodrošina strukturētas “kompensējošās” vai “korektīvās” (pamatizglītības) programmas, kas ļauj izglītojamajiem, kuri ir vecāki par tipisko pamatizglītības otrā posma apgūšanas vecumu, pabeigt šo izglītības līmeni. Šādas programmas bieži ietver profesionālās izglītības elementus (sīkāku informāciju skatīt 3. nodaļā un II pielikumā).

5.5. attēls. Pamatizglītības (ISCED 2) iegūšana pieaugušajiem kā likumisks nosacījums vidējās izglītības (ISCED 3) iegūšanai, 2019./2020.



Aptuveni ceturtdaļā aptaujāto valstu tiesiskais regulējums ļauj pieaugušajiem, kas nav pabeiguši pamatizglītības otro posmu, piekļūt dažām vidējās izglītības programmām. Ja šāds daļējs regulējuma elastīgums pastāv, tas parasti attiecas uz PIA, jo īpaši uz īsākām, uz praksi orientētām vidējās izglītības programmām (piemēram, duāļajām PIA programmām).

Vācijā, lai apmeklētu vakara nodarbības augstākās izglītības iestājesāmenu nokārtošanai (*Abendgymnasien*), pretendentiem parasti ir nepieciešama *Mittlerer Schulabschluss* (ISCED 2 kvalifikācija). Kandidātiem bez *Mittlerer Schulabschluss* vai līdzvērtīgas kvalifikācijas jāapgūst vismaz sešu mēnešu sagatavošanas kurss, kurā galvenā

uzmanība pievērsta vācu valodai, svešvalodai un matemātikai. Tomēr, lai iestātos *Berufsschule* duālajā sistēmā, nav formālu kvalifikācijas prasību.

Igaunijā, pamatojoties uz profesionālās izglītības standartu, kas stājās spēkā 2013. gadā, profesionālās vidējās izglītības programmās var iestāties pieaugušie, kas vecāki par 22 gadiem un kuriem nav pamatskolas beigšanas apliecības (*ISCED 2*). Tomēr, lai uzsāktu mācības citos vidējās izglītības veidos, piemēram, vidējās izglītības programmās pieaugušajiem, ir nepieciešama pamatskolas beigšanas apliecība.

Spānijā piekļuve vidējai profesionālajai izglītībai (*ISCED 3*) bez pamatizglītības otrā posma pabeigšanas ir iespējama ar šādiem nosacījumiem: kandidātiem jābūt vismaz 17 gadus veciem un sekmīgi apguvušiem īpašu sagatavošanas apmācību vai sekmīgi nokārtojušiem iestājpārbaudījumus. Lai iestātos vispārējās vidējās izglītības programmās, ir jābūt pabeigtai pamatizglītībai. Tomēr izglītības pārvaldes iestādes periodiski organizē eksāmenus, lai izglītojamie, kas sasnieguši vismaz 20 gadu vecumu, varētu iegūt vispārējo vidējo izglītību.

Austrijā lielākajai daļai vidējās izglītības programmu/kvalifikāciju iegūšanai nepieciešams apliecinājums par pabeigtu pamatizglītību. Tomēr, lai piedalītos duālajā PIA, šāds apliecinājums formāli nav nepieciešams. Turklāt vairākas valsts subsidētas programmas ļauj pieaugušajiem iegūt atzītu PIA sertifikātu (*Lehrabschluss*) otrās iespējas izglītības ietvaros, tostarp intensīvas mācekļībasursos (*FacharbeiterInnen-Intensivausbildung*) un programmā "Kompetence ar sistēmu" (*Kompetenz mit System*; skatīt II pielikumu).

Slovēnijā ikviens, kurš ir izpildījis pamatskolas apmeklēšanas pienākumu (proti, mācījies skolā deviņus gadus) un pabeidzis vismaz pamatskolas 7. klasi (vienotas struktūras skolā, kas ietver *ISCED 1* un *2*), kā arī tie, kuri ir ieguvuši pamatizglītību saskaņā ar zemāka izglītības standarta pielāgotu pamatskolas programmu, var iestāties īsā (divu gadu) vidējās profesionālās izglītības programmā.

Portugālē dažām vidējās izglītības programmām/kvalifikācijām, par kurām atbild Kvalifikācijas un profesionālās izglītības un apmācības valsts aģentūra (*Agência Nacional para a Qualificação e o Ensino Profissional*), var pieteikties pieaugušie, kas nav pabeiguši pamatizglītību. Vidējās izglītības programmas, ko koordinē Nodarbinātības un profesionālās izglītības institūts (*Instituto de Emprego e Formação Profissional*), proti, mācekļu kursi, ir pieejami tikai tiem, kam ir *ISCED 2* līmeņa kvalifikācija.

Melnkalnē pieaugušie, kas nav pabeiguši pamatizglītību, bet ir pabeiguši vismaz pamatskolas 7. klasi (proti, vienotas struktūras skolu, kas ietver *ISCED 1* un *2*) un regulāri apmeklējuši skolu līdz 15 gadu vecumam, var iestāties divu gadu programmā, lai iegūtu *ISCED 3* līmeņa diplomu.

16 no aptaujātajām sistēmām tiesību akti neierobežo to pieaugušo piekļuvi vidējai izglītībai, kuri nav pabeiguši pamatizglītību. Tas parasti nozīmē, ka izglītības un apmācības sniedzēju ziņā ir noteikt, vai kandidāti spēj apgūt izvēlēto programmu, proti, vai viņiem ir pietiekamas zināšanas, prasmes un kompetences.

Dānijā pieaugušos, kuri nav pabeiguši pamatizglītību, bet vēlas apgūt vidējās izglītības programmu, parasti uzaicina uz testu un/vai interviju, lai noteiktu, vai viņi atbilst prasībām.

Īrijā valsts parasti nenosaka pieaugušo izglītības un apmācības pieejamības kritērijus. Pakalpojumu sniedzēji tos nosaka konkrētām programmām.

Somijā piemēro vispārēju pieeju, saskaņā ar kuru izglītības turpināšanas "ceļš ir atvērts", pat ja iepriekš iegūtā formālā izglītība ir ierobežota. Izglītības sniedzēji katrā atsevišķā gadījumā var izvērtēt, vai kandidāti spēj uzsākt mācības, un var pieņemt viņus arī bez oficiāla sertifikāta.

Zviedrijā izglītības likumā ir noteikts, ka skolēnam ir jābūt pietiekamai kompetentam, lai gūtu labumu no izglītības. Skolu direktori izmanto dažādas metodes, lai noteiktu, vai kandidāti atbilst priekšnosacījumiem. Šī pieeja attiecas uz Zviedrijas iedzīvotājiem vecumā no 20 gadiem.

Noteikumos var paredzēt arī dažus cerētos rezultātus un papildus minēt alternatīvus izglītības uzsākšanas ceļus. Tā tas ir Norvēģijā, kur pieaugušajiem (25 gadus veciem vai vecākiem), kuri nav ieguvuši vidējo izglītību, ir likumīgas tiesības turpināt izglītību šajā līmenī. Pamatojoties uz Izglītības likumu, vidējā izglītība principā ir pieejama tikai tiem izglītojamajiem, kas ieguvuši pamatizglītību; tomēr tajā pašā likumā ir noteikts, ka pieaugušos var uzņemt vidējā izglītībā, pamatojoties uz viņu iepriekšējo mācīšanās pieredzi, proti, bez formālas iestāšanās kvalifikācijas.

Tomēr ir svarīgi piebilst, ka neierobežojoši noteikumi attiecībā uz vidējās izglītības pieejamību nenozīmē, ka praksē elastīgums ir plaši izplatīts. Izglītības un apmācības pakalpojumu sniedzēji, nevis augstākā līmeņa iestādes, var noteikt visnotaļ stingrus dalības kritērijus, kas praksē var liegt piekļuvi pieaugušajiem ar ierobežotu iepriekšēju formālo izglītību, kā redzams tālāk sniegtajā piemērā.

Islandē Likums par vidējo izglītību nosaka, ka visiem, kas pabeiguši obligāto izglītību (*ISCED 2*) vai ieguvuši līdzvērtīgu pamatzglītību, vai sasnieguši 16 gadu vecumu, ir tiesības iestāties vidusskolā. Vidusskolas izstrādā savas mācību programmas, mācību virzienus un specialitātes, ko apstiprina Izglītības, zinātnes un kultūras ministrija. Ministrija vienojas ar skolām par uzņemšanas prasībām. Dažas skolas, jo īpaši tās, kas specializējas vispārējā vidējā izglītībā, pretendentu atlasē galveno uzmanību pievērš iepriekšējai formālajai izglītībai. Kandidātiem ar neapmierinošiem rezultātiem vai sekmēm ir maz izredžu izpildīt uzņemšanas prasības. Tādējādi dažās vidusskolās nevar mācīties pieaugušie, kuri nav pabeiguši *ISCED 2* līmeņa izglītību vai kuri ir pabeiguši *ISCED 2* līmeni, bet ir ieguvuši neapmierinošas sekmes.

No iepriekš minētā izriet, ka tiesiskā regulējuma aprakstam noderētu papildu kvantitatīvie dati par pieaugušajiem, kuri ir uzsākuši mācības vidējās izglītības programmās, pirms tam nepabeidzot pamatzglītības otro posmu. Tas sniegtu līdzsvarotāku priekšstatu par to, cik elastīga ir tālākvirzība dažādās valstīs. Diemžēl šādi dati nav pieejami.

Kopumā, kā liecina šajā sadaļā sniegtā informācija un piemēri, pieaugušajiem ar ierobežotiem iepriekšējiem formālās izglītības sasniegumiem bieži vien ir ierobežotas iespējas turpināt izglītību formālās izglītības sistēmā. Formālās izglītības iespējas, kas viņiem ir pieejamas *ISCED 3* līmenī (ja tādas ir), galvenokārt ietver profesionālās izglītības programmas, jo īpaši īsas, uz praksi orientētas PIA programmas. Tomēr, kā minēts 3. nodaļā (un detalizēti izklāstīts II pielikumā), *ISCED 2* līmenī ir dažādas “kompensējošās” vai “korektīvās” programmas, kas ir īpaši paredzētas cilvēkiem ar ierobežotu iepriekšējo formālo izglītību. Turklāt, attīstoties nacionālajām kvalifikāciju ietvarstruktūrām, pieaugušajiem dažkārt ir iespējams iegūt (dažu veidu) nacionāli atzītas kvalifikācijas, tostarp EKI 3 vai 4 līmeņa kvalifikācijas ⁽¹⁰²⁾. Lai gan tās ne vienmēr nodrošina tālākvirzību vispārējās izglītības sistēmā, tās tomēr palīdz uzlabot situāciju – jo īpaši darba tirgus izredzes – personām ar zemu kvalifikāciju vai bez tās (sīkāk par to skatīt 3. nodaļā).

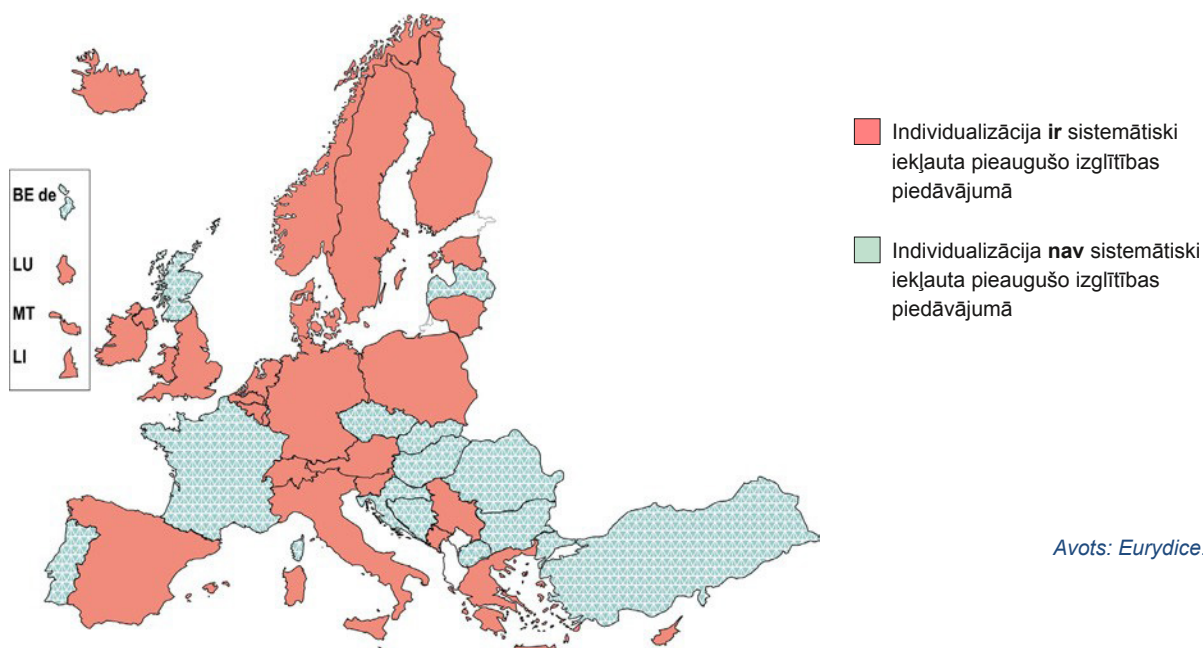
5.6. Izglītības iespēju individualizācija

Visas līdz šim šajā nodaļā aplūkotās pieejas – tālmācība, modularizācija, uz kredītpunktiem balstītas programmas un kvalifikācijas, kā arī izglītības līmeņu savstarpējā caurlaidība – veicina izglītības un apmācības elastīgumu, padarot šīs jomas piemērotākas pieaugušajiem izglītojamajiem. Šajā sadaļā tiek analizēts, vai programmu individualizācija, proti, to pielāgošana pieaugušo vajadzībām, ir sistemātiski iekļauta izglītības un apmācības piedāvājumā. Mērķis ir apzināt papildu pieejas, kas potenciāli var veicināt elastīgus un individualizētus mācību ceļus.

Kā redzams 5.6. attēlā, aptuveni divas trešdaļas aptaujāto valstu ziņo, ka izmanto sistemātisku pieeju izglītības un apmācības pakalpojumu individualizācijai. Tomēr ņemot vērā, ka šo jēdzienu var interpretēt dažādi, ir svarīgi saprast, kādus pasākumus un pieejas valstis saista ar individualizāciju. Tas ir apkopots V pielikumā.

⁽¹⁰²⁾ Šajā ziņā ir svarīgi piebilst, ka Padomes lēmumā (2016. gada 19. decembris) “Prasmju pilnveides ceļi – jaunas iespējas pieaugušajiem” (OV C 484, 24.12.2016) nav skaidri minēta vidējās izglītības iegūšana. Tajā valsts iestādes tiek aicinātas “nodrošināt pieaugušajiem ar zemu prasmju, zināšanu un kompetenču līmeni, piemēram, tiem, kuri ir pārtraukuši sākotnējo izglītību vai apmācību, nepabeidzot vidējo izglītību vai līdzvērtīgu izglītību [...], piekļuvi prasmju pilnveides ceļiem, kas sniedz viņiem iespēju atbilstoši viņu individuālajām vajadzībām: a) apgūt minimālo rakstpratības, rēķinpratības un digitālo prasmju līmeni; un/vai b) apgūt plašāku prasmju, zināšanu un kompetenču kopumu, kas nepieciešams darba tirgum un aktīvai dalībai sabiedrībā [...], virzoties uz EKI 3 vai 4 līmeņa kvalifikāciju atkarībā no valsts apstākļiem.”

5.6. attēls. Individualizācijas sistemātiska iekļaušana pieaugušo izglītības piedāvājumā, 2019./2020.



Piezīme

Valstīm tika lūgts ziņot, vai to izglītības sistēmā programmu individualizācija, proti, pielāgošana katra pieaugušā vajadzībām (piemēram, pēc prasmju novērtējuma), ir sistemātiski iekļauta izglītības un apmācības nodrošinājumā. Valstīm, kuras sniedza pozitīvu atbildi (kā parādīts 5.6. attēlā), tika lūgts izklāstīt svarīgākās individualizācijas pieejas, kas tiek izmantotas viņu izglītības sistēmā. V pielikumā sniegta sīkāka informācija par ziņotajām pieejām.

Kā redzams V pielikumā, dažas valstis piemēro pamatprincipu, saskaņā ar kuru visas izglītības un apmācības programmas, tostarp pieaugušajiem paredzētās, ir individualizētas. Šis princips dažkārt ir noteikts galvenajos juridiskajos dokumentos, un tas var ietvert izglītības un apmācības sniedzēju pienākumu izstrādāt individuālu mācību plānu katram izglītojamajam. Šādu pieeju izmanto vairākas Ziemeļvalstis (piemēram, Dānija, Somija, Zviedrija un Norvēģija).

Vairākās valstīs individualizācija iet roku rokā ar izglītojamo prasmju un kompetenču sākotnējo novērtējumu. Pamatojoties uz šo sākotnējo novērtējumu, izglītojamie tiek novirzīti uz atbilstošām programmām. Programmas var pat saīsināt, ja izglītojamajiem jau ir dažas prasmes un iemaņas, kas tiek apgūtas attiecīgajā programmā. Minētais sākotnējais novērtējums un programmas ilguma iespējamā pielāgošana ir tieši saistīta ar tematu par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu un apstiprināšanu, kas sīkāk aplūkots 6. nodaļā.

Izglītības un apmācības piedāvājumu var veidot arī īpaši atsevišķiem izglītojamajiem vai izglītojamo grupām. Piemēram, Beļģijas Flāmu kopienas pieaugušo izglītības sistēmā ir iespējams organizēt "atvērtos moduļus", kas nodrošina kompetences atbilstoši individuālajām vajadzībām. Šajā sistēmā ir iespējams nodrošināt arī "pielāgotu pamatizglītību", kas attiecas uz konkrētām mērķgrupām paredzētu izglītību. Dažas citas valstis piedāvā līdzīgas programmas (piemēram, Luksemburga un Malta).

Iesniegtā informācija liecina arī par to, ka papildus tālmācībai, modulārām programmām un uz kredītpunktiem balstītām kvalifikācijām tiek izmantotas arī dažādas citas pieejas, lai pielāgotu izglītību un apmācību ierobežojumiem, ar kuriem saskaras pieaugušie. Šādu pieeju piemēri ir nepilna laika, vakara vai nedēļas nogales kursi, viena priekšmeta kursi un programmas ar elastīgu sākuma datumu.

Turklāt izglītības un apmācības individualizācija dažkārt ir iekļauta finansēšanas instrumentos, piemēram, mācību kuponos. Piemēram, Vācijā mācību kuponu sistēma tiek izmantota pasākumos, kas vērsti uz darba meklētāju integrāciju darba tirgū. Personas var izmantot mācību kuponus, lai izvēlētos mācību programmas no tām, kas atbilst noteiktiem oficiāliem kritērijiem. Igaunija ziņo par līdzīgu “mācību karšu” sistēmu.

Visbeidzot, ir svarīgi atzīmēt, ka dažās valstīs, kuras nav ziņojušas par sistemātiskām pieejām mācību piedāvājuma individualizācijai, ir ieviesti mehānismi, kas ir cieši saistīti ar šo tēmu. Piemēram, Portugālē neviena izglītības un apmācības programma nenodrošina individualizētu apmācību, kas pielāgota katrai personai. Tomēr pieaugušie var apliecināt savas prasmes un iemaņas kvalifikācijas atzīšanas, apstiprināšanas un sertificēšanas sistēmā, ko veicina “*Qualifica centres*” (skatīt III pielikumu). Pēc prasmju apstiprināšanas, lai iegūtu atzītu kvalifikāciju, viņi var apgūt vienu no vairākām “neliela ilguma mācību vienībām”.

Kopsavilkums

Šajā nodaļā ir aplūkoti īstenošanas veidi un organizatoriskie pasākumi, kas var mazināt pastāvošos šķēršļus pieaugušo dalībai izglītībā un apmācībā. Lai noteiktu analīzes kontekstu, nodaļas sākumā apskatīti 2016. gada pieaugušo izglītības apsekojuma rezultāti, proti, šķēršļi, kas kavē pieaugušo dalību mūžizglītībā. Pieaugušo izglītības apsekojuma rezultāti liecina, ka aptuveni trešdaļai pieaugušo ar zemu izglītības līmeni (*ISCED* 0–2), kuri vēlētos iesaistīties (vai vairāk iesaistīties) izglītībā un apmācībā, ģimenes apsvērumi un/vai aizņemtība ir vieni no šķēršļiem, kas neļauj to darīt. Aptuveni piektdaļai pieaugušo tajā pašā izglītības līmeņa kategorijā šķēršļi ir attālums un/vai piemērota mācību piedāvājuma trūkums (skatīt 5.1. attēlu). Pēc tam nodaļā tika aplūkoti īstenošanas veidi un organizatoriskie pasākumi, kas potenciāli varētu novērst šos šķēršļus.

Ir apstiprinājies, ka tālmācība nodrošina lielāku elastību izglītojamajiem, jo īpaši laika ziņā. Tomēr analīzes rezultāti liecina, ka plaša mēroga valsts subsidētu tālmācības pakalpojumu vai atbalsta pasākumu, kas saistīti ar pieaugušo izglītību un apmācību, nav daudz. Tikai dažās valstīs ir lielas iestādes vai e-mācību platformas (pieejamas pieaugušajiem), kas piedāvā formālas tālmācības programmas līdz pat vidējās izglītības līmenim (ieskaitot) (skatīt 5.2. attēlu). Citi valstu ziņotie plaša mēroga pasākumi ietver nozīmīgu infrastruktūru neformālo tālmācības kursu nodrošināšanai, atbalstu tālmācības īstenošanai (tradicionālajā) izglītībā un apmācībā, tālmācības kvalitātes kontroli un tālmācības personāla kompetences pilnveidošanu.

Papildus sistēmas mēroga tālmācības pasākumiem šo izglītības īstenošanas veidu bieži veicina arī vietējie pakalpojumu sniedzēji vai iniciatīvas. Tādējādi fakts, ka valstī nav valsts mēroga tālmācības pakalpojumu sniedzēja vai plaša mēroga iniciatīvu šajā jomā, nenozīmē, ka tālmācība ir nepietiekami attīstīta vai nepastāv. Turklāt pēc Covid-19 uzliesmojuma valsts iestādes visā Eiropā ir atbalstījušas vairākas tālmācības iniciatīvas visās izglītības un apmācības nozarēs, tostarp pieaugušo izglītības un apmācības nozarē. Dažas no šīm iniciatīvām potenciāli varētu kļūt par pieaugušo izglītības sistēmu pastāvīgiem un institucionalizētiem elementiem.

Otra šajā nodaļā aplūkotā tēma – modularizācija – šķiet diezgan labi attīstīta joma. Lielākajā daļā Eiropas valstu modularizācija attiecas uz dažām vai (gandrīz) visām programmām un kvalifikācijām līdz *ISCED* 3 / *EKI* 4 līmenim (ieskaitot), kas ir pieejamas pieaugušajiem (skatīt 5.3. attēlu).

Laikā no 2015. līdz 2020. gadam ir īstenotas arī vairākas reformas modularizācijas jomā. Tas daļēji ir saistīts ar to, ka modulārā pieeja ir sasaistīta ar citām norisēm (pieaugušo) izglītībā un apmācībā, tostarp mācību rezultātu izmantošanu, valsts kvalifikāciju ietvarstruktūru īstenošanu un neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu.

Salīdzinot ar moduļiem, kredītpunktu izmantošana ir ievērojami mazāk izplatīta. Tikai aptuveni puse aptaujāto valstu ziņo, ka dažas vai (gandrīz) visas pieaugušajiem pieejamās programmas un kvalifikācijas līdz *ISCED* 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot) ir balstītas uz kredītpunktiem (skatīt 5.4. attēlu). Nav daudz valstu, kas pēdējos gados (no 2015. līdz 2020. gadam) ir veikušas reformas šajā jomā. Turklāt pat tad, ja kredītpunktu sistēma ir ieviesta, tā ne vienmēr uzlabo pieaugušo izglītības un apmācības elastīgumu.

Analīzē ir aplūkotas arī to pieaugušo mācīšanās perspektīvas, kuriem ir ierobežotas iepriekšējās formālās izglītības iespējas un kuri varētu vēlēties (atkārtoti) iesaistīties izglītībā. Uzmanība tika pievērsta juridiskajām prasībām attiecībā uz tālākvirzību no pamatzglītības otrā posma uz vidējo izglītību. Gandrīz pusē aptaujāto valstu, no kurām lielākā daļa atrodas Eiropas austrumu daļā, pamatzglītības otrā posma pabeigšana ir obligāts nosacījums, lai virzītos tālāk formālās izglītības sistēmā (skatīt 5.5. attēlu). Dažās citās valstīs vidējā izglītība ir pieejama personām ar ļoti ierobežotu iepriekšējo formālo izglītību, taču tikai īsu PIA programmu veidā. Pārējās sistēmās tiesību akti neierobežo to pieaugušo piekļuvi vidējai izglītībai, kuri nav pabeiguši pamatzglītību.

Nodaļas pēdējā sadaļā tiek pētīts, vai programmu individualizācija, proti, to pielāgošana pieaugušo vajadzībām, ir sistemātiski iekļauta izglītības un apmācības piedāvājumā. Aptuveni divas trešdaļas valstu ziņoja, ka to sistēmā tas tā ir. Tika minēti dažādi pasākumi un pieejas, tostarp individuālie mācību plāni, sākotnējie prasmju un kompetenču novērtējumi, elastīgi programmu īstenošanas veidi un pieprasījuma puses finansiālie stimuli, kas ļauj izglītojamajiem izvēlēties programmas piedāvātāju (skatīt 5.6. attēlu un V pielikumu).

Apskatot šajā nodaļā aplūkotus elementus no valstu perspektīvas (5.7. attēls), redzams, ka aptuveni pusē aptaujāto valstu ir ieviesti visi vai gandrīz visi apskatītie elementi (proti, trūkst ne vairāk kā viena elementa). Tas nozīmē, ka sistēmas līmenī ir dažādas iezīmes, kas potenciāli var veicināt pieaugušo izglītības un apmācības elastīgu piedāvājumu. Turpretī dažās valstīs (Beļģijas vācu valodas kopiena, Čehija, Grieķija, Latvija, Rumānija, Slovākija, Bosnija un Hercegovina) nav ieviests neviens vai gandrīz neviens no apskatītajiem elementiem. Šajās valstīs pieaugušajiem var būt grūtāk atrast viņu vajadzībām un ierobežojumiem atbilstošu izglītības un apmācības piedāvājumu.

5.7. attēls. Kopsavilkums par pieaugušo izglītības un apmācības īstenošanas veidiem un organizatoriskajiem pasākumiem, 2019./2020.

	Plaša mēroga valsts subsidēts tālmācības nodrošinājums vai atbalsta pasākumi	Vismaz daļēji ieviesta programmu/kvalifikāciju modularizācija	Vismaz daļēji ieviestas uz kredītpunktiem balstītas programmas/kvalifikācijas	Vismaz daļēji elastīga tālākvirzība no <i>ISCED</i> 2 uz <i>ISCED</i> 3 līmeni	Individualizācijas sistematiska iekļaušana mācību piedāvājumā
BE fr	●	●		●	●
BE de				●	
BE nl	●	●		●	●
BG		●	●		
CZ				●	
DK		●		●	●
DE	●	●		●	●
EE		●	●	●	●
IE	●	●	●	●	●
EL					●
ES	●	●		●	●
FR	●	●	●	●	
HR		●	●		
IT		●			●
CY		●			●
LV		●			
LT		●	●		●
LU	●	●			●
HU		●		●	
MT		●	●	●	●
NL		●			●
AT	●	●		●	●
PL	●	●	●		●
PT		●	●	●	
RO					
SI		●	●	●	●
SK		●			
FI		●	●	●	●
SE		●	●	●	●
BA		●			
CH				●	●
IS		●	●	●	●
LI		●		●	●
ME		●	●	●	●
MK		●	●		
NO	●	●		●	●
RS		●			●
TR	●	●	●		
UK-ENG		●	●	●	●
UK-WLS		●	●	●	●
UK-NIR		●	●	●	●
UK-SCT		●	●	●	

Avots: Eurydice.

Piezīmes

Šajā attēlā sniegts 5.2.–5.6. attēlā redzamo datu kopsavilkums. Plašāku informāciju un skaidrojumus skatīt minētajos attēlos.

Šis skaitlis attiecas uz elastīgumu pieaugušo izglītībā un apmācībā ārpus augstākās izglītības nozares. Tas nozīmē, ka nav ietvertas dažas pieejas, kas varētu būt plaši izplatītas augstākās izglītības nozarē, piemēram, kredītpunkti.

Attiecībā uz modulārām un uz kredītpunktiem balstītām programmām/kvalifikācijām, kas ir "vismaz daļēji ieviestas", tas nozīmē, ka vai nu dažas programmas/kvalifikācijas ir modulāras (vai balstītas uz kredītpunktiem), vai arī visas / gandrīz visas programmas/kvalifikācijas ir modulāras (vai balstītas uz kredītpunktiem) (skatīt 5.3. un 5.4. attēlu).

Attiecībā uz tālākvirzību no *ISCED 2* uz *ISCED 3* izglītības līmeni, kas ir "vismaz daļēji elastīga" (5.7. attēls), tas nozīmē, ka pieaugušie, kuriem nav pamatizglītības kvalifikācijas/sertifikāta (*ISCED 2*), var piekļūt vai nu visām vidējās izglītības programmām (*ISCED 3*), vai dažām vidējās izglītības programmām (*ISCED 3*).

6. NODAĻA: MĀCĪŠANĀS REZULTĀTU ATZĪŠANA UN APSTIPRINĀŠANA

Pieaugušo ikdienas aktivitātes, tostarp algots darbs, ir galvenais prasmju un iemaņu avots. Tādējādi pieaugušajiem ar nepietiekamu kvalifikāciju var piemist virkne prasmju un kompetenču, kas pārsniedz viņu faktisko formālo kvalifikācijas līmeni. To apstiprina 2014. gada Eiropas prasmju un darbavietu (*ESJ*) apsekojums, kas liecina, ka piektdaļai gadus vecāku darba ņēmēju ir nepieciešamās darba prasmes, lai gan viņi nav pietiekami kvalificēti (*Cedefop*, 2018). Mācīšanās rezultātu atzīšanas un apstiprināšanas mērķis ir palīdzēt indivīdiem identificēt savus mācību sasniegumus, kas gūti neformālā un ikdienējā vidē (piemēram, darbā), padarīt tos redzamākus un, iespējams, arī panākt, ka tie tiek vairāk novērtēti.

Šī nodaļa ir sadalīta trīs daļās. Pirmajā daļā ir sniegta informācija par Eiropas sadarbību mācīšanās rezultātu atzīšanas un apstiprināšanas jomā. Otrajā daļā aplūkoti prasmju auditi, proti, joma, kas ir cieši saistīta ar mācīšanās atzīšanu. Trešajā daļā aplūkota neformālās un ikdienējās mācīšanās faktiskā atzīšana, galveno uzmanību pievēršot pasākumiem izglītības un apmācības nozarē.

Analīze galvenokārt balstās uz datiem, kas savākti 2018. gada atjauninātajam Eiropas pārskatam par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu ⁽¹⁰³⁾. 2016. gada pieaugušo izglītības apsekojums (*AES*) sniedz papildu informāciju.

6.1. Koncentrēšanās uz neformālo un ikdienējo mācīšanos

Formālā izglītība parasti ļauj iegūt kvalifikāciju, savukārt neformālā un ikdienējā izglītība bieži paliek neredzama un neatzīta. Šāda veida mācīšanās var ietvert īsākus kursus, kuru rezultātā netiek iegūti nekādi sertifikāti, un mācīšanos, kas notiek dažādās ikdienas aktivitātēs, piemēram, darba vietā. Eiropas politika veicina visu veidu mācīšanās, tostarp neformālās un ikdienējās mācīšanās, atzīšanu un apstiprināšanu ⁽¹⁰⁴⁾.

Kopš 2012. gada Eiropas sadarbību šajā jomā nosaka Padomes leteikums par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu ⁽¹⁰⁵⁾. Lai gan leteikums nav juridiski saistošs, dalībvalstis tika aicinātas ne vēlāk kā 2018. gadā ieviest valsts līmeņa apstiprināšanas kārtību. Tajā arī precizēti vairāki principi, kas jāpiemēro saistībā ar apstiprināšanas pasākumiem, tostarp apstiprināšanas sasaiste ar nacionālajām kvalifikāciju ietvarstruktūrām, ar apstiprināšanu saistītas informācijas un vadlīniju sniegšana, kvalitātes nodrošināšanas pasākumu īstenošana, koncentrēšanās uz nelabvēlīgā situācijā esošām grupām un noteikumu paredzēšana apstiprināšanas speciālistu kvalifikācijas celšanai. Turklāt leteikumā tika ierosināti konkrēti pasākumi, kas veicami apstiprināšanas procesā, proti, 1) personas neformālās un ikdienējās mācīšanās ceļā iegūto mācīšanās rezultātu apzināšana, 2) šo rezultātu dokumentēšana, 3) to novērtēšana un, visbeidzot, 4) novērtēšanas rezultātu apliecināšana. Personām vajadzētu būt iespējai veikt šos pasākumus vai nu atsevišķi, vai kopā, atbilstoši savām vajadzībām.

⁽¹⁰³⁾ *Eurydice* tīkls nebija iesaistīts datu vākšanā, kas tika izmantoti 2018. gadā atjauninātajā Eiropas pārskatā par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu. Tāpēc šajā nodaļā *Eurydice* nav norādīts kā kvalitatīvo rādītāju avots. Tomēr dažas *Eurydice* nacionālās vienības sniedza komentārus par konkrētiem skaitļiem (Slovēnija un Apvienotā Karaliste (Skotija)): 6.1. attēls; Horvātija un Slovēnija: 6.3. attēls; Čehija: 6.5. attēls). Saskaņā ar šīs nodaļas metodoloģiju attiecīgajos attēlos parādīti dati, kas apkopoti 2018. gadā atjauninātajā Eiropas pārskatā par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu (*Eurydice* nacionālo vienību ierosinātās izmaiņas attēlos nav parādītas).

⁽¹⁰⁴⁾ Formālās, neformālās un ikdienējās mācīšanās definīcijas skatīt Glosārijā.

⁽¹⁰⁵⁾ Padomes leteikums (2012. gada 20. decembris) par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu, OV C 398, 22.12.2012.

Līdztekus Padomes lēmumam par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu vairāki citi Eiropas politikas dokumenti un procesi stimulē un veicina apstiprināšanas pasākumus. Piemēram, viens no Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras mūžizglītībai⁽¹⁰⁶⁾ mērķiem ir izveidot labāku saikni starp formālo, neformālo un ikdienējo mācīšanos, un līdz ar to tā atbalsta dažādos apstākļos iegūto mācīšanās rezultātu atzīšanu. Vēl viens politikas satvars, kurā ir skaidra atsauce uz mācīšanās rezultātu apstiprināšanu, ir Padomes 2016. gada lēmums par prasmju pilnveides ceļiem⁽¹⁰⁷⁾. lēmumā atbalstīta prasmju pilnveides pieejamība pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni un paredzēts, ka prasmju pilnveides ceļš ir process, kas ietver trīs posmus: 1) prasmju novērtēšanu, 2) pielāgota, elastīga un kvalitatīva mācīšanās procesa nodrošināšanu un 3) iegūto prasmju apstiprināšanu un atzīšanu. Papildu atbalsts apstiprināšanas pasākumu īstenošanai tika pausts Padomes 2020. gada lēmumā, ar ko pastiprina Garantiju jauniešiem⁽¹⁰⁸⁾.

Kopumā Eiropas politikā atzīts, ka zināšanu un prasmju apguve sniedzās tālāk par formālo izglītību un apmācību. Galvenā ideja ir tāda, ka indivīdiem jābūt pieejamai sistēmai, kas ļauj viņiem apzināt, demonstrēt un apstiprināt neformālās un ikdienējās mācīšanās procesā iegūtās zināšanas un prasmes.

6.2. Prasmju auditi

Prasmju auditi (jeb prasmju novērtējumi) un mācīšanās rezultātu atzīšana ir cieši saistīti jēdzieni: abi ir minēti Padomes 2012. gada lēmumā par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu⁽¹⁰⁹⁾. lēmumā prasmju audits ir definēts kā “process, kura mērķis ir apzināt un analizēt indivīda zināšanas, prasmes un kompetences [...], lai noteiktu karjeras projektu un/vai profesionālās pārorientācijas plānu vai mācību projektu”. lēmumā arī norādīts, ka “prasmju audita mērķis ir palīdzēt indivīdiem analizēt savu iepriekšējo karjeru, veikt pašvērtējumu par savu vietu darba vidē un plānot, kā veidot savu karjeru, vai dažos gadījumos – sagatavot ar neformālo un ikdienējo mācīšanos gūto rezultātu validēšanai”. Citiem vārdiem sakot, prasmju audits pats par sevi ir formatīvs vērtējums, un dažos gadījumos tas ir pamats mācību rezultātu apstiprināšanai, proti, process, kurā mācību rezultāti tiek vērtēti pret iepriekš noteiktu standartu.

Padomes 2012. gada lēmumā, runājot par prasmju auditiem, uzsvars tiek likts uz bezdarbniekiem vai personām, kurām draud bezdarbs. Tajā noteikts, ka šīm grupām jābūt iespējai veikt prasmju auditu saprātīgā termiņā, ideālā gadījumā sešu mēnešu laikā pēc tam, kad konstatēta vajadzība.

Vēl viens Eiropas politikas dokuments, kas veicina prasmju novērtēšanu un auditus, ir Padomes 2016. gada lēmums par prasmju pilnveides ceļiem⁽¹¹⁰⁾. Šajā lēmumā norādīts, ka pieaugušajiem, jo īpaši tiem, kuriem ir zems prasmju un/vai kvalifikācijas līmenis, jābūt “iespējai veikt novērtējumu, piemēram, prasmju auditu, lai apzinātu esošās prasmes un prasmju pilnveides vajadzības”. Atkarībā no procesa rezultātiem personām vajadzētu būt iespējai apgūt izglītības/apmācības programmu un/vai piedalīties apstiprināšanas procesā, lai novērtētu un apliecinātu iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences.

⁽¹⁰⁶⁾ Padomes lēmums (2017. gada 22. maijs) par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru mūžizglītībai un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa lēmumu par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai, OV C 189, 15.06.2017.

⁽¹⁰⁷⁾ Padomes lēmums (2016. gada 19. decembris) “Prasmju pilnveides ceļi – jaunas iespējas pieaugušajiem”, OV C 484/1, 24.12.2016.

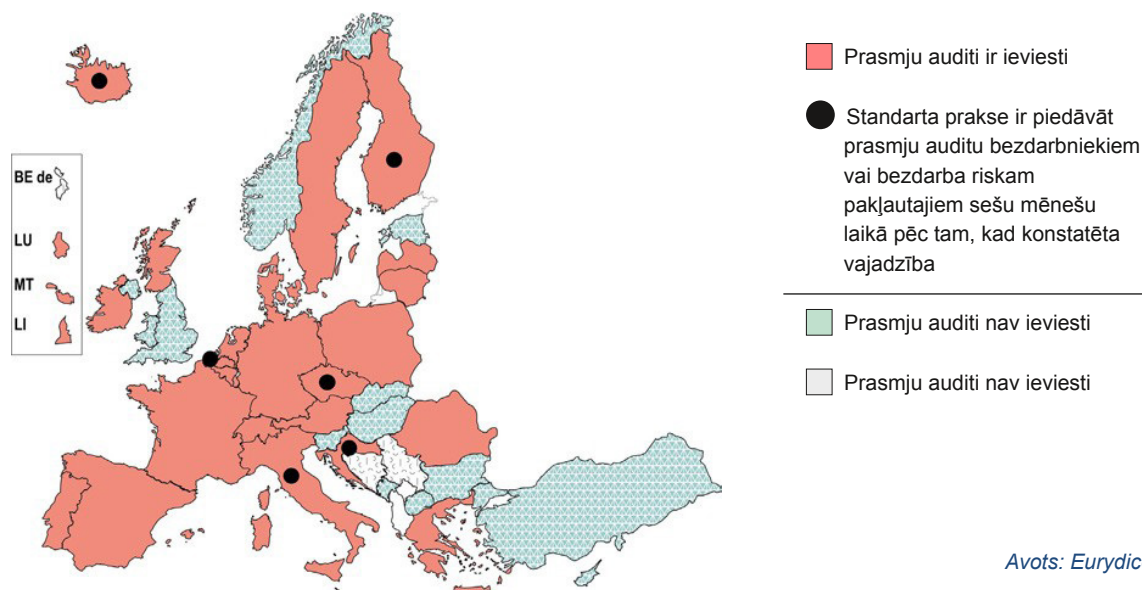
⁽¹⁰⁸⁾ Padomes lēmums (2020. gada 30. oktobris) “Tilts uz nodarbinātību – Garantijas jauniešiem pastiprināšana” un ar ko aizstāj Padomes 2013. gada 22. aprīļa lēmumu par garantijas jauniešiem izveidi, OV C 372, 04.11.2020.

⁽¹⁰⁹⁾ Padomes lēmums (2012. gada 20. decembris) par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu, OV C 398, 22.12.2012.

⁽¹¹⁰⁾ Padomes lēmums (2016. gada 19. decembris) “Prasmju pilnveides ceļi – jaunas iespējas pieaugušajiem”, OV C 484/1, 24.12.2016.

Pamatojoties uz minētajiem politikas dokumentiem un prioritātēm, jo īpaši Padomes 2012. gada lēmumu par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu ⁽¹¹¹⁾, prasmju auditi tiek regulāri uzraudzīti Eiropas pārskata par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu ⁽¹¹²⁾ ietvaros. Saskaņā ar jaunāko kopsavilkuma ziņojumu, kas saistīts ar minēto pārskatu (*Cedefop*, Eiropas Komisija un ICF, 2019), aptuveni divās trešdaļās Eiropas valstu ir ieviesti prasmju auditi, kas atbilst Padomes 2012. gada lēmuma definīcijai (6.1. attēls). Aplūkojot situāciju arī 2014. un 2016. gadā, kopsavilkuma ziņojumā atzīmēta tendence, ka prasmju auditi Eiropā tiek īstenoti aizvien vairāk (turpat, 37. lpp.).

6.1. attēls. Prasmju auditu veikšana, 2018.



Avots: Eurydice.

Piezīmes

Šis attēls ir balstīts uz datiem, kas publicēti 2018. gadā atjauninātā Eiropas pārskata par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu kopsavilkuma ziņojumā (*Cedefop*, Eiropas Komisija un ICF 2019., 37.–38. lpp.). Aptaujā, kas tika izmantota, lai savāktu datus pārskatam, bija iekļauti divi jautājumi par prasmju auditu. Pirmais bija vispārīgs jautājums: “Vai ir ieviesti prasmju auditi, kuru definīcija atbilst Padomes lēmumam?”. Otrais jautājums bija specifiskāks: “Vai piedāvāt bezdarbniekiem vai bezdarba riskam pakļautajiem cilvēkiem iespēju veikt prasmju auditu ir standarta prakse?” (otrais jautājums ietvēra atsauci uz laika posmu, kurā tika piedāvāts prasmju audits).

Anketu aizpildīja valstu eksperti, kurus izraudzījās pārskata sagatavotājs (*ICF International*). Tie paši eksperti sagatavoja arī valstu ziņojumus, kas ir pieejami *Cedefop* tīmekļa vietnē ⁽¹¹³⁾.

Piezīmes par konkrētām valstīm

Beļģija (BE de), Bosnija un Hercegovina un Serbija: Nav apskatītas avota ziņojumā.

Dānija un Francija: Avota ziņojumā norādīts, ka šajās valstīs tiek veikti prasmju auditi, bet precizēts, ka nav pieejama informācija par to, vai piedāvāt bezdarbniekiem vai bezdarba riskam pakļautajiem cilvēkiem prasmju auditu ir standarta prakse.

Slovēnija: Lai gan avota ziņojumā nav norādīts, ka tiek veikti prasmju auditi, valsts ziņojumā, kas sagatavots 2018. gada atjauninātā Eiropas pārskata par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu ietvaros (Pavkova 2019b., 8.–10. lpp.), ir izklāstītas vairākas darbības šajā jomā.

Ziemeļmaķedonija un Melnkalne: Apskatītas atsevišķā ziņojumā (*ETF*, 2019), kurā norādīts, ka, lai gan šajās valstīs netiek veikti prasmju auditi kā tādi, valsts nodarbinātības dienesti var īstenot karjeras attīstības atbalstu / profesionālā plāna iniciatīvas.

Apvienotā Karaliste (Skotija): Lai gan avota ziņojumā norādīts, ka Skotijā tiek veikti prasmju auditi, valsts ziņojumā, kas sagatavots 2018. gadā atjauninātā Eiropas pārskata par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu ietvaros (Skots 2019., 11. lpp.), norādīts, ka ir vairāki prasmju audita piemēri, bet nav valsts politikas vai sistēmas, kas aptvertu šo jomu.

⁽¹¹¹⁾ Padomes lēmums (2012. gada 20. decembris) par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu, OV C 398, 22.12.2012.

⁽¹¹²⁾ Eiropas pārskats par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu tiek regulāri atjaunināts kopš 2004. gada. Plašāku informāciju skatīt *Cedefop* tīmekļa vietnē (<https://www.Cedefop.europa.eu/validation/inventory>). Līdztekus Eiropas pārskata par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu atjauninājumiem arī Besikas un citu autoru pētījums (2018) sniedz datus par prasmju auditu Eiropas valstīs.

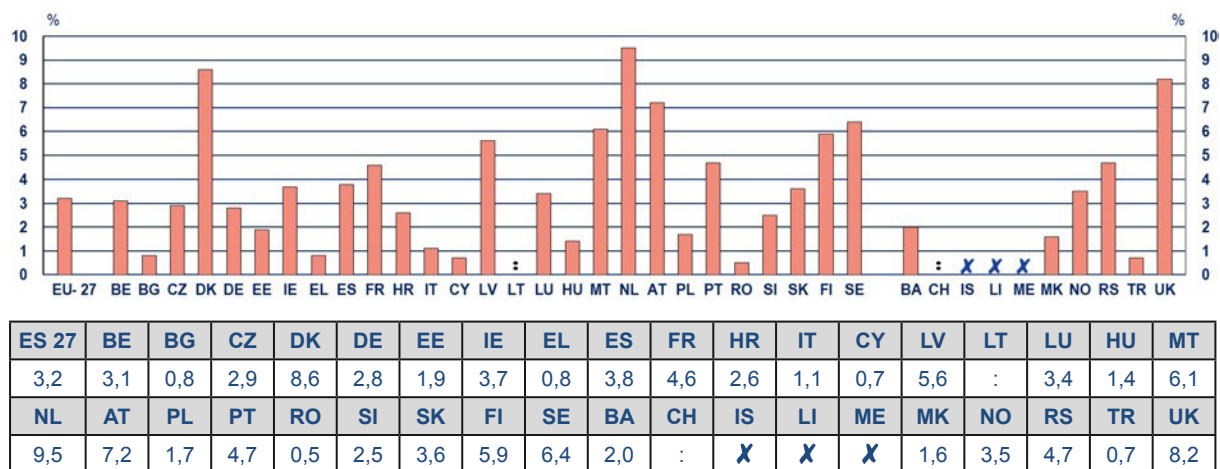
⁽¹¹³⁾ Skatīt: <https://www.cedefop.europa.eu/en/projects/validation-non-formal-and-informal-learning/european-inventory#Country>

Tomēr no valstīm, kurās tiek veikti prasmju auditi, tikai aptuveni puse ⁽¹¹⁴⁾ nodrošina šo pakalpojumu kā standarta piedāvājumu bezdarbniekiem vai bezdarba riskam pakļautajiem. Turklāt, ja šis pakalpojums ir pieejams iepriekš minētajām grupām, prasmju auditi ne vienmēr ir pieejams termiņā, kas noteikts Padomes 2012. gada leteikumā par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu, proti, sešu mēnešu laikā pēc tam, kad konstatēta vajadzība. Tikai sešās sistēmās bezdarbniekiem un bezdarba riskam pakļautajām personām prasmju auditi tiek veikti sešu mēnešu laikā (Beļģijas Flāmu kopiena ⁽¹¹⁵⁾, Čehija, Horvātija, Itālija, Somija un Islande); pārējās sistēmās, kas šīm grupām piedāvā prasmju auditus, termiņš nav noteikts (turpat, 38. lpp.). Citiem vārdiem sakot, tikai dažās Eiropas valstīs ir ieviestas ātri un sistemātiski bezdarbnieku vai bezdarba riskam pakļauto personu prasmju auditi, kas atbilst Padomes 2012. gada leteikumā sniegtajai definīcijai.

Iepriekš minēto kvalitatīvo informāciju par prasmju auditu veikšanu var papildināt ar 2016. gada pieaugušo izglītības apsekojuma datiem, kuros kvantitatīvi norādīti prasmju auditu un līdzīgu pakalpojumu saņēmēji. Pieaugušo izglītības apsekojuma ietvaros tika jautāts, vai pieaugušie pēdējo 12 mēnešu laikā ir saņēmuši bezmaksas konsultācijas, un, ja jā, vai tās ietvēra prasmju un kompetenču novērtēšanu, izmantojot testus, prasmju auditus vai intervijas.

Kā redzams 6.2. attēlā, vidēji ES 27 valstīs 3,2 % pieaugušo ziņoja, ka gada laikā pirms apsekojuma viņu prasmes un kompetences ir vērtētas, izmantojot testus, prasmju auditus vai intervijas.

6.2. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuri 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma saņēmuši bezmaksas prasmju un kompetenču novērtējumu, izmantojot testus, prasmju auditus vai intervijas (%), 2016.



Avots: Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums. Eurostat iegūti un aprēķināti dati.

Piezīmes

2016. gada pieaugušo izglītības apsekojuma respondentiem, kuri norādīja, ka pēdējo 12 mēnešu laikā ir saņēmuši bezmaksas informāciju vai konsultāciju/palīdzību saistībā ar mācīšanās iespējām, tika jautāts par saņemto padomu veidu ("Kāda veida bezmaksas informāciju vai konsultāciju/palīdzību saistībā ar mācīšanās iespējām esat saņēmis?"). Iespējamie atbilžu varianti bija:

- "informācija vai konsultācija/palīdzība saistībā ar mācīšanās iespējām";
- "prasmju un kompetenču novērtēšana, izmantojot testus, prasmju auditus vai intervijas";
- "informācija vai konsultācija/palīdzība par prasmju, kompetenču vai iepriekšējās mācīšanās apstiprināšanas/atzīšanas procedūru";
- "cita veida informācija vai konsultācija/palīdzība"

(Eurostat, 2017). Šajā attēlā attēlots otrais variants.

⁽¹¹⁴⁾ BE nl, CZ, IE, EL, HR, IT, LV, LU, MT, NL, PL, FI, CH un IS.

⁽¹¹⁵⁾ "Beļģija-Flandrija" avota ziņojumā.

Piezīmes par konkrētām valstīm

Bulgārija, Grieķija un Kipra: Zems ticamības līmenis, jo izlases apjoms ir neliels.

Lietuva: Dati nav pieejami, jo izlase ir ļoti maza.

Šveice: Dati netika ievākti.

No visām šajā ziņojumā aplūkotajām valstīm lielākais šādu pakalpojumu saņēmēju pieaugušo īpatsvars ir reģistrēts Nīderlandē (gandrīz 10 %), kam seko Dānija (8,6 %), Apvienotā Karaliste (8,2 %) un Austrija (7,2 %). Lielākajā daļā šo valstu ir ieviesti prasmju auditi, kas atbilst Padomes 2012. gada leteikuma definīcijai (6.1. attēls). Spektra otrā galā ir Bulgārija, Igaunija, Grieķija, Itālija, Kipra, Ungārija, Polija, Rumānija, Bosnija un Hercegovina, Ziemeļmaķedonija un Turcija, kur to pieaugušo īpatsvars, kuri norādīja, ka ir saņēmuši prasmju un kompetenču novērtējumu, izmantojot testus, prasmju auditus vai intervijas, nepārsniedza 2 %. Aptuveni pusē no šīm valstīm nav ieviesti prasmju auditi, kas atbilst Padomes 2012. gada leteikuma definīcijai (6.1. attēls).

6.3. Neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšana

Atšķirībā no prasmju auditiem, kuru mērķis ir palīdzēt indivīdiem analizēt viņu karjeras un mācību trajektorijas, (neformālās un ikdienējās mācīšanās) atzīšanas procesa mērķis ir specifiskāk novērtēt mācību rezultātus, parasti atbilstoši iepriekš noteiktam standartam. Kā minēts 6.1. sadaļā, Padomes 2012. gada leteikumā par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu ⁽¹¹⁶⁾ dalībvalstis tika aicinātas ne vēlāk kā 2018. gadā ieviest neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanas pasākumus. 2018. gadā atjauninātais Eiropas pārskats par neformālās un ikdienējās izglītības atzīšanu ļauj novērtēt, vai šis mērķis ir sasniegts.

6.3.1. Pārskats par pasākumiem

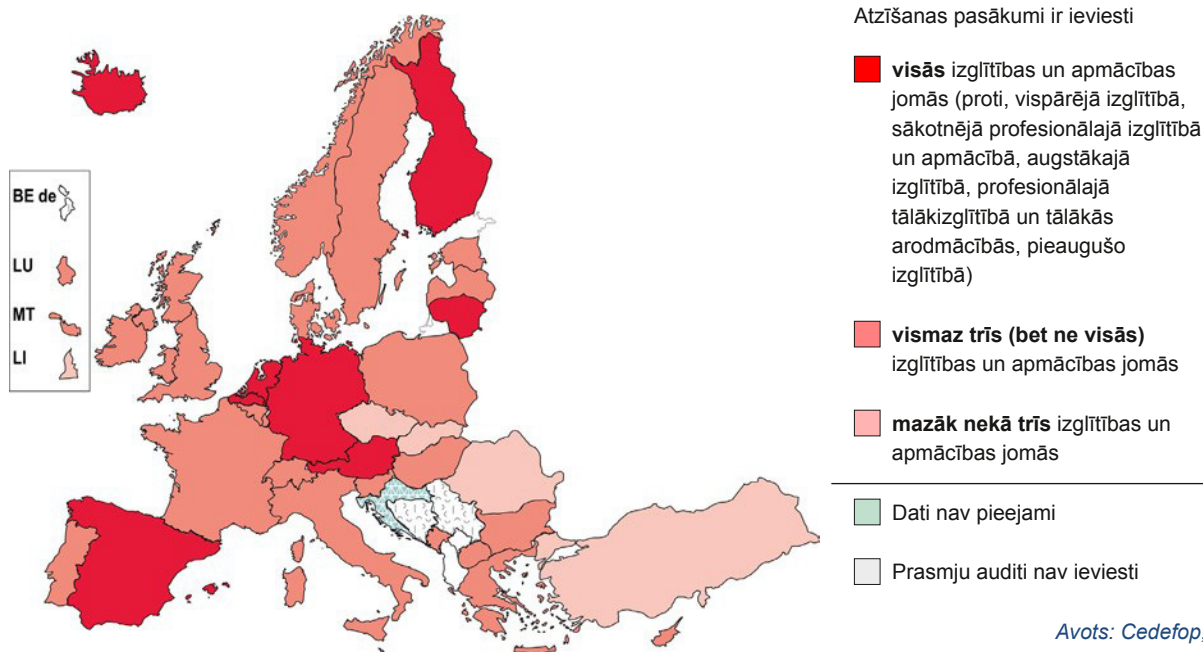
Kā redzams 6.3. attēlā, atzīšanas pasākumi ir ieviesti tikpat kā visās Eiropas valstīs. Horvātija ir vienīgā valsts, kurā izglītības un apmācības jomā nav atzīšanas sistēmas; tomēr tai ir atzīšanas sistēma ārpus izglītības un apmācības, proti, darba tirgū un trešajā sektorā ⁽¹¹⁷⁾ (*Cedefop*, Eiropas Komisija un *ICF* 2019., 12. un 53.–55. lpp.).

Lai gan neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšana šobrīd Eiropā ir plaši izplatīta, ieviesto pasākumu apjoms dažādās valstīs būtiski atšķiras. Kā redzams 6.3. attēlā, tikai aptuveni ceturtajā daļā Eiropas valstu ir ieviesti atzīšanas pasākumi visās izglītības un apmācības jomās (apakšnozarēs), tostarp vispārējā izglītībā, sākotnējā profesionālajā izglītībā un apmācībā, augstākajā izglītībā, profesionālajā tālākizglītībā un tālākās arodmācībās, kā arī pieaugušo izglītībā. Lielākā daļa valstu izslēdz vienu vai divas no minētajām jomām, kas nozīmē, ka tās nodrošina atzīšanas iespējas lielākajā daļā izglītības un apmācības apakšnozaru, bet ne visās. Piecās valstīs (Čehijā, Slovākijā, Rumānijā, Lihtenšteinā un Turcijā) atzīšanas apjoms ir vēl ierobežotāks: sistemātiski pasākumi pastāv tikai vienā vai divās izglītības un apmācības apakšnozarēs (piemēram, profesionālajā tālākizglītībā un tālākās arodmācībās Čehijā; profesionālajā tālākizglītībā, tālākās arodmācībās un pieaugušo izglītībā Slovākijā un Turcijā).

⁽¹¹⁶⁾ Padomes leteikums (2012. gada 20. decembris) par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu, OV C 398, 22.12.2012.

⁽¹¹⁷⁾ Aptaujā, kas tika izmantota, vācot datus 2018. gadā atjauninātajam Eiropas pārskatam par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu, atzīšana darba tirgus sektorā ir definēta kā atzīšanas iniciatīvas privātajā sektorā, kuru mērķis ir dot iespēju personām piekļūt darbam privātajā sektorā vai mainīt darba vietu darba tirgus privātajā sektorā (lai atbalstītu karjeras attīstību). Tāpēc šīs iniciatīvas var veicināt, piemēram, darba devēji vai darba devēju apvienības. Attiecībā uz trešo sektoru anketā norādīts, ka atzīšana var attiekties, piemēram, uz atzīšanu ar mērķi atbalstīt darbu ar jaunatni, atbalstīt brīvprātīgos, atzīt neformālās mācīšanās iespējas, ko piedāvā trešā sektora organizācijas, vai uz atzīšanas pasākumiem, ko izstrādājušas trešā sektora organizācijas, piemēram, labdarības vai nevalstiskās organizācijas ar mērķi atbalstīt dažādas mērķa grupas (piemēram, bēgļus/migrantus, bezdarbniekus, jauniešus, kas saskaras ar atstumtību, cilvēkus ar invaliditāti utt.).

6.3. attēls. Pārskats par atzišanas pasākumu īstenošanu izglītībā un apmācībā, 2018.



Piezīmes

Šis attēls ir balstīts uz datiem, kas publicēti 2018. gadā atjauninātā Eiropas pārskata par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzišanu kopsavilkuma ziņojumā (Cedefop, Eiropas Komisija un ICF 2019., 53.–55. lpp.). Aptaujas anketa, ko izmantoja datu vākšanai, attiecās uz piecām izglītības un apmācības jomām: vispārējo izglītību, sākotnējo profesionālo izglītību un apmācību, profesionālo tālākizglītību un tālākām arodmācībām, pieaugušo izglītību un augstāko izglītību. Sākotnējā profesionālā izglītība un apmācība, profesionālā tālākizglītība un tālākās arodmācības, kā arī pieaugušo izglītība tika definēta, izmantojot 2014. gada Cedefop izglītības un apmācības politikas glosāriju (Cedefop, 2014). Vispārējā izglītība tika definēta kā vispārējā obligātā un vidējā izglītība. Aptaujā tika atzīts, ka, lai gan dažas jomas ir pietiekami skaidri definētas (piemēram, augstākās izglītības joma), citu jomu (piemēram, profesionālās tālākizglītības un tālāko arodmācību, kā arī pieaugušo izglītības) interpretācija dažādās valstīs un arī vienas valsts ietvaros var atšķirties. Tāpēc jomu skaits katrā valstī jāinterpretē piesardzīgi.

Sīkāku informāciju par datu vākšanā izmantoto metodoloģiju skatīt 6.1. attēlā.

Piezīmes par konkrētām valstīm

Beļģija (BE de), Bosnija un Hercegovina un Serbija: Nav apskatītas avota ziņojumā.

Horvātija: Avota ziņojumā norādīts, ka izglītībā un apmācībā nav ieviesti sistemātiski atzišanas pasākumi. Tomēr valsts ziņojumā, kas sagatavots 2018. gadā atjauninātā Eiropas pārskata par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzišanu ietvaros (Pavkova 2019a., 7.–11. lpp.), ir izklāstītas dažas iniciatīvas šajā jomā. Turklāt saskaņā ar avota ziņojumu atzišanas iespējas tiek nodrošinātas ārpus izglītības un apmācības, proti, darba tirgū un trešajā sektorā.

Vēl viens aspekts, pēc kura valstis atšķiras, ir atzišanas procesa faktiskais rezultāts. Atzišanas rezultāti var būt dažādi, tostarp piešķirta kvalifikācija, kredītpunkti vai moduļi, atbrīvojums no programmas un uzņemšana programmā. Padomes 2012. gada leteikumā par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu šajā kontekstā uzsvērts, ka atzišanas procesam būtu jāļauj cilvēkiem “iegūt pilnu kvalifikāciju vai, attiecīgā gadījumā, daļēju kvalifikāciju”⁽¹¹⁸⁾. Citiem vārdiem sakot, lai gan leteikumā nav izslēgti citi rezultāti, uzsvars tiek likts uz kvalifikācijas iegūšanu.

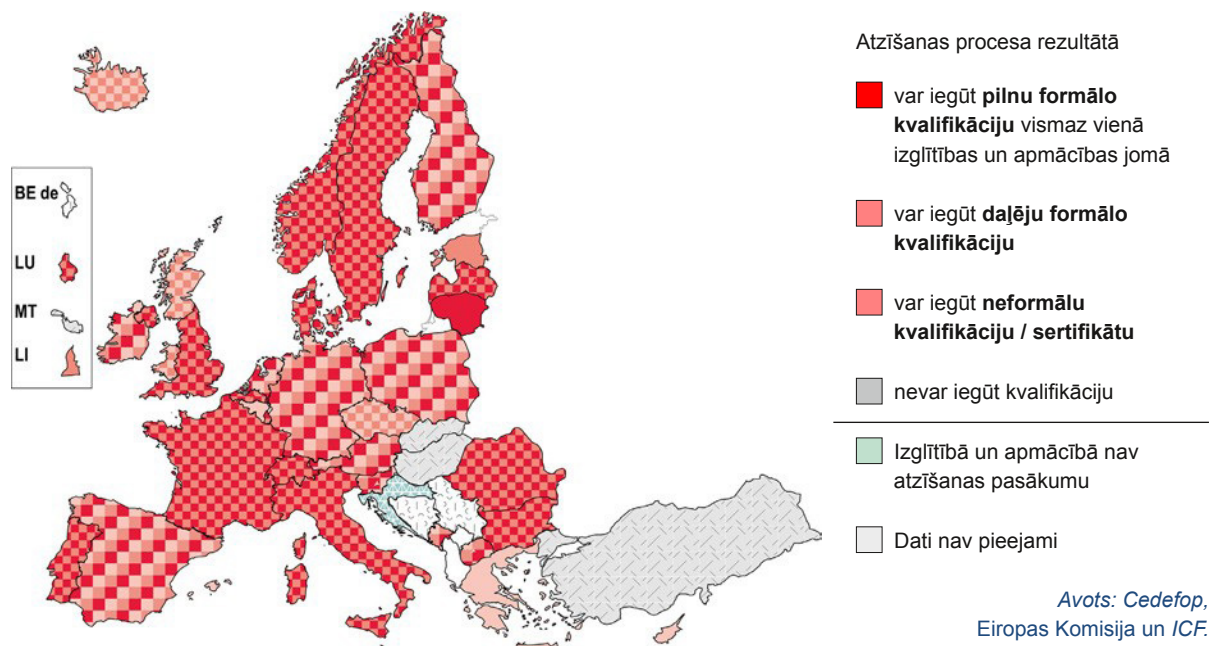
Kā redzams 6.4. attēlā, gandrīz visās Eiropas valstīs neformālās un ikdienējās mācīšanās atzišanas rezultātā var iegūt kvalifikāciju. Vienīgie izņēmumi ir Ungārija, Malta, Slovākija un Turcija. Tomēr, lai gan gandrīz visās Eiropas valstīs neformālās un ikdienējās mācīšanās atzišanas rezultātā var iegūt kvalifikāciju, tā ne vienmēr ir pilna formālā kvalifikācija. Konkrētāk, vairākās valstīs vai reģionos (Beļģijas franču valodas kopienā⁽¹¹⁹⁾, Čehijā, Igaunijā, Grieķijā, Kiprā, Islandē, Lihtenšteinā un

⁽¹¹⁸⁾ Padomes leteikums (2012. gada 20. decembris) par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu, OV C 398, 22.12.2012.

⁽¹¹⁹⁾ “Beļģija-Valonija” avota ziņojumā.

Apvienotajā Karalistē (Velsā un Skotijā) atzīšanas procesa rezultātā var piešķirt daļu no formālās kvalifikācijas un/vai neformālās kvalifikācijas / sertifikātu, bet ne pilnu formālo kvalifikāciju.

6.4. attēls. Kvalifikācijas kā neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanas rezultāts, 2018.



Piezīmes

Šis attēls ir balstīts uz datiem, kas publicēti 2018. gadā atjauninātajā Eiropas pārskatā par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu (Cedefop, Eiropas Komisija un ICF 2019., 16.–17. lpp.).

Sīkāku informāciju par datu vākšanā izmantoto metodoloģiju skatīt 6.1. attēlā.

Piezīmes par konkrētām valstīm

Beļģija (BE de), Bosnija un Hercegovina un Serbija: Nav apskatītas avota ziņojumā.

Slovākija: Nav minēta avota ziņojumā nevienā no galvenajām kategorijām, kas parādītas attēlā (pilna formālā kvalifikācija; daļēja formālā kvalifikācija; neformālā kvalifikācija). Tomēr tā ir iekļauta kategorijā “piekļuve darba tirgum (piemēram, kvalifikācija, kas ir obligāta, lai strādātu noteiktu darbu)”. Šī kategorija 6.4. attēlā nav aplūkota.

Ziemeļmaķedonija un Melnkalne: Informācija ņemta no cita kopsavilkuma ziņojuma (ETF 2019., 7. lpp.).

Jāatzīmē arī tas, ka situācijās, kad atzīšanas pasākumi ļauj iegūt kvalifikāciju, tas ne vienmēr attiecas uz visām izglītības un apmācības jomām. Eiropas pārskata par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu kopsavilkuma ziņojumā šajā kontekstā norādīts, ka atzīšana, kuras rezultātā tiek iegūta pilna formālā kvalifikācija, ir biežāk sastopama pasākumos, kas saistīti ar sākotnējo profesionālo izglītību un apmācību. Turpretī augstākās izglītības jomā izplatītākais procesa rezultāts ir piekļuve (augstākās izglītības) programmām (Cedefop, Eiropas Komisija un ICF, 2019).

6.3.2. Atzīšanas pasākumu izmantošanas uzraudzība

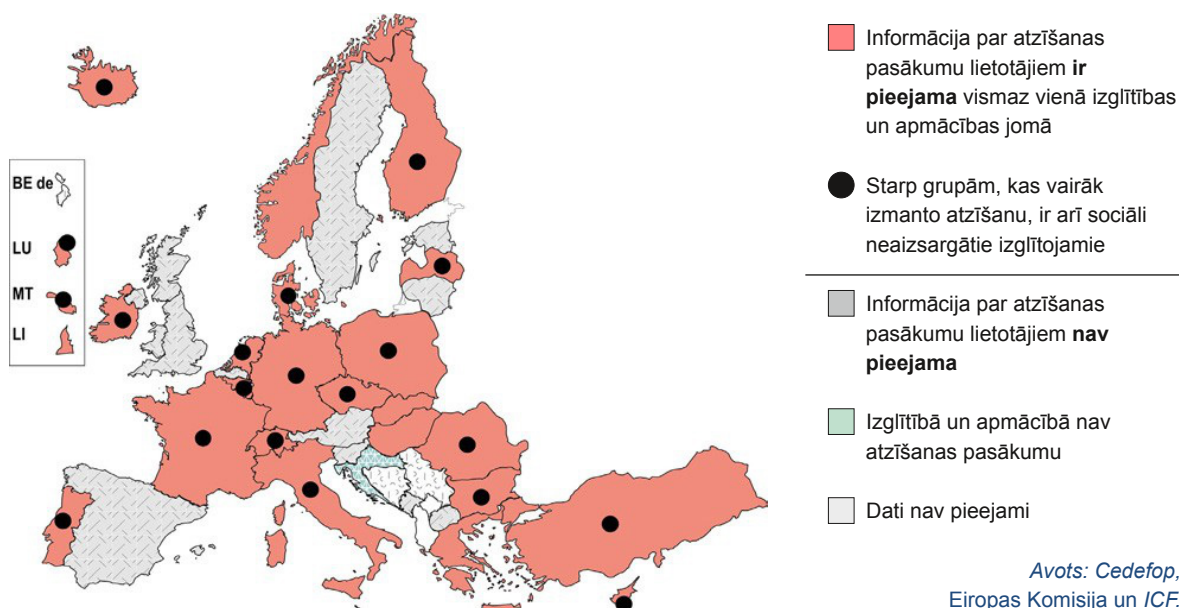
Ja ir ieviesti neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanas pasākumi, ir svarīgi saprast, kas tos izmanto, jo īpaši to, vai tie ir reāla kvalifikācijas paaugstināšanas iespēja dažādām izglītojamo grupām, kuras parasti uzskata par sociāli neaizsargātām, piemēram, personām ar zemu prasmju un kvalifikācijas līmeni, izglītību priekšlaicīgi pametušajiem, darba meklētājiem, gados vecākiem darba ņēmējiem, migrantiem un bēgļiem, kā arī cilvēkiem ar invaliditāti. Lai pārbaudītu šo aspektu, iestādēm, kas ir atbildīgas par attiecīgajiem pasākumiem, ir jāuzrauga to īstenošana un jāvāc dati par saņēmējiem. Tomēr, kā norādīts 2018. gada Eiropas pārskata par neformālās un ikdienējās

mācīšanās atzišanu kopsavilkuma ziņojumā, “datu vākšana par dažādiem atzišanas aspektiem (dalība, kvalifikācijas veids vai sasniegtie rezultāti, lietotāju raksturojums, sekmīguma līmenis, procedūras ilgums utt.) joprojām ir zemā līmenī” (Cedefop, Eiropas Komisija un ICF, 2019, 33. lpp.).

Kā redzams 6.5. attēlā, aptuveni ceturtajā daļā aptaujāto sistēmu nav pieejami dati par atzišanas pasākumu lietotājiem izglītības un apmācības jomā. Pārējās sistēmās informācija ir pieejama, taču ne vienmēr par visām izglītības un apmācības jomām (apakšnozarēm), kurās pastāv atzišanas kārtība. Citiem vārdiem sakot, datu vākšana parasti nav visaptveroša pat tajās valstīs, kur ir ieviestas procedūras atzišanas lietojuma uzraudzībai (turpat, 33. lpp.).

Valstis, kurām ir informācija par atzišanas pasākumu lietotājiem, bieži ziņo, ka grupas, ko parasti uzskata par sociāli neaizsargātām, tostarp personas ar zemu prasmju un kvalifikācijas līmeni, izglītību priekšlaicīgi pametušie, darba meklētāji, gados vecāki darba ņēmēji, migranti un bēgļi, kā arī personas ar invaliditāti, biežāk izmanto atzišanas pasākumus (6.5. attēls). Tomēr tas nenozīmē, ka šie izglītojamie plašāk izmanto atzišanu visās izglītības un apmācības jomās – tā tas var būt tikai vienā vai divās jomās. Turklāt neviena valsts, ziņojot par grupām, kas vairāk izmanto atzišanu, nenorāda visas iepriekš minētās kategorijas.

6.5. attēls. Informācija par izglītības un apmācības apstiprināšanas pasākumu lietotājiem, 2018.



Avots: Cedefop, Eiropas Komisija un ICF

Piezīmes

Šis attēls ir balstīts uz nepublicētiem datiem, kas tika apkopoti 2018. gada atjauninātajam Eiropas pārskatam par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzišanu. Ar attēlu saistītais jautājums bija formulēts šādi: “Pamatojoties uz pieejamajiem datiem, kuras grupas vairāk izmanto atzišanas iniciatīvas šajā nozarē?” Iespējamie (cits citu neizslēdzošie) atbilžu varianti bija šādi:

A. vīrieši; B. sievietes; C. jaunieši; D. mazprasmīgi cilvēki; E. mazkvalificēti cilvēki; F. augsti kvalificēti cilvēki; G. izglītību priekšlaicīgi pametušie; H. sākotnējās PIA izglītojamie/preendenti; I. augstākās izglītības studenti/preendenti; J. pieaugušie izglītojamie; K. darba meklētāji / bezdarbnieki vai bezdarba riskam pakļautas personas; L. brīvprātīgie; M. strādnieki; N. gados vecāki darbinieki; O. migranti/bēgļi; P. cilvēki ar invaliditāti. Valstis, kas izvēlējās D, E, G, K, N, O vai P variantu (vismaz vienu), ir iekļautas attēlā kā valstis, kurās sociāli neaizsargātie izglītojamie ir to grupu vidū, kas vairāk izmanto atzišanas iespējas. Valstis, kuras atbildēja “informācija nav pieejama” vai “nezinu”, ir iekļautas attēlā pozīcijā “informācija par atzišanas pasākumu lietotājiem nav pieejama”.

Aptauja aptvēra atzišanas pasākumus trīs nozarēs: izglītībā un apmācībā, darba tirgus nozarē un trešajā sektorā. Šis attēls attiecas tikai uz atzišanas pasākumiem izglītības un apmācības jomā.

Sīkāku informāciju par datu vākšanā izmantoto metodoloģiju skatīt 6.1. attēlā.

Piezīmes par konkrētām valstīm

Beļģija (BE de), Bosnija un Hercegovina un Serbija: Nav ietvertas uzzīgu datu vākšanā.

Lietuva: Neatbildēja uz jautājumu. Tomēr ar atzīšanas pārskatu saistītajā valsts ziņojumā norādīts, ka nav pierādījumu par izvirzīto atzīšanas mērķu sasniegšanu (Beleckiene, 2019., 14. lpp.). Tādējādi Lietuva ir iekļauta pozīcijā "informācija par atzīšanas pasākumu lietotājiem nav pieejama".

Slovēnija: Atbildēja "nezinu". Tāpēc Slovēnija ir iekļauta pozīcijā "informācija par atzīšanas pasākumu lietotājiem nav pieejama".

Melnkalne: Melnkalnei izvēlētā kategorija ("informācija par atzīšanas pasākumu lietotājiem nav pieejama") pamatojas uz valsts ziņojumā sniegto informāciju. Šajā ziņojumā norādīts, ka pārstrādātā Nacionālo profesionālo kvalifikāciju likuma (2016) īstenošana vēl nav sākusies (Dimovska, 2019., 18. lpp.). Līdz ar to dati par lietotāju sadalījumu pa kategorijām nav pieejami.

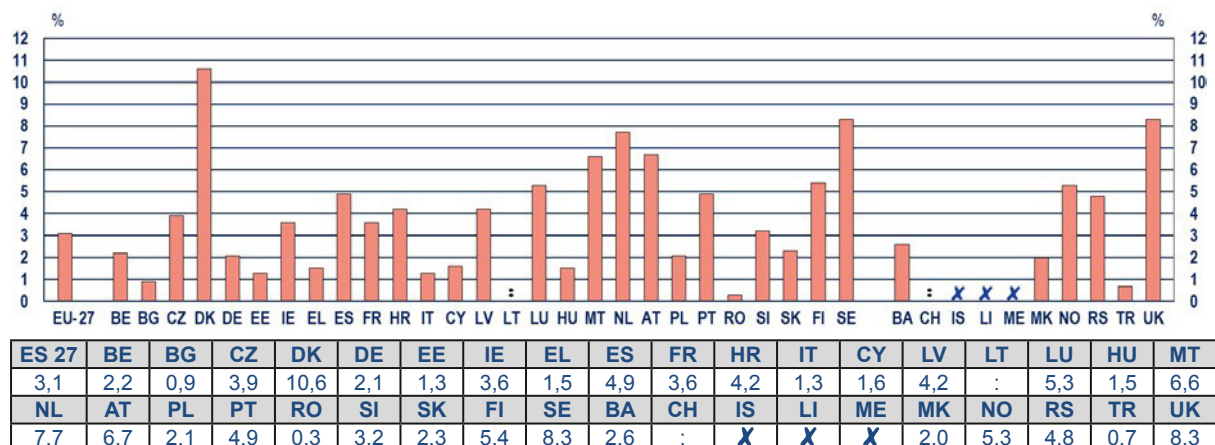
Ziemeļmaķedonijas Republika: Ziemeļmaķedonijai izvēlētā kategorija ("informācija par atzīšanas pasākumu lietotājiem nav pieejama") pamatojas uz valsts ziņojumā sniegto informāciju. Šajā ziņojumā norādīts, ka sistēma vēl nav ieviesta, un šī iemesla dēļ dati par lietotāju sadalījumu pa kategorijām nav pieejami (Spasovskis, 2019., 18. lpp.).

6.3.3. Konsultācijas par prasmju apstiprināšanu un atzīšanu

Lai gan nav salīdzināmu datu, kas ļautu kvantitatīvi novērtēt atzīšanas pasākumu izmantošanu Eiropā, 2016. gada pieaugušo izglītības apsekojums ļauj novērtēt, cik lielā mērā pieaugušie gūst labumu no konsultāciju pakalpojumiem, kas saistīti ar atzīšanu. Apsekojumā pieaugušajiem, kuri 12 mēnešu laikā pirms intervijas bija saņēmuši konsultācijas, tika lūgts norādīt, vai tās ietvēra konsultācijas par prasmju, kompetenču vai iepriekšējās mācīšanās apstiprināšanu vai atzīšanu. Zināmā mērā to var uzskatīt par atzīšanas pasākumu īstenošanas netiešu rādītāju. Ja to pieaugušo īpatsvars, kas saņem konsultācijas par atzīšanu, ir liels, var sagaidīt, ka validācijas pasākumiem ir stabila pozīcija sistēmā. To apstiprina Padomes 2012. gada leteikums par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu⁽¹²⁰⁾, kurā noteikts, ka viens no principiem, kas attiecas uz neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanas kārtību, ir tāds, ka "individuiem un organizācijām ir pieejama informācija un norādes par validēšanas priekšrocībām un iespējām, kā arī par attiecīgajām procedūrām".

Kā redzams 6.6. attēlā, vidēji ES 27 valstīs 3,1 % pieaugušo ziņoja, ka 12 mēnešu laikā pirms intervijas ir saņēmuši informāciju vai konsultācijas par prasmju, kompetenču vai iepriekšējās mācīšanās apstiprināšanu vai atzīšanu. No šajā ziņojumā aplūkotajām valstīm vislielākais šādu informāciju vai konsultācijas saņēmušo pieaugušo īpatsvars reģistrēts Dānijā (10,6 %), kam seko Zviedrija un Apvienotā Karaliste (abās valstīs 8,3 %). Citas valstis, kurās salīdzinoši liels pieaugušo īpatsvars (vismaz 5 %) norādīja, ka ir saņēmuši informāciju vai konsultācijas par prasmju apstiprināšanu vai atzīšanu, bija Luksemburga, Malta, Nīderlande, Austrija, Somija un Norvēģija. Trijās no šīm valstīm – Nīderlandē, Austrijā un Somijā – ir atzīšanas pasākumi visās piecās izglītības un apmācības jomās (proti, vispārējā izglītībā, sākotnējā profesionālajā izglītībā un apmācībā, augstākajā izglītībā, profesionālajā tālākizglītībā un tālākās arodmaģcībās, kā arī pieaugušo izglītībā; skatīt 6.3. attēlu). Pārējās valstīs, kurās ir salīdzinoši augsts to pieaugušo īpatsvars, kas norādīja, ka ir saņēmuši ar atzīšanu saistītu informāciju vai konsultācijas, atzīšanas pasākumi ir ieviesti vismaz trīs (bet ne visās) izglītības un apmācības jomās (skatīt 6.3. attēlu). Spektra otrā galā ir Bulgārija, Igaunija, Grieķija, Itālija, Kipra, Ungārija, Rumānija, Ziemeļmaķedonija un Turcija, kur to pieaugušo īpatsvars, kas norādīja, ka ir saņēmuši informāciju vai konsultācijas par prasmju apstiprināšanu vai atzīšanu, nepārsniedza 2 %. Lielākā daļa šo valstu ziņo par atzīšanas pasākumiem vismaz trīs (bet ne visās) izglītības un apmācības jomās. Rumānijā un Turcijā ir aptvertas tikai divas jomas (skatīt 6.3. attēlu).

⁽¹²⁰⁾ Padomes leteikums (2012. gada 20. decembris) par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu, OV C 398, 22.12.2012.

6.6. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuri 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma saņēmuši bezmaksas informāciju vai konsultācijas par prasmju, kompetenču vai iepriekšējās mācīšanās apstiprināšanas vai atzīšanas procedūrām (%), 2016.

Avots: Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums. Eurostat iegūti un aprēķināti dati.

Piezīmes

2016. gada pieaugušo izglītības apsekojuma respondentiem, kuri norādīja, ka pēdējo 12 mēnešu laikā ir saņēmuši bezmaksas informāciju vai konsultāciju/palīdzību saistībā ar mācīšanās iespējām, tika jautāts par saņemto padomu veidu ("Kāda veida bezmaksas informāciju vai konsultāciju/palīdzību saistībā ar mācīšanās iespējām esat saņēmis?"). Iespējamie atbilžu varianti bija:

- "informācija vai konsultācija/palīdzība saistībā ar mācīšanās iespējām";
- "prasmju un kompetenču novērtēšana, izmantojot testus, prasmju auditus vai intervijas";
- "informācija vai konsultācija/palīdzība par prasmju, kompetenču vai iepriekšējās mācīšanās apstiprināšanas/atzīšanas procedūru";
- "cita veida informācija vai konsultācija/palīdzība"

(Eurostat, 2017). Šajā attēlā attēlots trešais variants.

Piezīmes par konkrētām valstīm

Bulgārija, Kipra un Rumānija: Zems ticamības līmenis, jo izlases apjoms ir neliels.

Lietuva: Dati nav pieejami, jo izlase ir ļoti maza.

Šveice: Dati netika ievākti.

Kopsavilkums

Šajā nodaļā ir aplūkoti dažādi mācīšanās rezultātu atzīšanas un apstiprināšanas aspekti. Izmantojot datus no 2018. gadā atjauninātā Eiropas pārskata par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu⁽¹²¹⁾, nodaļā vispirms parādīts, ka aptuveni divās trešdaļās Eiropas valstu ir ieviesti prasmju auditi, kas atbilst Padomes 2012. gada lēmumā par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu⁽¹²²⁾ sniegtajai definīcijai (skatīt 6.1. attēlu). Aplūkojot situāciju arī 2014. un 2016. gadā, pārskatā atzīmēta tendence, ka prasmju auditi Eiropā tiek īstenoti aizvien vairāk. Tomēr prasmju auditi ne vienmēr ir standarta piedāvājums bezdarbniekiem, un, pat ja tie ir pieejami, ne vienmēr tas notiek ieteikumā noteiktajā termiņā, proti, sešu mēnešu laikā.

2016. gada pieaugušo izglītības apsekojums papildina iepriekš minēto informāciju, sniedzot datus par pieaugušajiem, kuri gada laikā pirms apsekojuma saņēmuši prasmju un kompetenču novērtējumu, izmantojot testus, prasmju auditus vai intervijas (skatīt 6.2. attēlu). Vidēji ES 27 valstīs 3,2 % pieaugušo ziņoja, ka 12 mēnešu laikā pirms intervijas ir saņēmuši šādu pakalpojumu. Ņemot vērā gan ES dalībvalstis, gan valstis ārpus ES, vislielākais īpatsvars reģistrēts Dānijā, Nīderlandē, Austrijā un Apvienotajā Karalistē (no 7 % līdz 10 %).

⁽¹²¹⁾ Skatīt: <https://www.Cedefop.europa.eu/validation/inventory>

⁽¹²²⁾ Padomes lēmums (2012. gada 20. decembris) par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu, OV C 398, 22.12.2012.

No prasmju auditiem pievēršoties neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanai, nodaļā parādīts, ka tikpat kā visās Eiropas valstīs ir ieviesti atzīšanas pasākumi vismaz vienā izglītības un apmācības jomā (vai apakšnozarē) (skatīt 6.3. attēlu). Tas atbilst Padomes 2012. gada leteikumā ⁽¹²³⁾ noteiktajam galvenajam mērķim visās valstīs ieviest atzīšanas pasākumus ne vēlāk kā 2018. gadā. Tomēr atzīšanas iespēju apjoms, kā arī atzīšanas procesa rezultāti dažādās valstīs ievērojami atšķiras. Piemēram, vairākās valstīs neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšana neļauj iegūt pilnu formālo kvalifikāciju. Tā vietā var būt iespējams iegūt tikai daļu no formālās kvalifikācijas un/vai neformālus sertifikātus/kvalifikācijas. Turklāt dažās valstīs atzīšanas process neved ne pie viena no šiem rezultātiem (skatīt 6.4. attēlu).

Valstīs, kurās ir ieviesti atzīšanas pasākumi, ne vienmēr tiek uzraudzīti dažādi atzīšanas procesa aspekti. Tādēļ dati par atzīšanas pakalpojumu saņēmējiem ir ierobežoti. Tomēr lielākā daļa valstu, kurām ir dati par pakalpojumu saņēmējiem, norāda, ka vismaz dažas izglītojamo kategorijas, ko parasti uzskata par "sociāli neaizsargātām" (piemēram, personas ar zemu prasmju vai kvalifikācijas līmeni, izglītību priekšlaicīgi pametušie, darba meklētāji, gados vecāki darba ņēmēji, migranti un bēgļi, kā arī personas ar invaliditāti), ir starp tām, kas vairāk izmanto atzīšanu vismaz vienā izglītības un apmācības jomā (skatīt 6.5. attēlu).

Lai gan nav salīdzināmu datu, kas ļautu kvantitatīvi novērtēt atzīšanas pasākumu izmantošanu Eiropā, 2016. gada pieaugušo izglītības apsekojums sniedz informāciju par to, cik lielā mērā pieaugušie gūst labumu no konsultāciju pakalpojumiem, kas saistīti ar atzīšanu (skatīt 6.6. attēlu). Vidēji ES 27 valstīs 3,1 % pieaugušo ziņoja, ka 12 mēnešu laikā pirms intervijas ir saņēmuši informāciju vai konsultācijas par prasmju, kompetenču vai iepriekšējās mācīšanās apstiprināšanu vai atzīšanu. Vislielākais šādu informāciju vai konsultācijas saņēmušo pieaugušo īpatsvars reģistrēts Dānijā (10,6 %), kam seko Zviedrija un Apvienotā Karaliste (abās valstīs 8,3 %).

Aplūkojot dažādus šajā nodaļā aplūkotos kvalitatīvos aspektus, veidojas šāda aina (6.7. attēls):

Dažās valstīs vai reģionos ir visi aplūkotie aspekti vai trūkst ne vairāk kā viena elementa (Beļģijas franču valodas kopiena, Čehija, Dānija, Vācija, Īrija, Francija, Itālija, Latvija, Luksemburga, Nīderlande, Polija, Portugāle, Rumānija, Somija, Šveice un Islande). Šajās valstīs ir ieviesti gan prasmju auditi, gan atzīšanas pasākumi, un tās (vismaz zināmā mērā) uzrauga atzīšanas pakalpojumu lietotājus.

Spektra otrā galā ir valstis, kurās ir klātesoši ne vairāk kā divi no pētītajiem aspektiem (Igaunija, Horvātija, Ungārija, Slovēnija, Slovākija, Melnkalne, Slovākija, Ziemeļmaķedonija un lielākā daļa Apvienotās Karalistes). Lielākajā daļā šo valstu (visās, izņemot Horvātiju) ir ieviesti daži atzīšanas pasākumi izglītības un apmācības jomā, bet tajās netiek veikti prasmju auditi (izņemot Horvātiju, kur ir ieviesti prasmju auditi). Turklāt dati par esošo atzīšanas pakalpojumu saņēmējiem kopumā ir ierobežoti.

Pārējās valstis veido vidējo kategoriju ar trim vai četriem no sešiem pētītajiem aspektiem (Beļģijas Flāmu kopiena, Bulgārija, Grieķija, Spānija, Kipra, Lietuva, Malta, Austrija, Zviedrija, Lihtenšteina, Norvēģija, Turcija un Apvienotā Karaliste (Skotija)). Šajā grupā ietilpst dažādi apakšprofili: valstis, kurās nav prasmju auditu, vai valstis, kurās nav datu par atzīšanas pasākumu saņēmējiem (vai šo elementu kombinācija).

⁽¹²³⁾ Turpat.

6.7. attēls. Kopsavilkums par prasmju auditu veikšanu un neformālās un ikdienējās mācīšanās atzišanu (VNIL), 2018.

	Prasmju auditī		Neformālās un ikdienējās mācīšanās atzišana izglītībā un apmācībā		Informācija par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzišanas pasākumu lietotājiem	
	Tiek īstenoti	Standarta piedāvājums bezdarbniekiem sešu mēnešu laikā	Tiek īstenota vismaz vienā izglītības un apmācības apakšnozarē	Rezultātā var iegūt kvalifikāciju	Pieejama vismaz vienā izglītības un apmācības apakšnozarē	Neformālās un ikdienējās mācīšanās atzišanu vairāk izmanto sociāli neaizsargātie izglītojamie
BE fr	•		•	•	•	•
BE de	X	X	X	X	X	X
BE nl	•	•	•	•	•	•
BG			•	•	•	•
CZ	•	•	•	•	•	•
DK	•	:	•	•	•	•
DE	•		•	•	•	•
EE			•	•	•	•
IE	•		•	•	•	•
EL	•		•	•	•	•
ES	•		•	•	•	•
FR	•	:	•	•	•	•
HR	•	•				
IT	•	•	•	•	•	•
CY			•	•	•	•
LV	•		•	•	•	•
LT	•		•	•	•	•
LU	•		•	•	•	•
HU			•	•	•	•
MT	•		•	•	•	•
NL	•		•	•	•	•
AT	•		•	•	•	•
PL	•		•	•	•	•
PT	•		•	•	•	•
RO	•		•	•	•	•
SI			•	•	•	•
SK			•	•	•	•
FI	•	•	•	•	•	•
SE	•		•	•	•	•
BA	X	X	X	X	X	X
CH	•		•	•	•	•
IS	•	•	•	•	•	•
LI	•		•	•	•	•
ME			•	•	•	•
MK			•	•	•	•
NO			•	•	•	•
RS	X	X	X	X	X	X
TR			•	•	•	•
UK-ENG			•	•	•	•
UK-WLS			•	•	•	•
UK-NIR			•	•	•	•
UK-SCT	•		•	•	•	•

Avots: Cedefop, Eiropas Komisija un ICF.

Piezīme

Šajā attēlā sniegts 6.1. un 6.3.–6.5. attēlā redzamo datu kopsavilkums. Plašāku informāciju un skaidrojumus skatīt atsaucēs attēlos.

Piezīmes par konkrētām valstīm

Beļģija (BE de), Bosnija un Hercegovina un Serbija: Nav ietvertas uzzīņu datus.

Dānija un Francija: Atsaucēs datu apkopojumā norādīts, ka šajās valstīs tiek veikti prasmju auditī, bet precizēts, ka nav pieejama informācija par to, vai piedāvāt prasmju auditu bezdarbniekiem vai bezdarba riska pakļautajiem ir standarta prakse.

7. NODAĻA. IZPRATNES VEICINĀŠANAS UN INFORMATĪVĀS AKTIVITĀTES

Pieaugušo vidējais dalības līmenis izglītībā un apmācībā joprojām ir zems visā Eiropā, un aizvien lielākam skaitam pieaugušo ir nepieciešama pārkvalifikācija un prasmju pilnveide, kā nesen atkārtoti uzsvērts Padomes Rezolūcijā par stratēģisku satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021.–2030.)⁽¹²⁴⁾.

Jo īpaši pieaugušie ar zemu izglītības līmeni retāk iesaistās mācībās (skatīt 1. nodaļas 1.10. attēlu), tāpēc ir svarīgi nodrošināt, lai visi pieaugušie, bet jo īpaši tie ar zemāku izglītības līmeni, būtu informēti par pieejamajām mācību iespējām. Ir atzīts, ka izpratnes veicināšanas un informatīvajām aktivitātēm šajā ziņā ir būtiska nozīme.

Šīs nodaļas sākumā ir sniegta teorētiska un statistiska informācija par izpratnes veicināšanu un informēšanu pieaugušo izglītības kontekstā. Tālāk nodaļā sniegts pārskats par Eiropā īstenotajiem izpratnes veicināšanas pasākumiem, kas sekmē pieaugušo izglītību, jo īpaši tiem, kas vērsti uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju līmeni vai bez kvalifikācijas. Nodaļā aplūkoti arī valsts iestāžu centieni sasniegt un atkārtoti iesaistīt šīs mērķgrupas.

7.1. Izpratnes veicināšanas un informēšanas nozīme

Lai veicinātu pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā, viņi ir jāinformē par pieejamajām mācību iespējām un priekšrocībām, ko mūžizglītība var sniegt viņu profesionālajai karjerai un personīgajai dzīvei. Viens no veidiem, kā to panākt, ir rīkot kampaņas, lai veicinātu izpratni par pieaugušo izglītības iespējām.

Tas tika uzsvērts arī 2016. gada leteikumā par prasmju pilnveides ceļiem⁽¹²⁵⁾, kurā ieteikts īstenot “motivējošus un informēšanas pasākumus, tostarp palielināt informētību par prasmju pilnveides sniegtajām priekšrocībām, darīt pieejamu informāciju par esošajiem ievirzes un atbalsta pasākumiem, prasmju pilnveides iespējām un atbildīgajām struktūrām un mudināt vismazāk motivētās personas tos izmantot”.

Izpratnes veicināšana un informēšana joprojām tiek uzsvērtā kā svarīgi politikas pasākumi, piemēram, Eiropas Komisijas Pieaugušo izglītības darba grupas “Izglītība un apmācība 2020” (ET 2020) ziņojumā (Eiropas Komisija, 2020c). Covid-19 pandēmijas rezultātā pieaugošais tiešsaistes programmu skaits rada jaunus izaicinājumus saistībā ar piekļuvi mācību iespējām, jo īpaši pieaugušajiem izglītojamajiem no mazāk aizsargātām grupām. Tāpēc atbalsta struktūrām ir jānodrošina, lai visi pieaugušie izglītojamie būtu sasniedzami un lai pašreizējie pieaugušie izglītojamie saņemtu efektīvu atbalstu, izmantojot jaunus tiešsaistes mācību veidus (Eiropas Komisija, 2020a).

Izpratnes veicināšanas pasākumi pieaugušo izglītības jomā var notikt kā vienreizēji vai regulāri organizēti pasākumi; tie var popularizēt pieaugušo izglītības priekšrocības kopumā vai reklamēt konkrētus izglītības piedāvājuma veidus (Eiropas Komisija/EACEA/Eurydice, 2015). Tomēr sabiedrības informēšanas kampaņas var nebūt visefektīvākais rīks, lai mērķtiecīgi sasniegtu pieaugušos ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni (OECD, 2019c).

⁽¹²⁴⁾ Padomes Rezolūcija par stratēģisku satvaru Eiropas sadarbībai izglītības un mācību jomā ceļā uz Eiropas izglītības telpu un turpmāk (2021.–2030.), OV C 66, 26.02.2021.

⁽¹²⁵⁾ Padomes leteikums (2016. gada 19. decembris) “Prasmju pilnveides ceļi – jaunas iespējas pieaugušajiem”, OV C 484/1, 24.12.2016.

Lai veiksmīgi sasniegtu nepietiekami pārstāvētas grupas, var īstenot informatīvus pasākumus (turpat). Tādu mērķtiecīgu informatīvo pasākumu mērķis, kas veicina pieaugušo izglītību, ir palielināt to cilvēku daļību, kuri paši nemeklē mācību iespējas. Šāda veida pasākumi var ietvert sadarbību ar vietējām ieinteresētajām personām, piemēram, skolām un kopienas organizācijām, un tie var ietvert tādu personu atrašanu, sazināšanos un iesaistīšanu, kuras ir ārpus izglītības, apmācības, nodarbinātības un/vai labklājības pasākumu tvēruma (Cedefop, 2020b).

Pirms aprakstīt Eiropas valstīs īstenotās izpratnes veicināšanas un informēšanas aktivitātes, ir lietderīgi izpētīt datus par pieaugušo interesi par mācību iespējām un to izpēti, kas ļauj labāk izprast kontekstu.

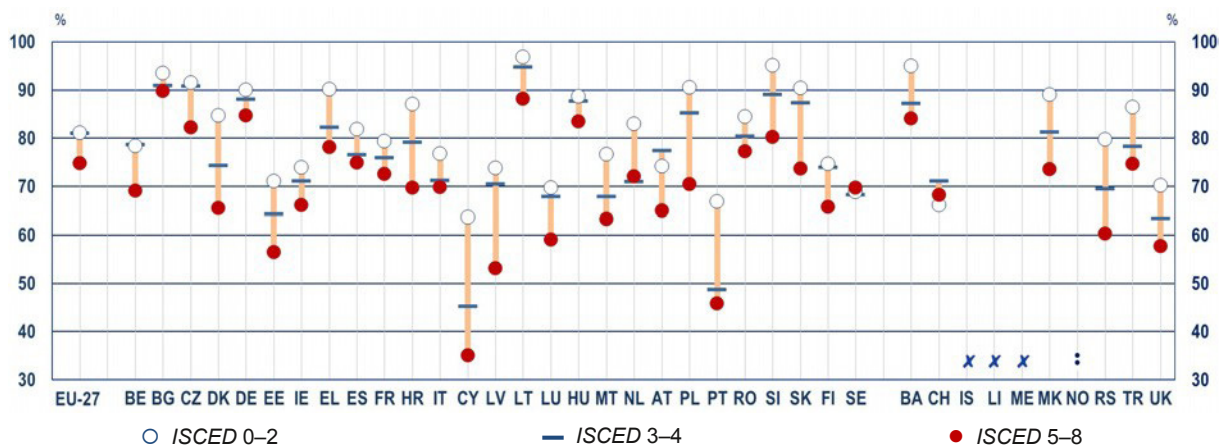
7.2. Pieaugušo gatavība izmantot izglītības iespējas

2016. gada pieaugušo izglītības apsekojuma (AES) dati sniedz kontekstu diskusijai par izpratnes veicināšanas un informatīvajām aktivitātēm, kuru mērķis ir veicināt dalību mūžizglītībā. Šajā sakarā interesanti ir vairāki apsekojuma elementi, tostarp dati par izglītībā un apmācībā neiesaistītajām personām un dati par to, cik lielā mērā cilvēki meklē informāciju par mācību iespējām.

Pieaugušo izglītības apsekojumā pieaugušajiem, kuri 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma nav piedalījušies izglītības un apmācības pasākumos, tika lūgts norādīt, vai viņi būtu vēlējušies piedalīties šādos pasākumos. Vidēji ES 27 valstīs aptuveni 80 % no neiesaistītajām personām 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma ⁽¹²⁶⁾ ⁽¹²⁷⁾ norādīja, ka nav vēlējušās iesaistīties izglītībā un apmācībā.

Dati par augstāko izglītības līmeni (7.1. attēls) liecina, ka gandrīz visās Eiropas valstīs to neiesaistīto personu īpatsvars, kuras norādīja, ka nevēlējās iesaistīties izglītībā un apmācībā, bija lielāks starp pieaugušajiem ar zemāku izglītības līmeni (ISCED 0–2) nekā starp pieaugušajiem, kuriem ir augstākā izglītība (ISCED 5–8). Tas apstiprina apgalvojumu, ka, lai gan ir grūti ieinteresēt visus neiesaistītos dalībniekus, vēl grūtāk ir sasniegt pieaugušos ar zemu kvalifikācijas līmeni.

7.1. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas nav iesaistījušies izglītībā un apmācībā un norādīja, ka 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma nav vēlējušies iesaistīties (%), pēc izglītības līmeņa, 2016.



Avots: Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums [trng_AES_197] (dati iegūti 2020. gada 24. jūlijā).

⁽¹²⁶⁾ Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums [trng_AES_197] (dati iegūti 2021. gada 25. martā). Dalības (un neiesaistīšanās) rādītājus dažādās valstīs skatīt 1. nodaļas 1.7. attēlā.

⁽¹²⁷⁾ Šajā kontekstā Cedefop apsekojums (Cedefop, 2020d) sniedz papildu ieskatu par viedokļiem par pieaugušo izglītību. Cita starpā apsekojuma rezultāti liecina, ka 22 no 30 aptaujātajām Eiropas valstīm visbiežāk minētais iemesls, kāpēc respondenti nepiedalās organizētās apmācībās, ir viņu uzskats, ka viņiem tās nav vajadzīgas.

%	ES 27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
ISCED 0–2	81,1	78,4	93,5	91,5	84,7	90,0	71,1	73,9	90,1	81,8	79,4	87,0	76,8	63,6	73,8	96,8	69,7	88,6	76,6
ISCED 3–4	81,0	78,6	90,9	90,8	74,3	88,0	64,2	71,1	82,2	76,5	75,9	79,1	71,2	45,2	70,5	94,7	67,8	87,7	67,9
ISCED 5–8	74,8	69,1	89,7	82,2	65,5	84,7	56,5	66,1	78,1	74,9	72,5	69,7	69,8	35,0	53,1	88,2	59,1	83,5	63,2
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	UK
ISCED 0–2	82,9	74,2	90,5	66,8	84,4	95,1	90,4	74,6	68,8	95,0	66,1	X	X	X	89,0	:	79,7	86,4	70,2
ISCED 3–4	70,9	77,4	85,2	48,7	80,4	89,0	87,3	73,9	68,2	87,2	71,0	X	X	X	81,2	:	69,4	78,3	63,4
ISCED 5–8	72,1	65,0	70,4	45,8	77,3	80,2	73,6	65,7	69,7	84,0	68,2	X	X	X	73,5	:	60,3	74,6	57,7

Avots: Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums [trng_AES_197] (dati iegūti 2020. gada 24. jūlijā).

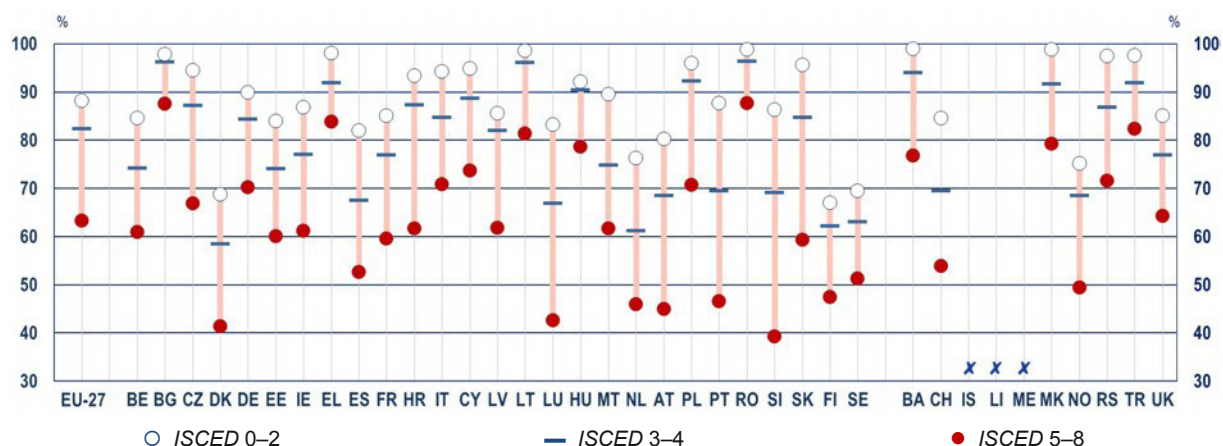
Piezīme

2016. gada pieaugušo izglītības apsekojumā respondenti, kuri norādīja, ka pēdējo 12 mēnešu laikā nav piedalījušies izglītībā un apmācībā, tika lūgts norādīt, vai viņi būtu vēlējušies piedalīties. Šis attēls attiecas uz tiem, kuri nepiedalījās izglītībā un apmācībā un ziņoja, ka nevēlas piedalīties. Šajā attēlā nav ņemts vērā tas, ka dalības (un neiesaistes) rādītāji dažādās valstīs atšķiras (sīkāku informāciju skatīt 1. nodaļas 1.7. attēlā).

Ar jautājumu par to, vai cilvēki vēlas piedalīties mūžizglītībā, ir cieši saistīts jautājums par to, vai cilvēki paši pēta pieejamās mācību iespējas. 2016. gada pieaugušo izglītības apsekojumā tika jautāts, vai respondenti (gan tie, kas piedalījās izglītībā un apmācībā, gan tie, kas nepiedalījās) 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma ir meklējuši informāciju par mācību iespējām. Apsekojumā atklājās, ka vidēji ES 27 tikai aptuveni ceturtda daļa (21,1 %) pieaugušo meklēja informāciju par mācību iespējām ⁽¹²⁸⁾.

Atšķirības var novērot arī datus pēc augstākā sasniegtā izglītības līmeņa (7.2. attēls). Visās Eiropas valstīs cilvēki ar zemāku izglītības līmeni retāk meklēja informāciju par mācību iespējām nekā cilvēki ar augstāku izglītības līmeni. Vidēji ES 27 valstīs 88,1 % pieaugušo ar zemu izglītības līmeni (ne augstāku par *ISCED* 2) nav meklējuši informāciju par mācību iespējām, savukārt 82,3 % pieaugušo, kas ieguvuši vidējo izglītību vai pēcvidusskolas neterciāro izglītību (*ISCED* 3–4), un 63,3 % pieaugušo ar augstāko izglītību (*ISCED* 5–8) nav meklējuši šādu informāciju.

7.2. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas nav meklējuši informāciju par mācīšanās iespējām 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma (%), pēc izglītības līmeņa, 2016.



Avots: Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums. Eurostat iegūti un aprēķināti dati.

⁽¹²⁸⁾ Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums [trng_AES_184] (dati iegūti 2021. gada 25. martā).

%	ES 27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
ISCED 0-2	88,1	84,6	97,8	94,5	68,7	89,9	83,9	86,8	98,1	81,9	85,0	93,3	94,2	94,8	85,5	98,5	83,2	92,1	89,5
ISCED 3-4	82,3	74,2	96,2	87,2	58,4	84,3	74,0	77,0	91,8	67,5	76,9	87,3	84,7	88,6	82	96,1	66,9	90,4	74,8
ISCED 5-8	63,3	60,9	87,5	66,9	41,3	70,2	60,0	61,2	83,8	52,6	59,6	61,7	70,8	73,7	61,8	81,3	42,6	78,6	61,6
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	UK
ISCED 0-2	76,2	80,2	96,0	87,7	98,8	86,3	95,6	67,0	69,5	98,9	84,6	X	X	X	98,8	75,2	97,4	97,6	85,0
ISCED 3-4	61,2	68,4	92,2	69,5	96,3	69,1	84,7	62,1	63,0	93,9	69,5	X	X	X	91,6	68,5	86,8	91,8	76,9
ISCED 5-8	45,9	44,9	70,7	46,6	87,6	39,3	59,3	47,4	51,2	76,7	53,9	X	X	X	79,2	49,4	71,5	82,3	64,2

Avots: Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums. Eurostat iegūti un aprēķināti dati.

Piezīme

2016. gada pieaugušo izglītības apsekojuma respondentiem tika jautāts: "Vai pēdējo 12 mēnešu laikā esat meklējis/-usi informāciju par mācību iespējām (vai nu par formālo, vai neformālo izglītību un apmācību)?" Atbilžu varianti bija "jā" vai "nē" (Eurostat, 2017). Attēlā redzams to pieaugušo (vecumā no 25 līdz 64 gadiem) procentuālais īpatsvars, kuri atbildēja "nē", pēc izglītības līmeņa.

Dati par konkrētām valstīm liecina, ka dažās valstīs vairāk nekā 95 % pieaugušo ar zemu izglītības līmeni nav meklējuši informāciju par mācību iespējām. Tā tas bija Bulgārijā, Grieķijā, Lietuvā, Polijā, Rumānijā, Slovākijā, Bosnijā un Hercegovinā, Ziemeļmaķedonijā, Serbijā un Turcijā. Spektra otrā galā ir četras Ziemeļvalstis (Dānija, Somija, Zviedrija un Norvēģija) un Nīderlande, kur pieaugušie ar zemu izglītības līmeni bija nedaudz aktīvāki informācijas meklēšanā par mācību iespējām nekā citās Eiropas valstīs. Šajās valstīs to cilvēku ar zemu kvalifikācijas līmeni īpatsvars, kuri nemeklēja informāciju par mācībām, nepārsniedza 80 % (zemākais rādītājs bija Somijā – 67,0 %).

Diezgan zema neiesaistīto personu vēlme iesaistīties izglītībā un apmācībā (7.1. attēls) un ierobežota mācību iespēju izpēte pēc paša iniciatīvas (7.2. attēls), jo īpaši pieaugušo ar zemu izglītības līmeni vidū, norāda uz nepārprotamu nepieciešamību pēc izpratnes veicināšanas un informatīviem pasākumiem, lai informētu pieaugušos par pieejamajām mācību iespējām. Turpmākajās sadaļās sniegts pārskats par augstākā līmeņa iestāžu atbalstītajām kampaņām un iniciatīvām, kuru mērķis ir uzlabot pieaugušo informētību par pieejamajām mācību iespējām un jo īpaši uzrunāt personas ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni.

7.3. Izpratnes veicināšanas aktivitātes Eiropā

Viena no galvenajām prioritātēm atjaunotajā Eiropas izglītības programmā pieaugušajiem ⁽¹²⁹⁾ ir izpratnes veicināšana pieaugušo vidū par to, ka mācīšanās ir process visa mūža garumā, kas regulāri jāturpina. Lai atbalstītu šīs programmas īstenošanu valsts un reģionālā līmenī, tika izveidota "Izglītība un apmācība 2020" Pieaugušo izglītības darba grupa un valstu koordinātoru tīkls. Citi šo grupu mērķi bija veicināt starpvalstu sadarbību, dalīties ar labas prakses piemēriem un veicināt izpratni par pieaugušo izglītības nozīmi, tostarp izplatīt informāciju par politikas virzību (Eiropas Komisija, 2019a).

Lai iegūtu informāciju par esošo politiku un pasākumiem, kuru mērķis ir informēt pieaugušos par mācīšanās iespējām un mūžizglītības priekšrocībām, šā ziņojuma datu vākšanas kontekstā Eiropas valstis tika aicinātas norādīt ne vairāk kā trīs plaša mēroga valsts subsidētas izpratnes veicināšanas iniciatīvas vai kampaņas, kas veltītas šim tematam un ir īstenotas laikā no 2015. līdz 2020. gadam. Lielākā daļa valstu vai reģionu ⁽¹³⁰⁾ apstiprināja, ka ir īstenojušas šādus izpratnes veicināšanas pasākumus, bet piecas valstis – Čehija, Grieķija, Lietuva, Rumānija, Bosnija un Hercegovina – ziņoja, ka nav īstenojušas šādus pasākumus.

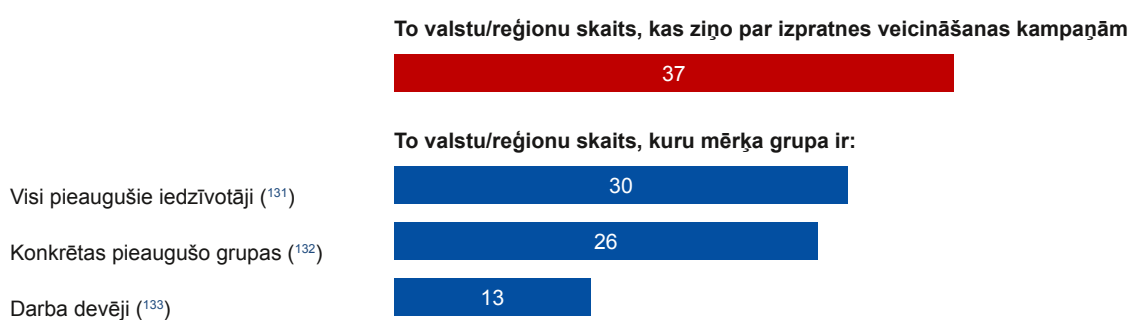
⁽¹²⁹⁾ Padomes Rezolūcija par atjaunotu Eiropas izglītības programmu pieaugušajiem, OV C 372, 20.12.2011.

⁽¹³⁰⁾ BE fr, BE de, BE nl, BG, DK, DE, EE, IE, ES, FR, HR, IT, CY, LV, LU, HU, MT, NL, AT, PL, PT, SI, SK, FI, SE, CH, IS, LI, ME, MK, NO, RS, TR, UK-ENG, UK-WLS, UK-NIR un UK-SCT.

Lielākajā daļā valstu pārskata periodā tika īstenota vismaz viena liela mēroga valsts subsidēta iniciatīva vai kampaņa, lai informētu par pieaugušo izglītības iespējām. Aptuveni puse valstu vai reģionu ziņoja, ka ir īstenotas divas vai trīs šādas iniciatīvas vai kampaņas. Vairumā gadījumu tie bija regulāri pasākumi, piemēram, pasākumi, kas atkārtos katru gadu.

Izpratnes veicināšanas pasākumus, par kuriem ziņots, var iedalīt pēc to galvenās mērķgrupas (7.3. attēls). Valstis norādīja, vai to iniciatīvas bija paredzētas a) visiem pieaugušajiem (30 valstīs); b) konkrētām pieaugušo grupām, piemēram, pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, bezdarbniekiem vai darba meklētājiem, pieaugušo izglītības profesionāļiem, jauniešiem vai vecāka gadagājuma cilvēkiem, migrantiem, sievietēm vai personām ar invaliditāti (26 valstīs); un/ vai c) darba devējiem (13 valstīs).

7.3. attēls. Mērķa grupa/-as, kurai/-ām paredzētas plaša mēroga valsts subsidētas izpratnes veicināšanas kampaņas par pieaugušo izglītību un apmācību, kas īstenotas 2015.–2020. gadā, pēc to valstu/reģionu skaita, kas par tām ziņojušas



Avots: Eurydice.

Piezīme

Šis attēls atspoguļo to valstu vai reģionu skaitu, kuri ziņoja, ka ir uzrunājuši iepriekš minētās mērķgrupas saistībā ar plaša mēroga publiski subsidētām kampaņām, kas notika no 2015. līdz 2020. gadam, lai veicinātu izpratni par pieaugušo izglītības iespējām. Mērķa grupu skaits ir lielāks nekā to valstu/reģionu skaits, kas ziņoja par izpratnes veicināšanas kampaņām, jo valstis/reģioni varēja ziņot par līdz pat trim attiecīgām kampaņām; turklāt dažas ziņotās kampaņas bija paredzētas vairāk nekā vienai mērķa grupai.

a) Izpratnes veicināšanas pasākumi pieaugušo izglītībā un apmācībā, kas paredzēti visiem pieaugušajiem iedzīvotājiem

Ziņotajiem izpratnes veicināšanas pasākumiem, kas paredzēti visiem pieaugušajiem iedzīvotājiem, bija dažādi mērķi un uzdevumi, tostarp mūžizglītības veicināšana, informēšana par izglītības un apmācības iespējām un izpratnes veicināšana par pamatprasmju nozīmi. Lielākā daļa valstu, kas īstenoja izpratnes veicināšanas pasākumus, kas paredzēti visiem pieaugušajiem iedzīvotājiem, rīkoja valsts mēroga pasākumus, kas popularizēja mūžizglītību vai informēja par pieaugušajiem pieejamajām izglītības un apmācības iespējām ⁽¹³⁴⁾.

⁽¹³¹⁾ BE fr, BE de, BE nl, BG, DE, EE, ES, FR, HR, IT, CY, LV, LU, HU, MT, NL, AT, PL, SI, SK, SE, CH, ME, MK, NO, TR, UK-ENG, UK-WLS, UK-NIR un UK-SCT.

⁽¹³²⁾ BE fr, BG, DK, DE, EE, IE, ES, FR, HR, IT, CY, LV, NL, AT, PL, PT, IS, FI, SE, CH, IS, LI, ME, MK, RS un TR.

⁽¹³³⁾ BE fr, BG, DK, HR, IT, CY, LV, NL, PL, PT, CH, ME un UK-NIR.

⁽¹³⁴⁾ Tostarp BE fr, BG, EE, ES, HR, IT, CY, LV, LU, MT, NL, AT, PL, SI, SK, ME, MK, UK-ENG un UK-WLS.

Bulgārijā katru gadu no 2015. līdz 2019. gadam dažādās pilsētās tik rīkotas Nacionālās mūžizglītības dienas (*Natsionalni dni za uchene prez tseliya zhivot*)⁽¹³⁵⁾, ko organizē Izglītības un zinātnes ministrijas Profesionālās izglītības un apmācības direktorāts. Kampaņas galvenie mērķi bija popularizēt pieaugušo izglītību un palielināt šīs nozares pievilcību.

Spānijā kopš 1993. gada katru gadu notiek liela, nedēļu ilga izstāde "AULA: starptautiskā studentu un izglītības iespēju izstāde" (*AULA: Salón internacional del estudiante y oferta educativa*)⁽¹³⁶⁾. Izstādē mācību pakalpojumu sniedzēji (izglītības un apmācības centri, organizācijas un pakalpojumu uzņēmumi) sniedz informāciju par to piedāvātajām mācību iespējām, savukārt Izglītības un profesionālās apmācības ministrija sniedz konsultācijas un informāciju par pieejamajām izglītības iespējām, kā arī par stipendijām un dotācijām. Šajā pasākumā pieaugušie var iegūt informāciju par formālās un neformālās apmācības iespējām.

Luksemburgā Pieaugušo izglītības departaments katru gadu, parasti jūlijā vai septembrī, organizē kampaņu "Mācīties nekad nav ne par agru, ne par vēlu" (*Et ass ni ze fréi oder ze spéit fir ze léieren – Il n'es t jamais trop tôt ou trop tard pour apprendre*)⁽¹³⁷⁾. To finansē Izglītības, bērnu un jaunatnes ministrija. Kampaņas galvenie vēstījumi ir saistīti ar pieejamajām izglītības un apmācības iespējām un pieaugušo izglītības sniegtajiem labumiem. Kampaņa ir saskaņota arī ar ikgadējā pieaugušo izglītības iespēju un pakalpojumu sniedzēju kataloga publicēšanu.

Dažās valstīs vai reģionos izpratnes veicināšanas pasākumi, kas paredzēti visiem pieaugušajiem, ir vērsti uz konkrētu izglītības un apmācības iespēju veicināšanu. Piemēram, Beļģijas vācu valodas kopienā regulāri tiek rīkotas kampaņas, lai popularizētu duālo apmācību; Ungārijā un Šveicē regulāri tiek rīkoti pasākumi un kampaņas, lai uzsvērtu profesionālās izglītības un apmācības pievilcību un nozīmi⁽¹³⁸⁾; savukārt Apvienotajā Karalistē (Ziemeļīrijā) ikgadējas kampaņas mērķis ir uzsvērt, kādu labumu sniedz mācekļība.

Citas valstis, piemēram, Vācija, Īrija, Nīderlande un Apvienotā Karaliste (Skotija), ir organizējušas iniciatīvas vai kampaņas, kas vērstas uz visiem pieaugušajiem un kuru mērķis ir veicināt izpratni par pamatprasmju nozīmi un problēmām, kas saistītas ar šo prasmju trūkumu.

Vācijas Nacionālās desmitgades rakstpratībai un pamatzglītībai 2016.–2026. (*Nationale Dekade für Alphabetisierung und Grundbildung 2016-2026*)⁽¹³⁹⁾ ietvaros sabiedrisko attiecību pasākumi tiek izmantoti, lai plašākā sabiedrībā un mērķauditorijas tiešajā vidē novērstu pastāvošos aizspriedumus un veicinātu izpratni par rakstpratības un pamatprasmju nozīmi un nepieciešamību.

Līdzīgi arī **Nīderlandē** kopš 2005. gada katru gadu tiek rīkota Lasīšanas un rakstīšanas nedēļa (*Week van Lezen en Schrijven*)⁽¹⁴⁰⁾, kuras galvenie mērķi ir pievērst valsts uzmanību zema pamatprasmju līmeņa sekām un stimulēt pozitīvu mācīšanās kultūru.

b) Izpratnes veicināšanas pasākumi pieaugušo izglītībā un apmācībā, kas paredzēti konkrētām pieaugušo grupām

Ziņotie izpratnes veicināšanas pasākumi, kas vērsti uz konkrētām pieaugušo grupām, lielākoties ir vērsti uz personām ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, darba meklētājiem vai pieaugušajiem bezdarbniekiem, jauniešiem vai gados vecākiem cilvēkiem, migrantiem, sievietēm un personām ar invaliditāti.

Tādējādi papildus iepriekš minētajiem izpratnes veicināšanas pasākumiem, kas vērsti uz zemu pamatprasmju vai zemas kvalifikācijas līmeni un paredzēti visiem pieaugušajiem iedzīvotājiem,

⁽¹³⁵⁾ Skatīt: <http://lll.mon.bg/?p=3951>

⁽¹³⁶⁾ Skatīt: <https://www.ifema.es/aula>

⁽¹³⁷⁾ Skatīt: <https://men.public.lu/fr/formation-adultes.html>; <https://men.public.lu/dam-assets/catalogue-publications/formation-des-adultes/informaions-generales/catalogue-formation-adultes.pdf>

⁽¹³⁸⁾ Ikgadējās Eiropas profesionālo prasmju nedēļas ietvaros notiek vietēja, reģionāla un valsts mēroga pasākumi un aktivitātes, lai parādītu labākos profesionālās izglītības un apmācības sasniegumus visā Eiropā.
Skatīt: https://ec.europa.eu/social/vocational-skills-week/index_en

⁽¹³⁹⁾ Skatīt: <https://www.alphadekade.de/>

⁽¹⁴⁰⁾ Skatīt: <https://www.lezenenschrijven.nl/wat-doen-wij/oplossing-voor-je-vraagstuk/week-van-lezen-en-schrijven> (līdz 2019. gadam to sauca par Rakstpratības nedēļu (*Week van de Alfabetisering*)).

vairākas valstis, piemēram, Vācija, Īrija, Spānija, Francija, Kipra, Portugāle, Šveice, Islande, Lihtenšteina un Serbija, ziņo, ka ir īstenojušas līdzīgas iniciatīvas vai kampaņas, kas vērstas tieši uz tiem pieaugušajiem, kuriem ir zems pamatprasmju vai kvalifikācijas līmenis.

Īrijā ikgadējā valsts mēroga pieaugušo izpratnes veicināšanas kampaņa par rakstpratību un rēķinpratību “Sper pirmo soli” (*Take the first step*)⁽¹⁴¹⁾ ir būtiska Tālākizglītības un tālākapmācības rakstpratības un rēķināšanas stratēģijas 2014.–2019. daļa. Kampaņas mērķis ir veicināt izpratni par rakstpratības un rēķinpratības problēmām pieaugušo vidū, kā arī atbalstīt un mudināt cilvēkus, kuriem ir grūtības lasīt, rakstīt, rēķināt vai apgūt tehnoloģijas, saņemt nepieciešamo palīdzību.

Šveices nacionālās kampaņas “Vienkārši labāk!” (*Einfach besser!*)⁽¹⁴²⁾ mērķis ir veicināt sabiedrības izpratni par pamatprasmju tēmu, izmantojot plakātus, skrejlapas, tiešsaistes banerus un radio un TV reklāmas. Mērķis ir motivēt pieaugušos, kuriem ikdienā ir grūtības pamatprasmju trūkuma dēļ, apmeklēt lasīšanas, rakstīšanas, matemātikas un IKT kursus. Tādējādi kampaņas mērķis ir veicināt sociālo integrāciju, nodarbinātību un labāku dzīves kvalitāti.

Lihtenšteinā kampaņa “Arī es” (*Ich auch*)⁽¹⁴³⁾ aizsākās kā daļa no atjaunotās Eiropas izglītības programmas pieaugušajiem īstenošanas un ilga no 2014. līdz 2018. gadam. Joprojām tiek īstenoti pasākumi, jo īpaši konsultāciju un izpratnes veicināšanas kampaņas, kuru mērķauditorija ir cilvēki ar zemu pamatprasmju līmeni.

Citas pieaugušo grupas, uz kurām vērsti izpratnes veicināšanas pasākumi visā Eiropā, ir darba meklētāji un pieaugušie bezdarbnieki. Vairākas valstis vai reģioni, tostarp Beļģijas franču valodas kopiena, Dānija, Francija, Horvātija, Kipra un Latvija, ir īstenojušas iniciatīvas, kas vērstas uz šo konkrēto mērķgrupu, lai informētu par pieejamajām pieaugušo izglītības un apmācības iespējām.

Beļģijas franču valodas kopienā “Formtruck”⁽¹⁴⁴⁾ informatīvais auto satiek Briseles iedzīvotājus uz ielām. Galvenais mērķis ir palīdzēt darba meklētājiem atrast apmācības iespējas. “Formtruck” sadarbojas arī ar dažādām mācību iestādēm, un to var izmantot izpratnes veicināšanai konkrētu pasākumu ietvaros.

Kiprā Cilvēkresursu attīstības iestāde⁽¹⁴⁵⁾ sistemātiski rīko informatīvas sanāksmes un izpratnes veicināšanas kampaņas, izmantojot visus plašsaziņas līdzekļus, lai uzrunātu pieaugušos bezdarbniekus un ekonomiski neaktīvos pieaugušos, kā arī darba devējus un darba ņēmējus un sniegtu viņiem informāciju un konsultācijas par mācību iespējām.

Dažās valstīs, piemēram, Bulgārijā, Spānijā, Itālijā, Polijā un Serbijā, pieaugušo izglītības speciālisti ir bijusi galvenā izpratnes veicināšanas iniciatīvu un kampaņu mērķa grupa.

Spānijā (*Comunidad Autónoma de Castilla y León*) informatīvie semināri⁽¹⁴⁶⁾ ir paredzēti karjeras attīstības atbalsta speciālistiem skolās, lai palīdzētu viņiem uzlabot zināšanas par pieaugušo izglītības piedāvājumu.

Viena no **Serbijas** Andragogu asociācijas, Serbijas Pieaugušo izglītības asociācijas un Belgradas Filozofijas fakultātes Pedagoģijas un andragoģijas institūta aktivitātēm ir ikgadējais pasākums “Tiltu veidošana pieaugušo izglītībā” (*Gradimo mostove u obrazovanju odraslih*)⁽¹⁴⁷⁾. Pasākums pulcē dažādas pieaugušo izglītībā iesaistītās organizācijas un pieaugušo izglītības praktiķus no Horvātijas, Slovēnijas, Bosnijas un Hercegovinas, Melnkalnes, Ziemeļmaķedonijas, Serbijas un Kosovas. Šīs iniciatīvas mērķgrupas ir pieaugušo izglītības praktiķi, skolotāji un pasniedzēji, pētnieki un lēmumu pieņēmēji.

Vairākas valstis ir pievērsušās arī citām īpašām pieaugušo grupām, piemēram, jauniešiem (piemēram, Igaunija, Somija un Šveice), gados vecākiem cilvēkiem (piemēram, Polija un Melnkalne), migrantiem (piemēram, Somija), sievietēm (piemēram, Horvātija, Melnkalne un Turcija) un cilvēkiem ar invaliditāti (piemēram, Turcija).

⁽¹⁴¹⁾ Skatīt: <https://www.takethefirststep.ie>

⁽¹⁴²⁾ Skatīt: <https://www.besser-jetzt.ch>

⁽¹⁴³⁾ Skatīt: <http://ich-auch.li/DE/Default.asp>

⁽¹⁴⁴⁾ Skatīt: <https://www.bruxellesFormation.brussels/le-formtruck-outil-mobile-innovant/>

⁽¹⁴⁵⁾ Skatīt: <https://www.hrdauth.org.cy>

⁽¹⁴⁶⁾ Skatīt: <https://www.educa.jcyl.es/adultos/es>

⁽¹⁴⁷⁾ Skatīt: <https://www.AES.rs/en/organizacija/>

c) Izpratnes veicināšanas pasākumi pieaugušo izglītībā un apmācībā, kas paredzēti darba devējiem

Dažas valstis vai reģioni, piemēram, Dānija, Horvātija, Kipra, Polija, Šveice un Apvienotā Karaliste (Ziemeļīrija), ziņoja, ka ir īstenojušas izpratnes veicināšanas pasākumus, kas paredzēti darba devējiem. Šo iniciatīvu galvenais mērķis bija veidot izpratni un sniegt informāciju par pieaugušo izglītības programmām un shēmām.

Dānijas kampaņā “Pieaugušais māceklis: viena shēma – divi uzvarētāji” (*Voksenlærlingeordningen – en ordning, to vindere*)⁽¹⁴⁸⁾, kas norisinājās 2019. gadā, sadarbojās arodbiedrību konfederācija, dažādas arodbiedrības un bezdarba apdrošināšanas fondi, kā arī Darba tirgus un darbā pieņemšanas aģentūra. Mērķis bija veicināt arodbiedrību biedru, kā arī darba devēju izpratni par pieaugušo mācekļības shēmas sniegtajām priekšrocībām, kas palīdz nekvalificētiem darba meklētājiem iegūt profesionālo izglītību, sniedzot subsīdijas darba devējiem, lai segtu mācekļu uzņemšanas izmaksas.

Polijā kopš 2014. gada četras reizes ir noticis Neformālās izglītības kongress (*Kongres edukacji pozaformalnej*)⁽¹⁴⁹⁾, ko rīko Polijas Mācību uzņēmumu palāta sadarbībā ar Varšavas Universitātes Atvērto universitāti. Kongresa mērķauditorija cita starpā ir darba devēji un uzņēmēji, un tā mērķis ir veicināt neformālo izglītību un veicināt izpratni par mūžizglītības vērtību.

Citu iniciatīvu un kampaņu mērķis ir bijis veicināt darba devēju iesaistīšanos pieaugušo izglītībā, proti, mudināt viņus atbalstīt un nodrošināt mācīšanās iespējas saviem darbiniekiem. Tā tas bija 2019. gadā Latvijā notikušā foruma “Es strādāju un mācos”⁽¹⁵⁰⁾ un 2017. gadā Portugālē notikušās kampaņas “Kvalifikācijas programma” (*Programa Qualifica*)⁽¹⁵¹⁾ gadījumā. Līdzīgi arī Šveicē “Vienkārši labāk!... Darba vietā” (*Einfach besser!... am Arbeitsplatz*)⁽¹⁵²⁾ iniciatīva ir vērsta uz darba devējiem, un tās mērķis ir nodrošināt, lai viņu darbinieki saņemtu pamatprasmju apmācību, kas ir pielāgota viņu darba vietai.

7.4. Izglītojošas informatīvās aktivitātes Eiropā

Papildus izpratnes veicināšanas iniciatīvām un kampaņām ir īstenoti mērķtiecīgi informatīvie pasākumi, kas vērsti uz to, lai apzinātu un tieši iesaistītu pieaugušos ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, ar mērķi iesaistīt šo grupu pieaugušo izglītības programmās. Nedaudz vairāk nekā puse no visām Eiropas valstīm vai reģioniem apstiprināja, ka ir īstenojušas plaša mēroga valsts subsidētas iniciatīvas, lai uzrunātu pieaugušos ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni (7.4. attēls).

⁽¹⁴⁸⁾ Skatīt: <https://fho.dk/blog/2019/08/28/voksenlaerling-en-ordning-to-vindere/>

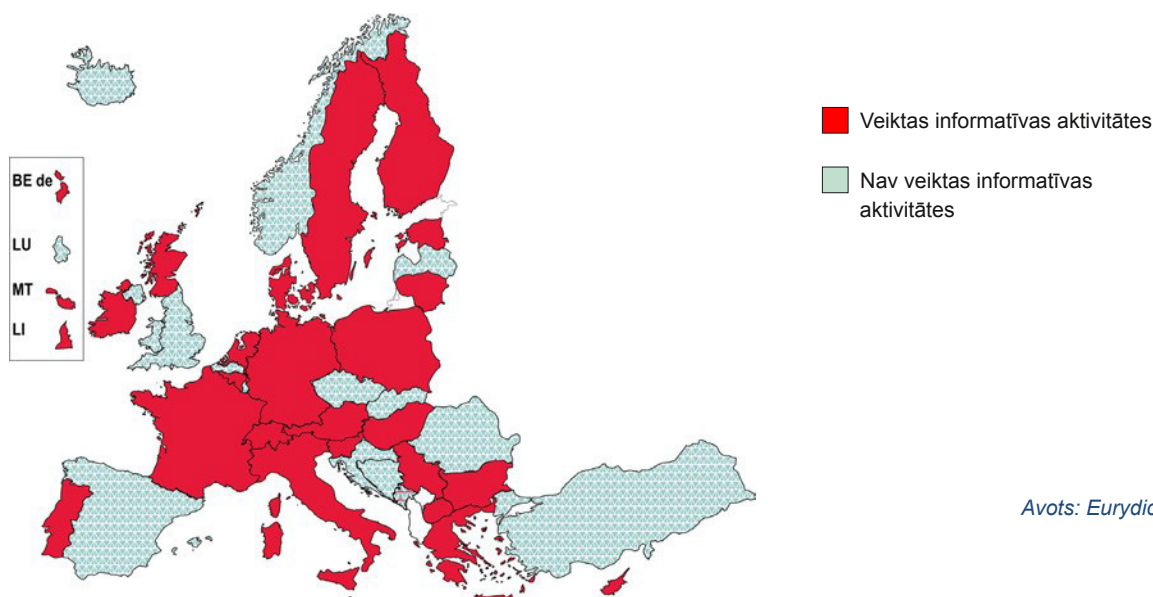
⁽¹⁴⁹⁾ Skatīt: <https://www.kep.com.pl>

⁽¹⁵⁰⁾ Skatīt: <https://epale.ec.europa.eu/lv/content/pieauguso-izglitibas-forums-es-stradaju-un-macos>

⁽¹⁵¹⁾ Skatīt: <https://www.qualifica.gov.pt>

⁽¹⁵²⁾ Skatīt: <https://www.sbf.admin.ch/sbf/de/home/bildung/wb/weiterbildung-in-unternehmen/foerderschwerpunkt-grundkompetenzen-am-arbeitsplatz.html>

7.4. attēls. Plaša mēroga valsts subsidētas izglītojošas informatīvās aktivitātes, kas paredzētas pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, 2019/20



Avots: Eurydice.

Piezīme

Informatīvās aktivitātes par izglītību attiecas uz virkni pasākumu, kas paredzēti, lai apzinātu un piesaistītu tos, kas nemācās, lai mudinātu viņus iesaistīties izglītības un apmācības programmās. Šajā attēlā atspoguļoti plaša mēroga valsts subsidēti izglītojoši pasākumi, kas paredzēti pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni.

Var izdalīt vairākas dažādas pieejas informatīvo aktivitāšu īstenošanai. Valstis var piešķirt valsts subsīdijas organizācijām vai programmām, kas īsteno izglītojošus informatīvos pasākumus; tās var piešķirt finansējumu iestādēm zemākā lēmumu pieņemšanas līmenī (piemēram, reģioniem, pašvaldībām) vai citiem dalībniekiem (piemēram, sociālajiem partneriem) izglītojošu informatīvu pasākumu īstenošanai; tās var finansiāli atbalstīt īsāka termiņa projektu īstenošanu, kas ietver izglītojošus informatīvos pasākumus. Dažas valstis izmanto vairāk nekā vienu pieeju, lai veicinātu izglītojošo informatīvo darbu.

Visizplatītākā pieeja ir valsts subsīdiju piešķiršana organizācijām vai programmām, kas īsteno izglītojošus informatīvos pasākumus. Piemēram, tādās valstīs kā Dānija, Vācija, Polija, Portugāle, Austrija un Slovēnija finansiāli atbalstītās organizācijas galvenokārt ir iesaistītas izglītības konsultāciju un karjeras attīstības atbalsta nodrošināšanā un tādu pieaugušo apmācībā, kuri vai nu meklē darbu, vai strādā, bet nav pietiekami kvalificēti.

Portugāles Kvalifikācijas centriem (*Centros Qualifica*)⁽¹⁵³⁾, kas ir Eiropas Sociālā fonda (*ESF*) un valsts budžeta finansētas struktūras, ir būtiska nozīme pieaugušo ar zemu kvalifikācijas līmeni piesaistīšanā un motivēšanā iesaistīties izglītības un apmācības programmās. Sadarbībai ar dažādām ieinteresētajām personām (darba devējiem, izglītības un apmācības sniedzējiem, pašvaldībām) ir būtiska nozīme, lai apzinātu un uzrunātu pieaugušos ar zemu kvalifikācijas līmeni un sniegtu ieteikumus un nosūtījumus uz izglītības un profesionālās apmācības iespējām.

Austrijā Izglītības konsultāciju un karjeras attīstības atbalsta dienesti (*Netzwerk Bildungsberatung*)⁽¹⁵⁴⁾, kas tiek līdzfinansēti no valsts un *ESF* finansējuma, kā arī federālo zemju finansējuma, ir apņēmušies sasniegt potenciāli nelabvēlīgā situācijā esošas pieaugušo grupas, tostarp pieaugušos ar zemu kvalifikācijas līmeni. Konkrēti pasākumi ietver mobilo konsultāciju sniegšanu un informatīvu pasākumu organizēšanu sabiedriskās vietās un ar darba devēju starpniecību.

⁽¹⁵³⁾ Skatīt: <https://www.qualifica.gov.pt>

⁽¹⁵⁴⁾ Skatīt: <https://www.bildungsberatung-wien.at> (Vīnes konsultāciju aģentūras tīmekļa vietnes) un <https://www.bildungsberatung-stmk.at> (Stīrijas konsultāciju aģentūras tīmekļa vietnes)

Vairākās citās valstīs, piemēram, Igaunijā, Nīderlandē un Šveicē, organizācijām tiek piešķirtas valsts subsīdijas, lai uzrunātu un atbalstītu pieaugušos ar mērķi uzlabot viņu vispārējās pamatprasmes.

Igaunijas pieaugušo izglītības sniedzēju asociācija "ANDRAS" (*Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsioon*)⁽¹⁵⁵⁾ ir izglītības un pētniecības ministrijas stratēģiskais partneris. "ANDRAS" aktivitātes tiek finansētas no valsts budžeta, un to mērķis cita starpā ir apzināt pieaugušos ar zemāku izglītības līmeni un virzīt viņus uz mācību iespējām. Šim nolūkam "ANDRAS" ir izveidojusi tīklus visā Igaunijā un atbalsta tos ar dažādiem pasākumiem un aktivitātēm valsts un pašvaldību līmenī.

Nīderlandē vairākas organizācijas, kas cīnās ar zemu rakstpratības līmeni, saņem subsīdijas no valdības (izmantojot programmu "Paļaujieties uz prasmēm"), tostarp Lasīšanas un rakstīšanas fonds (*Stichting Lezen en Schrijven*)⁽¹⁵⁶⁾, Karaliskā bibliotēka (*Koninklijke Bibliotheek*)⁽¹⁵⁷⁾ un ABC fonds (*Stichting ABC*)⁽¹⁵⁸⁾.

Cita pieeja ietver valsts subsīdiju piešķiršanu programmām, kas nodrošina izglītojošus informatīvos pasākumus. Šādas pieejas piemēri ir atrodami Beļģijas franču valodas kopienā, Francijā, Itālijā, Lietuvā, Maltā un Ziemeļmaķedonijā. Vairumā gadījumu informatīvie pasākumi notiek saistībā ar Garantijas jauniešiem shēmām⁽¹⁵⁹⁾, tādējādi mērķauditorija ir jaunieši, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (*NEET*).

Francijā 2013. gadā tika nodibināta "Garantija jauniešiem" (*Garantie jeunes*)⁽¹⁶⁰⁾, lai apzinātu jauniešus vecumā no 16 līdz 25 gadiem, kuri atrodas sociāli nelabvēlīgā situācijā, un virzītu viņus uz nodarbinātību vai apmācību. Lai īstenotu garantiju, jaunieši un vietējā misija noslēdz līgumu. Tiek sniegta arī finansiāla palīdzība.

Ziemeļmaķedonijā "Garantija jauniešiem" (*Mladinska garancija*)⁽¹⁶¹⁾ ir pieejama visiem jauniešiem līdz 29 gadu vecumam, kuri nemācās, nestrādā un neapgūst arodu. Jauniešiem tiek nodrošinātas piemērotas nodarbinātības iespējas, viņi tiek iesaistīti aktīvos nodarbinātības pasākumos vai viņiem tiek nodrošinātas iespējas turpināt izglītību, izmantojot otrās iespējas programmas četru mēnešu laikā pēc reģistrācijas Nodarbinātības dienestā. Viens no trim garantiju shēmas pīlāriem ir informatīvie pasākumi, kas vērsti uz jauniešiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, lai viņus informētu par shēmu un iepazīstinātu ar tās sniegtajām priekšrocībām.

Dažās valstīs, piemēram, Īrijā un Ungārijā, valsts subsidēto programmu ietvaros īstenotie informatīvie pasākumi ir saistīti arī ar darba tirgu, bet mērķgrupa ir ne tikai jaunieši, bet arī pieaugušie.

Ungārijā viens no Atvērto mācību centru (*Nyitott Tanulási Központok*)⁽¹⁶²⁾ mērķiem ir uzrunāt 20 000 pieaugušo (jo īpaši pieaugušos ar zemu kvalifikācijas līmeni vai ar novecojušu profesionālo kvalifikāciju) un informēt viņus par piedāvātajiem pieejamajiem darba tirgus kompetenču pilnveides apmācību un karjeras attīstības atbalsta pakalpojumiem.

Citās valstīs plaša mēroga valsts subsidētas programmas, kuru mērķis ir sasniegt pieaugušos ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, ir mazāk vērstas uz prasmēm, kas saistītas ar nodarbinātību, bet vairāk uz pamatprasmju attīstīšanu, kā redzams turpmāk sniegtajos piemēros.

Vācijā Nacionālās desmitgades rakstpratībai un pamatzglītībai 2016.–2026. (*Nationale Dekade für Alphabetisierung und Grundbildung 2016-2026*)⁽¹⁶³⁾ ietvaros federālās zemes atbalsta pasākumus, kuru mērķis ir mudināt izglītojamās piedalīties rakstpratības un pamatzglītības programmās, tostarp izplatot informāciju un norādījumus par mācību iespējām.

⁽¹⁵⁵⁾ Skatīt: <https://www.andras.ee>

⁽¹⁵⁶⁾ Skatīt: <https://www.lezenenschrijven.nl>

⁽¹⁵⁷⁾ Skatīt: <https://www.kb.nl>

⁽¹⁵⁸⁾ Skatīt: <https://st-abc.nl/>

⁽¹⁵⁹⁾ "Garantija jauniešiem" ir visu dalībvalstu apņemšanās nodrošināt, ka visi jaunieši, kas jaunāki par 25 gadiem, četru mēnešu laikā pēc bezdarbnieka statusa vai formālās izglītības iegūšanas saņem kvalitatīvu nodarbinātības, izglītības turpināšanas, mācekļības vai stažēšanās piedāvājumu. Skatīt Padomes lēmumu (2020. gada 30. oktobris) "Tilts uz nodarbinātību – Garantijas jauniešiem pastiprināšana" un ar ko aizstāj Padomes 2013. gada 22. aprīļa lēmumu par garantijas jauniešiem izveidi, OV C 372, 04.11.2020.

⁽¹⁶⁰⁾ Skatīt: <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000033692654&categorieLien=id>

⁽¹⁶¹⁾ Skatīt: https://www.mtsp.gov.mk/juli-2018-ns_article-mtsp-vo-prvite-tri-meseci-od-pilot-programata-mladinska-garancija-vrboteni-419-lica-nsp

⁽¹⁶²⁾ Skatīt: <https://nyitok.hu/>

⁽¹⁶³⁾ Skatīt: www.alphadekade.de

Gan **Griekijā**, gan **Kiprā** valsts subsidētu izglītojošu informatīvo pasākumu (ar plašsaziņas līdzekļu un sociālo plašsaziņas līdzekļu kampaņu, tīmekļa vietņu u. c. palīdzību) mērķis ir motivēt pieaugušos ar zemu pamatprasmju un kvalifikācijas līmeni iesaistīties otrās iespējas un profesionālās izglītības un apmācības programmās.

Papildus valsts subsidijām organizācijām vai programmām, kas īsteno izglītojošus informatīvos pasākumus, dažās valstīs, piemēram, Dānijā, Zviedrijā un Šveicē, ir ieviesti finansēšanas mehānismi, lai atbalstītu vai nu iestādes zemākā lēmumu pieņemšanas līmenī (piemēram, reģionus, pašvaldības), vai citas ieinteresētās personas (piemēram, sociālos partnerus) to centienos uzrunāt pieaugušos ar zemu pamatprasmju līmeni vai zemu kvalifikāciju un sniegt tiem atbalstiem.

Dānijā izglītojošais fonds (*Puljen til opsøgende arbejde*)⁽¹⁶⁴⁾, kas 2017. gadā tika izveidots Trīspusējā nolīguma ietvaros, ir paredzēts, lai motivētu pieaugušos piedalīties tālākizglītībā un tādējādi risinātu nepietiekamu pamatprasmju un kvalificēta darbaspēka trūkuma problēmas Dānijas darba tirgū. Fondu pārvalda Nodarbinātības ministrija, un tas finansē dažādas iniciatīvas, piemēram, iniciatīvu, kas saistīta ar mācību vēstnieku korpusa izveidi.

Zviedrijā Zināšanu veicināšanas programmas (*Kunskapslyftet*)⁽¹⁶⁵⁾ ietvaros pašvaldībām ir pieejama valdības dotācija, lai piesaistītu vairāk cilvēku piedalīties pieaugušo izglītībā pamatzglītības vai vidējās izglītības līmenī, jo īpaši tos, kuriem nepieciešama tālākizglītība, bet kuri paši nevar atrast piemērotas mācību iespējas.

Šveicē Federālais likums par tālākizglītību (*Bundesgesetz über die Weiterbildung / Loi fédérale sur la formation continue*)⁽¹⁶⁶⁾ ļauj Konfederācijai finansiāli atbalstīt kantonus. Pašlaik 20 kantoni ir noslēguši izpildes līgumu ar federālo valdību, lai motivētu pieaugušos iesaistīties izglītībā un veicinātu pamatprasmju attīstību.

Dažas valstis, piemēram, Dānija, Igaunija, Polija un Slovēnija, ziņoja, ka papildus šīm regulārākām valsts subsidijām programmām vai organizācijām, kas īsteno informatīvus pasākumus, tās atbalsta arī īsāka termiņa projektus, kuru mērķis ir uzrunāt un iesaistīt pieaugušos ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni prasmju pilnveides vai kvalifikācijas celšanas programmās. Lihtenšteinā šis ir vienīgais ziņotais plaša mēroga valsts subsidētās informatīvās aktivitātes veids. Šāda veida informatīvo pasākumu piemēri:

Polijā projektu "Iespēja – jaunas iespējas pieaugušajiem" (*SZANSA – Nowe możliwości dla dorosłych*)⁽¹⁶⁷⁾ līdzfinansē ESF, un tas tiks īstenots līdz 2021. gada beigām. Projekta galvenais mērķis ir uzrunāt un atbalstīt pieaugušos ar zemu prasmju, zināšanu un kompetenču līmeni, kuri nav tiesīgi saņemt "Garantijas jauniešiem" atbalstu (nodarbinātie, bezdarbnieki vai neaktīvi pieaugušie, pieaugušie no nelabvēlīgiem reģioniem (lauku apvidiem, mazpilsētām un/vai postindustriālajām pašvaldībām), cilvēki vecumā virs 50 gadiem, imigranti, pieaugušie ar intelektuālās attīstības traucējumiem utt.).

Slovēnijā Izglītības, zinātnes un sporta ministrijas uzsāktā un finansētā un Eiropas Sociālā fonda līdzfinansētā publiskā konkursa "Mazkvalificēto cilvēku pamatprasmju un profesionālo prasmju attīstība 2018.–2022." (*Javni razpis za pridobivanje temeljnih in poklicnih kompetenc 2018-2022*)⁽¹⁶⁸⁾ mērķis ir uzlabot pamatprasmes un profesionālās prasmes pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni (ar mazāk nekā četrus gadus vidējo izglītību) un mazkvalificētiem pieaugušajiem vecumā virs 45 gadiem. Viens no finansētajiem pasākumiem un pakalpojumiem ir informatīvie pasākumi astoņu izglītojošu filmu veidā (bez maksas pieejamas projekta tīmekļa vietnē⁽¹⁶⁹⁾), kas paredzētas kā motivējošs un izglītojošs līdzeklis mērķa grupu pamatprasmju un kompetenču attīstīšanai.

⁽¹⁶⁴⁾ Skatīt: <https://www.uvm.dk/puljer-udbud-og-prisuddelinger/puljer/puljeoversigt/tidligere-udmeldte-puljer/voksne/201117-pulje-til-opsoegende-arbejde-2021>

⁽¹⁶⁵⁾ Skatīt: <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/07/50-miljoner-for-att-locka-fler-till-vuxenutbildning/>

⁽¹⁶⁶⁾ Skatīt: <https://www.fedlex.admin.ch/eli/cc/2016/132/de>

⁽¹⁶⁷⁾ Skatīt: <https://szansa-power.frse.org.pl/>

⁽¹⁶⁸⁾ Skatīt: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2018006100001/javni-razpis-za-pridobivanje-temeljnih-in-poklicnih-kompetenc-od-2018-do-2022-krajisi-naslov-javnega-razpisa-tpk-2018-2022-st-5442-86201814-ob-283818>

⁽¹⁶⁹⁾ Skatīt: <https://pismenost.acs.si/en/resources/educational-audio-and-visual-resources/visual-resources/on-the-path-to-a-successful-life/>

Kopsavilkums

Šajā nodaļā sniegts pārskats par kvantitatīvajiem un kvalitatīvajiem datiem, kas saistīti izpratnes veicināšanu un informēšanu pieaugušo izglītības kontekstā. Vispirms nodaļa iepazīstināja ar 2016. gada pieaugušo izglītības apsekojuma datiem, kas liecina, ka ES 27 aptuveni 80 % pieaugušo, kuri 12 mēnešus pirms apsekojuma nav piedalījušies izglītībā un apmācībā, nav vēlējušies to darīt. To neiesaistīto personu īpatsvars, kuras norādīja, ka nevēlas piedalīties izglītībā un apmācībā, bija lielāks to pieaugušo vidū, kuriem ir zemāks izglītības līmenis, nekā to pieaugušo vidū, kuriem ir augstākā izglītība (skatīt 7.1. attēlu).

Līdzīgi, analizējot datus par pieejamo mācību iespēju patstāvīgu izpēti, redzams, ka visās Eiropas valstīs cilvēki ar zemāku izglītības līmeni retāk meklē informāciju par mācību iespējām nekā cilvēki ar augstāku izglītības līmeni (skatīt 7.2. attēlu). Šie rezultāti uzsver izpratnes veicināšanas un informēšanas pasākumu nozīmi, lai nodrošinātu, ka pieaugušie, jo īpaši tie, kuriem ir zemāks kvalifikācijas vai pamatprasmju līmenis, ir informēti par pieejamajām mācību iespējām, un lai veicinātu viņu dalību izglītībā un apmācībā.

Attiecībā uz Eiropas valstu centieniem saistībā ar izpratnes veicināšanu un informēšanu lielākā daļa valstu ziņoja, ka laikā no 2015. līdz 2020. gadam tās ir īstenojušas vismaz vienu plaša mēroga publiski subsidētu izpratnes veicināšanas iniciatīvu vai kampaņu. Minētie izpratnes veicināšanas pasākumi bija paredzēti visiem pieaugušajiem vai konkrētām pieaugušo grupām (piemēram, pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, bezdarbniekiem vai darba meklētājiem, pieaugušo izglītības profesionāļiem, jauniešiem vai vecāka gadagājuma cilvēkiem, migrantiem, sievietēm vai personām ar invaliditāti), vai darba devējiem (skatīt 7.3. attēlu).

Tikai nedaudz vairāk nekā puse no visām Eiropas valstīm vai reģioniem ziņo par valsts subsidētiem informatīviem pasākumiem, kas paredzēti pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni (skatīt 7.4. attēlu). Dažādās pieejas, ko valstis izmanto, lai atbalstītu mērķtiecīgus informatīvos pasākumus, ietver finansiālu atbalstu organizācijām vai programmām, kas īsteno izglītojošus informatīvos pasākumus, finansējuma piešķiršanu (piemēram, iestādēm zemākā lēmumu pieņemšanas līmenī) izglītojošu informatīvo pasākumu veikšanai un/vai finansiālu atbalstu īsāka termiņa projektu īstenošanai, kas ietver izglītojošus informatīvos pasākumus.

Tādējādi no šīs analīzes izrietošā kopaina rāda, ka lielākā daļa Eiropas valstu vai reģionu publiski subsidē izpratnes veicināšanas iniciatīvas vai kampaņas par pieaugušo izglītību un apmācību, bet tikai aptuveni puse no tām nodrošina valsts subsidiāras iniciatīvas, kuru mērķis ir sasniegt pieaugušos ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni (skatīt 7.5. attēlu). Tomēr jāatzīmē, ka starp izpratnes veicināšanas pasākumiem, par kuriem ziņots, ir arī tādi, kas paredzēti pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, kā arī citām īpašām pieaugušo grupām, kuras varētu gūt labumu no tālākizglītības un tālākapmācības, piemēram, darba meklētājiem vai bezdarbniekiem, jauniešiem vai gados vecākiem cilvēkiem, migrantiem, sievietēm un personām ar invaliditāti.

Visbeidzot, trīs valstis – Čehija, Rumānija un Bosnija un Hercegovina – nav ziņojušas par plaša mēroga valsts subsidētiem izpratnes veicināšanas vai informēšanas pasākumiem.

7.5. attēls. Kopsavilkums par plaša mēroga valsts subsidētiem izpratnes veicināšanas un informatīvām aktivitātēm, kas popularizē pieaugušo (ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni) izglītību un apmācību, 2019./2020.

	Plaša mēroga valsts subsidētas izpratnes veicināšanas kampaņas par pieaugušo izglītību un apmācību, 2015.-2020.	Plaša mēroga valsts subsidēti informatīvie pasākumi, kas paredzēti pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni
BE fr	●	●
BE de	●	●
BE nl	●	
BG	●	●
CZ		
DK	●	●
DE	●	●
EE	●	●
IE	●	●
EL		●
ES	●	
FR	●	●
HR	●	
IT	●	●
CY	●	●
LV	●	
LT		●
LU	●	
HU	●	●
MT	●	●
NL	●	●
AT	●	●
PL	●	●
PT	●	●
RO		
SI	●	●
SK	●	
FI	●	●
SE	●	●
BA		
CH	●	●
IS	●	
LI	●	●
ME	●	
MK	●	●
NO	●	
RS	●	●
TR	●	
UK-ENG	●	
UK-WLS	●	
UK-NIR	●	
UK-SCT	●	●

Avots: Eurydice.

Piezīme

Šajā attēlā sniegts 7.3. un 7.4. attēlā redzamo datu kopsavilkums. Plašāku informāciju un skaidrojumus skatīt konkrētajos attēlos.

8. NODAĻA. KARJERAS ATTĪSTĪBAS ATBALSTA PAKALPOJUMI

Papildus izpratnes veicināšanas un informatīvajiem pasākumiem arī karjeras attīstības atbalsta pakalpojumiem var būt svarīga loma pieaugušo mudināšanā iesaistīties izglītībā un apmācībā. Karjeras attīstības atbalsts var atvieglot mācību un tālākvirzības mērķu izvirzīšanu vai piemērotu izglītības un apmācības iespēju meklēšanu, kā arī ceļa nospraušanu, lai sasniegtu izvirzītos izglītības un profesionālos mērķus (Eiropas Komisija / EACEA / Eurydice, 2015).

Turklāt karjeras attīstības atbalsts var veicināt arī citu valsts politikas mērķu, piemēram, sociālās integrācijas un indivīdu un grupu ekonomiskās integrācijas, sasniegšanu, tādējādi samazinot bezdarba līmeni un palielinot vispārējo produktivitāti un attīstību (Eiropas Mūžilga karjeras atbalsta politikas tīkls, 2015).

Šī nodaļa sākas ar īsu ievadu un dažiem konteksta statistikas datiem par karjeras attīstības atbalsta tematu. Tālāk tajā izklāstīti individuālie karjeras atbalsta pakalpojumi, kas pieaugušajiem ir pieejami Eiropas valstīs, kā arī pašpalīdzības attīstības atbalsta rīki un tiešsaistes datubāzes, kurās ir izklāstītas pieejamās mācību iespējas.

8.1. Karjeras attīstības atbalsta nepieciešamība

Par karjeras attīstības atbalstu parasti ir atbildīgas vairākas ministrijas valsts un reģionālā līmenī. Var būt iesaistītas arī valsts līmeņa padomes vai mūžizglītības forumi, kas palīdz nodrošināt sadarbību šajā jomā un koordinēt mūžizglītības politiku un pasākumus (Eiropas Mūžilga karjeras atbalsta politikas tīkls, 2015). Karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi ietver virkni pasākumu, tostarp informācijas sniegšanu, konsultēšanu, kompetenču novērtējumu, atbalstu un lēmumu pieņemšanas un karjeras vadības prasmju mācīšanu⁽¹⁷⁰⁾. Tos var sniegt skolās, darba vai mācību centros, valsts nodarbinātības dienestos, darbavietās, kopienas centros vai citur.

Karjeras attīstības atbalstam var būt svarīga loma, palīdzot pieaugušajiem izprast un saprast pieejamās izglītības un apmācības iespējas un citus saistītos pakalpojumus. Jo īpaši tā var palīdzēt mudināt piedalīties pieaugušo izglītībā tos, kam ir zems pamatprasmju vai kvalifikācijas līmenis. 2016. gada leteikumā par prasmju pilnveides ceļiem⁽¹⁷¹⁾ ir atbalstīta karjeras attīstības atbalsta un/vai padomdošanas pakalpojumu sniegšana, lai atbalstītu izglītojamo tālākvirzību visos prasmju pilnveides procesa posmos. Turklāt, sniedzot kvalitatīvu informāciju un individualizētas konsultācijas, jo īpaši pieaugušajiem ar zemu prasmju vai kvalifikācijas līmeni, karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi var veicināt augstāku dalības līmeni un iekļaujošāku dalību pieaugušo izglītībā.

Covid-19 pandēmijas kontekstā atbalsts prasmju pilnveidei vai pārkvalifikācijai, izmantojot karjeras attīstības atbalsta pakalpojumus, ir kļuvis vēl svarīgāks. Daudzi pieaugušie, jo īpaši tie, kuriem ir zems pamatprasmju vai kvalifikācijas līmenis, ir zaudējuši darbu, un viņiem ir jāpārkvalificējas, lai pielāgotos mainīgajam darba tirgum, ko cita starpā raksturo arvien biežāka digitālo tehnoloģiju izmantošana (OECD, 2021). Tajā pašā laikā attīstības atbalsta pakalpojumu sniegšana ir kļuvusi sarežģītāka, jo daži tradicionālāki attīstības atbalsta pakalpojumu sniegšanas veidi (piemēram, klātienē konsultācijas) nav pieejami pandēmijas radīto ierobežojumu dēļ.

⁽¹⁷⁰⁾ Padomes un Padomē sanākušo Eiropas Savienības dalībvalstu valdību pārstāvju rezolūcija (2008. gada 21. novembris) par mūžilga karjeras atbalsta sekmīgāku iekļaušanu mūžizglītības stratēģijās, OV C 319, 13.12.2008.

⁽¹⁷¹⁾ Padomes leteikums (2016. gada 19. decembris) "Prasmju pilnveides ceļi – jaunas iespējas pieaugušajiem", OV C 484/1, 24.12.2016.

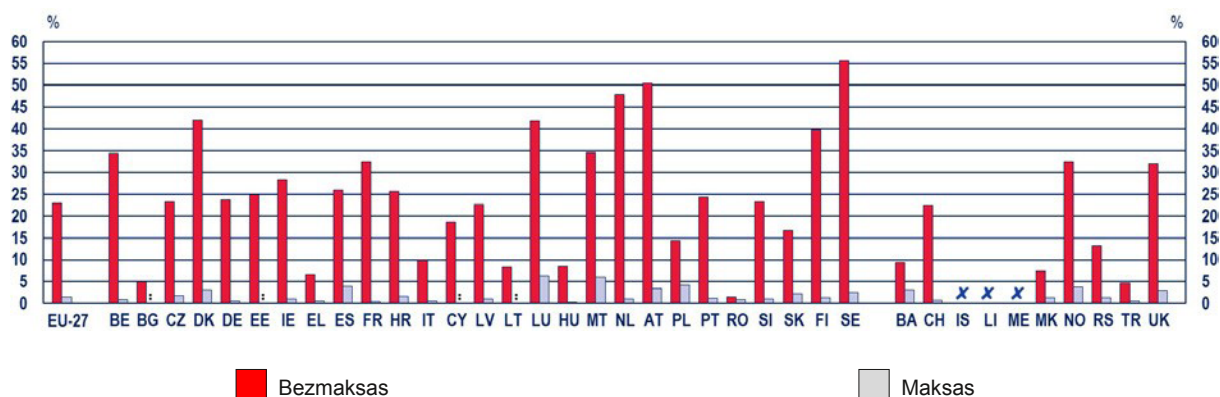
Tādēļ ļoti svarīgi ir sniegt karjeras attīstības atbalsta pakalpojumus, kuros izmantota holistiska pieeja, ņemot vērā dispozīciju un situatīvos šķēršļus mācībām, nodarbinātībai un sociālajai iekļaušanai, kā arī indivīdu potenciālu (Eiropas Komisija, 2020c).

Pirms politikas un pasākumu, kas saistīti ar karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu sniegšanu Eiropā, padziļinātas analīzes ir sniegti statistikas dati kontekstam par karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu izmantošanu pieaugušo vidū Eiropā.

8.2. Pieaugušo karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu izmantošana

2016. gada pieaugušo izglītības apsekojums (AES) ļauj pētīt, cik lielā mērā pieaugušie Eiropā izmanto ar izglītību un apmācību saistītus karjeras attīstības atbalsta pakalpojumus. Apsekojumā tika jautāts, vai 12 mēnešu laikā pirms tā pieaugušie ir saņēmuši no iestādēm vai organizācijām informāciju vai konsultācijas par mācību iespējām. Kā redzams 8.1. attēlā, vidēji ES 27 valstīs aptuveni ceturtdaļa pieaugušo norādīja, ka ir saņēmuši bezmaksas informāciju vai konsultācijas par mācību iespējām, un mazāk nekā 2 % norādīja, ka ir maksājuši par karjeras attīstības atbalsta pakalpojumiem. Līdz ar to šķiet, ka tad, kad pieaugušie saņem konsultācijas saistībā ar izglītību un apmācību no iestādēm vai organizācijām, šis pakalpojums parasti ir bezmaksas.

8.1. attēls: Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kuri 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma no iestādēm/organizācijām saņēmuši (bezmaksas vai maksas) informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām (%), 2016.



%	ES 27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
Bezmaksas	23,0	34,4	5,0	23,3	42,0	23,7	25,0	28,3	6,6	26,0	32,4	25,7	9,8	18,7	22,7	8,3	41,9	8,5	34,6
Maksas	1,5	0,8	:	1,8	3,1	0,6	:	1,1	0,5	4,0	0,4	1,7	0,6	:	1,0	:	6,4	0,3	6,0
	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	UK
Bezmaksas	47,9	50,5	14,5	24,3	1,5	23,3	16,8	39,8	55,6	9,4	22,5	X	X	X	7,4	32,4	13,3	4,7	32,0
Maksas	1,1	3,4	4,2	1,2	0,9	1,1	2,3	1,3	2,6	3,1	0,7	X	X	X	1,4	3,8	1,3	0,6	3,0

Avots: Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums. Eurostat iegūti un aprēķināti dati.

Piezīmes

2016. gada pieaugušo izglītības apsekojuma respondentiem tika jautāts: "Vai pēdējo 12 mēnešu laikā no iestādēm/organizācijām esat saņēmis/-usi informāciju vai konsultāciju/palīdzību saistībā ar mācīšanās iespējām (norādiet visus saņemto pakalpojumu veidus: klātienē, internetā, pa pastu, telefoniski, pa faksu, plakāti, buklets utt.)?"

Piedāvātie atbilžu varianti:

- "Jā, esmu saņēmis/-usi no iestādēm/organizācijām bezmaksas informāciju vai konsultācijas/palīdzību saistībā ar mācīšanās iespējām";
- "Jā, esmu maksājis/-usi par iestāžu/organizāciju sniegto informāciju vai konsultācijām/palīdzību saistībā ar mācīšanās iespējām";
- "Nē, es neesmu saņēmis/-usi no iestādēm/organizācijām informāciju vai konsultācijas/palīdzību saistībā ar mācīšanās iespējām" (Eurostat, 2017).

Attēlā apskatīti pirmie divi atbilžu varianti.

Piezīmes par konkrētām valstīm

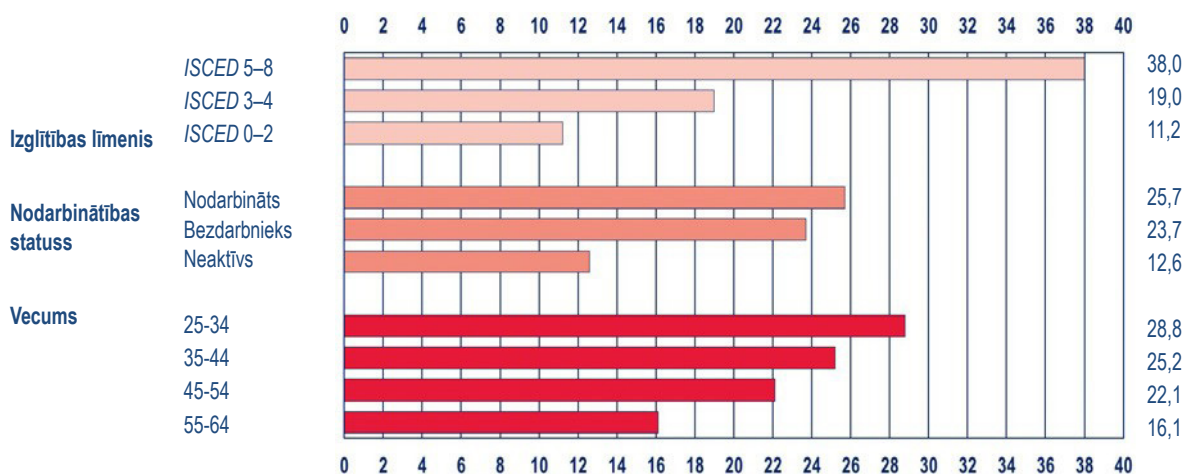
Beļģija, Vācija, Īrija, Grieķija, Itālija, Latvija, Ungārija, Nīderlande un Somija: Zema ticamība attiecībā uz to pieaugušo procentuālo daļu, kuri no iestādēm/organizācijām par maksu ir saņēmuši informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām, jo izlases apjoms ir neliels.

Bulgārija, Kipra un Lietuva: Dati par pieaugušajiem, kas par maksu saņēmuši informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām, nav pieejami ļoti mazas izlases dēļ.

Valstis ar vislielāko procentuālo īpatsvaru pieaugušo, kas norādīja, ka ir saņēmuši bezmaksas informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām (virs 40 %), bija Zviedrija (55,6 %), Austrija (50,5 %), Nīderlande (47,9 %), Dānija (42,0 %) un Luksemburga (41,9 %). Turpretī vairākās Eiropas valstīs mazāk nekā 10 % pieaugušo norādīja, ka 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma ir saņēmuši bezmaksas konsultācijas par mācīšanās iespējām. Tas attiecas uz Itāliju (9,8 %), Bosniju un Hercegovinu (9,4 %), Ungāriju (8,5 %), Lietuvu (8,3 %), Ziemeļmaķedoniju (7,4 %), Grieķiju (6,6 %), Bulgāriju (5,0 %), Turciju (4,7 %) un Rumāniju (1,5 %). Valstu ģeogrāfiskais sadalījums spektra abos galos liecina, ka Austrumeiropas un Dienvidaustrumeiropas pieaugušie saņem informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām no iestādēm vai organizācijām retāk nekā Ziemeļeiropas un Rietumeiropas iedzīvotāji.

Dažas būtiskas atšķirības ir redzamas, aplūkojot to pieaugušo īpatsvaru, kuri ziņoja, ka ir saņēmuši bezmaksas konsultācijas, atkarībā no izglītības līmeņa, nodarbinātības statusa un vecuma (8.2. attēls). Piemēram, lai gan vidēji ES 27 38,0 % pieaugušo, kas ieguvuši augstāko izglītību (*ISCED* 5–8), norādīja, ka pēdējo 12 mēnešu laikā ir saņēmuši bezmaksas informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām, šis rādītājs samazinās līdz 19,0 %, runājot par pieaugušajiem, kas ieguvuši vidējo vai pēdvidusskolas neterciāro izglītību (*ISCED* 3–4), un 11,2 % pieaugušo, kas ieguvuši pamatzglītību (*ISCED* 2). Citiem vārdiem sakot, pieaugušie ar zemāku izglītības līmeni retāk ziņoja, ka ir saņēmuši konsultācijas par mācīšanās iespējām no iestādēm vai organizācijām, nekā pieaugušie ar augstāku izglītības līmeni.

8.2. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma no iestādēm/organizācijām saņēmuši bezmaksas informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām (%), pēc izglītības līmeņa, nodarbinātības statusa un vecuma (ES 27 vidējais rādītājs), 2016.



Avots: Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums. Eurostat iegūti un aprēķināti dati.

Piezīmes

Neaktīvie cilvēki ir tie, kas nav darbaspēka daļa, proti, nav ne nodarbināti, ne bezdarbnieki. Viņi nestrādā un nav ne pieejami, ne arī meklē darbu, lai gan ir darbaspējas vecumā.

Sīkāku informāciju par to, kā šis jautājums bija formulēts pieaugušo izglītības apsekojumā, skatīt 8.1. attēlā.

Līdzīgas atšķirības vērojamas arī saistībā ar nodarbinātības statusu: ES 27 nodarbinātie (25,7 %) nedaudz biežāk nekā bezdarbnieki (23,7 %) ziņoja, ka ir saņēmuši bezmaksas informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām. Bezdarbniekiem galvenie informācijas un pakalpojumu sniedzēji parasti ir valsts nodarbinātības dienesti (VND). Ekonomiski neaktīvie iedzīvotāji visretāk ziņoja, ka saņem bezmaksas informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām (12,6 %), lai gan viņiem varētu būt līdzīgi liela vajadzība pēc informācijas un konsultācijām.

Arī vecums, šķiet, ir noteicošais faktors attiecībā uz bezmaksas konsultāciju par mācīšanās iespējām izmantošanu. Jo vecāki respondenti, jo mazāka varbūtība, ka viņi 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma ir saņēmuši ar izglītību saistītu informāciju vai konsultācijas (piemēram, 28,8 % respondentu vecuma grupā no 25 līdz 34 gadiem salīdzinājumā ar 16,1 % aptaujāto vecumā no 55 līdz 64 gadiem).

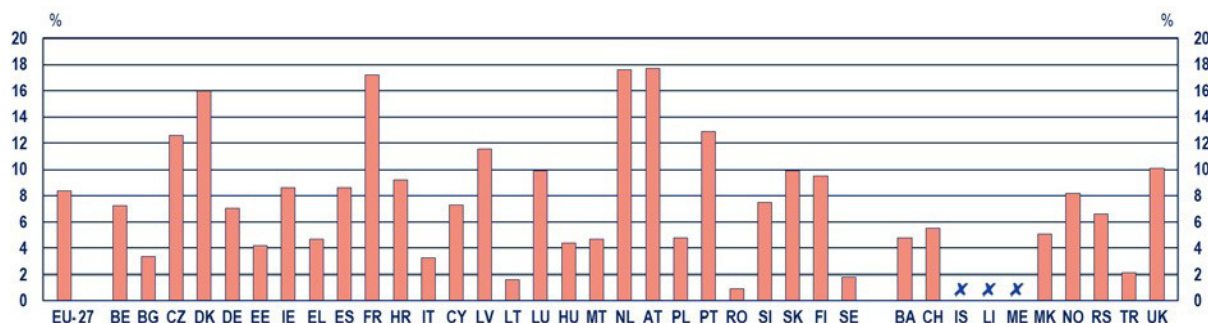
Pakalpojumu sniegšanas veidi

Informāciju un konsultācijas par mācīšanās iespējām var sniegt dažādos veidos. Viena no labi zināmām un efektīvām metodēm ir tieša saskarsme ar konsultantu (Vistona, Mitsa un Li, 2019). Cita metode ir datorizētas lietojumprogrammas, proti, programmas, kas nodrošina pašvadību un/vai pašnovērtējumu. Pieaugušie var saņemt norādījumus arī no īpašiem materiāliem un tiešsaistē pieejamas informācijas. Tomēr pašvadības un tiešsaistes rīkiem nevajadzētu aizstāt tradicionālo klātienē apmācību, jo tas var apgrūtināt piekļuvi pieaugušajiem ar ierobežotām digitālajām prasmēm vai tiem, kuri nezina, kur vai kā saņemt palīdzību lēmumu pieņemšanai (OECD, 2021).

Pieaugušo izglītības apsekojumā tika pētīts, cik plaši izplatīti ir dažādi (bezmaksas) konsultāciju pakalpojumu veidi, kas saistīti ar izglītību un apmācību. Attēlā 8.3. attēlā galvenā uzmanība pievērsta karjeras attīstības atbalstam, kas ietver klātienē saskarsmi ar konsultantu. Vidēji ES 27 valstīs 8,4 % pieaugušo norādīja, ka 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma no iestādēm ir saņēmuši bezmaksas klātienē konsultācijas par mācīšanās iespējām.

Visvairāk pieaugušo – vairāk nekā 12 % –, kuri ziņoja, ka ir saņēmuši bezmaksas informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām klātienē saskarsmē ar konsultantu, bija Čehijā (12,6 %), Portugālē (12,9 %), Dānijā (16,0 %), Francijā (17,2 %), Nīderlandē (17,6 %) un Austrijā (17,7 %). Turpretī Lietuvā, Rumānijā un Zviedrijā ļoti maz pieaugušo (mazāk nekā 2 %) ziņoja par konsultēšanu klātienē.

8.3. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma saņēmuši bezmaksas informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām tiešā saskarsmē ar konsultantu (%), 2016.



ES 27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
8,4	7,2	3,4	12,6	16,0	7,0	4,2	8,6	4,7	8,6	17,2	9,2	3,3	7,3	11,6	1,6	9,9	4,4	4,7
NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	UK
17,6	17,7	4,8	12,9	0,9	7,5	9,9	9,5	1,8	4,8	5,5	X	X	X	5,1	8,2	6,6	2,1	10,1

Avots: Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums. Eurostat iegūti un aprēķināti dati.

Piezīme

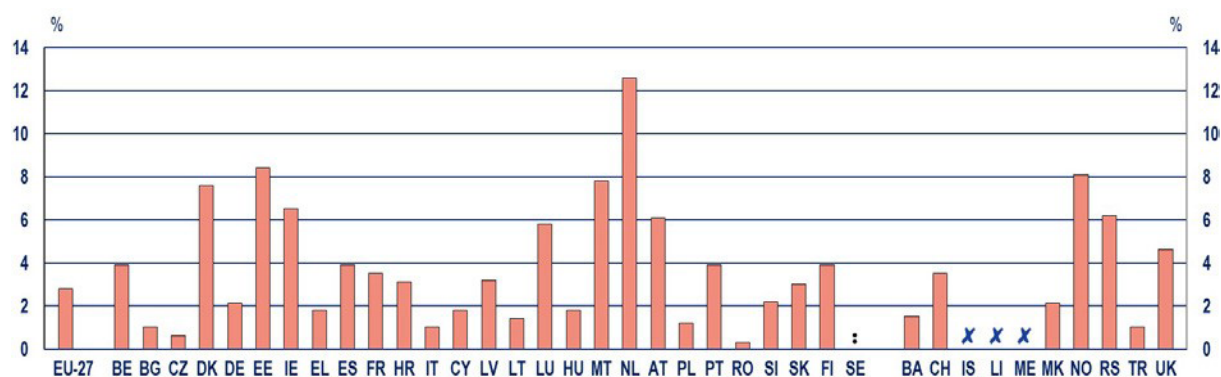
2016. gada pieaugušo izglītības apsekojuma ietvaros respondentiem, kuri norādīja, ka pēdējo 12 mēnešu laikā ir saņēmuši bezmaksas informāciju vai konsultāciju/palīdzību saistībā ar mācīšanās iespējām, tika jautāts par pakalpojumu sniegšanas veidu ("Kādā veidā jūs saņēmt šo bezmaksas informāciju vai konsultāciju/palīdzību saistībā ar mācīšanās iespējām?"). Iespējamie (vairāki) atbilžu varianti bija:

- "klātienē";
- "saziņa, izmantojot internetu, tālruni, e-pastu vai citus saziņas līdzekļus";
- "informācija vai konsultācijas/palīdzība tika saņemta, izmantojot datorizētu lietojumprogrammu (tostarp tiešsaistes pašnovērtēšanas rīkus)";
- "bez saskares, tikai informācija no īpašiem materiāliem (grāmatas, plakāti, tīmekļa vietnes, buklets, TV pārraide u. c.)" (Eurostat, 2017).

Šajā attēlā attēlots pirmais variants.

Konsultēšana par mācīšanās iespējām, izmantojot datorizētas lietojumprogrammas, ir retāk sastopama nekā konsultēšana, kas ietver tiešu kontaktu ar konsultantu (8.4. attēls). Vidēji ES 27 valstīs 2,8 % pieaugušo norādīja, ka 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma ir saņēmuši informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām, izmantojot datorizētas lietojumprogrammas. No visām analizētajām valstīm lielākais pakalpojumu saņēmēju īpatsvars reģistrēts Nīderlandē (12,6 %), kam seko Igaunija (8,4 %), Norvēģija (8,1 %), Malta (7,8 %), Dānija (7,6 %), Īrija (6,5 %), Serbija (6,2 %), Austrija (6,1 %) un Luksemburga (5,8 %). Dažās valstīs, piemēram, Bulgārijā, Čehijā, Itālijā, Rumānijā un Turcijā, par konsultāciju saņemšanu, izmantojot datorizētas lietojumprogrammas, tikpat kā netika ziņots (1 % vai mazāk pieaugušo).

8.4. attēls. Pieaugušie (vecumā no 25 līdz 64 gadiem), kas 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma saņēmuši bezmaksas informāciju vai konsultācijas par mācīšanās iespējām ar datorizētām lietojumprogrammām (%), 2016.



ES 27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT
2,8	3,9	1,0	0,6	7,6	2,1	8,4	6,5	1,8	3,9	3,5	3,1	1,0	1,8	3,2	1,4	5,8	1,8	7,8
NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	BA	CH	IS	LI	ME	MK	NO	RS	TR	UK
12,6	6,1	1,2	3,9	0,3	2,2	3,0	3,9	:	1,5	3,5	X	X	X	2,1	8,1	6,2	1,0	4,6

Avots: Eurostat pieaugušo izglītības apsekojums. Eurostat iegūti un aprēķināti dati.

Piezīme

Informāciju par to, kā šis jautājums bija formulēts pieaugušo izglītības apsekojumā, skatīt 8.3. attēla skaidrojošajās piezīmēs. Attēlā atspoguļots trešais atbilžu variants.

Piezīmes par konkrētām valstīm

Bulgārija, Čehija, Lietuva un Rumānija: Zems ticamības līmenis, jo izlases apjoms ir neliels.

Zviedrija: Dati nav pieejami, jo izlase ir ļoti maza.

8.3. Karjeras attīstības atbalsta nodrošinājums Eiropā

Turpinot iztirzājumu par rādītājiem, kas saistīti ar pieaugušo karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu izmantošanu, turpmākajās sadaļās uzmanība pievērsta liela mēroga valsts subsidētu karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu piedāvājumam. Tajās sniegts pārskats par augstākā līmeņa iestāžu atbalstītajiem pakalpojumiem Eiropā, kas ir pieejami pieaugušajiem un kuru mērķis ir veicināt pieaugušo dalību izglītībā un apmācībā ⁽¹⁷²⁾. Turklāt analīze aptver arī pakalpojumus, kas paredzēti īpašām pieaugušo iedzīvotāju grupām, piemēram, pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, bezdarbniekiem, gados vecākiem strādniekiem un jauniešiem.

Lielākajā daļā valstu galvenos valsts subsidētos karjeras attīstības atbalsta pakalpojumus, kas pieejami pieaugušajiem, nodrošina valsts nodarbinātības dienesti (Eiropas Komisija / *EACEA* / *Eurydice*, 2015). Valsts nodarbinātības dienesti parasti ir saistīti ar četrām galvenajām funkcijām, proti, starpniecību darba jautājumos, informācijas sniegšanu par darba tirgu, aktīvu darba tirgus pasākumu administrēšanu (piemēram, konsultācijas vai palīdzība darba meklēšanā un/vai ar darbu saistīti semināri vai apmācību programmas) un bezdarbnieku pabalstu administrēšanu. Bieži valsts nodarbinātības dienestos īpaši karjeras konsultanti sniedz padziļinātus pakalpojumus, lai palīdzētu atrast piemērotākās mācīšanās iespējas. Papildus valsts nodarbinātības dienestu sniegtajiem individuālās konsultēšanas pakalpojumiem arī citi pakalpojumu sniedzēji var piedāvāt konsultācijas par izglītības un apmācības iespējām pieaugušajiem.

Turpmākajās sadaļās ir aplūkoti un analizēti vairāki dažādi valsts atbalstītu karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu veidi: individuālā konsultēšana, pašpalīdzības rīki un izglītības un apmācības tiešsaistes datubāzes, ņemot vērā to pieejamību pieaugušajiem, kuri meklē informāciju par mācīšanās iespējām.

8.3.1. Konsultanta sniegtas individuālas konsultācijas

Individuālās konsultācijas, ko sniedz valsts nodarbinātības dienesti un kas ietver tiešu kontaktu ar konsultantu, ir pieejamas visur Eiropā. Lai gan *Eurydice* 2015. gada ziņojumā par pieaugušo izglītību un apmācību (Eiropas Komisija / *EACEA* / *Eurydice*, 2015) norādīts, ka valsts nodarbinātības dienestu sniegtie karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi galvenokārt bija paredzēti bezdarbniekiem, kas meklē darbu, šā ziņojuma vajadzībām vāktie dati liecina, ka aptuveni pusē analizēto valstu vai reģionu šādus pakalpojumus var izmantot visi pieaugušie neatkarīgi no viņu nodarbinātības statusa (8.5. attēls). Dažās valstīs šie pakalpojumi ir pieejami arī tiem, kuri iegūst sākotnējo izglītību.

Pārējās valstīs tikai reģistrēti bezdarbnieki, kas meklē darbu, vai reģistrēti bezdarbnieki, kas meklē darbu, un dažas citas īpašas grupas var izmantot individuālās konsultācijas, kas ietver tiešu kontaktu ar valsts nodarbinātības dienesta konsultantu. Īpašās grupas ir cilvēki, kuri pašlaik ir nodarbināti, bet meklē jaunas darba iespējas vai vēlas uzlabot savas turpmākās karjeras izredzes (piemēram, Spānijā, Kiprā vai Slovākijā), studenti (piemēram, Bulgārijā, Slovēnijā vai Ziemeļmaķedonijā) un/vai cilvēki, kuri saņem valsts dotācijas/aizdevumus vai sociālo palīdzību (piemēram, Lihtenšteinā).

⁽¹⁷²⁾ Informācija par Eiropas valstu karjeras attīstības atbalsta sistēmām un praksi ir atrodama arī *Cedefop* Karjeras attīstības atbalsta pārskatā. Skatīt: <https://www.Cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/country-reports/inventory-lifelong-guidance-systems-and-practices>

Mērķgrupa, kurai tiek piedāvāti šie karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi ārpus valsts nodarbinātības dienestiem, vairumā gadījumu ir visi cilvēki, proti, pieaugušie un personas, kas apgūst sākotnējo izglītību. Ja karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi tiek sniegti saistībā ar konkrētu iniciatīvu, tie var būt vērsti uz konkrētu mērķgrupu, piemēram, pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni (piemēram, Austrijā, Portugālē, Islandē un Apvienotajā Karalistē (Anglijā)) vai jauniešiem/pieaugušajiem (piemēram, Dānijā, Ungārijā un Maltā).

Austrijā Centrālais konsultāciju centrs pamatzglītības un rakstpratības jomā (*Zentrale Beratungsstelle für Basisbildung*) ir paredzēts pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju līmeni. Pirms vairāk nekā 10 gadiem dibinātā iestāde, kuras mērķis ir informēt un veicināt pamatprasmju un rakstpratības attīstību dažādos līmeņos, sniedz konsultācijas un padomus pa tālruni, izmantojot *Alfatelefon*, *WhatsApp* un īsziņas, kā arī klātienē. Atbildīgā/subsidējošā iestāde ir Federālā izglītības, zinātnes un pētniecības ministrija.

Dānijā Pašvaldību jauniešu profesionālās orientācijas nodaļas (izveidotas 2019. gadā) ir paredzētas jauniešiem vecumā no 15 līdz 25 gadiem, koncentrējoties uz pāreju no pamatzglītības otrā posma uz jauniešu izglītību vai darba tirgu. Savukārt "Study and Career Guidance Denmark" (dibināta 2004. gadā) sniedz konsultācijas gan par tālākizglītības izvēli, gan par turpmākajām darba iespējām visiem, kas to vēlas, jo īpaši skolēniem, kuri iegūst vidējo izglītību vai ir pabeiguši vidusskolu.

Lielākajā daļā citu valstu, kurās ir pieejami plaša mēroga valsts subsidēti individuālās karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi pieaugušajiem un jauniešiem, kas ietver tiešu kontaktu ar konsultantu un ko nenodrošina valsts nodarbinātības dienesti, var izdalīt vairākus profesionālās orientācijas pakalpojumu veidus. Daži pakalpojumi lielāku uzsvāru liek uz informācijas un konsultāciju sniegšanu par izglītības un apmācības iespējām. Citi vairāk uzsver saikni ar darba tirgu un palīdzību ar nodarbinātību saistītu lēmumu pieņemšanā. Turklāt daži karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi sniedz informāciju gan par mācīšanās iespējām, gan par kvalifikācijas celšanu – divām jomām, kas patiesībā ir cieši saistītas.

Pirmā veida individuālo karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu piemēri, kurus nenodrošina valsts nodarbinātības dienesti, proti, tādi, kuros galvenais uzsvārs likts uz konsultācijām par izglītību un apmācību, ir atrodami Vācijā, Igaunijā, Horvātijā, Lietuvā un Slovēnijā.

Vācijas "InfoWeb tālākizglītība" (*InfoWeb Weiterbildung*) sākotnēji bija Federālās izglītības un pētniecības ministrijas finansēts projekts (2002.–2004.). Tā mērķis bija palielināt tālākizglītības pārredzamību, un šim nolūkam tika izstrādātas dažādas metodes. "InfoWeb" joprojām turpina sniegt vispārējas konsultācijas par pieaugušo izglītību pa informatīvo tālruni, kas palīdz cilvēkiem noteikt viņu individuālās vajadzības un īstenot viņu tālākizglītības mērķus.

Slovēnijas valsts finansētais projekts "Karjeras attīstības atbalsta centri pieaugušo izglītībai" tika uzsākts 2002. gadā ar mērķi bez maksas sniegt informāciju un konsultācijas par izglītības un apmācības iespējām. Centri turpina sniegt kvalitatīvu, profesionālu un vispusīgu informāciju, kā arī individuālas konsultācijas un atbalstu visiem pieaugušajiem, lai palīdzētu viņiem izglītības un apmācības centienos.

Plaša mēroga valsts subsidētu individuālo karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu piemēri, kurus nenodrošina valsts nodarbinātības dienesti un kuri ir vērsti uz palīdzību ar nodarbinātību saistītu lēmumu pieņemšanā, ir atrodami Beļģijas franču un vācu valodas kopienās, Bulgārijā, Francijā un Norvēģijā.

Francijā 2014. gadā izveidotā "Konsultēšana kvalifikācijas celšanai" (*Conseil en évolution professionnelle (CEP)*) ir bezmaksas individualizēta atbalsta sistēma, kas ir pieejama ikvienam, kurš vēlas izprast savu profesionālo situāciju. Atbalstu sniedz pilnvaroto iestāžu konsultanti, un sistēma ir pieejama privātā sektora darbiniekiem, valsts sektora ierēdņiem, pašnodarbinātām personām, bezdarbniekiem un personām, kas priekšlaicīgi pametušas skolu. Ir dažādas pilnvarotas CEP struktūras.

Visos **Norvēģijas** apgabalos ir karjeras konsultāciju centri, kas sniedz bezmaksas pakalpojumus un ir pieejami visiem. Karjeras konsultāciju centru koordinācija valsts līmenī tika uzsākta 2011. gadā ar Norvēģijas Augstākās izglītības un prasmju direktorāta (*Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse*) karjeras nodaļas starpniecību, un centri tiek organizēti karjeras konsultāciju partnerības tīkla (*Partnerskap for karriereveiledning*) ietvaros. Centri pieder apgabaliem, dažos gadījumos sadarbībā ar darba un labklājības iestādēm.

Pieaugušajiem un jauniešiem pieejami individuālās karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi, kas darbojas ārpus valsts nodarbinātības dienestiem un vienlīdz lielu uzmanību pievērš gan izglītības un apmācības iespēju, gan karjeras konsultāciju sniegšanai, ir atrodami Īrijā, Spānijā, Kiprā, Luksemburgā, Polijā, Zviedrijā un Šveicē.

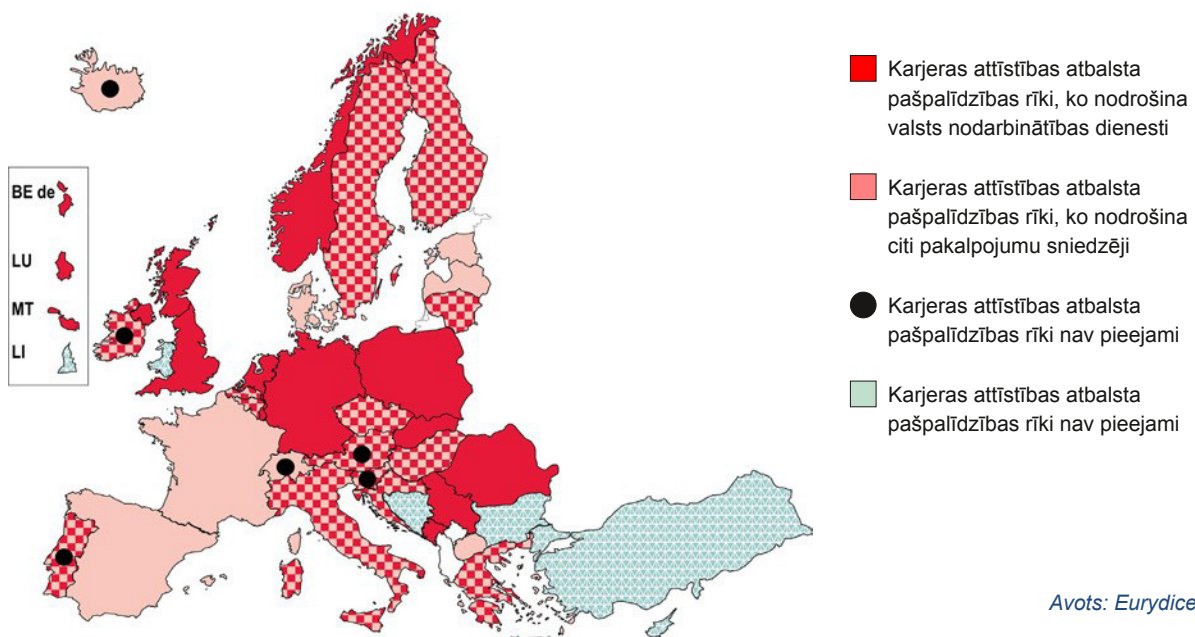
Luksemburgā 2012. gadā izveidotais "Attīstības atbalsta nams" (*Maison de l'orientation*) ir valsts vienas pieturas aģentūra izglītības un karjeras attīstības atbalsta pakalpojumiem. Tā darbību koordinē Izglītības, bērnu un jaunatnes ministrija. Karjeras attīstības atbalstu nodrošina arī PES (profesionālās un karjeras attīstības atbalsts) profesionālās izglītības un apmācības dienests, reģionālie jauniešu karjeras attīstības atbalsta dienesti (*Antennes locales pour jeunes*) jauniešiem, kuri pāriet no skolas uz darba dzīvi, un Pieaugušo izglītības departaments (izglītības attīstības atbalsts pieaugušajiem).

Zviedrijā skolas un pašvaldību pieaugušo izglītības iestādes ir atbildīgas par izglītības un karjeras attīstības atbalsta nodrošināšanu. Vairākas iesaistītās puses un iestādes sadarbojas, lai sniegtu indivīdiem nepieciešamos orientācijas pakalpojumus. Iesaistīto pušu un iestāžu uzdevumi pārklājas, līdz ar to ir kopīgas jomas, uz kurām tie koncentrējas. Atšķirības ir atkarīgas no aspekta, kur tiek sniegta profesionālā orientācija. Zviedrijas Nodarbinātības dienesta sniegtajā karjeras attīstības atbalstā vairāk uzsvērtā saikne ar darba tirgu nekā izglītības jomas dalībnieku sniegtā karjeras attīstības atbalsta. Sadarbības procesi tiek izstrādāti pašvaldību līmenī, pamatojoties uz pastāvošajiem apstākļiem un vajadzībām.

8.3.2. Karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīki

Pieaugušo daļību izglītībā un apmācībā var veicināt ne tikai individuālie karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi, kas ietver tiešu kontaktu ar konsultantu, bet arī citi rīki un atbalsta veidi. To skaitā ir karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīki, kas sniedz informāciju un konsultācijas par pieaugušo izglītības iespējām un/vai darba tirgus iespējām un ko pieaugušie var izmantot patstāvīgi (Eiropas Komisija / EACEA / Eurydice, 2015). Karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīki ir paredzēti, lai palīdzētu indivīdiem pieņemt pamatotus izglītības, profesionālus vai personiskus lēmumus bez citu palīdzības (piemēram, pamatojoties uz pašnovērtējumu). Kā redzams 8.7. attēlā, šādi rīki ir atrodami visās Eiropas valstīs/reģionos, izņemot Bulgāriju, Kipru, Bosniju un Hercegovinu, Lihtenšteinu, Turciju un Apvienoto Karalisti (Velsu).

8.7. attēls. Plaša mēroga valsts subsidēti karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīki, 2019./2020.



Avots: Eurydice.

Piezīme

Karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīki ir paredzēti, lai palīdzētu indivīdiem pieņemt pamatotus izglītības, profesionālus vai personiskus lēmumus bez citu palīdzības (piemēram, pamatojoties uz pašnovērtējumu). Šajā attēlā parādītas valstis, kurās ir karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīki, ko nodrošina/īsteno valsts nodarbinātības dienesti (valsts nodarbinātības dienestu definīciju skatīt 8.5. attēlā) vai citi pakalpojumu sniedzēji, kas saņem valsts subsīdijas šī pakalpojuma sniegšanai.

Vairāk nekā pusē valstu karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīkus nodrošina vai vada valsts nodarbinātības dienesti. Nedaudz mazāk ir valstu, kurās papildus valsts nodarbinātības dienestu piedāvātajiem rīkiem vai to vietā ir plaša mēroga valsts subsidēti karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīki, ko pārvalda citi pakalpojumu sniedzēji. Dānijā, Igaunijā, Spānijā, Francijā, Latvijā, Šveicē, Islandē un Ziemeļmaķedonijā karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīkus nodrošina tikai citi pakalpojumu sniedzēji (nevis valsts nodarbinātības dienesti).

Starp karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīkiem, ko piedāvā valstu nodarbinātības dienesti, var atrast gan interaktīvus, gan informatīvus rīkus. Interaktīvie rīki ļauj cilvēkiem personalizēt pašpalīdzības pieredzi, piemēram, ievadot savus datus, kas pēc tam tiek saskaņoti ar pieejamām mācību vai darba iespējām, savukārt informatīvie rīki sniedz plašu informāciju, kas var palīdzēt cilvēkiem pašiem meklēt izglītības, apmācības un nodarbinātības iespējas.

(Interaktīvajos un informatīvajos) karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīkos, ko nodrošina valstu nodarbinātības dienesti, acīmredzami liela uzmanība ir pievērsta nodarbinātībai un profesionālajai pilnveidei. Interaktīvu karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīku piemēri, kas ļauj pieaugušajiem uzskaitīt un analizēt savas prasmes un kompetences un saskaņot tās ar karjeras iespējām, ir Beļģijas Flāmu kopienā, Vācijā, Īrijā, Luksemburgā, Maltā, Austrijā un Apvienotajā Karalistē (Ziemeļīrijā).

Beļģijas Flāmu kopienā tīmekļa vietne "Mana karjera" (*Mijn loopbaan*) un ar to saistītā karjeras attīstības atbalsta lapa ⁽¹⁷³⁾ ir svarīgi rīki pieaugušajiem, kuri paši vēlas veidot savu karjeru. Videoklipos ir izskaidrota karjeras konsultāciju pozitīvā ietekme un to, kā tās darbojas praksē. Pieaugušie var augšupielādēt savas kompetences un prasmes "kompetenču datubāzē" un iegūt pārskatu par iespējamām karjeras iespējām, pamatojoties uz norādītajām prasmēm un zināšanām. Viņi var arī noskaidrot, kuras prasmes, kompetences vai zināšanas viņiem ir jāuzlabo, lai varētu strādāt sev interesējošā profesijā. Vietnē ir arī sniegtas norādes par to, kur viņi var uzlabot savas prasmes un kompetences (programmas, kursi u. c.).

Austrijas "Karjeras kompass" (*Karrierekompass*) apkopo informāciju un pašpalīdzības rīkus par tēmām, kas saistītas ar darba tirgu un profesionālo pasauli ⁽¹⁷⁴⁾. Tā ir paredzēta visām personām (tostarp personām, kas apgūst sākotnējo izglītību, un pieaugušajiem) un ir atvērta sabiedrībai. Šie rīki cita starpā ietver tiešsaistes pašnovērtējumus, lai saņemtu konsultācijas par karjeras attīstības atbalstu ⁽¹⁷⁵⁾ un norādījumus (tālāk)izglītības un apmācības lēmumu pieņemšanai ⁽¹⁷⁶⁾.

Citi interaktīvi pašpalīdzības rīki, ko piedāvā valstu nodarbinātības dienesti, ir interviju simulatori (Beļģijas franču valodas kopiena) un personības testi (Nīderlande).

Starp interaktīvajiem pašpalīdzības karjeras attīstības atbalsta rīkiem, ko nodrošina vai vada pakalpojumu sniedzēji, kas nav valstu nodarbinātības dienesti, ir tiešsaistes anketas, ko pieaugušie var izmantot, lai veiktu pašnovērtējumu par vēlamajām studiju un/vai nodarbinātības jomām. Šādi rīki ir sastopami Beļģijas Flāmu kopienā, Igaunijā, Horvātijā, Itālijā, Ungārijā un Islandē.

Horvātijā centri karjeras attīstības atbalstam visa mūža garumā piedāvā ne tikai tiešsaistes konsultācijas, bet arī brošūras, bukletus un informāciju par dažāda veida grupu pasākumiem un darbsemināriem, kuros sniedz padomus par profesionālo iespēju meklēšanu un radīšanu un darba meklēšanas metožu uzlabošanu. Tie piedāvā arī pašnovērtējuma anketas par personīgajām interesēm un kompetencēm, kuras var izmantot, meklējot detalizētu profesiju aprakstu datubāzē.

⁽¹⁷³⁾ Skatīt: <https://www.vdab.be/mijnloopbaan> un <https://www.vdab.be/loopbaanbegeleiding>

⁽¹⁷⁴⁾ Skatīt: <https://www.karrierekompass.at/>

⁽¹⁷⁵⁾ Skatīt: <http://www.berufskompass.at/startseite-mobil/>

⁽¹⁷⁶⁾ Skatīt: <https://www.ausbildungskompass.at/>

Ungārijas Karjeras attīstības atbalsta portālā ⁽¹⁷⁷⁾ pieaugušajiem ir pieejama anketa, kuras mērķis ir palīdzēt viņiem noteikt savas profesionālās intereses.

Islandē tīmekļa portālā "Nākamais solis" (*Next step*) ir pieejama anketa ⁽¹⁷⁸⁾, kas kalpo kā tiešsaistes pašnovērtējuma rīks visiem iedzīvotājiem, lai palīdzētu viņiem labāk izprast savu profesionālo interešu jomu.

Citi interaktīvi karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīki, ko piedāvā pakalpojumu sniedzēji, kas nav valsts nodarbinātības dienesti, ietver tiešsaistes karjeras attīstības atbalsta rīku un vingrinājumus, kas palīdz pieaugušajiem attīstīt karjeras pārvaldības prasmes (Grieķija), un rīku, kas palīdz lietotājiem noteikt apmācības ceļu, pamatojoties uz viņu vecumu, sākotnējo izglītību un interesēm (Spānija).

Daudzās valstīs un reģionos informatīvus karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīkus piedāvā arī valsts nodarbinātības dienests ⁽¹⁷⁹⁾ un citi pakalpojumu sniedzēji ⁽¹⁸⁰⁾. Tās parasti ir tīmekļa vietnes, kurās sniegta informācija, lai palīdzētu pieaugušajiem pieņemt lēmumus par izglītību, apmācību un/vai karjeru. Tās bieži sniedz arī pārskatu par pieejamajām izglītības un apmācības iespējām (skatīt arī 8.3.3. sadaļu "Tiešsaistes datubāzes par izglītības un apmācības iespējām") vai informāciju par finansiālo atbalstu.

Šā ziņojuma vajadzībām veiktās datu vākšanas kontekstā valstīm tika jautāts par visiem esošajiem karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīkiem, kas īpaši paredzēti pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni. Tikai sešas valstis – Īrija, Austrija, Portugāle, Slovēnija, Šveice un Islande – ziņoja, ka tām ir šādi valsts subsidēti rīki.

Portugālē ⁽¹⁸¹⁾, **Slovēnijā** ⁽¹⁸²⁾ un **Islandē** ⁽¹⁸³⁾ piedāvātie pašpalīdzības karjeras attīstības atbalsta rīki ir interaktīvāki, jo tie ietver pašnovērtējuma rīkus, kas paredzēti pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni, lai novērtētu kompetences un kvalifikāciju un iegūtu informāciju un ieteikumus par turpmāko mācīšanās un karjeras virzību.

Savukārt **Austrijā** ⁽¹⁸⁴⁾ un **Šveicē** ⁽¹⁸⁵⁾ karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīki galvenokārt sniedz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni informāciju par kursiem, kas veicina rakstpratību un pamatprasmju attīstību, un/vai informāciju par to, kā iegūt kvalifikāciju.

Īrijā ⁽¹⁸⁶⁾ pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju līmeni un bezdarbniekiem, kuri vēlas mācīties savā tempā, ir pieejami tiešsaistes mācību kursi, tostarp konsultācijas.

8.3.3. Tiešsaistes datubāzes par izglītības un apmācības iespējām

Papildus iepriekš minētajiem karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības pakalpojumiem vai kā daļa no tiem pieaugušajiem, kuri meklē informāciju par mācību iespējām, var būt pieejamas izglītības un apmācības datubāzes. Taču šo pakalpojumu neizmanto visi – 2016. gada pieaugušo izglītības apsekojums liecina, ka lielākā daļa pieaugušo, jo īpaši pieaugušie ar zemu izglītības līmeni, ne vienmēr veic pašizpēti par mācību iespējām (skatīt 7.2. attēlu). Tomēr tiešsaistes datubāzes var būt vērtīgs informācijas avots tiem pieaugušajiem, kuri meklē informāciju par piemērotām izglītības un apmācības programmām.

⁽¹⁷⁷⁾ Skatīt: <https://palyaorientacio.nive.hu/kerdoiv-kozepiskola-es-felnott>

⁽¹⁷⁸⁾ Skatīt: <https://www.nAESTaskref.is>

⁽¹⁷⁹⁾ Tostarp BE fr, BE de, CZ, DE, EL, HR, IT, LT, PL, PT, RO, SK, SE, NO, RS un UK-ENG.

⁽¹⁸⁰⁾ Tostarp DK, IE, FR, LV, LT, AT, FI, SE, CH un MK.

⁽¹⁸¹⁾ Skatīt: <https://www.passaportequalifica.gov.pt>

⁽¹⁸²⁾ Piemēram, "Individuālais izglītības plāns – vienkāršots" vai "Digitālo kompetenču apstiprināšanas anketa" (drukāta un elektroniska versija), ko izstrādājis un pārvalda Slovēnijas Pieaugušo izglītības institūts.

⁽¹⁸³⁾ Skatīt: <https://www.nAESTaskref.is>

⁽¹⁸⁴⁾ Skatīt: <https://www.basisbildung-alphabetisierung.at>

⁽¹⁸⁵⁾ Skatīt: <https://www.berufsberatung.ch/dyn/show/7193> un <https://www.berufsberatung.ch/dyn/show/37865>

⁽¹⁸⁶⁾ Skatīt: <https://www.ecollege.ie/>

Tāpēc, vācot datus šim pētījumam, valstīm tika jautāts par to, vai ir pieejamas plaša mēroga tiešsaistes datubāzes, kas izstrādātas ar valsts atbalstu un kurās pieaugušie var atrast informāciju par mācību iespējām, tostarp par pamatprasmju kursiem un programmām, kas ļauj iegūt *ISCED 3 / EKI 4* līmeņa kvalifikāciju. Tika jautāts arī par valsts subsidētu tiešsaistes datubāzu pieejamību, kas īpaši pielāgotas pieaugušo ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni vajadzībām.

Atbildot uz pirmo jautājumu, aptuveni divas trešdaļas no visām Eiropas valstīm ziņo, ka pastāv vispārēja(-as) tiešsaistes datubāze(-es), kas sniedz informāciju par mācību iespējām, tostarp pamatprasmju programmām un programmām, kas ļauj iegūt *ISCED 3 / EKI 4* līmeņa kvalifikāciju (8.8. attēls). Tas ir ievērojams pieaugums salīdzinājumā ar 2015. gada *Eurydice* ziņojumā par pieaugušo izglītību un apmācību (Eiropas Komisija / *EACEA / Eurydice*, 2015) atspoguļoto situāciju, kad tikai aptuveni puse no visām Eiropas valstīm ziņoja, ka pastāv visaptverošas tiešsaistes datubāzes par mācību iespējām pieaugušajiem. Tomēr, tāpat kā 2015. gada *Eurydice* ziņojuma sagatavošanas laikā (turpat), tikai dažās (10) valstīs vai reģionos ir publiski subsidētas tiešsaistes datubāzes, kas īpaši pielāgotas pieaugušo ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni vajadzībām. Itālijā, Maltā, Nīderlandē, Slovākijā, Bosnijā un Hercegovinā, Lihtenšteinā, Serbijā un Apvienotajā Karalistē (Anglijā, Velsā un Ziemeļīrijā) nav neviena no minētajām datubāzēm.

Vispārējās tiešsaistes datubāzes var iedalīt pēc to informācijas tvēruma. Dažas koncentrējas uz pieaugušo izglītības un apmācības iespējām. Citu tvērums ir plašāks, aptverot visu vai lielāko daļu izglītības un apmācības sistēmas piedāvāto mācību iespēju, tostarp pieaugušo izglītību. Visbeidzot, dažas koncentrējas uz profesionālās apmācības iespējām, kas saistītas ar karjeras attīstību.

Galvenā veida tiešsaistes datubāzes, proti, datubāzes, kas īpaši koncentrējas uz pieaugušo izglītības un apmācības iespējām, ir pieejamas Beļģijas Flāmu kopienā, Vācijā, Īrijā, Spānijā, Horvātijā, Luksemburgā, Polijā, Slovēnijā, Melnkalnē un Ziemeļmaķedonijā.

Spānijā Izglītības un profesionālās apmācības ministrijas tīmekļa vietnē ir pieejama informācija par visām neuniversitāšu mācību un apmācības iespējām izglītības sistēmā, tostarp par formālās un neformālās apmācības kursiem un programmām, piekļuves iespējām, bezmaksas pārbaudījumiem, atzīšanas un akreditācijas procedūrām, profesionālās kompetences apstiprināšanu, kā arī centriem, kuros šādus kursus var apmeklēt visā valstī ⁽¹⁸⁷⁾.

Turklāt ministrija ir izveidojusi vairākus īpašus portālus par profesionālo apmācību, tālmācību, neformālajām tiešsaistes apmācības programmām u. c. ⁽¹⁸⁸⁾. Tāpat arī reģionālās izglītības pārvaldes sniedz saistīto informāciju savās tīmekļa vietnēs.

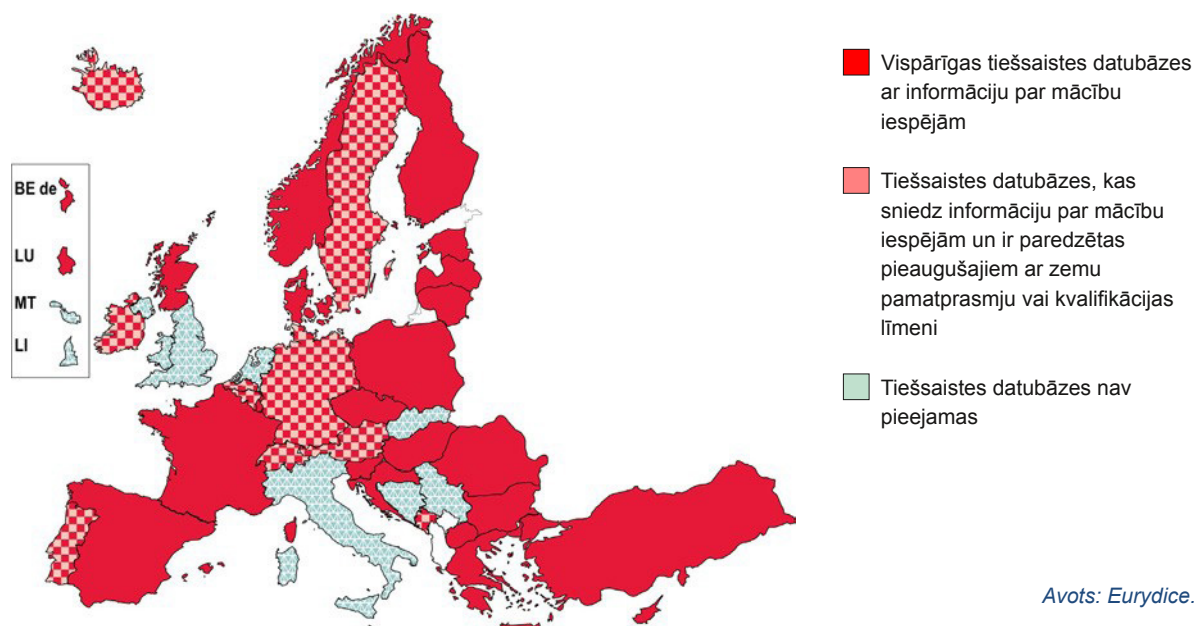
Melnkalnē Izglītības, zinātnes, kultūras un sporta ministrijas tīmekļa vietnē ir pieejama datubāze, kurā detalizēti norādītas visas pieaugušajiem pieejamās izglītības programmas un licencētie organizatori, kas šīs programmas īsteno ⁽¹⁸⁹⁾.

⁽¹⁸⁷⁾ Skatīt: <http://www.educacionyfp.gob.es/contenidos/estudiantes/portada.html>

⁽¹⁸⁸⁾ Skatīt: <https://www.todofp.es>, <http://www.educacionyfp.gob.es/mc/cidead/portada.html> un www.aulamentor.es

⁽¹⁸⁹⁾ Skatīt: <http://www.mpin.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rid=381927&rType=2>

8.8. attēls. Plaša mēroga valsts subsidētas mācīšanās iespēju tiešsaistes datubāzes, 2019./2020.



Piezīme

Šis attēls atspoguļo galveno (visas sistēmas mēroga) publiski subsidēto tiešsaistes datubāžu pieejamību, kurās pieaugušie var atrast informāciju par viņiem pieejamām mācību iespējām, tostarp par pamatprasmju programmām un programmām, kas ļauj iegūt kvalifikāciju līdz *ISCED* 3 / *EKI* 4 līmenim. Tas parāda arī tādu valsts subsidētu tiešsaistes datubāžu pieejamību, kuras sniedz informāciju par izglītības/apmācības iespējām, kas īpaši pielāgotas pieaugušo ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni vajadzībām.

Dānijā, Grieķijā, Kiprā, Slovēnijā, Somijā, Zviedrijā un Norvēģijā ir pieejamas plaša mēroga tiešsaistes datubāzes ar plašāku tvērumu, kas aptver visu vai lielāko daļu izglītības un apmācības sistēmas piedāvāto mācību iespēju, tostarp pieaugušo izglītību.

Grieķijas mācību iespēju datubāzē PLOIGOS ⁽¹⁹⁰⁾ ir aptuveni 13 000 mācību iespēju aprakstu. Tā attiecas uz visu veidu un līmeņu (tostarp *EKI* 4) izglītības programmām.

Somijā oficiālā tīmekļa vietnē ir pieejama informācija par studiju programmām, kas ļauj iegūt grādu ⁽¹⁹¹⁾. Tīmekļa vietne tiek regulāri atjaunināta, un tajā ir pieejama informācija par dažādiem Somijas izglītības iestāžu piešķirtajiem grādiem un kvalifikācijām. Izmantojot šo pakalpojumu, var atrast dažādas studiju iespējas un pieteikties tām tiešsaistē. Tīmekļa vietne un datubāze tika izveidota 2010. gada sākumā, un to uztur Somijas Valsts izglītības aģentūra.

Valsts subsidētu tiešsaistes datubāžu piemēri, kurās galvenā uzmanība pievērsta profesionālās izglītības un apmācības iespējām, kas saistītas ar karjeras attīstību un nodarbinātību, ir atrodamī Bulgārijā, Francijā, Latvijā, Austrijā, Portugālē, Rumānijā un Šveicē.

Bulgārijā datubāze, ko organizē Nodarbinātības valsts aģentūra un finansē no valsts budžeta saskaņā ar 2020. gada valsts nodarbinātības rīcības plānu, ir vērsta uz bezdarbnieku apmācības kursiem ⁽¹⁹²⁾.

Rumānijā Valsts Nodarbinātības aģentūra nodrošina tiešsaistes datubāzi ar detalizētu informāciju par profesionālās apmācības programmām ⁽¹⁹³⁾. Datubāze katru mēnesi tiek papildināta.

Visbeidzot, valsts subsidētas tiešsaistes datubāzes, kas ir īpaši pielāgotas pieaugušo ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni vajadzībām, ir pieejamas Beļģijas franču valodas un Flāmu kopienās, Vācijā, Īrijā, Austrijā, Portugālē, Zviedrijā, Šveicē, Islandē un Melnkalnē. Dažās no

⁽¹⁹⁰⁾ Skatīt: <http://ploigos.eoppep.gr/ekep/external/index.html?jsessionid=198F6693E2DE0E3377A45E48EAB198D1>

⁽¹⁹¹⁾ Skatīt: <https://studyinfo.fi/wp2/en/what-is-studyinfo/>

⁽¹⁹²⁾ Skatīt: <https://www.az.government.bg/pages/grafici-za-obuchenia/#>

⁽¹⁹³⁾ Skatīt: <https://www.anofm.ro>

šīm valstīm un reģioniem (Beļģijas franču valodas un Flāmu kopienās, Vācijā, Īrijā un Austrijā) ir tiešsaistes datubāzes, kas īpaši paredzētas informācijas un mācību iespēju nodrošināšanai, lai veicinātu pieaugušo rakstpratību un pamatprasmju attīstību.

Vācijas Federālās Rakstpratības un pamatprasmju apvienības datubāze sniedz informāciju par pieaugušo izglītību rakstpratības jomā. Asociāciju atbalsta Federālā Izglītības un pētniecības ministrija, un tā ir partneris iniciatīvā “Nacionālās desmitgades rakstpratībai un pamatzglītībai 2016.–2026.”. Datubāze pastāv jau vairāk nekā 10 gadus ⁽¹⁹⁴⁾.

Īrijā Nacionālā pieaugušo rakstpratības aģentūra (NALA) ir izveidojusi interaktīvu tīmekļa vietni “Mācies ar NALA” ⁽¹⁹⁵⁾, lai informētu pieaugušos par plašu rakstpratības un rēķinpratības kursu klāstu. Tīmekļa vietnē tiek sniegts arī atbalsts pieaugušajiem visā pakalpojuma izmantošanas laikā: no sākotnējā novērtējuma līdz akreditācijai un tālākvirzībai uz tālāko izglītību vai darbu.

Pārējās valstīs vai reģionos – Portugālē, Zviedrijā, Šveicē, Islandē un Melnkalnē – informācija par mācību iespējām pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni ir pieejama vispārējās tīmekļa vietnēs par pieaugušo izglītības un apmācības iespējām (piemēram, īpašās sadaļās).

Kopsavilkums

Šajā nodaļā ir sniegts pārskats par statistikas datiem saistībā ar pieaugušo karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu izmantošanu un valsts subsidētu vai atbalstītu karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu sniegšanu visā Eiropā. Pētītie pakalpojumi ietver individuālos karjeras attīstības atbalsta pakalpojumus, kas ietver tiešu kontaktu ar konsultantu, pašpalīdzības rīkus un tiešsaistes datubāzes ar informāciju par mācību iespējām.

Attiecībā uz to, kā pieaugušie izmanto karjeras attīstības atbalsta pakalpojumus, 2016. gada pieaugušo izglītības apsekojuma dati liecina, ka vidēji ES 27 valstīs aptuveni ceturtdaļa pieaugušo 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma no iestādēm vai organizācijām saņēma bezmaksas informāciju vai konsultācijas par mācību iespējām. Mazāk nekā 2 % pieaugušo ziņoja, ka ir maksājuši par karjeras attīstības atbalsta pakalpojumiem (skatīt 8.1. attēlu).

Analizējot to pieaugušo īpatsvaru, kuri izmanto iestāžu vai organizāciju sniegtos bezmaksas karjeras attīstības atbalsta pakalpojumus par mācību iespējām, atkarībā no viņu sociālekonomiskajiem rādītājiem, redzams, ka personas ar zemāku izglītības līmeni ziņoja, ka šos karjeras attīstības atbalsta pakalpojumus izmanto retāk nekā personas ar augstāku izglītības līmeni. Tāpat bezdarbnieki vai ekonomiski neaktīvie pieaugušie ziņoja, ka karjeras attīstības atbalsta pakalpojumus izmanto retāk nekā nodarbinātie pieaugušie. Turklāt, jo vecāki ir respondenti, jo mazāka ir varbūtība, ka viņi 12 mēnešu laikā pirms aptaujas ir saņēmuši bezmaksas konsultācijas par izglītību (skatīt 8.2. attēlu). Tāpēc rezultāti liecina, ka tie pieaugušie, kuriem informācija un konsultācijas par mācību iespējām varētu būt visvairāk vajadzīgas, patiesībā vismazāk izmanto šādus pakalpojumus.

Šajā nodaļā arī tika pētīts, cik izplatīti ir dažādi (bezmaksas) karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu sniegšanas veidi. Saskaņā ar pieaugušo izglītības apsekojuma datiem 8,4 % pieaugušo ir saņēmuši bezmaksas karjeras attīstības atbalsta pakalpojumus klātienē 12 mēnešu laikā pirms aptaujas (skatīt 8.3. attēlu). Salīdzināmi retāk cilvēki saņēma konsultācijas par mācīšanās iespējām no datorizētām lietojumprogrammām. Vidēji ES 27 valstīs tikai 2,8 % pieaugušo ziņoja, ka 12 mēnešu laikā pirms apsekojuma ir saņēmuši informāciju vai konsultācijas par mācību iespējām, izmantojot datorizētu lietojumprogrammu (skatīt 8.4. attēlu).

⁽¹⁹⁴⁾ Skatīt: <https://kursdatenbank.alphabetisierung.de/>

⁽¹⁹⁵⁾ Skatīt: <https://www.nala.ie/>

Pēc tam nodaļā veiktajā kvalitatīvajā analizē tika pētīts, kā tiek sniegti karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi visā Eiropā. Pakalpojumi, ko sniedz valsts nodarbinātības dienesti un kas ietver tiešu kontaktu ar konsultantu, ir pieejami visā Eiropā. Lai gan *Eurydice* 2015. gada ziņojumā par pieaugušo izglītību un apmācību (Eiropas Komisija / EACEA / *Eurydice*, 2015) norādīts, ka valsts nodarbinātības dienestu sniegtie karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi galvenokārt ir paredzēti bezdarbniekiem, kas meklē darbu, šā ziņojuma vajadzībām vāktie dati liecina, ka aptuveni pusē analizēto valstu vai reģionu šādus pakalpojumus var izmantot visi pieaugušie neatkarīgi no viņu nodarbinātības statusa (8.5. skatīt attēls). Dažās valstīs šie pakalpojumi ir pieejami arī tiem, kuri iegūst sākotnējo izglītību. Pārējās valstīs ziņo, ka tikai reģistrēti bezdarbnieki, kas meklē darbu, vai dažos gadījumos citas īpašas grupas (piemēram, tie, kas vēlas mainīt karjeru, studenti un cilvēki, kas saņem valsts aizdevumus vai atbalstu) var gūt labumu no individuālajiem karjeras attīstības atbalsta pakalpojumiem, kas ietver tiešu kontaktu ar valsts nodarbinātības dienesta konsultantu.

Lai gan laikā, kad tika sagatavots 2015. gada *Eurydice* ziņojums par pieaugušo izglītību un apmācību (Eiropas Komisija/EACEA/*Eurydice*, 2015), lielākajā daļā Eiropas valstu publiski subsidēti karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi ārpus valsts nodarbinātības dienestiem bija ierobežotā skaitā, pašlaik vairāk nekā puse no visām Eiropas valstīm ziņo, ka tajās ir plaša mēroga publiski subsidēti karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi, kas ietver tiešu kontaktu ar konsultantu un kas parasti ir pieejami visām personām (skatīt 8.6. attēlu). Šo pakalpojumu mērķis ir sniegt informāciju un konsultācijas par izglītības un apmācības iespējām un/vai karjeras attīstību.

Lielākajā daļā Eiropas valstu (izņemot Beļģijas vācu valodas kopieni, Bulgāriju, Kipru, Bosniju un Hercegovinu, Lihtenšteinu, Turciju, un Apvienoto Karalisti (Velsu)) ir pieejami ne tikai individuālie karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi, kas ietver tiešu kontaktu ar konsultantu, bet arī karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīki. Šie rīki var palīdzēt cilvēkiem pieņemt pamatotus lēmumus saistībā ar izglītību, profesionālo vai privāto dzīvi bez citu palīdzības (piemēram, pamatojoties uz pašnovērtējumu) (skatīt 8.7. attēlu). Visās Eiropas valstīs pieejamos karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīkus nodrošina vai vada vai nu valsts nodarbinātības dienesti, vai citi pakalpojumu sniedzēji. Tie var būt interaktīvi rīki, kas ļauj pieaugušajiem personalizēt karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības pieredzi, vai informatīvi rīki, kas sniedz plašu informāciju, kura var palīdzēt pieaugušajiem pašiem meklēt izglītības, apmācības un nodarbinātības iespējas.

Tikai sešas valstis – Īrija, Austrija, Portugāle, Slovēnija, Šveice un Islande – ziņoja, ka tām ir nozīmīgi valsts subsidēti karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīki, kas īpaši paredzēti pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni.

Visbeidzot, aptuveni divas trešdaļas no visām Eiropas valstīm ziņo, ka nodrošina publiski subsidētas tiešsaistes datubāzes ar informāciju par mācību iespējām pieaugušajiem. Tas ir ievērojams pieaugums salīdzinājumā ar 2015. gada *Eurydice* ziņojumā par pieaugušo izglītību un apmācību (Eiropas Komisija/EACEA/*Eurydice*, 2015) atspoguļoto situāciju, kad tikai aptuveni puse no visām Eiropas valstīm ziņoja, ka tajās pastāv visaptverošas tiešsaistes datubāzes ar informāciju par mācību iespējām pieaugušajiem.

Tomēr, tāpat kā 2015. gada *Eurydice* ziņojuma sagatavošanas laikā, šobrīd tikai dažās (10) valstīs vai reģionos ir publiski subsidētas tiešsaistes datubāzes, kas īpaši pielāgotas pieaugušo ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni vajadzībām (skatīt 8.8. attēlu).

Novērtējot vispārējo situāciju attiecībā uz valsts atbalstītu karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu sniegšanu visā Eiropā (skatīt 8.9. attēlu), ir skaidrs, ka šādi pakalpojumi faktiski ir plaši pieejami. Daudzās valstīs ir pieejama lielākā daļa pētīto karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu.

Kā iepriekš minēts, karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi, ko sniedz valsts nodarbinātības dienesti un kas ietver tiešu kontaktu ar konsultantu, ir pieejami visā Eiropā. Lielākajā daļā valstu šādus pakalpojumus pieaugušajiem sniedz arī citi pakalpojumu sniedzēji. Tāpat lielākajā daļā valstu ir pieejami plaša mēroga valsts subsidēti pašpalīdzības rīki un tiešsaistes datubāzes ar informāciju par izglītības un apmācības iespējām.

Turpretī mērķtiecīgi karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi, kas ir īpaši pielāgoti pieaugušo ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni vajadzībām, ir sastopami tikai dažās Eiropas valstīs. Šis secinājums saskan ar šajā nodaļā sniegtajiem kvantitatīvajiem datiem, kas liecina, ka dažas pieaugušo grupas, tostarp personas ar zemāku izglītības līmeni, nepietiekami izmanto karjeras attīstības atbalsta pakalpojumus.

8.9. attēls. Kopsavilkums par plaša mēroga valsts subsidētiem karjeras attīstības atbalsta pakalpojumiem par mācīšanās iespējām pieaugušajiem, 2019./2020.

	Plaša mēroga individuālie karjeras attīstības atbalsta pakalpojumi, kas ir pieejami pieaugušajiem un ietver tiešu kontaktu ar konsultantu, un ko sniedz ārpus valsts nodarbinātības dienesta	Plaša mēroga valsts subsidēti karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīki, ko nodrošina valsts nodarbinātības dienesti vai citi pakalpojumu sniedzēji		Plaša mēroga valsts subsidētas mācīšanās iespēju tiešsaistes datubāzes	
		Pieaugušajiem pieejami plaša mēroga karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīki	Plaša mēroga karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīki, kas paredzēti pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni	Pieaugušajiem pieejamas plaša mēroga tiešsaistes datubāzes	Plaša mēroga mācīšanās iespēju tiešsaistes datubāzes, kas paredzētas pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni
BE fr	●	●		●	●
BE de	●	●		●	
BE nl		●		●	●
BG	●			●	
CZ		●		●	
DK	●	●		●	
DE	●	●		●	●
EE	●	●		●	
IE	●	●	●	●	●
EL	●	●		●	
ES	●	●		●	
FR	●	●		●	
HR	●	●		●	
IT	●	●			
CY	●			●	
LV		●		●	
LT	●	●		●	
LU	●	●		●	
HU	●	●		●	
MT	●	●			
NL		●			
AT	●	●	●	●	●
PL	●	●		●	
PT	●	●	●	●	●
RO		●		●	
SI	●	●	●	●	
SK		●			
FI		●		●	
SE	●	●		●	●
BA					
CH	●	●	●	●	●
IS	●	●	●	●	●
LI					
ME		●		●	●
MK		●		●	
NO	●	●		●	
RS		●			
TR				●	
UK-ENG	●	●			
UK-WLS					
UK-NIR		●			
UK-SCT		●		●	

Avots: Eurydice.

Piezīme

Šajā attēlā sniegts 8.6.–8.8. attēlā redzamo datu kopsavilkums. Plašāku informāciju un skaidrojumus skatīt minētajos attēlos.

ATSAUCES

Andriescu, M., Broek, S., Dohmen, D., Molyneux, J., Ravenhall, M., 2019. *Pieaugušo izglītības politika un nodrošinājums ES dalībvalstīs. (Adult Learning policy and provision in the Member States of the EU)* Valstu ekspertu ziņojumu kopsavilkums. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs.

Beleckiene, G., 2019. *Eiropas pārskata par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu 2018. gada atjauninājums. Valsts ziņojums: Lietuva. (European inventory on validation of non-formal and informal learning 2018 update. Country report: Lithuania)* [pdf] Pieejams šeit: https://cumulus.Cedefop.europa.eu/files/vetelib/2019/european_inventory_validation_2018_Lithuania.pdf [piekļūts 2021. gada 19. janvārī].

Besic, A., Carta, E., Curth, A., Murphy, I., Regan K., Richardson M., Mc Guire D., Scott D., Souto- Otero, M., Ulicna, D., 2018. *Prasmju auditi – rīki talantu apzināšanai. (Skills audits: tools to identify talent)* Galīgais ziņojums. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs.

Cedefop (Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centrs), 2014. *Eiropas izglītības un apmācības politikas terminoloģija. 130 terminu izlase. (Terminology of European education and training policy: A selection of 130 terms)* Otrais izdevums. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs.

Cedefop, 2018. *Ieskats prasmju trūkumā un prasmju neatbilstībā. Cedefop Eiropas prasmju un darbavietu apsekojumā gūtās atziņas. (Insights into skill shortages and skill mismatch: Learning from Cedefop's European skills and jobs survey)* Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs.

Cedefop, 2020a. *Iespēju sniegšana pieaugušajiem, izmantojot prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas ceļus. 1. sējums. Pieaugušie iedzīvotāji ar prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas potenciālu. (Empowering adults through upskilling and reskilling pathways. Volume 1: Adult population with potential for upskilling and reskilling)* Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs. Cedefop atsauču sērija; Nr. 112.

Cedefop 2020b. *Iespēju sniegšana pieaugušajiem, izmantojot prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas ceļus. 2. sējums. Cedefop analītiskā sistēma koordinētu un saskaņotu pieeju izstrādei mazkvalificētu pieaugušo prasmju pilnveides iespējām. (Empowering adults through upskilling and reskilling pathways. Volume 2: Cedefop analytical framework for developing coordinated and coherent approaches to upskilling pathways for low-skilled adults)* Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs. Cedefop atsauču sērija; Nr. 113.

Cedefop, 2020c. *NKI jaunumi 2019. gadā. (NQF developments 2019.)* Informatīvais ziņojums. [pdf] Pieejams vietnē: https://www.Cedefop.europa.eu/files/9150_en.pdf [piekļūts 2021. gada 19. janvārī].

Cedefop, 2020d. *Priekšstati par pieaugušo izglītību, profesionālo tālākizglītību un tālākām arodmaģcībām Eiropā. Otrais viedokļu apsekojums – 1. sējums. Dalībvalstīs. (Perceptions on adult learning and continuing vocational education and training in Europe. Second opinion survey – Volume 1. Member States)* Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs. Cedefop atsauču sērija; Nr. 117.

Cedefop, Eiropas Komisija un ICF, 2019. *Eiropas pārskata par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu 2018. gada atjauninājums. Nobeiguma kopsavilkuma ziņojums. (European inventory on validation of non-formal and informal learning 2018 update: Final synthesis report)* [pdf] Pieejams vietnē: http://libserver.Cedefop.europa.eu/vetelib/2019/european_inventory_validation_2018_synthesis.pdf [piekļūts 2021. gada 19. janvārī].

Desjardins, R., 2017. *Pieaugušo izglītības sistēmu politiskā ekonomija. Stratēģiju, politikas un ierobežojumu salīdzinošs pētījums. (Political economy of adult learning systems. Comparative study of strategies, policies and constraints)* Londona: Bloomsbury.

Dimovska, S., 2019. *Eiropas pārskata par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzišanu 2018. gada atjauninājums. Valsts ziņojums: Melnkalne. (European inventory on validation of non-formal and informal learning 2018 update. Country report: Montenegro)* [pdf] Pieejams: https://cumulus.Cedefop.europa.eu/files/vetelib/2019/european_inventory_validation_2018_Montenegro.pdf [piekļūts 2021. gada 19. janvārī].

Dohmen D., Timmermann D., 2010. *Pieaugušo izglītības finansēšana krīzes laikā. (Financing adult learning in times of crisis) Informatīvais ziņojums darbsemināram* (Brisele, 2010. gada 18.–19. oktobris). [pdf] Pieejams vietnē:

https://www.researchgate.net/publication/268388515_Financing_Adult_Learning_in_times_of_crisis [piekļūts 2021. gada 19. janvārī].

Donlevy, V., Sennett, J., Georgallis, M., Ciffolilli, A., 2020. *Pētījums ar mērķi novērtēt ESF atbalstu izglītībai un apmācībai (10. tematiskais mērķis). (Study for the Evaluation of ESF support to Education and Training (Thematic Objective 10))* Galīgais ziņojums. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs.

EACEA (Izglītības, audiovizuālās jomas un kultūras izpildaģentūra) / Eurydice, 2011. gads. *Pieaugušie, kas iegūst formālo izglītību: politika un prakse Eiropā. (Adults in formal education: Policies and practice in Europe)* Brisele: EACEA/Eurydice.

ELGPN (Eiropas Mūžilga karjeras atbalsta politikas tīkls), 2015. *ELGPN rīki Nr. 6. Vadlīnijas mūžizglītības politikas un sistēmu izstrādei. (ELGPN Tools No. 6: Guidelines for Policies and Systems Development for Lifelong Guidance)* [pdf] Pieejams vietnē: <http://www.elgpn.eu/publications/browse-by-language/english/elgpn-tools-no-6-guidelines-for-policies-and-systems-development-for-lifelong-guidance/> [piekļūts 2021. gada 19. martā].

ETF (Eiropas Izglītības fonds), 2019. *Eiropas pārskata par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzišanu 2018. gada atjauninājums. Kosovas, Ziemeļmaķedonijas un Melnkalnes nobeiguma kopsavilkuma ziņojums. (European inventory on validation of non-formal and informal learning 2018 update. Final synthesis report for Kosovo, North Macedonia and Montenegro)* [pdf] Pieejams vietnē: https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2019/european_inventory_validation_2018_Montenegro.pdf [piekļūts 2021. gada 19. janvārī].

Eiropas Komisija, 2000. *Komisijas dienestu darba dokuments. Mūžizglītības memorands. (Commission Staff Working Paper. A Memorandum on Lifelong Learning)* [pdf] Pieejams vietnē: https://arhiv.acs.si/dokumenti/Memorandum_on_Lifelong_Learning.pdf [piekļūts 2021. gada 19. janvārī].

Eiropas Komisija, 2019a. *Atjaunotās Eiropas izglītības programmas pieaugušajiem sasniegumi. (Achievements under the Renewed European Agenda for Adult Learning) "Izglītība un apmācība 2020" Pieaugušo izglītības darba grupas ziņojums (2018.–2020.)*. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs.

Eiropas Komisija, 2019b. *Komisijas dienestu darba dokuments "Padomes leteikums par prasmju pilnveides ceļiem: jaunas iespējas pieaugušajiem. Īstenošanas pasākumu izvērtējums". (Commission Staff Working Document: 'Council Recommendation on Upskilling Pathways: New Opportunities for Adults. Taking stock of implementation measures')* Brisele, 27.02.2019. SWD(2019) 89 final.

Eiropas Komisija, 2020a. *Pieaugušo izglītība un Covid-19. Izaicinājumi un iespējas. (Adult learning and COVID-19: Challenges and opportunities) "Izglītība un apmācība 2020" Pieaugušo izglītības darba grupas ziņojums.* [pdf] Pieejams vietnē: http://scholararticles.net/wp-content/uploads/2020/10/AL20and20COVID-1920report_final-1.pdf [Piekļūts 2021. gada 19. janvārī].

Eiropas Komisija, 2020b. *Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas Prasmju programmā ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai" (Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions: 'European Skills Agenda for sustainable competitiveness, social fairness and resilience')* Brisele, 01. 07.2020, COM(2020) 274 final.

Eiropas Komisija, 2020c. *Iespēju sniegšana pieaugušajiem prasmju pilnveidei vai pārkvalifikācijai. Norādes labākai politikai. (Empowering adults to undertake up-/re-skilling. Pointers for better policies) "Izglītība un apmācība 2020"* Pieaugušo izglītības darba grupa. [pdf] https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/empowering_adults_policy_pointers_final.pdf [piekļūts 2021. gada 19. janvārī].

Eiropas Komisija, 2021. *Eiropas sociālo tiesību pīlāra rīcības plāns. (The European Pillar of Social Rights Action Plan)* Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs.

Eiropas Komisija/EACEA/Eurydice, 2015. *Pieaugušo izglītība un apmācība Eiropā. Mācību iespēju pieejamības uzlabošana. (Adult education and training in Europe: Widening access to learning opportunities)* Eurydice ziņojums. Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs.

Eurostat, 2017. *2016. gada pieaugušo izglītības apsekojuma rokasgrāmata. (2016 AES manual) 3.1. versija.* 2017. gada februāris. [pdf] Pieejams vietnē: https://circabc.europa.eu/sd/a/700a220d-33dc-42d4-a5c4-634c8eab7b26/2016%20AES%20MANUAL%20v3_02-2017.pdf [piekļūts 2021. gada 19. janvārī].

OECD (Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija), 2017. *Uzlabot prasmes. Finanšu stimuli izglītības un apmācības virzīšanai. (Getting Skills Right: Financial incentives for steering education and training)* Parīze: OECD Publishing.

OECD, 2019a. *Pieaugušo lietpratība galvenajās informācijas apstrādes prasmēs. 2.12. attēls. Pieaugušo īpatsvars ar vājiem rezultātiem.* [tiešsaistē] Pieejams vietnē: <https://www.OECD.org/skills/PIAAC/publications/firstcycledocumentation/webpackagEFSkillsmatter2019round3/chapter2ofskillsmatteradditionalresultsfromthesurveyofadultskills.htm> [piekļūts 2021. gada 29. martā].

OECD, 2019b. *Uzlabot prasmes. Mazkvalificētu pieaugušo iesaistīšana mācībās. (Getting Skills Right: Engaging low-skilled adults in learning)* [pdf] Pieejams vietnē: <http://www.OECD.org/els/emp/engaging-low-skilled-adults-2019.pdf> [piekļūts 2021. gada 14. aprīlī].

OECD, 2019c. *Uzlabot prasmes. Nākotnei gatavas pieaugušo izglītības sistēmas. (Getting Skills Right: Future-Ready Adult Learning Systems)* Parīze: OECD Publishing.

OECD, 2021 *Uzlabot prasmes. Karjeras attīstības atbalsts pieaugušajiem mainīgā darba pasaulē.* Parīze: OECD Publishing.

Pavkov, M., 2019a. *Eiropas pārskata par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu 2018. gada atjauninājums. Valsts ziņojums: Horvātija. (European inventory on validation of non-formal and informal learning 2018 update. Country report: Croatia)* [pdf] Pieejams vietnē: https://cumulus.cedefop.europa.eu/files/vetelib/2019/european_inventory_validation_2018_Croatia.pdf [piekļūts 2021. gada 6. aprīlī].

Pavkov, M., 2019b. *Eiropas pārskata par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu 2018. gada atjauninājums. Valsts ziņojums: Slovēnija. (European inventory on validation of non-formal and informal learning 2018 update. Country report: Slovenia)* [pdf] Pieejams: https://cumulus.Cedefop.europa.eu/files/vetelib/2019/european_inventory_validation_2018_Slovenia.pdf [piekļūts 2021. gada 6. aprīlī].

Sayers, R., 2006. *Izpratnes veicināšanas principi. (Principles of awareness raising)* [tiešsaistē] Pieejams vietnē: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000147637> [piekļūts 2021. gada 19. janvārī].

Scott, D., 2019. *Eiropas pārskata par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu 2018. gada atjauninājums. Valsts ziņojums: AK-Skotija. (European inventory on validation of non-formal and informal learning 2018 update. Country report: UK-Scotland)* [pdf] Pieejams vietnē: https://cumulus.Cedefop.europa.eu/files/vetelib/2019/european_inventory_validation_2018_United_Kingdom_Scotland.pdf [piekļūts 2021. gada 6. aprīlī].

Spasovski, O., 2019. *Eiropas pārskats par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzišanu 2018. gada atjauninājums. Valsts ziņojums: Ziemeļmaķedonija. (European inventory on validation of non-formal and informal learning 2018 update. Country report: North Macedonia)* [pdf] Pieejams vietnē: https://cumulus.Cedefop.europa.eu/files/vetelib/2019/european_inventory_validation_2018_North_Macedonia.pdf [piekļūts 2021. gada 19. janvārī].

UNESCO-UIS (Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija, Statistikas institūts), 2012. *Starptautiskā izglītības standartklasifikācija (International Standard Classification of Education, ISCED 2011)*. [pdf] Pieejams vietnē: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-ISCED-2011-en.pdf> [piekļūts 2021. gada 19. janvārī].

UNESCO-UIS, OECD un Eurostat, 2016. *UNESCO, OECD un Eurostat datu vākšana par formālo izglītību. Jēdzienu, definīciju un klasifikāciju rokasgrāmata. (UOE data collection on formal education. Manual on concepts, definitions and classifications)* 2016. gada 27. jūlija versija. [pdf] Pieejams vietnē: https://circabc.europa.eu/sd/a/849a866e-d820-4006-a6af-21cb1c48626b/UOE2016manual_12072016.pdf [piekļūts 2021. gada 19. janvārī].

Whiston, S. C., Mitts, N. G., Li, Y., 2019. *Karjeras attīstības atbalsta programmu vērtēšana. (Evaluation of career guidance programs)* Izdevumā: J. Athanasou, R. van Esbroeck, eds. *Starptautiskā karjeras attīstības atbalsta rokasgrāmata. (International handbook of career guidance)* Dordrehta, Nīderlande: Springer, 815.–834. lpp.

GLOSĀRIJS

I. Terminoloģija

Pieaugušais (pieaugušais izglītojams): persona, kas ir vecāka par 18 gadiem un jau ir pametusi sākotnējās izglītības un apmācības sistēmu (skatīt ► “Sākotnējā izglītība”). Jaunieši (vecumā no 16 gadiem un vecāki) šeit tiek ņemti vērā tikai tad, ja viņiem paredzētais pakalpojums ir pieejams arī personām vecumā no 18 gadiem.

Pieaugušie ar zemu pamatprasmju līmeni: šajā ziņojumā tas attiecas uz (1) pieaugušajiem, kuri spēj veikt ne vairāk kā ļoti vienkāršus lasīšanas uzdevumus, piemēram, lasīt īsus tekstus par zināmām tēmām, un izpildīt ļoti vienkāršus matemātikas uzdevumus, piemēram, viena soļa vai vienkāršas darbības, kas ietver skaitīšanu, kārtošanu, aritmētiskās pamatdarbības un vienkāršus procentu aprēķinus (OECD, 2019b); (2) pieaugušajiem, kuri neprot izmantot datoru, lai iegūtu, novērtētu, uzglabātu, sagatavotu, iesniegtu un apmainītos ar informāciju, kā arī lai sazinātos un iesaistītos sadarbības tīklos, izmantojot internetu (Cedefop, 2014); un (3) pieaugušajiem, kuriem ir ļoti zems tās valsts oficiālās valodas zināšanu līmenis, kurā viņi dzīvo (nepietiek zināšanu, lai nodrošinātu pienācīgu un efektīvu savstarpējo saziņu).

Izpratnes veicināšana: process, kura mērķis ir informēt un izglītēt cilvēkus par kādu tematu vai jautājumu ar nolūku ietekmēt viņu attieksmi, uzvedību un uzskatus, lai sasniegtu noteiktu mērķi vai uzdevumu (Seierss, 2006).

Pamatprasmes (pieaugušo izglītībā un apmācībā): šajā ziņojumā pamatprasmes (vai pamatprasmju nodrošinājums/programmas) attiecas uz rakstpratību, rēķinpratību un digitālajām prasmēm, kā arī vietējās valodas prasmēm citu valodu lietotājiem (ar vai bez atsaucēm uz citām prasmēm).

Kredītpunkts: saskaņā ar Padomes lēmumu par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru mūžizglītībai ⁽¹⁹⁶⁾ “kredītpunkts” ir apstiprinājums, ka daļu no kvalifikācijas, ko veido konsekvents mācīšanās rezultātu kopums, atbilstīgi saskaņotam standartam ir novērtējusi un validējusi kompetenta iestāde; kredītpunktus piešķir kompetentas iestādes, ja persona ir sasniegusi konkrētus mācīšanās rezultātus, ko pierāda atbilstīgi novērtējumi; kredītpunktus var izteikt kā kvantitatīvu vērtību (piemēram, kredītu vai kredītpunktu skaits), kas parāda aplēsto personas darba slodzi, kas parasti vajadzīga attiecīgu mācīšanās rezultātu iegūšanai.

Izglītības/apmācības tiešās izmaksas: izglītības un apmācības tūlītējās izmaksas. Individuāli tās var ietvert dalības maksu un citus maksājumus par programmām, mācību materiālu izmaksas un ceļa izdevumus, kas saistīti ar nokļūšanu uz mācību norises vietu. Darba devējiem tās var ietvert dalības maksu un citus maksājumus par programmām, mācību materiālu izmaksas un kompensāciju par darbinieku ceļa izdevumiem, kas saistīti ar nokļūšanu uz mācību norises vietu. Tās var ietvert arī iekšējo apmācītāju, mācību centru un apmācību telpu izmaksas.

Tālmācība: šajā ziņojumā tālmācība saprasta kā visaptverošs termins, kas ietver izglītības pasākumus, kuri tiek īstenoti attālināti, izmantojot dažādus saziņas līdzekļus, bet ne obligāti elektroniskos; izglītības pasākumus, kas tiek īstenoti, izmantojot IKT (e-mācības); un izglītības pasākumus, kas apvieno tālmācību vai e-mācības ar klātienē mācībām izglītības un apmācības iestādēs (jaukta tipa mācīšanās).

⁽¹⁹⁶⁾ Padomes lēmums (2017. gada 22. maijs) par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru mūžizglītībai un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa lēmumu par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai, OV C 189, 15.06.2017.

Izglītības iestāde (izglītības/apmācības iestāde): saskaņā ar *ISCED* klasifikāciju (*UNESCO-UIS*, 2012., 79. lpp.) izglītības iestāde ir “nodibināta iestāde, kuras galvenais mērķis ir izglītība, piemēram, skola, koledža, universitāte vai mācību centrs”. Šādas iestādes parasti akreditē vai sankcionē attiecīgās valsts izglītības iestādes vai līdzvērtīgas iestādes. Izglītības iestādes var vadīt arī privātas organizācijas, piemēram, reliģiskas organizācijas, īpašas interešu grupas vai privāti izglītības un apmācības uzņēmumi gan peļņas, gan bezpeļņas nolūkā.”

Izglītības pakalpojumu sniedzējs (pakalpojumu sniedzējs): saskaņā ar *ISCED* klasifikāciju (*UNESCO-UIS*, 2012., 79. lpp.) izglītības iestāde ir “organizācija, kuras galvenais vai papildu mērķis ir nodrošināt izglītību. Tā var būt gan valsts izglītības iestāde, gan privāts uzņēmums, nevalstiska organizācija vai valsts iestāde, kas nav izglītības iestāde.”

Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūra mūžizglītībai: skatīt glosārija otro sadaļu (“II Klasifikācijas un atsaucēs ietvarstruktūras”).

Vērtējums: novērtējums, ko sagatavo, lai novērtētu (stratēģijas/programmas/iniciatīvas) panākumus attiecībā pret iepriekš uzstādītu mērķi.

Formālā izglītība: saskaņā ar *ISCED* klasifikāciju (*UNESCO-UIS*, 2012., 80. lpp.) formālā izglītība ir “izglītība, kas ir institucionalizēta, mērķtiecīga un plānota ar valsts organizāciju un atzītu privātu struktūru starpniecību un kopumā veido valsts formālās izglītības sistēmu. Tādējādi formālās izglītības programmas par tādām atzīst attiecīgās valsts izglītības iestādes vai līdzvērtīgas iestādes, piemēram, jebkura cita iestāde sadarbībā ar valsts vai vietējām izglītības iestādēm. Formālo izglītību galvenokārt veido sākotnējā izglītība. Profesionālā izglītība, izglītība cilvēkiem ar īpašām vajadzībām un dažas pieaugušo izglītības daļas bieži tiek atzītas par formālās izglītības sistēmas daļu.” Skatīt arī ► “Neformālā izglītība”.

Uz peļņu orientēta privāta iestāde: skatīt ► “Privāta iestāde (kas nodrošina pieaugušo izglītību/apmācību)”.

Vispārējā izglītība: saskaņā ar *ISCED* klasifikāciju (*UNESCO-UIS*, 2012., 80. lpp.) vispārējā izglītība ir izglītības programmas, kas paredzētas izglītojamo vispārējo zināšanu, prasmju un kompetenču, kā arī rakstpratības un rēķinpratības attīstīšanai, nereti lai sagatavotu studentus augstāka līmeņa izglītības programmām tajā pašā vai augstākā *ISCED* līmenī un liktu pamatus mūžizglītībai. Vispārējās izglītības programmas parasti ir skolā vai koledžā balstītas. Vispārējā izglītība ietver izglītības programmas, kas paredzētas izglītojamo sagatavošanai profesionālajai izglītībai, taču nesagatavo darbam noteiktā profesijā, amatā vai profesijai vai amatu klasē, kā arī nenodrošina tieši ar darba tirgu saistītas kvalifikācijas iegūšanu. Skatīt arī ► “Programma (Izglītības/apmācības programma)”.

Karjeras attīstības atbalsts: pasākumu kopums, kas paredzēts, lai palīdzētu indivīdiem pieņemt lēmumus par izglītību, profesionālo vai privāto dzīvi un īstenot tos pirms un pēc ieiešanas darba tirgū (*Cedefop*, 2014).

Nejaušā mācīšanās: saskaņā ar *ISCED* klasifikāciju (*UNESCO-UIS*, 2012., 80. lpp.) nejauša mācīšanās attiecas uz “dažādu veidu mācīšanos, kas nav organizēta vai kas ietver komunikāciju, kas nav paredzēta mācīšanās veicināšanai. Nejaušā mācīšanās var notikt kā tādu ikdienas darbību, notikumu vai saziņas blakusprodukts, kas nav paredzētas kā apzinātas izglītojošas vai mācīšanās darbības. Piemēri var ietvert mācīšanos, kas notiek sanāksmes laikā, klausoties radio programmu vai skatoties televīzijas pārraidi, kas nav paredzēta kā izglītības programma.”

Izglītības/apmācības netiešās izmaksas: indivīdiem šīs izmaksas visbiežāk ir saistītas ar algota darba samazināšanos/pārtraukšanu (proti, ienākumu samazināšanos/zaudēšanu). Finanšu instrumenti, kas var samazināt šīs izglītības/apmācības netiešās izmaksas, parasti ietver apmaksātu izglītības/apmācības atvaļinājumu un dotācijas un/vai aizdevumus dzīves izdevumiem. Darba devējiem šīs izmaksas parasti ir saistītas ar darbaspēka izmaksām, kas saistītas ar darbinieku dalību izglītībā un apmācībā apmaksātā darba laikā (proti, darbinieku prombūtnes izmaksas). Finanšu instrumenti, kas var samazināt šīs izglītības/apmācības netiešās izmaksas, ietver subsīdijas par zaudēto produktivitāti vai algas aizstāšanas pabalstus.

Ikdienējā mācīšanās: saskaņā ar *ISCED* klasifikāciju (*UNESCO-UIS*, 2012., 80. lpp.) neformālā mācīšanās attiecas uz “mācīšanās formām, kas ir apzinātas vai iepriekš nodomātas, bet nav institucionalizētas. Līdz ar to tā nav tik organizēta un strukturēta kā formālā vai neformālā izglītība. Ikdienējā mācīšanās var ietvert pašvadītas, ģimenes vai sociāli vadītas mācīšanās aktivitātes, kas notiek ģimenē, darbavietā, vietējā kopienā vai ikdienas dzīvē.” Skatīt arī ► “Formālā izglītība” un ► “Neformālā izglītība”.

Sākotnējā izglītība: indivīdu formālā izglītība pirms viņu pirmās ieiešanas darba tirgū (*UNESCO-UIS*, 2012).

Starptautiskā standartizētā izglītības klasifikācija: skatīt glosārija otro sadaļu (“II Klasifikācijas un atsauces ietvarstruktūras”).

Starpnozaru koordinācijas struktūra: augstākā līmeņa struktūra/iestāde, kas atbild par horizontālo (starpnozaru, starpministriju) koordināciju. Šādas struktūras uzdevums parasti ir nodrošināt, lai dažādu ministriju izstrādātās politikas nepārklātos, novērstu piedāvājuma nepilnības un savstarpēji papildinātu cita citu. Līdztekus (vismaz divu) augstākā līmeņa iestāžu pārstāvjiem var tikt iesaistīti arī citu lēmumu pieņemšanas līmeņu (piemēram, reģionu) vai ieinteresēto personu (piemēram, sociālo partneru) pārstāvji.

Plaša mēroga iniciatīvas/programmas/shēmas: iniciatīvas/programmas/shēmas, kas darbojas visā valstī vai ievērojamā ģeogrāfiskā teritorijā, nevis tikai konkrētā iestādē vai ģeogrāfiskā vietā. Tās ir paredzētas kā sistēmas ilgtermiņa elements, kura resursi plānoti vairākiem secīgiem gadiem (atšķirībā no iniciatīvām ar īstermiņa projektu finansējumu, kas aptver tikai vienu vai divus gadus).

Mazkvalificēti pieaugušie (Pieaugušie ar zemu kvalifikācijas līmeni): personas, kas ieguvušas izglītību vai kvalifikāciju, kas atbilst *ISCED* 0–2 līmenim (skatīt ► “Starptautiskā standartizētā izglītības klasifikācija”). Tas nozīmē, ka viņi nav ieguvuši vidējo izglītību (vai līdzvērtīgu izglītību).

Modularizācija: bloku pieeja izglītības un apmācības programmās/kvalifikācijās, kurā saturs ir sadalīts mazākās vienībās. Šīs mazākās vienības – moduļus – var apgūt atsevišķi vai apvienojumā ar citiem moduļiem. Moduļu programmām bieži vien nav skaidri noteiktas secības.

Uzraudzība: sistemātiskas datu vākšanas, analīzes un informācijas izmantošanas process, ko augstākā līmeņa iestādes veic, lai sniegtu informāciju politikas veidotājiem.

Neformālā izglītība: saskaņā ar *ISCED* klasifikāciju (*UNESCO-UIS*, 2012., 81. lpp.) neformālā izglītība attiecas uz “izglītību, kas ir institucionalizēta, mērķtiecīga un ko plāno izglītības sniedzējs. Neformālās izglītības raksturīgākā iezīme ir tā, ka tā ir formālās izglītības papildinājums un/vai alternatīva indivīdu mūžizglītības procesā. Tā bieži tiek nodrošināta, lai visiem garantētu tiesības uz izglītības pieejamību. Tā ir paredzēta visu vecumu cilvēkiem, bet tai nav obligāti jābūt nepārtrauktas struktūras; tā var būt īslaicīga un/vai zemas intensitātes, un parasti to nodrošina īsu kursu, darbsemināru vai semināru veidā. Neformālās izglītības rezultātā lielākoties tiek iegūta kvalifikācija,

ko attiecīgās valsts vai reģionālās izglītības iestādes neatzīst par oficiālu vai līdzvērtīgu oficiālajai kvalifikācijai, vai arī kvalifikācija netiek iegūta vispār. Neformālā izglītība var ietvert programmas, kas veicina pieaugušo un jauniešu rakstpratību un izglītību bērniem, kas neapmeklē skolu, kā arī dzīves prasmju, darba prasmju un sociālo vai kulturālo attīstību.” Skatīt arī ► “Formālā izglītība”.

Bezpeļņas privāta iestāde: skatīt ► “Privāta iestāde (kas nodrošina pieaugušo izglītību/apmācību)”.

Iesaistīšana (iesaistīšana izglītībā): pasākumu kopums, kas paredzēts, lai apzinātu un piesaistītu cilvēkus, kas nemācās, lai mudinātu viņus iesaistīties izglītības un apmācības programmās.

Privāta iestāde (kas nodrošina pieaugušo izglītību/apmācību): iestāde, kuru kontrolē/pārvalda kāda nevalstiska organizācija (piemēram, baznīca, arodbiedrība, komercsabiedrība, ārvalstu vai starptautiska aģentūra) vai kuras valdē pārsvarā ir locekļi, kurus nav izraudzījusies valsts aģentūra (*UNESCO-UIS/OECD/Eurostat*, 2016). Šajā ziņojumā privātās iestādes tiek iedalītas:

- bezpeļņas privātās iestādēs, kas nodarbojas ar kādu sabiedriskā labuma darbību bez nolūka gūt ienākumus to īpašniekiem, un visi ienākumi un ziedojumi tiek izmantoti organizāciju darbībai;
- uz peļņu orientētās privātās iestādēs, kuras pārvalda peļņas gūšanas nolūkā strādājoši uzņēmumi.

Programma (izglītības/apmācības programma): saskaņots izglītības aktivitāšu kopums vai secība, kas izstrādāta un organizēta, lai sasniegtu iepriekš noteiktus mācīšanās mērķus vai īstenotu noteiktu izglītības uzdevumu kopumu ilgstošā laika posmā (*UNESCO-UIS*, 2012).

Programmu grupa: vairākas izglītības/apmācības programmas (skatīt ► “Programma (izglītības/apmācības programma)”), kas izstrādātas vienā un tajā pašā (augstākā līmeņa) programmu ietvarā, kurā atsevišķi pakalpojumu sniedzēji var veidot savu piedāvājumu.

Valsts nodarbinātības dienests: iestāde, kas atbild par saiknes veidošanu starp darba meklētājiem un darba devējiem.

Valsts iestāde (kas nodrošina pieaugušo izglītību/apmācību): iestāde, kuru tieši kontrolē un vada vai nu valsts izglītības iestāde vai aģentūra valstī, kurā tā atrodas, vai pārvaldes struktūra (padome, komiteja utt.), kuras lielāko daļu locekļu vai nu ieceļ valsts iestāde valstī, kurā tā atrodas, vai arī ievēl valstij piederošs uzņēmums (*UNESCO-UIS*, *OECD* un *Eurostat*, 2016).

Kvalifikācija: saskaņā ar *ISCED* klasifikāciju (*UNESCO-UIS* 2012, 82. lpp.) kvalifikācija ir “oficiāls apliecinājums, parasti dokumenta veidā, kas apliecina izglītības programmas vai tās posma sekmīgu pabeigšanu”. Kvalifikācijas var iegūt šādos veidos: i) sekmīgi pabeidzot pilnu izglītības programmu; ii) sekmīgi pabeidzot izglītības programmas posmu (starpkvalifikācijas); vai iii) apstiprinot iegūtās zināšanas, prasmes un kompetences neatkarīgi no dalības izglītības programmā. To var dēvēt arī par apliecinājumu.

Kvantitatīvais mērķis (valsts kvantitatīvais mērķis): augstākā līmeņa iestāžu noteiktais skaitliskais mērķis.

Otrās iespējas izglītība: saskaņā ar *ISCED* klasifikāciju (*UNESCO-UIS*, 2012., 82. lpp.) otrās iespējas izglītība attiecas uz “izglītību, kas īpaši paredzēta personām, kuras dažādu iemeslu dēļ nekad nav apmeklējušas skolu vai ir pametušas skolu pirms tā izglītības līmeņa pabeigšanas, kurā tās bija uzņemtas, vai ir pabeigušas šo līmeni, bet vēlas iestāties izglītības programmā vai uzsākt darbu profesijā, kurai vēl nav kvalificējušas. Dalībnieki bieži vien ir vecāki par tipisko mērķa

grupu attiecīgajā *ISCED* līmeņa programmā (bet ne vienmēr pieaugušie). Dažkārt tās dēvē arī par pārejas programmām vai reintegrācijas programmām.”

Karjeras attīstības atbalsta pašpalīdzības rīks: karjeras attīstības atbalsta rīks, kas paredzēts, lai palīdzētu indivīdiem izdarīt apzinātu izvēli attiecībā uz profesiju, izglītību/apmācību vai nodarbinātību bez citu palīdzības (piemēram, pamatojoties uz pašnovērtējumu). Skatīt arī ► “Karjeras attīstības atbalsts”.

Prasmju audits: saskaņā ar Padomes 2012. gada leteikumu par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu ⁽¹⁹⁷⁾ “prasmju audits ir process, kura mērķis ir apzināt un analizēt indivīda zināšanas, prasmes un kompetences, tostarp viņa spējas un motivāciju, lai noteiktu karjeras projektu un/vai karjeras attīstības plānu vai mācību projektu; prasmju audita mērķis ir palīdzēt indivīdiem analizēt savu iepriekšējo karjeru, veikt pašvērtējumu par savu vietu darba vidē un plānot, kā veidot savu karjeru, vai dažos gadījumos – sagatavot ar neformālo un ikdienējo mācīšanos gūto rezultātu validēšanai.”

Stratēģiskais politikas dokuments: tāds oficiāls politikas dokuments kādā svarīgā politikas jomā, ko parasti izdod augstākā līmeņa iestādes un kurā noteikti konkrēti mērķi, kas jāsasniedz, un/vai sīki izstrādāti pasākumi vai darbības, kas jāveic noteiktā termiņā, lai sasniegtu vēlamā/-os mērķi/-us.

Augstākā līmeņa iestāde: augstākā līmeņa institūcija, kas ir atbildīga par noteiktu politikas jomu attiecīgajā valstī, parasti nacionālā (valsts) līmenī.

(Neformālās un ikdienējās mācīšanās) atzīšana: saskaņā ar Padomes 2012. gada leteikumu par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu ⁽¹⁹⁸⁾ “validēšana (atzīšana) ir pilnvarotas struktūras veikts process, kurā tiek apstiprināts, ka indivīds ir sasniegjis mācīšanās rezultātus, kas noteikti attiecīgā standartā, un tam ir šādi četri posmi: 1) apzināšana dialogā par indivīda konkrēto pieredzi; 2) dokumentēšana – lai indivīda pieredzi padarītu uzskatāmu;

3) šīs pieredzes oficiāla novērtēšana un 4) novērtējuma rezultātu sertificēšana, kas var kalpot par pamatu daļējai vai pilnai kvalifikācijai.

Profesionālā izglītība: saskaņā ar *ISCED* klasifikāciju (*UNESCO-UIS*, 2012., 84. lpp.) profesionālā izglītība attiecas uz “izglītības programmām, kas paredzētas izglītojamajiem, lai apgūtu zināšanas, prasmes un kompetences, kas raksturīgas konkrētai profesijai, arodam vai profesijai vai arodu grupai. Profesionālajā izglītībā var būt ar darbu saistīti elementi (piemēram, mācekļība, duālās izglītības programmas). Šādu programmu sekmīga pabeigšana ļauj iegūt darba tirgum atbilstošu profesionālo kvalifikāciju, ko attiecīgās valsts iestādes un/vai darba tirgus atzīst par profesionāli orientētu”. Skatīt arī ► “Programma (Izglītības/apmācības programma)”.

Darbā īstenota mācīšanās: zināšanu un prasmju apguve, veicot un pārdomājot uzdevumus profesionālā kontekstā vai nu darba vietā (piemēram, alternatīvā apmācība), vai profesionālās izglītības un apmācības iestādē (*Cedefop*, 2014).

⁽¹⁹⁷⁾ Padomes leteikums (2012. gada 20. decembris) par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu, OV C 398, 22.12.2012.

⁽¹⁹⁸⁾ turpat.

II. Klasifikācijas un atsaucis ietvarstruktūras

Starptautiskā standartizētā izglītības klasifikācija (*ISCED*)

ISCED klasifikācija (*UNESCO-UIS, 2012*) ir izstrādāta, lai atvieglotu izglītības statistikas un rādītāju salīdzināšanu dažādās valstīs, pamatojoties uz vienotām un starptautiski saskaņotām definīcijām. Klasifikācija aptver formālās un neformālās izglītības programmas, kas pieejamas dažāda vecuma cilvēkiem. Konkrētāk, tā aptver dažādas izglītības programmas, kas izstrādātas valsts kontekstā, piemēram, sākotnējo izglītību, parasto izglītību, otrās iespējas programmas, rakstpratības programmas, pieaugušo izglītību, tālākizglītību, atklāto izglītību un tālmācību, mācekliību, tehnisko un profesionālo izglītību, apmācību un izglītību cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

ISCED līmeņi ir šādi ⁽¹⁹⁹⁾:

***ISCED* 0 līmenis: pirmskolas izglītība**

ISCED 0 līmeņa jeb pirmskolas izglītības programmas parasti ir veidotas, izmantojot holistisku pieeju, lai atbalstītu bērnu agrīno izziņas, fizisko, sociālo un emocionālo attīstību un iepazīstinātu mazos bērnus ar organizētu apmācību ārpus ģimenes konteksta.

***ISCED* 1 līmenis: pamatizglītība**

ISCED 1 līmeņa jeb pamatizglītības programmas parasti ir izstrādātas tā, lai nodrošinātu skolēniem pamatprasmes lasīšanā, rakstīšanā un matemātikā (proti, rakstpratība un rēķinpratība) un radītu stabilu pamatu zināšanu, personiskās un sociālās attīstības pamatjomu apguvei un izpratnei, gatavojoties pamatizglītības otrajam posmam. Tā ir vērsta uz mācīšanos pamata sarežģītības līmenī ar nelielu specializāciju vai pat bez tās.

Parasti vienīgā prasība šajā izglītības līmenī ir vecums. Uzņemšanas vecums parasti nav mazāks par 5 gadiem un lielāks par 7 gadiem. Šis līmenis parasti ilgst sešus gadus, taču tā ilgums var būt no četriem līdz septiņiem gadiem.

Šajā līmenī ir iekļautas arī formālās un neformālās rakstpratības programmas, kas pēc satura sarežģītības ir līdzīgas programmām, kuras jau ir klasificētas kā pamatizglītības programmas, un ir paredzētas pieaugušajiem un jauniešiem, kuri ir vecāki par *ISCED* 1 līmeņa skolēniem.

***ISCED* 2 līmenis: pamatizglītības otrais posms**

ISCED 2 līmeņa jeb pamatizglītības otrā posma programmas parasti ir veidotas tā, lai balstītos uz *ISCED* 1 līmeņa mācību rezultātiem. Parasti šī līmeņa mērķis ir ielikt pamatus mūžizglītībai un cilvēka izaugsmei, uz kuru pamata izglītības sistēmas pēc tam var izvērst turpmākās izglītības iespējas. Dažas izglītības sistēmas *ISCED* 2 līmenī jau piedāvā profesionālās izglītības programmas, lai sniegtu nodarbinātībai nepieciešamās prasmes.

Šī līmeņa programmas parasti tiek organizētas, balstoties uz mācību programmām, kas ir vairāk orientētas uz mācību priekšmetiem, iepazīstinot ar teorētiskajiem jēdzieniem plašā mācību priekšmetu klāstā.

ISCED 2 līmenis sākas pēc četriem līdz septiņiem *ISCED* 1 līmeņa izglītības gadiem, bet visbiežāk *ISCED* 1 līmenis ilgst sešus gadus. Skolēni parasti uzsāk mācības *ISCED* 2 līmenī vecumā no 10 līdz 13 gadiem (visbiežāk 12 gadu vecumā).

⁽¹⁹⁹⁾ Turpmākajā tekstā citētas dažādas *ISCED* rokasgrāmatas daļas (*UNESCO-UIS, 2012.*).

Šajā līmenī ietilpst arī pieaugušo izglītības programmas, kas pēc satura sarežģītības ir līdzvērtīgas izglītībai, ko sniedz šajā līmenī jau klasificētās programmās.

ISCED 3 līmenis: vidējā izglītība

ISCED 3 līmeņa jeb vidējās izglītības programmas parasti ir paredzētas vidējās izglītības iegūšanai, lai sagatavotos terciārajai izglītībai vai nodrošinātu prasmes, kas saistītas ar nodarbinātību, vai pildītu abus šos uzdevumus.

Šī līmeņa programmas piedāvā skolēniem daudzveidīgāku, specializētāku un padziļinātāku apmācību nekā ISCED 2 līmeņa programmas. Tās ir diferencētākas, ar paplašinātu iespēju un plūsmu klāstu. Skolotāji bieži ir augsti kvalificēti pasniegtajos mācību priekšmetos vai specializācijas jomās, jo īpaši augstākajās klasēs.

ISCED 3 līmenis sākas 8 līdz 11 gadus pēc ISCED 1 līmeņa uzsākšanas. Skolēni parasti uzsāk mācības šajā līmenī vecumā no 14 līdz 16 gadiem. ISCED 3 programmas parasti beidzas 12 vai 13 gadus pēc ISCED 1 līmeņa uzsākšanas (vai aptuveni 17 vai 18 gadu vecumā), un izplatītākais kumulatīvais ilgums ir 12 gadi. Tomēr vidējās izglītības pabeigšana dažādās izglītības sistēmās var svārstīties no 11 līdz 13 gadiem pēc ISCED 1 līmeņa sākuma.

Šajā līmenī ietilpst arī pieaugušo izglītības programmas, kas pēc satura sarežģītības ir līdzvērtīgas izglītībai, ko sniedz šajā līmenī jau klasificētās programmās.

ISCED 4 līmenis: pēcvidusskolas neterciārā izglītība

Pēcvidusskolas neterciārā izglītība nodrošina mācību pieredzi, kas balstīta uz vidējo izglītību, sagatavojot izglītojamos ieiešanai darba tirgū, kā arī augstākajai izglītībai. Tās mērķis ir individuāla zināšanu, prasmju un kompetenču apguve, kas ir zemāka līmeņa par augstākajai izglītībai raksturīgo sarežģītības līmeni. ISCED 4 līmeņa jeb pēcvidusskolas neterciārās izglītības programmas parasti ir paredzētas, lai personām, kas pabeigušas ISCED 3 līmeni, nodrošinātu ar neterciāru kvalifikāciju, kas vajadzīga, lai pārietu uz augstāko izglītību vai strādātu, ja viņu ISCED 3 līmeņa kvalifikācija to neļauj. Piemēram, vispārējo ISCED 3 līmeņa programmu absolventi var izvēlēties pabeigt ar neterciāru profesionālo kvalifikāciju, savukārt profesionālo ISCED 3 līmeņa programmu absolventi var izvēlēties paaugstināt savu kvalifikācijas līmeni vai turpināt specializēties. ISCED 4 programmu saturs nav pietiekami sarežģīts, lai to varētu uzskatīt par augstāko izglītību, taču tā nepārprotami ir pēcvidusskolas izglītība.

Šajā līmenī ietilpst arī pieaugušo izglītības programmas, kas pēc satura sarežģītības ir līdzvērtīgas izglītībai, ko sniedz šajā līmenī jau klasificētās programmās.

ISCED 5 līmenis: īsā cikla augstākā izglītība

ISCED 5 līmeņa jeb īsā cikla augstākās izglītības programmas bieži ir paredzētas, lai sniegtu studentiem profesionālas zināšanas, prasmes un kompetences. Parasti šīs programmas ir balstītas uz praksi un konkrētu profesiju, sagatavojot studentus darba tirgum. Tomēr tās var nodrošināt arī iespēju apgūt citas augstākās izglītības programmas. Akadēmiskās augstākās izglītības programmas, kas ir zemāka līmeņa par bakalaura programmām vai tām līdzvērtīgas, arī tiek klasificētas kā ISCED 5 līmenis.

Šajā līmenī ietilpst arī pieaugušo izglītības programmas, kas pēc satura sarežģītības ir līdzvērtīgas izglītībai, ko sniedz šajā līmenī jau klasificētās programmās.

ISCED 6 līmenis: bakalaura līmenis vai līdzvērtīga izglītība

ISCED 6 līmeņa jeb bakalaura vai līdzvērtīga līmeņa programmas bieži ir paredzētas, lai nodrošinātu studentiem vidējās akadēmiskās un/vai profesionālās zināšanas, prasmes un kompetences, ļauj iegūt augstākās izglītības grādu vai līdzvērtīgu kvalifikāciju. Šī līmeņa programmas parasti balstās uz teoriju, bet tās var ietvert arī praktiskus elementus, un tajās tiek izmantoti jaunākie pētījumi un/vai profesionālā paraugprakse. Šādas programmas parasti piedāvā universitātes un citas augstākās izglītības iestādes.

Šajā līmenī ietilpst arī pieaugušo izglītības programmas, kas pēc satura sarežģītības ir līdzvērtīgas izglītībai, ko sniedz šajā līmenī jau klasificētās programmās.

ISCED 7 līmenis: maģistra līmenis vai līdzvērtīga izglītība

ISCED 7 līmeņa jeb maģistra vai līdzvērtīga līmeņa programmas bieži ir paredzētas, lai studentiem sniegtu padziļinātas akadēmiskās un/vai profesionālās zināšanas, prasmes un kompetences, kas ļauj iegūt otro augstākās izglītības grādu vai līdzvērtīgu kvalifikāciju. Šī līmeņa programmās var būt ietverta būtiska pētniecības komponente, taču tajās vēl nevar iegūt doktora kvalifikāciju. Šī līmeņa programmas parasti balstās uz teoriju, bet tās var ietvert arī praktiskus elementus, un tajās tiek izmantoti jaunākie pētījumi un/vai profesionālā paraugprakse. Šādas programmas parasti piedāvā universitātes un citas augstākās izglītības iestādes.

ISCED 8 līmenis: doktora līmenis vai līdzvērtīga izglītība

ISCED 8 līmeņa jeb doktora vai līdzvērtīga līmeņa programmas galvenokārt ir paredzētas, lai iegūtu augstāko pētniecības kvalifikāciju. Šī ISCED līmeņa programmas ir veltītas padziļinātām studijām un oriģināliem pētījumiem, un tās parasti piedāvā tikai uz pētniecību orientētas augstākās izglītības iestādes, piemēram, universitātes. Doktora programmas pastāv gan akadēmiskajā, gan profesionālajā jomā.

Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūra mūžizglītībai (EKI)

EKI ir vienota atsauču sistēma, kas ietver astoņus līmeņus, kuri izteikti kā mācību rezultāti un palīdz salīdzināt dažādas kvalifikāciju ietvarstruktūras vai sistēmas un to līmeņus. EKI mērķis ir uzlabot kvalifikāciju pārredzamību, salīdzināmību un pārnesamību ⁽²⁰⁰⁾.

Galvenie jēdzieni, kas saistīti ar EKI līmeņu deskriptoriem, ir šādi:

- **Zināšanas:** tiek raksturotas kā teorētiskas un/vai faktoloģiskas.
- **Prasmes:** tiek raksturotas kā kognitīvās (ietver loģisko, intuitīvo un radošo domāšanu) un praktiskās (ietver roku veiklību un metožu, materiālu, rīku un instrumentu izmantošanu).
- **Atbildība un patstāvība:** tiek raksturota kā izglītojamā spēja patstāvīgi un atbildīgi pielietot zināšanas un prasmes.

⁽²⁰⁰⁾ Padomes lēmums (2017. gada 22. maijs) par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru mūžizglītībai un ar ko atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 23. aprīļa lēmumu par Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūras izveidošanu mūžizglītībai, OV C 189, 15.06.2017.

Turpmākajā tekstā ir citētas dažādas iepriekš minētā ieteikuma daļas.

Katra EKI līmeņa mācību rezultāti ir šādi:

1. līmenis:

Zināšanas: vispārīgas pamatzināšanas.

Prasmes: vienkāršu uzdevumu veikšanai nepieciešamās pamatprasmes.

Atbildība un patstāvība: strādāt vai mācīties tiešā uzraudzībā strukturētā kontekstā.

2. līmenis:

Zināšanas: faktiskas pamatzināšanas par darba vai mācību jomu.

Prasmes: kognitīvās un praktiskās pamatprasmes, kas nepieciešamas, lai izmantotu attiecīgo informāciju uzdevumu veikšanai un risinātu ikdienas problēmas, izmantojot vienkāršus noteikumus un rīkus.

Atbildība un patstāvība: darbs vai mācības ar uzraudzību un zināmu patstāvību.

3. līmenis:

Zināšanas: zināšanas par faktiem, principiem, procesiem un vispārīgiem jēdzieniem darba vai mācību jomā.

Prasmes: kognitīvās un praktiskās prasmes, kas nepieciešamas uzdevumu izpildei un problēmu risināšanai, izvēloties un piemērojot pamata metodes, rīkus, materiālus un informāciju.

Atbildība un patstāvība: uzņemties atbildību par uzdevumu izpildi darbā vai mācībās; risinot problēmas, pielāgot savu uzvedību apstākļiem.

4. līmenis:

Zināšanas: faktiskās un teorētiskās zināšanas plašā darba vai mācību jomas kontekstā.

Prasmes: kognitīvās un praktiskās prasmes, kas nepieciešamas, lai rastu risinājumus konkrētām problēmām darba vai mācību jomā.

Atbildība un patstāvība: pašam vadīt savas darbības darba vai studiju kontekstā, kas parasti ir paredzams, bet var mainīties; pārraudzīt citu cilvēku ikdienas darbu, uzņemties zināmu atbildību par darba vai mācību darbību novērtēšanu un uzlabošanu.

5. līmenis:

Zināšanas: Visaptverošas, specializētas, faktiskas un teorētiskas zināšanas darba vai mācību jomā un izpratne par šo zināšanu robežām.

Prasmes: visaptverošs kognitīvo un praktisko prasmju klāsts, kas nepieciešams, lai radoši risinātu abstraktas problēmas.

Atbildība un patstāvība: vadīt un uzraudzīt darba vai mācību darbības kontekstā, kur ir neprognozējamas pārmaiņas; analizēt un uzlabot savu un citu sniegumu.

6. līmenis:

Zināšanas: padziļinātas zināšanas darba vai mācību jomā, kas ietver teoriju un principu kritisku izpratni.

Prasmes: padziļinātas prasmes, kas apliecina meistarību un inovācijas un ir nepieciešamas, lai risinātu sarežģītas un neparedzamas problēmas specializētā darba vai mācību jomā.

Atbildība un patstāvība: vadīt sarežģītas tehniskas vai profesionālas darbības vai projektus, uzņemoties atbildību par lēmumu pieņemšanu neparedzamos darba vai mācību apstākļos; uzņemties atbildību par individu un grupu profesionālās attīstības vadību.

7. līmenis:

Zināšanas: ļoti specializētas zināšanas, kuras daļēji ir darba vai mācību jomas zināšanu avangardā un kuras veido pamatu oriģinālai domāšanai un/vai pētniecībai; kritiska izpratne par jautājumiem saistībā ar zināšanu problēmām konkrētā jomā un saskarē ar dažādām citām jomām.

Prasmes: specializētas problēmu risināšanas prasmes, kas nepieciešamas pētījumiem un/vai inovācijai, lai radītu jaunas zināšanas un procedūras un integrētu zināšanas no dažādām jomām.

Atbildība un patstāvība: vadīt un pārveidot sarežģītus un neprognozējamus darba vai mācību apstākļus, kas prasa jaunas stratēģiskas pieejas; uzņemties atbildību par ieguldījumu profesionālajās zināšanās un praksē un/vai par grupu stratēģiskā snieguma izvērtēšanu.

8. līmenis:

Zināšanas: zināšanu augšējā robeža darba vai mācību jomā un saskarē ar dažādām jomām.

Prasmes: visvairāk attīstītās un specializētās prasmes un darba tehnikas, ieskaitot sintēzi un izvērtēšanu, kas nepieciešamas, lai risinātu kritiskas problēmas saistībā ar pētniecību un/vai inovāciju un lai paplašinātu esošās zināšanas un profesionālo praksi un sniegtu jaunu izpratni par tām.

Atbildība un patstāvība: demonstrēt vērā ņemamu autoritāti, inovāciju, autonomiju, zinātnisko un profesionālo patstāvību un pastāvīgu nodošanos jaunu ideju un procesu attīstībai darba un mācību jomas avangardā, ieskaitot pētniecību.

EKI līmeņu deskriptoru atbilstība Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūrai

Eiropas augstākās izglītības telpas kvalifikāciju ietvarstruktūra sniedz deskriptorus trīs cikliem, par kuriem vienojās par augstāko izglītību atbildīgie ministri sanāksmē Bergenā 2005. gada maijā Boloņas procesa ietvaros. Katra cikla deskriptors sniedz vispārīgu izklāstu par tipiskajiem gaidāmajiem rezultātiem un spējām, kas saistītas ar kvalifikācijām, kuras atbilst attiecīgā cikla beigām. Konkrētāk:

- Deskriptors šajam ciklam, ko izstrādājusi Kopīgā kvalitātes iniciatīva Boloņas procesa ietvaros (pirmā cikla ietvaros vai saistībā ar to), atbilst EKI 5. līmeņa mācību rezultātiem.
- Pirmā cikla deskriptors atbilst EKI 6. līmeņa mācību rezultātiem.
- Otrā cikla deskriptors atbilst EKI 7. līmeņa mācību rezultātiem.
- Trešā cikla deskriptors atbilst EKI 8. līmeņa mācību rezultātiem.

PIELIKUMI

I pielikums. Stratēģiskie politikas dokumenti, kas attiecas uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni (izdoti 2015.–2020. gadā)

Šajā pielikumā sniegts pārskats par stratēģiskajiem politikas dokumentiem, kas izdoti laikā no 2015. līdz 2020. gadam ⁽²⁰¹⁾ un kuros skaidri minēta prasmju attīstības vai kvalifikāciju pieejamība pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni. Stratēģisks politikas dokuments ir oficiāls politikas dokuments kādā svarīgā politikas jomā, ko parasti izdod augstākā līmeņa iestādes un kurā noteikti konkrēti mērķi, kas jāsasniedz, un/vai sīki izstrādāti pasākumi vai darbības, kas jāveic noteiktā termiņā, lai sasniegtu vēlamā/-os mērķi/-us. Valstīm tika lūgts atlasīt ne vairāk kā trīs atbilstošus stratēģiskos politikas dokumentus, ko to augstākā līmeņa iestādes izdevušas laikā no 2015. līdz 2020. gadam ⁽²⁰²⁾.

Tālāk redzamajā tabulā kvantitatīvie mērķi attiecas uz augstākā līmeņa iestāžu noteiktajiem skaitliskajiem mērķiem attiecībā uz to pieaugušo izglītību un apmācību, kuriem ir zems pamatprasmju vai kvalifikācijas līmenis.

Lai nodrošinātu, ka stratēģiskās apņemšanās un mērķi tiek efektīvi īstenoti, valsts iestādes var piešķirt īpašu finansējumu to īstenošanai. Tāpēc tabulā ir arī norādīts, vai saņemtais finansējums ir no valsts un/vai Eiropas budžeta avotiem.

Šajā tabulā uzraudzība attiecas uz sistemātisku datu vākšanu, analīzi un informācijas izmantošanu, ko veic augstākā līmeņa iestādes politikas izstrādes nolūkos, savukārt novērtēšana attiecas uz stratēģiskās politikas iniciatīvas panākumu novērtējumu attiecībā pret iepriekš noteiktajiem mērķiem.

Valsts kods	Stratēģiskā politikas dokumenta nosaukums un laika posms Galvenie mērķi Saites	Kvantitatīvie mērķi	Finansējuma avots		Uzraudzība/novērtēšana
			valsts	Eiropas	
BE fr	Briseles iedzīvotāju kvalificēšana darbam. Apmācību plāns 2020 (<i>Qualifier les Bruxellois pour l'emploi. Plan Formation 2020</i>), 2016.–2020. Plāns ar mērķi uzlabot Briseles iedzīvotāju nodarbinātības līmeni, uzlabojot viņu prasmes un kvalifikācijas līmeni un nodrošinot piekļuvi mūžizglītībai. Mērķis bija pakāpeniski attīstīt apmācību piedāvājumu, lai līdz 2020. gadam nodrošinātu apmācības 20 000 darba meklētāju gadā. https://www.bruxellesformation.brussels/wp-content/uploads/2020/06/Plan-Formation-2020-texte.pdf	●	●	●	●
BE fr	Sadarbības nolīgums par prasmju atzīšanu (<i>Accord de coopération relatif à la validation des compétences</i>), no 2019. gada Sadarbības nolīgums starp franču valodas kopienai, Valonijas reģionu un Franču valodas kopienas komisiju par prasmju atzīšanu. Mērķis ir izsniegt kompetences sertifikātus, lai apliecinātu prasmes, ko izglītojamie apguvuši formālās, neformālās un ikdienējās mācīšanās kontekstā. Visi 2019. gadam noteiktie mērķi tika pārsniegti. http://www.ejustice.just.fgov.be/cgi_loi/change_lg.pl?language=fr&la=F&table_name=loi&cn=2019032123	●	●	●	●

⁽²⁰¹⁾ Šo dokumentu pārskata periods ilgst līdz 2020. gada beigām, lai varētu atspoguļot 2020. gada otrajā pusgadā notikušās svarīgākās politikas norises (plašāku informāciju par ziņojumā izmantoto pārskata periodu skatīt leivādā).

⁽²⁰²⁾ Stratēģiskie politikas dokumenti, kas izdoti no 2009. līdz 2014. gadam, ir minēti *Eurydice* 2015. gada ziņojumā par pieaugušo izglītību un apmācību (Eiropas Komisija / EACEA / *Eurydice*, 2015).

Valsts kods	Stratēģiskā politikas dokumenta nosaukums un laika posms Galvenie mērķi Saites	Kvantitatīvie mērķi	Finansējuma avots		Uzraudzība/novērtēšana
			valsts	Eiropas	
BE fr	Celies, Valonija! (Get up Wallonia!), no 2020. gada Ņemot vērā Covid-19 pandēmijas ietekmi, šajā politikas dokumentā uzsvērts, cik svarīga ir profesionālā apmācība un digitālā apmācība; prasmju pilnveidošana un atjaunināšana saistībā ar jaunām un tehniskām profesijām (zinātne, tehnoloģijas, inženierzinātnes un matemātika), nākotnes profesijām un profesijām, kuru pārstāvji ir nepietiekamā skaitā, un svarīgākajām profesijām, piemēram, tādām, kas saistītas ar veselības aprūpes, sociālā darba un pārtikas nozari; pārkvalifikācija, prasmju uzlabošana un pilnveide. Tas arī veicina pašnodarbinātību. https://www.wallonie.be/sites/default/files/2020-04/note_du_gouvernement_de_wallonie_-_get_up_wallonia_.pdf		•	•	
BE de	Dzīve Austrumbelģijā 2025. gadā – Reģionālās attīstības koncepcija (Ostbelgien leben 2025 – Regional Entwicklungskonzept), 2019.–2024. Šī stratēģiskā politika formulē Belģijas vācu valodas kopienas nākotnes redzējumu saskaņā ar Eiropas Komisijas ieteikumiem par mūžizglītību. Koncepcijas mērķis ir informēt sabiedrību par tālākizglītību un veicināt sadarbību ar ārējiem partneriem. Arī profesionālās apmācības organizācijām būtu jāsaņem lielāks atbalsts, un mācīšanās iespēju piedāvājums būtu labāk jākoordinē. https://www.ostbelgienlive.be/PortalData/2/Resources/downloads/rek/Regionales_Entwicklungskonzept_Band_5_REK_III.pdf	•	•	•	•
BE nl	Stratēģiskais rakstpratības plāns (Strategisch Plan Geletterdheid), 2017.–2024. Stratēģiskajā rakstpratības plānā ir iekļauti pieci stratēģiskie mērķi, lai uzlabotu flāmu iedzīvotāju rakstpratības prasmes: (1) ievērojami palielināt to jauniešu skaitu, kuri pabeidz vidējo izglītību ar atbilstošām rakstpratības prasmēm; (2) uzlabot rakstpratības prasmes ģimenēs, lai pārtrauktu zema rakstpratības līmeņa nodošanu no paaudzes paaudzei; 3) uzlabot darba meklētāju un nodarbināto rakstpratības prasmes saistībā ar apmācību, darba meklēšanu un nodarbinātību, lai palielinātu viņu izredzes atrast un saglabāt darbu; 4) uzlabot nabadzīgo iedzīvotāju rakstpratības prasmes, lai palielinātu viņu dalību sabiedrības dzīvē; un 5) uzlabot jauniešu un pieaugušo digitālās prasmes, lai viņi varētu pilnībā iesaistīties digitalizētajā sabiedrībā. https://www.vlaanderen.be/publicaties/strategisch-plan-geletterdheid-2017-2024	•	•		•
BE nl	Konceptuāla piezīme par pieaugušo izglītību. Pieaugušo izglītība kā iespēju izglītība. Iespējas mācīties, integrēties un iegūt kvalifikāciju visa mūža garumā (Conceptnota volwassenenonderwijs: Volwassenenonderwijs als kansonderwijs. Kansen op leren, integreren en kwalificeren, een leven lang), no 2016. gada Šā politikas dokumenta mērķis ir veicināt pieaugušo ar zemu pamatprasmju līmeni dalību pieaugušo izglītībā, finansējot pieaugušo izglītības organizācijas un personālu. No 2019. gada septembra ir stājusies spēkā jauna pieaugušo izglītības finansēšanas sistēma, kas nodrošina beztermiņa finansējumu pieaugušo pamatizglītības un nīderlandiešu valodas kā otrās valodas apmācības centriem. https://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/2021-07/Conceptnota%20volwassenenonderwijs%20-%20definitief.pdf				
BG	Profesionālās izglītības un apmācības attīstības stratēģija (Strategiya za razvitie na profesionalnoto obrazovanie i obuchenie), 2015.–2020. Šīs stratēģijas mērķi bija nodrošināt pieaugušajiem viegli pieejamus un kvalitatīvus karjeras pakalpojumus, veicināt pieaugušo dalību mācību pasākumos visa mūža garumā, nodrošināt prakses vietas un subsidēto nodarbinātību, kā arī atbilstoši darba tirgus vajadzībām nodrošināt mācekļa vietas jauniešiem bezdarbniekiem ar zemu izglītības līmeni un bez kvalifikācijas. http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=934		•	•	•
CZ	Digitālās prasmes stratēģija (Strategie digitální gramotnosti), 2015.–2020. Šīs stratēģijas mērķis bija attīstīt iedzīvotāju digitālās prasmes, lai viņi varētu izmantot digitālo tehnoloģiju potenciālu personības attīstībai, nodarbinātībai un pielāgošanās spējam darba tirgū, lai uzlabotu dzīves kvalitāti un sociālo iekļaušanu. Stratēģijā ir uzsvērtas arī digitālo tehnoloģiju pieejamības uzlabošana vai atbalsts pārkvalifikācijas programmām sociālās atstumtības riskam pakļautajiem cilvēkiem. https://www.mpsv.cz/documents/20142/372765/Strategie_DG.pdf/46b094c8-609b-458d-cdcd-8c686ca87131				

Valsts kods	Stratēģiskā politikas dokumenta nosaukums un laika posms Galvenie mērķi Saites	Kvantitatīvie mērķi	Finansējuma avots		Uzraudzība/novērtēšana
			valsts	Eiropas	
DK	Trīspusējs nolīgums (<i>Trepartsaftale</i>), 2018.–2021. Šis nolīgums nodrošina pamatu turpmākai sadarbībai ar mērķi uzrunāt pieaugušos ar zemu pamatprasmju un kvalifikācijas līmeni, lai uzlabotu viņu vispārējās un profesionālās kompetences. https://www.regeringen.dk/nyheder/2017/trepartsaftale-2017/		●		
DE	Vispārējā vienošanās par valsts desmitgadi rakstpratības un pamatizglītības jomā. Funkcionālā analfabētisma mazināšana un pamatprasmju līmeņa paaugstināšana Vācijā (<i>Grundsatzpapier zur Nationalen Dekade für Alphabetisierung und Grundbildung. Den funktionalen Analphabetismus in Deutschland verringern und das Grundbildungsniveau erhöhen</i>), 2016.–2026. Valsts līmenī mērķis ir samazināt funkcionālo analfabētismu un celt pamatprasmju līmeni Vācijā. Federālo zemju līmenī mērķi ir veicināt rakstpratības un pamatizglītības piedāvājuma struktūras; stiprināt rakstpratības un pamatizglītības tīklus; piesaistīt dalībniekus rakstpratības un pamatizglītības programmām; stiprināt speciālistu un koordinācijas vienības; apmainīties ar labas prakses piemēriem; attīstīt skolotāju apmācību un mācībspēku kvalifikācijas; veicināt kopīgas mācīšanās iespējas pirmās un otrās valodas apguvējiem; īstenot kopīgu sabiedrisko attiecību darbu; un regulāri sagatavot ziņojumus. https://www.alphadekade.de/img/EN_General_Agreement_on_the_National_Decade_for_Literacy_and_Basic_Skills.pdf		●		●
DE	Nacionālā prasmju stratēģija (<i>Nationale Weiterbildungsstrategie</i>), no 2019. gada Ar šo stratēģiju valsts, federālās zemes, uzņēmumi, arodbiedrības un Federālā nodarbinātības aģentūra cenšas apvienot un pastiprināt savus centienus, lai veicinātu tālākizglītību un kvalifikācijas celšanu. Valsts un federālās zemes plāno labāk koordinēt savu politiku tālākizglītības un apmācības jomā un sadarboties ar citiem partneriem, lai tālākizglītības un apmācības programmas un atbalsta iespējas kļūtu pārrēdzamākas un viegli pieejamas visiem, kā arī vajadzības gadījumā paplašināt tās. Stratēģijas partneri vēlas arī palīdzēt izstrādāt tālākizglītības un apmācības stratēģijas, jo īpaši mazos un vidējos uzņēmumos, kuros nav lielu cilvēkresursu nodaļu. https://www.bmbf.de/files/NWS_Strategiepapier_barrierefrei_DE.pdf				●
EE	Pieaugušo izglītības programma (<i>Taiskasvanuhariduse programm</i>), 2018.–2021., 2020.–2023. Šīs programmas mērķis ir atgriezt pieaugušos, kas priekšlaicīgi pametuši mācības, atpakaļ formālajā izglītībā un palīdzēt pabeigt to, palēnināt skolēnu skaita samazināšanos pieaugušo vidusskolās un palielināt pieaugušo īpatsvaru PIA programmās. Ir uzstādīti šādi mērķi: 1) pieaugušo izglītojamo skaits vispārējā izglītībā līdz 2023. gadam: > 5075; 2) to pieaugušo īpatsvars, kuri priekšlaicīgi pamet vispārējo izglītību, līdz 2023. gadam: 30 %; (3) 25–64 gadus vecu cilvēku ar zemu izglītības līmeni dalība pieaugušo mūžizglītībā līdz 2023. gadam: > 6,5 %. https://www.hm.ee/sites/default/files/9_taiskasvanuhariduse_programm_2018-2021.pdf ; https://www.hm.ee/sites/default/files/7_taisk_progr_2020-23.pdf	●	●	●	●
EE	Labklājības attīstības plāns (<i>Heaolu arengukava</i>), 2016.–2023. Plāna mērķis ir paaugstināt nodarbinātības līmeni un uzlabot darba dzīves kvalitāti, mazināt sociālo nevienlīdzību un nabadzību, palielināt dzimumu līdztiesību un veicināt sociālo iekļaušanu. Darbinieku kvalifikācijas uzlabošanas pasākumi ietver konsultāciju pakalpojumu, apmācības un pārkvalificēšanās iespēju izveidi un citus darba tirgus pakalpojumus (tostarp finansiālus stimulus un atbalstu). https://www.hm.ee/sites/default/files/9_taiskasvanuhariduse_programm_2018-2021.pdf		●	●	●
IE	Nacionālā tālākizglītības un tālākmācības stratēģija no 2020. līdz 2024. – Nākotnes tālākizglītība un tālākmācība. Pārveidot mācīšanos Stratēģija ir augsta līmeņa dokuments, kurā izklāstīta tālākizglītības un tālākmācības loma Trījas augstākās izglītības sistēmā, kur tiek veicināta sadarbība un vienotība. Tajā izklāstīts ieguldījums, ko tālākizglītība un tālākmācība sniegs kopā ar augstākās izglītības sniedzējiem, lai palīdzētu mācības pārtraukušajiem, mūžizglītības apguvējiem, darba ņēmējiem, kuri vēlas uzlabot kvalifikāciju, un marginalizētām personām, kuras vēlas no jauna iesaistīties izglītībā, vienlaikus atbalstot arī darba devējus un kopienas. Prioritātes ir noteiktas trijos pamatpīlāros: prasmju pilnveide, iespēju radīšana un iekļaušanas veicināšana. https://www.solas.ie/f/70398/x/64d0718c9e/solas_fet_strategy_web.pdf				

Valsts kods	Stratēģiskā politikas dokumenta nosaukums un laika posms Galvenie mērķi Saites	Kvantitatīvie mērķi	Finansējuma avots		Uzraudzība/novērtēšana
			valsts	Eiropas	
IE	Prasmju progresam, 2019.–2021. Šī iniciatīva ļauj sniegt mērķtiecīgu atbalstu neaizsargātām Īrijas darbaspēka grupām, īpašu uzmanību pievēršot tiem, kuriem ir zemāks prasmju līmenis un kuriem ir vajadzīgas lielākas iespējas, lai virzītos uz priekšu darba dzīvē un karjerā, lai saglabātu nodarbinātību, izvairītos no darba zaudēšanas vai izmantotu jaunas darba iespējas. Iniciatīvas 2019. gada mērķis bija panākt, lai valsts atbalstītajā prasmju pilnveidē būtu iesaistīti 5000 darbinieki, kuru prasmju līmenis ir zemāks par 5. līmeni saskaņā ar Nacionālo kvalifikāciju ietvarstruktūru. Šis mērķis tika pārsniegts, un 2019. gadā programmā "Prasmju progresam" iesaistījās 5664 darbinieki. https://www.solas.ie/f/70398/x/69a799b4ff/skillstoadvance_scheme_2019-2021.pdf	•	•	•	
IE	Rīcības plāns izglītības jomā 2016.–2019. gadam Šajā rīcības plānā izklāstīts plāns visai Īrijas izglītības sistēmai kopumā, tostarp tālākizglītībai un tālākapmācībai, ar mērķi līdz 2026. gadam padarīt Īrijas izglītības un apmācības sistēmu par labāko Eiropā. Attiecībā uz tālākizglītību un tālākapmācību mērķi bija apmierināt bezdarbnieku un citu nelabvēlīgā situācijā esošu grupu īpašās vajadzības, kā arī atbalstīt pieaugušos ar pamatprasmju, rakstpratības un digitālo prasmju vajadzībām un darbiniekus ar zemu un pamata prasmju līmeni. https://www.education.ie/en/The-Department/Action-Plan-for-Education-2016-2019/2016.html				•
EL	Laikā no 2015. līdz 2020. gadam netika izdots neviens stratēģisks politikas dokuments, kas attiektos uz prasmju pilnveides vai kvalifikāciju pieejamību pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni.	–	–	–	–
ES	Pirmais stratēģiskais plāns profesionālajai izglītībai izglītības sistēmā (<i>! plan estratégico de formación profesional del sistema educativo</i>), 2019.–2022. Šā plāna mērķis ir uzlabot profesionālās apmācības kvalitāti un piedāvājuma klāstu. Tam ir trīs galvenie aspekti: darba pieredzē vai neformālā ceļā iegūto prasmju atzīšana un akreditācija; profesionālās apmācības un karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu pieejamības uzlabošana; un digitalizācijas, inovāciju un uzņēmējdarbības iekļaušana profesionālās apmācības sistēmā. Tajā īpaša uzmanība pievērsta pieaugušajiem ar zemu prasmju vai kvalifikācijas līmeni. http://todofp.es/dam/jcr:163978c0-a214-471e-868d-82862b5a3aa3/plan-estrategico--enero-2020.pdf		•	•	•
FR	Plāns ieguldījumiem prasmēs (<i>Plan d'investissement ent dans les compétences</i>), 2018.–2022. Šā plāna galvenais mērķis ir palielināt nodarbinātības iespējas, apmācot vienu miljonu mazkvalificētu vai nekvalificētu darba meklētāju un vienu miljonu jauniešu, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (NEET). https://travail-emploi.gouv.fr/le-ministere-en-action/plan-d-investissemment-dans-les-competences/	•	•		•
FR	Digitālā skola – reāla utopija (<i>Grande école du numérique, une utopie réaliste</i>), no 2015. gada Šīs iniciatīvas mērķis ir veicināt sociālo un profesionālo integrāciju, izmantojot digitālās tehnoloģijas, vienlaikus apmierinot augošo pieprasījumu pēc digitālajām prasmēm darba tirgū. Tā izmanto inovatīvas mācību metodes un galvenokārt ir paredzēta cilvēkiem, kuri ir attālināti no darba pasaules, tostarp jauniešiem ar zemu kvalifikāciju vai bez tās, sievietēm, kuras nestrādā un nemācās, un prioritāro rajonu iedzīvotājiem. Grande école du numérique mērķis ir veicināt 10 000 cilvēku sociālo un profesionālo integrāciju, izmantojot digitālās tehnoloģijas. http://www.economie.gouv.fr/files/files/PDF/rapport_grande-ecole-du-numerique_2015.pdf	•	•	•	•
HR	Valsts reformu programma (Nacionalni program reformi), 2019. (ik gadu tiek aktualizēta) Šajā programmā izklāstīti ekonomikas politikas galvenie mērķi, reformu prioritātes un pasākumi, saskaņojot izglītību ar darba tirgus vajadzībām. Pieaugušo izglītības jomā šīs programmas mērķis bija uzlabot pieaugušo izglītības programmu kvalitāti un atbilstību un palielināt to pieaugušo dalībnieku skaitu, kuri ieguvuši pamatizglītību un apmācību mazkvalificētam darbam, no 10 531 līdz 11 100 cilvēkiem. Pasākumi ietvēra arī mūžizglītības pieejamības palielināšanu nodarbinātajiem un bezdarbniekiem, lai mazinātu atšķirības starp darba tirgus vajadzībām un darba ņēmēju pieejamajām prasmēm, proti, lai reaģētu uz darba tirgus dinamisko pārmaiņu radītajām problēmām. https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/Vijesti/2019/04%20Travanj/30%20travnja/NRP%202019%20i%20i%20Odluka%20Vlade/NRP%202019%20english/National%20reform%20programme%202019.pdf	•	•	•	•

Valsts kods	Stratēģiskā politikas dokumenta nosaukums un laika posms Galvenie mērķi Saites	Kvantitatīvie mērķi	Finansējuma avots		Uzraudzība/novērtēšana
			valsts	Eiropas	
HR	Zinātnes un izglītības ministrijas stratēģiskais plāns (<i>Strateški plan Ministarstva znanosti i obrazovanja</i>), 2019.–2021. (atjauno ik pēc diviem gadiem) Šā stratēģiskā plāna vispārējie mērķi ir nodrošināt kvalitatīvu izglītības sistēmu, uzlabot profesionālo un pieaugušo izglītību, uzlabot augstākās izglītības kvalitāti, atbilstību, efektivitāti un pieejamību, kā arī nodrošināt starptautiski konkurētspējīgu zinātnes sistēmu. Konkrēti mērķi ir palielināt to pieaugušo skaitu, kuri apgūst pieaugušo pamatprasmju programmas un saņēmt dotācijas dalībai pamatprasmju vai pirmās kvalifikācijas izglītības programmās, kā arī palielināt to pieaugušo īpatsvaru, kuri piedalās pieaugušo izglītībā kopumā. https://mzo.gov.hr/UserDocsImages//dokumenti/PristupInformacijama/Strateski//Strate%C5%A1ki%20plan%20Ministarstva%20znanosti%20i%20obrazovanja%20za%20razdoblje%202019.%20-%202021..pdf	•	•	•	•
IT	Valsts prasmju garantijas plāns pieaugušajiem iedzīvotājiem (<i>Piano nazionale di garanzia delle competenze della popolazione adulta</i>), 2018.–2019. Šā plāna mērķis bija transponēt leteikumu par prasmju pilnveides ceļiem. Tas koncentrējās uz pieciem galvenajiem pasākumiem: veicināt un atbalstīt provinču pieaugušo izglītības centru (<i>centri provinciali per l'istruzione degli adulti</i>) līdzdalību mūžizglītības tīklu izveidē un darbībā; saskaņā ar Programmu 2030. gadam un jauno Prasmju programmu Eiropai (<i>Nuova Agenda europea delle competenze</i>) veicināt un atbalstīt Prasmju garantijas ceļu (<i>Percorsi di Garanzia delle Competenze</i>) aktivizēšanu pieaugušajiem darbaspējīgā vecumā, lai apgūtu pamatprasmes un transversālās kompetences; stiprināt un konsolidēt pētniecības centrus; veicināt un atbalstīt elastīgu rīku ieviešanu pieaugušo izglītības programmās, jo īpaši tālmācībā; kā arī veicināt un atbalstīt tādu integrētu izglītības programmu aktivizēšanu, kurās var iegūt kvalifikāciju, kas ļauj piekļūt augstākajai izglītībai. Pašlaik tiek gatavota plāna atjaunotā versija. https://www.miur.gov.it/piano-di-garanzia-delle-competenze-della-popolazione-adulta	•	•	•	•
CY	Kipras Cilvēkresursu attīstības iestādes (HRDA) stratēģiskais plāns (atjauno katru gadu) HRDA pasākumos var piedalīties visi pieaugušie, tostarp pieaugušie ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni. HRDA nosaka skaitliskos dalības mērķus atbilstoši attiecīgajiem gada izdevumiem. https://www.anad.org.cy/easyconsole.cfm/page/project/p_id/692/pc_id/124	•	•	•	•
LV	Pieaugušo izglītības pārvaldības modelis (Par Pieaugušo izglītības pārvaldības modeļa ieviešanas plānu), 2016.–2020. Šā modeļa mērķis bija īstenot stratēģijas, lai attīstītu pamatprasmes un pamatkompetences, radošumu, inovācijas un uzņēmējdarbību pieaugušo bez kvalifikācijas un prasmēm vidū atbilstoši darba tirgus vajadzībām. http://likumi.lv/ta/id/281992-par-pieauguso-izglitibas-parvaldibas-modeļa-ieviesanas-planu-2016-2020-gadam		•	•	
LT	Pieaugušo neformālās izglītības un tālākizglītības attīstības programma (<i>Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi plėtros programa</i>), 2016.–2023. Šīs programmas mērķi ir stiprināt motivāciju mācīties, sasaistīt mūžizglītību ar izglītojamo izvēlēm un izveidot finansiāla atbalsta sistēmu, nodrošināt mūžizglītības integritāti, jo īpaši ar prakses, stažēšanās un mācekļības palīdzību, izveidot un sākt ieviest sistēmu, lai atzītu neformāli un praksē iegūtās kompetences, kā arī ieviest informācijas un konsultāciju sistēmu, ieceļot pašvaldībās mūžizglītības koordinatorus. Mērķis ir paaugstināt mūžizglītībā iesaistīto personu vecumā no 25 līdz 64 gadiem līdzdalības līmeni (pēdējo četru nedēļu laikā) no 5,2 % 2012. gadā līdz 8 % 2018. gadā un 12 % 2023. gadā, kā arī to skolēnu īpatsvaru, kuri iegūst vidējo izglītību PIA skolās, no 28,4 % 2013. gadā līdz 33 % 2018. gadā un 35 % 2023. gadā. https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b7f45490007711e6bf4ee4a6d3cdb874?jfwid=f4nne5tdt	•			•
LT	Rīcības plāns mūžizglītības attīstībai (<i>Mokymosi visą gyvenimą plėtros veiksmų planas</i>), 2017.–2020. Šā rīcības plāna mērķis bija atjaunināt profesionālās izglītības un apmācības saturu un metodes, lai profesionālās izglītības un apmācības skolas varētu nodrošināt prasmes, kas ir konkurētspējīgas 21. gadsimtā. Tā mērķis bija arī radīt efektīvus apstākļus un stimulus mūžizglītībai. Tāpat mērķis bija palielināt personu vecumā no 25 līdz 64 gadiem dalības līmeni mūžizglītībā (pēdējo četru nedēļu laikā) no 5,8 % 2016. gadā līdz 9 % 2020. gadā; to personu vecumā no 25 līdz 34 gadiem, kas apgūst formālās izglītības programmas, īpatsvaru no 10,2 % 2016. gadā līdz 14 % 2020. gadā; un atzīto kvalifikāciju skaitu uz 10 000 iedzīvotāju – no 3 % 2016. gadā līdz 14 % 2020. gadā. https://www.kpmc.lt/kpmc/wp-content/uploads/2017/11/MVG-plėtros-planas_2017-2020.pdf	•	•	•	•

Valsts kods	Stratēģiskā politikas dokumenta nosaukums un laika posms Galvenie mērķi Saites	Kvantitatīvie mērķi	Finansējuma avots		Uzraudzība/novērtēšana
			valsts	Eiropas	
LT	Sociālā nodrošinājuma un darba ministrijas stratēģiskais rīcības plāns (<i>Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Strateginis veiklos planas</i>), 2018.–2020. Šā plāna mērķis bija uzlabot darba meklētāju prasmes un nodarbinātības iespējas; atbalstīt mērķa grupu nodarbinātību sociālajos uzņēmumos; organizēt informāciju un konsultācijas darba meklētājiem, tostarp gados vecākiem cilvēkiem; īstenot jauniešu garantijas iniciatīvu un citas jauniešu nodarbinātības programmas; koordinēt pieprasījumu un piedāvājumu, lai atbalstītu bezdarbnieku integrāciju darba tirgū. Tika izvirzīti dažādi kvantitatīvi mērķi, lai paaugstinātu jauniešu nodarbinātības līmeni, sociālajos uzņēmumos nodarbinātu cilvēku skaitu, to bezdarbnieku skaitu, kuri piedalās aktīvajos darba tirgus pasākumos, utt. https://socmin.lrv.lt/uploads/socmin/documents/files/veikla/teises-aktai/isak/A1-654_sadm-strateginis-veiklos-planas_keitimas-A1-228_20180521.pdf	•	•	•	•
LU	Laikā no 2015. līdz 2020. gadam netika izdots neviens stratēģisks politikas dokuments, kas attiektos uz prasmju pilnveides vai kvalifikāciju pieejamību pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni.	–	–	–	–
HU	Ungārijas digitālās izglītības stratēģija (<i>Magyarország Digitális Oktatási Stratégiája</i>), no 2016. gada Stratēģijas pamatuzdevums ir sagatavot izglītības un apmācības sistēmu izglītības, mācību un apmācības uzdevumu veikšanai atbilstoši digitālās sabiedrības un tautsaimniecības vajadzībām infrastruktūras, tehnoloģiju, satura, darba organizācijas un cilvēkresursu ziņā. https://2015-2019.kormany.hu/download/0/4b/21000/The%20Digital%20Education%20Strategy%20of%20Hungary.pdf	•	•	•	•
MT	Maltas nacionālā mūžizglītības stratēģija 2020, 2015.–2020. Integrējot formālās, neformālās un ikdienējās mācīšanās pieredzi, šī stratēģija bija vērsta uz mūžizglītības dalībnieku attīstību. Pieci galvenie mērķi bija šādi: 1) stimulēt pieaugušo dalību mūžizglītībā, radot pieprasījumu un vēlmi mācīties; 2) izvirzīt izglītojamo procesa centrā, izmantojot inovatīvas mācību metodes un vidi, kas sniedzas ārpus formālās mācīšanās definīcijām, un padarīt mācīšanos elastīgu, personisku, pieejamu un atbilstošu; 3) uzlabot prasmju kopumu, kas veicina profesionālo attīstību, nodarbinātības mobilitāti un aktīvu pilsoniskumu; 4) attīstīt pieaugušo izglītības atbalsta struktūras; un 5) uzlabot mūžizglītības nozares pārvaldību, izpētīt pieejamos strukturālos, institucionālos, fiskālos, juridiskos, politiskos un administratīvos pasākumus. https://medecms.gov.mt/en/Documents/Malta%20National%20Lifelong%20Learning%20Strategy%202020_.pdf	•	•		
NL	Apvienojot spēkus, lai paaugstinātu prasmju līmeni Nīderlandē. Turpmāki pasākumi saistībā ar zemu rakstpratības līmeni (<i>Samen aan de Slag voor een Vaardig Nederland: Vervolgaanpak Laaggeletterdheid</i>), 2020.–2024. Attiecībā uz pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju līmeni ir noteikti šādi mērķi: rast jaunus veidus, kā uzrunāt vairāk cilvēku (jo īpaši tos, kuriem nīderlandiešu valoda ir pirmā valoda); panākt vienošanos ar pašvaldībām, nodrošinot papildu līdzekļus šo vienošanos izpildei, piemēram, to cilvēku apmācībai, kas palīdz apgūt valodu, vai cilvēku ar zemiem pamatprasmju līmeņiem uzrunāšanai; veikt papildu ieguldījumus valodas apmācībā darbavietā; veicināt lasīšanu ģimenēs ar zemu rakstpratības līmeni un novērst rakstpratības prasmju trūkumus; uzlabot valodu centru kvalitāti; izveidot valsts kompetenču centru pamatprasmju jomā; izveidot valsts uzraudzības iestādi pamatprasmju jomā un uzlabot apmācības sniegšanas kvalitāti; un atvēlēt 700 000 eiro jaunu ideju izstrādei un zināšanu un labas prakses piemēru apmaiņai. Turklāt šajā politikas vēstulē ir paziņots par programmu "Paļaujieties uz prasmēm" (<i>Tel mee met Taal</i> ; 2020.–2024.), kuras mērķis ir nodrošināt cilvēkiem pietiekamas pamatprasmes (lasīšanas, rakstīšanas, rēķinpratības un digitālās prasmes), lai viņi varētu piedalīties sabiedrības dzīvē gan tiešsaistē, gan bezsaistē. https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2020/03/09/bijlage-1-kamer-brief-over-plan-om-aanpak-laaggeletterdheid-2020-2024	•	•		•
NL	Politikas vēstule par mūžizglītību (<i>Kam erbrief Leven Lang Ontwikkelen</i>), 2019.–2022. Šajā politikas vēstulē izklāstīti dažādi politikas pasākumi, kas ir daļa no pieaugušo izglītības rīcības programmas. Vispārējais mērķis ir palielināt pieaugušo (ar zemu kvalifikācijas līmeni) dalību pieaugušo izglītībā. https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2018Z17039&-did=2018D46296		•		•

Valsts kods	Stratēģiskā politikas dokumenta nosaukums un laika posms Galvenie mērķi Saites	Kvantitatīvie mērķi	Finansējuma avots		Uzraudzība/novērtēšana
			valsts	Eiropas	
AT	<p>Austrijas pieaugušo izglītības iniciatīva (<i>Initiative Erwachsenenbildung. Länder-Bund-Initiative zur Förderung grundlegender Bildungsabschlüsse für Erwachsene inklusive Basisbildung</i>), 2018.–2021.</p> <p>Pieaugušo izglītības iniciatīva nodrošina bezmaksas izglītības kursus pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju un kvalifikācijas līmeni. Galvenais mērķis ir nodrošināt vienlīdzīgas piekļuves iespējas tādās programmas jomās kā pamatprasmju apmācība un pamatzglītības otrā posma sertifikāta iegūšana. No 2015. līdz 2017. gadam valsts mēroga mērķis bija panākt, ka pamatprasmju pilnveides kursu dalībnieku skaits sasniedz 13 438, betursos, kas paredzēti, lai sagatavotos pamatzglītības otrā posma sertifikāta iegūšanai, – 5831 dalībnieku. Šie mērķi tika viegli sasniegti. Ekvivalentie mērķi 2018.–2021. gadam ir attiecīgi 4483 un 1945 dalībnieki.</p> <p>https://www.initiative-erwachsenenbildung.at/fileadmin/docs/PPD_2018-2021_Version_Mai_2019.pdf</p>	•	•	•	•
AT	<p>Valsts stratēģija neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanai Austrijā (<i>Strategie zur Validierung nicht-formalen und informellen Lernens in Österreich</i>), no 2017. gada</p> <p>Šajā stratēģijā uzsvērta piekļuves iespēju vienlīdzība un neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšana. Tas ietver arī otrās iespējas izglītības pieejamības uzlabošanu pieaugušajiem no sliktiem sociālekonomiskajiem apstākļiem un/vai pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni.</p> <p>https://www.qualifikationsregister.at/wp-content/uploads/2018/11/Strategie_zur_Validierung_nicht-formalen_und_informellen_Lernens.pdf</p>				
PL	<p>Atbildīgas attīstības stratēģija periodam līdz 2020. gadam (ieskaitot perspektīvu līdz 2030. gadam) (<i>Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030)</i>)</p> <p>Stratēģijas galvenais mērķis ir radīt apstākļus, kas nepieciešami ienākumu palielināšanai un kohēzijas palielināšanai sociālajā, ekonomiskajā, vides un teritoriālajā aspektā. Viena no stratēģijas iniciatīvām ir vērsta uz mūžizglītības veicināšanu dažādos veidos, tostarp izmantojot starpministriju pieeju kompetenču un prasmju apmācībai. Tā koncentrējas uz jaunu pieaugušo izglītības modeli, kura pamatā ir neformālā izglītība un kas atzīst neformālās izglītības mācību (neformālās un ikdienējās mācīšanās) rezultātus un nodrošina iedzīvotājiem plašāku piekļuvi integrētiem pakalpojumiem, sniedzot izglītības pakalpojumus apvienojumā ar citu jomu pakalpojumiem (uzņēmējdarbības un nodarbinātības veicināšana, atbalsts ģimenei, līdzdalība kultūras dzīvē, sociālā aktivitāte). Stratēģijas konkrētie mērķi ietver 20–64 gadus vecu cilvēku nodarbinātības līmeņa paaugstināšanu līdz 71 %, izglītību priekšlaicīgi pametušo īpatsvara samazināšanu līdz 4,5 % un 30–34 gadus vecu augstākās izglītības ieguvēju īpatsvara palielināšanu līdz 45 %.</p> <p>https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/informacje-o-strategii-na-rzecz-odpowiedzialnego-rozwoju</p>	•	•	•	•
PL	<p>Cilvēkkapitāla attīstības stratēģija 2030 (<i>Strategia rozwoju kapitału ludzkiego 2030</i>), 2020.–2030.</p> <p>Šīs stratēģijas galvenais mērķis ir attīstīt cilvēkkapitālu, atraisot cilvēku potenciālu tā, lai viņi varētu pilnvērtīgi piedalīties sociālajā, politiskajā un ekonomiskajā dzīvē visos dzīves posmos. Pieaugušo izglītības jomā stratēģijas mērķis ir izplatīt pieaugušo izglītības iespējas, jo īpaši to visefektīvākajās formās (mācīšanās darbavietā un darbinieku sociālā iesaiste, īstermiņa kursi), kam nepieciešama neformālās un ikdienējās mācīšanās rezultātā sasniegto mācību rezultātu atzīšana un ātra reaģēšana uz darbinieku vajadzībām uzlabot kvalifikāciju. Stratēģijas mērķis ir arī izveidot pieaugušo izglītības finansiālā atbalsta sistēmu, kas ļautu izstrādāt iekšēji saskaņotu un visaptverošu pieaugušo izglītības finansēšanas sistēmu. 2020. gada 14. decembrī Ministru padome pieņēma jaunu Cilvēkkapitāla attīstības stratēģijas 2030. gadam versiju.</p> <p>https://www.gov.pl/attachment/b2e1abd6-45a3-400b-8766-b9717fa32110</p>		•	•	•

Valsts kods	Stratēģiskā politikas dokumenta nosaukums un laika posms Galvenie mērķi Saites	Kvantitatīvie mērķi	Finansējuma avots		Uzraudzība/novērtēšana
			valsts	Eiropas	
PL	Integrētā prasmju stratēģija (<i>Zintegrowana strategia umiejetności</i>), 2019.–2030. Šo stratēģisko dokumentu veido divas cieši saistītas daļas. Vispārīgajā daļā sniegti secinājumi un ieteikumi, kas izriet no Polijā izmantoto prasmju attīstības un izmantošanas mehānismu analīzes. Pamatojoties uz to, ir noteiktas sešas prasmju attīstības prioritātes: 1) paaugstināt bērnu, jauniešu un pieaugušo pamatprasmju līmeni; 2) attīstīt un veicināt mācīšanās kultūru, kas vērsta uz prasmju aktīvu un nepārtrauktu pilnveidi; 3) palielināt darba devēju iesaisti prasmju attīstīšanā un labākā prasmju izmantošanā; 4) izveidot efektīvu sistēmu, lai noskaidrotu un informētu par prasmju pašreizējo stāvokli un pieprasījumu pēc tām; 5) izstrādāt efektīvus un pastāvīgus starpministriju un starpnozaru sadarbības mehānismus prasmju attīstībai; un 6) nodrošināt vienlīdzīgas iespējas attiecībā uz piekļuvi prasmju attīstībai un izmantošanai. Dokumenta detalizētajā daļā ir konkretizētas vispārīgajā daļā izklāstītās prioritātes un galvenās darbības jomas. https://www.kwalifikacje.gov.pl/images/zsu.pdf ; https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/zintegrowana-strategia-umiejtnosci-2030-czesc-szczegolowa--dokument-przyjety-przez-ra-de-ministrow		●	●	
PT	“Qualifica” programma (<i>Programa Qualifica</i>), no 2016. gada Šīs programmas mērķis ir paaugstināt pieaugušo iedzīvotāju kvalifikācijas līmeni līdz minimālajam vidējās izglītības līmenim. Mērķis ir no 2017. gada līdz 2020. gadam sasniegt 600 000 pieaugušo. https://www.qualifica.gov.pt/	●	●	●	●
RO	Valsts mūžizglītības stratēģija (<i>Strategia nationala de invatare pe tot parcursul vietii</i>), 2015.–2020. 2020. gadam izvirzītie mērķi paredzēja atbalstīt 45 000 pieaugušo, kuri priekšlaicīgi pametuši skolu un kuriem ir zems kvalifikācijas līmenis, dalību pamatprasmju vai transversālo prasmju apguvē; atbalstīt dalību, lai noslēgtu 125 000 mācekļības līgumu ar cilvēkiem ar zemu kvalifikācijas līmeni; un nodrošināt finansiālus stimulus/dotācijas 100 000 darbinieku ar ierobežotām prasmēm, lai viņi varētu apgūt transversālās prasmes. https://edu.ro/strategia-na%C8%9Bional%C4%83-de-%C3%AEenv%C4%83%C5%A3ar-e-pe-tot-parcursulvie%C5%A3ii	●	●	●	●
SI	Slovēnijas attīstības stratēģija 2030 (<i>Strategija razvoja Slovenije 2030</i>), 2017.–2030. Šīs stratēģijas galvenais mērķis ir nodrošināt augstu dzīves kvalitāti visiem. Viens no stratēģiskajiem virzieniem un mērķiem ir vērsts uz zināšanu un prasmju uzlabošanu, lai uzlabotu cilvēku dzīves un darba kvalitāti, jo īpaši palielinot pieaugušo dalību mūžizglītībā un to iedzīvotāju īpatsvaru, kas iegūst augstāko izglītību. Rādītāji ietver terciāro izglītību ieguvušo iedzīvotāju īpatsvaru: sākotnējā vērtība – 30,4 % (2016. gads, Eurostat ES darbaspēka apsekojums (EU-LFS)), mērķa vērtība 2030. gadam – 35 %; pieaugušo (25–64 gadus veci) dalību izglītībā: sākotnējā vērtība – 11,2 % (2016. gads, Eurostat EU-LFS), mērķa vērtība – 19 %; vidējos rezultātus matemātikā, lasīšanā un dabaszinātnēs: sākotnējā vērtība – ierindošanās ES valstu augšējā ceturtdaļā (pēc rezultātiem), mērķa vērtība – saglabāt šo vietu. https://www.gov.si/assets/vladne-sluzbe/SVRK/Strategija-razvoja-Slovenije-2030/Slovenian-Development-Strategy-2030.pdf	●	●	●	●
SI	Valsts stratēģija lasītprasmes attīstībai (<i>Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti</i>), 2019.–2030. Šīs stratēģijas mērķis ir attīstīt rakstpratības līmeni un motivēt visas paaudzes, tostarp pieaugušos, atbilstoši to sākotnējam rakstpratības līmenim, lasīt dažāda veida un žanra tekstus un attīstīt kritiskās lasīšanas prasmes visos dzīves posmos. https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Razvoj-solstva/Novice/Nacionalna-strategija-pismenost-2019_30.doc				
SK	Laikā no 2015. līdz 2020. gadam nav izdots neviens stratēģisks politikas dokuments, kas attiektos uz pieaugušo ar zemu pamatprasmju līmeni vai kvalifikāciju piekļuvi prasmju attīstībai vai kvalifikācijai.	–	–	–	–

Valsts kods	Stratēģiskā politikas dokumenta nosaukums un laika posms Galvenie mērķi Saites	Kvantitatīvie mērķi	Finansējuma avots		Uzraudzība/novērtēšana
			valsts	Eiropas	
FI	Iekļaujoša un kompetenta Somija – sociāli, ekonomiski un ekoloģiski ilgtspējīga sabiedrība, premjerministres Sannas Marinas valdības programma (<i>Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta, Pääm inisteri Sanna Marinin hallituksen ohjelma</i>), 2019.–2023. Mērķi, kas saistīti ar pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju un kvalifikācijas līmeni, valdības programmā ir izteikti ļoti vispārīgi: veicināt nepārtrauktu mācīšanos, uzlabot darba ņēmēju nodarbinātības aizsardzību, stiprināt pieaugušo trūkstošās pamatprasmes un reaģēt uz darbaspēka pieprasījumu dažādās jomās un nozarēs, kā arī īstenot īstermiņa pasākumus, lai reaģētu uz prasmju trūkumu un apmācītu pieaugušos ar zemu pamatprasmju līmeni. http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161935		●		
SE	Valdības ilgtermiņa stratēģija segregācijas mazināšanai un apkaršanai (<i>Regeringens långsiktiga strategi för att minska och motverka segregation</i>), 2018.–2028. Viena no prioritārajām jomām, kas uzsvēta šajā stratēģijā, ir izglītība, jo īpaši nepieciešamība radīt apmācības iespējas pieaugušajiem, lai veicinātu dalību darba tirgū. Stratēģija tika papildināta ar rīcības plānu (pabeigts 2020. gadā). Daži no pasākumiem, kas saistīti ar pieaugušo izglītību, ietver Zināšanu veicināšanas programmas (“Knowledge Boost”) paplašināšanu, lai vairāk cilvēkiem sniegtu iespēju iegūt atbilstošu kvalifikāciju, kas ļauj iegūt darbu; ieguldījumus izglītībā, apvienojot profesionālo apmācību ar “zviedru valodu imigrantiem”; ieguldījumus tautas vidusskolas vispārējos un speciālos kursus; un ieguldījumus informatīvajos pasākumos. https://www.regeringen.se/49feff/contentassets/a29a07890ec24acd900f5156bf45f08/regeringens-langsigktiga-strategi-for-att-minska-och-motverka-segregation.pdf ; Rīcības plāns: https://www.regeringen.se/48fb96/contentassets/07a6da2f421f4dbb-9b67a5b0dca4b7bf/handlingsplan-mot-segregation-201218.pdf		●		●
BA	Laikā no 2015. līdz 2020. gadam netika izdots neviens stratēģisks politikas dokuments, kas attiektos uz prasmju pilnveides vai kvalifikāciju pieejamību pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni.	–	–	–	–
CH	Federālais tiesību akts par tālākizglītību (<i>Bundesgesetz über die Weiterbildung / Loi fédérale sur la formation continue</i>), no 2017. gada Šajā politikas dokumentā ir definēti vispārīgi pamatprincipi attiecībā uz finansējumu un pētniecību, kā arī skaidri reglamentēta pieaugušo pamatkompetenču veicināšana. Tajā noteikts, ka pieaugušo pamatprasmju apguves un uzturēšanas kursu pakalpojumu sniedzējiem jānodrošina, lai piedāvātie kursi būtu praktiski, proti, lai tajos tiktu piedāvātas atbilstošas tēmas un lai tajos tiktu iekļauti sociālie, ekonomiskie un juridiskie jautājumi, mācot pamatprasmes pieaugušajiem. https://www.admin.ch/opc/fr/classified-compilation/20141724/index.html		●		●
CH	Iespēju maksimāla izmantošana. 2019. gada deklarācija par kopējiem izglītības politikas mērķiem Šveices izglītības jomā (<i>Chancen optimal nutzen: Erklärung 2019 zu den gemeinsamen bildungspolitischen Zielen für den Bildungsraum Schweiz</i>), no 2019. gada Konfederācija un kantoni atbalsta pieaugušo iesaistīšanos un atgriešanos darba tirgū, kā arī pielāgošanos darba tirgū, izmantojot pēc iespējas elastīgākas un pieejamākas struktūras un nodrošinot profesionālās, mācību un karjeras konsultācijas. Pieaugušajiem ir pieejama pamata profesionālā izglītība un profesionālā pilnveide. Tiek ņemtas vērā esošās prasmes un kompetences. Tas ietver gan formāli, gan neformāli, gan ikdienējās mācīšanās rezultātā iegūtās kompetences. https://edudoc.ch/record/205824?ln=de				
IS	Valdības politikas rīcības plāns ceturtajai industriālajai revolūcijai (<i>Markáætlun á sviði vísinda, tækni og nýsköpunar byggðá aðgerðaáætlun um fjórðu iðnbyltinguna</i>), 2020.–2023. Šajā rīcības plānā ir izvirzīti vairāki mērķi attiecībā uz pieaugušo izglītību: noteikt par prioritāti izglītību personām ar zemu pamatprasmju līmeni un racionalizēt pašreizējo sadarbības sistēmu starp sociālajiem partneriem un valsti, lai nodrošinātu labāku piekļuvi; analizēt un pārskatīt izglītības struktūru/sistēmu pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni (un/vai pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju līmeni), lai nodrošinātu labāku un plašāku piekļuvi; un sākt darbu, lai koordinētu un efektīvāk racionalizētu pāreju starp formālās izglītības sistēmu un pašreizējo pieaugušo izglītības sistēmu personām ar zemu pamatprasmju līmeni. https://www.stjornarradid.is/efst-a-baugi/frettir/stok-frett/2020/05/20/Kynntu-aher-slur-rikisstjornarinnar-inyskopun-og-visindum/		●		

Valsts kods	Stratēģiskā politikas dokumenta nosaukums un laika posms Galvenie mērķi Saites	Kvantitatīvie mērķi	Finansējuma avots		Uzraudzība/novērtēšana
			valsts	Eiropas	
LI	Laikā no 2015. līdz 2020. gadam netika izdots neviens stratēģisks politikas dokuments, kas attiektos uz prasmju pilnveides vai kvalifikāciju pieejamību pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni.	-	-	-	-
ME	Pieaugušo izglītības stratēģija (Stratēģija obrazovanja odraslih), 2015.–2025. Šajā stratēģijā ir noteikti šādi mērķi: 1) palielināt pieaugušo sociālo iekļaušanu, izmantojot mūžizglītības un izglītošanas pasākumus; 2) uzlabot pieaugušo zināšanas, prasmes un kompetences, lai uzlabotu nodarbinātību, mobilitāti darba tirgū un konkurētspēju; 3) uzlabot darbinieku kompetences, lai panāktu straujāku ekonomikas izaugsmi; 4) izveidot pieaugušo izglītības kvalitātes nodrošināšanas sistēmu; un 5) nodrošināt elastīgu un ilgtspējīgu pieaugušo izglītības sistēmu. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi36JyQ9qjgAhVvxIsKHx3uCdUQFjABegQIAx-AB&url=http%3A%2F%2Fwww.cso.gov.me%2FResourceManager%2FFileDownload.aspx%3Frid%3D195514%26rType%3D2%26file%3DStratēģija%2520obrazovanja%2520odraslih%25202015-2020%2520Vlada.pdf&usg=AOvVaw2weqr9gP7OyolPrvrbMrrS				•
ME	Pieaugušo izglītības plāns (Plan obrazovanja odraslih), 2019.–2022. Pieci prioritārie mērķi, kas noteikti pieaugušo izglītības stratēģijā (2015.–2025.), ir iekļauti pieaugušo izglītības plānā (2019.–2022.). Tie ir 1) nodrošināt mūžizglītības un mācību programmas un pasākumus; 2) uzlabot bezdarbnieku zināšanas, prasmes un kompetences; 3) uzlabot nodarbināto kompetences; 4) gādāt par pieaugušo izglītības kvalitātes nodrošināšanu; un 5) nodrošināt elastīgu un ilgtspējīgu pieaugušo izglītības sistēmu. Vispārējais mērķis ir palielināt pieaugušo iedzīvotāju sociālo iekļaušanu vismaz par 0,5 % gadā, izmantojot pasākumus, mūžizglītību un izglītību. https://www.google.rs/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjx4zfh_buAhXS41UKUf9CFEQfjAAegQIARAD&url=https%3A%2F%2Fwww.gov.me%2FResourceManager%2FFileDownload.aspx%3Frid%3D344507%26rType%3D2&usg=AOvVaw2babUIUAnQeE_T2pXav9ZZ	•	•	•	•
MK	Izglītības stratēģija (Stratēģija za obrazovaniето), 2018.–2025. Šī stratēģija ir vērsta uz vispārējo izglītības sistēmu valstī. Pieaugušo izglītība un apmācība ir viena no galvenajām stratēģiskajām jomām, kuras prioritāte ir nepieciešamība uzlabot pieaugušo kvalifikācijas līmeni (zināšanas, prasmes un kompetences). http://mrk.mk/wp-content/uploads/2018/10/Stratēģija-za-obrazovanie-ENG-WEB-1.pdf		•	•	•
MK	Valsts rīcības plāns nodarbinātības jomā (Nacionalen akciski plan za vrabotuvanje), 2018.–2020. Šā rīcības plāna mērķi bija uzlabot nodarbinātības politikas efektivitāti un lietderību, jo īpaši attiecībā uz neaizsargātām grupām, nodrošinot izglītību, kas rada darba devēju vajadzībām atbilstošas zināšanas un prasmes, un izveidojot neformālās un ikdienējās izglītības atzīšanas sistēmu. http://www.mtsp.gov.mk/content/word/dokumenti/dokumenti%202018/Akciski%20plan%20vrabotuvanje%202018-2020%20%2010.09.2018.doc		•	•	
NO	Prasmju reforma "Mācīšanās visa mūža garumā" (Kompetansereformen - Lære hele livet), no 2018. gada Šī iniciatīva ir paredzēta strādājošiem pieaugušajiem, un tai ir divi galvenie mērķi: 1) veicināt mācīšanos visa mūža garumā un 2) nodrošināt darbiniekiem aktuālas prasmes. https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-14-20192020/id2698284/		•		
NO	Norvēģijas prasmju politikas stratēģija (Nasjonal kompetansepolitisk strategi), 2017.–2021. Šīs stratēģijas mērķis ir iesaistīt sociālos partnerus pieaugušo prasmju attīstīšanā un individu un sabiedrības apzinātu izvēju izdarīšanā, veicināt mācīšanos darbavietā un prasmju efektīvu izmantošanu, kā arī uzlabot to pieaugušo prasmes, kuri ir vāji piesaistīti darba tirgum. https://www.regjeringen.no/contentassets/3c84148f2f394539a3eefdfa27f7524d/strategi-kompetanse-eng.pdf				

Valsts kods	Stratēģiskā politikas dokumenta nosaukums un laika posms Galvenie mērķi Saites	Kvantitatīvie mērķi	Finansējuma avots		Uzraudzība/novērtēšana
			valsts	Eiropas	
RS	Ikgadējais pieaugušo izglītības plāns (<i>Godišnji planobrazovanja odraslih</i>), 2020. Šā plāna kvalitatīvie mērķi ietvēra pieaugušo karjeras attīstības atbalsta un konsultēšanas sistēmas tālāku attīstību, iepriekšējās mācīšanās atzīšanas sistēmas tālāku attīstību, sadarbības stiprināšanu starp pieaugušo izglītības iestādēm un sociālajiem dienestiem vietējā līmenī, profesionālās izglītības finansēšanas modeļa uzlabošanu pieaugušo pamatizglītības ietvaros (kur trešā cikla pamatā ir apmācība, kas virza pieaugušos uz nodarbinātību) un piekļuves atvieglošanu pieaugušo pamatizglītībai konkrētām mērķa grupām (migrantiem, cilvēkiem ar invaliditāti, romu tautības iedzīvotājiem utt.). Konkrētie kvalitatīvie mērķi bija šādi: pieaugušo pamatizglītībā (līdz 2019./2020. gada beigām) – 6246 izglītojamie, tostarp 384 pieaugušie ieslodzītie; vidējā pieaugušo izglītībā (2020. gadā) – 1304 pieaugušie, kas vecāki par 17 gadiem; pirmskvalifikācijas un papildu kvalifikācijas programmās (līdz 2020. gada beigām) – kopā 26 872 izglītojamie; neformālajā pieaugušo izglītībā (līdz 2020. gada beigām) – 163 apmācību programmu īstenošana vairāk nekā 700 grupām un aptuveni 6500 pieaugušajiem; darba tirgus apmācībā: bezdarbnieki ar invaliditāti – 500 pieaugušie, mazkvalificēti cilvēki un pamatizglītības ieguvēji – 200 pieaugušie bezdarbnieki, un citi bezdarbnieki – 500 bezdarbnieki; apmācībā pēc darba devēju pieprasījuma – 530 pieaugušie bezdarbnieki, no kuriem 30 ir cilvēki ar invaliditāti. http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/prilozi/prilozi.html&doc-type=reg&abc=cba&eli=true&eliActId=430100&regactid=430100	•	•		
UK-ENG	Industriālā stratēģija, no 2017. gada Stratēģijas mērķis cita starpā ir veicināt iedzīvotāju prasmes, tostarp prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas ceļā, lai stiprinātu tautsaimniecību, veicinātu labklājību un konkurētu ar labākajām starptautiskajām izglītības sistēmām. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/730048/industrial-strategy-white-paper-web-ready-a4-version.pdf				
TR	Laikā no 2015. līdz 2020. gadam netika izdots neviens stratēģisks politikas dokuments, kas attiektos uz prasmju pilnveides vai kvalifikāciju pieejamību pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni.	–	–	–	–
UK-ENG	Pilngadīgo izglītības un finansējuma apskats, 2019.–2021. Mērķis ir veicināt pieaugušo izglītību un nodrošināt vienotu sistēmu, kas "ir pieejama visiem un ko atbalsta finansēšanas sistēma, kura nodrošina izmaksu lietderību un darbojas izglītojamo un nodokļu maksātāju labā, stimulē izvēli un konkurenci visā nozarē un sekmē [...] prasmju attīstību". https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/730048/industrial-strategy-white-paper-web-ready-a4-version.pdf				
UK-WLS	Pieaugušo izglītības politika (<i>Dysgu oedolion datganiad polisi</i>), no 2017. gada Šī politika ir vērsta uz pamatprasmju, rēķinpratības, digitālo prasmju, angļu valodas kā otrās valodas vai svešvalodas, gados vecāku izglītojamo un sociālās iesaistes un iesaistīšanas kursu veicināšanu. https://gov.wales/sites/default/files/publications/2018-02/adult-learning-in-wales.pdf		•		•
UK-NIR	Tālākizglītība nozīmē panākumus. Ziemeļīrijas tālākizglītības stratēģija, no 2016. gada Šī dokumenta vīzija paredz, ka tālākizglītības koledžas tiks atzītas pašvaldību, valsts un starptautiskā mērogā par kvalitatīvu un ekonomiski atbilstošu izglītības un apmācības piedāvājumu. Stratēģijā paredzēta divējāda tālākizglītības loma: profesionālo un tehnisko prasmju attīstīšana un atbalsta sniegšana sociālajai iekļaušanai. Stratēģijas pamatā ir kvalitatīvas izglītības un apmācības nodrošināšana un jau strādājošo cilvēku talantu attīstīšana. https://www.economy-ni.gov.uk/sites/default/files/publications/economy/FE-Strategy%20-FE-Means-success.pdf				
UK-SCT	Laikā no 2015. līdz 2020. gadam netika izdots neviens stratēģisks politikas dokuments, kas attiektos uz prasmju pilnveides vai kvalifikāciju pieejamību pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju vai kvalifikācijas līmeni.	–	–	–	–

II pielikums. Lielākās valsts subsidētās prasmju pilnveides un kvalifikācijas celšanas programmas, kas pieejamas pieaugušajiem

Tvērums

Šajā pielikumā ir iekļauta informācija par galvenajām valsts subsidētajām izglītības un apmācības programmām, kuras var izmantot pieaugušie ar zemu pamatprasmju līmeni vai pieaugušie ar zemu kvalifikāciju vai bez tās. Tas ietver:

- vispārējās un profesionālās izglītības programmas, kuru rezultātā var iegūt atzītu nacionālo kvalifikāciju jebkurā līmenī līdz *ISCED* 3 / EKI 4 (ieskaitot) ⁽²⁰³⁾;
- programmas, kuru rezultātā netiek iegūta atzīta kvalifikācija un kuru mērķis ir attīstīt pamatprasmes visās vai dažās no šādām jomām: rakstpratība, rēķinpratība, digitālās prasmes un vietējās valodas prasmes citu valodu lietotājiem (ar vai bez atsaucē uz citām prasmēm).

Iekļautās programmas ir vai nu īpaši paredzētas pieaugušajiem, vai pielāgotas viņu vajadzībām, dzīves apstākļiem un laika ierobežojumiem (piemēram, izmantojot elastīgu struktūru un īstenošanas iespējas). Uzsvārs tiek likts uz programmām, kas nodrošina būtisku tālākvirzību uz prasmju pilnveidi un/vai kvalifikācijas celšanu. Tiek gaidīts, ka šajās programmās ir vismaz 100 stundu darba slodze (vai arī tās ietver moduljus, kas ļauj uzkrāt šādu darba slodzi).

Galvenais izmantotais jēdziens – “izglītības un apmācības programma” – attiecas uz tādu saskaņotu izglītības pasākumu kopumu vai secību, kas izstrādāti un organizēti, lai sasniegtu iepriekš noteiktus mācību mērķus vai izpildītu konkrētu izglītības uzdevumu kopumu ilgstošā laikposmā (skatīt arī Glosāriju) ⁽²⁰⁴⁾.

Līdztekus informācijai par izglītības un apmācības programmām šajā pielikumā ir iekļauta arī informācija par programmu grupām. Programmu grupa ir izglītības un apmācības programmu kopums, kas tiek izstrādātas vai nodrošinātas vienā un tajā pašā (augstākā līmeņa) programmu ietvarā. Programmu ietvaru parasti izklāsta augstākā līmeņa vadības dokumentā, un tajā ir izklāstītas tā tvērumā ietilpstošo programmu galvenās iezīmes.

Ir iekļautas tikai galvenās institucionalizētās programmas un programmu grupas. Ar tiem saprot plaša mēroga izglītības un apmācības pakalpojumus, kas darbojas visā valstī vai plašā teritorijā, nevis tikai konkrētā iestādē vai vietā. Tās ir paredzētas kā sistēmas ilgtermiņa elementi ar resursiem vairākiem secīgiem gadiem (atšķirībā no iniciatīvām ar īstermiņa projektu finansējumu,).

Nav ietvertas:

- programmas, kas neatbilst iepriekš minētajām īpašībām;
- programmas, kas vērstas uz to pieaugušo sociālo vai profesionālo integrāciju, kuriem ir zems prasmju vai kvalifikācijas līmenis, un kurās izglītība un apmācība nav galvenais aspekts (vai ir tikai fakultatīvs aspekts);
- interešu un brīvā laika pavadīšanas programmas (piemēram, uz brīvā laika pavadīšanu orientētas svešvalodu, mūzikas, amatniecības, tēlotājmākslas studijas);

⁽²⁰³⁾ Līdz programmām (un ieskaitot tās), kas nodrošina tiešu piekļuvi augstākajai izglītībai (t. i., *ISCED* izglītības līmeņa kods 344 vai 354). *ISCED* 4 līmeņa piedāvājums ir iekļauts tikai tad, ja tas attiecas uz (otrās iespējas vai pārejas) programmām, kuru rezultātā iegūst vidējās izglītības atestātu vai līdzvērtīgu kvalifikāciju.

⁽²⁰⁴⁾ Dažos gadījumos uzskaitītās programmas attiecas uz iestādēm (piemēram, DE, EL, CY un AT), piemēram, ja valsts līmenī viena veida iestāde ir cieši saistīta ar viena veida programmu. Šajā gadījumā norādītais nosaukums atbilst valstī lietotajam nosaukumam.

- programmas, kas aptver tikai atsevišķas profesijas (piemēram, autovadītšanas instruktori) vai atsevišķas nozares (piemēram, veselības aprūpes nozari);
- tieša piekļuve gala eksāmeņiem (bez izglītības/apmācības programmām), kas ļauj iegūt dažādas kvalifikācijas, un neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšana.

Informācijas organizācija

Tabula, kurā izklāstīts programmu piedāvājums, ir sadalīta sešās slejās.

- **Pirmajā slejā** ir uzskaitītas valstis (valstu kodi) to oficiālajā/protokolu secībā (skatīt secību sadaļā “Kodi un saīsinājumi”). Par katru programmu, par kuru konkrētā valsts ir ziņojusi, ir atsevišķs ieraksts pie šīs valsts ⁽²⁰⁵⁾.
- **Otrajā ailē** norādīts programmas nosaukums latviešu valodā un valsts oficiālajā valodā. Tajā sniegts arī īss programmas apraksts (saturs un mērķis) un norādītas pārvaldes iestādes.
- **Trešajā slejā** norādīts, vai programma tika izveidota pirms vairāk nekā pieciem gadiem vai pirms mazāk nekā pieciem gadiem ⁽²⁰⁶⁾. Ja iespējams, iekavās ir norādīts precīzs programmas izveides gads.
- **Ceturtajā slejā** sniegta informācija par finansējuma avotiem, nošķirot valsts finansējumu (VF) ⁽²⁰⁷⁾, Eiropas finansējumu (EF) un privāto finansējumu (PF). Ir uzskaitīti visi finansējuma avoti neatkarīgi no to nozīmīguma.
- **Piektajā ailē** norādīts programmas kvalifikācijas līmenis. Kods attiecas uz *ISCED* un/vai *EKI* līmeni atkarībā no tā, kā kvalifikācijas līmenis ir aprakstīts konkrētajā valstī. *ISCED* ciparu skaits ir atkarīgs no valstu datu sniedzēju sniegtās informācijas (valstīm tika lūgts norādīt trīs ciparu izglītības ieguves kodus, ja iespējams). Ja programmas rezultātā netiek iegūta atzīta kvalifikācija, tas tiek apzīmēts ar “N/A”.
- **Sestajā slejā** sniegti dati par dalības rādītājiem valstī par pēdējo pieejamo gadu (norādīts iekavās). Tie tiek sniegti, lai novērtētu katras programmas apjomu. Šie dati nav uzskatāmi par salīdzināmiem.

⁽²⁰⁵⁾ Valstis varēja ziņot par ne vairāk kā 12 programmām.

⁽²⁰⁶⁾ Programmas, kas norādītas kā izveidotas pirms mazāk nekā pieciem gadiem, tika izveidotas 2016. gadā vai vēlāk.

⁽²⁰⁷⁾ Ietver valsts finansējumu no centrālajiem, reģionālajiem un/vai pašvaldību avotiem.

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
BE fr	Pieaugušo pamatizglītība (<i>Certificat d'études de base pour les adultes</i>) Paredzēta tikai izglītojamajiem no 15 gadu vecuma. Tā ietilpst sociālā stāvokļa uzlabošanas izglītības sistēmā (<i>enseignement de promotion sociale</i>), un tās rezultātā iegūst pieaugušo izglītības sertifikātu, kas atbilst pilna laika pamatizglītības sertifikātam. Programma ir modulāra. Beļģijas franču valoda kopiena.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2002)	VF, PF	ISCED 100	Dati nav pieejami
BE fr	Vidējā izglītība pieaugušajiem, kā rezultātā iegūst kvalifikācijas sertifikātu (<i>Enseignement secondaire supérieur de promotion sociale menant à un certificat de qualification</i>) Paredzēta tikai izglītojamajiem no 15 gadu vecuma. Tā ietilpst sociālā stāvokļa uzlabošanas izglītības sistēmā (<i>enseignement de promotion sociale</i>), un tās rezultātā tiek iegūts kvalifikācijas sertifikāts. Programma ir modulāra. Beļģijas franču valoda kopiena.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	ISCED 353	60 072, ieskaitot divas tālāk minētās programmas (2018./2019.)
BE fr	Vidējā izglītība pieaugušajiem, kā rezultātā iegūst pilnu kvalifikāciju ar kvalifikācijas sertifikātu (<i>Enseignement secondaire supérieur de promotion sociale menant à un certificat d'enseignement secondaire supérieur via un certificat de qualification</i>) Paredzēta tikai izglītojamajiem no 15 gadu vecuma. Tā ietilpst sociālā stāvokļa uzlabošanas izglītības sistēmā (<i>enseignement de promotion sociale</i>), un tās rezultātā tiek iegūts kvalifikācijas sertifikāts un vidējās izglītības sertifikāts, kas ļauj studentiem piekļūt augstākajai izglītībai. Programma ir modulāra. Beļģijas franču valoda kopiena.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	ISCED 354 / EKI 4	Iekļauti iepriekš minētajos datos
BE fr	Vidējā izglītība pieaugušajiem, kā rezultātā iegūst pilnu kvalifikāciju (<i>Enseignement secondaire supérieur de promotion sociale menant à un certificat d'enseignement secondaire supérieur</i>) Paredzēta tikai izglītojamajiem no 15 gadu vecuma. Tā ietilpst sociālā stāvokļa uzlabošanas izglītības sistēmā (<i>enseignement de promotion sociale</i>), un tās rezultātā tiek iegūts vidējās izglītības sertifikāts, kas ļauj studentiem piekļūt augstākajai izglītībai. Programma ir modulāra. Beļģijas franču valoda kopiena.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	ISCED 344 vai 354 / EKI 4	Iekļauti iepriekš minētajos datos
BE de	Beļģijas vācu valodas kopiena nenodrošina strukturētas plaša mēroga programmas, kas ietilpst šā pielikuma tvērumā. Tomēr vakarskolas, kas ir ar vidusskolām saistītas iestādes, un citi atzīti pieaugušo izglītības pakalpojumu sniedzēji piedāvā virkni valsts subsidētu kursu, kas ir pieejami pieaugušajiem.	–	–	–	–
BE nl	Pieaugušo pamatizglītība (<i>Basiseducatie</i>) Ietver pamatizglītības un vidējās izglītības pirmā posma kursus, piemēram, holandiešu valodu kā otro valodu, ievadu franču un angļu valodu apguvē, matemātiku, sociālo orientāciju (pamatizglītības līmeņa ģeogrāfija, vēsture, bioloģija un sociālās zinības) un IKT. Pamatizglītības centri.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 1–2 / EKI 2	39 727 (2018./2019.)
BE nl	Pieaugušo vidējā izglītība (<i>Secundair volwassenenonderwijs</i>) Izveidota, lai pieaugušajiem dotu iespēju iegūt vidējās izglītības sertifikātu. Tā ir pieejama visiem (zemākajā līmenī). Tiek nodrošināta gan profesionālā, gan vispārējā orientācija. Lielākā daļa kursu ietver no 300 līdz 800 mācību stundām. Pieaugušo izglītības centri.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	ISCED 2–3 / EKI 3–4	241 918 (2018./2019.)
BG	Pielāgota mācību programma pieaugušajiem pamatizglītības otrā posma kompetenču apguvei (<i>Adaptirani uchebni programi za obuchenie na vazrastni v kursovete za pridobivane na kompetentnosti za parvi etap na osnovnata stepen na obrazovanie</i>) Programma ir paredzēta cilvēkiem, kuri ir vecāki par 16 gadiem un kuri nemācās un neapņūst arodu. Tā ietver vairākas tematiskās jomas. Izglītības un zinātnes ministrija.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem (2017.)	VF, EF	ISCED 2	Jaunākie dati nav pieejami
BG	Pieaugušo rakstpratības kursi (<i>Uchebni programi za obuchenie na vazrastni v kursovete za ogramotivane</i>) Nodarbinātības veicināšanas likumā noteiktie kursi. Kursi ietver pamatzināšanas bulgāru valodā un literatūrā, matemātikā, dabaszinātnēs un sociālajās zinībās. Pēc šo kursu pabeigšanas var sākt profesionālo apmācību. Izglītības un zinātnes ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF	ISCED 101	Jaunākie dati nav pieejami
BG	Bulgāru valoda kā svešvaloda pieaugušajiem, kas vēlas saņemt vai saņēmu starptautisko aizsardzību (<i>Uchebna programa po balgarski ezik kato chuzhd za vazrastni, tarseshiti ili poluchili mezhdunarodna zakrila</i>) Bulgāru valodas kā svešvalodas kursi pieaugušajiem, kas vēlas saņemt vai saņēmu starptautisko aizsardzību. Kursi ietver runāšanu, klausīšanos, lasīšanu un rakstīšanu (A1, A2, B1, B2 līmenis). Bēgļu lietu valsts aģentūra un Izglītības un zinātnes ministrija.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem	VF	Nav attiecināms (valodas prasmes sertifikāts)	Jaunākie dati nav pieejami

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
BG	Profesionālās kvalifikācijas apguves ietvarprogrammas (<i>Ramkovi programi za profesionalno obuchenie</i>) Vairākas programmas, kas ļauj iegūt atzītu profesionālo kvalifikāciju (ietvarprogrammas). Mācīšanās rezultāti tiek vērtēti saskaņā ar oficiālu valsts pārbaudījumu procedūru. Galīgo kvalifikāciju piešķir dažādos līmeņos (pieaugušie ar zemu pamatprasmju līmeni galvenokārt tiek uzņemti EKI 2 līmenī). Izglītības un zinātnes ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF	Galvenokārt EKI 2	Jaunākie dati nav pieejami
CZ	Pamatizglītības apguves kursi (<i>Kurzy pro ziskání základního vzdělání</i>) Kursi cilvēkiem, kuri nav pabeiguši pamatizglītību (proti, nav pabeiguši pamatskolas (základní škola) 9. klasi). Saturu un pārbaudījumus nosaka skolas saskaņā ar pamatizglītības ietvarprogrammu. Izglītības, jaunatnes un sporta ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 244 / EKI 2	236 (2019./2020.)
CZ	Pēcapmācības kursi (<i>Nástavbové studium</i>) Kursi, kas paredzēti absolventiem, kuri pabeiguši trīsgadīgas profesionālās vidējās izglītības programmas, kuru rezultātā netiek kārtots vidusskolas beigšanas eksāmens. Galīgā kvalifikācija nodrošina piekļuvi augstākajai izglītībai un ir nepieciešama arī dažās darbavietās. Izglītības, jaunatnes un sporta ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 354 / EKI 4	13 520 (2019./2020.)
CZ	Pār kvalificēšanās programmas (<i>Rekvalifikace</i>) Kursi bezdarbniekiem vai darba meklētājiem, kas reģistrēti Čehijas Republikas Nodarbinātības dienestā. Dažas pār kvalificēšanās programmas ļauj iegūt kvalifikāciju, kas iekļauta Valsts kvalifikāciju reģistrā (<i>Národní soustava kvalifikaci</i>). Šādos gadījumos kvalifikācijām ir noteikts EKI līmenis (visbiežāk EKI 3). Čehijas Republikas Darba un sociālo lietu ministrija un Nodarbinātības dienests (Darba un sociālo lietu ministrijas budžeta organizācija). *Bezdarbniekiem vai reģistrētiem darba meklētājiem pār kvalificēšanās kursi tiek piedāvāti bez maksas ar zināmiem nosacījumiem (t. i., ne automātiski).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF, PF*	N/A par iespējamajām ISCED; EKI kvalifikācijām (galvenokārt EKI 3)	13 241 (2018.)
DK	Pieaugušo sagatavošanas izglītība (<i>Forberedende voksenuddannelse</i>) Paredzēta pieaugušajiem vecumā no 25 gadiem, kuriem nav kvalifikācijas, kas vajadzīga augstāka līmeņa izglītībai un apmācībai vai lai tiktu galā ar darba dzīves prasībām. Tā piedāvā viena mācību priekšmeta kursus 2–4 līmeņos, kas aptver šādas disciplīnas: lasīšanu, pareizrakstību, rakstīšanu, angļu valodu, digitālo problēmu risināšanu un matemātiku. Bērnu lietu un izglītības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2001.)	VF	ISCED 1 / EKI 1–2	Ap 36 000 (2018.)
DK	Pieaugušo vispārējā izglītība (<i>Almen voksenuddannelsen</i>) Paredzēta pieaugušajiem no 25 gadu vecuma. Programma ir līdzvērtīga (bet ne identiska) pamatskolas pirmā un otrā posma (folkeskole) izglītībai un ietver viena priekšmeta kursus, kurus var apgūt atsevišķi vai kopā, un tās beigās var nokārtot vispārējo pieaugušo sagatavošanas eksāmenu, kas dod tiesības iestāties augstāka līmeņa sagatavošanas eksāmenuursos (vidējās izglītības). Bērnu lietu un izglītības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (1989.)	VF, PF	ISCED 2 / EKI 2–3	Ap 28 000 (2018.)
DK	Viena priekšmeta kursi, kas sagatavo augstāka līmeņa sagatavošanas eksāmeņiem vidusskolas līmenī (<i>Højere forberedelseksamen (HF) or HF-enkeltfag</i>) Viena priekšmeta kursi vidējās izglītības līmenī. Izglītojamie var mācīties atsevišķus priekšmetus vai apvienot vairākus priekšmetus, lai galu galā nokārtotu pilnu augstāka līmeņa sagatavošanas eksāmenu. Atkarībā no apgūto priekšmetu skaita un kombinācijas viņiem var būt iespēja pieteikties augstākās izglītības kursiem. Bērnu lietu un izglītības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	ISCED 3 / EKI 4	31 333 (2018.)
DK	Pieaugušo profesionālā apmācība (<i>Arbejdsmarkeduddannelser (AMU)</i>) Īstermiņa pieaugušo profesionālās apmācības kursi (no vienas līdz sešām nedēļām), kas izstrādāti atbilstoši darba ņēmēju vajadzībām. Tie aptver īpašas ar darbu saistītas prasmes, vispārējās prasmes un darba vadības prasmes, un tiek atzīti EKI 2–5 līmenī. Dažos gadījumos, apgūstot vairākus AMU moduljus, var iegūt pilnu vidējās profesionālās izglītības un apmācības kvalifikāciju. Bērnu lietu un izglītības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 2 / EKI 2–5	477 702 (2019.)
DK	Profesionālā izglītība un apmācība pieaugušajiem (<i>Erhvervsuddannelser for voksne (EUV)</i>) Vidējā izglītība pieaugušajiem vecumā no 25 gadiem, kuri vēlas specializēties kādā no vairāk nekā 100 profesionālajām jomām. EUV balstās uz dalībnieku pieredzi un izglītību un ir pielāgota individuālajām vajadzībām. Bērnu lietu un izglītības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2015.)	VF	ISCED 3 / EKI 3–5	38 351 (2019.)
DE	Vakara nodarbības, lai iegūtu <i>Hauptschulabschluss</i> (pamatizglītības otrā posma pirmā atestāta iegūšanai) (<i>Abendhauptschule</i>) Mērķauditorija – personas, kas sasniegušas 18 gadu vecumu un kurām nav iepriekš minētās kvalifikācijas. Federālās zemes.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 244 / EKI 3	973 (2018.)

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
DE	Vakara nodarbības, lai iegūtu <i>Mittlerer Schulabschluss (Abendrealschule)</i> Mērķauditorija – personas, kas sasniegušas 18 gadu vecumu un sekmīgi pabeigušas <i>Hauptschule</i> programmu vai obligāto pilna laika izglītību. Federālās zemes.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 244 / EKI 3	16 326 (2018.)
DE	Vakara nodarbības, lai iegūtu kvalifikāciju augstākās izglītības uzsākšanai (<i>Abendgymnasium un Kolleg</i>) Ļauj pieaugušajiem iegūt <i>Hochschulreife</i> (augstākās izglītības uzsākšanas kvalifikāciju), parasti trīs gadu laikā. Federālās zemes.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 444 / EKI 4	Abendgymnasien: 11 852 Kollegs: 13 181 (2018.)
EE	Pamatizglītība pieaugušajiem nestacionārā mācību formā (<i>Põhiharidus täiskasvanutele mittestatsionaarses õppevormis</i>) Programma galvenokārt paredzēta cilvēkiem vecumā no 17 gadiem, kuri nav pabeiguši pamatzglītības otro posmu (ISCED 2). To var apgūt pieaugušo vispārīgizglītojošās skolās (pieaugušo ģimnāzijās), īpašās nodaļās, kas izveidotas skolās jauniešiem, vai profesionālās izglītības un apmācības centros. Izglītības un pētniecības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 2 / EKI 2	626 (2019./2020.)
EE	Otrā līmeņa profesionālā izglītība un apmācība (2. taseme <i>kutseõpe</i>) Pamatizglītības otrā posma profesionālā programma, kas paredzēta personām vecumā no 17 gadiem, kuras nav ieguvušas pamatzglītību (ISCED 2). Programma ļauj iegūt profesionālo kvalifikāciju, un to var apvienot ar "pamatizglītību pieaugušajiem" (skatīt iepriekš). Izglītības un pētniecības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2013.)	VF	ISCED 251 / EKI 2	104 (2019./2020.)
EE	Trešā līmeņa profesionālā izglītība un apmācība (3. taseme <i>kutseõpe</i>) Profesionālā programma, kas paredzēta personām vecumā no 17 gadiem, kuras ieguvušas pamatzglītību (ISCED 2). Programma ļauj iegūt profesionālo kvalifikāciju, kas atbilst Igaunijas kvalifikāciju ietvarstruktūras 3. līmenim. Izglītības un pētniecības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2013.)	VF	ISCED 251 / EKI 3	952 (2019./2020.)
EE	Vispārējā vidējā izglītība pieaugušajiem nestacionārā mācību formā (<i>Üldkeskharidus täiskasvanutele mittestatsionaarses õppevormis</i>) Programma galvenokārt paredzēta izglītojamajiem vecumā no 17 gadiem, kuri nav pabeiguši vidējo izglītību (ISCED 3). To var apgūt pieaugušo vispārējās vidējās izglītības iestādēs (pieaugušo ģimnāzijās), īpašās nodaļās, kas izveidotas skolās jauniešiem, vai profesionālās izglītības un apmācības centros. Izglītības un pētniecības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 3 / EKI 4	4950 (2019./2020.)
EE	Valsts pasūtīta tālākizglītība (<i>Täienduskoolituse riiklik koolitustellimus</i>) Bez maksas kursi, kas galvenokārt paredzēti pieaugušajiem ar zemāku izglītības līmeni un bez profesionālās kvalifikācijas. Mērķis ir sasniegt pieaugušos, kuriem izglītība vajadzīga visvairāk. Kursi atbilst darba tirgus vajadzībām, kas tiek noteiktas, izmantojot OSKA analīzi (OSKA ir sistēma, kas analizē darbaspēka un prasmju nepieciešamību Igaunijas tautsaimniecības attīstībai nākamajos 10 gados). Šādu kursu rezultātā parasti netiek iegūta atzīta kvalifikācija. Izglītības un pētniecības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2007.)	VF, EF	Nav attiecināms	14 328 (2019.)
IE	Programma "Youthreach" Programma, kas nodrošina divus gadus ilgu integrētu izglītību, apmācību un darba pieredzi bezdarbniekiem, kuri priekšlaicīgi pametuši izglītību (vecumā no 16 līdz 20 gadiem) un kuriem nav kvalifikācijas vai profesionālās apmācības. Tajā liels uzsvars tiek likts uz personīgo attīstību un pamatprasmju apguvi, tostarp rakstpratības/rēķinpratības, komunikācijas un informācijas tehnoloģiju pamatprasmēm, kā arī tiek piedāvātas dažādas profesionālās izvēles iespējas un darba pieredzes programma. Izglītības ministrija ir atbildīga par politikas izstrādi un finansējuma nodrošināšanu tālākizglītības un apmācības jomā (tostarp cilvēkiem ar zemu prasmju/kvalifikācijas līmeni). Tālākizglītības un apmācības iestāde SOLAS ir atbildīga par finansējuma piešķiršanu, kā arī par apmācību un tālākizglītības programmu plānošanu un koordinēšanu. Izglītības un apmācības padomes ir atbildīgas par mācību organizēšanu vietējā līmenī.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF	EKI 2–3	9234 (2019.)
IE	Profesionālās apmācības iespēju shēma (VTOS) VTOS mērķauditorija ir ilgstošie bezdarbnieki, kuriem tiek piedāvātas izglītības un apmācības iespējas, lai palīdzētu sagatavoties darba tirgum. VTOS nodrošina divus gadus ilgu integrētu izglītību, apmācību un darba pieredzi. Liels uzsvars tiek likts uz personīgo attīstību un rakstpratības/rēķinpratības, komunikācijas un informācijas tehnoloģiju pamatprasmēm, kā arī tiek piedāvātas dažādas profesionālās izvēles iespējas un darba pieredzes programma. Pārvaldes struktūra: skatīt IE pirmo programmu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF	EKI 2–5	5852 (2019.)

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
IE	Pārejas/pamatu kursi Programmas, kas paredzētas personām, kuras ir attālinātas no darba tirgus un/vai kuras vēlas atgriezties darbā vai izglītībā un apmācībā pēc ilga bezdarba perioda. Kursi var būt īsi vai gari, un tie parasti tiek akreditēti Nacionālās kvalifikāciju ietvarstruktūras (NKI) 3. vai 4. līmenī (EKI 2 vai 3). Tie nodrošina apmācības pasākumus, kuros uzsvars tiek likts uz personības attīstību, karjeras plānošanu, pārliecības veidošanu un profesionālo pamatprasmju apgūšanu. Pārvaldes struktūra: skatīt IE pirmo programmu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF	EKI 2-3	590 (2019.)
IE	Kopienas izglītība Attiecas uz pieaugušajiem pieejamo izglītību un apmācību, parasti ārpus formālās izglītības sektora, kuras mērķis ir uzlabot mācīšanos, dot cilvēkiem iespējas un sniegt ieguldījumu pilsoniskajā sabiedrībā. Kursi var būt gan akreditēti, gan neakreditēti, tiek piedāvāti elastīgā formātā un ietver virkni atbalsta pasākumu, kas nodrošina un veicina dalību. Pārvaldes struktūra: skatīt IE pirmo programmu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	EKI 2-4	Nav datu
IE	Vietējās apmācības iniciatīvas Programma, kas vērsta uz ekonomiski, sociāli, ģeogrāfiski vai izglītības ziņā nelabvēlīgā situācijā esošu bezdarbnieku apmācības vajadzību apmierināšanu. Izglītojamie galvenokārt ir vecumā no 18 līdz 35 gadiem, bez formālās kvalifikācijas vai ar nepabeigtu vidējo izglītību. Vispārējais mērķis ir sniegt dalībniekiem konkrētas profesionālās prasmes un darba pieredzi. Pārvaldes struktūra: skatīt IE pirmo programmu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF	EKI 3-4	3179 (2019.)
IE	"Prasmes darbam" (Skills for work) Programma, kuras mērķis ir nodrošināt apmācības iespējas, lai palīdzētu darbiniekiem tikt galā ar pamatprasmju prasībām darbavietā. Visosursos ir iekļauti rakstpratības un rēķinpratības elementi, kas integrēti dažādos mācību priekšmetos, sākot ar komunikāciju un beidzot ar datušanu, saskarsmes prasmēm, problēmu risināšanu un ziņojumu rakstīšanu. Programmas var īstenot uzņēmuma telpās vai izglītības un apmācības padomju izglītības centros. Pārvaldes struktūra: skatīt IE pirmo programmu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	EKI 2-3	4587 (2019.)
IE	"Prasmes progresam" (Skills to advance) Mērķtiecīgs atbalsts neaizsargātām Īrijas darbaspēka grupām, īpašu uzmanību pievēršot tiem darba ņēmējiem, kuriem ir zemāks prasmju līmenis un kuriem ir vajadzīgas lielākas iespējas, lai virzītos uz priekšu darba dzīvē un karjerā, lai saglabātu savu nodarbinātību, izvairītos no darba zaudēšanas vai izmantotu jaunas darba iespējas. Pārvaldes struktūra: skatīt IE pirmo programmu.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem (2018.)	VF, EF	EKI 4-5	5664 (2019.)
IE	Īpašu prasmju apmācība Kursi, kas izglītojamajiem sniedz dažādas ar nodarbinātību saistītas prasmes un formālās profesionālās kvalifikācijas. Šie kursi ir paredzēti tiem, kas pirmo reizi ienāk darba tirgū, un tiem, kas vēlas atjaunināt savas prasmes vai apgūt jaunas prasmes. Tie ir veidoti tā, lai atbilstu dažādu nozaru rūpniecības vajadzībām. Pārvaldes struktūra: skatīt IE pirmo programmu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF	EKI 3-5	9355 (2019.)
IE	Pēcvidusskolas sertifikāts Pilnas slodzes kursi, kas ilgst no viena līdz diviem gadiem un ietver praktisku darbu, akadēmisko darbu un darba pieredzi. Tie ir paredzēti kā solis ceļā uz kvalificētu nodarbinātību, tāpēc tie ir cieši saistīti ar rūpniecību un tās vajadzībām. Šie kursi parasti dod iespēju iegūt NKI 5 vai 6 (EKI 4 vai 5) līmeņa kvalifikāciju. Pārvaldes struktūra: skatīt IE pirmo programmu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	EKI 4-5	51 655 (2019.)
IE	Pieaugušo rakstpratība Kursi cilvēkiem, kuri vēlas uzlabot savas komunikācijas prasmes lasīšanas, rakstīšanas, rēķinpratības un informācijas tehnoloģiju jomā. Mērķis ir veicināt izglītojamo dalību personīgajā, sociālajā un ekonomiskajā dzīvē. Programmās parasti ir 2-4 mācību stundas nedēļā, un tās tiek īstenotas grupā vai individuāli. Tās parasti tiek akreditētas NKI 1 vai 2 (EKI 1) līmenī. Pārvaldes struktūra: skatīt IE pirmo programmu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF	EKI 1	38 194 (2019.)
IE	Prakse Prakses ilgums ir no 6 līdz 20 mēnešiem, un tajā apvienotas mācības klasē un mācības darba vietā (vismaz 30 %). Prakse bez maksas ir pieejama visiem (cilvēkiem, kas pametuši skolu, vecākiem izglītojamajiem, strādājošiem un bezdarbniekiem). Tā ļauj iegūt sertifikāciju atbilstoši NKI 4-6 (EKI 3-5) līmenim vai atzītās ārējas akreditētas struktūras sertifikāciju. Pārvaldes struktūra: skatīt IE pirmo programmu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (1995.)	VF, EF	EKI 3-5	5554 (2019.)

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
IE	Programma "EXPLORE" 2018. gadā deviņu reģionālo prasmju forumu vadītāji izstrādāja programmu "EXPLORE", kuras mērķis ir uzlabot transversālās un digitālās prasmes nodarbinātiem cilvēkiem vecumā virs 35 gadiem. Programma tiek īstenota sešu nedēļu laikā, un tā ietver mācekļības nodarbības, darba projektu, personīgo projektu un dažas aktivitātes ārpus mācību vietas. Pārvaldes struktūra: skatīt IE pirmo programmu.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem (2018.)	VF	Nav attiecināms	742 (2018.–2019.)
EL	Otrās iespējas skolas (Scholia Deferis Efkerias) Divu gadu programma pieaugušajiem, kuri nav ieguvuši obligātās izglītības diplomu (ISCED 2). Profesionālās izglītības, apmācības, mūzikā un jaunatnes ģenerālsekretariāts.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2000.)	VF, EF	ISCED 2 / EKI 2	6000 (2019.)
EL	Pamatizglītības otrā posma vakarskola (Esperino Gymnasio) Trīs gadus ilga pamatizglītības otrā posma vakara programma, kas ļauj iegūt obligātās izglītības diplomu. Mērķa grupa ir pieaugušie, kā arī nodarbinātie nepilngadīgie. Izglītības un reliģisko lietu ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF	ISCED 2 / EKI 2	4431 (2019.)
EL	Vispārējās vidējās izglītības vakarskola (Geniko Esperino Lykeio) Trīs gadus ilga vidējās izglītības vakara programma. Mērķa grupa ir pieaugušie, kā arī nodarbinātie nepilngadīgie. Izglītības un reliģisko lietu ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF	ISCED 3 / EKI 4	3200 (2019.)
EL	Augstākā līmeņa profesionālās izglītības vakarskola (Esperino EPAL un Etos Mathiteias) Trīs gadus ilga profesionālās izglītības vakara programma (Esperino EPAL) ar papildu mācekļības gadu pēc izvēles (Etos Mathiteias). Pēc trīs gadu programmas var iegūt ISCED 3 / EKI 4 līmeņa kvalifikāciju, bet pēc izvēles vēl pēc gada var iegūt ISCED 4 / EKI 5 līmeņa kvalifikāciju. Izglītības un reliģisko lietu ministrija.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem (2016.)	VF, EF	ISCED 3–4 / EKI 4–5	25 934 (2019.)
EL	OAED arodapmācības skolas (EPAS Mathiteias) Nodarbinātības dienests (OAED) īsteno duālo mācekļības sistēmu 32 specialitātēs 50 arodapmācības skolās visā Grieķijā. Mācekļība apvieno divus gadus ilgu teorētisko un praktisko izglītību ar mācībām parastajos darba apstākļos. OAED, Darba un sociālo lietu ministrijas uzraudzībā.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (1952.)	VF, EF	ISCED 3 / EKI 4	6360 (2019.)
ES	Sākotnējā pamatizglītības nodrošināšana pieaugušajiem Kastīlijas un Leonas apgabalā; sākotnējā apmācība pieaugušajiem Aragonas autonomajā apgabalā (Enseñanzas iniciales de educación básica para personas adultas (Comunidad de Castilla y León); Formación inicial para personas adultas (Comunidad Autónoma de Aragón))* Divu līmeņu programma pieaugušajiem: pirmais līmenis ir vērsts uz rakstprātibas un rēķinprātibas pamatprasmju apgūšanu, bet otrais līmenis ir vērsts uz citu prasmju, piemēram, digitālo prasmju un saziņas prasmju apgūšanu otrajā valodā. Autonomo kopienu izglītības departamenti. *Piemēri no divām autonomajām kopienām (salīdzināms piedāvājums citās Spānijas daļās).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 100 / EKI 1	3517 Aragonā; 3743 Kastīlijā un Leonā (2019./2020.)
ES	Pamatprasmju attīstības un nostiprināšanas programma Kastīlijas un Leonas apgabalā (Programa para el desarrollo y refuerzo de competencias básicas (Comunidad de Castilla y León))* Programma ietver spāņu valodu, kā arī pamatprasmes citās jomās (piemēram, rēķinprātibā, informācijprātibā, sociālās prasmes un pilsoniskums). Autonomo kopienu izglītības departamenti. *Piemērs no vienas autonomās kopienas (salīdzināms piedāvājums citās Spānijas daļās).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2012.)	VF	ISCED 244 / EKI 2	9769 (2019./2020.)
ES	Pieaugušo vidējā izglītība Aragonas autonomajā apgabalā un Kastīlijas un Leonas apgabalā (Educación secundaria para personas adultas (Comunidad Autónoma de Aragón; Comunidad de Castilla y León))* Pieaugušajiem paredzēta programma, kas vērsta uz zināšanām un prasmēm saistībā ar vidējās izglītības atestātu. Autonomo kopienu izglītības departamenti. *Piemēri no divām autonomajām kopienām (salīdzināms piedāvājums citās Spānijas daļās).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 244 / EKI 2	1780 Aragonā; 3396 Kastīlijā un Leonā (2019./2020.)

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
ES	Programma, kas paredzēta, lai sagatavotos ārējiem eksāmeņiem obligātās vidējās izglītības atestāta iegūšanai Kastīlijas un Leonas apgabalā (<i>Programa para la preparación de las pruebas libres para la obtención del Graduado en ESO (Comunidad de Castilla y León)</i>)* Programma, kuras mērķis ir sagatavot izglītojamus, kas vecāki par 18 gadiem, ārējiem eksāmeņiem, lai iegūtu obligātās vidējās izglītības atestātu. Autonomo kopienu izglītības departamenti. *Piemērs no vienas autonomās kopienas (salīdzināms piedāvājums citās Spānijas daļās).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 244 / EKI 2	1018 (2019./2020.)
ES	Vidējā līmeņa profesionālās izglītības iestājekāmēni Kastīlijas un Leonas apgabalā (<i>Pruebas de acceso a Ciclos de Grado Medio (Comunidad de Castilla y León)</i>)* Programma, kuras mērķis ir sagatavot skolēnus vidējā līmeņa profesionālās izglītības iestājekāmēnu kārtīšanai (eksāmeņi tiek organizēti katru gadu). Autonomo kopienu izglītības departamenti. *Piemērs no vienas autonomās kopienas (salīdzināms piedāvājums citās Spānijas daļās).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2012.)	VF	ISCED 244 / EKI 2	166 (2019./2020.)
ES	Profesionālā pamatpamācība pieaugušajiem Estremaduras autonomajā apgabalā (<i>Formación profesional básica para personas adultas (Comunidad Autónoma de Extremadura)</i>)* Programma nodrošina profesionālo pamatpamācību. Autonomo kopienu izglītības departamenti. *Piemērs no vienas autonomās kopienas (salīdzināms piedāvājums citās Spānijas daļās).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2014.)	VF, EF	ISCED 353	213 (2019./2020.)
ES	Vispārējā vidējā izglītība pieaugušajiem Kastīlijas un Leonas apgabalā (<i>Bachillerato para personas adultas (Comunidad de Castilla y León)</i>)* Visaptveroša izglītība pieaugušajiem, kas aptver zināšanas un prasmes, kuras nepieciešamas augstākajai izglītībai, profesionālajai izglītībai un apmācībai vai aktīvai dzīvei. Autonomo kopienu izglītības departamenti. *Piemērs no vienas autonomās kopienas (salīdzināms piedāvājums citās Spānijas daļās).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2008.)	VF	ISCED 344 / EKI 3	2743 (2019./2020.)
ES	Spāņu valoda kā svešvaloda Aragonas autonomajā apgabalā (<i>Español como lengua nueva (Comunidad Autónoma de Aragón)</i>)* Programma, kas nodrošina spāņu valodas kursus ārzemniekiem. Autonomo kopienu izglītības departamenti. *Piemērs no vienas autonomās kopienas (salīdzināms piedāvājums citās Spānijas daļās).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	Nav attiecināms	4446 (2019./2020.)
FR	Diploms studijām universitātē (<i>Diplôme d'accès aux études universitaires</i>) Otrās iespējas programma tiem, kas pametuši skolu sistēmu pirms vidusskolas beigšanas (vidējās izglītības atestāta iegūšanas). Mācības notiek vakaros vai attālināti. Programma paplašina augstākās izglītības pieejamību. Augstākās izglītības, pētniecības un inovāciju ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (1994.)	VF, PF	ISCED 4 / EKI 4	4360 (2018.)
FR	Francija piedāvā tikai vienu strukturētu plaša mēroga programmu, kas atbilst šā pielikuma tvērumam (skatīt iepriekš). Tomēr valstī ir ieviestas dažādas stratēģijas, rīcības plāni un finanšu un institucionālās sistēmas, kas nodrošina pamatu valsts subsidētu izglītības un apmācības programmu, tostarp programmu pieaugušajiem ar zemu pamatprasmju līmeni un personām ar zemu kvalifikācijas līmeni vai bez kvalifikācijas, īstenošanai.	-	-	-	-
HR	Pamatizglītība pieaugušajiem (<i>Osnovna škola za odrasle</i>) Pieaugušajiem paredzēta programma, kas sadalīta sešos 18 nedēļu ilgos mācību periodos. Programmas noslēgumā dalībnieki var iestāties 150 stundu ilgā apmācības programmā, lai apgūtu vienkāršas profesijas. Zinātnes un izglītības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2007.)	VF	ISCED 2 / EKI 2	902 (2019.)
HR	Profesionālā apmācība (<i>Programi osposobljavanja</i>) Vismaz 120 stundu ilgas programmas, kas paredzētas speciālistiem ar vismaz pabeigtu pamatizglītības otro posmu, kuri vēlas paplašināt savas profesionālās zināšanas atbilstoši darba tirgus vajadzībām. Zinātnes un izglītības ministrija un Darba un pensiju sistēmas, ģimenes un sociālās politikas ministrija.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem (2016.)	VF, EF, PF	EKI 2	10 491 (2017.–2019.)
HR	Profesionālās pilnveides apmācība (<i>Programi usavršavanja</i>) Programmas, kas paredzētas speciālistiem, kuri ieguvuši vidējo izglītību un vēlas paplašināt savas profesionālās zināšanas atbilstoši darba tirgus vajadzībām. Zinātnes un izglītības ministrija.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem (2016.)	VF, EF, PF	EKI 2 vai augstāks līmenis	1297 (2017.–2019.)

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
IT	Pirmā līmeņa izglītības kursi – pirmais mācību periods <i>(Percorsi di istruzione di primo livello – primo periodo didattico)</i> Kursi, kas ļauj iegūt kvalifikāciju, ko piešķir pirmā izglītības cikla beigās, kas aptver pamatizglītību (abus posmus). Tos organizē provinču pieaugušo izglītības centri (centri provinciali per l'istruzione degli adulti) – autonomas valsts iestādes, kas ir līdzvērtīgas skolām. Izglītības ministrija. *PF attiecas uz nelielām izmaksām.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2014./2015.)	VF, EF, PF*	ISCED 244 / EKI 1	37 828 (2020.)
IT	Pirmā līmeņa izglītības kursi – otrais mācību periods <i>(Percorsi di istruzione di primo livello – secondo periodo didattico)</i> Kursi, kuru mērķis ir iegūt kvalifikāciju, kas apliecina pamatprasmju apguvi obligātās izglītības beigās. Tos organizē provinču pieaugušo izglītības centri (centri provinciali per l'istruzione degli adulti) – autonomas valsts iestādes, kas ir līdzvērtīgas skolām. Izglītības ministrija. *PF attiecas uz nelielām izmaksām.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2014./2015.)	VF, EF, PF*	EKI 2	10 770 (2020.)
IT	Otrā līmeņa izglītības kursi <i>(Percorsi di istruzione di secondo livello)</i> Kursi, kuru mērķis ir iegūt vidējo izglītību (ISCED 3). Šie kursi notiek vidusskolās trīs semestru garumā. Izglītības ministrija. *PF attiecas uz nelielām izmaksām.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2014./2015.)	VF, EF, PF*	ISCED 344 vai 354 / EKI 4	82 117 (2020.)
CY	Vispārējās vidējās izglītības vakara ģimnāzijas/liceji <i>(Esperina Gymnasia-Lykeia Mesis Genikis Ekpaidefsis)</i> Pieaugušajiem paredzēta otrās iespējas vispārējā izglītība, kas iedalīta divos līmeņos (pamatizglītības otrais posms un vidējā izglītība). Pamatizglītības otrā posma līmenis (ģimnāzija) atbilst divu gadu ciklam, un tā rezultātā tiek iegūts sertifikāts (<i>apolytियो</i>). Vidusskolas līmenis (licejs) ļauj iegūt kvalifikāciju, kas ir līdzvērtīga kvalifikācijai, ko piešķir vispārīzglītojošās vidusskolās. Izglītības, kultūras, sporta un jaunatnes ministrijas Vispārējās vidējās izglītības departaments.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (1970.)	VF	EKI 2 vai 4	422 (2019./2020.)
CY	Tehniskās un profesionālās izglītības vakarskolas <i>(Esperines Scholes Technikis kai Epaggelmatikis Ekpaidefsis)</i> Vidējā tehniskā un profesionālā izglītība pieaugušajiem, kuri priekšlaicīgi ir pabeiguši izglītību. Pēc programmas pabeigšanas tiek iegūts sertifikāts (<i>apolyterion</i>), kas ir līdzvērtīgs sertifikātam, ko piešķir vispārīzglītojošās vidusskolās. Izglītības, kultūras, sporta un jaunatnes ministrijas Vidējās tehniskās un profesionālās izglītības un apmācības departaments.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (1999.)	VF, EF	ISCED 354 / EKI 4	316 (2019./2020.)
CY	Mācekļības sistēma profesionālās izglītības un apmācības jomā <i>(Systima Mathiteias Epaggelmatikis Ekpaidefsis kai Katartisis)</i> Alternatīvs izglītības, apmācības un attīstības ceļš jauniešiem, kas pametuši formālo izglītību. Programma ilgst trīs gadus un ietver gan mācības skolā, gan praktisko apmācību uzņēmumos. Absolventi var turpināt izglītību vakarskolās, kurās iegūst tehnisko un profesionālo izglītību (skatīt iepriekš). Izglītības, kultūras, sporta un jaunatnes ministrijas Vidējās tehniskās un profesionālās izglītības un apmācības departaments.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (1963.)	VF, EF	ISCED 352 / EKI 3	129 (2019./2020.)
CY	Mūžizglītības programmas profesionālajā izglītībā un apmācībā (trīs gadu programmas) <i>(Programmata Dia Viou Epaggelmatikis Ekpaidefsis kai Katartisis (trieti programmata))</i> Tālākā profesionālā izglītībā un apmācībā nodarbinātiem pieaugušajiem vai pieaugušajiem bezdarbniekiem. Sekmīgi pabeidzot programmu, tiek iegūts izlaiduma sertifikāts, kas ir līdzvērtīgs sertifikātam, ko piešķir vidējās izglītības un apmācības absolventiem, ciktāl tas attiecas uz izglītības tehnisko aspektu. Izglītības, kultūras, sporta un jaunatnes ministrijas Vidējās tehniskās un profesionālās izglītības un apmācības departaments.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF	ISCED 352	365 (2019./2020.)
CY	Mūžizglītības programmas profesionālajā izglītībā un apmācībā (vienu gada programmas) <i>(Programmata Dia Viou Epaggelmatikis Ekpaidefsis kai Katartisis (monoeti programmata))</i> Tālākā profesionālā izglītībā un apmācībā nodarbinātiem pieaugušajiem vai pieaugušajiem bezdarbniekiem. Sekmīgi pabeidzot programmu, tiek iegūts izglītību apliecināošs sertifikāts. Izglītības, kultūras, sporta un jaunatnes ministrijas Vidējās tehniskās un profesionālās izglītības un apmācības departaments.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF	N/A (sertifikāts)	367 (2019./2020.)

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
LV	Profesionālās tālākizglītības programma Ietver trīs apakšprogrammas (līmeņus): 1. Profesionālās tālākizglītības programma, kā rezultātā iegūst EKI 2 līmeņa profesionālo kvalifikāciju. Šīs programmas ilgums ir vismaz 480 stundas. 2. Profesionālās tālākizglītības programma, kā rezultātā iegūst EKI 3 līmeņa profesionālo kvalifikāciju. Šīs programmas ilgums ir vismaz 480 stundas vienkāršām kvalifikācijām un 640 stundas sarežģītākām kvalifikācijām. Personām, kas vēlas apgūt šo programmu, jābūt ieguvušām vidējo izglītību. 3. Profesionālās tālākizglītības programma, kā rezultātā iegūst EKI 4 līmeņa profesionālo kvalifikāciju. Šīs programmas ilgums ir vismaz 960 stundas (seši mēneši). Izglītības un zinātnes ministrija, Labklājības ministrija un nozaru ministrijas.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF, PF	EKI 2-4	Dati nav pieejami
LV	Profesionālās pilnveides izglītības programma Vismaz 160 stundas ilgas profesionālās pilnveides izglītības programmas, kā rezultātā netiek iegūta kvalifikācija. Profesionālās pilnveides izglītības programmas izmanto, lai apgūtu vai uzlabotu profesionālās iemaņas. Šīs programmas ir licencētas un akreditētas. Izglītības un zinātnes ministrija, Labklājības ministrija un nozaru ministrijas.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF, PF	Nav attiecināms	Dati nav pieejami
LT	Vispārējās pamatizglītības (otrā posma) programma pieaugušajiem (Suaugusiųjų pagrindinio ugdymo programa) Programma, kas paredzēta izglītojamajiem vecumā no 18 gadiem (vai 16-17 gadus veciem, ja dažādu iemeslu dēļ viņi nevar turpināt mācības). Programmas apguve ilgst no diviem līdz sešiem gadiem, un tā nodrošina pieaugušajiem vispārējo pamatizglītību. Izglītības, zinātnes un sporta ministrija un pašvaldības.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 244	1890 (2019./2020.)
LT	Vispārējās vidējās izglītības programma pieaugušajiem (Suaugusiųjų vidurinio ugdymo programa) Programma, kas paredzēta izglītojamajiem vecumā no 18 gadiem (vai 16-17 gadus veciem, ja dažādu iemeslu dēļ viņi nevar turpināt mācības). Programmas apguve ilgst divus gadus, un tā nodrošina pieaugušajiem vispārējo vidējo izglītību. Izglītības, zinātnes un sporta ministrija un pašvaldības.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 344	3757 (2019./2020.)
LU	Otrās iespējas izglītība: 5. klase (2e voie de qualification: classes de 5e) Izglītība pieaugušajiem, kuri nav pabeiguši pamatizglītības otro posmu (ISCED 2). Pieaugušo izglītības departaments sadarbībā ar vidusskolām.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 2 / EKI 1	300 (2018./2019.)
LU	Diploms augstākās izglītības studijām (Diplôme d'accès aux études supérieures) Viena vai divu gadu programma (atkarībā no dalībnieka līmeņa), kas ietver sešus moduljus un kuras rezultātā tiek iegūts diploms, kas tiek atzīts par līdzvērtīgu Luksemburgas vidusskolas atestātam. Valsts skola pieaugušajiem.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 3 / EKI 4	107 (2017.-2020.)
LU	Pamatprasmju un svešvalodu integrācijas ceļi (Parcours d'instruction de base et d'intégration linguistique) Intensīvi kursi, kas koncentrēti uz to cilvēku rakstpratību, kas nekad nav apmeklējuši skolu vai neprot latīņu alfabētu. Rakstpratības apguve tiek nodrošināta franču valodā. Tiem, kas prot lasīt un rakstīt, franču valoda tiek mācīta kā integrācijas valoda. Šis mācību ceļš ir individualizēts. Pieaugušo izglītības departaments.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem	VF	Nav attiecināms	1000 (2019./2020.)
HU	Profesionālās pārejas programma (Szakképzési Hidprogram) Nodrošina vispārējo kompetenču attīstību, kā arī profesionālo izglītību un apmācību izglītojamajiem, kuri līdz 15 gadu vecumam ir pabeiguši ne vairāk kā sešas vienotās struktūras pamatskolas klases (t. i., ISCED 1 un ISCED 2). Programma ļauj iegūt pamatskolas sertifikātu un valsts atzītu daļēju profesionālo kvalifikāciju. No 2020./2021. gada šo programmu aizstāj ar cita veida piedāvājumu (skatīt divas turpmāk minētās programmas). Inovāciju un tehnoloģijas ministrija.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem (2016.; tiek pakāpeniski pārtraukta)	VF	ISCED 2 / ISCED 3	70 (2019./2020.)
HU	"Atspēriena" klase (Dobbantó program) "Atspēriena" klase, kas darbojas kopš 2020. gada septembra, ir profesionālās izglītības un apmācības sagatavošanas gads. Tajā var piedalīties skolēni, kas sasnieguši 16 gadu vecumu un nav pabeiguši pamatizglītības otro posmu (ISCED 2). Programma dod skolēniem otru iespēju atrast labāko veidu, kā atgriezties skolu sistēmā vai darba pasaulē. Skolu darbseminārs (skatīt turpmāk) balstās uz šo programmu. Inovāciju un tehnoloģijas ministrija.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem (2020.)	VF, EF	Vēl nav izveidota	382 (2020./2021.)

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
HU	Skolu darbseminārs (Műhelyiskola) Skolu darbseminārs darbojas kopš 2020. gada septembra, un tajā var piedalīties cilvēki, kuri nav pabeiguši pamatizglītības otro posmu (ISCED 2), bet ir pabeiguši "atpēriena" klasi (skatīt iepriekš), vai tie, kuri ir pabeiguši pamatizglītības otro posmu un ir sasnieguši 16 gadu vecumu. Programma ļauj iegūt daļēju profesionālo kvalifikāciju. Inovāciju un tehnoloģijas ministrija.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem (2020.)	VF, EF	Vēl nav izveidota	117 (2020./2021.)
HU	Vispārējās pamatizglītības līmenis (1.–4. klase) (pieaugušo rakstpratības kurss) (Általános iskola 1-4. évfolyam (felnyitottakadás)) Pieaugušo rakstpratības kurss. Izglītojamie saņem liecību ar gala vērtējumiem, kas ļauj viņiem turpināt izglītību. Cilvēku spēju ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 100 (nav saistīts ar EKI)	279 (2019./2020.)
HU	Vispārējās vidējās izglītības līmenis (5.–8. klase) (pieaugušo izglītība) (Általános iskola 5-8., gimnázium 5-8. évfolyamai (felnyitottakadás)) Programma, kas ļauj iegūt šādu kvalifikāciju: "pabeigtas astoņas vispārējās (pamatizglītības) klases". Cilvēku spēju ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 244 / EKI 2	2932 (2019./2020.)
HU	Profesionālās vidējās izglītības ģimnāzija (9.–12. klase) (pieaugušo izglītība) (Szakgimnázium 9-12. évfolyam (felnyitottakadás)) Profesionālās vidējās izglītības programma, kas ļauj iegūt atestātu un kārtot vidusskolas beigšanas eksāmenu. Cilvēku spēju ministrija un Inovāciju un tehnoloģiju ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 354 / EKI 4	490 (2019./2020.)
HU	Profesionālās vidējās izglītības skola (12.–13. klase) (pieaugušo izglītība) (Szakközépiskola 12-13. évfolyam (felnyitottakadás)) Patī skola ir profesionālā, bet programma ir vispārīzglītojošā. Tā ļauj kārtot vidusskolas beigšanas eksāmenu. Cilvēku spēju ministrija un Inovāciju un tehnoloģiju ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 344 / EKI 4	15 355 (2019./2020.)
HU	Profesionālā un vidējā profesionālā izglītība (pieaugušo izglītība) (Szakközépiskolai és szakiskolai oktatás, képzés (felnyitottakadás)) Programmas, kas ļauj iegūt profesionālo kvalifikāciju. Lai iestātos, audzēkņiem jābūt ieguvuši pamatizglītību (ISCED 2). Cilvēku spēju ministrija un Inovāciju un tehnoloģiju ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 353 / EKI 3	9711 (2019./2020.)
HU	Vispārējās vidējās izglītības skola (9.–12. klase) (pieaugušo izglītība) (Gimnázium 9-12. évfolyam (felnyitottakadás)) Programmas, kas ļauj kārtot vidusskolas beigšanas eksāmenu. Cilvēku spēju ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 344 / EKI 4	28 185 (2019./2020.)
HU	"Aktīvi zināšanu iegūšanai" (Aktívan a tudásért) Programma, kas ietver apmācību cilvēkiem ar zemu izglītības līmeni vai sociāli neaizsargātiem cilvēkiem. Tās mērķis ir atbalstīt pamatskolas pabeigšanu, pamatprasmju un pamatkompetenču attīstību un profesionālo izglītību. Iekšlietu ministrija.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem (2017.–2021.)	VF, EF	N/A (neformāls sertifikāts)	19 434 (2017.–2020.)
MT	Maltā Izglītības un nodarbinātības ministrijas Pētniecības, mūzizglītības un nodarbinātības direktorāts piedāvā vairāk nekā 450 kursus 77 dažādos mācību priekšmetos, tostarp profesionālos. Kursi notiek astoņos mūzizglītības centros, 27 pašvaldību domēs un 17 nevalstiskajās organizācijās. Turklāt Maltas Mākslas, zinātnes un tehnoloģiju koledžā pieaugušie var apmeklēt formālos un neformālos kursus un saņemt karjeras attīstības atbalsta pakalpojumus. Ņemot vērā šī piedāvājuma daudzveidību, neviena programma nav aprakstīta atbilstoši šā pielikuma struktūrai.	-	-	-	-
NL	Sākotnējā vispārējā vidējā izglītība pieaugušajiem (Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs – Middelbaar algemeen voortgezet onderwijs (VAVO-MAVO niveau)) Šis nepilna laika (otrās iespējas) programmas ļauj iegūt tādu pašu kvalifikāciju kā līdzvērtīgas pilna laika (sākotnējās izglītības) programmas. Tās ir pieejamas jauniešiem, kuri nav nokārtojuši eksāmenus, un pieaugušajiem, kuri iepriekš nav ieguvuši vidējās izglītības līmeņa kvalifikāciju. VMBO-ti (Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs – theoretische leerweg; iepriekš MAVO) ir pirmsprofesionālā izglītība, kas nodrošina piekļuvi vidējai profesionālajai izglītībai. Izglītības, kultūras un zinātnes ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	ISCED 244	2702 (2018./2019.)

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
NL	Otrā posma vispārējā vidējā izglītība pieaugušajiem (Voortgezet algemeen vol-wassenenonderwijs – Hoger algemeen voortgezet onderwijs (VAVO-HAVO)) Šis nepilna laika (otrās iespējas) programmas ļauj iegūt tādu pašu kvalifikāciju kā līdzvērtīgas pilna laika (sākotnējās izglītības) programmas. Tās ir pieejamas jauniešiem, kuri nav nokārtojuši eksāmenus, un pieaugušajiem, kuri iepriekš nav ieguvuši vidējās izglītības līmeņa kvalifikāciju. Kvalifikācija, kas tiek piešķir-ta pēc programmas pabeigšanas, nodrošina piekļuvi augstākajai profesionāla-jai izglītībai. Izglītības, kultūras un zinātnes ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	ISCED 344	10 042 (2018./2019.)
NL	Otrā posma vispārējā vidējā izglītība pieaugušajiem (Voortgezet algemeen volwassenenonderwijs – Voorbereidend wetenschap-pelijc onderwijs (VAVO-VWO)) Šis nepilna laika (otrās iespējas) programmas ļauj iegūt tādu pašu kvalifikāciju kā līdzvērtīgas pilna laika (sākotnējās izglītības) programmas. Tās ir pieejamas jauniešiem, kuri nav nokārtojuši eksāmenus, un pieaugušajiem, kuri iepriekš nav ieguvuši vidējās izglītības līmeņa kvalifikāciju. Kvalifikācija, kas tiek piešķir-ta pēc programmas pabeigšanas, ļauj studēt universitātē. Izglītības, kultūras un zinātnes ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	ISCED 344	4395 (2018./2019.)
NL	Profesionālā izglītība un apmācība (Middelbaar beroepsonderwijs) Šajās programmās var piedalīties gan jaunieši, gan pieaugušie. Pastāv divi ceļi – skolā balstīts ceļš un darbā balstīts ceļš – un četri dažādi līmeņi. Atkarībā no līmeņa profesionālās izglītības un apmācības programmas ilgst no viena līdz četriem gadiem. Ilgums ir atkarīgs arī no tā, cik lielā mērā ir atzīta iepriekšējā mācīšanās. *Dati attiecas uz pieaugušajiem dalībniekiem (vecumā ap 25 gadiem un vecākiem) visos četros līmeņos kopā. Kopējais dalībnieku skaits (jaunieši un pieaugušie; visi četri līmeņi kopā) 2020. gadā bija 507 100. Izglītības, kultūras un zinātnes ministrija	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	ISCED 254, 353, 354, 454 / EKI 1–4	62 807* (2020.)
NL	Nīderlandiešu valoda kā otrā valoda (Nederlands als tweede taal I en II) Nīderlandiešu valodas kā otrās valodas I un II kurss sagatavo izglītojamus valsts eksāmenam šajā priekšmetā. Šis eksāmens ir paredzēts cilvēkiem, kuru dzimtā valoda nav nīderlandiešu valoda. Eksāmena mērķis ir pierādīt, ka viņu nīderlandiešu valodas zināšanas ir pietiekami labas, lai strādātu vai studētu Nīderlandē. Izglītības, kultūras un zinātnes ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (1992.)	VF, PF	Nav attiecināms	20 799 (2017.)
NL	Nīderlandiešu valoda un aritmētika (Nederlandse taal en rekenen), un digitālās prasmes (Digitale vaardigheden) Kursi pieaugušajiem, kuri vēlas uzlabot savas rakstpratības, rēķinpratības vai digitālās prasmes. Mērķa grupas ir pieaugušie analfabēti un pieaugušie, kas vēlas uzlabot savas pamatprasmes, lai uzsāktu profesionālo izglītību un apmācību. Tās ir paredzētas arī pieaugušajiem, kuriem nīderlandiešu valoda ir otrā valoda. Izglītības, kultūras un zinātnes ministrija un pašvaldības (pašvaldības saņem valsts piešķirto budžetu šāda veida pakalpojumu sniegšanai savā reģionā).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	Nav attiecināms (dažos gadījumos kvalifikācija)	Nav datu
AT	Pamatprasmju attīstības kursi (Basisbildungskurse) Kursi, kas izstrādāti saskaņā ar "Iniciatīvu pieaugušo izglītībai", kurā noteiktas dažādas pamatzglītības kompetenču jomas: a) mācīšanās prasmes (kā mācīties), b) vācu valoda, c) otras valodas pamatprasmes, d) matemātika un e) digitālās prasmes. Izglītības, zinātnes un pētniecības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2012.)	VF, EF	Nav attiecināms	23 901 (2015.–2017.)
AT	Pamatizglītības sertifikāta kursi (Vorbereitungskurse auf den Pflichtschulabschluss) "Iniciatīva pieaugušo izglītībai" dod iespēju pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni bez maksas piedalītiesursos, lai sagatavotos pamatzglītības sertifikāta iegūšanai (ISCED 2). Mācību programmā ir iekļautas četras obligātās kompetences jomas – vācu valoda, angļu valoda, matemātika un karjeras at-tīstības atbalsts – un vismaz divi izvēles moduļi. Izglītības, zinātnes un pētniecības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2012.)	VF, EF	Nav attiecināms uz programmu (bet ISCED 2 pēc eksāme-niem)	7252 (2015.–2017.)
AT	Skolas nodarbinātajiem (Schulen für Berufstätige) Vidējā izglītība (vispārējā un profesionālā), kas īpaši pielāgota pieaugušo / nodarbināto personu vecumā no 17 gadiem vajadzībām. Izglītības, zinātnes un pētniecības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 3 (ISCED 5 noteiktām skolām)	13 003 (2017./2018.)

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā)	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
	Īss apraksts Pārvaldes struktūra				
AT	Sagatavošanas kursi profesionālās imatrikulācijas eksāmenam (<i>Vorbereitungskurse zur Berufsreifeprüfung</i>) Sagatavošanas kursi profesionālās vidējās izglītības eksāmenam, ko var kārtot kā ārēju eksāmenu akreditētās pieaugušo izglītības iestādēs. Eksāmens aptver četras dažādas tematiskās jomas, kas veido sagatavošanas kursu mācību programmas pamatmoduļus: vācu valoda, matemātika, svešvaloda un specializācijas priekšmets (<i>Fachbereich</i>). Izglītības, zinātnes un pētniecības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (1997.)	VF, EF, PF	Nav attiecināms uz programmu (bet ISCED 4 pēc eksāmena)	23 000 (2015.)
AT	Intensīvas mācekļības kursi (<i>FacharbeiterInnen-Intensivausbildung</i>) Ietver dažādas mācekļības programmas, kas ļauj pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas un darba pieredzes līmeni iegūt atzītu profesionālo kvalifikāciju (Lehrabschluss) īsākā laikā nekā parastās mācekļības programmas. Valsts nodarbinātības dienests.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 352	17 630 (citas datus iekļautās programmas) (2018.)
AT	"Kompetence sistēmā" (Kompetenz mit System) Modulāra programma dažādiem mācekļības veidiem. Tā dod iespēju pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni (īpaši sievietēm) uzlabot savas kompetences un virzīties uz oficiāli atzītu profesionālo kvalifikāciju (Lehrabschluss). Programmu veido trīs moduļi, kas cits citu papildina. Valsts nodarbinātības dienests.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2009.)	VF	Nav attiecināms uz programmu (bet ISCED 353 pēc izvēles eksāmena)	1197 (2018.)
PL	Sākumskolas pieaugušajiem (<i>Szkoły podstawowe dla dorosłych</i>) Skolas izglītojamajiem no 18 gadu vecuma. Programmas ir cieši saistītas ar vienotas struktūras izglītību (ISCED 1 un 2) sākotnējās izglītības sistēmā. Izglītības un zinātnes ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 2 / EKI 2	3394 (2018./2019.)
PL	Vispārējās vidusskolas pieaugušajiem (<i>Licea ogólnokształcące dla dorosłych</i>) Skolas, kurās 18 gadus veci un vecāki izglītojamie, kas pabeiguši pamatzglītības otro posmu, var pabeigt vidējo izglītību un iegūt atestātu, vai nokārtot vidusskolas beigšanas eksāmenu un iegūt vidusskolas beigšanas atestātu (kas nodrošina piekļuvi augstākajai izglītībai). Izglītības un zinātnes ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 3 / EKI 4	131 419 (2018./2019.)
PL	Pēcvidusskolas skolas pieaugušajiem (pēcvidusskolas izglītība, kas nav augstākā izglītība) (<i>Szkoły policealne dla dorosłych</i>) Skolas, kas paredzētas pieaugušajiem, kuriem ir vidējā izglītība (tomēr uzņemšanai nav vajadzīgs vidusskolas beigšanas atestāts, kas paver pieeju augstākajai izglītībai). Izglītojamie iegūst profesionālo diplomu, nokārtojot attiecīgās profesijas profesionālos eksāmenus. *Šis izglītības nodrošinājums tikai daļēji ietilpst šā pielikuma darbības jomā (t. i., dažas programmas ir EKI 4 līmenī, citas – augstākā līmenī). Izglītības un zinātnes ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 4 / EKI 4–5*	195 881 (2018./2019.)
PL	Profesionālās kvalifikācijas kurss (<i>Kwalifikacyjny kurs zawodowy</i>) Tālākizglītības forma ārpussskolas iestādēs, kurā var piedalīties visas personas vecumā no 18 gadiem, kas ieguvušas vienotas struktūras pamatskolas izglītību (t. i., ISCED 1 un 2). Tā ir balstīta uz profesionālās izglītības mācību programmu un sagatavo izglītojamos profesionālajam eksāmenam. Pēc eksāmena izglītojamie saņem sertifikātu, kas apliecina viņu kvalifikāciju attiecīgajā profesijā. Izglītības un zinātnes ministrija. *Izglītojamajiem valsts izglītības iestādēs – bez maksas, bet privātajās skolās un/vai ārpussskolas izglītības iestādēs parasti par maksu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF, PF*	ISCED 3 / EKI 2–5	87 856 (2018./2019.)
PL	Profesionālo prasmju kurss (<i>Kurs umiejętności zawodowych</i>) Īsa profesionālās izglītības forma. Tā ir balstīta uz profesionālās izglītības un apmācības pamatprogrammu, taču tā aptver tikai daļu mācību rezultātu (vai nu konkrētus kvalifikācijā noteiktos mācību rezultātus, vai arī mācību rezultātus, kas atbilst papildu profesionālajām prasmēm). Šis kurss nedod tiešas tiesības izglītojamajiem kārtot profesionālo eksāmenu. Izglītības un zinātnes ministrija. *Valsts izglītības iestādēs par kursu ir jāmaksā, bet maksa nedrīkst pārsniegt kursa izmaksas. Izglītojamajiem ar zemiem ienākumiem vai grūtā finansiālā situācijā ir pieejami atbrīvojumi un atlaides.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF, PF*	Nav attiecināms	17 450 (2018./2019.)
PL	Vispārējo kompetenču kurss (<i>Kurs kompetencji ogólnych</i>) Kurss, kura pamatā ir atsevišķas vispārējās izglītības programmas daļas (piemēram, poļu valoda, matemātika, vēsture, bioloģija). Viens kurss neļauj iegūt kvalifikāciju. Tomēr, ja izglītojamie apgūst vairākus kursus un kārtā attiecīgos ārējos eksāmenus, viņi var iegūt vidējo izglītību. Izglītības un zinātnes ministrija. *Valsts izglītības iestādēs par kursu ir jāmaksā, bet maksa nedrīkst pārsniegt kursa izmaksas. Izglītojamajiem ar zemiem ienākumiem vai grūtā finansiālā situācijā ir pieejami atbrīvojumi un atlaides.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF, PF*	Nav attiecināms	13 037 (2018./2019.)

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
PT	Pieaugušo izglītības un apmācības kursi <i>(Cursos de Educação e Formação de Adultos)</i> Šo kursu mērķis ir paaugstināt Portugāles pieaugušo iedzīvotāju izglītības un kvalifikācijas līmeni. Ir dažādu veidu kursi, kas atbilst četru, sešu, deviņu un divpadsmit gadu mācībām, un iegūtā kvalifikācija ir atkarīga no izvēlēta kursa. Nodarbinātības un profesionālās apmācības institūts.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 1–3 / EKI 2–4	28 124 (2015.–2019.)
PT	“Aktīva dzīve” (Vida Ativa) Īsāka termiņa apmācība (parasti vismaz 200 stundas) bezdarbniekiem vecumā no 18 gadiem, kas reģistrējušies Nodarbinātības un profesionālās apmācības institūta nodarbinātības dienestā. Šī programma ietver arī apmācības stratēģiju Vida Ativa - QUALIFICA+, kas paredzēta bezdarbniekiem ar ļoti zemu kvalifikācijas līmeni. Programmai Ir dažādi rezultāti: profesionālās izglītības un apmācības sertifikāti, diplomi un kompetenču reģistrācija “Kvalifikācijas pasē” (tiešsaistes rīks, kurā reģistrē kompetences un kvalifikācijas). Nodarbinātības un profesionālās apmācības institūts.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	Dažādi (skatīt aprakstu)	Dati nav pieejami
PT	Modulārā apmācība (Formação Modular) Sertificētas modulārās apmācības (līdz 600 stundām atkarībā no moduļa), kuru mērķis ir atjaunināt un uzlabot pieaugušo iedzīvotāju teorētiskās un praktiskās zināšanas un kompetences, kā arī paaugstināt viņu izglītības un profesionālās kvalifikācijas līmeni. Nodarbinātības un profesionālās apmācības institūts.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	EKI 2–4	384 160 (2015.–2019.)
PT	“Qualifica” programma (Programa Qualifica) Programma, kas izstrādāta, lai paaugstinātu personu kvalifikācijas līmeni un nodarbinātības iespējas. Tā ir apvienota ar iepriekšējās mācīšanās atzīšanu (reconhecimento, validacao e certificacao de competencias). Procesā palīdz “Qualifica” pase (tiešsaistes rīks kompetenču un kvalifikāciju reģistrēšanai). Programmu īsteno īpašos “Qualifica” centros, kas sniedz arī klātienē konsultācijas un atbalstu. Kvalifikācijas un profesionālās izglītības un apmācības valsts aģentūra.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem (2016.–2017.)	VF, EF	ISCED 1–3 / EKI 1–4	567 632 (2017.–2020.)
RO	1. līmeņa kvalifikācijas programmas (Programe de calificare de nivel 1) 1. līmeņa kvalifikācijas programmas tiek organizētas jomās, kas saistītas ar Darba un sociālā taisnīguma ministrijas rīkojumā Nr. 2495/2018 noteiktajām 30 pamatprofesijām. Darba apjoms ir 160 stundas. *Visizplatītākais finansēšanas veids ir valsts finansējums kopā ar ES finansējumu. Privātais finansējums ir iesaistīts tikai dažos ļoti pieprasītosursos (piemēram, vecāka gadagājuma cilvēku aprūpe mājās), ko nodrošina privātie pakalpojumu sniedzēji. Darba un sociālā taisnīguma ministrija.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem (2018.)	VF, EF, PF*	EKI 1	Dati nav pieejami
RO	Otrās iespējas programma (Programul ‘A doua sansă’) Programmas mērķis ir atbalstīt jauniešus un pieaugušos, kuri nav pabeiguši obligāto izglītību. Absolventiem ir tiesības turpināt mācības augstākā izglītības līmenī, t. i., pamatzglītības otrajā posmā vai vidējā izglītībā. Ir iespējams apgūt arī praktisko apmācību 720 stundu apjomā, un sekmīgiem izglītojamiem tiek piešķirts 3. līmeņa profesionālās kvalifikācijas sertifikāts. Valsts izglītības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2007.)	VF, EF	ISCED 1–3 / EKI 3	Dati nav pieejami
RO	Rumāņu valodas kursi sociālās integrācijas programmas ietvaros ārvalstniekiem, kuriem ir uzturēšanās tiesības Rumānijā <i>(Cursuri de limba română în cadrul Programului de integrare socială a străinilor care au un drept de ședere în România)</i> Valodu kursi, ko organizē Valsts izglītības ministrija sadarbībā ar Imigrācijas ģenerālinspekciju. Šie kursi ir neatņemama programmas daļa, kuras mērķis ir iepazīstināt ārzemniekus ar Rumānijas kultūras tradīcijām, paražām un vērtībām, kā arī sniegt praktisku informāciju par Rumānijas sabiedrību. Imigrācijas ģenerālinspekcija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2007.)	VF	Nav attiecināms (valodas prasmes sertifikāts)	Dati nav pieejami
SI	Pamatskola pieaugušajiem (Osnovna šola za odrasle) Šī programma ir paredzēta pieaugušajiem, kuri nav pabeiguši parasto pamatskolu. Programmas beigās sekmīgie izglītojamie saņem oficiāli atzītu kvalifikāciju. Izglītības, zinātnes un sporta ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 2 / EKI 2	1103 (2019./2020.)
SI	Vidusskolas gala eksāmenu kurss (Maturitetni tečaj) Viena gada programma/kurss, kas sagatavo izglītojamās vidusskolas gala eksāmeņiem. Izglītības, zinātnes un sporta ministrija un Valsts eksāminācijas centrs.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	Nav attiecināms uz programmu (kvalifikācija pēc eksāmeņiem)	272 (2019./2020.)

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
SI	Profesionālo eksāmenu kurss (<i>Poklicni tečaj</i>) Viena gada profesionālās izglītības programma/kurss profesionālās vidējās izglītības kandidātiem. Izglītības, zinātnes un sporta ministrija un Valsts eksaminācijas centrs.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 3 / EKI 4	165 (2019./2020.)
SI	Pieaugušo rakstpratības programmas – vairākas dzīves prasmju apmācības programmas (<i>Pismenost odraslih – več programov 'Usposabljanje za življenjsko uspešnost'</i>) Slovēnijas Pieaugušo izglītības institūta izstrādātās programmas. Programmu mērķis ir uzlabot pieaugušo rakstpratību un pamatprasmes. Tās ņem vērā pieaugušo dažādās vajadzības un dzīves situācijas, piemēram, kad vecāki palīdz bērniem pildīt mājasdarbus. Darba apjoms ir aptuveni 120 stundas. Izglītības, zinātnes un sporta ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2003.–2006., atjaunotas 2014. gadā)	VF, EF	Nav attiecināms	2677 (2019.)
SI	Imigrantu sākotnējā integrācija (<i>Začetna integracija priseljencev</i>) Programma, kas ļauj imigrantiem bez maksas apgūt slovēņu valodu un iegūt informāciju par Slovēnijas sabiedrību. Kursi ietver aptuveni 180 mācību stundas. Iekšlietu ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF	Nav attiecināms	6574 (2012.–2017.)
SI	Slovēņu valoda kā otrā valoda vai svešvaloda (<i>Slovenščina kotdrugi in tuji jezik</i>) Kursi, kas paredzēti tiem, kuru dzimtā valoda nav slovēņu valoda (līmeņi: pamata, vidējais un augstākais; kursu ilgums no 60 līdz 220 stundām). Izglītības, zinātnes un sporta ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2015.)	VF, PF	Nav attiecināms	863 (2018.)
SK	"F" studiju programmas (zemākā līmeņa profesionālā izglītība) (<i>Učebné odbory F</i>) Divu gadu ISCED 2 līmeņa profesionālās programmas ar spēcīgu praktisko komponentu (pieejamas gan jauniešiem, gan pieaugušajiem). Programmas pabeigšana nenodrošina tiešu piekļuvi vidējai izglītībai, bet sekmīgie dalībnieki saņem noslēguma eksāmena sertifikātu un profesionālo sertifikātu. Pēc papildu (izvēles) kursa apguves, ar kuru dalībnieki formāli pabeidz pamatzglītības otro posmu, ir iespējams uzsākt profesionālās vidējās izglītības iegūšanu. Izglītības, zinātnes, pētniecības un sporta ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 252	4170 (2018./2019.)
SK	REPAS(+) (pārvaldības kursu) Programma, kas paredzēta reģistrētiem darba meklētājiem un ietver pārvaldības kursus (izņemot komunikācijas, digitālo, vadības, sociālo un uzņēmējdarbības prasmju un valodu prasmju attīstīšanu). Darba, sociālo un ģimenes lietu ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2014.)	VF, EF	Galvenokārt EKI 3–4	45 000 (2015.–2017.)
SK	KOMPAS+ Reģistrētiem darba meklētājiem paredzēta programma. Tā ietver kursus komunikācijas prasmju (tostarp sociālo kompetenču), personīgo prasmju (tostarp vadības un uzņēmējdarbības prasmju), digitālo prasmju un valodu prasmju attīstīšanai. Programmas ilgums parasti ir no 25 līdz 150 mācību stundām. Darba, sociālo un ģimenes lietu ministrija.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem	VF, EF	Nav attiecināms	Dati nav pieejami
SK	Pēcapmācības kursi (<i>Nadstavbové štúdium</i>) Kursi, kas paredzēti absolventiem, kuri pabeiguši trīs gadus ilgas vidējās profesionālās izglītības programmas, kas nav pabeigtas ar gala eksāmenu (t. i., vidusskolas beigšanas eksāmenu). Gala kvalifikācija sniedz piekļuvi augstākajai izglītībai un ir nepieciešama arī dažās darbavietās. Dalībnieki ir gan jaunieši, gan pieaugušie. Izglītības, zinātnes, pētniecības un sporta ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 354 / EKI 4	Aptuveni 7500 (2018./2019.)
FI	Pieaugušo pamatzglītība (<i>Aikuisten perusopetus</i>) Paredzēta izglītojamajiem, kas pabeidz pamatzglītību pēc obligātā skolas vecuma. Tā ir daļa no vispārējās izglītības sistēmas, pieaugušo izglītības sistēmas un pieaugušo migrantu integrācijas mācību sistēmas. Tā sniedz iespēju izglītojamajiem uzlabot pamatprasmes un iegūt kompetences un kvalifikāciju vidējās izglītības iegūšanai. Somijas Valsts izglītības aģentūra (atbildīga par valsts izglītības pamatprogrammu).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 244 / EKI 2	3700 (2018.)
FI	Izglītība un apmācība, kas sagatavo profesionālajai izglītībai un apmācībai (<i>Ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus</i>) Apmācību kurss, kas paredzēts jauniešiem un pieaugušajiem ar ierobežotiem iepriekšējās formālās izglītības sasniegumiem, darba meklētājiem-bezdarbniekiem, cilvēkiem ar novecojušām vai neatbilstošām profesionālajām prasmēm, izglītojamajiem, kuriem nepieciešams īpašs atbalsts, un imigrantiem, kuri nemācās un neapgūst arodu. Mērķis ir uzlabot izglītojamo pamatprasmes un sagatavot viņus profesionālajai izglītībai un apmācībai. Katram izglītojamajam tiek izstrādāts individuāls mācību plāns (6–12 mēnešus ilgs). Programma ietver valodu prasmes, IKT prasmes, matemātiku vai dabaszinātnes, kā arī mācīšanās un dzīves prasmes. Tā arī ļauj iepazīties ar dažādām profesijām. Somijas Valsts izglītības aģentūra (atbildīga par valsts kvalifikācijas prasībām).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2015.)	VF	EKI 3	9281 (2019.)

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
FI	Vispārējā vidējā izglītība pieaugušajiem (Aikuiskukio) Paredzēta galvenokārt cilvēkiem, kas vecāki par 18 gadiem. Sniedz izglītojamajiem plašas vispārējās zināšanas un sagatavo viņus studijām universitātē. Pēc vispārējās vidējās izglītības vidusskolas beigšanas izglītojamie kārto Somijas valsts imatrikulācijas eksāmenu. Somijas Valsts izglītības aģentūra (atbildīga par valsts izglītības pamatprogrammu).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 344 / EKI 4	6400 (2018.)
FI	Profesionālā vidējā izglītība (Ammatillinen peruskoulutus) Nodrošina izglītojamajiem profesionālās iemaņas, kas nepieciešamas vienkārša darba darīšanai. Paredzēta jauniešiem, kuriem, iespējams, nav darba pieredzes, un pieaugušajiem, kuriem, piemēram, nav oficiālas kvalifikācijas vai kuri vēlas mainīt profesiju. Somijas Valsts izglītības aģentūra (atbildīga par valsts kvalifikācijas prasībām).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 354 / EKI 4	102 000 (2018.)
FI	Papildu profesionālā kvalifikācija (Ammattitutkinto) Attīsta specializētas kompetences un bieži vien prasība ir darba tirgū iegūta pieredze. Galvenokārt to apgūst pieaugušie darbinieki, kuriem jau ir sākotnējā profesionālās izglītības un apmācības kvalifikācija, lai gan tas nav priekšnoteikums uzņemšanai. Kvalifikācija nodrošina 120, 150 vai 180 kompetenču punktus (ECVET ekvivalents). Somijas Valsts izglītības aģentūra (atbildīga par valsts kvalifikācijas prasībām). *Var tikt piemērota mērena maksa.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF*	ISCED 354 / EKI 4	44 600 (2018.)
FI	Valodas apmācība kā daļa no migrantu integrācijas apmācības (Maahanmuuttajien kielikoulutus) Mērķa grupa ir migranti, kas sasnieguši obligāto skolas vecumu. Apmācības ietver somu vai zviedru valodas apmācību un, ja nepieciešams, lasīt un rakstīt prasmes apguvi, kā arī citas apmācības, kas veicina piekļuvi darba tirgum un turpmākai izglītībai. Apmācība var ietvert arī iepriekšējās mācīšanās atzīšanu, grādu atzīšanu, kā arī profesionālo plānošanu un karjeras attīstības atbalstu. Valsts nodarbinātības dienesti, liberālās pieaugušo izglītības iestādes un Somijas Valsts izglītības aģentūra (aģentūra ir apstiprinājusi mācību programmas vadlīnijas rakstpratības apmācībai liberālajā pieaugušo izglītībā).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	Nav attiecināms	Dati nav pieejami
SE	Pieaugušo pamatizglītība (Komvux grundläggande nivå) Pašvaldību pieaugušo pamatlīmeņa izglītības kursi. Katram kursam ir atsevišķa mācību programma. Mācību kursi atbilst obligātajai izglītībai (1.–9. klase), bet saturs un mācību programma ir pielāgota pieaugušajiem. Par īstenošanu ir atbildīgas pašvaldības.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (1968.)	VF	ISCED 2 / EKI 2	75 705 (2019.; otrs semestris)
SE	Pieaugušo vidējā izglītība – vispārējie kursi (Komvux gymnasial nivå – studieförberedande) Pašvaldību pieaugušo vidējās izglītības kursi. Katram kursam ir atsevišķa mācību programma. Kursi atbilst vidējai izglītībai, bet saturs un mācību programma ir pielāgota pieaugušajiem. Par īstenošanu ir atbildīgas pašvaldības.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (1968.)	VF	ISCED 3 / EKI 4	215 706 (2019.; otrs semestris; vispārējie un profesionālie kursi)
SE	Pieaugušo vidējā izglītība – profesionālie kursi (Komvux gymnasial nivå – yrkeskurser) Pašvaldību pieaugušo vidējās izglītības kursi. Katram kursam ir atsevišķa mācību programma. Kursi atbilst vidējai izglītībai, bet saturs un mācību programma ir pielāgota pieaugušajiem. Par īstenošanu ir atbildīgas pašvaldības.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (1968.)	VF	ISCED 3 / EKI 4	Skatīt iepriekš
SE	Zviedru valoda imigrantiem (Svenskundervisning för invandrare) (komvux) "Zviedru valoda imigrantiem" ir valodas kvalifikācijas kurss, kura mērķis ir nodrošināt pieaugušajiem imigrantiem zviedru valodas pamatzināšanas. Par īstenošanu ir atbildīgas pašvaldības.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (1965.)	VF	ISCED 1 / EKI 2	153 003 (2019.; otrs semestris)
SE	Tautas vidusskola – vispārējie kursi (Folkhögskola allmänna kurser) Alternatīva pašvaldību pieaugušo izglītībai (komvux). Šie kursi ir pielīdzināmi tālākizglītības iespējām un ļauj pieaugušajiem piekļūt tālākizglītības iespējām tāpat kā vidusskolas izglītība. Pēc katra kursa pabeigšanas izglītojamie saņem novērtējumu (studieomdöme). Tautas vidusskolas.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 2–3 / EKI 3–4	30 901 (2019.)
SE	Mācekļība pieaugušajiem (komvux) (Läringsutbildning för vuxna (komvux)) Mācekļību pieaugušajiem var organizēt kā daļu no pašvaldības pieaugušo izglītības. Prasības attiecībā uz zināšanām ir tādas pašas kā līdzvērtīgai izglītībai, ko iegūst skolas vidē vai vidusskolā. Izglītojamie var apmeklēt kursus (vismaz 70 %) vai to daļas vienā vai vairākās darbavietās. Par īstenošanu ir atbildīgas pašvaldības.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 3 / EKI 4	Dati nav pieejami

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
BA	Sākotnējās izglītības programma pieaugušajiem (Program osnovnog obrazovanja odraslih) Šī programma ir paredzēta izglītojamajiem, kas vecāki par 15 gadiem un nav pabeiguši vienotas struktūras pamatzglītību (t. i., ISCED 1 un 2). Bosnijas un Hercegovinas kompetentās izglītības ministrijas.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2000.)	VF	ISCED 2	120 Serbu Republikā (2010.–2020.)
BA	Vidējās profesionālās izglītības, pārkvalifikācijas un papildu apmācības programmas (Programi srednjeg stručnog obrazovanja, prekvalifikacije i dokvalifikacije) Vidējās profesionālās izglītības programmas pieaugušajiem, kuri vēlas iegūt vidējo izglītību, pārkvalificēties vai iesaisīties papildu apmācībā. Programmu ilgums ir trīs vai četri gadi. Bosnijas un Hercegovinas kompetentās izglītības ministrijas.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	ISCED 3 / EKI 4	10 259 Serbu Republikā (2010.–2020.)
CH	Saīsināta profesionālās izglītības un apmācības programma (Apprentissage raccourci / Verkürzte berufliche Grundbildung) Pieaugušie, kuriem jau ir pirmā līmeņa vai iepriekšējās zināšanas konkrētā profesijā, var pabeigt saīsinātu mācekļības kursu, lai iegūtu federālo profesionālās izglītības un apmācības sertifikātu. Konfederācija, kantoni un darba organizācijas.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	ISCED 353 vai 354	Skatīt tālāk
CH	Profesionālās izglītības un apmācības programma pieaugušajiem (Certification professionnelle pour adultes / Berufsabschluss für Erwachsene) Pieaugušie var apgūt divu, trīs vai četru gadu profesionālo pamatapmācību. Viņiem ir jāatrod uzņēmums, kurā iziet mācekļību, un jānoslēdz mācekļības līgums. Pieaugušie apmeklē regulāras nodarbības arodskolās, un viņiem ir jāiziet kvalifikācijas procedūra. Konfederācija, kantoni un darba organizācijas.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	ISCED 353 vai 354	4152 diplomu (2017.; ieskaitot minēto)
CH	Pieaugušo sagatavošana bakalaura studiju programmām (Maturité gymnasiale pour adultes / Gymnasiale Maturität für Erwachsene) Programma, kas dod iespēju pieaugušajiem iegūt bakalaura grādu. Izglītojamie, kas nokārto eksāmenus, var tieši piekļūt studijām Šveices augstskolās un pedagoģiskās izglītības augstskolās, kā arī – ar atbilstošu profesionālo pieredzi – lietišķo zinātņu augstskolās. Programmas tiek piedāvātas pilna un nepilna laika formās. Konfederācija un kantoni.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	ISCED 344	Dati nav pieejami
CH	Profesionālā vidējā izglītība 2 (Maturité professionnelle 2 / Berufsmaturität 2) Profesionālais vidējā izglītība 2 papildina profesionālo pamatzglītību ar plašāku vispārējo izglītību. Tā nodrošina piekļuvi lietišķo zinātņu universitātēm. Šo vidējo izglītību apgūst pēc profesionālās pamatzglītības, un to var apgūt ne tikai (bet arī) pieaugušie, kuri vēlas piekļūt augstākajai izglītībai (lietišķo zinātņu universitātēs). Konfederācija un kantoni.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	ISCED 344	Dati nav pieejami
IS	Pieaugušo pamatzglītība (Grunnmenntaskólinn) Šī 300 stundu programma ir paredzēta pieaugušajiem (vecumā virs 18 gadiem) ar zemu pamatprasmju līmeni. Pabeidzot programmu, var iegūt līdz 24 vidusskolas kredītpunktiem. Pēc programmas pabeigšanas pieaugušie bieži vien tiek uzņemti pašātrinātajā programmā pieaugušajiem, kuri nav pabeiguši vidusskolu (skatīt tālāk). 2021. gada rudenī šo programmu aizstās jauna līdzīga veida programma (Grunnmennt). Izglītības ministrija un Izglītības un apmācības pakalpojumu centrs.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (tiek pakāpeniski pārtraukta)	VF, PF	Nav attiecināms	34 (2019.)
IS	Izglītības pamati (Menntastöðir) Paātrinātā programma pieaugušajiem, kuri nav pabeiguši vidusskolu. Tā ietver aptuveni 1000 mācību stundas (50 kredītpunkti). Izglītības ministrija un Izglītības un apmācības pakalpojumu centrs.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2011.)	VF, PF	ISCED 3	315 (2019.)
LI	Profesionālās izglītības un apmācības grāds pieaugušajiem (Berufsabschluss für Erwachsene) Profesionālās izglītības un apmācības kvalifikācija, kas atbilst sākotnējās profesionālās izglītības un apmācības sistēmā piešķirtajai kvalifikācijai. To var iegūt četros veidos: ar tiešu piekļuvi eksāmenam (ar piecu gadu profesionālo pieredzi); ar neformālās un ikdienējās mācīšanās pilntīgu atzīšanu; saīsinātā programmā (apvienojumā ar darba pieredzes atzīšanu); un pilna laika programmā (3–4 gadi). Profesionālās izglītības un apmācības un karjeras konsultāciju birojs.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	ISCED 354 / EKI 4	6 (2018./2019.)
LI	Vidējā izglītība pieaugušajiem (Erwachsenenmatura) Vispārējā vidējā izglītība, ko var iegūt pēc profesionālās izglītības un apmācības kvalifikācijas iegūšanas un kas nodrošina piekļuvi akadēmiskās augstākās izglītības programmām. Programmu piedāvā Šveicē. Koordinācijas padomes loceklis ir Lihtenšteinas Izglītības pārvaldes pārstāvis.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	ISCED 344	4 (2018./2019.)

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avot	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
ME	Pielāgota pamatskolas programma pieaugušajiem <i>(Prilagođeni program osnovne škole za odrasle)</i> Programma, kuras mērķis ir nodrošināt vismaz vienotas struktūras pamatizglītību (ISCED 1 un 2) un pirmo kvalifikāciju. Nacionālā izglītības padome.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem (2018.)	VF	ISCED 2 / EKI 1	270 (2019.)
ME	Programmas profesionālās kvalifikācijas iegūšanai <i>(Programi koji vode ka sticanju profesionalnih kvalifikacija)</i> Modulāras un uz kredītpunktiem balstītas programmas, kas tiek īstenotas kopš 2012. gada. Līdz 2017. gada beigām Nacionālā izglītības padome bija pieņēmusi 119 no šīm programmām. Nacionālā izglītības padome. *Šīs programmas ir valsts finansētas galvenokārt bezdarbniekiem. Citi izglītojamie parasti paši sedz mācību izmaksas.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2012.)	VF, EF, PF*	Dažādi līmeņi (galvenokārt EKI 2–4)	Nav vispārēju datu
MK	Sākotnējā izglītība pieaugušajiem <i>(Osnovno obrazovanje na vozrasni)</i> Programmu nodrošina pieaugušo pamatizglītības iestāde "AS Makarenko", kas darbojas 10 izglītības centros visā valstī, kā arī cita veida izglītības iestādēs. Programma ietver divu veidu piedāvājumus: pilna laika programma personām vecumā no 15 līdz 24 gadiem (aptuveni 1000 stundas) un nepilna laika programma pieaugušajiem, kas vecāki par 24 gadiem (aptuveni 400 stundas). Izglītības un zinātnes ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 100 un 244	378 (2019./2020.)
MK	Vidējās profesionālās izglītības iegūšana pieaugušajiem <i>(Oformuvanje na sredno stručno obrazovanje na vozrasni)</i> Programma, kas atbalsta formālās vidējās profesionālās izglītības un apmācības pabeigšanu (EKI 3 un 4) pašvaldībās, kurās pieaugušo ar zemu kvalifikācijas līmeni īpatsvars ir augstāks. Izglītības un zinātnes ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2010.)	VF	EKI 3–4	2950 pabeiguši, 790 vēl procesā (2010.–2019.)
MK	Apmācība pieprasītajām profesijām <i>(Obuka za pobaruvani zanimanja)</i> Apmācības programmas, kas atbilst noteiktajām darba tirgus vajadzībām. Tās vada atlasīti un pārbaudīti apmācību sniedzēji. Gan pakalpojumu sniedzēji, gan kandidāti tiek piesaistīti, izsludinot publiskus aicinājumus. Nodarbinātības aģentūras dienests.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, EF	EKI 3	Ap 3800 (2010.–2019.)
NO	Obligātās izglītības diploms pieaugušajiem <i>(Grunnskoleopplæring for voksne)</i> Šis piedāvājums ietver pieaugušo pamatizglītības pirmo un otro posmu. Norvēģijas izglītības un apmācības direktorāts ir atbildīgs par mācību programmām, eksāmeniem un sākumskolas un pamatskolas izglītības sniedzēju pārbaudēm, bet par īstenošanu atbild pašvaldības.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 200	10 574 (2019./2020.)
NO	Vidējā izglītība – vispārizglītojošās programmas <i>(Videregående opplæring, studieforberedende utdanningsprogram)</i> Pieaugušo vidējo izglītību var iegūt personas vecumā no 23 gadiem un vecākas, kurām ir vismaz piecu gadu profesionālā pieredze. Programma ilgst vienu gadu, nevis trīs gadus, kā tas ir sākotnējās izglītības sistēmā. Programma ietver sešus vispārējās izglītības priekšmetus (norvēģu valoda, angļu valoda, matemātika, dabaszinātnes, sociālās zinības un vēsture). Pārvaldes struktūras: skatīt NO pirmo programmu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 344	5304 (2018.)
NO	Vidējā izglītība – profesionālās programmas <i>(Videregående opplæring, yrkESFaglige utdanningsprogram)</i> Dalībnieki var izvēlēties dažādas profesionālās programmas (piemēram, būvniecība, elektronika, friziermāksla, veselība un izaugsme, rokdarbi, dizains un produktu izstrāde, informācijas tehnoloģijas un plašsaziņas līdzekļi). Lielākā daļa pieaugušo piedalās programmās, kas ir īpaši paredzētas pieaugušajiem. Citi piedalās "parastajās" nodarbībās kopā ar jauniešiem, kas apgūst sākotnējo profesionālo izglītību un apmācību. Pārvaldes struktūras: skatīt NO pirmo programmu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 353	22 609 (2018.)
NO	Profesijas sertifikāts darba vietā <i>(Fagbrev på jobb)</i> Darbinieki bez formālās izglītības, kas saistīta ar viņu darbu, var iegūt profesijas sertifikātu, strādājot algotu darbu. Dalībnieki ir atbrīvoti no valsts (vidusskolas) mācību programmas kopējiem pamatpriekšmetiem. Tomēr kompetences prasības attiecībā uz mācekļības priekšmetu ir tādas pašas kā citās mācekļības programmās. Apmācība ir pielāgota individuālām vajadzībām un ietver neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu. Sadarbība starp dalībnieku, darba devēju un apgabala administrāciju ir galvenais faktors šajā modelī. Pārvaldes struktūras: skatīt NO pirmo programmu.	Pirms mazāk nekā 5 gadiem (2018.)	VF	ISCED 353	Iekļauti iepriekš minētajos datos

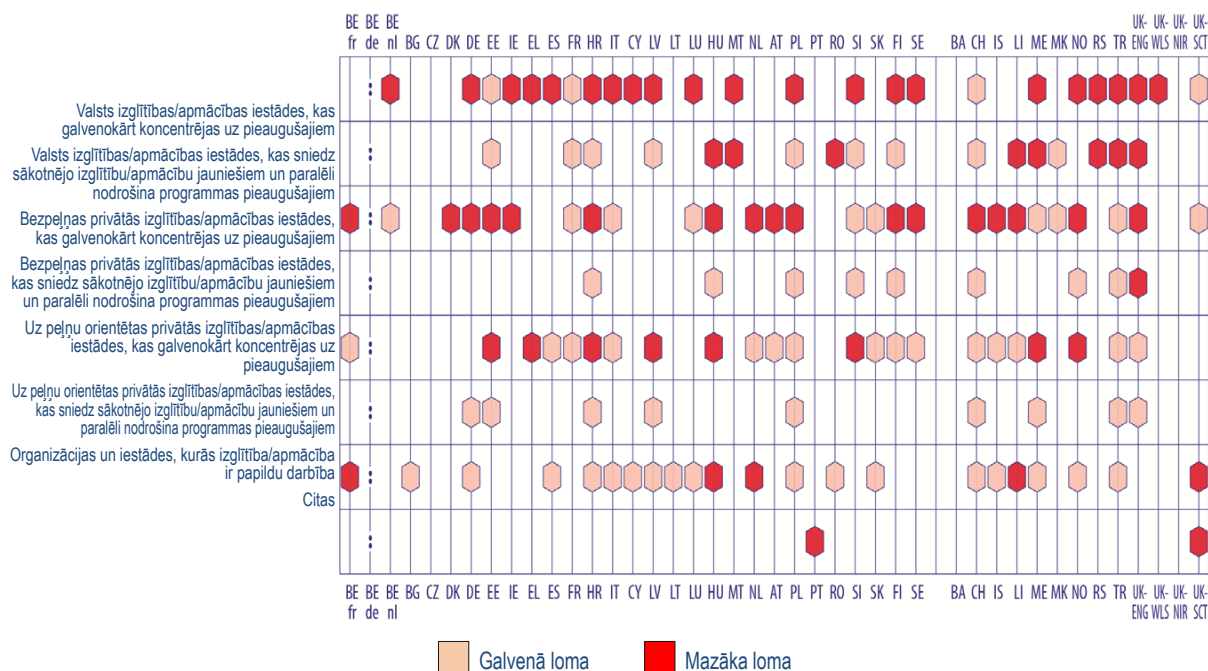
Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
NO	Norvēģu valodas un sociālo zinību ievadprogramma un apmācība jaunajiem imigrantiem (<i>Introduksjonsordning og opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere</i>) Šīs programmas mērķis ir jauno imigrantu integrācija. Papildus valodas komponentam mācību programmā ir iekļauts arī rakstpratības pamatprasmju modulis dalībniekiem, kuri neprot lasīt vai rakstīt savā dzimtajā valodā. Sociālo zinību mācību programma ietver septiņas tēmas: jaunie imigranti Norvēģijā; vēsture, ģeogrāfija un dzīvesveids; bērni un ģimene; veselība; izglītība un prasmes; darba dzīve; demokrātija un labklājības valsts. Norvēģijas Augstākās izglītības un prasmju direktorāts ir atbildīgs par mācību programmām un gala pārbaudījumiem. Pašvaldības ir atbildīgas par mācību maksu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 241	31 064 (2019.)
NO	Nozaru (profesionālā) programma (<i>Bransjeprogrammet</i>) Norvēģijas valdība ir izveidojusi vairākas mūžizglītības programmas, lai stiprinātu dažādas kompetences izvēlētajās nozarēs (ceļošana, friziermāksla, mazumtirdzniecība / specializētā mazumtirdzniecība, elektrotehnika, automatizācija, atjaunojamie energoresursi un enerģētika, pārtikas un dzērienu rūpniecība, būvniecība, kā arī sabiedrības veselība un labklājība). Mācības notiek tiešsaistē, un kursi ir īsi, bet to rezultātā var iegūt mācekļa sertifikātu vai profesionālās koledžas sertifikātu (fagskole). Covid-19 pandēmijas dēļ valdība piešķir papildu finansējumu programmai 2020. gadā. Norvēģijas Augstākās izglītības un prasmju direktorāts.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2006.)	VF	ISCED 354 / EKI 4	Dati nav pieejami
NO	PrasmesPlus (iepriekš "Darba dzīves pamatprasmes") (<i>KompetansePluss (iepriekš Basiskompetanse i arbeidslivet)</i>) Programma, kurā galvenā uzmanība pievērsta lasīšanas, rakstīšanas un rēķinpratības, kā arī digitālo un mutvārdu prasmju apguvei. Sākotnēji programmas mērķgrupa bija darba ņēmēji, bet kopš tā laika programmā ir iekļauta arī pilsoniskā sabiedrība. Jebkurš privāts vai valsts uzņēmums Norvēģijā, kā arī brīvprātīgo organizācijas var pieteikties programmas finansējumam. Norvēģijas Augstākās izglītības un prasmju direktorāts.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2006.)	VF	ISCED 251 / EKI 2	93 939 (2006.–2018.)
RS	Funkcionālā pamatzglītība pieaugušajiem (<i>Funkcionalno osnovno obrazovanje odraslih</i>) Formālās izglītības programma tiek organizēta trīs ciklos, kas kopumā ilgst no trim līdz pieciem gadiem (saturs aptver astoņas vienotās struktūras pamatzglītības klases). Trešo ciklu var apvienot ar profesionālo pamatapmācību. Izglītības, zinātnes un tehnoloģiju attīstības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem (2014.)	VF	ISCED 2 / EKI 1 vai 2 (atkarībā no tā, vai izglītība ir apvienota ar PIA)	Ap 6000 uzņemtu izglītojamo gadā
RS	Vidējā izglītība (<i>Srednje obrazovanje</i>) Šis piedāvājums var būt vispārējs vai profesionāls, un to sniedz parastās skolas (jauniešiem). Dažas profesionālās izglītības un apmācības skolas ir saņēmušas īpašu ministrijas licenci, lai īstenotu programmas pieaugušajiem. Piedāvājumā ir nepilna laika programmas, pārkvalificēšanās programmas un papildu apmācības programmas tiem, kuri pēc daļējas programmas pabeigšanas vēlas iegūt pilnu kvalifikāciju. Izglītības, zinātnes un tehnoloģiju attīstības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF	ISCED 3 / EKI 3 vai 4 (atkarībā no programmas)	Dati nav pieejami
TR	Atklātais pamatzglītības otrais posms (<i>AçıkÖğretim Ortaokulu</i>) Programma, kas balstīta uz to pašu mācību programmu kā sākotnējās pamatzglītības otrais posms. Programma tiek īstenota, izmantojot tālmācības metodes un paņēmienus. Valsts izglītības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 244	191 202 (2017./2018.)
TR	Atklātā vidusskola (<i>Açıköğretim Lisesi</i>) Programma, kuru var apgūt ikviens, kam ir pamatskolas/vidusskolas beigšanas apliecība. Programma tiek īstenota, izmantojot tālmācības metodes un paņēmienus. Valsts izglītības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 344	1 090 830 (2017./2018.)
TR	Atklātā profesionālā vidusskola (<i>Mesleki Açıköğretim Lisesi</i>) Programma, kuru var apgūt ikviens, kam ir pamatskolas/vidusskolas beigšanas apliecība. Vispārējās izglītības mācības tiek nodrošinātas tālmācības formā, savukārt profesionālās nodarbības notiek darbsemināros un/vai laboratorijās. Valsts izglītības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 354	192 094 (2017./2018.)
TR	Imamu un sludinātāju atklātā vidusskola (<i>Açıköğretim İmam Hatip Lisesi</i>) Programma, kuru var apgūt ikviens, kam ir pamatskolas/vidusskolas beigšanas apliecība. Vispārējās izglītības mācības tiek nodrošinātas tālmācībā, savukārt profesionālās izglītības nodarbības tiek nodrošinātas gan tālmācības formā, gan klātienē skolās. Valsts izglītības ministrija.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF	ISCED 354	112 697 (2017./2018.)

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
UK-ENG	Funkcionālās prasmes (Functional Skills) Funkcionālo prasmju kursu mērķis ir sniegt izglītojamajiem pamatprasmes, kas nepieciešamas ikdienas dzīvē, izglītībā un darba vietā. Tie palīdz ceļā uz vispārējās vidējās izglītības sertifikātiem (GCSE) angļu valodā un matemātikā. Izglītojamie var pieteikties Funkcionālo prasmju kursiem akreditētos mācību centros. Kvalifikāciju un eksaminācijas noteikumu birojs. Kursi bez maksas tiek nodrošināti izglītojamajiem, kuri atbilst īpašiem nosacījumiem attiecībā uz viņu vecumu (19+), izglītības līmeni (galvenā uzmanība tiek pievērsta pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni) un dzīvesvietu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF*	EKI 1	Dati nav pieejami
UK-ENG	Vispārējās vidējās izglītības sertifikāts (General Certificate of Secondary Education (GCSE)) GCSE ir viena mācību priekšmeta kvalifikācija, kas pieejama vairāk nekā 40 mācību priekšmetos. Tās ir galvenās kvalifikācijas, ko iegūst skolā 15 vai 16 gadu vecumā, taču tās var iegūt jebkurā vecumā. GCSE vērtējums ir no 9 līdz 1, un 9 ir augstākais vērtējums. Lai iegūtu kvalifikāciju pēc 16 gadu vecuma sasniegšanas, bieži vien tiek prasīts iegūt piecas vai vairākas kvalifikācijas ar vērtējumu no 9 līdz 4, tostarp angļu valodā un matemātikā. Kvalifikāciju un eksaminācijas noteikumu birojs. *No izglītojamajiem, kuri ir vecāki par 16 gadiem un ir pametuši skolu, parasti netiek prasīta maksa par GCSE angļu valodā un matemātikā (EKI 2 un 3). Programmu sniedzēji saņem subsīdijas, lai nodrošinātu šos kursus. Tomēr no izglītojamajiem var prasīt maksu par citiem kursiem. Ja par mācībām ir jāmaksā, izglītojamie var pretendēt uz finansiālu atbalstu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF*	EKI 2-3	Dati nav pieejami
UK-ENG	Augstākā līmeņa vispārējās izglītības sertifikāts (A līmenis) (General Certificate of Education Advanced Level (A level)) A līmenis ir viena mācību priekšmeta kvalifikācija. Tās ir izplatītākās kvalifikācijas, kas nepieciešamas, lai jaunieši varētu iegūt augstāko izglītību. Tās parasti apgūst 18 vai 19 gadu vecumā skolā vai koledžā, pabeidzot pilna laika vidējo izglītību, taču tās var apgūt jebkurā vecumā. Kvalifikāciju un eksaminācijas noteikumu birojs. *Izglītojamajiem, kuri ir jaunāki par 24 gadiem un apgūst A līmeni (EKI 4) līdzvērtīgu pirmo kvalifikāciju, par mācībām nav jāmaksā. Šajā gadījumā kursus subsidē valdība. Par kursiem parasti maksā personas, kas ir vecākas par 24 gadiem, tomēr tās var pretendēt uz finansiālu atbalstu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF*	EKI 4	Dati nav pieejami
UK-ENG	Vidējā līmeņa mācekļība (2. līmeņa mācekļība) Mācekļība ir darba vidē balstītas apmācības programmas, kas izstrādātas atbilstoši darba devēju vajadzībām. Mācekļība ir pieejama ikvienam, kurš ir vecāks par 16 gadiem un nemācās pilna laika izglītības iestādē. Mācekļība ietver šādus elementus: uz zināšanām balstītu elementu, uz kompetencēm balstītu elementu un pārnesamas/funkcionālās prasmes / pamatprasmes. Nacionālais mācekļības dienests un Prasmju finansēšanas aģentūra. *Mācekļību apmaksā darba devēji. Darba devēji var saņemt valsts dotāciju par katru pieņemto mācekli.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF*	EKI 3	Dati nav pieejami
UK-ENG	Augstākā līmeņa mācekļība (3. līmeņa mācekļība) Mācekļība ir darba vidē balstītas apmācības programmas, kas izstrādātas atbilstoši darba devēju vajadzībām. Mācekļība ir pieejama ikvienam, sākot no 16 gadu vecuma, kurš nemācās pilna laika izglītības iestādē. Mācekļība ietver šādus elementus: uz zināšanām balstītu elementu, uz kompetencēm balstītu elementu un pārnesamas/funkcionālās prasmes / pamatprasmes. Nacionālais mācekļības dienests un Prasmju finansēšanas aģentūra. *Finansēšanas kārtība ir tāda pati kā vidējā līmeņa mācekļībai (skatīt iepriekš).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF*	EKI 4	Dati nav pieejami
UK-WLS	Būtiskās prasmes Velsā (Essential Skills Wales) Programmu kopuma Essential Skills mērķis ir sniegt izglītojamajiem pamatprasmes, kas nepieciešamas ikdienas dzīvē, izglītībā un darbavietā, un kalpo kā atspēriena punkts uz GCSE angļu valodā un matemātikā. Velsas Kvalifikāciju institūcija. *Šīs iniciatīvas kursus parasti pilnībā finansē Velsas valdība.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF*	EKI 1	Dati nav pieejami

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
UK-WLS	Vispārējās vidējās izglītības sertifikāts <i>(General Certificate of Secondary Education (GCSE))</i> GCSE ir viena mācību priekšmeta kvalifikācija, kas pieejama vairāk nekā 40 mācību priekšmetos. Tās ir galvenās kvalifikācijas, ko iegūst skolā 15 vai 16 gadu vecumā, taču tās var iegūt jebkurā vecumā. GCSE vērtējums ir no A* līdz G*, un A* ir augstākais vērtējums. Lai iegūtu kvalifikāciju pēc 16 gadu vecuma sasniegšanas, bieži vien prasība ir vismaz pieci vērtējumi A*–C, tostarp angļu valodā un matemātikā. Velsas Kvalifikāciju institūcija. *Par GCSE maksā paši izglītojamie, tomēr viņiem var būt tiesības saņemt Velsas valdības mācību stipendiju tālākizglītībai, kas var palīdzēt segt izmaksas. Pieteikties var ikviens, kas sasniedzis 19 gadu vecumu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF*	EKI 2–3	Dati nav pieejami
UK-WLS	Augstākā līmeņa vispārējās izglītības sertifikāts (A līmenis) <i>(General Certificate of Education Advanced Level (A level))</i> A līmenis ir viena mācību priekšmeta kvalifikācija. Tās ir visizplatītākās kvalifikācijas, kas nepieciešamas, lai jaunieši varētu iegūt augstāko izglītību. Tās parasti apgūst 18 vai 19 gadu vecumā skolā vai koledžā, pabeidzot pilna laika vidējo izglītību, taču tās var apgūt izglītojamie jebkurā vecumā. Velsas Kvalifikāciju institūcija. *Par A līmeni maksā paši izglītojamie, tomēr viņiem var būt tiesības saņemt Velsas valdības mācību stipendiju tālākizglītībai, kas var palīdzēt segt izmaksas. Pieteikties var ikviens, kas sasniedzis 19 gadu vecumu.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF*	EKI 4	Dati nav pieejami
UK-WLS	Vidējā līmeņa mācekļība (2. līmeņa mācekļība) Mācekļība ir darba vidē balstītas apmācības programmas, kas izstrādātas atbilstoši darba devēju vajadzībām. Mācekļība ir pieejama ikvienam, sākot no 16 gadu vecuma, kurš nemācās pilna laika izglītības iestādē. Mācekļība ietver šādus elementus: uz zināšanām balstītu elementu, uz kompetencēm balstītu elementu un pārnesamas/funkcionālās prasmes / pamatprasmes. Velsas Karjeras institūcija. *Vidējā līmeņa mācekļību Velsā finansē tādā pašā veidā kā mācekļību Anglijā (skatīt iepriekš).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF*	EKI 3	Dati nav pieejami
UK-WLS	Augstākā līmeņa mācekļība (3. līmeņa mācekļība) Mācekļība ir darba vidē balstītas apmācības programmas, kas izstrādātas atbilstoši darba devēju vajadzībām. Mācekļība ir pieejama ikvienam, sākot no 16 gadu vecuma, kurš nemācās pilna laika izglītības iestādē. Mācekļība ietver šādus elementus: uz zināšanām balstītu elementu, uz kompetencēm balstītu elementu un pārnesamas/funkcionālās prasmes / pamatprasmes. Velsas Karjeras institūcija. *Augstākā līmeņa mācekļību Velsā finansē tādā pašā veidā kā mācekļību Anglijā (skatīt iepriekš).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF*	EKI 4	Dati nav pieejami
UK-NIR	Būtiskās prasmes (Essential Skills) Programmu Essential Skills mērķis ir sniegt izglītojamajiem pamatprasmes, kas nepieciešamas ikdienas dzīvē, izglītībā un darbavietā, un kalpo kā atspēriena punkts uz GCSE angļu valodā un matemātikā. Mācību programmu, eksāmenu un vērtēšanas padome. *Programmu kopums Essential Skills Ziemeļīrijā izglītojamajiem ir pieejams bez maksas. Programmas pilnībā finansē Ziemeļīrijas valdība.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF*	EKI 1	Dati nav pieejami
UK-NIR	Vispārējās vidējās izglītības sertifikāts <i>(General Certificate of Secondary Education (GCSE))</i> GCSE ir viena mācību priekšmeta kvalifikācija, kas pieejama vairāk nekā 40 mācību priekšmetos. Tās ir galvenās kvalifikācijas, ko iegūst skolā 15 vai 16 gadu vecumā, taču tās var iegūt jebkurā vecumā. GCSE vērtējums ir no 9 līdz 1, un 9 ir augstākais vērtējums. Lai iegūtu kvalifikāciju pēc 16 gadu vecuma sasniegšanas, bieži vien tiek prasīts iegūt vismaz piecas kvalifikācijas ar vērtējumu no 9 līdz 4, tostarp angļu valodā un matemātikā. Mācību programmu, eksāmenu un vērtēšanas padome. *Izglītojamajiem, kuri mācās, lai iegūtu pirmo kvalifikāciju, kas līdzvērtīga GCSE, var nebūt jāmaksā par mācībām, jo Ziemeļīrijas valdība noteiktos gadījumos finansē kursus. Uz bezmaksas mācībām var pretendēt izglītojamie, kuri mācās kursā, kas ļauj iegūt pirmo pilno 2. līmeņa kvalifikāciju, vai kuri ir 25 gadus veci vai jaunāki un mācās kursā, kas ļauj iegūt pirmo pilno 3. līmeņa kvalifikāciju.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF*	EKI 2–3	Dati nav pieejami

Valsts kods	Programmas nosaukums latviešu valodā (un attiecīgās valsts valodā) Īss apraksts Pārvaldes struktūra	Kad izveidota	Finansējuma avoti	Kvalifikācijas līmenis	Dati par dalību
UK-NIR	Augstākā līmeņa vispārējās izglītības sertifikāts (A līmenis) (General Certificate of Education Advanced Level (A level)) A līmenis ir viena mācību priekšmeta kvalifikācija. Tās ir izplatītākās kvalifikācijas, kas nepieciešamas, lai jaunieši varētu iegūt augstāko izglītību. Tās parasti apgūst 18 vai 19 gadu vecumā skolā vai koledžā, pabeidzot pilna laika vidējo izglītību, taču tās var apgūt jebkurā vecumā. Mācību programmu, eksāmenu un vērtēšanas padome. *Izglītojamiem, kuri mācās, lai iegūtu pirmo kvalifikāciju, kas līdzvērtīga A līmenim, var nebūt jāmaksā par mācībām, jo Ziemeļīrijas valdība noteiktos gadījumos finansē kursus.	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF, PF*	EKI 4	Dati nav pieejami
UK-NIR	Vidējā līmeņa mācekļība (2. līmeņa mācekļība) Mācekļība ir darba vidē balstītas apmācības programmas, kas izstrādātas atbilstoši darba devēju vajadzībām. Mācekļība ir pieejama visiem cilvēkiem no 16 gadu vecuma, kuri nemācās pilna laika izglītības iestādē. Mācekļība ietver šādus elementus: uz zināšanām balstītu elementu, uz kompetencēm balstītu elementu un pārnesamas/funkcionālās prasmes / pamatprasmes. Ekonomikas ministrija. *Vidējā līmeņa mācekļību Ziemeļīrijā finansē tādā pašā veidā kā mācekļību Anglijā (skatīt iepriekš).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF*	EKI 3	Dati nav pieejami
UK-NIR	Augstākā līmeņa mācekļība (3. līmeņa mācekļība) Mācekļība ir darba vidē balstītas apmācības programmas, kas izstrādātas atbilstoši darba devēju vajadzībām. Mācekļība ir pieejama visiem cilvēkiem no 16 gadu vecuma, kuri nemācās pilna laika izglītības iestādē. Mācekļība ietver šādus elementus: uz zināšanām balstītu elementu, uz kompetencēm balstītu elementu un pārnesamas/funkcionālās prasmes / pamatprasmes. Ekonomikas ministrija. *Augstākā līmeņa mācekļību Ziemeļīrijā finansē tādā pašā veidā kā mācekļību Anglijā (skatīt iepriekš).	Pirms vairāk nekā 5 gadiem	VF*	EKI 4	Dati nav pieejami
UK-SCT	Apvienotā Karaliste (Skotija) nenodrošina strukturētas plaša mēroga programmas, kas ietilpst šā pielikuma tvērumā. Programmas, kurām iepriekš tika piešķirts liels finansējums konkrētu stratēģiju īstenošanai, tagad dažādos veidos ir iekļautas sistēmā. Lielākā programma ir Angļu valoda citu valodu lietotājiem, kas saņem aptuveni 15 miljonus sterliņu mārciņu gadā. Turklāt ir pieejamas vairākas nelielas programmas, kas palīdz pieaugušajiem attīstīt rakstpratības, rēķinpratības un digitālās prasmes. Lēmumus par šīm programmām dažādos veidos pieņem dažādi partneri, un bieži lēmumi tiek pieņemti pašvaldību līmenī. Attiecībā uz šīm programmām nav oficiāla ziņošanas procesa.	-	-	-	-

A2. attēls: Tādu pieaugušajiem pieejamu valsts subsidētu izglītības un apmācības programmu nodrošinātāji, kuru mērķis ir attīstīt pamatprasmes un kā rezultātā netiek iegūta kvalifikācija, 2019./2020.



Avots: Eurydice.

Piezīmes par konkrētām valstīm

Portugāle un Apvienotā Karaliste (SCT): Termina "citas" definīciju skatīt A1. attēlā.

2. daļa. Valsts izglītības un apmācības iestādes, kas galvenokārt koncentrējas uz pieaugušajiem

Turpinot iepriekš sniegto pārskatu, 2. daļā sniegta plašāka informācija par valsts izglītības un apmācības iestādēm, kas koncentrējas galvenokārt uz pieaugušajiem (proti, pirmo kategoriju A1. un A2. attēlā).

Jāatzīmē, ka:

- ar izglītības un apmācības iestādēm saprot iestādes, kuru galvenā darbība/mērķis ir nodrošināt izglītību/apmācību (skatīt Glosāriju);
- ar valsts izglītības un apmācības iestādēm saprot iestādes, kuras tieši kontrolē un pārvalda vai nu kāda valsts izglītības iestāde, vai aģentūra valstī, kurā tās atrodas, vai pārvaldes struktūra (padome, komiteja u. c.), kuras locekļus galvenokārt vai nu iecel kāda valsts iestāde valstī, kurā tās atrodas, vai ievēl valsts franšīze (skatīt Glosāriju).

Turpmākajā tabulā sniegta sīkāka informācija par iestādēm, par kurām valstis ir ziņojušas kategorijā "valsts izglītības un apmācības iestādes, kas galvenokārt koncentrējas uz pieaugušajiem". Ja šādas iestādes nav iesaistītas valsts subsidētu izglītības un apmācības programmu nodrošināšanā (skatīt pirmo kategoriju A1. un A2. attēlā), tas ir apzīmēts ar "N/A", un ir norādīti galvenie pakalpojumu sniedzēji, kas nodrošina attiecīgo mācību piedāvājumu. Ja šādām iestādēm ir maza loma (kā parādīts A1. un A2. attēlā), tekstā ir norādīti citi pakalpojumu sniedzēji, kas nodrošina attiecīgo mācību piedāvājumu. Ja ir valsts izglītības un apmācības iestādes, kas galvenokārt koncentrējas uz pieaugušajiem un kurām ir liela loma, uzskaitītas ir tikai šīs iestādes.

Uzmanības centrā ir iestādes, kas nodrošina mācību iespējas pieaugušajiem vecumposmā, kas parasti saistīts ar dalību darba tirgū. Nav iekļautas iestādes, kas koncentrējas uz vecāka gadagājuma cilvēkiem (piemēram, universitātes pensijas vecuma cilvēkiem).

Valsts kods	Valsts izglītības un apmācības iestādes, kas galvenokārt koncentrējas uz pieaugušajiem un piedāvā:	
	Programmas, kuru rezultātā var iegūt kvalifikāciju līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim	Programmas, kas vērstas uz pamatprasmju attīstīšanu un kā rezultātā nevar iegūt kvalifikāciju
BE fr	<p>Sociālā stāvokļa uzlabošanas izglītību (<i>enseignement de promotion sociale</i>) nodrošina aptuveni 160 sociālā stāvokļa uzlabošanas izglītības iestādes.</p> <p>Bruxelles Formation ir valsts dienests, kam darba valoda ir franču valoda un kas atbild par profesionālo izglītību Briseles galvaspilsētas reģionā. Šī iestāde ir atbildīga arī par franču valodas apmācības nodrošināšanas un apstiprināšanas pakalpojumu regulēšanu Briseles galvaspilsētas reģionā.</p> <p>Valstī ir arī 32 profesionālās izglītības un apmācības centri (<i>centres de formation professionnelle</i>) un 24 kompetenču centri (<i>centres de compétence</i>), kas ietilpst <i>Le Forem</i>, kas ir Valonijas reģiona nodarbinātības un profesionālās apmācības valsts dienests.</p>	N/A (Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas programmas, kuru mērķis ir attīstīt pamatprasmes un kuru rezultātā netiek iegūta kvalifikācija, galvenokārt īsteno bezpeļņas privātie pakalpojumu sniedzēji un organizācijas, kurām izglītība un apmācība ir papildu darbība.)
BE de	Informācija nav pieejama.	Informācija nav pieejama.
BE nl	48 pieaugušo izglītības centri (<i>Centra voor Volwassenenonderwijs</i>) piedāvā plašu pieaugušo vidējās izglītības un/vai augstākās profesionālās izglītības kursu klāstu. Pieaugušo izglītības centri ir paredzēti tikai pieaugušajiem izglītojamajiem, un tie ir atsevišķi un neatkarīgi no obligātās izglītības iestādēm.	13 pamatizglītības centri (<i>Centra voor Basiseducatie</i>) nodrošina kursus pieaugušajiem pamatizglītības otrā posma līmenī. Pēc veiksmīgas kursa apguves izglītojamie saņem sertifikātu par katru mācību jomu/priekšmetu (holandiešu valoda, matemātika, valodas, IKT, ģeogrāfijas pamati, bioloģija un vēsture). Tas ir neformāls sertifikāts (proti, tas nav "oficiāls" pamatizglītības otrā posma diploms).
BG	<p>Vakara vidusskolas dod iespēju cilvēkiem, kas vecāki par 16 gadiem, iegūt pamatizglītību un vidējo izglītību.</p> <p>Valsts uzņēmums "Bulgārijas-Vācijas profesionālās apmācības centrs", kurā ietilpst pieci centri, nodrošina profesionālo apmācību gan bezdarbniekiem, gan nodarbinātajiem, kas vecāki par 16 gadiem. Piedāvājums ietver programmas, kas ļauj iegūt profesionālo kvalifikāciju (pilnīgu vai daļēju), galveno prasmju apmācību un karjeras attīstības atbalstu.</p>	N/A (Ierobežots pieaugušajiem pieejamu valsts subsidētu programmu piedāvājums, kas vērstas uz pamatprasmju attīstīšanu un kuru rezultātā netiek iegūta kvalifikācija.)
CZ	N/A (Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas programmas, kā rezultātā iegūst kvalifikāciju līdz <i>ISCED 3 / EKI 4</i> līmenim (ieskaitot), galvenokārt nodrošina iestādes, kas sniedz sākotnējo izglītību/apmācību jauniešiem un paralēli nodrošina programmas pieaugušajiem. Tās var sniegt arī jebkurš akreditēts – valsts vai privāts – pakalpojumu sniedzējs.)	N/A (Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas programmas, kuru mērķis ir attīstīt pamatprasmes un kuru rezultātā netiek iegūta kvalifikācija, var īstenot dažādi – valsts vai privātie – pakalpojumu sniedzēji. Kopumā šāda veida piedāvājums nav labi attīstīts un netiek centralizēti koordinēti vai uzraudzīti.)
DK	Pieaugušo izglītības centri nodrošina vispārējās pieaugušo izglītības programmas (sagatavošanas pieaugušo izglītība, vispārējā pieaugušo izglītība un viena mācību priekšmeta kursi; skatīt II pielikumu). Visā valstī ir 29 pieaugušo izglītības centri un daudz reģionālo nodaļu.	N/A (Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas programmas, kas vērstas uz pamatprasmju attīstīšanu un kuru rezultātā netiek iegūta kvalifikācija, sniedz dažādi pakalpojumu sniedzēji, tostarp tautas vidusskolas un vakarskolas. Tautas vidusskolas ir bezpeļņas pašpārvaldes iestādes, bet vakarskolas ir organizētas kā biedrības.)
DE	<p>Pieaugušo izglītību un apmācību nodrošina vairāku veidu iestādes (publiskās <i>Abendschulen</i>).</p> <p>Abendhauptschulen ir gadu ilgi kursi (divi semestri; vakara nodarbības), kas ļauj pieaugušajiem iegūt <i>Hauptschulabschluss</i> (pirmo pamatskolas otrā posma beigšanas apliecību).</p> <p>Abendrealschulen sagatavo pieaugušos <i>Mittlerer Schulabschluss</i> (četri semestri; vakara nodarbības).</p> <p>Abendgymnasien ļauj pieaugušajiem iegūt <i>Hochschulreife</i> (kvalifikāciju, kas ļauj uzsākt augstāko izglītību), parasti trīs gadu laikā (vakara nodarbības).</p> <p>Kollegs ir pilna laika skolas, kurās pieaugušie var iegūt <i>Hochschulreife</i>.</p>	Volkshochschulen ir pieaugušo izglītības centri, ko pārvalda pašvaldības. Tās piedāvā programmas visdažādākajos (galvenokārt ar profesiju nesaistītos) mācību priekšmetos, tostarp valodās un vispārējā un kultūras izglītībā. Kursi ir paredzēti, lai apmierinātu visdažādākās sociālās prasības un individuālās vajadzības.
EE	Pieaugušo vidusskolas ir valsts finansētas skolas, kas nodrošina vispārējo vidējo izglītību (neklātienes kursi). Valstī ir 14 šādas iestādes. Papildus pieaugušo vidusskolām neklātienes vidējās izglītības kursi tiek nodrošināti arī īpašās nodaļās, kas izveidotas skolās jauniešiem vai PIA iestādēs.	Papildus (formālajiem) vispārējās izglītības kursiem dažas pieaugušo vidusskolas piedāvā fakultatīvus pamatprasmju kursus. Tās ir pieejamas izglītojamajiem, kuri apgūst vidusskolas programmu tajā pašā skolā, kā arī tiem, kuri vēlas apgūt tikai vienu kursu. Tomēr bezpeļņas un uz peļņu orientētām privātajām izglītības un apmācības iestādēm šajā jomā ir lielāka loma nekā valsts iestādēm.

Valsts kods	Valsts izglītības un apmācības iestādes, kas galvenokārt koncentrējas uz pieaugušajiem un piedāvā:	
	Programmas, kuru rezultātā var iegūt kvalifikāciju līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim	Programmas, kas vērstas uz pamatprasmju at-tīstīšanu un kā rezultātā nevar iegūt kvalifikāciju
IE	Tālākizglītību un tālākapmācību galvenokārt nodrošina 16 izglītības un apmācības padomes , kuras finansē un stratēģiski vada SOLAS, kas ir Tālākizglītības un tālākapmācības iestāde. Tālākizglītības un tālākapmācības piedāvājums ietver gan uz darba tirgu orientētas programmas, gan programmas ar spēcīgu sociālās iekļaušanas dimensiju.	Tālākizglītības un tālākapmācības piedāvājums (skatīt iepriekšējo aili) ietver gan uz darba tirgu orientētas programmas, gan programmas ar spēcīgu sociālās iekļaušanas dimensiju, ietverot rakstpratības un rēķinpratības nodrošinājumu. Tādējādi pakalpojumu sniedzēji ir tie paši, kas nodrošina programmas, kuru rezultātā iegūst kvalifikācijas līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot) (skatīt iepriekšējo aili).
EL	Otrās iespējas skolas (<i>Scholia Defferis Efkerias</i>) ir iestādes pieaugušajiem, kuri nav ieguvuši obligātās izglītības diplomu. Valstī ir 75 šādas skolas. Saisībā ar valsts nodarbinātības dienestiem Nodarbinātības dienests pārvalda plašu profesionālās izglītības un apmācības sistēmu, kurā ietilpst 50 arodapmācības skolas (EPAS Mathiteias), kas piedāvā programmas, kas ļauj iegūt ISCED 3 / EKI 4 līmeņa kvalifikāciju.	Pašvaldību mūzikas centri (<i>Kentra dia viou mathisis</i>) nodrošina īstermiņa programmas pieaugušajiem, tostarp pamatprasmju, galveno kompetenču programmas un grieķu valodas nodarbības migrantiem.
ES	Pakalpojumus galvenokārt sniedz iestādes, ko lielākajā daļā autonomo kopienu sauc par centros de educación de persons adultas . Šo iestāžu darbību regulē vai nu autonomo kopienu izglītības departamenti, vai pašvaldības.	Centros de educación de persons adultas (skatīt iepriekšējo aili) cita starpā īsteno pamatprasmju programmas, kas nodrošina rakstpratības, rēķinpratības un digitālās prasmes.
FR	GRETA (<i>groupement d'établissements</i>) ir 136 pieaugušo izglītības un apmācības iestāžu tīkls, kas ir saistīts ar valsts vidusskolām un atrodas Valsts izglītības ministrijas pārraudzībā (aptuveni 500 000 pieaugušo dalībnieku gadā). Pieaugušo profesionālās apmācības valsts aģentūra (AFP) ir valsts iestāde, kas atrodas Darba ministrijas pārraudzībā (iestāde apmāca aptuveni 143 000 pieaugušo, tostarp 85 000 bezdarbnieku, gadā). Conservatoire national des arts et métiers (CNAM) ir valsts iestāde, kas atrodas Augstākās izglītības, pētniecības un inovācijas ministrijas pārraudzībā (2018. gadā tajā tika uzņemti 73 700 izglītojamo, tostarp 9200 bezdarbnieku). Lai gan CNAM ir augstākās izglītības iestāde, tās mācību piedāvājums ietver programmas, kas ļauj iegūt kvalifikāciju līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot). Šāda veida iestādes ir visā Francijā, un parasti tās ir atrodamas visās pilsētās, kurās ir vairāk nekā 20 000 iedzīvotāju.	Šajā jomā nav valsts iestādes, kurai būtu būtiska loma. Pakalpojumus sniedz dažādi pakalpojumu sniedzēji, tostarp valsts un privātās (uz peļņu orientētas un bezpeļņas) iestādes, kas galvenokārt koncentrējas uz pieaugušajiem, kā arī iestādes, kas nodrošina sākotnējo izglītību un apmācību jauniešiem un paralēli nodrošina programmas pieaugušajiem.
HR	Valsts atklātās universitātes (<i>pučka atverena učilišta</i>) piedāvā dažādas formālās izglītības programmas, tostarp pamatizglītību un vidējo izglītību pieaugušajiem (ISCED 1–3), kā arī apmācības, pārkvalifikācijas un profesionālās pilnveides kursus. Aptuveni 40 atklātās universitātes pārvalda valsts iestādes (vēl aptuveni 50 ir privātas).	Papildus formālajai izglītībai valsts atklātās universitātes (skatīt iepriekšējo aili) piedāvā plašu neformālās izglītības kursu klāstu, piemēram, svešvalodas, mākslu, amatniecību un IKT.
IT	Provinču pieaugušo izglītības centri (<i>centri provinciali per l'istruzione degli adulti</i> (CPIA)) ir struktūras, kas ir organizētas teritoriālos pakalpojumu tīklos, parasti provinču līmenī (ar galveno mītni un dažādiem pakalpojumu sniedzējiem). Tām ir savs personāls, kā arī mācību un administratīvā autonomija. 2020. gadā valstī bija 130 CPIA centru.	Provinču pieaugušo izglītības centri (skatīt iepriekšējo aili) nodrošina arī pamatprasmju kursus, tostarp rakstpratības kursus ārvalstniekiem ar mērķi sniegt valodas zināšanas.
CY	Tehniskās un profesionālās izglītības vakarskolas un vispārējās vidējās izglītības vakara ģimnāzijas/liceji ir otrās iespējas skolas. Pirmās nodrošina vidējās izglītības programmas, bet otrās – pamatizglītības otrā posma un vidējās izglītības programmas.	Pieaugušo izglītības centri piedāvā aptuveni 100 dažādus kursus, tostarp rakstpratības un digitālo prasmju kursus.
LV	Pieaugušo izglītības un mūzikas centriem , kas parasti ir piesaistīti profesionālās vai augstākās izglītības iestādēm, ir zināma loma (lai gan neliela) pieaugušajiem pieejamu kvalifikācijas programmu īstenošanā līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot). Šāda veida piedāvājumu galvenokārt īsteno valsts izglītības un apmācības iestādes, kas nodrošina sākotnējo izglītību un apmācību jauniešiem, un uz peļņu orientētas privātās izglītības un apmācības iestādes, kas koncentrējas uz pieaugušajiem.	Pašvaldību pieaugušo izglītības centri ļauj pieaugušajiem apgūt profesionālās prasmes darba vajadzībām, kā arī dažādas vispārīgās prasmes personības attīstībai.

Valsts kods	Valsts izglītības un apmācības iestādes, kas galvenokārt koncentrējas uz pieaugušajiem un piedāvā:	
	Programmas, kuru rezultātā var iegūt kvalifikāciju līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim	Programmas, kas vērstas uz pamatprasmju attīstīšanu un kā rezultātā nevar iegūt kvalifikāciju
LT	<p>Pieaugušo izglītības skolas nodrošina <i>ISCED 2</i> un <i>ISCED 3</i> līmeņa formālo izglītību pieaugušajiem (pamatizglītības otrais posms un vidējā izglītība).</p> <p>Ir arī pieci izglītības, zinātnes un sporta ministrijas dibināti darba tirgus apmācības centri, kas piedāvā programmas līdz EKI 3 līmenim.</p> <p>Tie atrodas lielākajās pilsētās, savukārt mazākās pilsētās ir to filiāles.</p>	N/A (Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas programmas, kuru mērķis ir attīstīt pamatprasmes, bet kuru rezultātā netiek iegūta kvalifikācija, galvenokārt īsteno organizācijas un iestādes, kurām izglītība/apmācība ir papildu darbības joma, piemēram, publiskās bibliotēkas.)
LU	<p>Valsts skola pieaugušajiem (<i>École nationale pour adultes (ENAD)</i>) ir valsts skolu sistēmas sastāvdaļa. Tajā var mācīties ikviens, kas sasniedzis 16 gadu vecumu. ENAD nodrošina klasisko vidējo izglītību, vispārīgo vidējo izglītību un profesionālo izglītību un apmācību, sākot no 5. klases. ENAD nodrošina arī mācības parastajos darba apstākļos, kuru rezultātā var iegūt vidējās sociālās izglītības darbinieka diplomu, vispārējās vidējās izglītības atestātu un diplomu, kas nodrošina piekļuvi augstākās izglītības studijām.</p>	Pieaugušo izglītības departaments (Service de la formation des adultes) ir ministrijas departaments, kas nodrošina dažādus pieaugušo izglītības kursus. Tas ir galvenais tādu programmu nodrošinātājs, kas vērstas uz pamatprasmju, tostarp rakstpratības (vācu un franču valodas), rēķinpratības un digitālo pamatprasmju, attīstīšanu.
HU	<p>Valstī ir valsts izglītības/apmācības iestādes, kas galvenokārt pievēršas pieaugušajiem, taču tām nav būtiskas lomas tādu programmu īstenošanā, kuru rezultātā var iegūt <i>ISCED 3 / EKI 4</i> līmeņa kvalifikāciju. Saskaņā ar 2019. gada valsts izglītības statistiku 75 valsts izglītības iestādes nodrošina tikai pieaugušo izglītību. No tām 19 uztur valsts. No valsts iestādēm lielākā daļa (10) ir Inovāciju un tehnoloģiju ministrijas uzturētās PIA iestādes. Tās piedāvā nepilna laika pamatizglītības otrā posma un vidējās izglītības profesionālās programmas.</p>	N/A (Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas programmas, kuru mērķis ir attīstīt pamatprasmes un kuru rezultātā netiek iegūta kvalifikācija, galvenokārt īsteno valsts izglītības/apmācības iestādes, kas nodrošina sākotnējo izglītību/apmācību jauniešiem, bezpeļņas un uz peļņu orientētas privātas organizācijas, kā arī organizācijas un iestādes, kurās izglītība/apmācība ir papildu darbība.)
MT	<p>Izglītības un nodarbinātības ministrijas Pētniecības, mūžizglītības un nodarbinātības direktorāts piedāvā vairāk nekā 450 kursus 77 dažādos mācību priekšmetos, tostarp profesionālos. Kursi notiek astoņos mūžizglītības centros, 27 pašvaldību domēs un 17 nevalstiskajās organizācijās.</p> <p>Maltas Mākslas, zinātnes un tehnoloģiju koledža piedāvā formālos un neformālos kursus un karjeras attīstības atbalsta pakalpojumus pieaugušajiem. Turklāt tā daļēji atzīst iepriekšējo mācīšanos, jo īpaši iepriekšējo neformālo mācīšanos.</p>	Skatīt iepriekšējo aili.
NL	<p>N/A (Dažādas valsts profesionālās izglītības un apmācības koledžas parasti nodrošina izglītību un apmācību gan jauniešiem, gan pieaugušajiem. Tomēr lielākā daļa pieaugušo, kas gatavojas iegūt kvalifikāciju līdz <i>ISCED 3 / EKI 4</i> līmenim (ieskaitot), apmeklē uz peļņu orientētas privātas izglītības/apmācības iestādes, kuras galvenokārt koncentrējas uz pieaugušajiem. Šie pēdējie minētie pakalpojumu sniedzēji nav iekļauti A1 attēlā, jo publiskais finansējums galvenokārt ietver pieprasījuma puses līdzfinansēšanas pasākumus).</p>	N/A (Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas programmas, kuru mērķis ir attīstīt pamatprasmes un kuru rezultātā netiek iegūta kvalifikācija, galvenokārt īsteno bezpeļņas privātas izglītības un apmācības iestādes, kas galvenokārt koncentrējas uz pieaugušajiem, kā arī organizācijas un iestādes, kurām izglītība un apmācība ir papildu darbība, piemēram, publiskās bibliotēkas vai sociālās palīdzības organizācijas. Šie pakalpojumu sniedzēji var saņemt valsts subsīdijas, parasti ar pašvaldību starpniecību, kas organizē konkursa procedūras.)
AT	<p>Nodarbinātajiem paredzētajām skolām (<i>Schulen für Berufstätige</i>) ir izšķiroša nozīme pieaugušo otrās iespējas izglītības nodrošināšanā vidējās izglītības līmenī (<i>ISCED 3</i>). Šādas skolas ir gan vispārējās, gan profesionālās izglītības ceļos, tostarp akadēmiskās vidusskolas (<i>Allgemeinbildende Höhere Schulen</i>), inženierzinātņu, mākslas un amatniecības koledžas (<i>Höhere Technische Lehranstalten</i>), biznesa vadības koledžas (<i>Handelssakademien</i>) un vidējā līmeņa profesionālās izglītības skolas (<i>Berufsbildende Mittlere Schulen</i>). <i>ISCED 3</i> līmeņa skolās, kas paredzētas nodarbinātām personām, 2017./2018. mācību gadā mācījās aptuveni 13 000 izglītojamo.</p>	N/A (Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas programmas, kuru mērķis ir attīstīt pamatprasmes un kuru rezultātā netiek iegūta kvalifikācija, galvenokārt īsteno bezpeļņas privātie pakalpojumu sniedzēji.)

Valsts kods	Valsts izglītības un apmācības iestādes, kas galvenokārt koncentrējas uz pieaugušajiem un piedāvā:	
	Programmas, kuru rezultātā var iegūt kvalifikāciju līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim	Programmas, kas vērstas uz pamatprasmju attīstīšanu un kā rezultātā nevar iegūt kvalifikāciju
PL	<p>Pamatskolas pieaugušajiem (<i>školy podstawowe dla dorosłych</i>) ir paredzētas 18 gadus veciem un vecākiem izglītojamiem.</p> <p>Vispārējās vidusskolas pieaugušajiem (<i>licea ogólnokształcące dla dorosłych</i>) ir valsts iestādes, kurās 18 gadus veci un vecāki izglītojamie, kas ieguvuši zemāka līmeņa izglītību (ISCED 2), var iegūt skolas beigšanas atestātu (nodrošina piekļuvi arodizglītībai pēc vidējās izglītības) vai vidējās izglītības atestātu (paver piekļuvi augstākajai izglītībai).</p> <p>Arodizglītības iestādes pēc vidusskolas pieaugušajiem (<i>školy policealne dla dorosłych</i>) ir skolas, kas paredzētas pieaugušajiem, kuriem ir skolas beigšanas atestāts (uzņemšanai nav nepieciešams vidējās izglītības atestāts). Programmas ļauj iegūt profesionālo diplomu, nokārtojot attiecīgās profesijas profesionālos eksāmenus.</p> <p>Valstī ir arī valsts iestādes, kas koncentrējas uz pieaugušo tālākizglītību, proti, tālākizglītības centri, profesionālās apmācības centri un profesionālās un tālākizglītības centri. Tie piedāvā formālās un neformālās programmas (skatīt nākamo aili).</p>	<p>Tālākizglītības centri (<i>centra kształcenia ustawicznego</i>) nodrošina tālākizglītību pieaugušajiem ārpus skolas un skolās. Tās ietver profesionālās kvalifikācijas kursus, profesionālo prasmju kursus un vispārējās kompetences kursus, kā arī karjeras attīstības atbalsta pakalpojumus.</p> <p>Profesionālās apmācības centri (<i>centra kształcenia zawodowego</i>) ir praktiskās apmācības iestādes. Tie nodrošina profesionālās kvalifikācijas kursus, profesionālo prasmju kursus un vispārējo kompetenču kursus, kā arī praktisko profesionālo apmācību, pamatojoties uz konkrētās profesijas mācību programmu.</p> <p>Profesionālās un tālākizglītības centri (<i>centra kształcenia zawodowego i ustawicznego</i>) ietver vismaz vienu profesionālo skolu un vismaz vienu profesionālās apmācības iestādi. Tie nodrošina profesionālās kvalifikācijas kursus, profesionālo prasmju kursus un vispārējo kompetenču kursus, kā arī karjeras attīstības atbalsta pakalpojumus.</p>
PT	<p>"Qualifica" centri ir iestādes, kuru mērķis ir ļaut pieaugušajiem iegūt kvalifikāciju. Tie ir saistīti ar dažādām valsts un privātām struktūrām, proti, pamatskolām un vidusskolām, profesionālās apmācības centriem Nodarbinātības un profesionālās apmācības institūta (Portugāles valsts nodarbinātības dienesta) tīklā, privātiem uzņēmumiem, asociācijām un citām struktūrām.</p>	N/A (Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas programmas, kuru mērķis ir attīstīt pamatprasmes un kuru rezultātā netiek iegūta kvalifikācija, galvenokārt īsteno Nodarbinātības un profesionālās apmācības institūts. Viens no tās galvenajiem uzdevumiem ir nodrošināt profesionālo apmācību, tostarp pamatprasmju kursus.)
RO	<p>Valsts Nodarbinātības aģentūras pakļautībā esošie apmācības centri nodrošina apmācības programmas bezdarbniekiem. Šīs programmas ļauj iegūt formālu kvalifikāciju līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot).</p>	N/A (Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas programmas, kuru mērķis ir attīstīt pamatprasmes un kuru rezultātā netiek iegūta kvalifikācija, galvenokārt īsteno valsts izglītības iestādes, kas nodrošina izglītību un apmācību gan jauniešiem, gan pieaugušajiem.)
SI	<p>Pašvaldību izveidotie pieaugušo izglītības centri sniedz dažāda veida pakalpojumus, tostarp pieaugušo pamatskolas programmu, vidējās izglītības programmas pieaugušajiem un neformālās izglītības programmas, kā arī sniedz konsultācijas pieaugušo izglītības jomā.</p>	Skatīt iepriekšējo aili.
SK	N/A (Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas programmas, kā rezultātā iegūst kvalifikāciju līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot), galvenokārt nodrošina uz peļņu orientētas privātās izglītības/apmācības iestādes, kas galvenokārt koncentrējas uz pieaugušajiem.)	N/A (Ierobežots pieaugušajiem pieejamu valsts subsidētu programmu piedāvājums, kas vērstas uz pamatprasmju attīstīšanu un kuru rezultātā netiek iegūta kvalifikācija. Dažus pakalpojumus sniedz bezpeļņas un uz peļņu orientētas izglītības un apmācības iestādes, kas galvenokārt koncentrējas uz pieaugušajiem, kā arī organizācijas un iestādes, kurām izglītība/apmācība ir papildu darbība.)
FI	<p>Vispārīglītojošās vidusskolas pieaugušajiem ir iestādes, kas galvenokārt paredzētas nodarbinātām personām, kuras vēlas pabeigt pamatizglītības vai vispārējās vidējās izglītības programmas vai to daļas. Tām šajā jomā ir nozīme (lai gan neliela).</p> <p>Pieaugušajiem pieejamās valsts subsidētas programmas, kuru rezultātā iegūst kvalifikāciju līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot), galvenokārt nodrošina valsts izglītības un apmācības iestādes, kas nodrošina izglītību un apmācību gan jauniešiem, gan pieaugušajiem.</p> <p>Pēdējo 20 gadu laikā ir vērojama tendence virzīt izglītības pakalpojumu sniedzēju tīklu vecuma ziņā neitrālākā virzienā. Piemēram, agrāk bija skaidri izteikta pieaugušo profesionālās izglītības centru grupa (aptuveni 40 iestāžu). Tās ir apvienotas citās, lielākās profesionālās izglītības iestādēs, kas piedāvā PIA jauniešiem un pieaugušajiem. Pašlaik ir tikai daži pieaugušo profesionālās izglītības centri.</p>	<p>Pamatizglītība pieaugušajiem tiek nodrošināta liberālās pieaugušo izglītības iestādēs un vispārējās vidējās izglītības iestādēs pieaugušajiem. Liberālās pieaugušo izglītības iestādes nodrošina neformālos kursus, t. i. mācīšanās iespējas bez specifiskiem mērķiem kvalifikācijai vai profesijai. Izglītības iestādes, kas nodrošina liberālo pieaugušo izglītību, ir tautas vidusskolas, pieaugušo izglītības centri, mācību centri, vasaras universitātes un sporta mācību centri.</p> <p>Aptuveni puse no liberālās pieaugušo izglītības iestāžu īpašniekiem ir pašvaldības, trešdaļa ir biedrības, un desmitā daļa – fondi.</p> <p>Citi īpašnieki ir pašvaldību kopīgās iestādes, sabiedrības ar ierobežotu atbildību un reģionālās padomes.</p>
SE	<p>Pašvaldības pieaugušo izglītība (<i>komvux</i>) ir pieejama pamatlīmenī, vidusskolas līmenī un kā zviedru valodas apguve imigrantiem. Pašvaldības var izvēlēties sniegt šāda veida pakalpojumus pašas vai izmantot ārpalpojumus. Pieaugušo izglītībā pamatizglītības un vidējās izglītības līmenī 2018. gadā puse izglītojamo mācījās pie ārējiem organizatoriem.</p>	<p>Pašvaldību pieaugušo izglītības iestādes (komvux) organizē karjeras attīstības atbalsta kursus (orientēring-skurser). Attīstības atbalsta kurss var palīdzēt pieņemt pamatotus lēmumus par studiju vai profesijas izvēli, uzlabot tehniskās prasmes vai kalpot kā ievads kursiem dažādās zināšanu jomās.</p>

Valsts kods	Valsts izglītības un apmācības iestādes, kas galvenokārt koncentrējas uz pieaugušajiem un piedāvā:	
	Programmas, kuru rezultātā var iegūt kvalifikāciju līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim	Programmas, kas vērstas uz pamatprasmju attīstīšanu un kā rezultātā nevar iegūt kvalifikāciju
BA	N/A (Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas programmas, kas ļauj iegūt kvalifikāciju līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot), galvenokārt nodrošina valsts izglītības un apmācības iestādes, kas nodrošina izglītību un apmācību jauniešiem un paralēli nodrošina programmas pieaugušajiem.)	N/A (Ierobežots sistemātisks valsts atbalsts pieaugušo izglītības programmām, kas vērstas uz pamatprasmju pilnveidi un kuru rezultātā netiek iegūta kvalifikācija.)
CH	Tikai dažas valsts iestādes, kas nodarbojas ar pieaugušo izglītību, piedāvā vispārējās vidējās izglītības programmas (<i>Maturitätsschulen für Erwachsene</i>) un vēl mazāk iestāžu piedāvā vispārējās pamatizglītības otrā posma programmas. Vispārējo izglītību pieaugušajiem galvenokārt nodrošina privātās iestādes. Profesionālo izglītību un apmācību pieaugušajiem galvenokārt nodrošina valsts iestādes, kas sniedz izglītību jauniešiem.	Ļoti maz valsts iestāžu pievēršas pieaugušo izglītībai ar mērķi nodrošināt pamatprasmes. Lielākā daļa pakalpojumu sniedzēju ir bezpeļņas organizācijas.
IS	Augstākās izglītības iestādēm (piemēram, <i>Bifröst</i> universitātei, <i>Keilir</i> akadēmijai un Reikjavīkas universitātei) šajā jomā ir zināma loma (lai gan neliela). Tās palīdz mazākumam pieaugušo, kas vēlas pabeigt izglītību ISCED 3 / EKI 4 līmenī, un galvenokārt koncentrējas uz tiem, kas vēlas iegūt augstāko izglītību. Programmas, kuru rezultātā iegūst kvalifikācijas līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot), galvenokārt īsteno privātās bezpeļņas izglītības/apmācības iestādes, kas galvenokārt koncentrējas uz pieaugušajiem, kā arī organizācijas un iestādes, kurās izglītība/apmācība ir papildu darbība.	N/A (Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas programmas, kuru mērķis ir attīstīt pamatprasmes un kuru rezultātā netiek iegūta kvalifikācija, galvenokārt īsteno bezpeļņas privātie pakalpojumu sniedzēji.)
LI	N/A (Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas programmas, kā rezultātā iegūst kvalifikāciju līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot), galvenokārt nodrošina valsts izglītības/apmācības iestādes, kas sniedz sākotnējo izglītību un apmācību jauniešiem un paralēli nodrošina programmas pieaugušajiem.)	N/A (Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas programmas, kuru mērķis ir attīstīt pamatprasmes un kuru rezultātā netiek iegūta kvalifikācija, galvenokārt īsteno iestādes, kas sniedz sākotnējo izglītību un apmācību jauniešiem, bezpeļņas privātie pakalpojumu sniedzēji un organizācijas, kurām izglītība/apmācība ir papildu darbība.)
ME	Dažās skolās, kas nodrošina sākotnējo izglītību un apmācību, ir īpašas (neatkarīgas) organizatoriskās vienības, kas nodarbojas tikai ar pieaugušo izglītību. Pieaugušajiem paredzētās programmas ietver neformālos kursus (piemēram, pieaugušo funkcionālās rakstpratības, svešvalodu un datorkursus) un īsākas programmas, kas ļauj iegūt profesionālo (darba tirgus) kvalifikāciju.	Skatīt iepriekšējo aili.
MK	N/A (Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas programmas, kā rezultātā iegūst kvalifikāciju līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim (ieskaitot), galvenokārt nodrošina uz peļņu orientētas privātās izglītības un apmācības iestādes, kas galvenokārt koncentrējas uz pieaugušajiem.)	N/A (Pieaugušajiem pieejamas valsts subsidētas programmas, kuru mērķis ir attīstīt pamatprasmes un kuru rezultātā netiek iegūta kvalifikācija, galvenokārt īsteno iestādes, kas sniedz sākotnējo izglītību un apmācību jauniešiem, un bezpeļņas privātie pakalpojumu sniedzēji.)
NO	Pašvaldībās darbojas pieaugušo izglītības centri , kuru galvenais uzdevums ir nodrošināt pieaugušo formālo izglītību pamatizglītības pirmā un otrā posma līmenī. Pieaugušo vidējā izglītība ir apgabalu pārziņā. Dažos apgabalos ir pieaugušo izglītības centri, kas nodrošina vidējo izglītību.	Pieaugušo izglītības centri pašvaldībās nodrošina pieaugušo pamatizglītības pirmo un otro posmu. Šis izglītības piedāvājums ietver pamatprasmju apguvi.
RS	Sākumskolas pieaugušajiem piedāvā programmas, kas iedalītas trīs ciklos: (1) funkcionālā rakstpratība; (2) vispārējās pamatizglītības pamati; un (3) vispārējā izglītība ar profesionālo pamatapmācību. Pabeidzot trešo ciklu (proti, vispārējo izglītību ar profesionālo pamatapmācību), var iegūt pirmo formālo kvalifikāciju vienkāršām profesijām (ISCED / EKI 2). Valsts universitātes (<i>narodni univerziteti</i>) piedāvā programmas, kas atbalsta pieaugušo dalību darba tirgū. Programmas var būt profesionālās (piemēram, masāžas terapija) vai saistītas ar darba tirgū nepieciešamo galveno prasmju (piemēram, digitālo prasmju) attīstīšanu.	Skatīt iepriekšējo aili.
TR	Atvērtās izglītības skolas nodrošina kvalifikāciju līdz ISCED 3 līmenim cilvēkiem vecumā no 18 gadiem. Šis pakalpojums tiek nodrošināts tālmācības formā. Ir trīs veidu atvērtās izglītības skolas: – vispārējās vidējās atvērtās izglītības skolas, – tehniski profesionālās atvērtās vidusskolas, – reliģiskās atvērtās vidusskolas.	Valsts izglītības centri un sagatavošanas iestādes nodrošina kursus (profesionālos un neprofesionālos), ārpusklases nodarbības un iepriekšējās mācīšanās atzišanu.

Valsts kods	Valsts izglītības un apmācības iestādes, kas galvenokārt koncentrējas uz pieaugušajiem un piedāvā:	
	Programmas, kuru rezultātā var iegūt kvalifikāciju līdz ISCED 3 / EKI 4 līmenim	Programmas, kas vērstas uz pamatprasmju attīstīšanu un kā rezultātā nevar iegūt kvalifikāciju
UK-ENG	Tālākizglītības koledžas ir galvenie formālās izglītības un apmācības sniedzēji pieaugušajiem, kas atkārtoti pievēršas izglītībai. Tomēr tās piedāvā arī pilna un nepilna laika kursus jauniešiem vecumā no 16 līdz 19 gadiem.	Lielākā daļa valsts subsidēto pamatprasmju programmu ir saistītas ar kvalifikāciju, tomēr zināms finansējums ir pieejams organizācijām, lai tās varētu nodrošināt kopienas mācības, no kurām dažas ir saistītas ar matemātiku, angļu valodu un digitālajām prasmēm. Tālākizglītības koledžas šajā kontekstā ir viens no galvenajiem pakalpojumu sniedzējiem.
UK-WLS	Tālākizglītības koledžas ir galvenie formālās izglītības un apmācības sniedzēji pieaugušajiem, kas atkārtoti pievēršas izglītībai. Tomēr tās piedāvā arī pilna un nepilna laika kursus jauniešiem vecumā no 16 līdz 19 gadiem.	Lielākā daļa valsts subsidēto pamatprasmju programmu ir saistītas ar kvalifikāciju, tomēr zināms finansējums ir pieejams organizācijām, lai tās varētu nodrošināt kopienas mācības, no kurām dažas ir saistītas ar matemātiku, angļu valodu un digitālajām prasmēm. Tālākizglītības koledžas šajā kontekstā ir viens no galvenajiem pakalpojumu sniedzējiem.
UK-NIR	Tālākizglītības koledžas ir galvenie formālās izglītības un apmācības sniedzēji pieaugušajiem, kas atkārtoti pievēršas izglītībai. Tomēr tās piedāvā arī pilna un nepilna laika kursus jauniešiem vecumā no 16 līdz 19 gadiem.	N/A (Lielākā daļa valsts subsidēto pamatprasmju programmu ir saistītas ar kvalifikāciju.)
UK-SCT	Koledžas ir galvenie formālās izglītības un apmācības sniedzēji pieaugušajiem, kas atkārtoti pievēršas izglītībai. Tomēr tās piedāvā arī pilna un nepilna laika kursus jauniešiem vecumā no 16 līdz 19 gadiem.	Koledžas ir viens no pakalpojumu sniedzējiem, taču tām ir maza loma. Būtiska loma ir trešā sektora organizācijām un pašvaldību iestādēm.

IV pielikums. Finansiālā atbalsta pasākumi, kas vērsti uz mazkvalificētu pieaugušo izglītību un apmācību vai privileģē tos

Šis pielikums papildina 4. nodaļas 4.3. un 4.4. attēlu, sniedzot sīkāku informāciju par pieprasījuma puses finansiālā atbalsta pasākumiem, kas vērsti uz mazkvalificētu pieaugušo izglītību un apmācību vai privileģē tos. Tas ietver 4.3. un 4.4. attēlā redzamās valstis, kurās ir ieviesti šādi finansiālā atbalsta pasākumi. Informācija ir sniegta divās tabulās. Pirmā tabula papildina 4.3. attēlu (atbalsta saņēmējs ir izglītojamais), savukārt otrā tabula sniedz papildu informāciju saistībā ar 4.4. attēlu (atbalsta saņēmējs ir darba devējs).

Valsts kods	Finansiālā atbalsta pasākumi, kas vērsti uz mazkvalificētu pieaugušo izglītību un apmācību vai privileģē tos un kuros atbalsta saņēmējs ir izglītojamais	
	Pasākuma veids (norādot nosaukumu, ja iespējams)	Apraksts
BE nl	Maksas atlīdzināšana	Izglītojamie, kuri pirmo vidējās izglītības diplomu iegūst pieaugušo izglītībā, ir tiesīgi saņemt mācību maksas atmaksu.
	Apmācības kupons (<i>Opleidingscheques</i>)	Darbinieki var apmaksāt noteiktu apmācības kursu maksu, izmantojot apmācības kuponus. Tie sedz 50 % vai 100 % kursu maksas, un subsidijas apmērs ir atkarīgs no izglītojamā izglītības līmeņa. Izglītojamajiem, kuri nav pabeiguši vidējo izglītību, apmācības izmaksas tiek segtas 100 % apmērā.
DK	Dānijas valsts atbalsts pieaugušo izglītībai (SVU); dotācija vai apmaksāts mācību atvaļinājums	Paredzēts pieaugušajiem (parasti no 25 gadu vecuma), kuri ir atvaļinājumā un kuriem ir zems formālās izglītības līmenis (zem <i>ISCED</i> 3) vai šādas izglītības nav vispār.
FR	Personīgās apmācības konts (<i>Compte personnel de formation (CPF)</i>)	Personas ar zemākā līmeņa kvalifikāciju (zem <i>ISCED</i> 3) saņem finansējumu apmācības pasākumiem 800 EUR gadā, nevis 500 EUR apmērā, ko piešķir citām personām, un limits ir 8000 EUR, nevis 5000 EUR. Turklāt CPF ļauj finansēt atbalstu iegūtās pieredzes apstiprināšanai (<i>validation des acquis de l'expérience</i>).
HR	Transporta pabalsts	Atbalsts bezdarbniekiem, kas apgūst pamatzglītību pieaugušajiem (osnovna škola za odrasle; skatīt II pielikumu). Pasākums tiek īstenots šādi: Zinātnes un izglītības ministrija sedz attiecīgās programmas izmaksas; tā iesniedz Horvātijas Nodarbinātības dienestam (CES) programmā reģistrēto personu sarakstu, un CES sedz visu reģistrēto dalībnieku-bezdarbnieku transporta izmaksas.

Valsts kods	Finansiālā atbalsta pasākumi, kas vērsti uz mazkvalificētu pieaugušo izglītību un apmācību vai privilēģē tos un kuros atbalsta saņēmējs ir izglītojams	
	Pasākuma veids (norādot nosaukumu, ja iespējams)	Apraksts
SI	Mācību maksas līdzfinansēšana, lai sasniegtu augstāku izglītības līmeni; maksas atmaksāšana	Tika panākta vienošanās par skolas maksas līdzfinansēšanu (no valsts budžeta un Eiropas Sociālā fonda) no 2017. līdz 2022. gadam. Tiek kompensētas <i>ISCED</i> 3 līmeņa (vidējās izglītības) programmu izmaksas pieaugušajiem, kas pabeiguši programmu. Prioritārās grupas ir pieaugušie tikai ar pamatzglītību (<i>ISCED</i> 2) un/vai pieaugušie vecumā virs 45 gadiem.
SE	Dotācija/aizdevums	Pieaugušie, kuriem nepieciešama <i>ISCED</i> 1–3 līmeņa izglītība/apmācība, var saņemt lielāku dotāciju – 67 % no kopējā atbalsta (pārējiem izglītojamajiem šī daļa ir 30 %). Pārējo summu sedz izglītojamā izraudzīts kredīts.
	Mācību uzsākšanas atbalsts (<i>Studiestartstöd</i>), dotācija	Atbalsts pieaugušajiem bezdarbniekiem, kuri nav pabeiguši pamatzglītību (<i>ISCED</i> 2) vai vidējo izglītību (<i>ISCED</i> 3). Šis atbalsta pasākums tika ieviests 2017. gadā. Atbalstu pilna laika mācībām var piešķirt 50 nedēļu garumā (2246 SEK nedēļā). Mērķis ir atbalstīt cilvēkus ar zemāku izglītības līmeni, tādējādi palielinot viņu iespējas darba tirgū.
DK	Dānijas valsts atbalsts pieaugušo izglītībai (SVU); algas kompensācija	Atbalsts paredzēts pieaugušajiem ar zemu izglītības līmeni (zem <i>ISCED</i> 3) vai bez izglītības. Ja darbiniekam tiek maksāta pilna alga, darba devējs var saņemt SVU kā algas kompensāciju.
LU	Uzņēmumu apmācības līdzfinansēšana	Privātā sektora uzņēmumi var saņemt apmācības atbalstu 15 % apmērā (apliekams ar nodokļiem) no gada ieguldījumiem apmācībā. Līdzfinansējuma summa tiek palielināta par 20 % to dalībnieku algu izmaksām, kuri atbilst vienam no šādiem kritērijiem: 1) viņiem nav valsts iestāžu atzītas kvalifikācijas, un viņi ir nostrādājuši mazāk nekā 10 gadus vai 2) viņi ir vecāki par 45 gadiem.
AT	Kvalifikācijas atbalsts darbiniekiem (<i>Qualifizierungsförderung für Beschäftigte</i>); programmas maksa un personāla prombūtnes izmaksas	Shēma atbalsta šādu trīs mērķa grupu izglītību un apmācību: 1) darbinieki ar zemu kvalifikācijas līmeni, proti, personas, kas nav ieguvušas augstāku izglītību par pamatzglītības otro posmu (<i>ISCED</i> 2), 2) darbinieces, kuras ir pabeigušas mācekļa apmācību vai trīs gadu vidējā līmeņa profesionālās izglītības skolu (<i>Berufsbildende Mittlere Schule</i>), un 3) darbinieki ar augstāku kvalifikācijas līmeni, ja viņi ir vismaz 45 gadus veci. Shēma sniedz finansiālu atbalstu darba devējiem, sedzot 50 % no dalībnieku programmas maksas un 50 % no personāla prombūtnes izmaksām, nepārsniedzot 10 000 EUR uz vienu personu un pieteikumu.
SE	Mācekļības dotācija	Valdības dotācija, kuras mērķis ir palielināt pieaugušo dalību mācekļības programmās vidusskolas līmenī. Dotācija sastāv no vairākām daļām, tostarp finansiālas kompensācijas darba vietai un vadītāju apmācībai. Shēma ietilpst pašvaldību pieaugušo izglītības (<i>komvux</i>) sistēmā. Ja pieteikumus iesniedz vairāk pieaugušo, nekā pašvaldība var uzņemt, priekšroka jādod tiem, kam ir zems kvalifikācijas līmenis vai nav kvalifikācijas.
NO	PrasmiesPlus (<i>KompetansePluss</i>)	PrasmiesPlus programma (<i>KompetansePluss</i>) ir valdības subsidēta shēma, kas pieejama uzņēmumiem (<i>KompetansePluss Arbeid</i>) un brīvprātīgo organizācijām (<i>KompetansePluss Frivillighet</i>) un aptver vairākas jomas. Tā nodrošina subsidiāras apmācības cilvēkiem, kuriem jāuzlabo pamatprasmes, kā arī darba ņēmējiem, kuriem nepieciešams mācekļa sertifikāts apvienojumā ar pamatprasmēm. Attiecībā uz mācekļa apmācību (<i>Fagbrev på jobb</i>) atbilstīgie kandidāti ir darbinieki ar zemu formālās izglītības līmeni (zem <i>ISCED</i> 3). Shēma ļauj viņiem iegūt vidējo izglītību, saglabājot darbu.
UK-ENG	Pieaugušo izglītības budžets	Pieaugušo izglītības budžets (izveidots 2015. gadā) ir valdības finansēta programma, ko darba devēji (kā arī citi izglītības un apmācības sniedzēji) var izmantot kā resursu pieaugušo izglītības un apmācības pasākumu finansēšanai. Programma subsidē izglītību un apmācību dažādām neaizsargātām grupām, tostarp pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni. Tā koncentrējas uz: – pieaugušajiem vecumā no 19 līdz 23 gadiem, kas gatavojas iegūt pirmo 2. vai 3. līmeņa kvalifikāciju (attiecas uz valsts kvalifikāciju ietvarstruktūras līmeņiem); – pieaugušajiem ar zemu atalgojumu vecumā virs 24 gadiem, kas gatavojas iegūt pirmo 2. vai 3. līmeņa kvalifikāciju; – pieaugušajiem bezdarbniekiem, kas apgūst jebkuru kursu vai kvalifikāciju līdz 2. līmenim; – personām ar zemu atalgojumu, kuru pirmā valoda nav angļu (lai uzlabotu viņu valodas prasmes līdz 2. līmenim).

V pielikums. Pieejas individualizācijas sistemātiskai iekļaušanai pieaugušo izglītības piedāvājumā

Šis pielikums papildina informāciju, kas sniegta 5. nodaļas 5.6. attēlā. Tajā iekļautas valstis, kuras ziņoja, ka to kontekstā individualizācija, proti, pielāgošana katra pieaugušā vajadzībām (piemēram, pēc prasmju novērtējuma), ir sistemātiski iekļauta pieaugušo izglītības piedāvājumā. Turpmākajā tabulā ir izklāstītas pieejas, par kurām ziņoja šīs valstis.

Valsts kods	Pieejas individualizācijas sistemātiskai iekļaušanai pieaugušo izglītības piedāvājumā
BE fr	Sociālā stāvokļa uzlabošanas izglītības sistēma (<i>enseignement de promotion sociale</i> ; skatīt II pielikumu) ietver dienas, vakara un nedēļas nogales kursus. Ir ieviesta modulāra sistēma. Neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšana ļauj saīsināt mācību ilgumu.
BE nl	Visiem pieaugušo pamatzglītības dalībniekiem, izglītojamajiem, kuriem holandiešu valoda ir otrā valoda, un pieaugušo vispārējās vidējās izglītības dalībniekiem tiek sniegtas sistemātiskas sākotnējās konsultācijas. Turklāt izglītojamie var saņemt atbrīvojumus moduļu līmenī. Ir iespējams organizēt arī "atvērtos moduljus", kas nodrošina kompetences atbilstoši individuālām vajadzībām, jo īpaši ar mērķi veikt korektīvus pasākumus. Vēl viena iespēja ir "pielāgota pamatzglītība", kas attiecas uz īpašām mērķgrupām paredzētiem pasākumiem.
DK	Saskaņā ar Konsolidācijas likumu par pašvaldību nodrošinājumu visiem jauniešiem, kuri pamet pamatzglītības otro posmu un kuri nav sasnieguši 25 gadu vecumu, ir jābūt izglītības plānam, kurā detalizēti aprakstītas viņu izglītības aktivitātes līdz vidējās izglītības iegūšanai vai pastāvīgai nodarbinātībai. Pieaugušajiem, kuri vēlas iegūt vispārējo pieaugušo izglītību, jākonsultējas ar konsultantu iestādē, kurā viņi vēlas mācīties, lai saņemtu norādījumus par piemērotāko mācību līmeni.
DE	Vācija izmanto četru posmu modeli darba meklētāju integrācijai darba tirgū. Tas ietver "nepieciešamos pasākumus", kas tiek noteikti katrai personai individuāli un var ietvert tālākās arod mācības. Profesionālās apmācības pasākumi tiek subsidēti, izmantojot apmācības kuponus. Kuponu sistēmā pieaugušie var izvēlēties apmācības programmas atbilstoši savām vajadzībām, ievērojot noteiktus oficiālus noteikumus un kritērijus.
EE	Pieaugušo vidusskolās un profesionālās izglītības iestādēs ir iespējama neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšana. Tādējādi ir iespējams samazināt kursu ilgumu. Turklāt pieaugušo vidusskolās izmanto elastīgas pieejas, tostarp individuālos mācību plānus un grafikus, pilna vai nepilna laika mācības, tālmācību, atsevišķu priekšmetu apguvi un e-mācības. Darba tirgum paredzētās apmācības jomā personas var izmantot apmācības kartes (kuponu sistēmu), lai izvēlētos apmācības programmas.
IE	Mācību individualizācija pēc prasmju novērtējuma ir iekļauta tālākizglītības un tālākāpmācības piedāvājumā un jo īpaši programmās un iniciatīvās, kas paredzētas personām ar zemu pamatprasmju līmeni, piemēram, pieaugušo rakstprātības programmā, iniciatīvā "Prasmes progresam" (<i>Skills to advance</i>) un programmā "EXPLORE" (sīkāku informāciju skatīt II pielikumā).
EL	Mūžizglītības centri, kas darbojas Nodarbinātības dienesta pārraudzībā, pielāgo savu profesionālās izglītības un apmācības piedāvājumu personu vajadzībām un vietējam pieprasījumam. Pamatprasmes ir atsevišķs modulis, kas vajadzības gadījumā tiek iekļauts apmācībā.
ES	Saskaņā ar 2006. gada Izglītības pamatlikumu un tā turpmākajiem grozījumiem pieaugušo izglītībai ir raksturīga elastība. Šī izglītība ietver klātienes mācības, tālmācību un pilnīgu vai daļēju apmeklējumu; tā ir strukturēta pa līmeņiem un organizēta pa mācību vienībām; tā ietver neformālā izglītības iespēju, ja tā vislabāk atbilst izglītojamo īpašajām vajadzībām. Pieaugušajiem, kuri iestājas (vai atgriežas) izglītības sistēmā, tiek sagatavots sākotnējais novērtējums, kas ļauj noteikt viņiem vispiemērotāko izglītības līmeni.
IT	Pirms kursa uzsākšanas provinces pieaugušo izglītības centrā (<i>centro provinciale per l'istruzione degli adulti (CPIA)</i>) katram izglītojamajam tiek izveidots individuāls "mācību ceļš" (<i>patti formativi</i>). Tajā tiek ņemtas vērā personas prasmes un noteikti jauni mācību rezultāti. Katrs CPIA vadītājs nosaka arī savas kopienas profesionālo prasmju un pamatprasmju vajadzības, piemēram, svešvalodas, īpašas profesionālās prasmes vai kursi izglītību priekšlaicīgi pametušajiem.
CY	Lielākā daļa tehniskās un profesionālās izglītības un apmācības programmu tiek piedāvātas mācību moduļu veidā. Dažas programmas nodrošina papildu elastību (piemēram, mācekļības sistēma). Cilvēkresursu attīstības iestādes profesionālo kvalifikāciju sistēmā kandidātiem tiek veikta formālās, neformālās un ikdienējās mācībās sasniegto rezultātu sākotnējā novērtēšana. Pamatojoties uz šo novērtējumu, viņiem tiek ieteikti izvēlēties konkrētu kvalifikācijas standartu.
LT	Valsts pieaugušo izglītības iestādes izmanto dažādas individualizācijas pieejas, tostarp individuālus grafikus, pilna vai nepilna laika mācības, tālmācību un individuālos mācību plānus. Tomēr individuālos mācību plānus izmanto tikai īpašos gadījumos (piemēram, apdāvinātiem/talantīgiem izglītojamajiem vai izglītojamajiem ar īpašām mācīšanās vajadzībām vai īslaicīgām mācīšanās problēmām).
LU	Pieaugušo izglītības departaments (<i>Service de la formation des adultes</i>) nodrošina "mācību darbnīcas" (<i>ateliers d'apprentissage</i>), kas aptver pamatprasmes, matemātiku un valodas. Šīs pielāgotās programmas ir balstītas uz sākotnējo novērtējumu, un to saturā ir ņemtas vērā noteiktās mācību vajadzības.

Valsts kods	Pieejas individualizācijas sistemātiskai iekļaušanai pieaugušo izglītības piedāvājumā
MT	Maltas Mākslas, zinātnes un tehnoloģiju koledža (<i>Malta College of Arts, Science and Technology</i> , MCAST) sadarbojas ar vietējiem rūpniecības nozares uzņēmumiem, lai izstrādātu uzņēmumu vajadzībām pielāgotas apmācības programmas. Pieaugušajiem ar zemu kvalifikācijas līmeni šis apmācības piedāvājums sniedz iespēju pilnveidot prasmes. MCAST īsteno arī iepriekšējās mācīšanās atzīšanas procesu, kurā pieaugušie var pierādīt savas kompetences, izmantojot portfolio analīzes procesu attiecībā pret programmas mācību rezultātiem.
NL	Mācību individualizācija notiek iestāšanās procesa sākumā un ietver iepriekšējās mācīšanās novērtējumu. Tā rezultātā izglītojamo var atbrīvot no kādas programmas vai eksāmena.
AT	Austrijas Mūzizglītības stratēģijas pamatā ir programmu pielāgošana izglītojamo individuālām vajadzībām. Stratēģijā kā divas no piecām pamatnostādņēm, uz kurām būtu jābalstās visām mūzizglītības darbībām un pasākumiem, ir norādītas "izglītojamo nostādīšana centrā" un "koncentrēšanās uz kompetenci". Pieaugušo izglītības iniciatīvas ietvaros piedāvātajosursos (skatīt I pielikumu) mērķis pielāgot mācības izglītojamo individuālajām vajadzībām ir sistemātiski iestrādāts programmu principos un pamatnostādņēs.
PL	Tālākizglītības sistēmu ārpuskolas vidē raksturo lielāka elastība nekā skolu izglītības sistēmā. Tas nozīmē, ka pieaugušie, kas apgūst profesionālās kvalifikācijas kursu (<i>kwalifikacyjny kurs zawodowy</i> ; skatīt II pielikumu), var iegūt kvalifikāciju ātrāk nekā agrāk pieaugušo profesionālajās skolās. Turklāt kopš 2012. gada ir ieviesti jauni arodapmācības un tālākapmācības kursu veidi, kas ir modulāri un balstīti uz kredītpunktiem.
SI	Vidējā profesionālajā un tehniskajā izglītībā pieaugušajiem individualizācijas veicināšanai tiek izmantotas dažādas pieejas: pašvadīta mācīšanās, pielāgots mācību ilgums, moduļi, sākotnējās intervijas, individuālie mācību plāni utt. Turklāt saskaņā ar Vidusskolas beigšanas likumu pieaugušie var kārtot vidusskolas beigšanas eksāmenus divās daļās: eksāmenus vienā mācību priekšmetu kopumā viņi var kārtot pavasarī, bet pārējos priekšmetos – rudenī.
FI	Individualizācija ir visas izglītības sistēmas, tostarp pieaugušo izglītības, pamatprincips. Vidējā izglītības programmas (vispārējās un profesionālās) sastāv no moduļiem. Profesionālajā izglītībā katram izglītojamajam tiek izstrādāts individuāls mācību ceļš. Vispārējā vidējā izglītībā izglītojamie zināmā mērā var izvēlēties, kādus kursus apgūt.
SE	Saskaņā ar 2010. gada Izglītības likumu skolu direktori ir atbildīgi par individuāla mācību plāna sagatavošanu katram izglītojamajam. Turklāt daudzi pieaugušo izglītības organizatori piedāvā elastīgus risinājumus, piemēram, tālmācību, pielāgotus mācību sākšanas datumus un mācīšanos savā tempā.
CH	Vidējā profesionālā izglītība un apmācība tiek individualizēta ar trim galvenajām pieejām: (1) mācekļības ilgumu var saīsināt, pamatojoties uz iepriekšējo mācīšanās pieredzi; (2) kvalifikāciju var piešķirt, pamatojoties tikai uz iepriekšējās mācīšanās atzīšanu (bez kursu apmeklēšanas); un (3) dažās jomās ir iespējams apgūt nepilna laika kursus.
IS	Izglītības un apmācības pakalpojumu centrs (<i>Fræðslumiðstöð atvinnulífsins</i>), ko finansē no valsts budžeta, atbalsta pieaugušo izglītības, pamatprasmju un otrās iespējas izglītības attīstību un koordinē pieaugušo izglītības individualizācijas pasākumus. Individualizācija parasti ietver iepriekšējās mācīšanās novērtēšanu, iepriekšējās mācīšanās atzīšanu, karjeras attīstības atbalsta pakalpojumu sniegšanu un īpaši pielāgotu izglītības un apmācības programmu īstenošanu.
LI	Vidusskolas līmeņa profesionālās izglītības un apmācības programmas pieaugušajiem var ietvert novērtēšanu un iepriekšējās neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu.
ME	Programmas, ko īsteno licencēti pieaugušo izglītības organizatori, ir pielāgotas kandidātu iepriekšējai izglītībai un darba pieredzei. Praksē tas nozīmē, ka tiek novērtēts kandidātu prasmju portfelis un viņu izglītības/apmācības programmu ilgums un saturs tiek pielāgots viņu esošajām zināšanām un prasmēm.
NO	Saskaņā ar Izglītības likumu (4A-8. pants) pieaugušajiem, kas iegūst pamatizglītību, ir tiesības uz prasmju kartēšanu, lai nodrošinātu, ka jebkāda apmācība ir pielāgota viņu vajadzībām. Turklāt individualizācija ir izmēģinājuma pieaugušo sagatavošanas izglītības sistēmas (forberedende voksenopplæring; sīkāku informāciju skatīt 5. nodaļā) mācību programmu pamatprincips.
RS	Pieaugušo izglītības likums (21. pants) attiecas uz individualizētiem pielāgojumiem pieaugušajiem, kas iestājušies pieaugušo izglītības programmās. Savukārt Likumā par vidējo izglītību minēti individuālie izglītības plāni.
UK-ENG	Vairumā gadījumu kaut kādā veidā tiek novērtētas izglītojamo prasmes. Tomēr, ņemot vērā, ka nav konkrētu noteikumu attiecībā uz šādiem prasmju novērtējumiem, to kvalitāte var atšķirties atkarībā no kursa līmeņa, pakalpojuma sniedzēja utt.
UK-WLS	Gan "Būtiskās prasmes Velsā" (<i>Essential Skills Wales</i>), gan "Angļu valoda citu valodu lietotājiem" (<i>English for Speakers of Other Languages</i>) programmā ir iekļauts prasmju novērtējums. Tās mudina izglītojamos sasniegt izvirzītos mērķus.
UK-NIR	Vispusīgi tiek novērtētas mācekļu prasmes un iemaņas, un tiek sastādīti individuāli apmācības plāni, kuros tiek sniegta sīkāka informācija par viņu mērķa kvalifikāciju.

EIROPAS IZGLĪTĪBAS UN KULTŪRAS IZPILDAĢENTŪRA (EACEA) IZGLĪTĪBAS UN JAUNATNES POLITIKAS ANALĪZE

Avenue du Bourget 1 (J-70 – Unit A6)
B-1049 Brussels
(<http://ec.europa.eu/Eurydice>)

Autori

Daniela Kocanova (koordinatore) un Sogola Nurani (*Sogol Noorani*),
piedaloties Natālijai Baidakai (*Nathalie Baidak*).

Citu ES iestāžu pārstāvji

Cedefop: Ernesto Villalba-Garsija (*Ernesto Villalba-Garcia*)
(palīdzība ar Eiropas pārskatu par neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu),
Eurostat: Elodija Kajote (*Elodie Cayotte*) un Sabīne Gagela (*Sabine Gagel*)
(specifiska *Eurostat* datu ieguve un aprēķini)

Pieaicinātie eksperti

Ginters Heflers (*Günter Hefler*) un Jorgs Markovičs (*Jörg Markowitsch*)
(palīdzība ar konceptuālo izstrādi un tematisko izpēti)

Maketētājs un datorgrafikis

Patriss Brels (*Patrice Brel*)

Vāka autore

Vanessa Maira

Izdevuma sagatavošanas koordinatore

Žizele Delela (*Gisèle De LeI*)

EURYDICE NACIONĀLĀS NODAĻAS

ALBĀNIJA

Eurydice nodaļa
Eiropas integrācijas un projektu departaments,
Izglītības un sporta ministrija
Rruga e Durrësit, Nr. 23
1001 Tiranë

AUSTRIJA

Eurydice-Informationsstelle
Bundesministerium für Bildung, Wissenschaft und
Forschung
Abt. Bildungsentwicklung und –monitoring
Minoritenplatz 5 1010 Wien
Izdevuma veidošanā piedalījās:
Marija Kopinga (*Maria Köpping*) un Mario Šteiners
(*Mario Steiner*) (Padzījināto studiju institūta eksperti)

BEĻĢIJA

Unité Eurydice de la Communauté française Ministère
de la Fédération Wallonie-Bruxelles Direction des
relations internationales
Boulevard Léopold II, 44 – Bureau 6A/001 1080
Bruxelles
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

Eurydice Vlaanderen
Departement Onderwijsen Vorming/
Afdeling Strategische Beleidsondersteuning Hendrik
Consciencegebouw 7C10
Koning Albert II-laan 15
1210 Brussel
Izdevuma veidošanā piedalījās: Veronika Mintena
(*Veronique Minten*), Izabella Godesīna (*Isabelle
Goudeseune*), Endijs Toelens (*Andy Thoelen*) un
Katlīna Šrojensa (*Katlijn Schroyens*)

Eurydice-Informationsstelle der Deutschsprachigen
Gemeinschaft
Ministerium der Deutschsprachigen Gemeinschaft
Fachbereich Ausbildung und Unterrichtsorganisation
Gospertstraße 1
4700 Eupen
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

BOSNIJA UN HERCEGOVINA

Civillietu ministrija, Izglītības nozare
T rg BiH 3
71000 Sarajevo
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

BULGĀRIJA

Eurydice nodaļa
Cilvēkresursu attīstības centrs, Izglītības pētniecības
un plānošanas nodaļa,
15 Graf Ignatiev Str.
1000 Sofīa
Izdevuma veidošanā piedalījās: Angels Valkovs (*Angel
Valkov*) un Anita Rahova

HORVĀTIJA

Mobilitātes un ES programmas aģentūra,
Frankopanska 26
10000 Zagreb
Izdevuma veidošanā piedalījās: Kopējs darbs;
eksperte: Višņa Raiča (*Višnja Rajić*), Ph.D.KIPRA

KIPRA

Eurydice nodaļa
Izglītības, kultūras, sporta un jaunatnes ministrija,
Kimonosand Thoukydidou
1434 Nicosia
Izdevuma veidošanā piedalījās: Kristiana Haperi
(*Christiana Haperi*);
eksperti: Dr. Joannis Savides (*Ioannis Savvides*)
(Eiropas un starptautisko lietu nodaļas Mūžizglītības
un pieaugušo izglītības biroja vadītājs,
Izglītības, kultūras, sporta un jaunatnes ministrija) un
Dr. Nikoleta Joannu (*Nicoletta Ioannou*) (Eiropas un
starptautisko lietu nodaļas Mūžizglītības un pieaugušo
izglītības biroja ierēdne,
Izglītības, kultūras, sporta un jaunatnes ministrija)

ČEHIJA

Eurydice nodaļa
Čehijas Valsts starptautiskās izglītības un pētniecības
aģentūra
Dům zahraniční spolupráce Na Poříčí 1035/4
110 00 Praha 1
Izdevuma veidošanā piedalījās: Jana Halamova (*Jana
Halamová*); eksperts: Jans Bruha (*Jan Brůha*)

DĀNIJA

Eurydice nodaļa
Augstākās izglītības un zinātnes ministrija
Dānijas Zinātnes un augstākās izglītības aģentūra,
Bredgade 43
1260 Kopenhavn K
Izdevuma veidošanā piedalījās:
Bērnu lietu un izglītības ministrija un Augstākās
izglītības un zinātnes ministrija

IGAUNIJA

Eurydice nodaļa
Analītiskais departaments
Izglītības un pētniecības ministrija, Munga 18
50088 Tartu
Izdevuma veidošanā piedalījās: Maja Timmi (*Mai
Timmi*) un Annalīsa Toma (*Annaliisa Toom*) (ekspertes,
Izglītības un pētniecības ministrija)

SOMIJA

Eurydice nodaļa
Somijas Nacionālā izglītības aģentūra
P.O. Box 380 00531 Helsinki
Izdevuma veidošanā piedalījās: Paula Paronena
(*Paula Paronen*) un Āpo Kauku (*Aapo Koukku*)

FRANCIJA

Unité française d'Eurydice
Ministère de l'Éducation nationale et de la Jeunesse et
des Sports (MENJS)
Ministère de l'Enseignement supérieur, de la
Recherche et
de l'Innovation (MESRI)
Direction de l'évaluation, de la prospective et de la
performance (DEPP)
Mission aux relations européennes et internationales
(MIREI)
61-65, rue Dutot
75732 Paris Cedex 15
Izdevuma veidošanā piedalījās: Tibo Dušēns (*Thibaut
Duchêne*) (pieaicinātais eksperts:
CNAM), Anna Godrī Lašeta (*Anne Gaudry-Lachet*)
un Roberts Rakocevičs (*Robert Rakocevic*) (*Eurydice*
Francijas nodaļa)

VĀCIJA

Eurydice-Informationsstelle des Bundes
Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt e. V.
(DLR) Heinrich-Konen Str. 1
53227 Bonn
Izdevuma veidošanā piedalījās:
Svens Rāners (Sven Rahner) un Stefans Angermillers
(Stefan Angermueller)
Eurydice-Informationsstelle der Länder im Sekretariat
der Kultusministerkonferenz
Taubenstraße 10 10117 Berlin
Izdevuma veidošanā piedalījās:
Tomass Ekhardts (*Thomas Eckhardt*) un
Marena Gerlaha (*Maren Gerlach*)

GRIEĶIJA

Eurydice nodaļa
Eiropas un starptautisko lietu direktorāts, Izglītības un
reliģisko lietu ministrija
37 Andrea Papandreou Str. (Office 2172)
15180 Maroussi (Attiki)
Izdevuma veidošanā piedalījās: Marija Kapniari (*Maria
Kapniari*) un Vasiliki Nikolopolu (*Vasiliki Nikolopoulou*)
(valsts eksperti pieaugušo izglītības un apmācības
jomā, Mūžizglītības direktorāts, Profesionālās
izglītības un apmācības, mūžizglītības un jaunatnes
ģenerālsekretariāts, Izglītības ministrija) un Filiposs
Zervass (*Filippos Zervas*) (Eiropas un starptautisko
lietu direktorāts, Izglītības ministrija)

UNGĀRIJA

Ungārijas *Eurydice* nodaļa, Izglītības pārvalde
19-21 Maros Str.
1122 Budapest
Izdevuma veidošanā piedalījās:
Judīte Tausīga (*Judit Tauszig*) (pieaicinātā eksperte)

ISLANDE

Eurydice nodaļa
Izglītības direktorāts
Víkurbílgarður 3
203 Kópavogur
Izdevuma veidošanā piedalījās:
Hulda Skoglanda (*Hulda Skogland*)

ĪRIJA

Eurydice nodaļa
Izglītības un prasmju departamenta Starptautiskā
nodaļa
Marlborough Street
Dublin 1 – DO1 RC96
Izdevuma veidošanā piedalījās:
Finbars Leins (*Finbarr Lane*)

ITĀLIJA

Unità italiana di Eurydice Istituto Nazionale di
Documentazione, Innovazione e Ricerca Educativa
(INDIRE) Agenzia Erasmus+
Via C. Lombroso 6/15 50134 FirenzēIzdevuma
veidošanā piedalījās: Ērika Bartolini (*Erika Bartolini*);
eksperti: Fausto Benedeti (*Fausto Benedetti*)
(mūžizglītības pētniecības nodaļas vadītājs, the Istituto
nazionale di documentazione, innovazione e ricerca
educativa (INDIRE)) un Patrīcija Garista (*Patrizia
Garista*) (INDIRE pētniece)

NORVĒGIJA

Eurydice nodaļa
Izglītības un pētniecības ministrija, Kirkegata 18
P.O. Box 8119 Dep. 0032 Oslo
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

LIHTENŠTEINA

Informationsstelle *Eurydice*
Schulamts des Fürstentums Liechtenstein Austraße 79
Postfach 684
9490 Vaduz
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

LIETUVA

Eurydice nodaļa
Lietuvas Republikas Nacionālā skolu vērtēšanas
aģentūra
Geležinio Vilko Street 12 03163 Vilnius
Izdevuma veidošanā piedalījās:
Arūns Bekšta (*Arūnas Bėkšta*) (pieaicinātais eksperts)

LUKSEMBURGA

Unité nationale d'*Eurydice* ANEFORÉ ASBL
eduPôle Walferdange
Bâtiment 03 - étage 01 Route de Diekirch
7220 Walferdange
Izdevuma veidošanā piedalījās: Šantāla Fandela (*Chantal Fandel*) (eksperte, *Service de la Formation des adultes du Ministère de l'Éducation nationale, de l'Enfance et de la Jeunesse*)

MALTA

Eurydice nacionālā nodaļa
Pētniecības, mūžizglītības un nodarbinātības
direktorāts
Izglītības ministrija,
Great Siege Road
Floriana VLT 2000
Izdevuma veidošanā piedalījās:
Gracio Griksi (*Grazio Grixti*) (eksperts)

MELNKALNE

Eurydice nodaļa
Vaka Djurovica bb 81000 Podgorica
Izdevuma veidošanā piedalījās:
Zora Bogičevića (*Zora Bogicevic*) (Vidējās un
pieaugušo izglītības direktorāta vadītāja)

NĪDERLANDE

Eurydice Nederland
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Directie Internationaal Beleid
Rijnstraat 50
2500 BJ Den Haag
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

ZIEMEĻMAKĒDONIJA

Eiropas izglītības programmu un mobilitātes valsts
aģentūra
Boulevard Kuzman Josifovski Pitu, No. 17
1000 Skopje

LATVIJA

Valsts izglītības attīstības aģentūra
Valņu iela 1 (5. stāvs) LV-1050 Rīga
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

POLIJA

Polijas *Eurydice* nodaļa
Izglītības sistēmas attīstības fonds, Aleje Jerolimskie
142A, 02-305 Warszawa
Izdevuma veidošanā piedalījās: Magdalēna Gorovska-
Felsa (*Magdalena Górowska-Fells*);
valsts eksperti: Dr. Monika Staševica (*Monika
Staszewicz*) (Izglītības pētniecības institūts) un
Staņislavs Džaždževskis (*Stanisław Drzażdżewski*)
(Izglītības un zinātnes ministrija)

PORTUGĀLE

Unidade Portuguesa da Rede *Eurydice* (UPRE)
Direção-Geral de Estatísticas da Educação e Ciência
Av. 24 de Julho, 134
1399-054 Lisboa
Izdevuma veidošanā piedalījās: Izabella Almeida
(*Isabel Almeida*); pieaicinātie eksperti: Antonio Leite
(*António Leite*) (Nodarbinātības un profesionālās
apmācības institūts) un Anna Klaudija Valente (*Ana
Cláudia Valente*) (Kvalifikācijas un profesionālās
izglītības un apmācības valsts aģentūra)

RUMĀNIJA

Eurydice nodaļa
Kopienų programmu valsts aģentūra izglītības un
profesionālās apmācības jomā
Universitatea Politehnică București
Biblioteca Centrală
Splaiul Independenței, nr. 313
Sector 6
060042 București
Izdevuma veidošanā piedalījās: Veronika Gabriela
Kirea (*Veronica – Gabriela Chirea*) sadarbībā ar
ekspertiem Kristinu Barnu (*Cristina Barna*) (Valsts
Politikas studiju un valsts pārvaldes universitāte –
Vadības fakultāte) un Nikoletu Lito (*Nicoleta Lițoiu*)
(Bukarestes Politehniskā universitāte – Karjeras un
sociālo un humanitāro zinātņu mācību departaments)

SERBIJA

Serbijas *Eurydice* vienība, Foundation Tempus, Ruze
Jovanovic 27a 11000 Belgrade
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

SLOVĀKIJA

Eurydice nodaļa
Slovākijas Starptautiskās sadarbības akadēmiskā
asociācija
Křížkova 9
811 04 Bratislava
Izdevuma veidošanā piedalījās: Mgr. Mihals Denešs
(*Michal Deneš*) (eksperts, Slovākijas Republikas
Izglītības, zinātnes, pētniecības un sporta ministrija)

SLOVĒNIJA

Eurydice nodaļa
Izglītības, zinātnes un sporta ministrija Izglītības
attīstības birojs
Masarykova 16
1000 Ljubljana
Izdevuma veidošanā piedalījās:
Saša Ambrožiča Deleja (*Saša Ambrožič Deleja*);
eksperti: Ema Perme (MIZŠ) un Jasmīna Mirčeva
(*Jasmina Mirčeva*) u. c. (SIAE)

SPĀNIJA

Eurydice España-REDIE

Instituto Nacional de Evaluación Educativa (INEE)
Ministerio de Educación y Formación Profesional
Paseo del Prado, 28
28014 Madrid

Izdevuma veidošanā piedalījās: Huans Mesonero (*Juan Mesonero*), Ana Pradosa (*Ana Prados*), Karmena Tovar (*Carmen Tovar*), Haime Vakero (*Jaime Vaquero*), Fransisko Varela (*Francisco Varela*), Elena Vaskesa (*Elena Vázquez*) (*Eurydice* España-REDIE), Felikss Martins (*Félix Martín*) (*Instituto Nacional de las Cualificaciones*, INCUAL), Marija Asunsiona Manzanaresa (*María Asunción Manzanares*) (*S.G. de Orientación y Aprendizaje a lo largo de la vida*) no Izglītības un profesionālās apmācības ministrijas, Patrīcija Sedjela (*Patricia Cediel*) (*Servicio Público de Empleo Estatal*, SEPE), Marija Doloresa Vidāla (*María Dolores Vidal*) un Frančesko Havjers Brizs (*Fco. Javier Briz*) (*Departamento de Educación, Cultura y Deporte del Gobierno de Aragón*), Luiss Domingo Gonsaless (*Luis Domingo González*) (*Consejería de Educación de Castilla y León*), Marija Izabella Rodrigesa (*María Isabel Rodríguez*) (*Consejería de Educación, Cultura y Deportes de Castilla-La Mancha*), Brigida Bermeho (*Brígida Bermejo*) un Mirjama Garsija (*Myriam García*) (*Consejería de Educación y Empleo de la Junta de Extremadura*), Ana Marija Alzate (*Ana M^a Alzate*) (*Consellería de Educación, Universidade e Formación Profesional de Galicia*), Gonsalo Ferero (*Gonzalo Ferrero*) (*Consejería de Educación y Juventud de la Comunidad de Madrid*), Alehandro Egea (*Alejandro Egea*) (*Consejería de Educación, Juventud y Deportes de la Región de Murcia*), Eduardo Angulo un Manuels Sada (*Manuel Sada*) (*Departamento de Educación del Gobierno de Navarra*)

ZVIEDRIJA

Eurydice nodaļa

Universitets- och högskolerådet/
The Swedish Council for Higher Education Box 450 93
104 30 Stockholm
Izdevuma veidošanā piedalījās: nodaļas kolektīvs

ŠVEICE

Eurydice nodaļa

Šveices kantonu izglītības ministru apvienība (EDK)
Speichergasse 6
3001 Bern
Izdevuma veidošanā piedalījās:
Aleksandrs Gerlingss (*Alexander Gerlings*)

TURCIJA

Eurydice nodaļa

MEB, Strateji Geliştirme Başkanlığı (SGB) *Eurydice*
Türkiye Birimi, Merkez Bina 4. Kat B-Blok Bakanlıklar
06648 Ankara
Izdevuma veidošanā piedalījās:
Osmans Jildirims Ugurs (*Osman Yıldırım Uğur*);
eksperti: Prof. Dr. Čems Balcikanli (*Cem Balcikanli*),
Prof. Dr. Paša Tefvīks Cefe (*Paşa Tefvik Cephe*)

Saziņa ar ES

KLĀTIENĒ

Visā Eiropā ir simtiem vietējo ES informācijas centru.

Tuvākā centra adresi var atrast šādā adresē: https://europa.eu/european-union/contact_en

PA TĀLRUNI VAI E-PASTU

“*Europe Direct*” ir pakalpojums, kas ļauj saņemt atbildes uz jūsu jautājumiem par Eiropas Savienību. Pakalpojums ir sasniedzams:

pa bezmaksas tālruni: 00 800 6 7 8 9 10 11 (daži operatori var iekasēt maksu par šiem zvaniem),

pa parasto tālruni: +32 22999696, vai

pa e-pastu: https://europa.eu/european-union/contact_en

Informācija par ES

TIEŠSAISTĒ

Informācija visās Eiropas Savienības oficiālajās valodās ir pieejama tīmekļa vietnē “*Europa*”:
europa.eu

ES PUBLIKĀCIJAS

Jūs varat lejuplādēt vai pasūtīt bezmaksas un maksas ES publikācijas šeit:

<https://op.europa.eu/en/web/general-publications/publications>.

Vairākus bezmaksas publikāciju eksemplārus var saņemt, sazinoties ar “*Europe Direct*” vai vietējo informācijas centru (skatīt https://europa.eu/european-union/contact_en).

ES TIESĪBU AKTI UN SAISTĪTIE DOKUMENTI

ES juridiskā informācija, tostarp visi ES tiesību akti kopš 1951. gada visās oficiālajās valodās, ir pieejami *EUR-Lex* tīmekļa vietnē: <https://eur-lex.europa.eu/>

ES ATVĒRTIE DATI

ES atvērto datu portāls (<https://data.europa.eu/en>) nodrošina piekļuvi ES datu kopām.

Datus var lejupielādēt un atkārtoti izmantot bez maksas gan komerciāliem, gan nekomerciāliem mērķiem.

Pieaugušo izglītība un apmācība Eiropā

Iekļaujoši ceļi uz prasmju un kvalifikāciju iegūšanu

Šajā ziņojumā pētīta pieaugušo izglītība un apmācība visā Eiropā, īpašu uzmanību pievēršot politikai un pasākumiem, kas atbalsta pieaugušos ar zemu pamatprasmju līmeni un pieaugušos ar zemu kvalifikācijas līmeni vai bez kvalifikācijas. Līdztekus kvalitatīvajiem datiem par 42 izglītības un apmācības sistēmām ziņojumā ir sniegti arī statistikas dati, kas iegūti starptautiskos apsekojumos. Ziņojumā aplūkotas vairākas savstarpēji saistītas jomas, tostarp valsts pārvaldības un politikas sistēmas, valsts subsidēts pieaugušo izglītības nodrošinājums, finansiāls atbalsts un stimuli, pieejas elastīgu mācību ceļu nodrošināšanai, neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanas un apstiprināšanas kārtība, kā arī iniciatīvas, kuru mērķis ir veicināt informētību, iesaistīt izglītībā un konsultēt.

Eurydice tīkla uzdevums ir izprast un izskaidrot Eiropas dažādo izglītības sistēmu organizāciju un darbību. Tīkls nodrošina valstu izglītības sistēmu aprakstus, salīdzinošus pētījumus par konkrētām tēmām, kā arī rādītājus un statistiku. Visas *Eurydice* publikācijas ir pieejamas bez maksas *Eurydice* tīmekļa vietnē vai drukātā formā pēc pieprasījuma. Savā darbā *Eurydice* tiecas veicināt izpratni, sadarbību, uzticību un mobilitāti Eiropas un starptautiskā līmenī. Tīklu veido nacionālās nodaļas, kas atrodas Eiropas valstīs un kuru darbību koordinē Eiropas Izglītības jomas un kultūras izpildaģentūra (EACEA).

Plašāka informācija par *Eurydice* pieejama šeit:

<https://EACEA.ec.europa.eu/national-policies/Eurydice/>.